

עֲזְרֵי מַעַם הַשָּׁם עוֹשֶׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

הַזֶּהָר

הַשָּׁלֹם וְהַמִּנְקָד
עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה

מִהַתְנָא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשַׁת יִתְרוֹ

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַהֹרֵה הָעוֹלָמִי"
בַּעִיָּה "ק בֵּית שְׁמֹשׁ תוֹבֵב" א
חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר בָּאֵב תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי
בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים בחינם בלבד

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

פרשת יתרו

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדִּין חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְגו'. (שמות יח) רבי חזקיה (נ"א ר' אלעזר) פתח ואמר, (ויקרא ט) וַיֵּשֶׁא אַהֲרֹן אֶת יָדוֹ. בְּתִיב יְדוֹ חֵד, בְּגִין דְּבָעֵי לְאַרְמָא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, וְהָא אוֹקִימָנָא רְזָא.

אֲשַׁבְּחָנָא בְּסַפְרָא דְּשִׁלְמוֹה מַלְכָּא, דְּכָל מָאן דְּאָרִים יְדוּי לְעִילָא, וְלֹאזוֹ אֵינוֹן בְּצִלוֹתֵין וּבְעוֹתֵין, הֵאֵי אִיהוּ בַר נָשׁ, דְּאֶתְלַטִּיָּא מִעֲשָׂרָה שׁוֹלְטָנִין מְמָנִין. וְאֵינוֹן (קהלת ט) עֲשָׂרָה שְׁלִיטִין אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר. אֵלִין אֵינוֹן עֲשָׂרָה דִּי מְמָנִין עַל

לשון הקודש

פרשת יתרו

מעשרה שליטים ממנים, והם עשרה שליטים אשר היו בעיר. אלו אותם עשרה שממנים על פרישת הידים למעלה למל אותה תפלה או אותה ברכה, ונותנים בה בם להתכבד השם הקדוש, ומתברך מלמטה. בין שמלמטה מתברך מאותה פרישת הידים למעלה, או מתברך מלמעלה, ומתכבד מכל הצדדים.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדִּין חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְגו'. רבי חזקיה (רבי אלעזר) פתח ואמר, (ויקרא ט) וַיֵּשֶׁא אַהֲרֹן אֶת יָדוֹ. כְּתוּב יְדוֹ אַחַת, מִשּׁוּם שְׁצָרִיד לְהָרִים יָמִין עַל שְׂמָאל, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ הַסּוּד. מִצָּאנֵנוּ בְּסַפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שְׁכָל מִי שְׁמָרִים יְדוֹ לְמַעְלָה, וְהֵם אֵינוֹן בְּתַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת, וְהוּא אָדָם שֶׁמִּתְקַלָּל

פְּרִישׁוֹ דִּידִין לְעִילָא לְנִטְלָא הֵהוּא צְלוֹתָא, אוּ
הֵהוּא בִּרְכָתָא, וַיְהִי בֵּיה חֵילָא, לְאַתְיָקְרָא שְׁמָא
קַדִּישָׁא, וְאַתְבָּרַךְ מִתְתָּא. בֵּינוּ דְּמִתְתָּא אֶתְבָּרַךְ,
מֵהֵהוּא פְּרִישׁוֹ דִּידִין לְעִילָא, כְּדִין אֶתְבָּרַכָּא
מֵעִילָא, וְאַתְיָקְרָא מִכָּל סְטָרִין.

וְאַלִּין עֲשָׂרָה מְמָנִן, זְמִינִין לְנִטְלָא מֵאִינוּן בִּרְכָּאן
דְּלְעִילָא, וְלֹאֲרָקָא לְתַתָּא, וְלִבְרָכָא לְהֵהוּא
דְּמִבְּרַךְ לִיה, דְּכְתִיב, (במדבר ו) וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

בְּגִין כֵּךְ, יִסְתַּמַּר בַּר נָשׁ, בְּשַׁעְתָּא דִּירִים יְדוֹי
לְעִילָא, לְמַהֲוִי בְּצִלוֹ, אוּ בִּבְרָכָאן אוּ
בְּבָעוּתָא, וְלֹא יָרִים יְדוֹי לְמַנְגָּא, בְּגִין דְּאַלִּין עֲשָׂרָה
אִינוּן זְמִינִין, וּמִתְעָרִין לְגַבֵּי הֵהוּא פְּרִישׁוֹ דִּידִין,
וְאִי הוּא לְמַנְגָּא, אִינוּן עֲשָׂרָה לְטִיִּין לִיה, בְּמֵאֲתָן
וְאַרְבַּעִין וּתְמִנָּא לְוֹטִין. וְהֵאֵי אִיהוּ דְּכְתִיב בֵּיה,
(תהלים קט) וַיֹּאֲהֵב קָלָלָה וַתְּבוֹאֶהוּ.

לשון הקודש

בְּבִקְשָׁה, וְלֹא יָרִים יְדוֹי לְחֻנָּם, מִשּׁוּם
שֶׁעֲשָׂרָה הִלְלוּ מְזֻמָּנִים וּמִתְעוֹרְרִים אֶל
אוֹתָהּ פְּרִישַׁת יְדִים. וְאִם זֶה לְחֻנָּם,
אוֹתָם הָעֲשָׂרָה מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמֵאֲתָיִם
אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה קָלָלוֹת. וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב
בוֹ (תהלים קט) וַיֹּאֲהֵב קָלָלָה וַתְּבוֹאֶהוּ.

וְאַלִּין עֲשָׂרָה הַמְּמָנִים מְזֻמָּנִים לְטַל
מֵאוֹתָן בְּרִכּוֹת שְׁלֻמְעֵלָה, וְלְהוֹרִיק
לְמִטָּה, וְלִבְרַךְ אֶת אוֹתוֹ שֶׁמְבָרַךְ אוֹתוֹ,
שְׁכָתוֹב (במדבר ו) וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

וְלִכְן יִשְׁמַר הָאָדָם בְּשַׁעֲה שְׁמֵרִים יְדוֹי
לְמַעַלָּה לְהִיּוֹת בְּתַפְלָה אוּ בִּבְרִכּוֹת אוּ

וּבְדִין, רוּחַ מְסֻבָּא שְׂרִיא עַל אֵינוֹן יָדִין, דְּאִיהוּ
 אֲרַחֲיָה לְמַשְׁרֵי עַל אֲתֵר רִיקְנִיָּא, וּבִרְכָּתָא
 לָא שְׂרִיא בְּאֲתֵר רִיקְנִיָּא. וְעַל דָּא (נ"א דְּמִבְרָךְ לִיה וְאִי אֵינוֹן
 מִתְעַרֵּין לְגַבֵּי הַהוּא פְּרִישׁוּ דְּיָדִין וְאִיהוּ לְמַגְנָא אֵינוֹן לְטָיִין לִיה בְּמֵאתָן וְאַרְבַּעִין
 וְתַמְנִיָּא לְוֹטִין וּבְדִין רוּחַ מְסֻבָּא שְׂרִיא עַל אֵינוֹן יָדִין דְּאִיהוּ אֲרַחֲיָה לְמַשְׁרֵי עַל
 אֲתֵר רִיקְנִיָּא בְּגִין כִּד יִסְתַּמַּר בַּר נָשׁ בְּשַׁעְתָּא דְּאָרִים יְדוּי לְעִילָא לְמַתוּי בְּעָלוּ אוּ
 בְּבִרְכָּאָן וּבְעָלוּתָא וְלֹא יָרִים יְדוּי לְמַגְנָא וְעַל דָּא) **כְּתִיב**, (בראשית יד)
 הָרִימוּתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֲלִיוֹן, דְּמִתְרַגְּמִינֵן בְּעָלוּ.

וּבְחַאי פְּרִישׁוּ דְּיָדִין, אֵית רָזִין עֲלָאִין, בְּשַׁעְתָּא
 דְּאִתְפְּרִישׁוּ, וְאִזְדָּקְפוּ לְעִילָא, אוֹקִיר בַּר
 נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא, בְּכַמָּה רָזִין עֲלָאִין. אַחֲזִי
 לִיחֲדָא רָזָא דְּעֶשֶׂר אַמִּירָן, בְּגִין לִיחֲדָא כָּלָא,
 וְלֵאֲתַבְּרָכָא שְׁמָא קִדִּישָׁא כְּדָקָא חֲזִי, וְאַחֲזִי לִיחֲדָא
 רָזָא דְּרִתִּיכִין פְּנִימָאִין, וְרִתִּיכִין דְּלִבֵּר, בְּגִין

לשון הקודש

וְאִז רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתָם הַיָּדִים,
 שֶׁהוּא דָּרְבּוּ לְשׁוֹת עַל מְקוֹם רִיק,
 וּבִרְכָּה לֹא שׁוֹרָה בְּמְקוֹם רִיק. וְעַל זֶה
 (שְׁמִבְרָךְ אוֹתוֹ, וְאִם הֵם מִתְעוֹרְרִים אֶל אוֹתוֹ פּוֹרֵשׁ הַיָּדִים וְהֵם
 לַחֲם - מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמֵאתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה קָלָלוֹת, וְאִז
 רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתוֹ יָדִים, שְׁדָּרְכָה לְשׁוֹת עַל מְקוֹם רִיק.
 מִשּׁוֹם כִּד יִזְהַר הָאָדָם בְּשַׁעַת שְׁמֵרִים יְדִיו לְמַעַל אוּ בְּכַרְכוֹת
 אוּ בְּתַפְלָה וְלֹא יָרִים יְדִיו לַחֲם. וְעַל זֶה) **כְּתוּב** (בראשית
 יד) הָרִמֹּתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֲלִיוֹן,

שְׁמִתְרַגְּמִים: בְּתַפְלָה.
 וּבְפְרִישִׁת הַיָּדִים הַזֵּאת יֵשׁ סוּדוֹת
 עֲלִיוֹנִים. בְּשַׁעַת שְׁנִפְרָשִׁים וּמִזְדָּקִים
 לְמַעַלָּה, מְכַבֵּד הָאָדָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּכַמָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים. וְרֵאוּי לִיחֲדָא
 סוּד שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת כְּדִי לִיחֲדָא אֶת
 הַכֹּל, וּלְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרֵאוּי.
 וְרֵאוּי לִיחֲדָא אֶת סוּד הַמְרַבְּבוֹת
 הַפְּנִימִיּוֹת וְהַמְרַבְּבוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת כְּדִי

דִּיתְבָּרַךְ שְׁמָא קִדִּישָׁא בְּכָל סְטָרִין, וַיִּתְיַחַד כֹּלָא
בְּחֶדָא, עֵילָא וְתַתָּא.

פִּתְחָ וְאָמַר, (שמות כג) וְלֹא יֵרְאוּ פָנֵי רִיקָם, דָּא אִיהוּ
רְזָא דְזִקִּיפּוּ דְאַצְבָּעֵן, כִּד זָקִיף לֹזֶן בַּר נֶשׁ
לְעֵילָא, דְּבָעֵי דָלָא לְאַזְדַּקָּפּא בִּירִיקְנִיָּא, אֶלָּא בְּצִלוּ
וּבְבָעוּתִין וּבְבִרְכָּאן. (אוּ בְּחֶד מְנִיָּהוּ) וְעַל דָּא וְלֹא יֵרְאוּ
פָנֵי רִיקָם. וְלֹא יֵרְאוּ לְפָנֵי לָא כְּתִיב, אֶלָּא פָנֵי,
רְזָא דְזִקִּיפּוּ דְאַצְבָּעֵן, דָּלָא אֲצִטְרִיכוּ לְזַקְפָּא
לְמַנְנָא, כְּמָה דְאַתְבֹּר.

עֲשֶׂרָה שְׁלִיטִין דְקֹאמְרֵן, אֵינֹן עֶשֶׂר אֲמִירֵן
לְתַתָּא, בְּרִזָּא (נ"א עֲשֶׂרָה שְׁלִטִּין מִמֶּנּוּ דְקֹאמְרֵן, אֵינֹן
מִמֶּנּוּ לְתַתָּא בְּרִזָּא) דְאַתְוֹן רְשִׁימִין בְּגִזְוֹנָא דְלְעֵילָא, וְאַלִּין
קַיִימִין בְּקִדְמִיתָא עַל הַהוּא זָקִיפֵן דְאַצְבָּעָאן. (דף ט"ז)

לשון הקודש

שִׁיתְבָּרַךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל הַצְּדָדִים,
וַיִּתְיַחַד הַכֹּל בְּאַחַד, מַעְלָה וּמַטָּה.
פִּתְחָ וְאָמַר, (שמות כג) וְלֹא יֵרְאוּ פָנֵי רִיקָם.
זֶהוּ סוּד שֶׁל זָקִיפַת הָאַצְבָּעוֹת, בְּשׁוּזָקָף
אוֹתָם הָאָדָם לְמַעְלָה, שְׁצָרִיד שֶׁלֹּא לְזָקָף
בְּרִיקְנֹת, אֶלָּא בְּתַפְלָה וּבְבִקְשׁוֹת
וּבְבִרְכוֹת. וְעַל זֶה וְלֹא יֵרְאוּ פָנֵי רִיקָם.
לֹא כְּתוּב וְלֹא יֵרְאוּ לְפָנֵי, אֶלָּא פָנֵי, סוּד
שֶׁל זָקִיפַת הָאַצְבָּעוֹת שֶׁלֹּא צָרִיד לְזָקָפָם
לְחֻנָּם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.
עֲשֶׂרָה שְׁלִיטִים שְׁאֲמִרְנוּ הֵם עֶשֶׂר
אֲמִירוֹת לְמַטָּה, בְּסוּד (בְּסוּד עֲשֶׂרָה שְׁלִיטִים מִמֶּנּוּ
שְׁאֲמִרְנוּ, אֵלּוּ מִמֶּנּוּ לְמַטָּה בְּסוּד) שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת
הַרְשׁוּמוֹת כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, וְאַלֶּה עוֹמְדִים
בְּרֵאשׁוֹנָה עַל אוֹתָהּ זָקִיפַת אֲצִבָּעוֹת,
וּבִזָּה נֶאֱחָז לְמַעְלָה כָּל צֶד הַקִּדְשָׁה

(ע"ב) וּבָהָא כָּל סַטְרָא דְקְדוּשָׁה אֶתְאַחַד לְעִילָא
לְאַרְמָא, בְּדִין כָּל סַטְרִין אַחֲרָנִין אֶתְכַפְּיִין בְּלָחוּ,
וְאוּדֵן לְמַלְכָּא קְדִישָׁא.

תָּא חַיִּי, בְּרִזָּא דְקְדוּשָׁה (נ"א דְשָׁמָא קְדִישָׁא) אִיהוּ מַלְךְ,
וּבְהֵן וּמַשְׁמִשׁ תַּחֲוִיתִיה, (בְּרִזָּא דְקְדוּשָׁה) בֵּין לְעִילָא
בֵּין לְתַתָּא. אִית מַלְךְ לְעִילָא, דְּאִיהוּ רִזָּא דְקַדְשׁ
הַקְדָּשִׁים, וְאִיהוּ מַלְךְ עֲלָאָה, וְתַחֲוִיתִיה אִית בְּהֵן
רִזָּא דְאוּר קְדָמָאָה, דְּקָא מַשְׁמִשׁ קָמִיה, וְדָא אִיהוּ
בְּהֵן דְּאַקְרִי גְדוֹל, סַטְרָא דִימִינָא.

אִית מַלְךְ לְתַתָּא, דְּאִיהוּ כְּגִוּוּנָא דְהַהוּא מַלְךְ
עֲלָאָה, וְאִיהוּ מַלְךְ עַל כָּלָא דְלְתַתָּא.
וְתַחֲוִיתִיה אִית בְּהֵן דְּמַשְׁמִשׁ לִיה, רִזָּא דְמִיכָאֵל
בְּהֵנָּא רַבָּא, דְּאִיהוּ לִימִינָא. (וְדָאִי בְּסַטְרָא דְקַדְשָׁה אִית
מַלְךְ וּבְהֵן) וְדָא אִיהוּ רִזָּא דְמַהִימְנוּתָא שְׁלִימָתָא,
סַטְרָא דְקְדוּשָׁה.

לשון הקודש

בְּהֵן שְׁנַקְרָא גְדוֹל, צִד הַיְמִין.
יֵשׁ מַלְךְ לְמַטָּה שְׁהוּא בְּמוֹ אוֹתוֹ מַלְךְ
עֲלִיּוֹן, וְהוּא מַלְךְ עַל הַכֹּל שְׁלַמְטָה,
וְתַחֲתָיו יֵשׁ בְּהֵן שְׁמַשְׁמֵשׁ אוֹתוֹ, סוּד שֶׁל
מִיכָאֵל בְּהֵן גְדוֹל, שְׁהוּא לִימִין, (וְדָאִי בְּצִד
הַקְדָּשָׁה יֵשׁ מַלְךְ וּבְהֵן) וְהוּא סוּד הָאֱמוּנָה
הַשְּׁלֵמָה, צִד הַקְדָּשָׁה.

לְהַרִּים, אִזּוּ כָּל הַצְדִּים הָאֲחֵרִים כָּלָם
מֵתְכַוֵּפִים וּמוֹדִים לְמַלְךְ הַקְדוּשׁ.

בָּא וְרָאָה, בְּסוּד שֶׁל קְדָשָׁה (שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ)
הוּא מַלְךְ וּבְהֵן וּמַשְׁמִשׁ תַּחֲתָיו (בְּסוּד שֶׁל
קְדָשָׁה), בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. יֵשׁ מַלְךְ
לְמַעְלָה, שְׁהוּא סוּד שֶׁל קְדָשׁ הַקְדָּשִׁים,
וְהוּא מַלְךְ עֲלִיּוֹן, וְתַחֲתָיו יֵשׁ בְּהֵן, סוּד
שֶׁל אוּר רַאשׁוֹן, שְׁמַשְׁמֵשׁ לְפָנָיו, וְהוּא

בְּסֹטְרָא אַתְרָא, דְּלֹא אִיהוּ סֹטְרָא דְקְדוּשָׁה, אִית
 רְזָא דְאִיהוּ מְלָךְ, וְהָא אוּקְימָנָא דְאַקְרִי
 (קהלת ד) מְלָךְ זָקֵן וּבָסִיל, וְתַחֲוִיתִיה אִית בְּהֵן אוּן, וְדָא
 הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (הושע יב) וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אֶךְ עֲשֵׂרְתִּי
 מִצָּאֲתִי אוּן לִי, בְּגִין דְּחִילָא דָא, שְׁלֵטָא עַל תְּהוּא
 עוֹבְדָא דְעֶבֶד יִרְבְּעָם. וְאַלְמֵילָא דְאַשְׁבַּח חִילָא דָא,
 לֹא יָכִיל לְאַצְלָחָא בְּתַהוּא עוֹבְדָא.

רְזָא דְמְלָה, בְּשַׁעְתָּא דְהָאִי מְלָךְ וְהָאִי בְּהֵן
 אַתְבְּפִיין, וְאַתְבְּרוּ, בְּדִין כָּל סֹטְרִין אַתְרָנִין
 אַתְבְּפִיין, וְאוֹדֵן לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּדִין
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט בְּלַחֲדוּי עֵילָא וְתַתָּא, בְּמָה
 דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ב) וְנִשְׁגֹּב יִי' לְבָדּוּ בִּיּוֹם תְּהוּא.

כְּגוּוֹנָא דָא, וְרְזָא דָא מִמֶּשׁ, עֶבֶד קְדָשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

סוּד תְּהוּא - בְּשַׁעְתָּא שְׁהַמְלָךְ הוּא
 וְהַבְּהֵן הוּא נִכְפִּים, וְנִשְׁבְּרוּ, אִז נִכְפִּים
 כָּל יִתְרַ הַצְּדִידִים וּמוֹדִים
 לְקְדוּשָׁא-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִז תְּקְדוּשָׁא בְּרוּךְ
 הוּא שׁוֹלֵט לְבָדּוּ מַעְלָה וּמַטָּה, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (ישעיה ב) וְנִשְׁגֹּב ה' לְבָדּוּ בִּיּוֹם
 תְּהוּא.

כְּמוֹ זֶה וְסוּד זֶה מִמֶּשׁ עֲשֵׂה תְּקְדוּשָׁא

בְּצִד תְּהוּא, שְׁאִינוּ צִד תְּקְדָשָׁה, יֵשׁ
 סוּד שְׁהוּא מְלָךְ, וְהָרִי בְּאַרְגוֹ שְׁנִקְרָא
 מְלָךְ זָקֵן וּבָסִיל, וְתַחֲוִיתִיו יֵשׁ בְּהֵן אוּן,
 וְהוּא סוּד תְּכַתּוּב (הושע יב) וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם
 אֶךְ עֲשֵׂרְתִּי מִצָּאֲתִי אוּן לִי. מִשׁוּם שְׁכַחַת
 זֶה שׁוֹלֵט עַל אוֹתוֹ מַעְשָׂה שְׁעֲשָׂה
 יִרְבְּעָם. וְאַלְמֵילָא שְׁנִמְצָא כַח זֶה, לֹא
 יָכִיל לְהַצְלִיחַ בְּאוֹתוֹ מַעְשָׂה.

הוא בְּאַרְעָא, דְּתַבְר מֶלֶךְ זָקֵן וְכָסִיל, וְדָא הוּא
פְּרַעָה, בְּשַׁעְתָּא דְּאַתָּא מִשָּׁה לְפְרַעָה, וְאַמְר, (שמות)
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ, פִּתַּח וְאַמְר, לֹא
יֵדְעָתִי אַתּ יי', וּבְעָא קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיתִיקְר
שְׁמִיָּה בְּאַרְעָא, בְּמָה דְּאִיהוּ יִקְרָא לְעִילָא. בִּיּוֹן
דְּאַלְקִי לִיָּה וְלַעֲמִיָּה, אַתָּא וְאוּדִי לִיָּה לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא.

וּלְבַתָּר אַתְבַּר וְאַתְכַּפִּיָּא תְּהוּא כְּהֵן אֹן, יִתְרוֹ,
דְּמִשְׁמִשׁ תַּחֲוִיתִיָּה, עַד דְּאַתָּא וְאוּדִי לִיָּה
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַמְר בְּרוּךְ יי' אֲשֶׁר הִצִּיל
אַתְכֶּם וְגו', עֲתָה יֵדְעָתִי כִּי גְדוֹל יי' וְגו', וְדָא הוּא
כְּהֵן אֹן, סְטְרָא אַחְרָא, דְּאִיהוּ סְטְר שְׁמַאלָא. וְדָא
אִיהוּ רָזָא דְּאַמְרָה רַחֵל, כִּד חֲמָאֵת דְּמִיתַת, בְּמָה
דְּכַתִּיב, (בראשית לה) בֶּן אֹנִי. וּבְגִין דָּא אוּחִי (נ"א אוּדִי)

לשון הקודש

וְאַחַר נִשְׁבַּר וְנִכְפָּה אוּתוֹ כְּהֵן אֹן,
יִתְרוֹ, שְׁמִשְׁמִשׁ תַּחֲוִיתִיָּה, עַד שְׁבָא וְהוֹדָה
לוֹ לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאַמְר, בְּרוּךְ ה'ִ
אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם וְגו', עֲתָה יֵדְעָתִי כִּי
גְדוֹל ה'ִ וְגו'. וְהוּא כְּהֵן אֹן, צִד הָאַחֲרָה,
שֶׁהוּא צִד שְׁמַאל. וְהוּא סוּד שְׁאַמְרָה
רַחֵל, בְּשִׂרְאָתָה שֶׁהִיא מִתָּה, כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב (בראשית לה) בֶּן אֹנִי. וְלָכֵן מְהֵר

בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְזֵי, שְׁשִׁבַר מֶלֶךְ זָקֵן
וְכָסִיל, וְהוּא פְּרַעָה. בְּשַׁעָה שְׁבָא מִשָּׁה
לְפְרַעָה וְאַמְר (שמות ה) אֱלֹהֵי הָעִבְרִים
נִקְרָא עָלֵינוּ, פִּתַּח וְאַמְר, לֹא יֵדְעָתִי אַתּ
ה'. וְרַצָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיִתְכַּבֵּד
שְׁמוֹ בְּאַרְזֵי, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבֵּד לְמַעְלָה.
בִּיּוֹן שֶׁהִלְקָה אוּתוֹ וְאַתּ עֲמוֹ, בָּא וְהוֹדָה
לוֹ לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

יַעֲקֹב, וְאָמַר בֶּן יָמִין, וְלֹא בֶן אֹנִי, סָטֵר יְמִינָא,
וְלֹא שְׂמָאלָא.

וְכִינּוּן דִּהְיָהוּא מְלָךְ וְכִהֵן אֹדוּ לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְאִתְּבְּרוּ קָמִיָּה, בְּדִין אִסְתַּלַּק קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בִּיקְרִיָּה עַל כֹּלָּא, עֵילָא וְתַתָּא, וְעַד דְּאִסְתַּלַּק
קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקְרִיָּה, כִּד אֹדֵן אֱלִין קָמִיָּה,
לֹא אִתִּיְהִיבַת אֲזִרְיָתָא. עַד לְבַתָּר דְּאִתָּא יִתְרוֹ,
וְאֹדִי וְאָמַר, עֲתָה יַדְעָתִי כִי גְדוֹל יְיָ מִכָּל
הָאֱלֹהִים. בְּרוּךְ יְיָ אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם וְגו'. בְּדִין
אִסְתַּלַּק קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיקְרִיָּה, עֵילָא וְתַתָּא,
וְלְבַתָּר יְהִב אֲזִרְיָתָא בְּשִׁלְמוֹ, דְּשִׁלְטָנוּ עַל כֹּלָּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים טז) יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם, תָּא חַיִּי, דְּדוֹד
מִלְכָּא קָם וְשִׁבַח וְאֹדִי לְמִלְכָּא קִדִּישָׁא, וְהִזָּה

לשון הקודש

וְהוֹדָה וְאָמַר, עֲתָה יַדְעָתִי כִי גְדוֹל ה' מִכָּל
הָאֱלֹהִים. בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם וְגו'.
אִז הִתְעַלָּה הַקְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ
מִעֲלָה וּמִטָּה, וְאַחֵר כִּד נָתַן תּוֹרָה
בְּשִׁלְמוֹת, בְּשִׁשְׁלְטָנוֹ עַל הַכֹּל.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים טז) יוֹדוּךָ
עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם. בֹּא
וְרֵא, דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ קָם וְשִׁבַח וְהוֹדָה

(הוֹדָה) יַעֲקֹב וְאָמַר בֶּן יָמִין, וְלֹא בֶן אֹנִי.
צַד יָמִין, וְלֹא צַד שְׂמָאל.

וְכִינּוּן שְׂאוֹתוֹ מְלָךְ וְכִהֵן הוּדוּ
לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְנִשְׁבְּרוּ לְפָנָיו, אִז
הִתְעַלָּה הַקְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ עַל
הַכֹּל, מִעֲלָה וּמִטָּה. וְעַד שֶׁהִתְעַלָּה הַקְדוּשָׁא
בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ, בְּשִׁהְיוֹתוֹ אֱלֹה לְפָנָיו,
לֹא נָתַן תּוֹרָה עַד לְאַחֵר שְׂבָא יִתְרוֹ,

אֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, בְּהֵיָא שַׁעְתָּא כִּד רוּחַ צְפוֹן
אֶתְעַר, וְהָוָה בָּטַשׁ בְּאַיְנוֹן נִימִין דְּכַנּוּרָא, וְכַנּוּרָא
הָוָה מְנַגֵּן וְאָמַר שִׁירָה וְכוּ', וּמַה שִׁירָה הָוָה קָאָמַר.

תָּא חַוִּי, בְּשַׁעְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְעַר לְגַבִּי
כָּל אֵינוֹן רְתִיכִין, לְמִיָּהֵב לֹון טְרָפָא, בְּמַה
דְּאוּקִימָנָא דְּכְתִיב, (משלי לא) וַתִּקֶּם בְּעוֹד לִילָה וַתִּתֵּן
טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. בְּדִין, בְּלָהוּ בְּחֵדוֹ,
פְּתַחִי וְאֹמְרִי, (תהלים טו) אֱלֹהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֵר
פָּנָיו אֶתְנוּ סָלָה. כִּד רוּחַ צְפוֹן אֶתְעַר וְנָחִית
לְעֵלְמָא, נָשִׁיב וְאָמַר, לְדַעַת בְּאַרְצֵי דְּרַבְּךָ בְּכָל גּוֹיִם
יִשְׁוַעְתְּךָ. כַּנּוּר בְּשַׁעְתָּא דְּאִיהוּ מְנַגֵּנָא בֵּיהּ בְּהֵהוּא
רוּחָא, פְּתַח וְאָמַר יוֹדוּךָ עַמִּים כְּלָם (חסר) דְּוֹד כִּד
הָוָה קָם, וְאֶתְעַר עָלֶיהָ רוּחַ קְדָשָׁא, פְּתַח וְאָמַר,
אַרְצֵי נְתַנָּה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ יְבָרְכֵנוּ

לשון הקודש

וַתִּקֶּם בְּעוֹד לִילָה וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק
לְנַעֲרוֹתֶיהָ, אִין כְּלָם בְּשִׁמְחָה פּוֹתִיחִים
וְאֹמְרִים, (תהלים טו) אֱלֹהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ
יְאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סָלָה. כְּשִׁרּוֹת צְפוֹן
מִתְעוֹרֶרֶת וַיּוֹרֶדֶת לְעוֹלָם, נוֹשֶׁבֶת
וְאֹמְרָת, לְדַעַת בְּאַרְצֵי דְּרַבְּךָ בְּכָל גּוֹיִם
יִשְׁוַעְתְּךָ. בְּשַׁעַת שְׁמַנְגָן הַכַּנּוּר בְּאוֹתָהּ
רוּחַ, פּוֹתֵחַ וְאֹמֵר, יוֹדוּךָ עַמִּים כְּלָם.

לְמַלְךְ הַקּוֹדֶשׁ, וְהוּא הַשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה
בְּאוֹתָהּ שַׁעָה כְּשִׁרּוֹת צְפוֹן הַתְּעוֹרֶרָה
וְהִזְיָתָה מִכָּה בְּאוֹתָם נִימִי הַכַּנּוּר, וְהַכַּנּוּר
הָיָה מְנַגֵּן וְאֹמֵר שִׁירָה וְכוּ'. וְאִיזוֹ שִׁירָה
הוּא אָמַר?

בֵּא וְרָאָה, בְּשַׁעָה שֶׁהַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְעוֹרֵר אֵל כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְבוֹת לְתַת
לָהֶן טָרֶף, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שְׁכָתוֹב (משלי לא)

אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ. בְּגִין לְאַמְשָׁכָא
טִיבוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַעֲיֵלָא לְתַתָּא. לְבַתֵּר
אַתָּא דְּוֹד בְּרוּחַ קְדָשָׁא, וְסִדֵּר לֹון בַּחֲדָא, אִסְתַּכֵּל
בְּכָלָא הֵאֵי קָרָא דִּכְנוּרָא, (בְּגִין) דְּשְׁלִימוֹ דִּיקְרָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא.

בְּשַׁעֲתָא דְּשָׂאָר עַמִּין אַתְּכַפִּיין, אַתְּיִין וְאוּדָאן
לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּינֹן דְּאִינוֹן
אַתְּכַפִּיין, וְאוּדֹן לִיה, בְּדִין אֲשַׁתְּלִים יְקָרָא דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא. בְּשַׁעֲתָא דְּאַתָּא מִשָּׁה (דף)
לְפִרְעָה וְאָמַר לִיה יי' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא
עָלֵינוּ וְגו', פֶּתַח אִיהוּ וְאָמַר לֹא יַדְעָתִי אֶת יי'.

וּבְעָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּיתִיקָר שְׁמִיה
בְּאַרְעָא, בְּמָה דְּאִיהוּ יְקִירָא לְעֵילָא, בִּינֹן
דְּאַלְקִי לִיה וְלַעֲמִיה, אַתָּא וְאוּדִי לִיה לְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

בְּשַׁעֲתָא שְׂשָׂאָר הָעַמִּים נִכְפִּים, הֵם
בָּאִים וּמוֹדִים לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. בִּינֹן
שְׁנִכְפִּים וּמוֹדִים לוֹ, אִזּוּ מִשְׁתַּלֵּם כְּבוֹד
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלָה וּמַטָּה. בְּשַׁעֲתָא
שָׂבֵא מִשָּׁה לְפִרְעָה וְאָמַר לוֹ ה' אֱלֹהֵי
הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ וְגו', הוּא פֶּתַח
וְאָמַר, לֹא יַדְעָתִי אֶת ה'.

וְרַצָּה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיתְכַּבֵּד שְׁמוֹ
בְּאַרְץ, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבֵּד לְמַעְלָה. בִּינֹן
שֶׁהִלְקָה אוֹתוֹ וְאֶת עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה

בְּשַׁהֲיָה דְּוֹד קָם וּמִתְעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ
הַקֹּדֶשׁ, פֶּתַח וְאָמַר, אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָה
יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים
וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ. בְּדִי
לְהַמְשִׁיךְ אֶת טוֹב הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִלְמַעְלָה לְמַטָּה. אַחֵר כֵּךְ בָּא דְּוֹד וְסִדֵּר
אוֹתָם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּאַחַד, הִסְתַּכֵּל בְּכָל
הַכְּתוּב הַזֶּה שֶׁל הַכְּנוּר, שֶׁל שְׁלֵמוֹת
וּכְבוֹד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה
וְלְמַטָּה.

בְּרִיךְ הוּא, דְּכָתִיב, (שמות ט) יִי' הֶצְדִּיק. אֵיחֹ דְּהוּה
מִלְכָּא קְרוּפִינוּם דְּכָל עַלְמָא, בִּינוּ דְּאֵיחֹ אֹדִי,
כָּל שְׂאֵר מַלְכִין אֹדוּן, דְּכָתִיב, (שמות טז) אֲזִי נִבְהֵלוּ
אֱלוֹפֵי אָדָם.

אַתָּא יִתְרוֹ, בּוֹמְרָא עֲלָאָה וְרַבְרָבָא, רַב מְמַנָּא (דְּכָל
מְמַנָּא) דְּכָל טַעְוִין אַחֲרָנִין, וְאֹדִי לִיה
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר עֲתָה יִדְעָתִי כִי גָדוֹל יִי'
מִכָּל הָאֱלֹהִים, בְּדִין אִסְתַּלַּק וְאִתְיִקַּר קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ
הוּא בִּיקְרִיָּה עֵילָא וְתַתָּא, וּלְבַתֵּר יָהֵב אֹרִייתָא
בְּשִׁלְמוֹ, דְּשִׁלְטָנוּ עַל כָּלָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לִר' אֶלְעָזָר בְּרִיה, עַל דָּא כְּתִיב,
(תהלים טז) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים
כָּלָם. אַתָּא ר' אֶלְעָזָר וְנָשִׁיק יְדָיו. בְּכָה ר' אָבָא
וְאָמַר, (תהלים קג) בָּרַחַם אָב עַל בָּנִים. מָאן יִרְחַם עַל

לשון הקודש

הַתַּעֲלָה וְהַתְּכַבֵּד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכַבּוּדוֹ מַעֲלָה וּמִטָּה, וְאַחַר כֵּךְ נָתַן
תּוֹרָה בְּשִׁלְמוֹת, בְּשִׁשְׁלֻטָּנוֹ עַל הַכָּל.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, עַל
זֶה כְּתוּב (תהלים טז) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים
יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשִׁק
יְדָיו. בְּכָה רַבִּי אָבָא וְאָמַר, (שם קג) בָּרַחַם
אָב עַל בָּנִים. מִי יִרְחַם עַל רַבִּי אֶלְעָזָר

לְקְדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁכַתוּב ה' הֶצְדִּיק.
הוּא שְׁהִיָּה מִלְךְ חָשׁוּב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם,
בִּינוּן שְׁהוּדָה, אֲזִי כָל שְׂאֵר הָעַמִּים הוֹדוּ,
שְׁכַתוּב (שמות טז) אֲזִי נִבְהֵלוּ אֱלוֹפֵי אָדָם.
בָּא יִתְרוֹ, כְּמַר עֲלִיוֹן וְגָדוֹל, מְמַנָּה גָדוֹל
(שֶׁל כָּל הַמְּמַנִּים) שֶׁל כָּל הָאֱלִילִים הָאַחֲרִים,
וְהוּדָה לְקְדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאָמַר, עֲתָה
יִדְעָתִי כִי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים. אֲזִי

ר' אֶלְעָזָר, וְלֹא־שָׁלְמָא מְלוּי, בַּר רַחֲמִימוּ דְמֹר, וְכַפָּא
חֻלְקָנָא, דְּזַבִּינָא לְמִשְׁמַע מְלִין אֱלִין קָמִיה, דְּלֹא
נִבְסוּף בָּהּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

אָמַר רַבִּי אָבָא, הָא כֵּהֵן אֹון לָא כְּתִיב בִּיתְרוֹ,
כֵּהֵן מִדִּין כְּתִיב. אָמַר לִיה, כֵּלָא אִיהוּ חַד.
בְּקַדְמִיתָא חֲמוּי דִּיּוֹסָף, כֵּהֵן אֹון אֶקְרִי. וְלִבְתֵּר
חֲמוּי דְּמִשָּׁה, כֵּהֵן מִדִּין. וְכֵלָא רָזָא חָדָא, דְּהָא
אֱלִין תִּרִין מִשָּׁה וִיּוֹסָף. בְּדִרְגָּא דְרָזָא חָדָא קִיִּימִין,
בְּרָזָא דְאַת וְי, תִּרִין וְיִין כְּחָדָא. וְמָה דְאַתְמַר כֵּהֵן
מִדִּין, רָזָא דָא אֵשֶׁת מִדִּינִים. (מִשָּׁה וִיּוֹסָף בְּרָזָא חָדָא קִיִּימִי, רָזָא
דָא וְי תִּרִין כְּחָדָא).

אָרִיִם יָדִיו עַל רִישֵׁיה ר' אָבָא וּבָכָה, אָמַר, נִהִירו
דְּאֹרִייתָא סִלְקָא הַשְׁתָּא עַד רוּם רְקִיעָא
דְּכֶרְסִיָּא עֲלָאָה, לִבְתֵּר דִּיסְתַּלַּק מֹר מִעֵלְמָא, מָאן
יִנְהִיר נִהִירו דְּאֹרִייתָא. וְי לְעֵלְמָא דִּישְׁתַּאֲר יְתוּם

לשון הקודש

אלה, מִשָּׁה וִיּוֹסָף, עוֹמְדִים בְּדִרְגָּה שֶׁל
סוּד אֶחָד בְּסוּד הָאֹת וְי, שְׁנֵי וְיִיִם
כְּאַחַד. וְמָה שְׁנַאֲמַר כֵּהֵן מִדִּין, סוּד זֶה
אֵשֶׁת מִדִּינִים. (מִשָּׁה וִיּוֹסָף בְּסוּד אֶחָד עוֹמְדִים, וְסוּד זֶה
וְי, שְׁנֵים כְּאַחַד).

תִּרִים יָדִיו עַל רִאשׁוֹ רַבִּי אָבָא וּבָכָה.
אָמַר, אֹור הַתּוֹרָה עוֹלָה עִתָּה עַד רוּם
הַרְקִיעַ שֶׁל הַכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן, אַחֵר שִׁיסְתַּלַּק

וַיִּשְׁלִים דְּבָרָיו, חוּץ מֵאַהֲבַת מוֹרְנוּ?
אֲשֶׁרִי חֲלָקְנוּ שְׁזַכִּינוּ לְשִׁמְעַ דְּבָרִים אֱלוֹ
לְפָנָיו, שְׁלֹא נִבּוֹשׁ בָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא.
אָמַר רַבִּי אָבָא, הֲרִי כֵּהֵן אֹון לָא כְּתוּב
בִּיתְרוֹ, אֲבָל כֵּהֵן מִדִּין כְּתוּב. אָמַר לוֹ,
הַכֵּל אֶחָד. בְּתַחֲלָה חֲמוּי שֶׁל יוֹסָף נִקְרָא
כֵּהֵן אֹון, וְאַחֵר כֵּךְ חֲמוּי שֶׁל מִשָּׁה –
כֵּהֵן מִדִּין. וְהַכֵּל סוּד אֶחָד. שְׁהֲרִי שְׁנֵי

מִיִּנְךָ. אָבֵל מִלֵּין דְּמֹר יִתְנַהֲרוּ בְּעֶלְמָא עַד דְּיִיתִי
מִלְכָּא מְשִׁיחָא וּבְדִין כְּתִיב, (ישעיה יא) וּמִלְאָה הָאָרֶץ
דַּעַה אֶת יְיָ וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדִּינִי, רַבִּי חֲזִיא אָמַר, הָאִי קָרָא
אֵת לְאַסְתִּכָּלָא בֵּיהּ, בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב,
אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וּלְבָתֵּר כְּתִיב
כִּי הוֹצִיא יְיָ. אֵלָּא רָזָא דָּא אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
אֱלֹהִים, דָּא שְׁמָא דְאַגִּין עַל מֹשֶׁה וְעַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
אֲתַעְדִּי מִנִּיָּהּוּ בְּגִלּוּתָא. וּלְבָתֵּר, שְׁמָא עֲלָאָה אֲפִיק
לֹון מִמְצָרִים. דְּהָא שְׁמָא קְדִישָׁא דְאַפִּיק לֹון, בְּרָזָא
דִּיזְבֵּלָא הוּא.

דְּבָר אַחֵר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, כִּד
אֲתַרְמִי לְנַחֲרָא, וְכִד שְׁזִיב לִיה מִתְרַבָּא
דְּפִרְעָה, וְלִישְׂרָאֵל עֲמוֹ, דְּכְתִיב, (שמות ב) וַיִּשְׁמַע

לשון הקודש

כִּד כְּתוּב כִּי הוֹצִיא ה' אֶלָּא סוּד זֶה אֵת
כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים, זֶה הַשֵּׁם שְׁהֲגִין
עַל מֹשֶׁה וְעַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא זֶה מִהֶם
בְּגִלּוּת, וְאַחֵר כִּד הַשֵּׁם הַעֲלִיִּין הוֹצִיא
אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, שְׁהֲרִי הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ
שְׁהוֹצִיא אוֹתָם הָיָה בְּסוּד הַיּוֹבֵל.

דְּבָר אַחֵר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים
לְמֹשֶׁה – כְּשֶׁנִּזְרַק לְנַחֲרָא, וּכְשֶׁהֲצִיל אוֹתוֹ

מִדְּעוֹלָם, מִי יֵאִיר אֵת אֹר
הַתּוֹרָה? אוֹי לְעוֹלָם שִׁישְׂאֵר יְתוּם מִמֶּךָ,
אָבֵל דְּבָרֵי רַבְּנֵי יֵאִירוּ בְּעוֹלָם עַד שְׁיָבֵא
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְאִזּוּ כְּתוּב (ישעיה יא) וּמִלְאָה
הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה' וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדִּינִי, רַבִּי חֲזִיא אָמַר,
פְּסוּק זֶה יֵשׁ לְהַתְבַּוְּנִין בּוֹ, בְּתַחֲלָה כְּתוּב
אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וְאַחֵר

אֱלֹהִים אֶת נֶאֱקָתָם. וּבְתִיב (שמות א) וּבֹאֲשֶׁר יַעֲנֵנו אֹתוֹ
בֵּן יִרְבֵּה וְכֵן יִפְרוּץ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ בֵּהֶן מִדִּין. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קיא)
פְּדוּת שָׁלַח לַעֲמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ
קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מָאי שְׁנָא, בְּכָל שָׁאֵר קָרְאִי,
דְּבִבְלָהּ, תִּרְיִן תִּיבִין מֵאַלְפָּא בֵּיתָא, וּבִהְיָ קָרָא,
וּבְקָרָא דְאַבְתְּרִיָּה, תִּלְתַּת תִּלְתַּת. אֵלָּא, בְּגִין לֹאֲשַׁלְמָא
שִׁית סְמִרִין, בְּהָאֵי אַלְפָּא בֵּיתָא, הָאֵי לְקַבֵּל תִּלְתַּת
פּוֹרְקָנִין דִּישְׂרָאֵל, בַּר פּוֹרְקָנָא קַדְמָאָה. קָרָא
אַחֲרָא, לְקַבֵּל תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים. וְכֹלָא תִּלְיָא
בְּהָאֵי חֲכָמָה.

פְּדוּת שָׁלַח לַעֲמּוֹ, כִּד פָּרִיק קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל, מִגְּלוּתָא דְּמִצְרַיִם, וְעַבְדָּא לֹון נָסִין
וְגִבּוֹרִין. צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, כִּד אָתָּא יִתְרוֹ, וְקַבִּיל

לשון הקודש

שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ? אֵלָּא כְּדִי לְהַשְׁלִים שֵׁשׁ
צִדִּים בְּאַלְפָּא בֵּיתָא הִזְהוּ, זֶה כְּנֻגָּד
שְׁלֵשׁ הַגְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חוּץ
מִהַגְּלוּת הָרִאשׁוֹנָה, פְּסוּק אַחֵר כְּנֻגָּד
תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים, וְהַכֹּל תִּלּוּי
בְּחֲכָמָה הוּא.

פְּדוּת שָׁלַח לַעֲמּוֹ – כְּשֶׁנֶּאֱמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגְּלוּת מִצְרַיִם
וַעֲשֵׂה לָהֶם נִסִּים וּגְבוּרוֹת. צִוָּה לְעוֹלָם

מִחֲרַב פְּרַעָה, וְאֵת יִשְׂרָאֵל עֲמּוֹ, שְׁכַתוֹב
(שמות ב) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נֶאֱקָתָם.
וְכַתּוּב (שם א) וּבֹאֲשֶׁר יַעֲנֵנו אֹתוֹ בֵּן יִרְבֵּה
וְכֵן יִפְרוּץ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ בֵּהֶן מִדִּין. רַבִּי יוֹסִי פָתַח,
(תהלים קיא) פְּדוּת שָׁלַח לַעֲמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם
בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מַה שׁוֹנָה בְּכָל
שָׁאֵר הַפְּסוּקִים, שְׁכַתּוּב שְׁתֵּי תַבּוּת
מֵאַלְפָּא בֵּיתָא, וּבְפְסוּק זֶה וְשְׁלֹאֲחִירֵי

לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקָרִיב לִיָּה לְפִוְלַחְנִיָּה.
וּמִתַּמָּן, אֶתְקָרְיבוּ כָּל אֵינֹן גִּיּוֹרִין, תַּחֲתֹת גִּדְפֵי
דְּשְׂכִינְתָּא, מִתַּמָּן וְלַהֲלָאָה, קָדוּשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. דִּהָא
בְּדִין אֶתְקַדְּשׁ שְׁמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּהָא
(מִסְטָרָא אַחֲרָא) יִתְקַדְּשׁ שְׁמָא קַדִּישָׁא, כִּד אֶתְבֵּר,
וְאֶתְכַפֵּיָּא סְטָרָא אַחֲרָא, בְּמָה דִּהוּה בִּיתְרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגו', וְכִי יִתְרוֹ שָׁמַע, וְכָל עַלְמָא לֹא
שָׁמְעוּ, וְהָא כְּתִיב, (שְׁמוֹת טו) שָׁמְעוּ עַמִּים
יִרְגָּזוּן. אֲלֹא, כָּל עַלְמָא שָׁמְעוּ, וְלֹא אֶתְבֵּרוּ, וְאִיהוּ
שָׁמַע וְאֶתְבֵּר, (דף ט"ז ע"ב) וְאֶתְכַפֵּיָּא מִקְּמִיָּה דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְאֶתְקָרַב לְדַחֲלִיתִיָּה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּבִמָּה אֶתֶר תַּנִּינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, כָּל מָה דְּעָבַד לְעֵילָא וְתַתָּא כֻּלָּא אִיהוּ
קָשׁוּט, וְעוֹבְדָא דְּקָשׁוּט. וְלִית לָךְ מְלָה בְּעַלְמָא

לשון הקודש

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגו', וְכִי יִתְרוֹ שָׁמַע וְכָל
הָעוֹלָם לֹא שָׁמַע, וְהָרִי כְּתוּב (שְׁמוֹת טו)
שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן! אֲלֹא כָּל הָעוֹלָם
שָׁמְעוּ וְלֹא נִשְׁבְּרוּ, וְהוּא שָׁמַע וְנִשְׁבַּר
וְנִכְפָּה מִלְּפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרַב
לִירְאָתוֹ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּבִמָּה מְקוֹמוֹת שְׁנִינֹן,
שְׁכָל מָה שְׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

בְּרִיתוֹ - כְּשֶׁבָּא יִתְרוֹ וְקִבְּלוּ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְקָרְבוּ לְעַבְדָּתוֹ, וּמִשָּׁם
הִתְקָרְבוּ כָּל אוֹתָם גִּרִּים תַּחַת כְּנָפֵי
הַשְּׂכִינָה. מִשָּׁם וְהִלָּאָה, קָדוּשׁ וְנוֹרָא
שְׁמוֹ. שְׁהָרִי אִזוּ הִתְקַדְּשׁ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שְׁהָרִי (מִהַצֵּד הָאֲחֵר) מִתְקַדְּשׁ שֵׁם
הַקָּדוֹשׁ, כְּשֶׁנִּשְׁבְּרָה וְנִכְפָּה הַצֵּד הָאֲחֵר,
כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּיתְרוֹ.

דָּבָעִי בַּר נָשׁ לְדַחֲיָא לִיָּה מִנִּיהּ, וּלְאַנְהָגָא בִּיָּה
קָלָנָא, דִּהָא בָּלְהוּ עוֹבְדָא דְקָשׁוּט אִינוּן, וְכָלָא
אַצְטְרִיד בְּעָלְמָא.

דִּהָא זְמָנָא חָדָא, הָוָה ר' אֶלְעָזָר אָזִיל בְּאַרְחָא,
וַהֲוָה אָזִיל עֲמִיָּה ר' חֲזַקְיָה, חָמוּ חַד חֲוִיָּא,
קָם ר' חֲזַקְיָה לְמִקְטְלִיהּ. אָמַר לִיָּה ר' אֶלְעָזָר,
שָׁבִיק לִיָּה לָא תִקְטְלִינִיהּ. אָמַר לִיָּה, וְהָא מִלָּה
בִּישָׂא אִיְהוּ, דְקָטִיל בְּנֵי נָשָׂא. אָמַר לִיָּה לְר'
חֲזַקְיָה, וְהָא כְּתִיב ^(קהלת י) אִם יִשׁוּד הִנָּחֵשׁ בְּלֹא
לַחֵשׁ. לָא נָשִׂיד חֲוִיָּא לְבַר נָשׁ, עַד דְּלַחֲשִׁין לִיָּה
מִלְּעִילָא, וְאַמְרֵי לִיָּה זִיל קָטִיל לִיָּה לְפָלְגִיָּא.

וּלְזִמְנִין בְּמָה דְּעָבִיד הָאִי, הָכִי נָמִי שְׁזִיב לְבַר
נָשׁ, מִמְּלִין אַחֲרָנִין, וְעַל יְדוֹי אֶרְחִישׁ
קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא נִיסָא לְבְנֵי נָשָׂא, וְכָלָא בִידָא

לשון הקודש

תִּהְרַג אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, וְהָרִי הוּא דְּבַר רַע
שְׁהוּרַג בְּנֵי אָדָם. אָמַר לוֹ לְרַבִּי חֲזַקְיָה,
וְהָרִי כְּתוּב ^(קהלת י) אִם יִשׁוּד הִנָּחֵשׁ בְּלֹא
לַחֵשׁ. לֹא נוֹשֵׁד הִנָּחֵשׁ אֶת הָאָדָם עַד
שְׁלֹחֲשִׁים לוֹ מִלְּמַעְלָה וְאוֹמְרִים לוֹ לֵךְ
הָרַג אֶת פְּלוֹגִי.

וּלְפַעְעָמִים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה זֶה, כִּךְ גַּם מִצִּיל
אֶת הָאָדָם מִדְּבָרִים אֲחֵרִים, וְעַל יְדוֹ

לְמַעְלָה וּלְמַטָּה – הִבֵּל אָמַת וּמַעֲשָׂה
אָמַת. וְאִין לֵךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁצָרִיד אָדָם
לְדַחֲוָתוֹ וּלְנָהֵג בּוֹ קָלוֹן, שְׁהָרִי כָלָם
מַעֲשֵׂי אָמַת הֵם, וְהִבֵּל צָרִיד בְּעוֹלָם.

שְׁחָרִי פַּעַם אַחַת הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר הוֹלֵךְ
בְּדֶרֶךְ, וְהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה. רָאוּ
נָחֵשׁ אַחֵד. קָם רַבִּי חֲזַקְיָה לְהָרַג אוֹתוֹ.
אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, עֲזֹב אוֹתוֹ, אֵל

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תִּלְיָא, וְכֹלָא אִיהוּ עוֹבְדֵי יְדוּי,
וְאַצְטְרִיךְ עֲלֵמָא לְהוּ, וְאִי לָאו דְּאַצְטְרִיךְ לֹון
עֲלֵמָא, לָא עֵבֶד לֹון קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא
לָא בְּעֵי בַר נָשׁ לְאַנְהָנָא בְּהוּ קִלְנָא בְּמִלֵּי דְעֲלֵמָא.
בְּמִלּוּי וּבְעוֹבְדוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל אַחַת
בְּמָה וּבְמָה.

פֶּתַח וְאָמַר, (בראשית א) **וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר**
עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיֵּרָא אֱלֹהִים: דָּא
אֱלֹהִים חַיִּים. וַיֵּרָא: דְּאַסְתָּכַל לְאַנְהָרָא לֹון,
וְלֹא־שִׁנְהָא לֹון. אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה כֹּלָא בְּכִלְלָא
חָדָא, עֵילָא וְתַתָּא. וְהִנֵּה טוֹב: דָּא סְטָרָא דִּימִינָא.
מְאֹד: דָּא סְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וְהָא אוֹקְמוּנָה, טוֹב: דָּא
מִלְּאָךְ חַיִּים מְאֹד: דָּא מִלְּאָךְ הַמּוֹת. וְכֹלָא רְזָא
חָדָא. רְזָא הוּא, לְאַיְנוֹן דְּמִסְתַּכְלֵי בְּרְזָא דְחֻכְמָתָא.

לשון הקודש

עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיֵּרָא אֱלֹהִים – זֶה
אֱלֹהִים חַיִּים. וַיֵּרָא – שֶׁהִסְתַּכַּל לְהַאִיר
לָהֶם וּלְהַשְׁנִית עֲלֵיהֶם. אֶת כָּל אֲשֶׁר
עָשָׂה – הִכַּל בְּכִלְל אֶחָד, מַעֲלָה וּמַטָּה.
וְהִנֵּה טוֹב – זֶה צֶדֶד הַיְמִינִי. מְאֹד – זֶה צֶדֶד
הַשְּׂמָאלִי. וְהָא אוֹקְמוּנָה, טוֹב – זֶה מִלְּאָךְ
הַחַיִּים. מְאֹד – זֶה מִלְּאָךְ הַמּוֹת. וְהִכַּל
סוּד אֶחָד. סוּד הוּא לְאוֹתָם שְׁמֵת בּוֹנִינִים
בְּסוּד הַחֻכְמָה.

מְרַחֵשׁ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גַם לְבָנֵי
אָדָם, וְהִכַּל תְּלֹוּי בְּיַד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְהִכַּל מַעֲשֵׂי יְדִיו. וְצָרִיךְ אוֹתָם הָעוֹלָם.
וְאִם הָעוֹלָם לֹא הָיָה צָרִיךְ אוֹתָם, לֹא
הָיָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָם.
וְלִכְּנֹן לֹא צָרִיךְ אָדָם לְגִהּוּג בָּהֶם קְלֹון
בְּדַבְּרֵי הָעוֹלָם. בְּדַבְּרֵי וּמַעֲשָׂיו שֶׁל
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אַחַת בְּמָה וּבְמָה.
פֶּתַח וְאָמַר, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. בְּכָל עֹבְדָא
 דְּבְרָאשִׁית, בְּתִיב, וַיֵּרָא אֱלֹהִים בִּי טוֹב,
 וְהָכָא וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אֱלֹהִים
 לְתַתָּא, שְׁלִיט עַל תַּתָּאי. אֱלֹהִים לְעִילָא, שְׁלִיט
 עַל עֲלָאי. דָּא אִיהוּ רְזָא דְאֱלֹהִים חַיִּים, (נ"א דְּבַר
 אַחֵר בְּלֹא אִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים) דְּאַנְהִיר וְאַדְלִיק כָּל אִינוֹן
 בּוֹצִינִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין, וּמִתַּמָּן נִפְקִין כָּל אִינוֹן
 נְהוּרִין לְאַנְהִירָא.

תוספתא

בְּטַמִּירוֹ דְּטַמִּירִין, אֶתְרָשִׁים רְשִׁימוֹ חַד, דְּלֹא
 אֶתְחַזִּי וְלֹא אֶתְגַּלִּיא. הָהוּא רְשִׁימוֹ,
 רָשִׁים וְלֹא רָשִׁים. מָאֲרִי דְסַכְלָתָנוּ, וּפְקָחִין דְּעֵינִין,
 לֹא יִבְלִין לְמִיקָם בִּיה. אִיהוּ קִיּוּמָא דְכָלָא. הָהוּא
 רְשִׁימוֹ אִיהוּ זַעִיר, דְּלֹא אֶתְחַזִּיא וְלֹא אֶתְגַּלִּיא.
 קִיּוּמָא בְּרַעוּתָא, לְקִיּוּמָא כָלָא. לְנַטְלָא מַה דְּנַטְלָא,

לשון הקודש

יוצאים כל אותם אורות להאיר.

תוספתא

במכסה שבמכסים נרשם רשם אחד
 שלא נראה ולא התגלה אותו רשם
 רשום ולא רשום. בעלי התבונה ועינים
 פקוחות לא יכולים לעמד בו. הוא קיום
 הבל. אותו הרשם הוא קטן, שלא נראה
 ולא התגלה. עומד ברצון לקים הבל.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (בראשית
 א). בְּכָל מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית כְּתוּב וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים בִּי טוֹב, וְכֹאֵן – וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת
 כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אֱלֹהִים לְמַטָּה שׁוֹלֵט עַל
 הַתַּחְתּוֹנִים, אֱלֹהִים לְמַעְלָה שׁוֹלֵט עַל
 הָעֲלִיוֹנִים. זֶהוּ סוּד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים, (דְּבַר
 אַחֵר, הַכֵּל הוּא אֱלֹהִים חַיִּים) שְׂמֵאִיר וּמִדְלִיק כָּל
 אוֹתָם מְקוּרוֹת עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּמַשֵּׁם

מִמֶּה דְלִית בֵּיה רְשִׁימוֹ, וְלֹא רְעוּתָא, דְּלֹא אֶתְחַזִּי.

תְּהוּא רְשִׁימוֹ בָּעֵא לְאַחֲפָיָא גְרַמְיָה, וְעָבִיד לִיה
לְגְרַמְיָה, לְאַתְטַמְרָא בֵּיה, חַד הֵיכְלָא.
תְּהוּא הֵיכְלָא אַפִּיק לִיה מִגְרַמְיָה, וּמָתַח לִיה
בְּמַתִּיחוֹ רַב וְסָגִיא לְכָל סְטָרִין, אוֹקִיר לִיה בְּלְבוּשֵׁי
יָקָר, פָּתַח לִיה חֲמִשִּׁין תַּרְעִין.

לְגוֹ בְּגוֹ, אֶתְטַמֵּר וְאֶתְגַּנֵּז תְּהוּא רְשִׁימוֹ. בִּיּוֹן
דְּאֶתְגַּנֵּז בֵּיה, וְעָאֵל בְּגִיָּיה, אֶתְמַלֵּיא נְהוּרָא.
מִתְּהוּא נְהִירוֹ, נִבְעִין נְהוּרִין, וְנִצּוּצִין נִפְקִין מֵאִינוֹן
תַּרְעִין, וְנִהְרִין כֻּלָּא.

תְּהוּא הֵיכְלָא אֶתְחַפֵּיא בְּשִׁית יְרִיעָן. אִינוֹן שִׁית
יְרִיעָן, אִינוֹן חֲמִשׁ. לְגוֹ בְּגוֹ אִינוֹן יְרִיעָן,
קִיָּמָא חַד יְרִיעָא מְרַקְמָא, בְּתֵהוּא יְרִיעָה אֶתְחַפֵּיא
תְּהוּא הֵיכְלָא, מִנִּיה אֲשַׁנַּח וְחֲמָא לְכֻלָּא.

לשון הקודש

לְפָנֵי וּלְפָנִים נִטְמָן וְנִגְנָז אוֹתוֹ רִשָּׁם.
בִּיּוֹן שֶׁנִּגְנָז בּוֹ וְנִכְנָס לְתוֹכוֹ, מִתְמַלֵּא
בְּאוֹר. מֵאוֹתוֹ הָאוֹר נּוֹבְעִים אוֹרוֹת,
וְנִיצּוּצוֹת יוֹצְאִים מֵאוֹתָם הַשְּׁעָרִים,
וּמֵאִירִים הַכֹּל.

אוֹתוֹ הֵיכָל מְכֻסָּה בְּשֵׁשׁ יְרִיעוֹת. אוֹתָן
שֵׁשׁ יְרִיעוֹת הֵן חֲמִשׁ. לְפָנֵי וּלְפָנִים אוֹתָן
יְרִיעוֹת עוֹמְדֹת יְרִיעָה אַחַת רְקוּמָה,

לְקַבֵּל מֶה שֶׁמְקַבֵּל מִמֶּה שֶׁאֵין בּוֹ רִשָּׁם
וְלֹא רְצוֹן, שְׁלֵא נִרְאָה.

אוֹתוֹ הָרִשָּׁם רוֹצֵה לְכַסּוֹת אֶת עֲצָמוֹ,
וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ לְעֲצָמוֹ לְהִטְמֵן בּוֹ הֵיכָל
אַחֵד. אוֹתוֹ הֵיכָל מוֹצִיא אוֹתוֹ מֵעֲצָמוֹ,
וּמוֹתֵחַ אוֹתוֹ בְּמַתִּיחָה גְדוֹלָה וְרַבָּה לְכָל
הַצְדָּדִים, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּלְבוּשֵׁי כְבוֹד,
וּפּוֹתֵחַ לוֹ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים.

הַיּ הֵיכָלָא אִיהוּ פֿקִיחָא דְעֵינִין, דְּלֹא נָיִים.
 אִיהוּ אַשְׁנַת תְּדִיר לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, מִגּוּ
 נְהִירוּ דְהָהוּא רְשִׁימוּ. הָהוּא סְכֻלְתָּנוּ, חֲכָמָתָא
 מְבִירָתָא, רְעוּ דְרַעוּתִין (ס"א בְּעוּ דְבָעוּתִין) תְּוִי גָּנִיז
 וְטָמִיר, וְלֹא אֶתְגַּלְיָא, קִיּמָא וְלֹא קִיּמָא. בְּרִיךְ
 הוּא מְטָמִיר דְטָמִירוּ, בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָם וְלְעֵלְמֵי
 עַד אָמֵן. (ע"כ תוספתא).

תָּא חַיִּי, יתרו הוּא דִּיְהִיב עֵיטָא לְמֹשֶׁה, עַל תְּקוּנָא
 דְּדִינִין, הָכִי אַצְטְרִיךְ. וְרָזָא דָּא דְאוּרֵי לִיָּה
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסִדֵּר קָמִיָּה תְּקוּנָא דְדִינֵי,
 לְאַחֲזָא מַה דְּכָתִיב, (דברים א) כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים
 הוּא, וְלֹא לְסִטְרָא אַחֲרָא. וְדִינִין לְיִשְׂרָאֵל
 אֶתִּיְהִיבוּ, וְלֹא לְאַחֲרָא, דְּכָתִיב, (תהלים קמז) חֲקִיו
 וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. וְתָא חַיִּי, לָא יִנְהִיג בַּר נֶשׁ
 קָלָנָא בְּאַחֲרָא, וּמִלָּה דְהִדְיוּטָא, מִלָּה (דף ט"ט ע"א) אִיהוּ.

לשון הקודש

וְלְעוֹלָמֵי עַד, אָמֵן. (ע"כ התוספתא)

בֹּא וּרְאֵה, יתרו הוּא שְׁנַתָּן עֲצָה לְמֹשֶׁה
 עַל תְּקוּן הַדִּינִים, כְּדֵּ צִרְיָה. וְסוּד זֶה
 שֶׁהוּדָה לוֹ לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְסִדֵּר
 לְפָנָיו תְּקוּן הַדִּינִים, לְהִרְאוֹת מַה
 שְׂכָתוֹב כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא, וְלֹא
 לְצַד הָאַחֵר. וְהַדִּינִים נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא
 לְאַחֵר, שְׂכָתוֹב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל.

וּבְאוֹתָהּ הִירִיעָה מִתְבַּסָּה אוֹתוֹ הֵהִיכֵל,
 מִמֶּנּוּ מִשְׁנֵית וְרוּאָה הַכֹּל.
 הֵהִיכֵל הַזֶּה הוּא פְּקִיחַת הָעֵינַיִם שְׁלֹא יָגוּם.
 הוּא מִשְׁנֵית תְּמִיד לְהַאִיר לְמִטָּה מִתּוֹךְ הָאוֹר
 שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁם. אוֹתָהּ תְּבוּנָה, חֲכָמָה
 גְּסֻתָּהּ, רְצוֹן הִרְצוֹנוֹת, (בְּקֶשֶׁת הַבְּקָשׁוֹת) הָיָה גָּנִיז
 וְטָמִיר, וְלֹא הִתְגַּלָּה, עוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד, בְּרוּךְ
 הוּא מְהֻמְכּוּסָה שְׂבָמְכּוּסִים בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם

יְהִי בְּמִשָּׁה כְּתִיב, וַיִּשְׁמַע מִשָּׁה לְקוֹל חֻתְנּוֹ וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגו', פֶּתַח וְאָמַר (תהלים יח) עַל בֶּן אֹדֶךְ

בְּגוֹיִם יִי' וְלִשְׁמֹךְ אֲזַמְּרָה. דָּוִד מְלָכָא

אָמַר דָּא בְּרוּחַ קֳדָשָׁא, בְּשַׁעֲתָא דְחִמָּא, יְהִי יִקְרָא

דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא אִסְתְּלִיק בְּסְלִיקוֹ וְלָא

אֲתִיִּיקְרָא בְּעִלְמָא, אֲלָא מִסְטָרָא דְשָׂר עֲמִין.

וְאִי תִימָא, הָא קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֲתִיִּיקְרָא

בְּעִלְמָא, אֲלָא בְּגִיְיָהוֹן דִּישְׂרָאֵל. הָכִי הוּא

וְדָאִי, יְהִי יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן חַיִּי יְסוּדָא דְשָׂרָגָא

לְאַנְהָרָא, אֲבָל כֹּד שָׂר עֲמִין אֲתָאן וְאוֹדֵן לִיה,

בְּשַׁעֲבוּדָא דִּיקְרָא דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּדִין

אֲתוּסָף יְסוּדָא דְשָׂרָגָא, וְאֲתַתְקַף עַל כָּל עוֹבְדוֹי.

בְּחִבּוּרָא חָדָא, וְשָׁלִיט קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוֹי

עִילָא וְתַתָּא.

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא

מִתְכַּבֵּד בְּעוֹלָם אֲלָא מְשוּם יִשְׂרָאֵל –

כִּךְ זֶה וְדָאִי, שְׁהֲרִי יִשְׂרָאֵל הֵם הַיְסוּד

שֶׁל הַנֵּר לְהָאִיר, אֲבָל כְּשֶׁשָּׂאֵר הָעַמִּים

בָּאִים וּמוֹדִים לוֹ בְּשַׁעֲבוּד הַכְּבוֹד שֶׁל

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִזּוֹ נוֹסֵף יְסוּד הַנֵּר

וּמִתְחַזֵּק עַל כָּל מַעֲשָׂיו בְּחִבּוּר אֶחָד,

וְשׁוֹלֵט הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ מַעֲלָה

וּמַטָּה.

וּבֹא רְאֵה, לֹא יִנְהַג אָדָם קְלוֹן בְּאַחֵר,

וְדָבָר הַדְּיוּט דְּבָר הוּא, שְׁהֲרִי בְּמִשָּׁה

כְּתוּב וַיִּשְׁמַע מִשָּׁה לְקוֹל חֻתְנּוֹ וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגו', פֶּתַח וְאָמַר (תהלים יח)

עַל בֶּן אֹדֶךְ בְּגוֹיִם ה' וְלִשְׁמֹךְ אֲזַמְּרָה.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֵת זֶה בְּרוּחַ הַקְדָּשׁ

בְּשַׁעֲהַ שְׂרָאָה שְׁכָבוֹד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

לֹא עוֹלָה בְּעִלְיָה וְלֹא מִתְכַּבֵּד בְּעוֹלָם,

אֲלָא מַצֵּד שָׂר הָעַמִּים.

בְּגִזְזוֹנָא דָּא, כָּל עֲלָמָא, דְּחִילוֹ וְאִימָתָא נָפַל
עֲלֵיהּ וְיִיחֹ מִקָּמִי קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. וְכִיּוֹן
דְּאַתָּא יִתְרוֹ, דְּאִיהּ כּוּמְרָא עֲלָאָה, דְּכָל טַעוֹן
אַחֲרֵינִין, בְּדִין אֶתְתַּקַּף וְשְׁלִיט יִקְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ
הוּא עַל כֻּלָּא.

בְּגִין, דְּכָל עֲלָמָא, כִּד שְׁמַעוּ שְׁמַע גְּבוּרָתִיהּ
דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, זָעוּ. וְכִלְהוּ חוּוֹ
מִסְתַּכְּלָן בִּיתְרוֹ, דְּאִיהּ חֲכִים וְרַב מְמָנָא דְּכָל
טַעוֹן דְּעֲלָמָא, כִּיּוֹן דְּחֻמוֹ, דְּאִיהּ אֶתָּא וּפְלַח לִיהּ
לְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, וְאָמַר עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גָדוֹל יְיָ
מִכָּל הָאֱלֹהִים, בְּדִין בָּלְהוּ אֶתְרַחֲקוּ מִפּוֹלְחָנֵיהוֹן,
וְיִדְעוּ דְלִית בָּהּ מַמָּשׁוּ. בְּדִין אֶתְיִיקַר יִקְרָא דְשִׁמָּא
קִדְשָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, בְּכָל סְטָרִין. וְעַל דָּא
אַתְרָשִׁים פֶּרֶשֶׁתָּא דָּא בְּאוּרֵיטָא, וְשִׁירוֹתָא
דְּפֶרֶשֶׁתָּא הִזָּה בֵּיהּ בִּיתְרוֹ.

לשון הקודש

וּמִמְנָה גָדוֹל שֶׁל כָּל אֱלִילֵי הָעוֹלָם. כִּיּוֹן
 שָׂרְאוּ שֶׁהוּא בָּא וְעוֹבֵד
 לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָמַר עֲתָה יִדְעָתִי
 כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים, אֲזַי כָּלֵם
 הַתְרַחֲקוּ מֵעֲבוֹדוֹתֵיהֶם וְיִדְעוּ שְׂאִין בָּהֶם
 מַמָּשׁ, וְאֲזַי הִתְכַּבֵּד כְּבוֹד הַשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ
 שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַצְּדָדִים.
 וְלָכֵן נִרְשָׁמָה פֶּרֶשֶׁת זוּ בַתּוֹרָה, וְרֵאשִׁית

כִּמּוֹ זֶה כָּל הָעוֹלָם, אִימָה וּפְחַד נָפַל
 עֲלֵיהֶם מִלִּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן
 שָׂבָא יִתְרוֹ, שֶׁהוּא כֹמֶר עֲלִיוֹן שֶׁל כָּל
 יִתְרֵי הָאֱלִילִים, אֲזַי הִתְחַזַּק וְשָׁלַט כְּבוֹד
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כֻּלָּא.

מַשׁוּם שֶׁכָּל הָעוֹלָם, בְּשִׁשְׁשִׁמְעוּ שְׁמַע
 גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, זָעוּ.
 וְכָלֵם הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בִּיתְרוֹ שֶׁהוּא חָכֵם

יִתְרוֹ חֵד מִחֲכִימִין דְּפִרְעָה הָזָה. תִּלְת חֲכִימִין הָווּ
 לִיה לְפִרְעָה, חֵד יִתְרוֹ, וְחֵד אֵיּוֹב, וְחֵד
 בִּלְעָם. חֵד יִתְרוֹ: דִּלָּא הָזָה פּוֹלְחָנָא וּמִמְנָא
 וְשִׁמְשָׁא וְכִכְבָּא דְשָׁלִיט עַל שׁוֹלְטָנִיה, דִּלָּא הָזָה
 יָדַע פּוֹלְחָנָא דְאַתְחָזִי לִיה, וְחֵהוּא שְׁמוּשָׁא דִילִיה.
 בִּלְעָם, הָזָה חֲרָשָׁא בְּכָל מִינֵי חֲרָשִׁין בֵּין בְּעוֹבְדָא
 בֵּין בְּמִלָּה.

אֵיּוֹב הָזָה דְּחִיל בְּדִחִילוֹ, וּבְחֵהוּא דְּחִילוֹ הָזָה
 עֲקָרָא דִילִיה, בְּגִין דְּמִלָּה דְלַעִילָא, בֵּין
 דְּקְדוּשָׁה, בֵּין דְּסִטְרָא אַחְרָא, לָא יָכִיל בַּר נָשׁ
 לְאַמְשָׁבָא רוּחָא דְלַעִילָא לְתַתָּא וּלְמִקְרַב גְּבִיה,
 אֶלָּא בְּדִחִילוֹ. וַיִּכְוִין לְבִיה וַרְעוּתִיה בְּדִחִילוֹ
 וַתִּבְרִיז דְּלִבָּא, וַיִּכְדִּין יַמְשִׁיד לְתַתָּא רוּחָא דְלַעִילָא
 וַרְעוּתָא דְאַצְטְרִיד.

לשון הקודש

בְּשָׂפִים, בֵּין בְּמַעֲשֵׂה בֵּין בְּדַבּוּר.
 אֵיּוֹב הָיָה פּוֹחֵד בְּפַחַד, וּבְאֻתּוֹ פַּחַד
 הָיָה עָקֹר, מִשּׁוּם שְׂדָבֵר שְׁלֻמְעֵלָה, בֵּין
 שְׁל קְדֻשָּׁה בֵּין שְׁל הַצַּד הָאַחֵר, לֹא יָכוֹל
 אָדָם לְמַשֵּׁךְ רוּחַ שְׁלֻמְעֵלָה לְמַטָּה וּלְקַרֵּב
 אֵלָיו אֶלָּא בְּפַחַד, וַיִּכְוִן לְבוֹ וַרְצוֹנוֹ
 בְּפַחַד וּבְשִׁבְרוֹן הַלֵּב, וְאִזּוּ יַמְשִׁיד לְמַטָּה
 רוּחַ שְׁלֻמְעֵלָה וְהַרְצוֹן שְׁהַצְטְרִיד.

הַפֶּרֶשֶׁה הָיָה בּוֹ, בִּיתְרוֹ.
 יִתְרוֹ הָיָה אֶחָד מִחֲכָמֵי פִרְעָה. לְפִרְעָה
 הָיוּ שְׁלֹשָׁה חֲכָמִים – אֶחָד יִתְרוֹ, וְאֶחָד
 אֵיּוֹב, וְאֶחָד בִּלְעָם. אֶחָד יִתְרוֹ – שְׁלֹא
 הָיְתָה עֲבוּדָה וּמִמְנָה וְשִׁמְשׁ וְכִכָּב
 שְׁשׁוּלֵט עַל שְׁלֻטּוֹנוֹ שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ
 הָעֲבוּדָה שְׂרָאוּיָהּ לוֹ וְאוֹתוֹ הַשְׁמוּשׁ
 שְׁלוֹ. בִּלְעָם הָיָה מְבַשֵּׁף בְּכָל מִינֵי

וְאִי לֹא יֵשְׁוִי לְבִיָּה וְרַעוּתִיָּה בְּדַחִילוֹ לְהֵהוּא
 סְטָרָא, לֹא יָכִיל לְאַתְדַּבְּקָא בִּיָּה רַעוּתִיָּה, בְּר
 לְהֵנִי טוֹפְסֵי דְקִיקִין, וְלֹא בְּכֻלְהוּ, בְּגִין דְּאִית בְּהוּ
 שְׁלִטְנִין, דְּאַצְטְרִיךְ לְגַבִּיָּהוּ רַעוּתָא דְלִבָּא וְדַחִילוֹ.
 כָּל שָׁפֵן אֵינּוֹן מַלִּין עַלְאִין, דְּאַצְטְרִיךְ דַּחִילוֹ
 וְאִימְתָּא וְרַעוּתָא יִתִּיר.

יִתְרוֹ אַצְטְרִיךְ פּוֹלְחָנִיָּה דְהֵהוּא סְטָרָא תְדִיר, בֵּין
 בְּזִמְנָא דְאַצְטְרִיךְ לִיָּה לְבַר נָשׁ, בֵּין בְּזִמְנָא
 דְלֹא אַצְטְרִיךְ לִיָּה, בְּגִין דְהֵהוּא סְטָרָא יְהֵא דְבִיק
 לְגַבִּיָּה, בְּשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיךְ לִיָּה. בְּלָעָם אֶתְדַּבֵּק
 בְּאֵינּוֹן חֲרָשִׁין, בְּמָה דְאַתְמַר.

אֵיזֹב בְּסִגְיָאוֹ דְהֵהוּא דַּחִילוֹ דִּילִיָּה אֶתְדַּר
 בְּמַצְרִים לְמַדְחַל מַקְמִיָּה דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, כִּד חָמָא אֵינּוֹן גְּבוּרָן וְנִסִּין, דְּעַבְד קֹדֶשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא בְּמַצְרִים. יִתְרוֹ, לֹא אֶתְדַּר בְּכָל דָּא, עַד

לשון הקודש

תמיד, בין בזמן שצריך לו לאדם ובין
 בזמן שלא צריך לו, כדי שאותו הצד
 ידבק אליו בשעה שצריך אותו. בלעם
 נדבק באותם בשפים, כמו שנתבאר.
אֵיזֹב, ברב אותו הפחד שלו, חזר
 במצרים לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא
 בשראה אותם גבורות ונסים שעשה
 הקדוש ברוך הוא במצרים. יתרו לא

ואם לא ישים לבו ורצונו בפחד לאותו
 הצד, לא יוכל להדבק בו רצונו, פרט
 לאותם הצורות הדקיקות, ולא בכלם,
 משום שיש בהם שליטים שצריכים
 אליהם את רצון הלב והפחד. כל שפן
 אותם דברים עליונים שצריך אימה
 ופחד ורצון יותר.

יתרו הצטרף עבודתו של אותו הצד

דִּנְפָקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרִים, וְכָל אֵינֹן קִשְׁרִין וְטַפְסִין
 דִּקְשִׁירוּ מִצְרָאִי, לָא הָווּ כְּלוּם, וְנִפְקוּ. וְלִבְתָּר
 דְּטַבַּע לֹון בִּימָא, בְּדִין תָּב, וְאַהֲדָר לְפֹולֶחְנָא
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא.

בְּלָעָם לָא תָב, וְלָא אַהֲדָר, דְּטַנּוּפָא (נ"א דְּטַפְסָא)
 דְּסִטְרָא אַחְרָא הָוָה מִתְּדַבֵּק בֵּיהּ, וְעָם כָּל
 דָּא אֶסְתַּכְלוּתָא דְּמִרְחִיק הָוָה מִסְתַּכֵּל, בְּגוֹ הַהוּא
 טַנּוּפָא (ס"א טַפְסָא) וְאַתְּדַבְּקוּתָא דְּסִטְרָא אַחְרָא. דְּהָא
 בְּסִטְרָא אַחְרָא אֵית נִהִירוּ דְּקִיק חַד, דְּנִהִיר
 סִחְרָנִיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל א) וְנִגְהָ לֹו סְבִיב.
 וְדָא אֶסְתַּכְלוּתָא זַעִיר (ועל דָּא) הָוָה מִסְתַּכֵּל מִרְחִיק,
 וְלָא בְּכֻלָּהוּ מַלְיָן.

וְכַד הָוָה מִסְתַּכֵּל מַלְהָ זַעִיר מִתְּהוּא נִהִירוּ, כְּבִתָּר
 בּוֹתֵלָא הָוָה, אָמַר וְלָא יָדַע מָאִי קָאמַר. וַהֲוָה

לשון הקודש

אוֹתָהּ טַנּוּפָת (צורה) וְהִדְבְּקוּת לְצַד הָאַחֵר,
 שֶׁהָיָה בְּצַד הָאַחֵר יֵשׁ אֹר דְּקִיק אֶחָד
 שֶׁמֵּאִיר סְבִיבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א)
 וְנִגְהָ לֹו סְבִיב. וְזוֹ הִסְתַּכְלוּת קְטַנָּה (ועל
 זֶה) הָיָה מִסְתַּכֵּל מִרְחוּק, וְלָא בְּכָל
 הַדְּבָרִים.

וּבְשִׁחְיָה מִסְתַּכֵּל דְּבַר קָטָן מֵאוֹתוֹ
 הָאֹר, זֶה הָיָה כְּמֵאחֲרֵי הַבְּתָל. אָמַר

חֲזוֹר בְּכָל זֶה, עַד שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל
 מִמִּצְרַיִם. וְכָל אוֹתָם קִשְׁרִים וְהַצּוּרוֹת
 שֶׁקִּשְׁרוּ הַמִּצְרַיִם, לָא הָיוּ כְּלוּם, וְיֵצְאוּ.
 וְאַחֵר שֶׁטַבַּע אוֹתָם בָּיִם, אֲזַי שָׁב וְחֲזוֹר
 לַעֲבוּדַת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא.

בְּלָעָם לָא שָׁב וְלָא חֲזוֹר, שֶׁטַנּוּפָת (שְׁצוּרָת)
 הַצַּד הָאַחֵר הָיָה דְּבוּק בּוֹ, וְעָם כָּל זֶה
 הָיָה מִסְתַּכֵּל הִסְתַּכְלוּת שֶׁל מִרְחָק בְּתוֹךְ

מִסֶּתֶּפֶל בְּהָהוּא נִהִירוּ בְּסִתִּימוֹ דְּעֵינָא, וְאַתְּגַלְגַּל
עֵינָא, וְחָזִי בְּרֵשׁ נִהוּרָא סְתִימָא, וְלֹא חָזִי. וְרָזָא
דָּא (במדבר כד) שְׁתָּם הָעֵין, וְאוּקְמוּהָ שְׁתָּם: סְתוּם,
וְכָלֹא חָד.

דְּהָא לִית סִטְרָא אַחְרָא, דְּלִית בֵּיהּ (דף ס"ט ע"ב) נִהִירוּ
דְּקִיק זַעִיר מִסִּטְרָא דְקְדוּשָׁה, בְּגִזּוּנָא דְרוּב
חֲלָמִין, דְּבִסְגִיאוֹת תִּבְנָא, אִית חָד גְּרַעֲינָא דְחֲטִין.
בְּרֵשׁ אֲלִין טַפְסִי דְקִיקִין חֲצִיפִין, דְּכֻלְהוּ מִסְּאֲבֵי
יִתִיר. וּבְהוּ הָוָה בְּלָעָם יוֹדַע.

זִכָּאָה חוֹלְקִיה דְּמִשָּׁה, דְּאִיתּוּ לְעִילָא בְּכָל
קְדוּשִׁין עֲלָאִין, וְאַסְתַּכֵּל, בְּמָה דְלֹא
אַתְיִיב רִשׁוֹ לְבַר נֶשׁ אַחְרָא בְּעֲלָמָא לְאַסְתַּכֵּלָא.
וּבְמָה דְּבִלָּעָם הָוָה חָמִי נִהִירוּ זַעִיר דְקִיק בְּמִכְתָּר
כּוֹתֵלָא, מִגּוֹ הָהוּא סִטְרָא אַחְרָא. אוֹף הָבִי מִשָּׁה,

לשון הקודש

פֶּרֶט לְצוּרוֹת הַדְּקִיקוֹת הִלְלוּ הַחֲצוּפוֹת
שְׁכֵלָם יוֹתֵר טִמְאוֹת, וּבָהֶם הָיָה בְּלָעָם
יוֹדַע.

אֲשֶׁר חִלְקוּ שֶׁל מִשָּׁה, שֶׁהוּא לְמַעַלָּה
בְּכָל הַקְּדוּשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְהַסֶּתֶפֶל בְּמָה
שֶׁלֹּא נִתְּנָה רִשׁוֹת לְאָדָם אַחֵר בְּעוֹלָם
לְהַסְתַּכֵּל. וּבָמֹו שְׁכֵלָעָם הָיָה רוּאָה אוֹר
קִטְּנִין דְקִיק בְּמִאֲחֻרֵי הַכֹּתֵל מִתּוֹךְ אוֹתוֹ

וְלֹא יָדַע מָה אָמַר. וְהָיָה מִסֶּתֶפֶל בְּאוֹתוֹ
הָאוֹר בְּסִתִּימוֹת הָעֵין, וְהָעֵין מִתְּגַלְגֶּלֶת,
וְרוּאָה הָאָדָם אוֹר סְתוּם וְלֹא רוּאָה. וְסוּד
זֶה שְׁתָּם הָעֵין, וּפְרָשׁוּהָ שְׁתָּם – סְתוּם,
וְהַכֵּל אַחֵר.

שְׁתֵּרֵי אֵין צֶד אַחֵר שְׁאִין בּוֹ אוֹר דְקִיק
קִטְּנִין מִצֵּד הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ רֵב הַחֲלוּמוֹת,
שֶׁבְּרֵב הַתִּבְּנִין יֵשׁ גְּרַעֲיִין אַחֵד שֶׁל חֲשָׁה,

מִגּוֹ נִהִירוּ עֵילָאָה רַב וְסָגִי, הָוָה חָמִי לְתַתָּא
בְּמִפְתָּר בּוֹתְלָא, חַד חֲשׂוֹכָא דְקִיק, דְּאַתְחֲזִי לִיה.
וְלֹא בְּכָל זְמָנָא, בְּמָה דְּבִלְעָם לָא הָוָה מְסַתְּפֵל
הַחַוָּא נִהִירוּ בְּכָל זְמָנָא.

זַכָּאָה חוֹלְקִיָּה דְּמִשָּׁה נְבִיאָה מְהִימָנָא, מַה כְּתִיב
בֵּיה, (שמות ג) וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ יי' אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ
מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה. הַסֶּנֶה וְדָאִי הָוָה בְּגוֹ הַחַוָּא קְדוּשָׁה
וְאַתְדַּבֵּק בֵּיה. דְּכִלְא אֶתְדַּבֵּק דָּא בְדָא, טָהוֹר
וְטָמֵא, לִית טָהוֹר אֶלָּא מִגּוֹ טָמֵא.

וְרָזָא דָּא, (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא. קְלִיפָּה
וּמוֹחָא דָּא בְדָא סְלִקָּא. וְדָא קְלִיפָּה לָא
יִתְעָדִי וְלֹא יִתְבַּר, עַד זְמָנָא דִּיקוּמוֹן מִתִּין מַעֲפָרָא,
בְּדִין יִתְבַּר קְלִיפָּה, וְנִהִירוּ יִנְהִיר בְּעֵלְמָא בְּלֹא
סְתִימוֹ מִגּוֹ מוֹחָא. זַכָּאִין אֵינוֹן צְדִיקָא בְּעֵלְמָא דִּין
וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

לשון הקודש

וְדָאִי בְּתוֹךְ אוֹתָהּ קְדוּשָׁה, וְנִדְבֵּק בּוֹ.
שֶׁהֵבֵל נִדְבֵּק זֶה בְּזוֹה, טָהוֹר וְטָמֵא. אֵין
טָהוֹר אֶלָּא מִתּוֹךְ טָמֵא.

וְסוּדָּא זֶה – (איוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא.
קְלִפָּה וּמוֹחַ עוֹלִים זֶה בְּזוֹה, וּקְלִפָּה זֶה לֹא
תִּזְוֶה וְלֹא תִשָּׁבֵר עַד הַזְּמַן שֶׁבּוֹ יָקוּמוּ
הַמֵּתִים מִן הָעֶפֶר, אִזּוּ תִשָּׁבֵר הַקְּלִפָּה,
וְאוֹר יֵאִיר בְּעוֹלָם בְּלִי סֵתֵר מִתּוֹךְ הַמֵּת.

הַצֵּד הָאַחֵר, אֵף כִּךְ מִשָּׁה מִתּוֹךְ אוֹר
עֲלִיּוֹן גָּדוֹל וְרַב הָיָה רוֹאֶה לְמַטָּה
בְּמִאֲחֹרֵי הַבֵּתֵל חֲשָׁךְ דְּקִיק אֶחָד
שֶׁנִּרְאָה לוֹ, וְלֹא בְּכָל זְמַן, כְּמוֹ שֶׁבִּלְעָם
לֹא הָיָה מְסַתְּפֵל בְּאוֹתוֹ אוֹר בְּכָל זְמַן.
אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ שֶׁל מִשָּׁה הַנְּבִיא הַנֶּאֱמָן,
מַה כְּתוּב בּוֹ? (שמות א) וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ ה'
אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה. הַסֶּנֶה הָיָה

וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ, אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְכִי בָנֶיהָ וְלֹא
 בָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה. אֵלֶּא, בְּגִין דְּאִיהִי אֲשֶׁת־דָּלִת
 אֲבִתְרֵיהּ, בָּלֹא בַּעֲלָהּ, קָרָא לֹון אֲוִרֵיתָא בָנֶיהָ,
 וְלֹא בָנָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵף עַל גַּב דְּבָנָיו דְּמֹשֶׁה
 הָיוּ. מָלָה דְקָשׁוּט בָּנֶיהָ וְדָאִי. ר' אֶלְעָזָר אָמַר, הָא
 מֹשֶׁה הָוָה מְזֻדְּנָג בְּאַתָּר אַחְרָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה,
 וְלֹא יִקְרָא דִּילִיָּה לְמַקְרִי לֹון בָּנָיו. הֲשֵׁתָא אֵף עַל
 גַּב דְּבָנָיו הָיוּ, בְּגִין יִקְרָא דִּהְהוּא אַתָּר דְּאֲזֻדְּנָג
 בֵּיהּ, קָרָא לֹון בָּנֶיהָ הָכָא, לְבַתָּר קָרָא לֹון בָּנָיו מָאִי
 טַעְמָא, בְּגִין דִּהְהוּא שְׁעָתָא דְּמָטוּ, הָוָה מֹשֶׁה
 מְמַלֵּל בְּשִׁכְנִיתָא. לְבַתָּר דְּאִתְפָּרֵשׁ וְנָפֵק לְגַבִּי חֲמוּי,
 בְּדִין כְּתִיב (שמות יח) וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו
 וְאֲשֶׁתוֹ וְגו'.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר אֶלְעָזָר, אָנָּה חֲמִינָא

לשון הקודש

אֲשֶׁרִי הַצְדִּיקִים בְּעוֹלָם הָזֶה וּבְעוֹלָם
 הָבֵא.

וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְכִי
 בָנֶיהָ וְלֹא בָנָיו שֶׁל מֹשֶׁה? אֵלֶּא מִשּׁוּם
 שֶׁהִיא הִשְׁתַּדְּלָה אַחֲרֵיהֶם בְּלִי בַּעֲלָהּ,
 קָרָאָה לָהֶם הַתּוֹרָה בָּנֶיהָ וְלֹא בָנָיו. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, אֵף עַל גַּב שְׁבָנֵי מֹשֶׁה הָיוּ,
 דִּבֵּר אֲמַת בָּנֶיהָ וְדָאִי. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר,
 הָרִי מֹשֶׁה הָיָה מְזֻדְּנָג בְּמָקוֹם אַחֵר קְדוֹשׁ

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר אֶלְעָזָר, אָנָּה

בְּפֶרֶשֶׁתָּא דָּא, דְּאַתְּ שְׁאֵרֵי מַלְּחָה בְּדִקְקָא יְאוּת,
וְסִיּוּמָא לָאוּ הָכִי. וְדָאֵי בְּגִין יִקְרָא דְשְׁכִינְתָּא,
אֲזִדְּוֹנוּתָא עֲלָאָה דְּאֲזִדְּוֹנָא בֵּיהּ בְּמִשְׁחָה, כְּתִיב בְּנִיָּה.
וְאִי תִימָא, וְהָא כְּתִיב וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו
וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה. כֹּלָּא אִיהוּ כֹּלְלָא חֲדָא. וּבָנָיו,
בָּנָיו דִּיתְרוֹ, דְּהָא לְבִתְרָא דְּאַתָּא מֹשֶׁה לְגַבִּיָּה, הֵו
לִיָּה בְּנִין.

וְהָכִי הָוָה בְּיַעֲקֹב, דְּכִינוּן דְּאַתָּא לְגַבִּיָּה דְלָבָן, וְשְׁוִי
דִּיזְרִיָּה בֵּיהּ, הֵו לִיָּה בְּנִין. אוֹף הָכָא מֹשֶׁה,
כִּינוּן דְּשְׁוִי דִּיזְרִיָּה בְּיִתְרוֹ, הֵו לִיָּה לִיתְרוֹ בְּנִין וְכָל
בִּיתִיָּה אִיִּתִּי עֲמִיָּה, לְמִיעֵל לֹון תְּחֹות גְּדַפִּי
דְּשְׁכִינְתָּא, וְיִתְרוֹ אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנִי חֹתֶנְךָ יִתְרוֹ בָּא
אֶלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וְשְׁנֵי בְנֵיהָ עֲמָה, וְשְׁנֵי בְנֵיהָ כְּתִיב,
וְלֹא כְּתִיב וְשְׁנֵי בְנֵיהָ. (ס"א וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו) בְּנִין
הֵו לִיָּה לִיתְרוֹ, דְּכְתִיב, (שׁוֹפְטִים א) וּבָנֵי קֵנִי חֹתֵן מֹשֶׁה

לשון הקודש

וְכַךְ הָיָה בְּיַעֲקֹב, שֶׁכִּינוּן שְׂבִיָּא אֶל לָבָן
וְשֵׁם בּוֹ אֶת דִּיזְרוֹ, הָיוּ לוֹ בָּנִים. אִף כָּאן
מֹשֶׁה, כִּינוּן שְׂשֵׁם דִּיזְרוֹ בְּיִתְרוֹ, הָיוּ
לִיתְרוֹ בָּנִים, וְאֵת כָּל בֵּיתוֹ הֵבִיא עִמּוֹ
לְהַכְנִיסָם תַּחַת כִּנְפֵי הַשְּׂכִינָה. וְיִתְרוֹ
אָמַר לְמֹשֶ׈ה, אֲנִי חֹתֶנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלַיךָ
וְאִשְׁתְּךָ וְשְׁנֵי בְנֵיהָ עֲמָה. כְּתוּב וְשְׁנֵי
בְנֵיהָ, וְלֹא כְּתוּב וְשְׁנֵי בְנֵיהָ. (וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן

רֹאֵה שֶׁבְּפֶרֶשֶׁה הֵו שְׂאֵתָה מִתְחִיל אֶת
הַדְּבָר בְּרֹאוּי, אִךְ הַסִּיּוּם לֹא בָּהּ. וְדָאֵי
בְּשִׁבְלִי כְּבוֹד הַשְּׂכִינָה, הַזְדַּוּנוֹת
הָעֲלִיוֹנָה שְׁנִדְּוֹנָה בְּמֹשֶׁה, כְּתוּב בְּנֵיהָ.
וְאֵם תֹּאמַר, וְהָרִי כְּתוּב וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן
מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה? הַכֹּל הוּא
כֹּלָּל אַחֵד. וּבָנָיו – בָּנָיו שֶׁל יִתְרוֹ, שְׁחֵרֵי
לְאַחֵר שְׂבִיָּא אֵלָיו מֹשֶׁה, הָיוּ לוֹ בָּנִים.

עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וּבְנוֹי שָׁבַק עִם מֹשֶׁה.

וַיָּבֹאוּ יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה. פָּתַח וְאָמַר, ^(ישעיה ב) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָבוּ וְנַעֲלָה אֶל הָרַיִי וְגו'. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ בְּכַמָּה אֲתָר. אֲבָל זְמִינִין שְׂאָר עַמִּין לְמַהֲדָּ וּלְבַתְּתָא רַגְלֵיהוּ, לְמִיעַל תַּחֲזוּת גְּדַפֵּי דְשְׂכִינְתָּא. לָבוּ וְנַעֲלָה, כָּל טַעֲוִין דְּעָלְמָא אִית לֹון יְרִידָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מָאן דְּאֲתִדְבֹּק בֵּיהּ, אִית בֵּיה עֲלִיָּה.

אֶל הָרַיִי, דָּא אֲבָרְהָם, דְּכַתִּיב, ^(בראשית כב) אֲשֶׁר יֹאמַר הַיּוֹם בָּהָר יִי יִרְאֶה, דְּהָא אֲבָרְהָם קָרִי לִיה הָרַיִי. מַה הָרַיִי הֶפְקִירָא לְכָל מָאן דְּבָעֵי בְּעָלְמָא, אוֹף אֲתָר דָּא קִדִּישָׁא, הֶפְקִירָא לְקַבְּלָא לְכָל מָאן דְּבָעֵי בְּעָלְמָא. אֶל בֵּית, דָּא יַעֲקֹב, דְּקָרָא לְהָאִי אֲתָר בֵּית, דְּכַתִּיב, ^(בראשית כח) אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים.

לשון הקודש

בְּנֵי הַשְּׂכִינָה. לָבוּ וְנַעֲלָה – כָּל אֱלִילֵי הָעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם יְרִידָה, וּמִי שְׁנִדְבֹּק בְּקוּדֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יֵשׁ לוֹ עֲלִיָּה.

אֶל הָרַיִי – זֶה אֲבָרְהָם, שְׂכָתוֹב ^(בראשית כב) אֲשֶׁר יֹאמַר הַיּוֹם בָּהָר ה' יִרְאֶה, שְׁהָרִי אֲבָרְהָם קָרָא לוֹ הָרַיִי. מַה הָרַיִי הֶפְקִיר לְכָל מִי שְׂרוּצָה בְּעוֹלָם, אִף מְקוֹם קוּדֹשׁ זֶה הֶפְקִיר בְּנִגּוּד כָּל מִי שְׂרוּצָה

בְּנֵים הָיוּ לוֹ לְיִתְרוֹ, שְׂכָתוֹב ^(שופטים א) וּבְנֵי קִינִי חֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים. וּבְנֵי הַשְּׂאִיר עִם מֹשֶׁה.

וַיָּבֹאוּ יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה. פָּתַח וְאָמַר, ^(ישעיה ב) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָבוּ וְנַעֲלָה אֶל הָרַיִי וְגו'. פֶּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל עֲתִידִים שְׂאָר הָעַמִּים לְלַכֵּת וּלְבַתֵּת רַגְלֵיהֶם לְהַכְנִס תַּחַת

דָּבָר אַחֵר, הָרָה וּבֵיתָ, אֵף עַל גַּב דְּכֹלָא חַד דְּרָגָא,
 (דף ע' ע"א) סְלִיקוּ לָדָא מִן דָּא, הָרָה, לְשָׂאָר עַמּוּיָן,
 כִּד אַתָּאן לְאַעְלָא תַּחֲתָא גְדַפּוּי. בֵּיתָ, לְיִשְׂרָאֵל,
 לְמַהוּ עֲמַהוּן כְּאַתָּתָא בְּבַעְלָהּ. בְּדִיּוּרָא חַד
 בְּחִדּוּתָא, וּרְבִיעָא עַלֵּיהּ כְּאַימָא עַל בְּנִין.

תָּא חַזִּי מָה כְּתִיב הָכָא בִּיתְרוֹ וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן
 מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה וְגו' בֵּין דְּכְתִיב
 אֶל מֹשֶׁה אֲמָאִי כְּתִיב אֶל הַמְדָּבָר. אֶלָּא עֵיקְרָא
 דְּכֹלָא לְמָה דְּהָוָה אֶתִּי אֶל הַמְדָּבָר. וּמָאן אִיהוּ הָרָה
 הָאֱלֹהִים דְּדָא אִיהוּ אֶתֶר לְגִיּוּרֵי לְאַתְגִּיּוּרָא וְעַל דָּא
 כְּתִיב אֶל מֹשֶׁה אֶל הַמְדָּבָר לְמֹשֶׁה לְגִיּוּרָא לֹון
 וְלֹאֲעֵלָא לֹון תַּחֲתָא גְדַפּוּי שְׂכִינְתָּא אֶל הַמְדָּבָר הָוָה
 אֶתִּיּוֹן דְּאִיהוּ הָרָה הָאֱלֹהִים לְמַעַבְדָּא נַפְשֵׁיהּ.

לשון הקודש

בֹּא וְרָאָה מָה כְּתוּב כָּאן בִּיתְרוֹ, וַיָּבֹא
 יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה
 וְגו'. בֵּין שְׂכַתוּב אֶל מֹשֶׁה, לְמָה כְּתוּב
 אֶל הַמְדָּבָר? אֶלָּא הָעֵקֶר שֶׁל הַכֹּל לְמָה
 שְׁהִיָּה בָּא, אֶל הַמְדָּבָר. וּמַהוּ? הָרָה
 הָאֱלֹהִים, שְׁהִיָּה מְקוֹם לְגִרָה לְהַתְגִּירָה.
 וְעַל זֶה כְּתוּב אֶל מֹשֶׁה אֶל הַמְדָּבָר.
 לְמֹשֶׁה לְגִירָה אוֹתָם וְלְהַכְנִיסָם תַּחַת כְּנָפֵי
 הַשְּׂכִינָה. אֶל הַמְדָּבָר הָיוּ בָּאִים, שְׁהִיָּה

בְּעוֹלָם. אֶל בֵּית - זֶה יַעֲקֹב, שְׁקָרָא
 לְמְקוֹם זֶה בֵּית, שְׂכַתוּב (שם כח) אֵין זֶה כִּי
 אִם בֵּית אֱלֹהִים.

דָּבָר אַחֵר הָרָה וּבֵיתָ - אֵף עַל גַּב שְׁהַכֹּל
 דְּרָגָה אַחֵת, מַעְלָה לְזֶה מִן זֶה. הָרָה לְשָׂאָר
 הָעַמּוּיָם, כְּשִׁבְאִים לְהַכְנִים תַּחַת כְּנָפֵיו.
 בֵּית לְיִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת עִמָּם כְּמוֹ אִשָּׁה
 לְבַעְלָהּ, בְּדִיּוּר אַחֵד בְּשִׁמְחָה, וְרוֹבֵצָתָהּ
 עֲלֵיהֶם כָּאִם עַל הַבָּנִים.

וּבְגִין כִּד קַיִמָּא הָהוּא אַתָּר, בְּרִזָּא דְהָר דְכָל מָאן
 דְאַתִּי זָבִי בֵיה. וְאַקְרִי גֵר צִדְק. וְהָא
 אוֹקִימָנָא, גֵר, אָף עַל גַּב דְאַתְדַּבֵּק בְּאַתָּר דָּא
 עֲלָאָה קַדִּישָׁא, בִּינון דְשָׁבֵק עֲמִיּוּה וְאַבְהִתּוּי (וְאַתְדַּבֵּק
 בְּבֵרִיתוֹ), גֵר (צִדְק) אַקְרִי, כְּמָאן דְשֵׁנִי מְדוּרִיָּה בְּאַתָּר
 דְלֹא יָדַע מִקְדָּמַת דִּנְא.

רזא דרזין

וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם. (שמות יח) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. דָּא
 סֵפֶר מַאֲיֵנוֹן סִפְרִין, סְתִימִין וְעִמִּיקִין, (נִיָּא דָּא סִפְרָא מַאֲיֵנוֹן
 סְתִימִין וְעִמִּיקִין) אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, אֲרִימִית יָדִי בְּצִלוֹ לְמָאן דְּבִרָא
 עֲלָמָא, דְּאָף עַל גַּב דְּבִהָאִי קָרָא גָלוּ קַדְמָאִי סְתִימִין עֲלָאִין, אִית
 לְאַסְתַּכְּלָא וּלְעֵינָא בְּרִזִּין דְּסִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּמִתְמָן
 אַתְּמִשְׁכָּא סִפְרָא גְּנִיזָא דְשִׁלְמָה מִלְפָּא.

זֶה: דְּתַלְיָא בֵיה כְּלָא. זֶה: אֵילָנָא דְחַיִּי. זֶה: וְלֹא אַחֲרָא דְגַלִּי.
 (מֵאִי) זֶה: כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (שמות יב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ

לשון הקודש

הָרַר הָאֱלֹהִים, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נִפְשׁוֹתָם. וְלָכֵן עֹמֵד אוֹתוֹ מְקוֹם בְּסוּד שֶׁל הָר,
 שְׁכַל מִי שְׂרוּעָה זֹכָה בּוֹ. וְנִקְרָא גֵר צִדְק. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, גֵר – אָף עַל גַּב
 שְׁנַדְבֵּק בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ עֲלִיוֹן זֶה, בִּינון שְׁעִזָּב אֶת עַמּוֹ וְאֶת אֲבוֹתָיו (וְנִדְבֵּק בְּבֵרִיתוֹ),
 גֵר (צִדְק) נִקְרָא, כְּמִי שֶׁשָּׁם מְדוּרוֹ בְּמָקוֹם
 שֶׁלֹּא הִבִּיר מִקְדָּם לָכֵן.

רזא דרזין

וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם. זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת
 זֶה – שֶׁהִכַּל תְּלֹוֹי בּוֹ. זֶה – עֵץ הַחַיִּים.
 זֶה – וְלֹא אַחֲרֵי שְׁגָלָה. (מדר) זֶה – כְּמוֹ

חֲדָשִׁים, זֶה נִסָּן וְלֹא אַחֲרָא.

זֶה סֵפֶר, לְאַשְׁנָחָא וּלְגַלְיָה תּוֹלְדוֹת אָדָם, אֵילָנָא דְגַלְיָה תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְעֵבִיד אֵיבִין לְאַפְקָא לְעֵלְמָא. זֶה סֵפֶר, לְמַנְדַּע חֲכָמָתָא סְתִימָא וְעִמְיָקָא, דְּאַתְמָסֶר לְאָדָם קַדְמָאָה, בְּדִיוֹקְנָא דְבְנֵי נָשָׂא, חֲכָמָתָא דָּא אַתְמָסֶר לְשַׁלְמָה מַלְכָּא, וְיָרִית לָהּ וּכְתַב בְּסִפְרֶיהָ.

אוֹלִיפְנָא, דְּמֹשֶׁה אַתְקָשִׁי בְּדָא, עַד דְּאַתַּת שְׂכִינְתָּא וְאוֹלִיפַת לִיה, וְהִיא חֲמַאת וּבְרִירַת לְכָל אֵינּוֹן גּוֹבְרִין דְּאַתְחֻזּוֹן בְּפִרְצוּפָא, וְתַמָּן אוֹלִיף מֹשֶׁה חֲכָמָתָא דָּא, וְעִיל בְּגִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם. הַחֹא דְכְּתִיב בֵּיה (תְּהִלִּים קב) וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוּתִיד לֹא יִתְמוּ. (נַחְמִיָּה ט) וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם. (תְּהִלִּים ג) וְאַתָּה יִי' מִגֵּן בְּעַדִּי.

וְאַתָּה תַּחֲזֶה, וְתַסְתַּכֵּל בְּהָא. אַנְתָּ, וְלֹא אַחֲרָא, לְמַנְדַּע וְלֹאסְתַּכֵּל בְּשִׁתִּין רַבּוּא. בְּשִׁית סְטָרִין אִית לְאַסְתַּכֵּל. בְּדִיוֹקְנֵין דְּבְנֵי נָשָׂא, וְלְמַנְדַּע חֲכָמָתָא עַל בְּרִיָּה. וְאַלִּין אֵינּוֹן בְּשַׁעְרָא. בְּעִינִין. בְּחוּטְמָא. בְּשַׁפּוּן. בְּאַפִּין. בְּיָרִין.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

וּבַחֲרָה אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הִלְלוּ שְׁנֵרָאִים בְּפִרְצוּפָא, וְשֵׁם מֹשֶׁה לְמַד אֶת הַחֲכָמָה הַזֶּה וְנִכְנָם לְתוֹכָהּ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם. הַחֹא שְׂכָתוֹב בּוֹ (תְּהִלִּים קב) וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוּתִיד לֹא יִתְמוּ. (נַחְמִיָּה ט) וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם. (תְּהִלִּים ג) וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִּי.

וְאַתָּה תַּחֲזֶה, וְתַתְּבוּנָן בְּזֶה. אַתָּה וְלֹא אַחֵר, לְדַעַת וְלִהְתְּבוּנָן בְּשִׁשִּׁים רַבּוּא. בְּשִׁשָּׁה צִדִּדִּים יֵשׁ לִהְתְּבוּנָן. בְּדִיוֹקְנָאוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וְלְדַעַת הַחֲכָמָה עַל בְּרִיָּה.

שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת יב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים. זֶה נִסָּן וְלֹא אַחֵר.

זֶה סֵפֶר – לְהִתְבוּנָן וּלְגַלּוֹת תּוֹלְדוֹת אָדָם, עֵץ שְׁמַנְיָה תּוֹלְדוֹת אָדָם וְעוֹשֶׂה פְּרוֹת לְהוֹצִיא עוֹלָם. זֶה סֵפֶר – לְדַעַת חֲכָמָה נִסְתָּרָת וְעִמְקָה, שְׁנַמְסְרָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּדִיוֹקָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם. חֲכָמָה זֹאת נִמְסְרָה לְשַׁלְמָה הַמֶּלֶךְ, וְיָרַשׁ אוֹתָהּ וּכְתַב בְּסִפְרוֹ.

לְמַדְנָנוּ שְׁמֹשֶׁה הִתְקַשְׁשָׁה בָּהּ, עַד שֶׁבָּאָה שְׂכִינָה וְלִמְדָה אוֹתוֹ, וְהִיא רֹאֶתָה

בְּאֵינוֹן שְׂרָטוּטִין דִּידִין. וּבְשִׁית סְטָרִין אֵלִין, כְּתִיב וְאַתָּה תִּחְזָה. מִכָּאן וְהִלָּא אֵין תַּרְנוּם וְהַשּׁוּרָה רַחֲבָה, עַד פִּיסקָה חֲמֵת־חִילָה עַד הָכָא, כָּל אֵינוֹן רְזִין דְּתוֹלְדוֹת אָדָם, עַמ' תַּת"א

וְאַתָּה תִּחְזָה, בְּשַׁעְרָא,

הַשְּׁלָמָה מִהַהֲשַׁמּוּת (מובא בח"א סימן מה)

בְּשַׁעְרָא, בְּגוֹנוֹנִין דְּשַׁעְרָא. בְּאַרְיִכוֹ דְּשַׁעְרָא. בְּקָמִיטוֹ דְּשַׁעְרָא. בְּמַצָּחָא, בְּקָמִיטוֹ דְּמַצָּחָא, בְּאַרְיִכוֹ, בְּפּוֹתֵיא. בְּשְׂרָטוּטִין. בְּאוֹדְנִין, בְּשַׁעְרָא דְּנִחִית עָלֵיהּ, אוֹ תַּחוֹתֵיהּ, אוֹ אֲבִתְרֵיהּ דְּאוֹדְנִין. בְּאַנְפִּין. בְּעֵינִין. בְּגוֹנוֹנִין דְּעֵינִין. בְּקָרִיעִין דְּעַל עֵינִין. וְכָל גְּבִיאֵיא לֹא הוּוּ מְשִׁינִין לְגִבּוּאָה דְּאִיחִי בְּרִתָּא דְּמִלְכָּא, וְלֹא מְשִׁינִין לָהּ בְּכָל אַתָּר, כְּמוֹ מִשָּׁה.

אַלָּא, מְנַהֵן הוּוּ מְשִׁינִין לָהּ בְּרִישׁ"א. מְנַהֵן בְּאוֹדְנִין בְּשִׁמְיעָה. מְנַהֵן בְּעֵינִין בְּרִאֵיהּ. מְנַהֵן בְּחוֹטְמָא בְּרִיחָא. מְנַהֵן בְּאַנְפִּין בְּדַבּוּ"ר מְנַהֵן בְּיָדִין לְקַבְּלָא דוֹרוֹן. מְנַהֵן בְּרַגְלִין הָדָא הוּא דְּכְתִיב (יִחְזָקֵאל ב') בֶּן אָדָם עֲמוּד עַל רַגְלָהּ. אֵלִין דְּקִימִין בְּעִלּוּתָא בְּעִמִּידָה וּמִטְרוֹנִיתָא קָמַת בְּגִינֵיהּ בְּגִין דְּאֵלִין דְּאַתְקָרִיאוּ רַגְלִין אֵינוֹן עֲבָדִין בְּג' רֵאשׁוֹנוֹת וּבְג' אַחֲרוֹנוֹת וּבְאַמְצָעִית דְּעִלּוּתָא וּבְגִין דָּא צָרִיד עֲבָדָא לְמַהוּי בְּעִמִּידָה קָדָם מִטְרוֹנִיתָא אוֹ קָדָם מִלְכָּא וּמִטְרוֹנִיתָא דְּתַתָּא יִתְבָּא וּבְזִמְנָא דְּנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם פְּלָחוּ נַפְקֵי רַגְלִין וּפְמָה דְּאַתָּ אָמַר (שְׁמוֹת ו' י"ב) כָּשָׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי וּכְלָחוּ הוּוּ עֲבָדִין כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר (ויקרא כ"ה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, מִיָּד דְּאַתָּא מִשָּׁה קָרָא לוֹן בְּנִין. הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ד') בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל:

לשון הקודש

וְאַלָּה הֵם בְּשַׁעַר, בְּעֵינִים, בְּחֻטְמִים, שְׂרָטוּטֵי הַיָּדִים. וּבְשִׁשֶּׁת הַצַּדִּידִים הִלְלוּ בְּשִׁפְתֵימָם, בְּפָנִים, בְּיָדִים, בְּאוֹתָם כְּתוּב וְאַתָּה תִּחְזָה.

קָם חֵד סָבֵא מֵאֵלִין דְּנִחְתּוּ מִמַּתִּיבְתָּא וְאָמַר בּוֹעִינָא קִדִּישָׁא וְהָא בְּתֵר דְּנַפְקֵי יִשְׂרָאֵל מִמַּעְרִים, קָרָא לֹון עֲבָדִין. אָמַר, וְדָאִי הָכִי הוּא. אָבֵל הוּוּ בְּהוֹן דְּאַתְקִרִיאוּ בְּנִין וּבְהוֹן הוּוּ עֲבָדִין, וּבְהוֹן עִם. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, שְׁלַח אֶת עַמִּי אָבֵל עֲבָדִין הוּוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי. אָמַר וּפָאָה חוּלְקָא דְּבוֹעִינָא קִדִּישָׁא דְּהָכִי נִהְרָא בֵּיה אֹרִייתָא. לְבִתֵּר דְּהוּוּ נַפְקִין פְּלִיג לֹון קִדְשָׁא בְּרִידֵּה הוּא לְתֵלֶת סְטָרִין. בְּנִין לְסְטָרָא חֵד. עֲבָדִין לְסְטָרָא חֵד. עֲמָא לְסְטָרָא חֵד. וְהָא אֹקְמוּהָ. וּבְגִין דָּא רַגְלִי"ן. עֲלִייהו אֶתְמַר (יִחְזָקֵאל ב') בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֵיךָ וְאִי עָאֲלִין בְּעֲלוּתָא בְּדַחִילוּ וּרְחִימוּ דִּי"ה הָא הֵיכְלָא אֶתְפַּתַּחַת לְגַבִּייהוּ כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (תְּהִלִּים נ"א) אֲדָנִי שְׁפַתַי תִּפְתָּח: (עַד כָּאן מַחֲשַׁמְטוֹת).

בְּקִמִּיטִין דְּמַצָּחָא, בָּאֲלִין קִרְיִצִין דְּעַל עֵינִין. מִכָּל הָעָם, בְּעֵינִין. בְּדוֹקִין דְּעִינָא, וּבְקִמִּיטִין דְּתַחוֹת עֵינָא. אֲנָשֵׁי חֵיל, דְּבָהוּ חֵילָא לְמִיָּקָם בְּהֵיכְלִין דְּמִלְכָּא. בְּצַהִיבוּ דְּאַפִּין. בְּאַפִּין, בְּקִמִּיטוּ דְּאַפִּין. בְּרִשִׁימוּ דְּבָהוּ בְּדִיקְנָא. שְׁנָאִי בְּצַע, בְּיָדִין, בְּשִׁרְטוּטֵי יָדִין, רִשִׁימִין דְּבָהוּ. וּכְלָהוּ שִׁית סְטָרִין רְמִיזִין הָכָא, דְּאַתְמָסְרוּ לְמִשָּׁה, לְאַסְתְּכָלָא וּלְמַנְדַּע חֲכָמְתָּא סְתִימָאָה, וְחֲכָמְתָּא דָּא, יִרְתֵּן וּפָאִי קְשׁוּט כְּדָקָא יָאוּת, וּפָאָה חוּלְקִיהוֹן.

כְּתִיב (אִיוב י') עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי וְגו', בְּגוּוֹנָא דָּא עֲבַד קִדְשָׁא בְּרִידֵּה הוּא לְעִילָא, דְּרַגִּין עַל דְּרַגִּין, אֲלִין עַל אֲלִין, סְתִימִין גּוֹ סְתִימִין, וְחִיָּלִין וּרְתִיבִין, אֲלִין עַל אֲלִין, הָכִי עֲבִיד בְּכָל אֵינֹון, עֲרָקִין וְגִידִין, וְאֲלִין אֵינֹון גְּרָמִין, וְקִימִין בְּקִיּוּמָא דְּדְרַגִּין עֲלָאִין, וְאֲלִין אֲקִרוּן בָּשָׂר, דְּרַגִּין וְשִׁלְטָנוּתָא דְּקֶץ כָּל בָּשָׂר, וְכָל אֵינֹון דְּאַתְהֵנוּן מִתְנַנָּא דְּבָשָׂר, דְּרִיחִין דְּקִרְבָּנִין,

ואַחַרְנֵיךְ דְּשִׁלְטִין בְּבֶשֶׁר. וְעֵילָא מְכַלְהוּ עוֹר, מִשְׁכָּא (דְּאַתְפְּשׁוּתָא דְרַקִּיעָא וְאִיהוּ עוֹר דְּמִשְׁכָּא) דְּחָפִי עַל כִּלְא.

בְּגוּוֹנָא דְּעֵבֶד קֳדָשָׁא בְּרִידָא הוּא כְּכָבִים וּמְזֻלוֹת בְּמִשְׁכָּא דְרַקִּיעָא, לְאַסְתַּכְּלָא בְּהוּ, וְאֵינּוּן אַתְתָּהּ הַשְּׁמַיִם, וְלִמְנַדֵּעַ בְּהוּ חֲכָמָתָא. הָכִי עֵבֶד קֳדָשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּבִנְיָ נָשָׂא, רְשִׁימִין וְקַמִּיטִין בְּהוּ הוּא פֶּרְצוּפָא דְאָדָם, כְּאֵינּוּן כְּכָבִים וּמְזֻלוֹת, לִמְנַדֵּעַ וְלְאַסְתַּכְּלָא בְּהוּ חֲכָמָתָא סְגִיָּא, וְלְאַתְנַהֲגָא בְּהוּ גּוּפָא.

כְּמָה דְּמִתְחַלְפִי בְּמִשְׁכָּא דְרַקִּיעָא, חִיזוּ דְכְּכָבִיָּא וּמְזֻלִי, לְפֻּם עוֹבְדִין דְּעֵלְמָא, הָכִי מִתְחַלְפִין חִיזוּ דְרְשִׁימִין וְקַמִּיטִין בְּמִשְׁכָּא דְּבֶר נֶשׁ, לְפֻם עוֹבְדֵי מְזֻמֵּן לְזֻמֵּן. וּמְלִין אֵלִין לָא אַתְמָסְרוּ אֵלָא לְזֻפְאֵי קְשׁוּט, לִמְנַדֵּעַ וְלְאַלְפָא חֲכָמָתָא סְגִיָּא.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, מְזֻמֵּן לְזֻמֵּן, לְפֻם עוֹבְדֵי דְאָדָם, הָכִי אַתְלִידוּ, וְאַתְרְשִׁימוּ וְאַתְחַלְפוּ בֵּיהּ רְשִׁימִין מְזֻמֵּן לְזֻמֵּן. דִּהָא בְּזֻמְנָא דְרוּחַ קֳדָשָׁא שְׂרִיָּא בְּגוּיָהּ, הָכִי עֵבֶד תּוֹלְדוֹת, וְאַחֲזִי רְשִׁימִין הַהוּא רוּחַ לְבָר.

וּבְזֻמְנָא דְּמִתְעַבְרָא וְזוּ מְנִיָּה רוּחַ קֳדָשָׁא, וְאַתְיָא רוּחַ מְסֻבָּא, וְהַהוּא רוּחַ מְסֻבָּא הוּא מְכַשְׁפָּשָׁא בְּגוּיָהּ, וְאַחֲזִי לְבָר חִיזוּ וְרְשִׁימִין יִדְיעָאן, דְּאַשְׁתַּמוּדְעֵן בֵּיהּ בְּקַמִּיטִין בְּמִשְׁכָּא לְבָר. (וְאָף עַל גַּב דְּשַׁעְרָא וּמִצְחָא וְחוּטְמָא וְעֵינֵינוּ, וְכָל אֵינּוּן סִימְנִין, קִימִין עַל קִימִיָּהוּ.)

זר"ה פס"ן, אֵת דָּא דְּמִתְחַלְפָּא תְּדִיר בְּהָא חֲכָמָתָא. בְּאַת זִי"ן, מְלָה דְקִימָא בְּשַׁעְרָא הָוָה וְסִימְנִיד זִי"ן, וּמֵאֲנִי קֶרְבָּא דְשִׁמְשׁוֹן, בְּשַׁעְרָא. וְדָא הוּא נִזְרָא דְאַלְהִים עֲלֵיהּ.

שַׁעְרָא דְקִימָא לְאַשְׁתַּמוּדְעָא, וְתִלְיָא. דָּא קִימָא בְּאַת ז', וְאַתְחַבֵּר בֵּיהּ אֵת צ'. דָּא עָאֵל וְאַפִּיק ס'.

אִי שַׁעֲרָא דָא תִּלְיָא וְאוֹכֵם, וּבִמְצִחָא תִּלְתָּא שְׂרֻטֻטִין
מִסְטָרָא דִימִינָא, וְתֵרִין מִשְׁמָאלָא, וְלֹא מִתְחַבְּרִין אֵלִין
בְּאֵלִין. בְּסֵטֶר יְמִינָא אֵית תִּלְתָּא רְשִׁימִין דְּקִיקִין, דְּעֵבְרִין
עֲלִיָּהוּ. וְאִינוּן שְׁבִילִין לְמַעַבְרָא עַל אִינוּן שְׂרֻטֻטִין אַחֲרָנִין.
וּבְסֵטֶר שְׁמָאלָא חֲמִשׁ, וְחֵד מְנִיָּה זְעִיר בְּאַרְפִּיָּה. דָּא קִיָּמָא
בְּגוּ אֵת ז' וְאֵת י'. בְּדִין תִּשְׁכַּח קְרִיצִין תְּקִיפִין דְּעַל חוּרֵי
עִינוּי, דְּמִתְחַבְּרִין דָּא בְּדָא.

דָּא אִיהוּ בֵּר נָשׁ מְאָרִיָּה דְּרוּגָזָא, וְלֹא בְּבַחֲלִלוּ, וְנִיחָא דִּילִיָּה
בְּעֵבֻבָא. חָשִׁיב בְּגִרְמִיָּה דְּאִיהוּ חֲפִים. וְלֹאוּ חָכִי. זְקִיף
רִישָׁא לְאַסְתַּבְּלָא תְּדִיר. מְאָרִי מְצוּתָא לְבֵר. בְּבִיתִיָּה לָאוּ חָכִי.
אוּרִיָּתָא לֹא חָשִׁיב לְאַסְתַּבְּלָא בָּהּ. מְלִין דְּבָנִי נָשָׁא חָשִׁיבִין
עֲלִיָּה בְּמִטּוֹל, וְאַתִּיב מְלִין תְּקִיפִין עֲלִיָּהוּ.

וְאִי מִתְפָּרֶשֶׁן קְרִיצִין דָּא מִן דָּא, מָטוּ וְלֹא מָטוּ, בְּדִין תִּשְׁכַּח
בְּמִצְחָא לְסֵטֶרָא דִימִינָא, תֵּרִין שְׂרֻטֻטִין רַבְרָבִין וְחֵד
זְעִירָא, וְתֵרִין רְשִׁימִין זְעִירִין דְּעֵאלִין בִּינִיָּהוּ לְפּוֹתִיָּא. וְלִסְטֵר
שְׁמָאלָא תֵּרִין, חֵד רַבְרָבָא, וְחֵד זְעִירָא, וְחֵד רְשִׁימוּ זְעִיר דְּעֵאל
בְּחֵד וְלֹא מָטִי לְתַנְיָנָא.

דָּא אִיהוּ מְאָרִיָּה דְּרוּגָזָא, לְפּוֹם שַׁעֲתָא אַתְמָלִי רוּגָזָא, וְלְפּוֹם
שַׁעֲתָא שְׂכִיד רוּגָזִיָּה, וּמְאָרִי קְטָטָא בְּבִיתִיָּה, וְלֹאוּ בְּרוּחַ
נִיחָא. זְמָנָא חָדָא בְּעֵלְמָא (נ"א בְּיוֹמוּ) אַתִּיב תּוֹקָפִין לְבָנִי נָשָׁא.
אַסְתַּבְּל לְתַתָּא. מְצַחִיָּה קְמִיט בְּרוּגָזִיָּה, וְדָמִי כְּכִלְפָא, וּמִיד
שְׂכִיד וְאַתִּיב רַכִּיכִין. דָּא אִיהוּ בֵּר נָשׁ, דְּרוּחָא דִּילִיָּה וְרַעוּתָא
דִּילִיָּה, לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּסַחֲוֶרְתָּא (עזרא ד) וּמְנַדָּה בְּלוּ וְחֵלְדָּ
וּבְאַשְׁתַּדְּלוּתִיָּה, סְלִיק לְמִמוּנָא. דְּהָא אַתְחֵלְף אֵת י' בְּאֵת ס'.

וְאִי מִתְּפָרֶשֶׁן קָרִיעִין דָּא מִן דָּא, וְשַׁעֲרִין אַחֲרָנִין עֵילִין בֵּין דָּא
 לְדָא זַעֲרִין. דָּא נָטִיר דְּבָבוּ סָגִי תְּדִיר. טַב אִיהוּ בְּבִיתִיה.
 וְחָדִי וְעָצִיב בְּבָנֵי נָשָׂא, דָּא קִיָּמָא בֵּין י' וּבֵין ס'. טָמִיר מְמוּנִיה.
 לָא בָּעִי לְאַגְלוּי, וְלֹא תַגְלִי בְּעוּבְדוּי. קִמְצָן אִיהוּ. וְשַׁעֲרִיה גָּבִיל
 דָּא עִם דָּא, וְתַלְיָא. לָא חָשִׁיב גְּרָמִיה לְמַלְבֵּשׁ כְּדָקָא יֹאזֹת. מַה
 דְּלָבִישׁ לָא אֶתְתַּקֵּן בֵּיה. מַעֲחִיה רַבְרָבָא, תַּלְת שְׂרָטוּטִין
 בִּימִנָא, וְאַרְבַּע בְּשִׁמְאָלָא תַרִּין רְשִׁימִין עֵילִין בִּינְיָהוּ.

דָּא כִּד מְלִיל פֿשִׁיט מִשְׁכָּא דְּמַעְחָא, וְאַיְנוּן שְׂרָטוּטִין לָא
 אֶתְחַזֵּון כָּל כֵּד. כְּפִיָּה רִישִׁיה אֲזִיל. יְמִנָא מְנִיה שְׁמָאָלָא.
 שְׁמָאָלָא מְנִיה יְמִנָא. עָצִיב תְּדִיר אֲנִינָא אִיהוּ, מְאִרִּיה דְּלִישְׁנָא
 בִּישָׂא. חָשִׁיב גְּרָמִיה חֲפִים בְּכָל עוּבְדוּי. מְאִרִּי דְּבָבוּ בְּכָל אִינוּן
 דְּמַשְׁתַּדְּלֵן בְּאַוּרִיָּתָא.

בְּדִרְוּעָא שְׁמָאָלָא, אִית לִיה רְשִׁימָא אוּכְמָא, וְאַרְבַּע שַׁעֲרִין
 זַעֲרִין בֵּיה, וְתַרִּין רַבְרָבִין דְּתַלְיִין בֵּיה סוּמְקִין.
 שַׁעֲרָא שְׁעִיע וְתַלִּי, וְאַיְהוּ, לָאו סוּמְק, וְלָאו אוּכְמ, מַעְחָא דִּילִיה
 לָא רַב וְלָא זַעֲרִי. דָּא קִיָּמָא בֵּין אֶת ס', וּבֵין אֶת י' כְּלִילָא
 בְּאֶת ז'.

חָד שְׂרָטוּטָא רַב בְּמַעְחִיה, דָּא זִלָּא בְּפּוֹתִיָּא, מִסְטָרָא דָּא
 לְסְטָרָא דָּא. תַרִּין שְׂרָטוּטִין אַחֲרָנִין, אָבֵל לָא רְשִׁימִין כָּל
 כֵּד, דִּהָא לָא קִיָּמִין מִסְטָרָא דָּא לְסְטָרָא דָּא, כְּהִאי. אַרְבַּע
 קְמִיטִין זַעֲרִין קִיָּמִין, בֵּין תַרִּין קָרִיעִין, עַל רִישָׂא דְּחוּטְטָא
 לְעִילָא.

דָּא אִיהוּ מְאִרִּיה דְּחֻדָּה, חֲפִים, פְּקִית, וּוְתָרֵן בְּמְמוּנִיה, בְּכָל
 מַה דְּאֶשְׁתַּדְּל לְמַנְדַּע אִיהוּ חֲפִים. לְפּוּם שַׁעֲתָא רַגֵּז,
 וְלְפּוּם שַׁעֲתָא נָח רוּגִיָּה, לָא נָטִיר דְּבָבוּ לְעִלְמִין. לְזִמְנָא טַב,

וּלְזִמְנָא לָאו הָכִי כָּל כֶּךָ, קָאִים בְּמִתְקַלָּא. כִּד תָּב לְמַאֲרִיָּה, מַאֲרִיָּה אַחִיד בִּידִיָּה, וְסָלִיק לִיקָר סִגְיָא. כִּלְא עֲרִיכִין לִיָּה. אֵת ס' אֲזֵלָא לְדִידִיָּה תְּדִיר יִתִּיר מֵאֵת יָן. כָּל אֵינֹון דִּיעֲטִין עָלֶיהָ עֵיטָא בִישָׁא, לָא מַצְלִיחִין, וְלָא אֲתִקְיִים הַחֹוא עֵיטָא, וְלָא יִכְלִין לְאַבְאָשָׁא לִיָּה. אֲתִחֲזִי רַמָּאָה וְלָאו הָכִי הִוא. אֵת ס' וְאֵת יָן מִגִּיחִין עָלֶיהָ, וּבִגִּין כֶּךָ סָלִיק וְנִחִית. כִּד תָּב לְמַאֲרִיָּה, אֵת ס' נִצַּח, וְאֲתַעְבִּיד רַעוּתִיָּה בְּכָלָא. רַחֲמֵן אִיְהוּ. וּבְכִי כִד אֲתִמְלִי רַחֲמִין.

חָד רְשֻׁמָּא אֵית לִיָּה בְּדִרוּעָא יְמִינָא, וְקִימָא פְּרָעוּפָא, וְלִית עָלֶיהָ שַׁעְרִין כָּלֵל. וְאִי שַׁעְרָא קְמִיטָא, וְלָא תָּלִי תַחֲזוּת אֹודִנִין, וְאִיְהוּ קְמִיט לְעֵילָא מַאֲוִדִּנִין דָּא קִימָא בְּמַלּוּלִיָּה.

מַעֲחִיָּה רַב וְלָאו כָּל כֶּךָ. שְׁרֻטִין דִּילִיָּה חֲמִשׁ. תַּלְת עֲבָרִין מִסְטָרָא דָּא לְסִטְרָא דָּא, וְתִרִין לָא עֲבָרִין. מַאֲרִי קְטָטָה אִיְהוּ, וּבְבִיתִיָּה יִתִּיר. כָּל עוֹבְדוֹי בְּבִהִילוֹ, אֲתִחֲזִי טָב, וְלָאו הָכִי. שְׁבַח גְּרַמִּיָּה בְּמָה דְלָא אֵית בִּיָּה. דָּא קָאִים בָּאֵת ז' לַחֹוד, וְסָלִיק לְמַרְחִיק בָּאֵת צ' לַחֹוד, מְטִי וְלָא מְטִי אֵת ס' לִית בִּיָּה כָּלֵל. וְוִתְרֵן בְּמַלּוּלִיָּה וְלָא יִתִּיר, אָעִיל גְּרַמִּיָּה בְּמָה דְלָא אֲתִחֲזִי לִיָּה, מָאן דָּא שְׁתַּתַּף בַּחֲדִיָּה, אֲעֲטְרִיד לְאַסְתַּמְרָא מַחֲמִירוֹ דִּילִיָּה, אָבֵל אֲעֲלַח אִיְהוּ בַּחֲדִיָּה.

שַׁעְרָא דְתָלִי וְלָא שַׁעִיעַ, וְשַׁעְרִיָּה רַב. חֲמִשׁ שְׁרֻטִין בִּיָּה, דְּמִטּוֹ וְלָא מְטוֹ דָּא לְדָא, עֵינִין דִּילִיָּה עֲהִיבִין פְּקִחִין. דָּא כְּפִיָּה רִישִׁיָּה. אֲתִחֲזִי טָב וְזַפָּאָה, וְלָאו הָכִי. שְׁבַח גְּרַמִּיָּה. אִי אֲשַׁתַּדֵּל בְּאוֹרִיָּתָא כְּבַר נֶשׁ רַב. תַּקִּיָּה בִּיצְרִיָּה. כִּד מַלְּיָל, אֲקִמִּיט חוּטְמִיָּה וּפְשִׁיט מִשְׁכָּא דְּמַעֲחִיָּה. כָּל עוֹבְדוֹי לְחִיזוֹ דְּבִגִּי נָשָׂא, אֲעֲלַח בְּמִמוּנָא, רַמָּאָה אִיְהוּ בְּכָל עוֹבְדוֹי. מַאֲרִי דְלִישְׁנָא

בִּישָׁא. יָדַע לֹאסְתַּמָּרָא מִבְּנֵי נָשָׁא בְּכָלָא. שְׁנַעֲוָנָא בֵּיהּ, וְאַתְּפִסִּי
בְּמָה דְּאִיהוּ עָבִיד. אָעִיל קְטִיטִין בְּלַחֲשׁוֹ.

אוֹדְנָוִי רַבְרָבָן, קַיִמִין בְּקִיּוּמֵיהוּ תַּחוֹת שַׁעְרָא, דָּא קַיִמָּא
בָּאת י' וְאֵת ז', וּבְגִין כַּד עוֹבְדוּי לַחֲיוּ בְּנֵי נָשָׁא. בֵּין
כַּתְפוּי תַלְיִין תַּלְת שַׁעְרִין בְּלֹא רְשִׁימָא כָּלָל. מָאן דְּאִשְׁתַּתַּף
בְּהֲדִיָּה לֹא אֵצֶלֶת. וְאִיהוּ אֵצֶלֶת בְּרַמָּאוּתָא דִּילִיָּה, וְאַתְחֲזִי
וּפָאָה לְאַחֲרָא, וְחָשִׁיב דְּעָבַד לְקַבְּלִיָּה עוֹבְדֵי קִשּׁוּט.

שַׁעְרָא קַמִּיטָא וְתַלִּי תַּחוֹת אוֹדְנָן, אִי אִיהוּ רוּוק, חַד
שְׂרָטוּטָא בְּמַצְחִיָּה, וְתַלְת קַמִּיטִין עַל רִישָׁא דְּחוּטְמִין,
בֵּין קְרִיצִין דִּילִיָּה. מְאָרִיָּה דְּחֲדָוָה אִיהוּ. פְּקִיחָא בְּכָלָא. רַמָּאָה.
וּוֹתָרָן אִיהוּ, עָבִיד וּוֹתָרְנוּתָא לְאִינוּן דְּמִקְרָבִין בְּהֲדִיָּה. דָּא
קַיִמָּא בָּאת ס' וְאֵת ז'. וְכַד הָוִי סִיב, מִתְחַלְפֵּן (ס"א צִינְרָא דְּאַתְנוּן)
אַתְנוּן, אֵת ז' בְּרִישָׁא, וְאֵת ס' בְּהֲדִיָּה. לֹאָו אִיהוּ וּוֹתָרָן, אֱלָא
בְּבִיתִיָּה. אֵצֶלֶת בְּמִמוּנִיָּה. רַמָּאָה לֹאָ הָוִי. אַעֲדִי גְרַמִּיָּה מִחֲהוּא
אַרְחָא.

עַל קְרִיצָא שְׂמָאָלָא, אִית חַד רִישׁוּמָא זַעִיר, דְּמַחֲה לִיָּה בַּר נָשׁ
בִּיּוּמֵי עוֹלִימוּי, אָטִים עֵינָא יְמִינָא. חֲמֵש קַמִּיטִין עַל רִישָׁא
דְּחוּטְמִיָּה, בְּפּוֹתִיָּה בֵּין קְרִיצֵי עֵינָוִי. שַׁעְרָא קַמִּיטָא זַעִיר עַל
רִישִׁיָּה. קַמִּיט דְּעֵינָן. דָּא אִיהוּ בָּאת ז' בְּלַחֲדוּי. בְּלֹא סְכָלְתָּנוּ.
שְׁנַעֲוָנָא בְּלַבִּיָּה. בְּהִיל בְּעוֹבְדוּי.

חַד שְׂרָטוּטָא עַל מַצְחִיָּה. וְאַרְבַּע אַחֲרָנִין זַעִרִין. לִית בֵּיהּ
מַחֲמִנְנוּתָא, לֹא יִשְׁתַּתַּף בַּר נָשׁ בְּהֲדִיָּה, דְּלֹא יֵצֶלֶת.
חֲתִיבָא אִיהוּ לְמֵאָרִיָּה בְּכָל עוֹבְדוּי. חַד תּוֹלְדוּתָא זַעִירָא אִית
לִיָּה עַל יֶרְכָא שְׂמָאָלָא. לְזַמְנִין אַתְמַחִי, וּלְזַמְנִין אַתְיִילִיד. וְאִי
אַרְבַּע שְׂרָטוּטִין עַל מַצְחִיָּה, כָּל הָנִי אִית בֵּיהּ, אָבֵל לִית בַּהּ

תּוֹלְדָתָא. וְאִי תִלַּת רַבְרַבִּין וְתִלַּת זְעִירִין, שְׁפִירוּ דְשַׁעְרָא אִיהוּ,
וְאִיהוּ בְּאַמְצַעִיתָא. עַד כָּאן רָזָא דְשַׁעְרָא.

מַעְחָא מִתְפָּרְשָׁא בְשַׁעְרָא, וּמַעְחָא מִתְפָּרְשָׁא בְעֵינִין, עֵינָא
מִתְפָּרְשָׁא בְשַׁעְרָא, לְאַרְבַּעַה סְטָרִין. בְּבֵת עֵינָא,
בְּגוּוֹנִין דְעֵינָא, בְּחוּוֹרוֹ דְעֵינָא, בְּאוּכְמוֹ דְעֵינָא. כָּל אֶסְתַּכְלוּתָא
לְאַסְתַּכְלָא, בְּכָל אֵינוֹן סִימָנִין דְשִׁית דְקֶאמְרוֹן, לִית לָהּ אֵלָא
מִתְלִיסָר שָׁנִין וְלַעֲיָלָא, דְאַתְפָּרְשָׁא רוּחַ קְדָשָׁא מְרוּחַ מְסֻבָּא.
בַּר בְּשִׁרְטוּטִי בְלַחוּדוּי, דְשִׁרְטוּטִין בֵּין זְעִירָא וּבֵין רַב מִתְחַלְפִי
תְדִיר וְכֵן בְּכֻלָּהּ.

כְּתִיב (שְׁמוֹת יח) וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי חָיִל מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְגו', דְאִילוּ
עַל אֵינוֹן סִימָנִין אַחֲרָנִין בָּעָא וְלֹא אֲשַׁכַּח. וְכֵן (דְּבָרִים א)
הָבּוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וִידוּעִים לְשִׁבְטֵיכֶם. מָאִי יְדוּעִים.
דְאַשְׁתְּמוּדְעָאן בְּאֵינוֹן סִימָנִין, וְאֲשַׁכַּח, בַּר גְּבוּרִים דְלֹא אֲשַׁכַּח.
עֵינָא בְּרָזָא דְאַת ר' וְאַת פ', דְגְּבִינִין חוּוֹרִין וְשַׁעְרָא סוּמְקָא.
אִי גְּבִינִין דְעֵינֹי חוּוֹרִין, דָּא הוּא בַר נָשׁ דְאַצְטְרִיכוּ בְנֵי
נָשָׂא לְאַסְתַּמְרָא מְנִיָּה. כָּל מְלוּי בְּרַמָּאוּתָא. פְּקִיחָא אִיהוּ. נָטִיר
דְבָבוּ. דָּא אִיהוּ בָּאֵת ר' בְּלַחוּדוּי. וְלֹא אַתְחַבֵּר בְּהִדְיָה אֵת פ'.
אַת דָּא, אֲזֵלָא וְשָׂאט עֲלִיהָ, וְלֹא אַתִּישְׁבָּא בֵּיהּ. עֵינֹי דְדָא
שְׁקִיעִין, בְּחֵיל בְּעוּבְדוּי. וְכֵן כָּל מָאן דְעֵינֹי שְׁקִיעִין, אַצְטְרִיד
לְאַסְתַּמְרָא מְנִיָּה בְּכָל עוּבְדִין. רַמָּאָה אִיהוּ, וּבְרַמָּאוּתִיהָ יַחִיב
טַעמָא לְמְלוּי.

מַעְחָא דִּילִיָּה רַב, וְלֹא עֲגוּלָא. תָּרִין רְשִׁימִין רַבְרַבִּין אֲזֵלִין
בְּפוּתִיא דְמַעְחִיָּה, מְסָטֵר לְסָטֵר, וְאַרְבַּע זְעִירִין. שַׁעְרָא
דִּילִיָּה תִלְיָא. קָרִיר מוּחָא אִיהוּ. וְעַל דָּא פְּקִיחָא הוּי. אוּדְנֹי
זְעִירִין, בְּדְרוּעֵי שַׁעְרָא רַב. נְקִיד אִיהוּ בְּנִקּוּדִין דְרְשִׁימִין

אופֿמין. ואי רשימין סומקין, תב לזמנין למעבד טיבו, ואתקיים
 ביה זמנא זעירא, ולזמנין תב לקלקוליה. חמדן איהו.

זרעא דדוד בהפוכא. דוד מלכא ירית דא סומקא שפירא,
 למעבד דינא, ולמעבד שפירו דעובדוי. עינוי עינין
 דרחמי, יתבין על שלימו, סלקין חנא וחסדא. חד חוטא
 ירוקא אזיל בגווייהו. בשעתא דאנח קרבא, הווא חוטא
 אתהפך ואתהוי סומקא כוורדא. נח רוגזיה בקרבא, תב
 הווא חוטא כמלקדמין. גסין (פסין) רברבין הוו בעינוי. הוו
 חדאן. תאיבין למחמי. נקודין בתלת גוונין, חדו דלבא הוו
 בלב בלא, חייביא דמסתכלין בהו, הוו זעין ודחלין, סלקין
 בלבייהו אימתא ודחילו.

מעחא דיליה רב עגולא בשפירו, וכל אתון אתחזון וסלקין
 ביה, אלין סלקין ואלין נחתין. אינון דנחתין סלקין,
 יתבין דוכתא אלין לאלין. בגין כך רשימין דיליה סלקין
 בארפא לעילא. גבינין דעינוי רחמין לרחמנותא. לא אופמין
 ולא סומקין, אלא בין תרין גוונין. בת עינא דלגו, אחוי כל
 דיוקנין דעלמא, חוטא סומקא סחרא ליה, וחדווא סחור
 סחור בלא.

שירותא, דחייבין מקרבין למחמי, אינון חייביא חמאן לון
 חייבאן, רחמי חנא וחסדא. לבתר תוקפא ודחילו
 ואמתנו ורוגזא. ועינוי יונים לגבייהו. מאי יונים. דעבדין לון
 אונאה לחייביא. כמה דאת אמר (ויקרא כה) לא תזנו איש את
 עמיתו ובתיב (שיר השירים א) עיניך יונים. מקרבן, ומרחקן. כל
 דיוקנין דעלמא בלהו כלילן באנפוי. שערא דרישיה, הוה רשים
 בגוויי שבעה זיני דהבא.

חֲמִינָא בְּסִפְרָא דְאָדָם קְדָמָא, דְאָמַר הָכִי דְיוֹקְנִין דְמִשְׁיחָא קְדָמָא, לְסִיחָרָא, גִּזּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב יֶרְקֶרֶק בְּאַנְפוּי. גִּזּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב אוֹפִיר בְּדִיקְנִיָּה. גִּזּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב שְׁבָא בְּגִבִּינּוּי. גִּזּוֹן דִּילִיָּה (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב ג) זָהָב פְּרוּזִים, בְּקָרִיצִין דְעַל עֵינּוּי. גִּזּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב סָגוּר בְּשַׁעְרָא דְרִישִׁיָּה. גִּזּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב מוּפֹז עַל חֲדוּי בְּלוּחָא דְעַל לִבִּיָּה. גִּזּוֹן דִּילִיָּה זָהָב תְּרַשִׁישׁ, עַל תְּרִין דְרוּעִין. כָּל שְׁבָעָה גִזּוֹנִין אֵלֶּיִן, הוּוּ רְשִׁימוֹן, עַל כָּל אֵינּוֹן דּוּכְתִּי דְשַׁעְרוּי.

בְּדְרוּעָא יְמִינָא, הָוָה חֲקִיק וְרָשִׁים רְשׁוּמָא חָדָא סְתִים מִבְּנֵי נֶשָׂא, מִגְדָּל חֲקִיק בְּאַרְיָה. וְאַלְף וְעִירָא רָשִׁים בְּגִיּוּיָה, וְסִימְנָא דָא (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) אֵלֶּף הַמִּגֵּן תְּלוּי עָלִיו. כָּל זְמָנָא דְאַנְחָא קָרְבָא, תְּהוּא רְשִׁימָא סְלָקָא וּבִלְטָא, וְעַל מִגְדָּל מְכַשְׁפָּשָׁא חָאִי אֵלֶּף, וּכְדִין אֶתְתַּקַּף לְאַנְחָא קָרְבָא. כִּד עָאֵל בְּקָרְבָא מְכַשְׁפָּשָׁא תְּהוּא אַרְיָה, וּכְדִין אֶתְגַּבֵּר בְּאַרְיָה, וְנִצַּח קָרְבִין. וְתְּהוּא מִגְדָּל אֶתְרַחִיט, וְסִימְנִיָּה (מְשַׁלִּי יח) בּוּ יְרוּץ צִדִּיק וְנִשְׁגָּב. וְנִשְׁגָּב דְּוֹד מִשְׁנֵאוּי דְלֹא יִכְלִין לְגַבִּיָּה. וּמִן סְמִנִין אֵלֶּיִן וְרְשִׁימוֹן אֵלֶּיִן, הוּוּ רְשִׁימוֹן בְּדְרַעִיָּה שְׁמָאֵלָא. רְשׁוּמָא דְכֵר נֶשׁ אַחֲרָא לָאו כְּהָאִי.

עֵינִין צְהִיבִין פְּקִיעִין, שְׁנַעֲנָא בְּלִיבִיָּה. מַצָּחָא רַב. שַׁעְרוּי סְגִיאוֹן, תְּלִיין, רְחִיקִין מִמִּשְׁכָּא דְרִישָׁא. פְּקִיחָא אִיהוּ. פּוּם מִמְלַל רַבְרָבִין. שְׁפּוּזִין דִּילִיָּה עֲתִיקִין מְאִרִיָּה דְלִישְׁנָא בִישָׁא. **בְּמַצְחִיָּה תִּלְת שְׁרִטוּטִין**, אִי בְּעִינִיָּה תְרִין שׁוּרְיָקִי סוּמְקִי, דָא הָוָה בָּאת ר' בְּלַחֲדוּדִי, וְשׁוּרְיָקָא זְהִיר לְגַבִּיָּהוּ. עֲבִירָה אוֹדְמָנַת לְגַבִּיָּה, וְאַשְׁתִּיזִב מִינָה.

וְאִי שׁוּרְיָקָא חָדָא סוּמְקָא לָגוּ בְּעִינָא, קִימָא בְּאַרְכָא, וְתְרִין וְעִירִין תְּחוּתִיָּה, וְחַד דְאַעֲבֵר בְּעִינּוּי. דִּין אִית לִיָּה עֵיטָא

בישא, באַתָּתא אַסוּרָה, וְעַדִּין עֵיטָא קַיָּמָא. כְּדִין תִּשְׁתַּכַּח
בְּמַצְחִיה, חד שְׂרִטוּטָא לְאַרְכָּא. מְקַרִּיצָא יְמִינָא חד שְׁעָרָא
וְאַרְבַּע זַעִירִין תַּחֲתִיָּה, וְחד דְּאַעְבָּר בִּינִיָּהוּ לְפּוֹתִיָּה.

וְאִי יתְפַרֵּשׁ מִהֵוּא חֲטָאָה, תִּשְׁכַּח בְּעֵינִיה, תִּרִּין שׁוּרִיָּקִי
דְּקִיקִין, אַזְלִין בְּפּוֹתִיָּה דְּעֵינָא, וְלֹא אַעְבָּר חד בִּינִיָּהוּ,
וְכֵן בְּמַצְחָא. וּמִזְמֵן דְּאַתְפַּרֵּשׁ מִהֵוּא חוּבָה, הוּא מִזְמֵן תִּשְׁעָה
יוֹם, דְּהָא מִתְמָן וּלְהֵלָאָה, יתְמַחוּן רְשִׁימוֹן אֱלִין, וְיִתְיִלְדוּ
אַחֲרָנִין.

עֵינִין דְּקִיקִין, וּמִתְחַפְּכֵן זַעִיר בְּסוּמָקָא. דָּא אִיהוּ פְּקִיחָא. כָּל
מְלוֹי (ס"א בְּתִיבָתָא) בְּחִיבָא. בְּמַצְחוֹי תִּשְׁכַּח רְשִׁימוֹן
תַּלְת. חד רַב, דְּאַעְבָּר מִסְטָרָא דָּא לְסְטָרָא דָּא. וְתִרִין אַחֲרָנִין
דְּלֹא עֲבָרִין. קַרִּיצִין דְּעֵינֹי רַבְרַבִּין. מְאִרִּיה דְּקִשְׁיוֹ אִיהוּ. כַּד
מְלִיל, קָמִיט בְּחוּטְמִין, בְּרוּגְזִיָּה, (ס"א או) אִי בְּקִשְׁיוֹ דְּלִבִּיה. זְקִיף
שׁוּם בִּישׁ עָלֶיה. בִּישׁ בְּעֵינֵי דְּכָלָא. כָּלָא שְׁנֵאִין לִיה. אַעְלַח
לְזַמְנִין וּלְזַמְנִין לָא.

תַּלְת שְׁעָרִין רַבְרַבִּין בְּחֻדֵּי עַל לִבִּיה. שְׁפּוֹן דִּילִיה עֲתִיקִין,
מְאִרִּיה גְּאוּתָא בְּשִׁנְעוּנָא. לִישְׁנָא בִישָׁא.

שְׁעָרוֹי שְׁעִיעִין רַבְרַבִּין וְסִגְיָאִין. אַנְפּוֹי אַנְפִּין אַרִּיכִין זַעִיר,
וְעַגּוּלִין זַעִיר, לְזַמְנִין אַתְחַרֵּט מִכָּל מַה דְּעַבֵּד וְתַב
לְקַלְקוּלִיָּה. בְּעֵינִיה תִּשְׁכַּח שׁוּרִיָּקִי, תִּרִּין בְּעֵינָא דִּימִנָא, וְחד
בְּעֵינָא דְּשִׁמְאָלָא. אוּדְנוֹי זַעִירִין, קַיָּמִין בְּקִיּוּמָא.

זַרְעָא דְּדוּד בְּהַפּוּכָא. זַרְעָא דְּדוּד כָּל סִימְנִין אֱלִין לְטַב,
וּלְמַעַבַּד טִיבוּ. כַּד שְׁפּוֹן רַבְרַבִּין, דְּכָל מָאן דְּשִׁפּוּתִיָּה
רַבְרַבִּין, מְאִרִּיה דְּלִישְׁנָא בִישָׁא אִיהוּ, בִּין זַכָּאָה, בִּין חֲיִיבָא.
כַּד אִי צַדִּיק גְּמוּרָא הוּא. וּבְזִכּוֹי דִּילִיה נִצַּח וְנִטִּיר גְּרַמִּיָּה.

עֵינֵינוּ יְרוּקִין, זַעִיר מַגּוּזִין סוּמָק אָזִיל בִּינְיָהוּ, בְּמַצְחִיהָ תִרְיִן
 רְשׁוּמִין, מִסְטָרָא דָא לְסְטָרָא דָא, וְחַד לְעִילָא זַעִירָא,
 וְחַד לְתַתָּא. אִיהוּ בָאֵת פ' וְאֵת ר'. דָא מַצְחִיהָ רַב בְּעַגּוּלָא,
 אִיהוּ טָב לְכָלָא. יְחִיב מָפֵל מַה דְאִית לִיהָ לְכָל בַּר נָשׁ. וְתָרִן
 אִיהוּ. שְׁעָרוֹי שְׁעִיעַ וְתָלִי. בְּסֵטֶר יְמִינָא אִית לִיהָ חֲזוּרוֹ דְשְׁעָרֵי,
 מִיּוֹמָא דְאֵתְבָרִי.

מִתְנִיתִין. בְּנֵי עֲלָמָא מְאָרִיהוּן דְסִכְלָתְנֻן, פְּקִיחִין עֵינֵינוּ,
 מְאָרִיהוּן דְמַהִימְנוּתָא, דִּי חוּה גְנִיזָא בְכוּ. מָאן
 מְנַכּוֹן דְסָלִיק וְנַחֲת. מָאן דִּי רוּחַ אֱלֹהִין קְדִישִׁין בִּיהָ. לִיקוּם
 וְלִינְדַע, בְּשַׁעְתָּא דְסָלִיק בְּרַעוּתָא דְרִישָׁא חֲזוּרָא, לְמַבְרִי אָדָם,
 בְּטַש בְּגוּ בּוֹצִינָא חָדָא, וּבְטַש בּוֹצִינָא בְּפִשְׁטוֹ דְנַחֲרִי, וְהַחֲוּא
 פְּשִׁיטוֹ דְבוֹצִינָא אִפִּיק נִשְׁמָתִין.

אִוְף חָכִי בְטַש גּוּ טְנָרָא חָדָא תְקִיפָא, וְאִפִּיק הַחֲוּא טִינָרָא
 שְׁלֵהוּבָא חָדָא מְלַחְטָא, מְרַקְמָא בְכַמָּה גּוּנִין, וְהַחֲוּא
 שְׁלֵהוּבָא סְלָקָא וְנַחֲתָא, עַד דְהַחֲוּא פְּשִׁיטוֹ (נ"א פְּשִׁיטוֹ) בְטַש בִּיהָ,
 וְתַב וְאֵתִישָׁב בְּדוּכְתִּיהָ, וְאֵתְעָבִיד רוּחָא דְחַיִּי.

וְהַחֲוּא רוּחָא אֲתַתְחָם, וְנָטִיל גּוּזִין חַד מִשְׁמָשָׁא. נַחֲת לְתַתָּא,
 נָטִיל גּוּזִין חַד מִסִּיחָרָא. סָטָא לִימִינָא, נָטִיל גּוּזִין מִיָּא,
 פְּלִיל בְּפוּמָא דְאַרְיָה חָדָא. סָטָא לְשְׁמַאלָא, נָטִיל גּוּזִין אִשָּׁא,
 פְּלִיל בְּפוּמָא דְחַד שׁוּר, סוּמָקָא כּוּוּרְדָא. סָטָא לְקַמִּיָּה, נָטִיל
 גּוּזִין רוּחָא, פְּלִיל בְּפוּמָא דְחַד נֶשֶׁר רַבְרָבָא, רַב גְּדַפִּין, מְאָרִיהָ
 דְנוּצָה, פֶּל גּוּנִין בִּיהָ מִתְחַמָּאן. סָטָא לְאַחֲרָא, נָטִיל גּוּזִין
 עֲפָרָא, פְּלִיל מְאַרְבַּע סְטֵרֵי עֲלָמָא. בְּפוּמָא דְאָדָם, וְכָל דִּיּוֹקְנִין
 מִסְתַּכְּלִין לְגַבִּיָּה.

אֶתִּישָׁב הָהוּא רוּחָא בְּהָהוּא עֶפְרָא, וְאַתְלָבֶשׁ בֵּיהּ. כְּדִין
 הָהוּא עֶפְרָא, מְכַשְׁכְּשָׁא וְנָחַת לְתַתָּא, וּבִטְשׁ סִטְרָא
 מִד' סִטְרִין דְּעֵלְמָא, וְאַתְעֵבִיד דִּיוֹקְנָא חָדָא וּפְרָעוּפָא, וְהָהוּא
 רוּחָא אֶתְטָמַר מִגּוֹ לְגּוֹ. וְהָהוּא עֶפְרָא דְאַתְכַּנֵּישׁ מִד' סִטְרִין
 בְּטִשׁ לְגַבִּיהּ נֶפֶשׁ כְּלִילָא בְּעֶפְרָא (ס"א בְּרוּחָא).

וְהָהוּא נֶפֶשׁ אִיהוּ יְסוּדָא לְעוֹבְדֵי גּוּפָא. כְּפֻמַּס עוֹבְדִין דְּהָהוּא
 נֶפֶשׁ בְּגוּפָא, הָכִי אֶתְחַזֵּי בְּמִשְׁכָּא לְבַר. רוּחָא דָּא
 אֶתְטָמַר לְגּוֹ. וְהָהוּא אֶתְחַזֵּי לְבַר, סָלִיק וְנָחִית, וּבִטְשׁ בְּאַנְפּוּי,
 וְאַתְחַזֵּי דִּיוֹקְנִין וְרִשְׁיִמִּין. בְּטִשׁ בְּמַצְחִיהּ, אֶתְחַזֵּי דִּיוֹקְנִין וְרִשְׁיִמִּין
 בְּטִשׁ בְּעֵינָיו, וְאַתְחַזֵּי דִּיוֹקְנִין וְרִשְׁיִמִּין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ג)
 חֲכֹרֶת פְּגִיחָם עֲנֹתָה בָם.

בּוֹצִינָא דְאַתְמַשְׁדֵּי מַנִּיהּ מְדִידוֹ, דְּחָד חוּטָא יְרוּקָא, שְׁלֵהֲבוּתָא
 דְּתַחוּ. בְּטִשׁ בִּידוּי בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ נָאִים, וְרִשְׁיִם
 רִשְׁיִמִּין וְשִׁרְטוּטִין בִּידֵיהּ, וּכְפֻמַּס עוֹבְדִין דְּבַר נָשׁ הָכִי אֶתְרִשְׁיִם.
 וְאַלִּין אֶתְוֹן מִתְהַפֵּכֵן מִתְתָּא לְעִילָא, וְיִדְעִי לֹון חֲבָרִי קְשׁוּט,
 בְּרִשְׁיִמוֹ דְּאַתְוֹן דְּבּוֹצִינָא, וְכָל אֵלִין חִילִין דְּלִגּוֹ בְּבַר נָשׁ, עֲבָדִין
 רִשְׁוּמִין וְשִׁרְטוּטִין אֶתְוֹן מִתְהַפֵּכֵן. מָאן דְּרָקִים דָּא, רָקִים
 בְּשַׁפּוּלֵי מִשְׁכָּנָא. כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר, (תהלים קלט) רָקִמָתִי בְּתַחֲתִיּוֹת
 אֶרֶץ. בְּרִידָא הוּא בְּרִידָא שְׁמִיָּה לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין.

עֵינִין חוּוּרָא, וְאַבְרִין סוּמְקִין, בְּאַתְרִיהּ דְּנִפְיָק מִינִיָּה, דָּא
 אִיהוּ בָּאָת פ' וְאַת ר' כְּלִילָא בְּחָדָא.

מַצְחִיהּ רַב, תֵּלֶת שִׁרְטוּטִין סָלְקִין בְּמַצְחִיהּ, שִׁית זְעִירִין
 אֶתְרַנֵּין. סוּמְקָא הוּא וְלֹא סוּמְקָא, קִיּוּמָא בֵּין תֵּרִין
 גּוּנִין. שְׁעָרִיהּ אוּף הָכִי. אֲנָפּוּי רַבְרַבֵּן. שְׁעָרִיהּ קָמִיט, וְלֹא כָּל

כֹּד. תִּלִּי זַעִיר תַּחֲוֹת אוֹדְנוּי. טָב אִיהוּ, מֵאֲרִי דְמַהִימְנוּתָא,
מֵאֲרִי דְרוּגְזָא תַקִּיָּה, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְרֵגִּיז.

הָהוּא סוּמְקָא דְתַחֲוֹת עֵינָא, אֶתְפָּשֵׁט בְּעֵינִיה. רוּגְזִיה בִּישׁ.
בְּשַׁעְתָּא דְמַלִּיל בְּרוּגְזִיה סָתִים פּוּמִיה, וְנִפְיָק תִּנְנָא
מִנְחִירוּי. וְלִזְמַן זַעִיר נָח רוּגְזִיה, וְלֹא כָּל רוּגְזִיה, עַד יוֹמָא אַחֲרָא,
אוּ תִרִין יוֹמִין. דָּא אַעֲלַח לְזִמְנִין, וְלִזְמְנִין לָא. אַבְל קָאִים תְּדִיר
בְּאַעֲלָחוּתָא, בִּין זַעִיר וּבִין רַב.

וְאִי סוּמְקָא דְפּוּם עֵינָא, זַעִיר כַּחוּטָא, וְלֹא אֶתְפָּשֵׁט בְּשַׁעְתָּא
דְּרוּגְזִיה בְּעֵינָא, וְאִית בִּיה כָּל הָנִי סִימְנִין. חֲלָשָׁא בְּלָפָא.
וְאִיהוּ דְחִיל מַכְלָא, שִׁנְיָתִיה לָא אֶתִּישֵׁב בִּיה. חָשִׁיב תְּדִיר
מַחֲשָׁבִין וְדְחִיל מַכְלָהוּ. וְאַעֲלַח לְכַלָּא. מֵאֲרִיה דְגָרִיעַ (דְגִיפִי). לָא
חָשׁ לְגִיּוּפָא.

לְזִמְנִין תַּב בְּתִיּוּבָתָא וְדְחִיל. וּמִגּוּ דְחִילוּ, כְּדִין תַּשְׁפַּח בְּעֵינִיה
יְמִינָא, הָהוּא סוּמְקָא דְפּוּם עֵינָא, בְּסוּפָא בְּשַׁפּוּלִי
עֵינָא, וְחַד שׁוּרְיָקָא דְקִיק סוּמְקָא בְּעֵינִיה שְׁמַאלָא, וְאִי מִתְחַלְפִי
מַה דִּימִינָא לְשְׁמַאלָא, וּמַה דְשְׁמַאלָא לִימִינָא, כְּדִין אִיהוּ
בְּקִלְקוּלִיה. וְתַב וְתַבֵּר גְּזִיזָא דְבִרְדָּא, בְּגִין לְאַעֲבָרָא עֲבִירָה.

תִּרִין קְמִיטִין עַל רִישָׁא דְעֵינָא, וְתִלַּת לְתַתָּא. וּבְרִגְלִיה
שְׁמַאלָא, בְּאַעֲבָעָא דְאַמְצַעִיתָא, שִׁית שְׁעָרִין, וּבְזִמְנָא
אַחֲרָא חֲמִשׁ, וְהַשְׁתָּא שִׁית, חַד זַעִירָא בִּינְיָהוּ. עֵינִין אוּפְמִין,
וּקְרִיעִין דְעַל עֵינֵי רַבְרָבִין, סְגִיִּין שְׁעָרִין, אֵלִין עַל אֵלִין, וְאִינוּן
עֵינִין אוּפְמִין וִירוּקָא, אֲזִיל בְּגִנוּיָהוּ, וְהָהוּא יְרוּקָא אֶטְבַּע יִתִּיר.
הָאִי אִית לִיה חֲמִשׁ שְׁרִטוּטִין בְּמַעֲחָא, תִּרִין דְעִבְרִין מִסְטֵר
לְסֵטֵר. וְתִלַּת דְלֹא עִבְרִין וְכו'.

השלמה מההשמטות (סימן ז')

ותלת דלא עברין, האי איהו באת פ' ואת א' וכולא פ"א
באשלומוותיה. את ר', לית ביה כלל. שערין אוכמין
תליין ולא שעיעין, דא איהו בר נש דשתיק תדיר, אבל פקיהא
איהו, מאריה דלישנא בישא. מלוי ברוגזא, פום ממלל רברבן,
אצלח ולא אצלח. מאריה קטטה בביתיה, לא חייש ליקרא
דבר נש, חד בפומיה וחד בלביה, הפכפך בלישניה. גבינין
דיליה סמקין זעיר. ואית קימטא תחות עיניה רב, אזיל עד
חוטמא מסטר ימינא, ותריין תחותיה, חד מנייהו זעיר מאחרא.
דא שכיב בגדה מיומין זעירין וחוביה רשים ביה רשימין אלין.
בין כתפוי אית ליה רושם חד וארבע שערין ביה חד מנייהו
באמצעיתא רב ותלי, ותלת אחרנין זעירין. ועד לא הוה
עבירה דא, הוה תלת זעירין. וחד דאתרשם ביה דקיק וזעיר
מכלהו. ההוא רושם הוה ביה מקדמת דנא אוכם, ואינון שערין
חורין בלהו, השתא לאו הכי. אלא רושם אוכם וחד סומקא
ברשימו וטלופחא באמצעיתא, וההוא שערא דאתרבי בין
אחרנין. רישיה סומק ושארא חור.

אי תב בתיובתא, תשפח בעיניה ימינא חד חורא, חור גו
ההוא אכמא. במצחיה תלת שרטוטין עברין, ותריין דלא
עברין. ההוא רושם אוכם וסחרניה חוטא סומק ובגו ההוא
חוטא חד שערא דקיק זעיר, ותלת שערין באמצעיתא כולהו
פחדא זעירא. יחפם באורייתא (א) יוליה, ולא יצלח בעובדוי.
ואי ירוקא דעינא לא יצטבע כל כך, ועינוי אוכמין וחד חוטא
וסומק זעיר אעבר בין אינון גזונין, בדין איהו באת פ'
בשלימו, ובאות ר' בלחודוי. במצחיה תשפח שית שרטוטין.
תלת עברין, ותלת לא עברין, שעריה תקיף ולא כל כך, תלי

וְלֹא תֵּלִי, הָאִי אִיהוּ בְּשָׁלִימוֹ לְכָל בֶּר נֶשׁ, קִמְעָן אִיהוּ. לִית בִּיה
חִידוֹ, וְאִפִּילוּ בְּחֶדְוָה לֹא חֲזִי בְּדוּוּנָא חֲזִי. אֲטִים אוֹדְגִיָּה
שְׁמַא לִיה. בְּשִׁינוֹי אִית תֵּלֶת רַבְרָבִין מְלַעֲיָלָא. וְיַהֲבִין לֹון
דּוֹכְתָא אִינוֹן דְּלִתְתָּא. מְהִימָנָא אִיהוּ וְלֹא כָּל כֶּךָ, אֲנָפוֹי אֲרִיכִין
וְלֹא שְׁפִירִין. קָלִיה פִּאֲתָתָא, וּמִילוֹי כִּאֲתָתָא, מְקַנָּח פּוּמִיָּה
בְּמִלּוֹי, אֲפִתַּח אֶצְבָּעָן דִּידוֹי בְּמִלּוּלִיָּה. כֹּד אָזִיל, אֲקָדִים לִיה
בְּלִיתָא דְּפֶרֶסָאִי, דְּלֹא יַחֹב בֶּר נֶשׁ לְגַבִּיָּה. עָלִיה כְּתִיב (דְּבָרִים
כ"ד) כִּי תוֹעֵבָה הִיא לִפְנֵי יי'.

עֵינִין יִרוֹקִין וְאֵלִין סִימָנִין בִּיה, וְאֲנָפוֹי אֲרִיכִין שְׁפִירִין. שְׁעָרוֹי
אוֹכְמִין וּמְרִיטִין מְלַעֲיָלָא בְּרִישָׁא, רִישִׁיָּה רַב. כֹּד אָזִיל,
כְּפִיָּה רִישִׁיָּה. קָרִיצִין דְּעִינוֹי בְּקֶדְמָאָה עָלִיָּהוּ כְּתִיב (מְשָׁלִי א') מִנֵּעַ
רַגְלָךְ מִנְּתִיבָתָה.

עֵינִין רַבְרָבִין וִירוֹקִין דָּא אִיהוּ בְּתָרִין אֲתוּוֹן, ר' פ"א. חֲד
יַחֲדָא וְחֲד בְּשָׁלִימוֹ. בְּמַצְחִיָּה שְׁרָטוּטָא דְּאָזִיל וְעֶבֶר
מִסְטֵר לְסִטֵּר, וְתֵלֶת אַחֲרָנִין אִית דְּלֹא עֲבָרִין. מַצְחִיָּה רַב.
קָרִיצִין דְּעַל עֵינוֹי, לֹא רַבְרָבִין. בְּרִיקְנִיָּה שְׁעָרָא טְפִי. דָּא בְּאֲנָפוֹי
שְׁפִירוֹ סוּמָק. שְׁעָרִיָּה שְׁעִיעַ וְלֹא כָּל כֶּךָ, דְּחִיל חֲטָאָה אִיהוּ,
רַחִים אוֹרִיָּתָא אִיהוּ. רַחִים לְאִינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ. חֲדִי בְּכָלָא,
עֶבֶד טִיבּוֹ לְכָלָא, כְּדִיבָא לְתוֹעֲלִתִיָּה. מְהִימָנָא אִיהוּ לְרִזִּין
דְּאוֹרִיָּתָא. טָב אִיהוּ לְמַלִּין דְּעֲלָמָא. מָאן דָּאֲשַׁתְּתָּהּ בְּהַדְרִיָּה לֹא
אֲצִלַּח, לֹא אִיהוּ וְלֹא אַחֲרָא. אֲצִלַּח אִיהוּ בְּלַחוּדוֹי דְּהָא אֵת ר'
גָּרִים. פָּגִים אִיהוּ בְּרִישִׁיָּה.

לְעִילָא רִישׁוּמָא דְּחֲד מְכַתְּשָׁא דְּהוּחַ לִיה תַּמָּן, דְּעֶבֶר לִיה חֲד
רַבִּיא בְּאֲבָנָא בָּלָא רָעוּ וְכוּוּנָה, וְאִיכְסִי בְּשְׁעָרָא.
וְהַחוּא רִישׁוּמָא דְּמְכַתְּשָׁא כְּגוּוּנָא דְּגִימ"ל יוֹנִית. מְהִימָנָא אִיהוּ

לַגִּבִּיּוֹת בְּנֵי נָשָׂא, סָלִיק לְמַחְוֵי רִישָׁא דְעַמִּיּוּה, עַד הָכָא רִזִּין דְּעֵינִין.

וְאִית רִזִּין אַחֲרָנִין דְּעֵינִין דְּמַתְּפָרְשִׁין מִנִּיּוּהוּ. עֵינִין דְּמַעֲמָקִין וְחֵיכָאן, דָּא אִיהוּ בְּשָׁלִימוֹ דְּאַתְנוּן בָּר דְּקַדְמָא. ר' וּבִתְר פ' דָּא אִיהוּ בֵּר נָש דְּאַצְלַח בְּעוֹבְדֵי ג' שְׁרִטוּטִין בְּמַצְחִיה, מַצְחִיה עָגִיל. עֵינֵי נְהִירִין מִרְקָמִן עוֹבֵד צִיּוֹר קִיּוּמִין עַל שְׁלִימוֹ. שְׁנָאוֹי יִפְלוּ תַּחֲוֹתִיה. פְּקִיחָא אִיהוּ, אֲצַלַח בְּכָלָא, בְּהִיל בְּעוֹבְדֵי. טָב אִיהוּ עִם בְּנֵי נָשָׂא, מְלוֹי בְּקָשִׁיו וּבְלֹא דְחִילוֹ. וְתָרִן אִיהוּ עֲבִיד טִיבוּ וְלֹא לְשִׁמָּה.

שְׁעָרִיה שְׁעִיעַ וְתִלְיָא וְלִישְׁנִיה כְּחֶרֶבָא. תַּחֲוֹת עֵינֵי קִיּוּמִין תִּלְת רַבְרָבִין וְתִלְת זְעִירִין, וְאִי אִית ד' וְתִלְת רַבְרָבִין. בְּדִין תִּשְׁבַּח תִּרִין שְׁרִטוּטִין בְּמַצְחִיה עֲבָרִין מִסְטֵר לְסְטֵר וְתִלְת דְּמָטוּ וְלֹא מָטוּ. תַּחֲוֹת טְבוּרִיה קִיּוּמָא רְשִׁימָא חַד צִיּוּרָא דְּרִישָׁא דְּבֵר נָש אוֹפֵס וְחִנּוּר. תִּרִין שְׁעָרִין תִּלְיִין בִּיה, הַחֲוָא בֵּר נָש אַתְכֶּשֶׁל בְּאַתַּת גִּבֵּר מִיּוּמִין רְחִיקִין וְלֹא תָב מִהַחֲוָא חוּבָה. מְרַעִין רַדְפִּין אַבְתְּרִיה, וְעַל דָּא אִינוּן מְרַעִין, חַד דְּצַעִיק לְאוּשְׁדָא שְׁתֵּן וְלֹא יָכִיל, דְּעַד כְּעֵן הַחֲוָא חוּבָה תִּלְיָא בְּקַדְלִיה. דְּנַחֲשׁ עֲקִימָא וְשָׁלִיט עָלֶיהָ בְּדָא, וְדָא לְסוּף יוּמִין דְּסִיבוּ.

וְאִי תָב בְּתִיּוּבָתָא בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בְּחִילִיה, הַחֲוָא רְשִׁימָא אֲזַעֲרַת דִּיּוֹקְנָא וְשְׁעָרִין לָא תִלְיִין בִּיה כָּלָל. וְאִי תָב בְּתִיּוּבָתָא בְּסוּף יוּמוֹי כֹּד מְרַעִין רַדְפִּין אַבְתְּרִיה, בְּדִין הַחֲוָא רְשִׁימָא קִיּוּט, וְשְׁעָרִין תִּלְיִין בִּיה, וְהַחֲוָא מְרַעֲא לָא אַעֲדִיאוּ מִנִּיּוּה, מִגּוֹ דְּתִלְיָא בְּקַדְלִיה דְּנַחֲשׁ, בְּגִין דְּהַחֲוָא נַחֲשׁ, פִּיּוֹן דְּאַחִית הַחֲוָא חוּבָה עַל קַדְלִיה, לִית מָאן דִּיתִיר קִשְׁרָא מְקַדְלִיה. בְּגִין דְּהַחֲוָא נַחֲשׁ לִית לִיה רְשׁוּ בִימֵי דְּעוֹלָמֵי דְּבֵר

נָשׁ לְקִשְׁרָא הָהוּא חוּבָה עַל קַדְלִיָּה. וְקִשְׁרִין לִיָּה בְּקִשְׁרִין
תְּקִיפִין וְאִיהוּ רְדִיף אֲבִתְרִיָּה דְּהָהוּא בַּר נָשׁ, וּמִלְּקִי לִיָּה
בְּהָהוּא בְּרִית דְּחָב בִּיָּה. וְאָף עַל גַּב דְּתַב בְּתִיּוּבָתָא, יַעֲזוּחַ
מִגּוֹ עֲאֻקוֹ דְּמִלְּקִיּוּתָא.

הָהוּא חוּיָא דְלִיג וְעָאֵל בְּהָהוּא קִשְׁרָא, בְּשִׁפּוּלִי דְּתַהוּמָא
רַבָּה. בְּדִין רוּחַ לִיָּה לְבַר נָשׁ. וְהָהוּא נָחַשׁ לְבָתֵּר
יוֹמִין נָפִיק וְעָבִיד דָּא. וּבְזִמְנָא דְּמִית הָהוּא בַּר נָשׁ, תִּלְתַּת מָאָה
שׁוּמְרֵי רְדִפִּין אֲבִתְרִיָּה דְּהָהוּא בַּר נָשׁ וְתַפְסִין לִיָּה, וְעִלִּין לִיָּה
קָמִי מִלְּבָא. וּמִלְּבָא קִדִּישָׁא מִתַּבַּר אֵינּוֹן קִשְׁרִין, וְנִחִית הָהוּא
חוּבָה מְעַל קַדְלִיָּה. וְעַל רְזָא דָּא בְּתִיב (יִשְׁעִיָּה כ"ב) אִם יְכוּפֵּר
הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תָּמוּתוֹן. בְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, (יִשְׁעִיָּה כ"ח) וְכוּפֵּר
בְּרִיתְכֶם אֶת מִוֹת, תִּבְרַח הָהוּא קִיָּמָא דִּילְכוּן, אֶת מִוֹת. בְּמָה
דָּאֲתָ אָמַר (בְּרַאשִׁית ל"ב) אַכְפֶּרָה פָּנָיו. אַבְטָל רְגִזִּיָּה, בְּדִין הָהוּא
בַּר נָשׁ, אָזִיל לְהָהוּא עֲלָמָא נָקִי מִהָהוּא חוּבָה, דְּהָא קָבִיל
עוֹנֵשִׂיָּה בְּהָאִי עֲלָמָא.

וְכִי תִיָּמָא הִיכִי מִשְׁמַע דְּבְּהָאִי עוֹן אִשְׁתִּי אִישׁ מִשְׁתַּעִי קָרָא,
דְּכְתִיב הָכָא אִם יְכוּפֵּר הָעוֹן הַזֶּה, וּכְתִיב הָתֵם בְּאִיסוּר
אִשְׁתִּי אִישׁ שְׁזֻנְתָּהּ, וְנִקְחָה הָאִישׁ מִעוֹן. וּכְתִיב גַּבִּי אֲבִנָּר (שְׁמוּאֵל
ב' ג') וְתִפְקֹד עָלַי עוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם. אִי נָמִי, (יִשְׁעִיָּה כ"ב) וְהִנֵּה שְׁשׁוֹן
וְשִׁמְחָה חֵרֶג בְּקָר וּשְׁחוּט עֵאֵן אֹכֵל וּשְׁתָּה. וּכְתִיב הָתֵם (מִשְׁלִי ל')
אֹכְלָה וּמִחְתָּה פִּיָּה. וּכְתִיב (בְּרַאשִׁית ל"ט) כִּי אִם הִלָּחֵם אֲשֶׁר הוּא
אוֹכֵל. וּכְתִיב (מִשְׁלִי ט) מִי פָתִי יָסוּר הִנֵּה חֶסֶד לֵב, וְאֲמָרָה לוֹ
(מִשְׁלִי ט) פִּיִּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ וְלָחֵם סִתְרִים יִנָּעֵם, וְלֹא יָדַע כִּי
רָפְאִים שֵׁם בְּעַמְּקֵי שְׂאוּל קְרוּאִיָּה, זִהוּ כֹד (לֹא) קָבִיל עוֹנֵשִׂיָּה
בְּהָאִי עֲלָמָא.

וְאִי אֲשֶׁתְּכֶח בִּיה זְכוּת אָבוֹת, עוֹנְשִׁיהָ בְּהִיא עֲלָמָא בְּהִהוּא
עֵזֶן. כְּמָה דְּאֵת אָמֵר (תהלים פ"ט) וּפְקַדְתִּי בְּשֶׁבֶט פִּשְׁעֵם
וּבִגְנָעִים עוֹנָם. וּפְקַדְתִּי זַעִיר זַעִיר, (איוב ל) אִם בְּפִידוֹ לָהֶם שׁוּעַ
(ס"א אִם יִכְפֹּר לָהֶם שׁוֹנֵג) (שמות ל"ד) פּוֹקֵד עֵזֶן אָבוֹת עַל בָּנִים. זַעִיר.
וְנוֹתֵן זַעִיר עַל דָּא וְזַעִיר עַל דָּא. וְאֲשֶׁתְּזִיב הוּא וְאָבוֹי מַעֲוֹנָשָׁא
דְּהִהוּא עֲלָמָא. דְּהָא בְּרָא מִזְכִּי אָבִיא.

עֵינִין עֲקִימִין דְּלֹא מִסְתַּכְּלָאן בְּאוֹרַח קָשׁוּט דָּא בְּלֹא אֵת
כָּלָל. פֶּרְחִין מְנִיה כָּל אֲתוּוֹן בְּגִין מְאִירִי דְּעִנָּא בִישָׁא.
חִיזוֹ דִּילִיה בְּהַפּוּכָא. הִהוּא רַע עֵין שְׁלִיט עָלֶיהָ, וְאִי כְּשֶׁרֶן
עוֹבְדוֹי דְּהִהוּא בֵּר נֶשׁ, לֹא שְׁלִיט אֱלֹא עַל עֵינֹי. וְאַצְטְרִיךְ בֵּר
נֶשׁ לְאַסְתְּמָרָא מְעִינֹי, בְּגִין דְּסִטְרָא אַחְרָא שְׁלֵטָא עָלֶיהָ. אֵינֹון
עֵינִין חֲמֵדֵן כָּל בִּישׁ וְאַתְעַבְדוֹן סְרָסוּרִין לְגַבִּיהָ וְשִׁיפִי גּוֹפֵא
נִצְחָן, אֲבָל שְׁלֵטִין. עֵינֹי (א) מִסְתַּכְּלָאן.

מָאן דְּבָעִי לְאַסְתְּמָרָא מְנִיה, לְכַתּוּב יו"ד בִּידִיה יְמִינָא וּבִידִיה
שְׂמָאלָא זִי"ן וְלִפְתַּח קָמִיה וְלִימָא יו"ד בְּאַיִפְכָּא אֲתוּוֹי
וְיִשְׁתְּזִיב מְנִיחֹו. דָּא אִיהוּ פָּגִים לְשִׁמוּשָׁא דְקָדוּשָׁא, בְּגִינִי כִּד
לֹא שְׂרִיין בִּיה אֲתוּוֹן, וְהָא אֲסִתְּלָקוּ מְנִיה. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא
דְּהִהוּא קוֹ יָרוֹק דְּנִפִּיק מִתּוֹהוּ בְּמִידִידוֹ דְּבוֹעִנָּא. וְאִית
לְאַסְתְּכְּלָא גוֹ שְׂרִטוּטִין דִּידָא בִּימִינָא וּבְשְׂמָאלָא. וּבְרָזָא דְּאֵינֹון
שְׂרִטוּטִין דִּידִין, תִּשְׁכַּח דָּא.

מָאן דְּעִנָּא חֵד אָטִים וְלֹא כָּל כֶּד, וְעִנָּא אַחְרָא פְּקִיחָא. מוּמָא
חֵד מְאִינֹון מוּמִין אִית בִּיה. דָּא אִיהוּ בְּאוֹת ר' בְּלַחֲדוֹי
בְּאַשְׁלֵמוּתֶיהָ וְאֵת יו"ד מְטִי לְגַבִּיהָ וְלֹא מְטִי. בְּמַצְחִיהָ תִּלְת
שְׂרִטוּטִין עֲבָרִין וְחֵד זַעִירָא דְּאַעְבֵּר. אוּף הָכִי רְשִׁימָא חָדָא
סְלִיק מְעִינִיה לְקַבֵּל אוֹדְנִיהָ.

שְׁעָרֶיהָ תִּלִּי וְתִקִּיף קָרִיצוֹי רַבְרָבִין, אֵית מוֹמָא מִסְטָרָא אַחְרָא. אֵימָא דִּילִיָּה אֲזֵלַת בְּחַרְשִׁין כַּד הָוָה בְּמַעְהָא וְנִפְקַת לְפִתְחֵי דְאֹרְחִין בְּלִילְיָא. כַּד דָּא אֲתִילִיד, בְּגוֹ תַרִּין שְׁנִין דִּילִיָּה אֲתַחֲלָשׁ, עַד דְּאַזְעַר דִּיוִּקְנִיָּה. וְאַמִּיָּה אֲזֵלַת בְּלִילְיָא בְּחֵדִיָּה, וְקָא עֲבַדַּת חַרְשִׁין עֲלִיָּה. הָאִי חֲדֵי בְּחֻדָּה. לִית בִּיָּה מְהִימְנוּתָא, (וְיָה דָּה נָיו עַל גָּבִי) מְשַׁבַּח גְּרָמִיָּה בְּמָה דְלִית בִּיָּה. גַּם רוּחַ, מִמְלַל בִּישׁוּן וְעֵתִיקוּן. וְתַרְן אֵיחוּ לִית בִּיָּה קִמְצָנוּ כָּלָל. מְאִרֵי דְגִיּוּפָא, אֲצֵלַח וְלֹא אֲצֵלַח. חֲדִידָא בְּלִישְׁנִיָּה.

וְאִי חֲד שְׁרֵטוּטָא בְּמַצְחִיָּה רַב וְתַרִּין זְעִירִין, דָּא אֲזֵל גּוֹ חַרְשִׁין, וְהָא אִמִּיָּה עֲבַדַּת לָהּ. וּמִתְחַלְפִין שְׁרֵטוּטִין דְּקָא סְלָקִין מְעִינָא יְמִינָא לְעִינָא שְׁמַאלָא. גַּם רוּחַ אֵיחוּ, אָבֵל לִית בִּיָּה בִישָׁא כָּלָל, קִמְצָן אֵיחוּ לִית בִּיָּה קֶצֶת גִּיּוּפָא. חֲדִידָא בְּלִישְׁנִיָּה אֵיחוּ, בְּשִׁפָּה דִּילִיָּה אֵית בִּיָּה רוּשָׁם חֲד סוּמָק טַפִּי. וְחֲד שְׁעָרָא בְּאַמְצְעִיתָא אֲצַבְעֵן דִּי בְּרַגְלִיָּה שְׁמַאלָא, קְמִיטִין זְקִיפִין מִתְפַּשְׁטִין. עֵינִין זְבֻלְגָנִין יְרוּקִין, נְחִתִין דְּמַעִין תְּדִיר. הָאִי אֲתִדְבֵּק בְּאַתָּ פ', וְאַתָּ ר' לֹא אֲתִישְׁבֵּת בִּיָּה. הָאִי אֵית לִיָּה אַרְבַּע שְׁרֵטוּטִין בְּמַצְחִיָּה וְעִבְרִין פּוֹלְחוּ וְתַרִּין זְעִירִין. מְעִינִיָּה וְעַד שְׁעָרֶיהָ.

תַּרִּין רְשִׁימִין, וְתַלַּת זְעִירִין בֵּין קָרִיצֵי עֵינֹי. הָאִי אֵיחוּ בַר נֶשׁ דְּאֲזִיל בְּפִיָּה רִישָׁא, זִינָא חֲד מִתַּלַּת מְאִרֵי רְשִׁימִין דְּתוֹלְדַת צֹרַעַת אֵית בִּיָּה בְּזִינִיָּה. הָאִי לָאוּ מְסַאבָּא הוּא לְמִסְגָּר. חֲדֵי אֵיחוּ בְּכֻלָּא וְחִידָא תְּדִיר, כָּל מְלוּי חֵיִיכִין בְּהוּ בְּנֵי נָשָׂא. קִמְצָן אֵיחוּ בְּבִיתִיָּה, בְּאַחֲרָנִין לָאוּ הָכִי. לִית לִיָּה כְּסוּפָא בְּמְלוּי בְּגִין דְּחֲמֵי דְכֻלָּא חֵיִיכִין בְּהוּ. גְּיִיפָא אֵיחוּ.

שְׁעָרוֹי סְמָקִין זְעִיר וְלֹא שְׁעִיעִין וְלֹא קְמִיטִין, וְאֵית בְּמַצְחִיָּה תַלַּת שְׁרֵטוּטִין דְּעִבְרִין וְתַלַּת זְעִירִין דְּלֹא עִבְרִין וְכָל

שָׂאָר סִימָנִין בִּיהַ. הָאִי (ו"ח ד"א נ"א אִית לִיה) לִית לִיה פְּנִימוֹ וְרוּשָׁם
 חֵד בְּעִינָא. דְּבַר נֶשׁ דְּהוּה צַד צַפְרִין דְּעַבֵּד בִּיהַ בְּלֹא כּוּנָה
 בְּאַעָא דְּהוּה אוֹשִׁיד לְצַפְרִין, וְאִיהוּ אֲתֵרֶשִׁים עַל עֵינִיה שְׂמֵאלָא,
 לְעִילָא מִקְרָצִי בְּאוֹרְכָא, הֵחֵוא דְּהוּה צַד צַפְרִין, אֲנָזִים לִיה
 בְּהֵחֵוא אַעָא, בְּגִין דְּהוּה אֲפָרַח צַפְרִין וּמָחָא לִיה בְּלֹא כּוּנָה.
 הָאִי אֲעֻלָּח לְמוֹזוּנִיה וּלְבִיתִיה, וְלֹא לְמַכְנֵשׁ מְמוּנָא סְגִי. מְהִימָנָא
 אִיהוּ וְלֹא כָּל כַּד, וְהָאִי מְהִימָנוּתָא בְּמַלְיָן זַעֲרִין, אֲבָל בְּרַבְרִבִּין
 לָאוּ אִיהוּ מְהִימָנָא. מְאֲרִי דְּלִישְׁנָא בִישָׂא וְכוּלָא חֵיכִין בְּמִילִיה.
 פּוּמִיה רַב שְׁפוּתִיה רַבְרִבִּין, מָאן דְּאַשְׁתַּתָּף בְּהִדְרִיה, אֲעֻלָּח
 בְּכָלָא, וְאִיהוּ אֲעֻלָּח. אוֹף הָכִי טָב אִיהוּ לְכָל שְׁתּוּפָא.

רְשִׁימָא דְּהֵחֵוא מְכַתְּשָׁא עֲמִיה, עֵינִיה זְבֻלָּגִין יְרוֹקִין וְחֵד
 רְשִׁימוֹ אוֹפִם סַחְרָא לֹון הָאִי אִיהוּ בְּאַתָּ פ"א,
 בְּשְׁלִימוֹ דְּתֵרִין אֲתוּוֹן, וְאַתָּ ר' בְּלַחֲדוּי. דָּא רִישִׁיה רַב וְד'
 שְׁרָטוּטִין רַבְרִבִּין בְּמַצְחִיה וְג' זַעֲרִין בִּין קְרִיעִי. (וְחֵד לְעִילָא קְרִיעָא
 זַעֲרִי). עַל חוּטְמִיה שְׁעָרִין רַבְרִבִּין, אֲנָפוּי רַבְרִבִּין, רִישִׁיה עֲגִיל.
 וְחֵד לְעִילָא קְרִיעָא זַעֲרִי הוּא גִיבֵר חִילָא מְאֲרִי זְדוּנָא בְּמַלְיָן.
 שְׁעָרִיה קְמִיט, גִּיפָא אִיהוּ, וּבְלִילִיָא אֲשְׁתַּתָּף אִיהוּ לְגִיפָא.
 לְזוּמָנִין אֲתַפְּשֵׁל אִיהוּ בְּאַנְתּוֹ אֲסוּרָה. דִּיקְנִיה מְלִיָא בְּשְׁעָרִין.
 הָאִי אִית לִיה בְּדְרוּעָא שְׂמֵאלָא חֵד רְשִׁימוֹ דְּחַרְבָא דְּמָחָא לִיה
 חֵד גִּבֵּר אֲטִים יְמִינִיה, בִּיזְמָא רַבִּיעָא דְּשַׁבְתָּא, כַּד בָּעָא
 שְׂמֵשָׁא לְאַתְּכַנְשָׁא. דְּהָא בְּהֵחֵוא זְמָנָא אֲתַעֵר עָלֶיהָ חֵד חוּטָא
 דְּמֵאָדִים, הֵחֵוא חוּטָא דְּבַסְטֵר שְׂמֵאלָא. וְהֵחֵוא רְשִׁימָא עֲמִיקָא
 (בז"ח ד"א אִיתָא עֲקִימוֹ) בְּבִשְׂרָא בְּעִנּוּלָא, כַּד מְטָא לְיוּמִין דְּסִיבּוֹ נָפֵל
 מֵאַתָּר דְּרַכִּיב בִּיהַ, אוֹ סוּסִיָא אוֹ חֲמָרָא, אוֹ נָפִיל מְכַתְּלָא וּמְנִיה
 יִתְחַלֵּשׁ וְיָמוּת. דְּהָא חוּבָה דְּחָמָא בְּעוּלָמוּי בְּהַבֵּל רְדִיף

אֲבִתְרִיהָ. וְאִי הָהוּא גִבֹּרָא תָב בְּתִיּוֹבְתָא, נָפִיל בְּאַמְצַע יוֹמוֹי
מִגּוֹ חוּלְשָׁא דְבִיָּה, וַיָּמוּת.

וְאִי תָב בְּיוֹמֵי עוֹלִימוֹי, כְּדִין תִּשְׁכַּח שְׂרָטוּטִין דְּמַצְחִיהָ, ג'
רַבְרָבִין וְד' זַעֲרִין וְתַרְיִן תַּרְיִן מִגּוֹ עֵינָיו דְּסִלְקִין לְעִילָא.
הָאִי כְּאוֹרַח אֲרַעָא יְהֵא מַרְעִיהָ וַיִּפּוֹל מֵעַרְסִיהָ וַיָּמוּת. דְּהָא
לְעֵלְמִין נָפִילָה אֵית בִּיהָ לְבַסּוּף.

עֵינָיו זַעֲרִ דְּקִיקוֹן, דְּלֹא אֲתַחְזִיין גּוֹנִין דִּילָהוֹן לְפּוּם שְׁעָתָא.
וְכַד מִסְתַּכְּלָאן בְּהוֹן אֵינוֹן יְרוֹקִין וְאוֹפְמִין, הָאִי אִיהוּ
שְׁפּוֹן חֲדִין וְאַפִּין אֲרִיכִין בְּחֲדִידוֹ. כְּדִין תִּשְׁכַּח בְּמַצְחִיהָ ב'
שְׂרָטוּטִין וְחַד זַעֲרָא בִּינְיָהוּ הָאִי אִיהוּ בְּאַתָּ פ' בְּלַחֲדוּי וּבְאַתָּ
ר' בְּשָׁלִימוֹ. הָאִי אִיהוּ שְׁעָרִיהָ תַלְיָא וְלֹא שְׁעִיעַ. אֲצֵלַח בְּעוֹבְדֵי
יְדוֹ, וּבְאוֹרִיָּתָא אִי אֲשַׁתְּדַּל אוֹף הָכִי. זַעֲרָא אִיהוּ בְּשִׁיפֵי וְגַם
בְּשָׂרָא לִית בִּיהָ גָּסוֹת רוּחָא. מְמַלֵּל בְּגוֹ חוּטְמוֹי, בְּגִין דְּנוֹקְבִין
דִּילָהוֹן דְּחִיקוֹן, וּבְגִין כַּד נָפִיק רוּחָא בְּדְחִיקוֹ לְסִטְר שְׂמָאלָא.
בְּיֶרְכָא דִּילִיָּה לְעִילָא מֵאֲרַבּוּבָא, רְשִׁימָא חַד דְּמֵאֲרִיָּה חֲבוּרָה
דְּעֵבֶר לִיָּה חַד רַבָּא בְּסַפִּין בְּיוֹמֵי עוֹלִימוֹי וְאַסְתַּכְּן בִּיָּה. מִקְנָא
הוּא לְאַתְתִּיָּה עַד דְּבָנֵי נֶשֶׁא חֲיִיכִין מַנִּיָּה, בְּעֵי לְאַתְתַּקְנָא
בְּגוֹבְרִין אַחֲרָנִין וְלֹא אֲתַתְּקֵן וְחֲיִיכִין בִּיָּה. הָאִי לֹא יִשְׁתַּתֵּף בַּר
נֶשֶׁ בְּחֲדִיָּה דְּלֹא יַעֲלֶת. חֲמֵדָן אִיהוּ, אֲשַׁתְּדַּל בְּמַח דְּלֹא אֵית
לִיָּה. חָשִׁיב גְּרָמִיָּה דְּאִיהוּ גִבֹּרָא רַבָּא, וְלֹא חָכִי. זָכִי לְבָנוֹת
וְלֹא לְבָנִים.

וְאִי מִתַּחְלָפֵן שְׂרָטוּטִין תַּרְיִן זַעֲרִין וְחַד רַבְרָבָא בְּמַצְחִיהָ
וְאַנְפּוֹי סְמָקִין, זָכִי לְבָנִין וְלְבֶרְתָּא חֲדָא, אוּ דִּילִידַת (בֶּר)
וְאַסְתַּלְקַת מֵעֵלְמָא. כַּד אָתָּ חַד אֵית לִיָּה בְּתַר אוּדְנִיָּה יְמִינָא,
רוּשָׁם דְּטִלּוּפָחָא. וְחַד שְׁעָרָא דְּתַלְיָא בְּרִישׁ אוּדְנִיָּה וְאַעֲבָעָא

זַעִירָא בִידָא שְׁמאַלָא כְּפִיָּה, כְּדִין תַּתְקַיִים וְתוֹלִיד בְּגִין וּבְגִין, אִי
סִימְנִין אֵלִין יְהוֹן לָהּ בֵּין רַגְלָהּ, יִכְרַע וְיַפּוֹל חַד בְּרָא בֵּין אֵינוֹן,
דִּיהָא מְבוּעַ דְּנִבְיָע בְּאוּרֵיָתָא. הוּא מִקְרִיב וּמְפֹזֵר מְבוּעִין
וְנַחֲלִין דְּאוּרֵיָתָא וּבִשְׁנִין זַעִירִין יִתְבַּנֵּשׁ מַעֲלָמָא. הָאִי אִיהוּ
מֵאֵינוֹן אֶלָּה דְּמִתְבַּנֵּשִׁין מַעֲלָמָא מְרִישׁ שְׂתָא וְעַד רִישׁ שְׂתָא
בְּיוֹמִין קַדְמָאִין.

מִדְּאֵתְחַרְבַּ מְקוֹדֶשָׁא לֹא אֲשַׁכַּח בְּרַ שְׁתֵּין חֶסֶד וְאֵלִין
אֵינוֹן דְּמִסְתַּלְקִי מַעֲלָמָא כַּד יַהֲבִי רִיחָא, עַד לֹא
מָטָא זְמַנִּיהוּ. בְּגִין דְּכַד קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא עָאֵל וְאוֹלִיף אוּרֵיָתָא
לְאֵינוֹן יְנוּקִין דְּאִסְתַּלְקוּ מַעֲלָמָא כַּד יַהֲבִי רִיחָא, אֵינוֹן קַדְמָאִי
בְּאֵינוֹן מְלִין מַחֲאִי עֲלָמָא עַד לֹא מָטָא זְמַנִּיהוּ. וְקוֹדֶשָׁא בְּרִידָא
הוּא אָמַר לִיהּ לְהַחֲוֹא מִמֶּנָּא יוֹפִי"אֵל שְׁמִיָּה דְּקָאִים וְקָשִׁיר
קֶשְׁרִין דְּאוּרֵיָתָא. מָאן הוּא דִּין דְּאֶקְדִּים לִי. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב,
(אִיוב מ"א) מִי הִקְדִּימֶנִי וְאֶשְׁלֵם. וְאֶשְׁלֵם וְדָאִי. כְּדִין קָרָא קְדָשָׁא
בְּרִידָא הוּא לְמַטְטְרוּ"ן דְּאִיהוּ קָאִים גּוֹ פְּרוּכְתָּא דְּפֶרֶסָא וְשְׁתֵּין
אֶלָּה רַבּוּא מְאִירִי דְּאוֹלְפָנָא דְּאוּרֵיָתָא סַחְרָגִיָּה וְאִיהוּ מְקַשֵּׁר
קֶשְׁרִין לְמְאִירִיָּה.

אָמַר לִיהּ, מָאן הָאִי דְּאֶקְדִּים לִי, מִי הִקְדִּימֶנִי וְאֶשְׁלֵם. אִיהוּ
רְשִׁים גּוֹ מִתִּיבְתָּךְ אוֹ לֹא. אָמַר לִיהּ, מְאִירִיָּה דְּעֲלָמָא,
לֹא אִיהוּ בְּמִתִּיבְתָּא דִּילִי, גּוֹ מִתִּיבְתָּךְ אִיהוּ. וְכָל אֵינוֹן דְּקַדְמִי
תַּחֲוֹת כָּל שְׁמִיָּא דִּילִיָּה (נ"א דִּילִי) הוּא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב (אִיוב מ"א)
תַּחֲת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא. בְּגִין דְּתֵרִין מִתִּיבְתִּין אִית לְעִילָא.
מִתִּיבְתָּא דְּהַחֲוֹא נַעַר מְטַטְרוּ"ן, וּמִתִּיבְתָּא עֲלָאָה דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִידָא
הוּא. וּבְכָל אַתֵּר דְּתַנִּינָן מִתִּיבְתָּא עֲלָאָה, דָּא דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִידָא
הוּא. מִתִּיבְתָּא דְּרַקִּיעָא, דָּא דְּמַטְטְרוּ"ן. כְּדִין אָמַר לִיהּ קְדָשָׁא
בְּרִידָא הוּא, אִי הָבִי, לָקִיט לִיהּ גַּבְאִי. לָקִיט לִיהּ וְאַרְח לִיהּ. הָדָא

הוא כְּתִיב (שיר השירים ו') דוֹדִי יָרֵד לָגֵנוּ לְעֲרוּגוֹת הַבָּשָׂם. דוֹדִי, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּמָה דָּאֵת אָמַר, (שיר השירים ב') דוֹדִי לִי וְאֲנִי לוֹ הֲרוּעָה בְּשׁוֹשָׁנִים. יָרֵד לָגֵנוּ, דָּא גּוֹרֵן דְּרַקִּיעָא, דְּקִיּוּמִי כְּגוֹרֵן. לְעֲרוּגוֹת הַבָּשָׂם, דָּא מְתִיבְתָּא דְּמַטְטְרוּן. לְרַעוֹת בְּנָנִים וְלִלְקוּט שׁוֹשָׁנִים, לְעֵינָא וּלְאַסְתַּכְּלָא בְּאֵינוֹן מְתִיבְתָּאן דִּילִיה.

מָאִי וְלִלְקוּט שׁוֹשָׁנִים, אַל תִּקְרִי שׁוֹשָׁנִים, אֶלָּא שְׁשׁוֹנִים. אֵלֶּיךָ אֵינוֹן דְּקָדְמִי רוּחָא בְּהָאִי עֲלָמָא דְּמַתְקָלִי (בז"ח ד"א אֵיתָא דְּמַתְלָקֻט) וּמַסְתַּלְקִי מִהָאִי עֲלָמָא עַד לָא מָטָא וּמְנִיחוּ. בְּדִין קָרִי תְּהוּא נֶעַר מְטְטְרוּן לְגַבְרִיאֵל דִּי קָסַת הַסּוּפֵר בְּחֲרָצִי וְאָמַר לִיה, בְּתוֹב פְּתָקָא וְהָב לְמַלְאָךְ הַפּוֹת עַל פְּלוּגֵי דִּילְקוּט לִיה מִעֲלָמָא וְאַתְלָקִיט מִיָּד, וְסֻלְקִין לִיה לְמַתִּיבְתָּא דְּמַטְטְרוּן בְּקָדְמִיתָא. וְתַמָּן אָמַר תְּלַמוּדִיה דְּאֵיִתִּי בִּידִיה, וְאוֹלִיף תַּמָּן מָה דְּאוֹלִיף. לְבִתֵּר סֻלְקִין לִיה לְמַתִּיבְתָּא עֲלָאָה דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְזַמִּינָא לְמַתִּיבְתָּא דִּילִיה, וְתַמָּן אֲשַׁתְּעֲשֹׂע בְּהוּ בְּאֵינוֹן דִּילִיה בְּרָזִי עֲלָאִין וְטַעֲמִי אוֹרִייתָא דְּהוּ סְתִימִין בְּהָאִי עֲלָמָא. וְיוֹפִיאֵל רַב מְמַנָּא אֲזִיל מִגּוֹ מְתִיבְתָּא עֲלָאָה וְחֲתִים סְתָרִין וְרָזִי דְּאוֹרִייתָא מִגּוֹ תִּרִי מְתִיבְתָּא כָּל מָה דְּאֶקְשׁוּ בְּמַתִּיבְתָּא דְּרַקִּיעָא אֵינוֹן דְּמַתִּיבְתָּא עֲלָאָה, מְתַרְצִין בְּמַתִּיבְתָּא עֲלָאָה. דְּלִית תַּמָּן פְּרָכִי וְקוּשְׁיִין אֶלָּא בְּמַתִּיבְתָּא דְּרַקִּיעָא, וְחֲתִים מְתִרִי מְתִיבְתִּי מִלִּין דְּאוֹרִייתָא כְּדָקָא יֹאזֵת. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים פ"ד) יִלְכוּ מִחִיל אֶל חִיל.

וּלְזַמְנָא דָּאֵתִי יִסְתַּלְקוֹן פְּרָכִי וְקוּשְׁיִין מִגּוֹ מְתִיבְתָּא דְּרַקִּיעָא, בְּמָה דְּאֵתְמַר, יִלְכוּ מִחִיל אֶל חִיל וְכְתִיב (תהלים קכ"ב) יְהִי שָׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹהָ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ. עַד הָכָא רָזִין דְּעֵינִין (בז"ח ד"א אֵיתָא בְּגוֹ גּוֹנִים לְאַסְתַּכְּלָא) בְּאֵינוֹן לְאַסְתַּכְּלָא.

דִּי־וִיקָנִין דְּחוּטָמָא. חוּטָמָא אִיהוּ חוּטָמָא (נ"א חוּטָמָא) וּפֿרָצוּפָא
 דְּבֵר נָשׁ לְאַשְׁתִּמוּדְעָא. חוּטָמָא זְעִירָא (כו"ח ד"א אִיתָא
 עֲקִימָא וְכֵן לִקְמֵן) עֲמִיקָא דְלֹא אֶתְיִישָׁבֵא כְּרֹאוּי בְּאוּרַח מִיִּשְׁר דָּא
 אִיהוּ דְּאֵבֶד פֿרָצוּפָא דְּבֵר נָשׁ, וְדָא אִיהוּ לְאַתְּ ה' בְּלַחוּדוּי בְּלֹא
 שְׁלִימוֹ, דָּא אִיהוּ דְּאוּרַח עֲנוּתְנוּתָא אֶתְעֵבֶר מְנִיָּה, חֲצִיפָא אִיהוּ.
 שְׁעָרִיָּה בֵּין סוּמָק לַחוּזֹר תְּלַת רִשְׁימִין רַבְרָבִין עַל מַצְחִיָּה, וְגו'
 אַחֲרָנִין דְּלֹא אֶתְחִזּוּן כָּל כֶּךָ. תְּלַת שְׁרִטוּטִין אַחֲרָנִין מִסְטָרָא
 דָּא וּמִסְטָרָא דָּא. שְׁפּוּן דִּילִיָּה רַבְרָבִין. בְּחֲצִיפּוּתִיָּה מְמַלֵּל
 בְּקִשּׁוֹ כָּל מָה דְּבָעִי, דְּאוּרַח עֲנוּתְנוּתָא אֶתְעֵבֶר מִחוּטָמִיָּה (וּמַעַל)
 עַל אֲנָפּוּי. דְּהָא כְּסוּפָא וְעֲנוּתְנוּתָא מִיִּשְׁר חוּטָמָא עַל אֲנָפּוּי.
 וְהָא לִית בֵּיה כָּלֵל. וּבְגִין דְּאִיהוּ חֲצִיפָא, כְּדִיב וְחִייד בְּמַלּוּי.

וְאִי מִתְעַבְרֵן שְׁרִטוּטִין מַעַל מַצְחִיָּה וְאִינוּן תְּלַת רַבְרָבִין וּב'
 זְעִירִין וְשְׁעָרִיָּה אוּפֵם, הָא אִיהוּ בֵּין תְּרִין אֶתְוּן בְּמִתְקָלָא,
 דָּא גְמִיד רִישָׁא, וְחִייד בְּמַלּוּי. וְלֹא כָּל כֶּךָ צְעָרִין רַבְרָבִין
 מִתְעָרִין עָלָי וְאַשְׁתִּזִּיב מִכְּלָהוּ, דָּא זָכוּ זְעִירָא מֵאֲבוּי מְגִין עָלָי.
 וְהָהוּא זָכוּ אֶתְרָשִׁים גּוֹ עֲמוּדָא דְקָאִים בֵּיה הָהוּא נֶעֱר, וְאִיהוּ
 זָכִי בְּחֵד יִתְמָא בְּגִין דְּכָל יִיתָם וְאַרְמְלָא קִיִּימִין בְּפִקְדוּנִיָּה
 דְּמִטְטְרוּן דְּקִיָּמָא לְדִיָּנָא בְּאִינוּן ע' סְנֵהֲדִרִין. בְּהִיכְלָא דְזִכּוּתָא
 דִּיִּנִין כָּל דִּינִין דְּעֵלְמָא, פֿר מִתְלָתָא. בְּגִי, חֲיִי, וּמְזוּנִי. וְכָלֵהוּ
 בְּקָרְאִי כְּתִיבִי.

בְּגִי, גְּבִי חֲנָה (שְׁמוּאֵל א' א) וְתִתְפַּלֵּל עַל ה', עַל ה' דִּיִּקָּא. לְעִילָא
 לְעִילָא, אֶתְרָא דְּמִזְלָא עֲלָאָה. חֲיִי (יִשְׁעִיָּה ל"ח) הֲגִנִי יוֹסִיָּה
 עַל יְמִיד, יוֹסִיָּה דִּיִּקָּא. מְזוּנִי דְכְּתִיב (תְּהִלִּים כ"ה) הַשְׁלֵךְ עַל ה'
 יְהִבֵּד וְהוּא יִכְלָלֵךְ. עַל דִּיִּקָּא, (בְּדִמּוּכָה בְּפֿרשֿת עֲרִיזָה, וְכֵן בְּאֶדְרָא)
 וְתִמָּן דִּיִּנִין בְּגִי עֲלָמָא וְיַהֲבִין פִּתְקָא לְמִלְאָךְ הַמּוֹת לְקַטְלָא לֹון
 וּלְנִטְלָא רוּחִיָּהוּן.

וְהוֹאִיל וּמִשְׁכּוֹנֵינִי עַל־אֵין וְטִבִּין דְּבִנֵּי נֶשָׁא בִּידוּי דְּקוּדְשָׁא
בְּרִידָה הוּא, פִּקִּיד לְמַטְטְרוּן דְּיַהוֹן בְּנוֹי דְּהָהוּא בֵּר נֶשׁ
וְאַתְתִּיהָ בְּפִקְדוֹנָא דִּילִיהּ. וּבְגִין דְּאָסִיר לְמִשְׁכָּנָא לֹון מִשְׁכּוֹנֵינִי
עַל מִשְׁכּוֹנֵינִי, לָא יְקוּמוּן. (נ"א יְמוּתוֹן) וְעַל דָּא מָאן יִשְׁזִיב לֹון
מִעֲנוּיָא, הָהוּא זְכוּ אֲגִין עַל בְּנוֹי. וְהָא חַד מְנַיִיהוּ דְּהָהוּא זְכוּ
אֲגִין עָלֶיהָ בְּעִידָן עֲקִתִּיהָ. לְדָא אֵית לִיהָ חַד רוּשָׁם בְּמַצְחִיהָ,
חֵיבָא אוּ גֵיפָא אִיהוּ, וְלָא אַתְחַזִּי קִמִּי בְּנֵי נֶשָׁא, דְּלָא יִדְעִין
בִּיהָ. דָּא אַעֲלַת. וּמָאן דְּאַתְחַבֵּר בְּחִדְיָה יַעֲלַח יִתִּיר מְנִיהָ.

חֻטְמָא עֲמִיקָא (בו"ח ד"א אֵיתָא עֲקִימָא) וְתֵרִין נוֹקְבִין דִּילִיהּ
רַבְרָבִין וְסָלְקִין לְבֵר אֵינוֹן פִּתְחִין דְּנַחֲרֵירוּי, וְחֻטְמָא
לָא סָלִיק, דָּא אִיהוּ בְּאַתָּה ה' בְּשָׁלִימוֹ. ד' שְׁרֵטוּטִין (רַבְרָבִין)
רַבְרָבִין בְּמַצְחִיהָ וְשִׁית זְעִירִין. אוּדְנוּי רַבְרָבִין, עֵינֹי רַבְרָבִין,
וְתֵרִין רְשִׁימִין אוּכְמִין דְּקִיקִין בְּעֵינֵיהָ דִּימִינָא. שְׁעָרִיהָ לָא
אַתְתַּקֵּן בְּמוּזִיָּהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְתַקִּיָּה. רוּשָׁם מְכַתְּשָׁא
בְּמַצְחִיהָ, דָּא סָרְפָא בְּכָל יוֹמָא זְמִין, כַּד אַתְרַעֵם בְּרוּגְזִיָּה. קִרִּיר
חֻטְמִיהָ וְאַתְחַזִּי חִיּוּר, תַּב מְרוּגְזִיָּה לְזִמְן רַב. מְהִימְנָא אִיהוּ
בְּמַלִּין רַבְרָבִין, וּבְזְעִירִין לָאוּ הָכִי. חֲמֻדָּן אִיהוּ, גּוּפִיָּה מְלִי
מְכַתְּשִׁין וְאַבְעָבוּעִין בְּכָל יוֹמֵי שְׁתָּא, וְכַד זְמָנָא חַד זְעִירָא
בְּיוֹמִין דְּסִיתָוָא. אַתְנַהִיג בְּעֲנוּתְנוּתָא בְּבִיתִיהָ. תִּיאוּכְבִּיתִיהָ
לְמִיכָל בְּכָל אַתָּר, אַף עַל גַּב דְּלָא יִזְמָנוֹן לִיהָ. אִי זְכִי בְּאוּרִייתָא
וְאוּלִיָּה יְנוֹקִין, זְכִי בָּהוּ בְּשִׁין תִּי"ו.

בִּידְיָה יְמִינָא רוּשָׁם עֲמִיקָא, מִתּוֹלְדָה דְּאַתְיִלִּיד בִּיהָ. תֵּרִין
נָשִׁין אֲזֻדְמָנוּ לִיהָ קַדְמִייתָא תְּמוּתָא עַל מְתַבְרָא,
תְּנִייתָא תּוֹכָה לְתֵרִין בְּגִין, חַד יְמוּתָא זְעִיר בְּחֻלְבָּא דְּאַמִּיָּה, וְחַד
יְקוּם בְּעֻלְמָא, גֵּיפָא יִתִּיר מְבַנֵּי נֶשָׁא אַחֲרָנִין. וְחִיִּין קִיִּימִין בִּיהָ,
אַבָּל לָא כָּל כַּד.

חֹטְמָא דְּאֵזִיל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂר וּמִתְתַּקְנָא עַל גַּבֵּי אַנְפִּין, הָא אִיהוּ בָּאת ה"א בְּשְׁלִימוֹ. דָּא אַתְגְּלִי בְּמַצְחִיה תְּרִין שְׂרָטוּטִין רַבְרְבִין וְה' זַעֲרִין, וְתְרִין מַסְטְרָא יְמִינָא לְגַבִּיה שְׁעָרִיה מִיִּשְׂר מִתְתָּא לְעִילָא, שְׁעָרִיה בֵּין אָפֶס וְסוּמָק, תְּלִיָא עַל אוֹדְנוֹי. עֵינּוֹי רַבְרְבִין יְרוּקִין, וְחוּטָא סוּמָקָא סַחְרָא לָנוּ. אַנְפּוֹי אֲרִיכִין, דָּא אַקְרִי אַנְפִּי נֶשֶׁר, דָּא מִבְּנוֹי דְּסִיחְרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא.

כֹּד בְּעִי לְאַזְעָרָא גְרָמִיה טָב אִיהוּ לְגַבִּיה מְאָרִיה, דְּחִיל חֲטָאָה אִיהוּ. בְּיוֹמֵי עוֹלִימוֹי, אִיהוּ בְּלֹא מְרַעִין אֵזִיל בְּבְרִיאוּתִיה כְּגֹבֹר בְּלֹא דְחִילוֹ, בְּיוֹמִין דְּסִיבּוֹ נְחִית בְּנְחִיתוֹ דְּסִיחְרָא, חֲלָשָׁא לִיָּהוּ, מְרַעִין רַדְפִּין אַבְתְּרִיה. דָּא זַפָּאָה בְּמְרַעִין יִתְכַּפְּרִין. וְאִי מִתְחַלְפִין סִימָנִין בְּיוֹמֵי עוֹלִימוֹי, לִיָּהוּ בְּמְרַעִין. בְּגִין דְּאִיהוּ כֹד סִיחְרָא בְּעִיָּא לְאַנְהָרָא. וְיִהֵא תְּהוּא גְבָרָא בְּמַסְכְּנוֹ. וּבְיוֹמִין דְּסִיבּוֹ, יָהוּי בְּלֹא מְרַעִין, וּבְעוֹתֵרָא וַיָּקָר סָגִי. דְּהָא כְּדִין אֲנְהִירַת סִיחְרָא וְקִיָּמָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. וְדָא אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וְדָא עֲנֻתָנוּתָא בִּיה. רַחִים הוּא לְמְאָרִיה בְּכוּלָּא.

חֹטְמָא אֲרִיכָא וְחַד חֲדוּדָא בְּרִישָׁא דְּחוּטְמָא דְּנִשְׂרָא, הָאִי אִיהוּ בְּלֹא אֶת כָּלֵל. שְׁעָרִיה קְמוּט. שְׂרָטוּטִין דְּמַצְחִיה ג', אַנְפּוֹי חֲדִידָן, עֵינּוֹי זַעֲרִין, הָאִי אִיהוּ חֲמֶדֶן בְּמָה דְּאִית לָהּ לְאַחֲרָנִין. כָּל עוֹבְדוֹי לָאוּ בְּדְחִילוֹ דְּשִׁמְיָא, סָגִיָּא אוֹרִייתָא וְסָגִי לְמָאן דְּלָעָאן בָּהּ, רַחִים לְפּוּם שְׁעָתָא לְמִשְׁמַע מְלִין דְּאוֹרִייתָא, וְלְפּוּם שְׁעָתָא פְּרָחִין מְנִיה. בְּרַגְלִיה שְׁמַאלָא תְרִין אַצְבָּעִין קְמוּטִין דְּלֹא מִתְפַּשְׁטִין, וּבְרַגְלִיה יְמִינָא חַד. הָאִי אִיהוּ בְּחֲטָאָה דְּגִנְבָה וְלֹא תָב מִתְּהוּא חוּבָה לְעֶלְמִין. בֵּין כְּתָפוֹי תְּלִיִין תְּרִין שְׁעָרִין רַבְרְבִין. בְּחֲדוֹי אִית ג' שְׁעָרִין דְּתְלִיִין. אוֹמִי אוּמָאָה בְּכָל רַגְעָא וְשְׁעָתָא וְלֹא אַתְהֵנִי.

זְמַנִּין תֵּרִין בְּשֵׁתָא יִשְׁתַּתָּה בַּר נָשׁ בְּהֻדְיָה וְלֹא יִתִּיר, וַיַּעֲלָה.
וְהוּא מֵאֲדָר וְעַד רִישׁ גִּיסָן, וּמֵאֲלוּל עַד שִׁית יוֹמִין
בְּחֻשׁוֹן, וְלֹא יִתִּיר. וּבְיוֹמִין אֵלֶיךָ יַעֲלָה מֵאֵן דִּישְׁתַּתָּה בְּהֻדְיָה,
דְּהָא יוֹמִין אֵלֶיךָ, יוֹמִין דְּאַתְנוֹן אֵינּוֹן, וּמֵאֵן דְּלִית לִיהּ אַתְנוֹן
אַתְאַחַד בְּהוּ.

בְּיוֹמִין אֵלֶיךָ נִפְקִין נִשְׁמַתִּין עַרְטִילָאִין וְאֵינּוֹן מִתְהַדְרִין
בְּמִלְקַדְמִין, וְלִית לוֹן זְווגִין. וּבְיוֹמִין אֵלֶיךָ נִפְקִין אַתְנוֹן
כ"ב. וְשָׂרָאן בְּהוּ, וּמִתְעַטְרִין בְּהוּ, וּבִרְחֵמִי יִשְׁתַּכַּחוּ זְווגִין.
וּבִירְחִין אַחֲרָנִין וּבְיוֹמִי אַחֲרָנִין לָאוּ, דְּהָא מוֹ' בְּאֲדָר, בְּטַש
בוֹצִינָא וְאִפִּיק אַתְנוֹן זְעִירִין וּבִקְעִין רְקִיעִין וְנִפְקִין לְעֻלְמָא.

בְּזְמַנָּא דְּאֵינּוֹן נִפְקִין, כָּל אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין עַרְטִילָאִין דְּהוּ זְמַנִּין
לְאַתְהַדְרָא נִפְקִין בְּהֻדְיָהוּ, וְאַתְאַחַדְדִּין בְּאֵינּוֹן אַתְנוֹן וְנִפְקִין עַל
יְדוּי דְּפִרוּגְנָא. בְּגִין דְּכָל בְּנֵי עֻלְמָא כֹּד אַתְבְּנוֹן לְאַתְצִיירָא
בְּהָאֵי עֻלְמָא, כָּל צִיּוּרִין דְּאַתְנוֹן מִתְצִיירִין בְּהוּ עַל יְדָא דְּאֵינּוֹן
ג' שׁוּתְפִין דְּקָא מְזֻדְּוֹג בְּנִינָא. וְחֻשְׁתָּא אֵלֶיךָ דְּקָא מִתְהַדְרִין כָּל
אֵינּוֹן אַתְנוֹן דְּקָא אַתְצִיירוּ בְּהוּ אַחֲרָנִין, לֹא מִתְצִיירִי בְּהוּ. דְּהָא
אֵינּוֹן פִּרוּגְנִין לֹא מְצִיירִין לוֹן בְּאַתְנוֹן, כְּמַה דְּאַתְצִייר בְּקַדְמִיתָא
מִסְטָרָא דְּאָבָא וְאִמָּא.

וְאֵלֶיךָ אַתְנוֹן אֵזְלִין וּמִשְׁטָטִין בְּעֻלְמָא, וְאַתְאַחַדְדִּין בְּהוּ כָּל אֵינּוֹן
דְּלִית לוֹן אַתְנוֹן עַד רִישׁ יִרְחָא דְּסִיּוֹן. דְּהָא כִּדִּין
אַתְטַמְרִין אֵלֶיךָ וְאַתְנוֹן עֲלָאִין בְּעִיִּין לְאַתְגַּלְאָה. וּמֵאֲלוּל אַתְטַמְרִין
אֵלֶיךָ עֲלָאִין עַד שִׁיתָא יוֹמִין בְּחֻשׁוֹן, עַד דִּישְׁתַּתָּה בְּנֵי נָשָׂא
מִחוּבִייהוּ וְיִתְפַּפֵּר לוֹן, וּמִתְהַדְרִין אַתְנוֹן בְּמִלְקַדְמִין. וּבִין כֶּךָ וּבִין
כֶּךָ אֵינּוֹן זְעִירִין נִפְקִין לְקִיּוּמָא עֻלְמָא וְאֵלֶיךָ אַתְאַחַדְדִּין בְּהוּ, בְּגִין
דְּלִית לוֹן אַתְנוֹן כָּלָל. דְּהָא מֵאֲלוּל תִּלְיָא וּקִיּוּמָא תְּשׁוּבָה

וְאַתָּוֹן סִלְקִין לְגָבָה וּבְגֵי עֲלָמָא מִהֲדָרָן מַחוּבֵייהוּ וּמִהֲדָרָן
לְאַתָּוֹן, וְקִיִּימִי עַל עֲלָמָא תִּרִין יִרְחִין, וּמִסְתַּלְקִין טַבַּת וּשְׁבֵט.

מִז' בְּאֶדָר נִפְקִין אֱלִין אַחֲרָנִין, בְּמָה דְאַתְמַר. וְאֱלִין דְּמִתְאַחֲדִין
בְּהוּ מִקְדָּמִי רַחֲמִי בְּאֱלִין יוֹמִין וְתִרִין יִרְחִין אַחֲרָנִין
אַתְטַמְרִין בְּלָהוּ, וְאֱלִין תַּמּוּז וְאָב. וְנִפְקִין יָמִי הָרַעָה בְּאַתָּוִיִּיהוּ,
וּשְׁלֹטִין אֱלִין עַל עֲלָמָא וְאַחֲרָנִין אַתְטַמְרוּ. וּבְגִין כֵּךְ בְּאִינוֹן יוֹמִין
זִכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּישְׁתַּזִּיב מִנֵּיִּיהוּ.

וְכֵד חוּטְמָא אָרִיכָא רַב בְּפוּתִיא לְגַבִּי רִישָׁא דָא אִיהוּ בְּאֶת
ה' וְלִזְמָנִין אֶת י' אַתְחַפֵּר בְּהֲדִיָּה, דָּא אִיהוּ בֵּר נָשׁ
דְּאַצְלָח. אֲנָפוּי קְמִיטִין כְּתוּלָדָה דְּאַפְעֻבּוּעִין. עֵינוּי סְמָקִין, דָּא
אִיהוּ בֵּין אִינוֹן תּוּלָדִין דְּסָגִירָא דְּעֵינוּי, לִזְמָנִין זְלָגִין דְּמַעִין.

קְמִיטִין דְּמַצְחִיָּה ד' וְתִרִין עֲבָרִין רְשִׁימִין כְּאַרִּיחַ עַל גַּבִּי
לְבִינָה. שְׁעָרִיָּה רַב, הָאִי אַצְלָח וְדָחִיל חֲטָאָה. שִׁבַּח
גְּרָמִיָּה בְּכֻלָּא, יִתִּיר מִמָּה דְּאִית בֵּיהּ. וּבְזִמְנָא דְּאַתְנַעֲנַע (עֵינוּי)
זְלָגִין דְּמַעִין וּפְאִיכָא בְּחוּטְמִיָּה עַד דְּאַוּשִׁיד לְחָה יְרוּקָא, וְדָא
קִשְׂיָא מֵאִינוֹן זִינִי סָגִירוּ. מָאן דְּאַשְׁתַּתָּף בְּהֲדִיָּה אַצְלָח.
מְהִימְנָא אִיהוּ בְּכֻלָּא.

עַל כְּתִפִּיָּה שְׁמַאֲלָא אִית ג' רְשִׁימִין, ב' סוּמָקִין וְחַד אוֹפֶם.
בְּרֶם אוֹפֶם אִית לִיָּה תוּעֵלְתָא. הָאִי מְשִׁיךְ לִיָּה לְאַתְקַרְבָּא
בְּבְגֵי נָשָׂא וְאַחִיד בְּהוּ דְּלֹא יַחְשָׁבוֹן לִיָּה כְּסָגִירָא. מוּמָא אַתִּילִיד
בֵּיהּ בְּלִילִיָּא חַד יוּמָא דְּסִתּוּאָא בְּיוֹמִי דְּעוּלָמוּי, דְּאַכֵּל נוּנָא
וּשְׁתָּא מִיָּא וְנִפְק לְבֵר. וּבְהֲהִיא שְׁעָתָא הָוָה שְׁלִיט כּוֹכַב שְׁבִתָּאִי
בְּעֲלָמָא, וְחַד עֲנָפָא דִּילִיָּה הָוָה מְשִׁיךְ לְאַתְפַּשְׁטָא לְתַתָּא. וְנִפְק
אִיהוּ בְּגִלוּיָּא דְּרִישָׁא, וּמָחָא בֵּיהּ עַל יְדָא דְּקוּרְקַפְנִי וּשְׁמִרוּרִין
תִּרִין רוּחִין דְּשְׁלֹטִין בְּהֲהוּא עֲנָפָא.

וְכֵן אֶתְמַחִי הָאִי בֶר נֶשׁ, רְשִׁימוּ בִּיה תִּרִין רְשִׁימִין סוּמְקִין,
וְהָהוּא עֲנָפָא רְשִׁים בִּיה הָהוּא רְשִׁימוּ אוּכְמָא, דְּהָא מְלוֹי
דְּשַׁבְּתָאִי בְּאוּכָם אֶשְׁתַּמֵּשׁ. וְרָא דָא שְׁלִיט בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא (ז"ח
נ"א בעֲמָא דְּשַׁבְּתָאִי) וְלֹא בַּעֲמָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּעָמָא קַדִּישָׁא לִית לֹון חוּלְקָא וְאַחַסְנָתָא
בְּכּוֹכְבֵּיָא וּמְזֻלִּי, אֱלֹא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא בְּלַחֲדוּי. וְאַצְטְרִיד לֹון לְאַחֲזָא חֲדוּה וּמִיבְלָא
וּמִשְׁתַּבֵּיָא וּלְבוּשִׁין וּלְאַתְקֵנָא בֵּיתָא וּפְתוּרָא בְּיוֹמָא דָא, דְּלֹאוּ הָכִי לְכָל אֵינֹון דְּאַחֲרִין
בְּכּוֹכְבָא דְּשַׁבְּתָאִי דְּאַצְטְרִיד לֹון לְאַתְעֲנָא וּלְאַחֲזָא עֲצִיבּוּ וְדִאֲנָה וְרוּגְזָא וּלְמַלְכָּשׁ
שְׁחוּרִים וּלְכַסְפָּא שְׁחוּרִים וְלֹא לְמִיבֵל בְּשָׂרָא וּחְמָרָא וּמִשְׁחָא, וְלֹא לְאַתְעֲנָא עֵינֹוגִין
דְּעֻלְמָא, אֱלֹא לְמִיתַב בְּדִיורָא עֲצִיב וּלְאַתְפְּרָשָׁא מִן בְּנֵי נֶשָׁא. (בז"ח ד"א אִיתָא וּכְדִין
וב"ה בדפו"י) וְתִרִין אֵלִין רוּחִין קוּרְקַנְי וּשְׁמֵרִיר'וֹן אֶתְמַשְׁכָּאן עֲלוֹי וְאוֹדְעִין לִיה מְלוֹי
דְּעֻלְמָא בְּאַמְשְׁכוּתָא דְּשַׁבְּתָאִי.

חֲזִינָא בְּסִפְרָא דְּשַׁלְמָה מְלָכָא, דְּאִית בְּנֵי נֶשָׁא דְּאַתִּי'לִידוּ כֵּד
שְׁלֵטָא עֲנָפָא דָא, וְאֵינֹון עֲצִיבִין תְּדִיר דְּלֹא חֲדָאן
לְעֻלְמִין, בָּר אִי לְעָאן בְּאוּרִי'תָא וְקָא אֶתְאַחֲדִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיד
הוּא. עִם כָּל דָּא, אִי אִית בִּיה בְּהָהוּא בֶר נֶשׁ יְסוּדִין וְשָׂרְשִׁין
מִזְכּוּ אֲבָהָן, עֲנָפָא דָא דְּנִפְיק מִשַּׁבְּתָאִי, לְזִמְנִין נֶצַח לִיה וְאַחִיד
לִיה. וְאֵינֹון תִּרִין רוּחִין מִתְפַּשְׁטִין וְאַזְלִין לְנוֹקְבָא דְּטִינָרָא,
דְּתַמָּן מִתְבַּנְשִׁין כָּל רוּחִין עֲרִטִילָאִין דְּלֹא עָאִלִין לְגוּ פְּרָגוּדָא
דְּמְלָכָא, וְאֵינֹון עֲרִטִילָאִין בְּהָאִי עֻלְמָא וְכֵן נִפְקִי מִהָאִי עֻלְמָא
מִשְׁטַטִּי לְאַעֲלָא בְּהָהוּא עֻלְמָא, וְנַעֲלִין תִּרְעָא בְּאַנְפִּי'הוּ בְּכָל
סְטֵרִין דְּעֻלְמָא. וְלֹא אֶשְׁכְּחוּ נִיחָא עַד דְּאֵינֹון נִפְקִין וּמִשְׁטַטִּין
בְּעֻלְמָא, וְאַלִין אֲקֵרוּן בְּשִׁמְהֵן שְׁכֵנֹוֹת.

וּבְיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא כֵּד אֶתְקַדְּשׁ יוֹמָא, וְאֵינֹון לָאן עָאִלִין לְגוּ
נוֹקְבָא דְּחֵד טִינָרָא דְּאִיהוּ לְבָר מַחֲזוֹמוֹת גִּנְתָא
בְּטוּרִין דְּלְבָר, וּמִשְׁתַּכְּבִי תַמָּן כָּל יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא. וּלְבִתֵּר נִפְקִי
וּמִשְׁטַטִּי בְּעֻלְמָא וּמוֹדִיעִין בְּחִיזוּ דְּלִילָא מִלִּין לְבְנֵי נֶשָׁא.

וְכֵן נֶעַח עֲנָפֹא דָא לְהֵהוּא בֵּר נָשׁ, אֵינּוֹן תְּרִין רוּחִין אֲזִלִּין
 לְהֵהוּא נֹקְבָא וּמִתְעַכְבִּין תַּמָּן עַד דְּנִפְיָא שְׁבִתָּא. פִּיּוֹן
 דְּנִפְיָא שְׁבִתָּא נִפְקִין אֵינּוֹן נִשְׁמָתִין וְאֵינּוֹן רוּחִין בְּהַדִּיחֹו
 וּמִתְחַבְּרִין בְּחֻדָּא וְאַתְיִין אֵינּוֹן תְּרִין רוּחִין וְחַד נִשְׁמָתָא דְּגִזְעָא
 דְּהֵהוּא בֵּר נָשׁ, ע' דְּרָגִין לְאַחֲרָא וְשָׂרָאן עַל גְּבִי הֵהוּא בֵּר נָשׁ
 רוּחָא בְּתֵר רוּחָא, וְאוּדְעִין לִיה מִילִין דְּעֵלְמָא. מְנִיחֹו קָשׁוּט
 וּמְנִיחֹו לָאו קָשׁוּט, מְנִיחֹו קָשׁוּט מִסְטָרָא דְּנִשְׁמָתָא עֲרִטִילָאָה,
 דְּהָא אֲשַׁכַּחַת תַּמָּן גִּיחָא. וּמְנִיחֹו לָאו קָשׁוּט מִסְטָרָא דְּאֵינּוֹן
 רוּחִין. וְלִזְמָנִין אֵינּוֹן רוּחִין אוּדְעִין לִיה מִילִין דְּקָשׁוּט לִזְמָן קָרִיב,
 וְדָא אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּלֹא אֲשַׁכַּחַת פֿרוּקָא (ס"א פֿרוּקָא) לְעֵלְמָא מַע'
 דְּרָגִין לְאַחֲרָא.

בְּדִין כּוֹכַב שְׁבִתָּאִי מְשִׁיךְ לְהָאִי עֵלְמָא אֵינּוֹן רוּחִין, וּבְגִינָה
 לֹא דְחִיל הֵהוּא בֵּר נָשׁ. כֵּד שָׂרָאן עֲלוּהִי וְלֹא אֲזִדְעִזֵּעַ.
 זָכָאָה חוּלְקִיָּה דְּמָאן דְּאִית לִיה זְכוּ דְּאַבְהָן לְסִיעֵא בְּכָל אֵינּוֹן
 עוֹבְדִין.

חֻטְמָא עֲקִים וְהֵהוּא עֲקִימוֹ סָטָא לְסֵטֶר יְמִינָא דָא אִיהוּ בֵּר
 נָשׁ דְּרָשִׁים בָּאָת ה' וְלִזְמָנִין בָּאָת ר' וְלֹא מִתְחַבְּרִין
 בְּחֻדָּא. דָּא אִיהוּ בֵּר נָשׁ דְּמַמְלִל רְפִיכִין. בְּמַצְחִיה שְׂרֻטוּטָא
 חֻדָּא רַבְרָבָא וְד' זְעִירִין (נ"א וְאֵינּוֹן) וְעֵינֹוי דְּקִיקִין וְלֹא כָל כֵּד,
 וְאֵינּוֹן מִתְחַבְּבִין לְסַמָּקָא. שְׁעָרוֹי תִּלְיִין שְׁעִיעִין זְעִיר, שְׁלִשְׁלָאָה
 רַבְרָבָא חֻדָּא לִיה, וְתִלְיָא מְנִיָּה סִיוַעָא. אִית לִיה מְחִימָנָא, אִיהוּ
 אֲצִלָּח בְּעוֹבְדוֹי, דָּא אִית לִיה פְּגִימוֹ דְּמוּמָא דְּאִיהוּ סָרִיס חֲמָה,
 אוֹ תִלְיָא בְּכִיסָא דְּבִיעוֹי חַד מִמַּעוֹי וְלֹא אֲפִיק זֶרַעָא כְּדָקָא
 יְאוּת. בִּידָא שְׂמָאלָא אִית אֲצַבְעָא זְעִירָא קָמִיט וְלֹא אֶתְפֹּשֵׁט.

(עכ"מ וּנְרָאָה שְׁחַסֵּר.)

אָמַר אָדָם קִדְמָאָה (תהלים קל"ט) לֹא נִכְחַד עֲצָמַי מִמֶּךָ וְגו'. מִכָּאן
דְּמִזְוּנָא דְדָכָר וְנוֹקְבָא אֲתֵיָא נִשְׁמָתָא קִדִּישָׁא, וְזוּנָא
דְּמִלְכָּא בְּמִטְרוֹנִיתָא. מָאִי טַעְמָא, תַּחֲתִיּוֹת אֶרֶץ, תֵּרִין (תַּחֲתִיּוֹן)
(נ"א תַּחֲוִמִּין) תַּחֲוִתִּין אֵית לְהֵחֳוֹא דְאִיקָרִי אֶרֶץ חֶפְץ. אֲתֵרָא
דְּאֲתַצִּיירָא נִשְׁמָתָא דְדַכּוּרָא לִימִינָא וְאֲתֵרָא דְנִשְׁמָתָא דְנוֹקְבָא
לְשִׁמְאֵלָא וְעַל דָּא בְּעֵי אֲתַעְרוּתָא מִסְטָרָא דְנוֹקְבָא הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב (ישעיה מ"א) הָעִירוּתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאת, וְכִדִּין מִמִּזְרַח שְׁמֵשׁ
קוּרָא בְּשָׁמַי. וְזוּנָא דְשְׁמֵשׁא בְּסִיחָרָא, יַעֲקֹב בְּרַחֵל.

וַיָּבֹא סֻגָּנִים כְּמוֹ חֶמֶר, אֵלֶיךָ חֵלֶין דְּעִלְמָא דְנִפְקוּ מֵאָדָם
קִדְמָאָה. בְּתֵר הָכִי (תהלים קל"ט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, כְּשֶׁחֵייתִי
מוּטָל גּוֹלָם בְּלִי צוּרָה. מִמִּזְרַח לְמַעְרָב רָאוּ עֵינֶיךָ הַדּוֹרוֹת
הָעֲתִידוֹת לַעֲאֹת מִמֶּנִּי, כִּי (אַתָּה) הוּא קוּרָא הַדּוֹרוֹת מֵרָאשׁ.

וְעַל סִפְרָךְ כָּלָם יִפְתְּבוּ, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם לְדִיוֹקְנִין,
דְּבִהָאִי סֵפֶר שֶׁל (כָּל) צְדִיקִים הוּוּ מִתַּחֲקֵן כָּל (וְכָל) דִּיוֹקְנִין
דְּעִלְמָא בְּצִירוּפָא דְאַתְנוּן זר"ה פס"ץ וְתַמָּן כָּלָם יִפְתְּבוּ בְּצִירוֹרִין
דְּקִמִּיטִין בְּמִשְׁכָּא דְאָדָם, כְּגוּנָא דְרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם דְּתַמָּן כּוֹכְבֵיָא.

הַמוֹעֵצִיא בְּמִסְפֵּר צְבָאָם לְכָלָם בְּשֵׁם יִקְרָא, (ישעיה מ) לְזִרְעָא
דְּיִשְׂרָאֵל עֲבָדִי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בַּחֲרִיתִּיךָ דְּאֵינּוֹן אֶקְרוּן
אָדָם. דְּכַתִּיב (יחזקאל ל"ד) וְאֵתָן צִאֲנִי צִאֲן מִרְעִיתִי אָדָם אִתָּם,
וּבְגִינִיכּוֹן אֲתַבְרִי עֲלֵמָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב (ירמיה ב) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל
לִי רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, דְּאֵינּוֹן עָאֵלוּ בְּמַחֲשָׁבָה עַד לֹא אֲתַבְרִי
עֲלֵמָא. וְכִלְהוּ (תהלים קל"ט) עַל סִפְרָךְ כָּלָם יִפְתְּבוּ יָמִים יוֹצְרוֹ.
לְכִלְהוּ יוֹמִין עֲלָאִין בְּמִנִּין.

מִשְׁכּוֹ וְקָחוּ לָכֶם. (שמות י"ב) מִשְׁכּוֹ יוֹמִין עֲלָאִין לְאַנְהָרָא לְיוֹמִין
תַּתְּאִין שֶׁס"ה וָרַבִּיעַ יוֹם, וּמִקְצַת יוֹמָא כְּכֹלִיָּהּ יוֹמָא,

לְחוּשְׁבֵן מִשְׁכּוֹ. וּמֵאֵן דְּמִשִּׁיד מִתַּמָּן, מִשִּׁיד נִהִירוּ לְסִיחָרָא
 לְקִדְשָׁא לָהּ. (תהלים קל"ט) וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, דָּא דִּוֵּד מִשִּׁיחָא דְלֹא
 הָוָה לִיהּ יוֹמִין לְאַתְנַהֲרָא, וְאַיהוּ מִשִּׁיד לִיהּ שְׁבַעִין שָׁנִין, כְּמָה
 דְּאַתְּ אָמַר (תהלים ל"ט) הִנֵּה טַפְחוֹת נְתַתָּה יָמַי. מָאִי טַפְחוֹת, ט'
 פְּחוֹת. טַב הָכָא דְפַחִית לֹון מִיּוֹמֵי אָדָם, לְמִיחָב לִיהּ לְדִוֵּד
 דְּהָוָה טוֹב רֹואִי. טוֹב דִּילִיָּה מֵאָדָם קִדְמָאָה דְעֵבֵד עֲמִיהּ צִדְקָה
 בְּגִין דִּיִּהָא מוֹכֵן דִּוֵּד לַעֲשׂוֹת צִדְקָה לְיִשְׂרָאֵל. כְּגוֹנוֹנָא דְקָבִיל
 דִּוֵּד עָנִי וְאַבְיוֹן, הָכִי יַחִיב לְמַסְכְּנֵי וְכֹלָא בְּמִשְׁפֵּט כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר (שְׁמוּאֵל ב' ח') וַיְהִי דִוֵּד עוֹשֶׂה מִשְׁפֵּט וְצִדְקָה לְכָל עַמּוֹ.

וְאַתְעָרוּ, שׁוֹפְרִיָּה דִיעֲקֵב אַבִּינוּ מַעֲיִן שׁוֹפְרִיָּה דְאָדָם קִדְמָאָה,
 בְּגִין דִיעֲקֵב יוֹשֵׁב אַהֲלִים וְאוֹלִיָּה תַמָּן בְּבֵית שֵׁם
 וְעֵבֵר וְאַבְרָהָם וַיִּצְחָק לְמַפְלַח לְקוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא, בְּגִין דְּאַיהוּ
 בְּכוֹר. דְּכַתִּיב (שמות ד') בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְעִבְדָּה בְּבָכוֹרוֹת וְדָאִי
 הָוָה.

סֵפֶרָא דְאָדָם קִדְמָאָה הָוָה לִיהּ לִיעֲקֵב וְסֵפֶרָא דְחֲנוּךְ וְסֵפֶרָא
 דִּי סְפִירוֹת דִּיעֲצִירָה דְאַבְרָהָם אַבִּינוּ. וְהָא אַתְעָרוּ
 מִסִּכְתָּ עֲבוּדָה זָרָה דְאַבְרָהָם אַבִּינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם ת' פְּרָקִים,
 וּמִכָּל אֵינֹון סְפָרִים אוֹלִיָּה לִיעֲקֵב אַבִּינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אִישׁ תָּם
 יוֹשֵׁב אַהֲלִים, חֲכָמָתָא סְגִיָּא, וְהָוָה שׁוֹפְרִיָּה. וְשִׁרְטוּטִין דִּילִיָּה
 כְּגוֹנוֹנָא דְשִׁרְטוּטִין דְאָדָם קִדְמָאָה.

וְהָא כְּגוֹנוֹנָא דְאָדָם קִדְמָאָה דְאַיהוּ קָדָם לִיעֲצִירָה, יִצִּיר כְּפִיו שֶׁל
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹף הָכִי יַעֲקֹב רֵאשׁוֹן, רֵאשׁוֹן
 לְשָׁלִימוֹ. קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לִי רֵאשִׁית וְגו', דְּהָוָה עֲרִסִיָּה שְׁלִים, מָה
 דְּלִית הָכִי בְּאַבְרָהָם דְנִפְיָק מִנִּיהּ יִשְׁמַעֲאֵל וּבְנֵי קְטוּרָא וְאַיִנֹון
 סִיגֵי הַפֶּסֶף. וְאָדָם, דְנִפְק מִנִּיהּ קִין. וְנָתַן, דְנִפְק מִנִּיהּ חָם. וַיִּצְחָק,

דִּנְפֶק מִנִּיהָ עֲשׂוֹ, סִיגִי דְהָבָא. אָבֵל יַעֲקֹב, עֲרִסִיהָ שְׁלִימָא אִיהִי.
וְעַל דָּא בִּיהַּ בְּחַר ה' מִכָּל הָעַמִּים (תְּהִלִּים קל"ה) כִּי יַעֲקֹב בְּחַר לוֹ
יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגּוּלָתוֹ וּבְתִיב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל
נִחַלְתּוֹ. (ע"כ סֵתְרֵי תוֹרָה). (עַד כֹּאן מִהַחֲשַׁמּוֹת).

זֶהר:

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי, הָיוּ יִתְבִּי יוֹמָא חַד וְלָעָאן
בְּאוֹרֵייתָא בְּטַבְּרִיא. אַעֲבָר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר
לֹון בְּמֵאֵי עֲסָקִיתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ, בְּהֵאֵי קָרָא
דְּאוֹלִיפְנָא מִנִּיהָ דְּמַר, אָמַר לֹון מָאֵי אִיהוּ. אָמְרוּ
לֵיהּ, הֵאֵי דְבְתִיב, (בְּרֵאשִׁית ה') זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם
בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ.
וְהָא אֶתְמַר, דְּאַחֲמֵי קַדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְאָדָם
הָרֵאשׁוֹן, כָּל אֵינּוֹן דְּרִין דִּהּוּ וּמִינִין לְמִיתִי
לְעֵלְמָא, וְכָל אֵינּוֹן פְּרַנְסִין, וְכָל אֵינּוֹן חֲבִימִין, דִּהּוּ
וּמִינִין בְּכָל דָּרָא וְדָרָא.

וְרִזָּא אוֹלִיפְנָא, זֶה סֵפֶר. אֵית סֵפֶר וְאֵית סֵפֶר.
סֵפֶר לְעִילָא, סֵפֶר לְתַתָּא. סֵפֶר לְתַתָּא
אֶקְרִי סֵפֶר חֻזְפֵּרוֹן, סֵפֶר דִּהּוּא זְפֵרוֹן, וְדָא חַד
צְדִיק, וְאֶקְרִי זֶה. וּבְגִין דָּלָא לְאַפְרָשָׁא לֹון, דְּאֵינּוֹן
תְּדִיר בְּחֻדָּא בִּיחּוּדָא חֻדָּא, בְּתִיב, זֶה סֵפֶר תְּרִין
דְּרִגִּין דְּאֵינּוֹן חַד, כְּלָלָא דְּכֵר וְנוֹקְבָא.

וְדָא אִיהוּ כְּלָלָא חָדָא, דְּכָל אֵינוֹן נִשְׁמָתִין וְרוּחִין
 דְּפִרְחִין בְּבִנְי נָשָׂא, כְּלָלָא דְּכָל תּוֹלְדוֹת,
 אֵינוֹן בְּרֹזָא תּוֹלְדוֹת אָדָם וְדָאִי. דִּהָא מִהֵּוּ
 צַדִּיק דְּקֶאמֶר, פִּרְחִין אֵינוֹן נִשְׁמָתִין בְּתִיאֻבְתָּא
 חָדָא, וְדָא אִיהוּ שְׁקִיּוֹ דְּגִנְתָּא דְּאַשְׁקִי תֵּהוּא נָהָר
 דְּנִפְיָא מִעֵדָן, דְּכִתִּיב, (בראשית ב') וְנָהָר יוֹצֵא מִעֵדָן
 לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְדָא אִיהוּ רֹזָא דְּאָדָם, דְּכִתִּיב
 תּוֹלְדוֹת אָדָם.

לְבַתָּר בְּיוֹם בְּרֹזָא אֱלֹהִים אָדָם, דָּא אָדָם
 דְּלִתְתָּא, דִּהָא תֵּרִין אָדָם פְּתִיבִי בְּהָא
 קָרָא, חַד רֹזָא דְּלֵעִילָא, וְחַד רֹזָא דְּלִתְתָּא,
 אָדָם דְּאִיהוּ רֹזָא דְּלֵעִילָא, אִיהוּ בְּגִיזוֹ, דְּגִיז
 קָרָא, בְּדִבְרֵי וְנוֹקְבָא בְּרֹזָא חָדָא, דְּכִתִּיב זֶה סֵפֶר,
 דָּא כְּלָלָא דְּכִבְרֵי וְנוֹקְבָא בְּחָדָא. פִּיּוֹן דְּעֵבְדוּ
 תּוֹלְדוֹת בְּחָדָא, קָרָא לֹן אָדָם, דְּכִתִּיב תּוֹלְדוֹת
 אָדָם.

לְבַתָּר דְּאִתְגַּלִּיָּא מִלְתָּא, מִגֹּז סְתִימוֹ עֲלָאָה
 קְדָמָאָה דְּקָרָא, בְּרָא אָדָם לְתִתָּא, דְּכִתִּיב
 בְּיוֹם בְּרֹזָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדָמוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ.
 בְּדָמוֹת (ס"א דָּא אִיהוּ) דְּאָדָם אִיהוּ כְּהָאִי חִיזוֹ דְּאִתְחַזִּי

דְּיוֹקֵנִין בֵּיהּ, וְאֵינוֹן דְּיוֹקֵנִין לָא קִיַּיִמִין בְּהֵהוּא חִיזוּ
בְּדִיוֹקְנָא בְּקִיּוּמָא, אֶלָּא מִתְעַבְּרִין מִיְנִיהּ, אוֹף הָבִי
בְּדַמּוּת אֱלֹהִים.

דְּכָר אַחֵר, בְּדַמּוּת אֱלֹהִים, דְּיוֹקְנָא דְשִׁיפִין דְּכָר
וְנוֹקְבָא, בְּרֹזָא (תהלים קלט) דְּאַחֵר וְקָדָם. אַחֵר:
בְּרֹזָא דְשָׁמוֹר. וְקָדָם: בְּרֹזָא דְזָכוֹר. וּבְאֵלִין תְּלִיין
כָּל פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, שִׁית מְאָה וּתְלִיסָר פְּקוּדֵי
אוֹרֵייתָא, כָּלְלָא דְכָלָא. וְתַנְיִנִן, אַחֵר לְעוֹבְדָא
דְּבְרָא שִׁית, וְקָדָם לְעוֹבְדָא דְמַרְכָּבָה. וְכָלָא דָא
בְּדָא תְלִיא. בְּדַמּוּת אֱלֹהִים, בְּהֵהוּא דְיוֹקְנָא מִמָּשׁ,
וְהָא אוֹקִים לִיה מֹר.

תוּ, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם: לְדִיוֹקֵנִין, בְּרִי
דְּדִיוֹקֵנִין דְּכָר נָשׁ, לְאַשְׁתִּמּוּדְעָא בְּאֵינוֹן
תּוֹלְדוֹת דְּכָר נָשׁ, דְּיוֹקְנָא דְרִזִּין דְּכָר נָשׁ, בְּשַׁעְרָא,
בְּמַצָּחָא, בְּעֵינִין, בְּאַנְפִּין. בְּשַׁפּוּן, וּבְשִׁרְטוּטֵי יָדִין,
וּבְאִידִנִין. בְּאֵלִין שְׁבַע בְּגֵי נָשָׂא אֲשֶׁתִּמּוּדְעָן.

בְּשַׁעְרָא. הָאִי מָאן דְּשַׁעְרִיהּ קָמִיט, וְסָלִיק לְעֵילָא
עַל רִישִׁיהּ, מְאָרִיָּה דְרַגְזִיו. לְבִיהּ קָמִיט
כְּמוֹפָסָא, לָאוּ כְּשָׂרָאן עוֹבְדֵי. בְּשׁוֹתָפוּ אֶתְרַחֵק
מִיְנִיהּ.

שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ יתיר, וְתָלִי לְתַתָּא, טָב אִיהוּ
 לְשׁוֹתָפוֹ, וְרוּחָא אֲשַׁתְּכַח בֵּיתָה, וְאִיהוּ
 בְּלַחֲדוּי לֹא הָכִי. מֵאֲרִי דְרִזִּין אִיהוּ בְּאִינוֹן רִזִּין
 עֲלָאִין. בְּרִזִּין זְעִירִין לֹא ^(דף ע"א ע"א) קִימָא בָּהּ.
 עוֹבְדוּי בְּשָׂרָאן וְלֹא בְּשָׂרָאן.

וְאִי תָלִי לְתַתָּא, וְלֹא שְׁעִיעַ, לְבֵיתָה לֹא דְחִיל,
 מֵאֲרִיָּה דְזִדּוֹנָא אִיהוּ. בְּסִיף בְּעוֹבְדִין דְּכַשְׂרָן,
 וַיָּאֵן קָמִיתָ, וְלֹא עָבִיד. וְכֹד אִיהוּ סִיב, אַחֲדָר
 לְמַהֲוֵי דְחִיל וַיָּאֵן עוֹבְדוּי. וְהָנִי מִלִּי, בְּמִילִי
 דְּעֲלָמָא. אָבֵל בְּמִילִי דְּשָׁמַיָא, יַצִּלַּח מָאן דְּיִקְרַב
 בֵּיתָה. לֹא יִתְגַּלּוֹן לִיהּ רִזִּין עֲלָאִין, אָבֵל רִזִּין זְעִירִין
 טָב אִיהוּ לְנִטְרָא לֹון, מִמְּלָה זְעִירָא עָבִיד רַב,
 וּמְלוֹי אֲשַׁתְּמָעוּ. וְרָזָא דָא זִי"ן, בְּאִינוֹן אֲתִינוֹן
 דְּשִׁיעוּרָא דְּמֹר.

שַׁעֲרָא אוֹכְמָא יתיר צָהִיב, אַצִּלַּח בְּכָל עוֹבְדוּי
 בְּמִלִּי דְּעֲלָמָא, וּבְסַחֲוָרָא, וּבְדָדְמִי לֹון.
 וְתָרֵן אִיהוּ דָא אַצִּלַּח לְחֹדְוִי. מָאן דְּמִתְחַבֵּר
 בְּתֵדִיהּ, לֹא אַצִּלַּח לְיוֹמִין סְגִיָאִין, אֶלָּא אַצִּלַּח מִיָּד,
 וְהָיָא אַצִּלְחוּתָא פֶּרְחָא מִנִּיהּ. וְרָזָא דָא דְּאִיהוּ
 בְּכָלְלָא דָאֵת ז'.

שַׁעֲרָא אוֹכְמָא דְלֹא צָהִיב, לְזִמְנִין אַצְלַח, לְזִמְנִין
 לֹא אַצְלַח. דָּא אִיהוּ לְשׁוּתָפוּ וּלְאַשְׁתְּדָּלֹא
 בְּהֵדִיָּה, טָב לְזִמְנִין קָרִיב, וְלֹא לְזִמְנִין רְחִיק, דְּהָא לְזִמְנִין
 רְחִיק יַחְשׁוּב מִחֲשָׁבִין. וּבְגִין דְּלֹא יִתְפָּרְשׁוּן מִנִּיהּ,
 הָיִי טָב לְזִמְנִין קָרִיב. דָּא יַצְלַח בְּאַזְרֵיתָא אִי
 יִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרָהּ, וַיַּצְלִחוּן בֵּיהּ אַחֲרָנִין. לִית לִיהּ
 רָזָא לְזִמְנִין רְחִיק.

דְּרִחִיק לָבֹא אִיהוּ. יַחֲמִי בְּשִׁנְאֹי. לֹא יִכְלִין לִיהּ
 שִׁנְאֹי, וְאִיהוּ דְּרִחִיק לָבֹא, וְאִיהוּ בְּרָזָא דְּאֵת י', דְּלֹא
 קִיָּמָא בְּכָלֹלָא דְּאֵת ז', אֶלָּא י' בְּלַחֲדוּי, בְּרָזָא
 דְּאַתְנוּן דְּקִיקוּן.

שַׁעֲרָא דְּמָרִיט, יַצְלַח בְּעוֹבְדוּי, וְרַמָּאָה אִיהוּ כַּפִּין
 בְּבִיתִיָּה. אַתְחֲזִי דְּחִיל חֲטָאָה לָבֹר, לֹא
 חָבִי לָגוּ. דָּא עַד לֹא סִיב. אִי שַׁעֲרִיָּה מָרִיט, לְבָתֵּר
 דְּסִיב, אַתְחַפֵּד מִכַּמָּה דְּחֻזָּה בְּקַדְמִיתָא, הֵן לְטָב
 הֵן לְבִישׁ.

וְחָנִי מִיֵּלִי שַׁעֲרָא דְּמָרִיט בֵּין עֵינָיו, עַל גַּבֵּי מוֹחָא,
 בְּאַתָּר דְּאַנַּח תַּפְּלִין. וְאִי בְּאַתָּר אַחֲרָא
 דְּרִישָׁא, לֹא חָבִי. וְלֹא אִיהוּ (דף ע"א ע"ב) רַמָּאָה, אֶלָּא
 מְאַרִיָּה דְּלִישָׁנָא בִישָׁא. בְּלַחֲשׁוּ, בְּלֹא אַרְמוֹת

קָלָא. לְזִמְנִין דְּחִיל חֲטָאָה אִיהוּ, לְזִמְנִין לָא. וְדָא
אִיהוּ בְּרָזָא דָּאֵת ז', בַּד כָּלִיל אֵת י'.

עַד הָבָא, רַזִּין דְּשַׁעְרָא לְמָרִי מַדִּין, דִּידְעֵי אֲרַחֵי
וְרַזִּי דְּאוֹרֵייתָא, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא טְמִירוּ דְּבְנֵי
נָשָׂא, דְּאֵינוֹן בְּצָלָם אֱלֹהִים סְתוּם שָׁמָּא, דְּאֵתְפֿרֶשׁ
לְכַמָּה אֲרַחִין.

בְּרָזָא דְּמִצְחָא, בָּאֵת נ', דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דָּאֵת זי"ן,
לְזִמְנִין אֵתְכָלִילֵת בְּרָזָא דָּאֵת ז', וְלְזִמְנִין
אִיהוּ בְּלַחֲוֹדָהָא. מִצְחָא דְּאִיהוּ דְּקִיק וְחַד, כָּלָא
עֲגוּלָא דָּא הוּא בַר נָשׁ דְּלֹא מְתִישְׁבָּא בְּדַעְתִּיהָ,
חָשִׁיב דְּאִיהוּ חֲפִים, וְלֹא יָדַע. אֵתְכָלִיל בְּרוּחִיָּה.
חֲזִיד (ס"א גְּשִׁיד) בְּלִישְׁנִיה בְּחֻיָּא.

קְמִיטִין דְּמִצְחִיה רַבְּרָבָן, וְלֹא אֵינוֹן בְּזוּוּגָא.
בְּשַׁעְתָּא דְּמָלִיל אֵתְעֲבִידוּ אֵינוֹן קְמִיטִין
בְּמִצְחִיה, וְלֹא בְּזוּוּגָא. רְשִׁימוֹן אֲחֶרְנִין דִּי בְּמִצְחִיה
כָּלְהוּ בְּזוּוּגָא. דָּא, בָּעֵי דְּלֹא לְאַזְדוּוּגָא לִיה, אֶלָּא
זְמָנָא זַעֲרָא, וְלֹא זְמָנָא סְגִי. כָּל מַה דְּעֵבֵד וְחָשִׁב,
אִיהוּ לְתוּעֲלִתִּיה, וְלֹא חֲזִישׁ לְתוּעֲלִתָּא דְּאַחֲרִנִין.
לֹא אִיהוּ מְאִרִי דְּרַזִּין כָּלִל. דָּא אִיהוּ, (משלי יא) הוֹלִיד

רַבִּיל מִגָּלָה פֿוֹד, וְלֹא חָשִׁיב מְלֹוי כָּלֶל. דָּא אִיהוּ
בְּרָזָא דָּאֵת נ' דְּכִלְיָלָא בָּאֵת ז', וְלֹא אֶקְרִי נְאֻמָּן
רוּחַ בְּקִיּוּמָא.

מִצְחָא דְּקִיק בְּעֵגוּלָא, דָּא אִיהוּ בַר נָשׁ חֲפִימָא,
בְּמָה דְּאַסְתָּפֶל. לְזֻמְנִין אֶתְבָּהִיל בְּרוּחִיָּה.
רְחִימוּ דִּילִיָּה בְּחֶדְוָה. רַחֲמָן אִיהוּ עַל כָּלָא,
אַסְתָּפֶל בְּמַלְיָן סְגִיָּאִין. אִי יִשְׁתַּדֵּל בְּאַוּרִיָּתָא לְחַוֵּי
חֲבִים יִתִּיר.

תַּלְת קְמִיטִין עֲלָאִין רַבְרַבִּין בְּמִצְחִיָּה בְּשַׁעְתָּא
דְּאִיהוּ מַלִּיל. תַּלְת קְמִיטִין קָרִיב לְעֵינָא
חַד. וְתַלְת קְמִיטִין עַל עֵינָא אַחֲרָא. בְּכִי בְּשַׁעְתָּא
דְּאַרְגִּיז. דָּא אִיהוּ טָב יִתִּיר מִכַּמָּה דְּאַתְחָזִי. אַרְמִי
בְּתַר כְּתָפוּי כָּל מַלְיָן דְּעֵלְמָא, בֵּין בְּעוּבְדוּי, בֵּין
בְּמַלְיָן אַחֲרָנִין, וְלֹא חִיִּישׁ. אַעֲלָה בְּאַוּרִיָּתָא. כָּל
בַּר נָשׁ (דף ע"ב ע"א) דִּישְׁתַּדֵּל בְּחֶדְוָה יִתִּיר מִמַּלְיָן
אַחֲרָנִין דְּעֵלְמָא, לְזֻמְנִין אֶתְדַּבֵּק רַעֲיוּתִיָּה בְּקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְלְזֻמְנִין לֹא. בְּדִינָא לֹא אַעֲלָה. אֶתְרַחַק
אִיהוּ מִן דִּינָא. וְרָזָא דָּא אֵת נ' בְּלַחֲזוּדוּי, דְּלֹא
אֶתְכַלִּילַת בָּאֵת ז'. וּבְגִין דְּלֹא אֶתְכַלִּילַת בָּאֵת ז',
אֶתְרַחַק מִן דִּינָא, וְלֹא קָאִים בֵּיהּ, וְרַחֲמוּתָא אִיהוּ
סְטָרָא דִּילִיָּה.

מִצָּחָא דַּאִיהוּ בָּלֹא עֲנוּלָא, וְאִיהוּ רַבְרָבָא. הֵא
 אִיהוּ בַר נָשׁ דְּכָל זְמַנִּין פִּד קָאִים, וְכַד
 אָזִיל, כְּפִיף רִישִׁיה. הֵא אַתְּפִלִּיג לַתְּרִין לְסִטְרִין,
 וְאַיְנוֹן סִטְרִי שְׁגֵעוֹנָא. סִטְרָא חָדָא אִיהוּ שְׁגֵעוֹנָא
 דַּאתְחֲזִי, וּבְנֵי נָשָׂא אַחֲרָנִין יִדְעִין שְׁגֵעוֹנָא,
 דַּאשְׁתְּמוֹדְעָא קָמִי כָּלֹא, וְאִיהוּ טַפְשָׂא.

בְּמִצְחִיה אִית אַרְבַּעָה קְמִיטִין רַבְרָבִין, לְזְמַנִּין
 בְּשַׁעְתָּא דְּמַלִּיל קְמִיט לֹון בְּמִצְחִיה,
 וְלְזְמַנִּין דַּאֲתַפְּשֵׁט מִצְחִיה בְּמִשְׁבִּיה, וְלֹא אַתְחֲזֹון.
 אִינוֹן קְמִיטִין אַתְחֲזֹון, קְמִיטִין אַחֲרָנִין רַבְרָבִין
 בְּסִטְרָא דְּעִינוֹי, חִייד לְמַנָּא. פּוּמִיה רַבְרָבָא. לֹאו
 אִיהוּ בַר נָשׁ לְתוֹעֵלְתָּא. סִטְרָא אַחֲרָא אִיהוּ.
 שְׁגֵעוֹנָא דַּאֲתַכְּסִי בִּיה, וּבְנֵי נָשָׂא לֹא מִסְתַּכְּלֹן בִּיה.
 וְאִיהוּ אַתְחַכֵּם בְּמָה דַּאשְׁתַּדֵּל, וְאַפִּילוּ בְּאוּרִייתָא,
 אָבֵל לֹא לְשִׁמָּה, אֶלֹא בְּגִין לַאֲתַנָּא בְּפִנֵּי עָמָא.
 וְכָלֹא בְּלַחֲשׁוֹ וּבְגִנָּאוֹת לְבָא, לַאֲחֻזָּא דַּאִיהוּ זְכָא
 וְלֹאו חָבִי. כָּל מְלוֹי לֹאו אִינוֹן לְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיד חוּא, אֶלֹא בְּגִין בְּנֵי נָשָׂא. וְחָשִׁיב מַחֲשָׁבִין,
 וְאַנְהִיג גְּרָמִיה. כְּמִנְחָא דְּלִבְר, דִּיסְתַּכְּלֹון בִּיה. הֵא
 אִיהוּ פְּרוּזָא דַּאֲת נ', דִּי בְּכָלֹלֹא דַּאֲת ז'.

מִצָּחָא דַּאִיהוּ בְּעֵנִילָא רַבְרָבָא, פְּקִיחָא אִיהוּ,
 דְּבָרָנֹו (ס"א דְּבָרָנֹו) דְּכָלָא בִּיהּ. יָדַע בְּכָל מַה
 דַּאֲשֶׁתִּדְּל, אֲפִילוּ בְּלָא אוּמָנָא דִּיזְלִיף לִיהּ. אַצְלַח
 בְּכָל מַה דַּאֲשֶׁתִּדְּל. וּבְמָמוֹנָא, לְזִמְנִין אַצְלַח,
 לְזִמְנִין לָא. מִמָּלְחָא זַעֲרָא אֶסְתָּבַל בְּמַלְיָן סְגִיָּאִין.
 נְבוֹן אַקְרִי. לָא חֵישׁ לְמַלְיָן דְּעֵלְמָא, וְאַפִּילוּ דִּינְדַּע
 דִּיתַפְסִיף (דף ע"ב ע"ב) בָּחוּ לָא חֵישׁ לֹון, וְלָא שְׁוִי עַל
 לְבִיהּ. רַבִּידָא לְבָא אִיהוּ.

תַּרְיִן קְמִיטִין עֲלָאִין רַבְרָבִין בְּמִצְחִיהּ. חַד קְמִיטָא
 עַל עֵינָא חַד, וְחַד קְמִיטָא עַל עֵינָא אַחֲרָא.
 וְאַשְׁתַּבְּחוּ תֵּלֶת קְמִיטִין רַבְרָבִין בְּמִצְחִיהּ, בְּאַלִּין
 דְּעֵינִין, בַּר קְמִיטָא תַתָּאָה, דַּאִיהוּ אֶתְפִּלַּג עַל
 עֵינִין. דָּא חָשִׁיב מַחֲשָׁבִין לְגֹו וְלָא לְבַר. בְּגִין דְּלָא
 חָשִׁיב לְבָנִי נָשָׂא בְּעֹבְדוּי, וְדַחִיל אִיהוּ לְפֻם
 שַׁעֲתָא, וְלָא יִתִּיר. לְפִיּוּסָא, אֶתְפִּיּוּסָא בְּעֹבְדוּי
 דְּלְבַר מִקְמִי בְּנֵי נָשָׂא, לָאוּ אֵינֹון, אֶלָּא לְזִמְנִין
 בְּרַבִּיא, וְלְזִמְנִין בְּחֻכְמָה. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דָּאֵת נ',
 דַּאִיהוּ בְּלַחֲדוּי, דְּלָא אֶתְפִּלִּיל בָּאֵת ז'. וְחֻלְשָׁא
 אִיהוּ, דְּלָא אֶתְפִּלִּיל בְּאַלִּין אֶתְוֹן קְדָמָא, אֶלָּא
 אֶסְתָּמִיד לָאֵת ס' לְאַתְפִּלָּלָא בִּיהּ. וְלָא בְּאַתְוֹן
 קְדָמָא. עַד חָבָא רְזִין דְּחֻכְמָתָא דְּמִצְחָא.

בְּרֹא דַעֲיִינִן, בְּרֹא דָאֵת ס', בְּהֵוּא גִּוּוֹנָא
 דְּסַחְרָא לְבַר, וּכְמָה דִּיתְבָּא עֵינָא, דִּיתְבָּא
 עַל שְׁלִימוֹ, דְּלֹא שְׁקִיעַ, הֵאִי לָאוּ רַמָּאָה הִיא,
 וְרַחֵיק מִרַמָּאוּתָא, דְּלֹא אֵית בֵּיהּ כָּלָל.

גִּוּוֹנֵי דַעֲיִינִן אֵינּוֹן ד'. חֲוֹרוֹ לְבַר, דְּסַחְרָא עֵינָא,
 כְּגִוּוֹנָא דְּכָל בַּר נָשׁ. לְגוֹ מַנִּיה אֹכְמָא
 דְּסַחְרָא, וְאַתְכִּלִּיל חֲוֹרוֹ וְאוּכְמוֹ כְּחָדָא. לְגוֹ מַנִּיה
 יְרוּקָא. וְאַתְכִּלִּיל בְּאוּכְמָא. לְגוֹ מַנִּיה חֵהוּא בַת
 עֵינָא, נְקוּדָא אֹכְמָא. דָּא אִיהוּ בַר נָשׁ דְּחִייד
 תְּדִיר, וְחִידֵי בְּחִדּוֹ. וְחָשִׁיב מַחְשָׁבִין לְטַב, וְלֹא
 אֲשַׁתְּלִימוֹ אֵינּוֹן מַחְשָׁבִין, בְּגִין דְּסָלִיק לֹון מִיד
 מִרְעוּתִיה. אֲשַׁתְּדַל בְּמִילֵי דַעֲלָמָא. וְכַד אֲשַׁתְּדַל
 בְּמִילֵי דַשְׁמִיָּא, אַעֲלָח. הֵאִי אַעֲטָרִיד לְאַתְתְּקַפָּא
 בֵּיהּ לְאַשְׁתְּדַלָּא בְּאוּרִייתָא, דְּהָא יַעֲלָח בָּהּ.

גְּבִינֵי עֵינֵי רַבְרָבִין, וּכְסִיין לְתַתָּא. בְּאֵינּוֹן גִּוּוֹנִין
 דַּעֲיִנָּא אֵית רְשִׁימִין סוּמְקִין דְּקִיקִין
 בְּאַרְכָּא. אֵינּוֹן רְשִׁימִין אֶקְרוּן אַתְנוֹן זַעֲרִין דַּעֲיִנָּא.
 בְּגִין דְּאֵינּוֹן גִּוּוֹנִין דַּעֲיִנָּא. אִי ^(דף ע"ג ע"א) נְהָרִין בְּנְהִירוֹ,
 חֵהוּא נְהִירוֹ סָלִיק אַתְנוֹן לְאַתְחֻזָּא, לְאֵינּוֹן מְאִירֵי
 דְּמִדִּין. בְּאֵינּוֹן רְשִׁימִין אַחֲרָנִין דְּקִיקִין, וְהֵאִי אִיהוּ
 בְּאֵת ס', וּכְלִילָא בְּאֵת ה'.

עֵינֵינוּ יְרוּקִין דְּסִתְרִין (נ"א דְּמִסְתְּרִא) בְּחִוּורוֹ, וּמִתְעַרְבִין
אֵינֹן יְרוּקִין, בְּהִחּוּא חִוּרוֹ. רַחֲמָנָא אִיהוּ,
וְאִיהוּ חָשִׁיב תְּדִיר לְתוּעֵלְתִּיה, וְלֹא חָשִׁיב לְנֻקָּא
דְּאַחֲרָנִין כְּלוּם.

גְּוֹנָא אוּכְמָא לֹא אֶתְחִי בֵּיה. חָמִיד אִיהוּ וְלֹא
מִסְתְּרָא בִישָׁא. וְאִי סִלְקָא בִידִיה מִסְתְּרָא
בִישָׁא, לֹא יִתּוּב מֵנִיה. מְהִימָנָא אִיהוּ בְּמָה
דְּאַשְׁתְּמוּדְעָא. וּבְמָה דְלֹא אֶשְׁתְּמוּדְעָא לֹא
מְהִימָנָא אִיהוּ. מְאֲרִיה דְרִזִּין אִיהוּ, בְּמִלָּה דְאִיהוּ
רָזָא, עַד דְּיִשְׁמַע לְהִחּוּא רָזָא בְּאַתָּר אַחֲרָא. בִּיּוֹן
דְּשִׁמְע לִיה גְּלִי כָלָא. וְלֹא עֲמִיה רָזָא כָלֵל, דְּכָל
מְלוֹי לֹא אֵינֹן בְּשָׁלִימוֹ. גְּוֹנֵי עֵינֵי סִתְרִין בְּחִוּורוֹ
וּבִירוּקָא. דָּא אִיהוּ בְרָזָא דָּאֵת ה', וְאַתְּכִלִּיל בְּאֵת
ו', וּבְאֵת ס'.

עֵינֵינוּ צְהִיבִין יְרוּקִין, שְׁגַעוֹנָא אִית בֵּיה. וּבְגִין
שְׁגַעוֹנִיה אִיהוּ פּוּם מְמִלֵּל רַבְרָבִין, וְעָבִיד
גְּרָמִיה כְּבֵר נֶשׁ רַב, בְּרַבְרָבִינוּ. וּמֵאן דְּאַתְתָּקֵף
בֵּיה, נֶצַח לִיה. לֹא אֶתְחִי לְרִזִּין דְּאוּרִייתָא, דְּהָא
לֹא שָׂכִיד בְּלִבִּיה, בְּאֵינֹן רִזִּין. דְּעָבִיד גְּרָמִיה רַב
בְּהוּ. דָּא אִיהוּ בְרָזָא דָּאֵת ה', וְאַתְּכִלִּיל בְּאֵת ו'

בְּלַחֲדוּי, וְאַתְרַחֵק מֵאֵת ס'. וּבִגִּין דִּאִיהוּ עֶבֶד
וְרַמִּיָּה בְּרַבְרָבְנוּ, אֶתְרַחֵק מִנִּיָּה מֵאֵת ס', וְלֹא
אֶתְקָרִיב בְּתַדִּיָּה. דָּא כִּד אִיהוּ מְלִיל, עֶבֶד קְמִיטִין
סְגִיאִין בְּמִצְחִיָּה.

עֵינִין חֲנוּרָן, דְּסַתְרָן זְעִיר בִּירוּקָא, מֵאֲרִיָּה
דְּרוּגָזָא, וְרַחֲמָנָא אִיהוּ לְרֹב זְמָנִין. וְכִד
אֶתְמָלִי רוּגָזָא, לִית בֵּיה רְחִימוּ כָּלֵל, וְאַתְהַפֵּךְ
לְאַכְזָרִיּוּת. לָאוּ אִיהוּ מֵאֲרִיָּה דְרָזִין, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא
דָּאֵת ה', דָּאֵת כָּלִיל בָּאֵת ס'.

עֵינִין יְרוּקִין וְחֲנוּרָן בְּתַדָּא, וְזְעִיר מִגִּינוֹן אוּכָם
בְּהוּ, דָּא אִיהִי מֵאֲרִיָּה דְרָזִין, וְאַצִּלַּח בְּהוּ.
וְאִי שְׂאֲרִי (דף ע"ג ע"ב) בְּאַצִּלְחוּתָא אַצִּלַּח וְסָלִיק. שְׂנֵאוֹי
לָא יִכְלִין לִיָּה, וְאִיהוּ שְׁלִיט עָלֵיהוּ בְּשׁוּלְטָנוּ,
וְאַתְכַּפֵּיין קָמִיָּה. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דָּאֵת כ', דָּאֵת כָּלִיל
בְּרָזָא דָּאֵת ס'. וְעַל דָּא אִיהוּ שְׁלִיט, אִי שְׂאֲרִי בֵּיה.
עַד הָכָא רָזִין דְּעֵינִין לְאִינוֹן מֵאֲרִי דְּחֻכְמָתָא.

רָזָא דְּאַנְפִּין, לְאִינוֹן מֵאֲרִי דְּחֻכְמָתָא פְּנִימָאָה.
דִּיוֹקְנִין דְּאַנְפִּין, לָאוּ אִינוֹן בְּרִשְׁימִין דְּלִבְר,
אַלָּא בְּגוּ רִשְׁימָא דְרָזִין פְּנִימָאִין. דְּדִיוֹקְנִין דְּאַנְפִּין,

מִתְהַפֵּכָן מִגּוֹ דְיוֹקָנִין דְּרִשְׁמִימוּ דְאַנְפִּין, סְתִימִין
בְּרוּחָא דְשָׂרְיָא לָגוּ. וּמִגּוֹ הָהוּא רֹחָא, אֶתְחִיזִי לְבַר
דְיוֹקָנִין דְאַנְפִּין, דְאַשְׁתְּמוּדְעָן לְגַבִּי אֵינוֹן חֲבִימִין.

דְיוֹקָנִין דְאַנְפִּין אֶשְׁתְּמוּדְעָן מִגּוֹ רֹחָא. רֹחָא
אֵית בְּבַר נָשׁ, דְרִזִּין דְאַתְנוֹן חֲקִיקִין
בֵּיתָ. וְכִלְהוּ אֶתְנוֹן סְתִימִין גּוֹ הָהוּא רֹחָא, וּלְפֹם
שַׁעְתָּא סִלְקִין רִשְׁמִימוּ דְאֵינוֹן אֶתְנוֹן לָגוּ אַנְפִּין.
וּכְמָה דְאֵינוֹן אֶתְנוֹן סִלְקִין, הָכִי אֶתְחִיזִין אַנְפִּין,
בְּדְיוֹקָנִין רִשְׁמִימוּ לְפֹם שַׁעְתָּא, בְּחִיזִי דְלֹא קִיָּמָא.
בַּר אֵינוֹן מְאִירִי דְחֻכְמָתָא דְאַתְקִיָּמָן בְּהוּ, וְלֹא
אֶתְנָשִׁי מִנִּיהוּ.

הָהוּא אַתָּר דְאַקְרִי עֲלֵמָא דְאַתִּי, (אֵיהוּ רֹחַא דְאֹרִייתָא)
וּמִתְפָּן נִפְקָא רֹחַא דְאֹרִייתָא, בְּכִלְהוּ
אֶתְנוֹן דְאֵינוֹן תִּרִּין וְעִשְׂרִין אֶתְנוֹן, בְּלָלָא דְכִלָּא.
וְהָהוּא נִתְרָא דְנִפְיָק מִעֵדָן, נָטִיל כִּלָּא. וְכַד פִּרְחָן
מִנִּיהּ אֵינוֹן רֹחִין וְנִשְׁמָתִין, בְּכִלְהוּ מִצְטִיָּרִין
בְּצִיּוּרָא דְאֵינוֹן אֶתְנוֹן, וְהָכִי נִפְקִי בְּכִלְהוּ. וּבְגִין כֵּךְ,
רֹחָא דְבַר נָשׁ דְּמִצְטִיָּרָא בְּצִיּוּרָא דְאַתְנוֹן, עָבִיד
צִיּוּרָא בְּאַנְפִּין.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמֵעוֹן, אִי הָכִי צִיּוּרָא דְאִימָא, לֹא
 מִצְטַיִירָא גוּ הַהוּא רוחָא, אָמְרוּ, הָכִי
 שְׁמֵעָנָא מִנִּיה דְּמֹר, דְּצִיּוּרָא דְאַתְנוֹן מִסְטָרָא
 דְּלַעִילָא, וְצִיּוּרָא דְאִימָא מִצְטַיִירָא בְּהַהוּא רוחָא
 לְתַתָּא. צִיּוּרָא דְאַתְנוֹן אַתְגְּנִיזוּ לָגוּ, וְצִיּוּרָא דְאִימָא
 בְּלִיט לְבַר.

צִיּוּרָא דְאִימָא, פְּנֵי אָדָם, פְּנֵי אַרְיָ"ה, פְּנֵי שׁוֹ"ר,
 פְּנֵי נֶשֶׁ"ר. וְרוחָא עָבִיד צִיּוּרָא דְכָלְהוּ לְבַר
 לְפֻמִּם שַׁעֲתָא, בְּגִין דְּכָל מַה דְּאִיהוּ מִסְטָרָא
 דְּרוחָא בְּלִטָא לְבַר, וְאַתְחִיזִי וְאַתְגְּנִיזִי. וְכָל הֵנִי ^(ע"א)
 דְּיוֹקְנִין, אַתְחִיזִין, מִתְצַיִירִין בְּצִיּוּרָא דְאַתְנוֹן אַף עַל
 גַּב דְּאִינוֹן גְּנִיזִין. אֲלִין אַרְבַּע דְּיוֹקְנִין אַתְחִיזִין לְפֻמִּם
 שַׁעֲתָא, לְאִינוֹן מְאִרִי דְעֵינִין, דִּידְעִין בְּרֹזָא
 דְּחֻכְמָתָא לְאַסְתִּכְלָא בְּהוּ.

צִיּוּרָא קְדָמָא"ה, כִּד אָזִיל בַּר נֶשֶׁ בְּאַרְח קְשׁוּט,
 אִינוֹן דִּידְעִין בְּרִיזִין דְּמַרְיָהוֹן מִסְתַּכְלָן
 בֵּיה, בְּגִין דְּהַהוּא רוחָא דְלָגוּ, מִתְתַּקְנָא בֵּיה, וּבְלִיט
 לְבַר, צִיּוּרָא דְכָלָא. וְהַהוּא צִיּוּרָא אִיהוּ צִיּוּרָא
 דְּאָדָם, וְדָא אִיהוּ צִיּוּרָא שְׁלִים יְתִיר מִכָּל צִיּוּרִין.
 וְדָא אִיהוּ צִיּוּרָא, דְּאֵעֵבֵר לְפֻמִּם שַׁעֲתָא, קָמִי

עֵינֵיהֶם דְּחִבִּימִי לָבֹא. הֵאֵי כֹד מִסְתַּכְּלִין בְּאַנְפֵּיהֶם
לָבֹר, אֵינֻן אֲנָפִין דְּקִיָּמָן קָמִיָּה, עֵינֵיהֶם דְּלָבֹא רַחִים
לֹון.

אַרְבַּע סִימָנִין דְּאַתְנוֹן אֵית בָּהֶם, שׁוֹרְיִיקָא חַד
בְּלִיט בְּשָׂכִיבֹו, מִסְטָרָא דִּימִינָא,
וְשׁוֹרְיִיקָא חַד דְּכָלִּיל תִּרְיִין אַחֲרָנִין דְּאַחֲדִין בֵּיתָה,
בְּסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא. וְאַלִּין ד' סִימָנִים, אֵינֻן ד'
אַתְנוֹן, דְּאַקְרוֹן עֲדוּת וְסִימָנָא דָא ע'. הַחֹוּא
שׁוֹרְיִיקָא דְסִטְרָא יְמִינָא, דְּכָלִּיל בְּשָׂכִיבֹו. ד' וְאַיִנֻן
תִּרְיִין אַתְנוֹן דְּמִתְחַבְּרִין בֵּיתָה (ס"א ו"ת אֵינֻן עֲדוּת, ו"ת
אֵינֻן הַחֹוּא שׁוֹרְיִיקָא דְכָלִּיל תִּרְיִין אַחֲרָנִין, וְדָא
אֵיהֶם רָזָא דְכְּתִיב, (תהלים פא) עֲדוּת בֵּיתָהוּסָף שָׁמוּ
דְּכָל מָאן דְּחָמָא לֵיה חָזָה רַחִים לֵיה בְּלָבוּי,
וּבְרַחֲמֵיהֶם אֲשִׁתְּלִים.

זֶרְעָא דְדָוִד מִתְחַבְּרִין בֵּיתָה חֵיוֹן דְּגִוּוֹנִין, וּבְגִין כָּךְ
טָעָה שְׁמוּאֵל, דְּכְּתִיב, (שמואל א טז) אֵל תַּבֵּט
אֵל מִרְאֵהוּ, בְּגִין דְּסְטָרָא אַחֲרָא הָזָה בֵּיתָה בְּאַלִּיאָב,
דְּלֹא הָזָה חָכִי בְדָוִד, דִּיּוֹקְנִין דְּדָוִד טְמִירִין אֵינֻן,
דְּהָא דִּיּוֹקְנִין דְּסְטָרָא אַחֲרָא, אַתְכָּלִּיל גֹּו דִּיּוֹקְנִין,
וְהַחֹוּא דִּיּוֹקְנָא דְסִטְרָא אַחֲרָא אַתְחֲזִי בֵּיתָה בְּקַדְמִיתָא,

דֹּאֲעֵבֶר עַל עֵינֵינוּ לְפָנֶיךָ שְׁעָתָא, וּבְהִיל לְבָא וְדָחִיל,
וּלְבָתֵּר (שְׁמוֹאל א טז) וְטוֹב רוֹאֵי נְיִי עִמּוֹ. וְדָא אִיהוּ
עֲדוּת לְגַבִּיָּה.

דִּיּוֹקְנָא דָּא דְּאָדָם, כָּלִיל כָּל דִּיּוֹקְנִין, וּכְלָהוּ
כָּלִילָן בֵּיהּ, הָאִי לָא בָּהִיל בְּרוּחִיָּה.
בְּשַׁעְתָּא דְּרוּגְזִיָּה אִיהוּ בְּנִיחָא, וּמְלוֹי בְּנִיחָא, וּמְיָד
אַתְפָּיִים. (דף ע"ד ע"ב)

זֶרְעָא דְּדוֹד דְּאַתְחֲזִי בֵּיהּ הֵהוּא דִּיּוֹקְנָא
בְּקִדְמִיתָא, דֹּאֲעֵבֶר לְפָנֶיךָ שְׁעָתָא עַל
עֵינֵינוּ, בְּרוּגְזִיָּה בְּנִיחָא, מְיָד אַתְפָּיִים. אָבֵל נָטִיר
דְּבָבוּ כְּנָחֵשׁ לְסוּפָא. בְּגִין דְּהֵהוּא סְטָרָא גְרָמָא לִיָּה,
דְּסַחְרָא בְּכָל סְטָרִין. אָבֵל מוּחָא דְּבָגוּ קְלִיפָה וְלָבָא
מִתִּישָׁרָא, וַיִּצִּיבָא דָּא לְאִינוּן זַכָּאִין. אָבֵל חִיִּיבִין
לָא מִתְּעַבְּרִין מִהֵהוּא דִּיּוֹקְנָא קִדְמָאָה בִּישָׁא,
וְאַתְחַבְּרִין (וְאַסְתַּאבֵּן) בֵּיהּ בְּכָלֵא.

צִיּוֹר"א תַּנְיִינָא, אִי הֵהוּא בֶּר נָשׁ לָא אָזִיל כָּל
כֶּךָ בְּאַרְחָא בִּישָׁא, וְאַסְטִי מִהֵהוּא אַרְחָא,
וְתָב לְמַאֲרִיָּה, לָא דְּהוּא רְגִילָא בְּאַרְחֵי דְּמִתְקַנָּן,
אַלָּא אִיהוּ דְּהִזָּה בְּאִינוּן אֲוֶרְחִי מִתְּעַדִּי, וְסְטִי
מִנִּיָּהוּ וְתָב לְמַאֲרִיָּה. הָאִי אִיהוּ רוּחָא טָבָא שְׂאֲרִי

לְמוֹשֶׁה עָלוּי, וְלֹא־תִקְפָּא עַל זִוְהָמָא קַדְמָא דְהוּה
 בֵּיה, וּבְלִיט לְבַר, בְּאַסְתְּכְלוּתָא, דְּעֵינִין לְפֻם
 שַׁעְתָּא, בְּחַד דִּיּוֹקְנָא דְאַרְיָה דְאַתְנַבֵּר הָאִי בְּשַׁעְתָּא
 דְּחָמִי לִיה, תְּהוּא חֵיזוּ גָרִים לִיה לְאַעְבֵּר בְּלִבִּיה
 אַרְיָה דְּמִתְנַבֵּרָא לְפֻם שַׁעְתָּא.

הָאִי מִסְתַּכְּלָן בְּאַנְפּוּי לְבַתָּר, אֵינּוּן אֲנַפִּין דְּלִבָּא
 לָא רַחִים לֹון לְפֻם שַׁעְתָּא, וּמִיד תָּב לְבִיה
 וְרַחִים לִיה. כַּד מִסְתַּכְּלָן בֵּיה אַכְסִיף, וְחָשִׁיב דְּכֻלָּא
 יִדְעִין בֵּיה. אֲנַפּוּי חֲפִיִּין דְּמָא לְפֻם שַׁעְתָּא,
 מִתְחַפְּכֵן לְחִזּוּרָא אוֹ לִירוּקָא.

תַּלְת שׁוּרֵיִקֹן אִית בְּאַנְפּוּי. חַד לִימִינָא, דְּדָא
 אֲתַפְּשֵׁט בְּאַנְפּוּי וְאַתְאַחִיד בֵּיה. חַד
 דְּסֻלְקָא לְחוּטְמִיה לְעִילָא, וְתֵרִין לְשֻׁמְאָלָא. וְחַד
 דְּאַתְפְּשֵׁט לְתַתָּא מֵאֵינוּן תֵּרִין, וְאַחִיד בְּהָאִי
 וּבְהָאִי. וְאַלִּין אֵינוּן אֲתָנוּן דְּמִתְחַקְקֵן בְּאַנְפּוּי,
 וְאַלִּין בְּלִטִּין דְּלֹא שְׂכִיבִין. וְכַד מִתִּישְׁבָּא וְאַרְגִּיל
 בְּאַרְח קְשׁוּט, שְׂכִיבִין.

וְרָזָא דְּאֵינוּן אֲתָנוּן אִיהוּ קָרִיב. דָּא הוּה רַחִיק,
 וְחָשְׁתָּא אֵינוּן אֲתָנוּן בְּלִטִּין בְּאַנְפּוּי, וְסַחְדִּין
 בֵּיה בְּבַחִילוּ. וְסִימְנָא דָּא ק' (ד"א ה') מִסְטָר יְמִינָא

אַתָּוֹן אַחֲרָנִין מִסָּטֵר (דף ע"ה ע"א) שְׂמָאֵלָא, וְאַף עַל גַּב
דְּשׁוּרֵיִקֵּי אַחֲרָנִין אַתָּחֲזִין בְּאַנְפּוּי, לָא בִלְטִין לְבַר
בְּהִנִּי. בַּר בּוֹמְנָא דְהִוָּה אָזִיל בְּעַקִּימוּ.

הָאִי אִיהוּ זִרְעָא דְדָוִד, אַתְהֶפֶךְ מַחֲזִיז דָּא.
בְּקִדְמִיתָא אַתָּחֲזִי בְּדִיוִקְנָא דְאַדָּם, וּלְבַתֵּר
קִיִּמָּא בְּדִיוִקְנָא דְאַרְיָה, וְאַתְפָּרֵשׁ בְּדִיוִקְנָא דְסָטְרָא
אַחֲרָא, וּבְכָלָא, מִתְהַפֵּכָא מִשְׂאָר בְּנֵי נָשָׂא.

צִיּוֹר"א תְּלִי"תָא, אִי הָהוּא בַר נָשׁ אָזִיל בְּאַרְחָא
דְּלָא מִתְתַּקְנָא, וְסָטִי אֲוֶרְחִי מִאַרְחִי
דְּאַוֶּרְיָתָא, הָהוּא רוּחָא קִדִּישָׁא אֲסִתְלָק מִנִּיהּ,
וְרוּחָא אַחֲרָא אַתָּחֲזִי בֵּיהּ, וְדִיוִקְנָא אַחֲרָא, וּבְלִיט
לְבַר, בְּאַסְתְּכְלוּתָא דְעֵינִין דְּחַפְיָמִי לְבָא, לְפֻּם
שַׁעֲתָא דִּיוִקְנָא דְשׁוֹר. בְּשַׁעֲתָא דְחֲמָאן לִיהּ, מַעֲבָרֵן
בְּלִבֵּיהּ הָהוּא דִּיוִקְנָא, וְאַסְתְּכְלֵן בֵּיהּ.

תְּלַת קוֹרְטָמִי סוּמְקִי בְּאַנְפּוּי, בְּסָטְרָא דִּימִינָא,
וְאַיִנוֹן שׁוּרֵיִקֵּי סוּמְקִין דְּקִיקִין. וְתְּלַת
בְּשָׂמָאֵלָא, וְאַלִּין אִינוֹן אַתָּוֹן דְּבִלְטִין בֵּיהּ. חַד
אִיהוּ שׁוּרֵיִקָּא דְקִיק בְּעַגּוּלָא, וְתָרִין דְּקִיקִין אַחֲרָנִין
עָלִיהּ, וּבְלָהוּ בְּעַגּוּלָא. וּבְדִין שְׁקִיעִין עֵינֵי.

וַיֵּרָא דַּאיֻנּוֹן אֶתְנוּן. חַד אִיהוּ ב', תִּרִין אַחֲרָנִין
 ר"ת אִינוֹן. וְכֵן לְסִטְר שְׁמַאלָא, וְסִימְנָא דָא
 הָהוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ג) הִפְרַת פְּנִיָּהֶם עֲנָתָה בָּם וְאֵלִין
 אֶתְנוּן אִינוֹן בְּלִטִּין בְּאַנְפִּין, עַל כָּל שְׂאֵר שׁוּרֵי־קִין.
 וְאִי תָב מִשְׁמַאלָא לִימִינָא, אֶתְכַפֵּיָא הָהוּא רוּחָא
 וְאֶתְתַּקַּף רוּחָא דְקִדְשָׁא, וְאֵלִין שׁוּרֵי־קִין שְׂכִיבוּ,
 וְאַחֲרָנִין בְּלִטִּין לָבֵר, כְּמָה דְאַתְמַר.

וַיֵּרָא דְדָוִד אִיהוּ בְּהַפּוּכָא, אֶתְחַזֵּיָא בְּדִיוֹקְנָא
 דְּאַרְיָה בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר אֶתְהַדֵּר
 בְּדִיוֹקְנָא דְשׁוּר. תִּרִין שׁוּרֵי־קִין אוּפְכִין בְּאַנְפּוּי, חַד
 מִימִינָא, וְחַד מִשְׁמַאלָא, וְאֵלִין אִינוֹן אֶתְנוּן, חַד
 אֶקְרִי ד', וְחַד אֶקְרִי ע', וְכָלֹא מִתְהַפְכָּא מִשְׂאֵר
 בְּנֵי נִשָּׂא.

צִיּוֹר"א רַבִּיעַ"אָה, דָּא אִיהוּ צִיּוֹרָא דְבֵר נָשׁ,
 דְּקִימָא תְּדִיר לְאַתְתַּקְנָא עַל רָזָא
 דְּמִלְקָדְמִין, הֵאִי אִיהוּ חִיזוּ לְחַפְיָמִי לְבָא
 בְּדִיוֹקְנָא דְנִשְׁפֵּר. הָהוּא רוּחָא דִּילִיָּה אִיהוּ רוּחָא
 חֲלָשָׁא. הֵאִי לָא אַחֲזִי בְּאַנְפִּין אֶתְנוּן דְּבִלְטִין
 לָבֵר, דְּהָא אֶתְאַבִּידוּ מִנִּיהּ, וְאַשְׁתַּקְעוּ בְּזִמְנָא
 אַחֲרָא דְּמִלְקָדְמִין, דְּאַסְתַּלְקוּ מִנִּיהּ, וְעַל דָּא לָא
 בְּלִטִּין בִּיהּ.

וְרוֹא דִּילִיה, עֵינָיו לֹא נִהְרִין בְּנֻצִּיצוֹ, כִּד אִיהוּ
 בְּחֻדָּה. וּבְזִמְנָא דְסִפְר שְׁעָר רִישִׁיה
 וְדִיקְנִיה. בְּגִין דְּרוּחִיה לֹא נִהִיר לִיה בְּאַתְוֹן,
 וְאַשְׁתַּקֵּעַ נֻצִּיצוֹ דִּילִיה דְּהָהּ בְּקִדְמִיתָא. לֹא קִיַּמָּא
 בְּאַסְתַּכְלוּתָא דְאַנְפִּין לְאַסְתַּכְלָא. וְרוֹא דְהָאִי (קהלת
 ד') וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמַּתִּים שֶׁכָּבַר מִתּוֹ מִן הַחַיִּים
 אֲשֶׁר הָמָּה חַיִּים עַדְנָה. וְרַעָא דְדוֹד, (תהלים כה) פֻּדַּר
 יְיָ לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם.

בְּרוּחָא דְבֵר נָשׁ, אֲצַטְיִירוֹ אַתְוֹן, כְּמָה דְאַתְבֵּר,
 וְאִיהוּ בָּלִיט לֹון לְבָר, וְאַתְמָסַר חֲכָמָתָא
 דָּא לְחַכְיָמִי לְבָא לְמַנְדַּע וְלֹא שְׁתַּמוּדְעָא, רוּחָא
 קִיַּמָּא בְּרוֹא (בראשית ה) דְּזֵה סִפְר, וְכָלֹא בְּרוֹא דָּא
 קִיַּמָּא, בֵּר חִיזוֹ דְאַנְפִּין דְאַתְדֵּן בְּגִוּוֹנָא אַחְרָא,
 כְּפֻּם שׁוּלְטָנֻוֹ (דף ע"ה ע"ב) דְּרוּחָא, אוּ מְאִירִיה דְּרוּחָא.
 זְכָאִין אֵינֹון חַכְיָמִין דְּכָלֹא אַתְמָסַר לֹון לְמַנְדַּע. עַד
 הָבָא רָזָא דְאַנְפִּין.

מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה בְּרוֹא דְשַׁפּוֹן, בָּאת פ' דְּכָלִיל
 בְּרוֹא דָּאת ס'. שַׁפּוֹן רַבְרָבֻן, דָּא אִיהוּ
 בֵּר נָשׁ מְלִיל בְּלִישְׁנָא בִישָׂא, וְלֹא אַכְסוּף, וְלֹא
 דְחִיל, מְאִירִי דְמַחְלוּקָת, רַבִּילָא אִיהוּ בִּין הָאִי

לְהָאִי. (משלי ו) וּמִשְׁלַח מְדָנִים בֵּין אֲחִים. לֹא אִיהוּ
מְאִירָה דְרִזִּין, וְכֵד אֲשֶׁת־דָּל בְּאוֹרֵיתָא מְכַסָּה
רִזִּין, אֲבָל מְאִירָה דְלִישָׁנָא בִישָׂא, וְלֹא שְׂוִי
דְחִילו בְּלִבִּיהּ.

וְסִימְנָא דָּא, אֵת פ' דְּכָלִּיל בְּאֵת ר' וְלֹא אֶתְכָּלִּיל
בְּאֵת ס'. הָאִי אִיהוּ דְּאֶתְחַזִּי דְּאִיהוּ
זְכָאָה, וְלֹא דְחִיל חֲטָאָה אִיהוּ, וְלֹא בְּעִי
לְאֲשֶׁת־דָּלָא אֶבְתָּרִיהּ, בְּגִין דְּכָל מְלֹוֹי אֵינוֹן בְּפוּמָא
וְלֹא בְּנוּפָא.

שְׂפִנוֹן עֲתִיקוֹן בְּעֲתִיקוֹ, וְלֹא דְקִיקוֹן. הָאִי אִיהוּ
בַר נָשׁ מְאִירָה דְרוּגְזָא יִתִּיר. מְאִירָה
דְּרוּגְזָא. לֹא יָכִיל לְמַסְבֵּל מְלָה. מְאִירִי דְלִישָׁנָא
בִישָׂא בְּפִרְהָסְיָא, בְּלֹא בְּסוּפָא כָּלִל. לְזִמְנִין
אֲשֶׁת־דָּל בְּלִיצְנוּתָא. הָאִי אִיהוּ בַר נָשׁ דְּבְעִי
לְאַתְרַחְקָא מִנִּיהּ.

אֶתְמָלִי דִיקְנִיה בְּשַׁעְרָא, הֵחֱוָא, לִישָׁנָא בִישָׂא,
אוֹרִי עָלֶיהָ בְּפִרְהָסְיָא, לִית לִיה בְּסוּפָא.
אֲשֶׁת־דָּל בְּמַחְלוּקָתָא. אֲצִלַּח בְּמָלִי דְעֶלְמָא. חָמִי
בְּשִׁנְאוֹי. דָּא אִיהוּ (משלי ו) קוֹרֵץ בְּעֵינָיו, עַל דָּא

אָתְּמָר (משלי כא) הָעֵץ אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא
דָּאֵת פ' בְּלַחֲדוּדוֹי, דְּלֹא אֶתְכַלִּיל בָּאֵת ס' בְּלָל,
וְלִזְמָנִין אֶתְחַבֵּר בָּאֵת ר' בְּהֵאֵי אֵת ר' אֶתְכַלִּיל.

בְּרָזָא דְאִוְדָנִין, מָאן דְאִוְדָנִי רַבְרַבִּין, טַפְּשָׁא
בְּלִיבִיה וְשִׁגְעוֹנָא בְּרוּחִיה. מָאן דְאִוְדָנִי
זַעֲרִין, וְקִיּוּמִין עַל קִיּוּמָא. פְּקִיחָא דְלָבָא
בְּאֶתְעָרוּתָא אִיהוּ. צָבִי לְאַשְׁתְּדָּלָא בְּכָלָא. וְרָזָא דָּא
אֵת י' דְאֶתְכַלִּיל בְּכָל שְׁאָר אֶתְוֹון.

עַד הָכָא, רָזִין דְדִיוֹקָנִין דְבַר נָשׁ. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה,
רָזִין אַחֲרָנִין בְּאֶתְוֹון דְבַר, דְּלֹא קִיּוּמִין גּוֹ
פְּרָצִיפָא, אֶלָּא לְמַנְדַּע רָזִין דְהֵאֵי פֶסוּקָא, גּוֹ דְרָגִין
עַלְאִין, בְּזִמְנִין וְתַקִּיפִין דְהֵאֵי עֲלָמָא, וְלֹא זָבִינָן
בְּהוּ.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, בְּנִי, זָכָאִין אֶתוֹן בְּעֲלָמָא דִּין,
וּבְעֲלָמָא דְאֶתִי, וְזָכָאִין עֵינִי, דִּיזָכּוֹן לְמִיחָמִי
דָּא, כִּד אִיעוּל לְהַחֲוֹא עֲלָמָא דְאֶתִי. בְּגִין נִשְׁמַתִּי
קָרִי לְעֵתִיק יוֹמִין, הֵאֵי קָרָא, (תהלים כג) תַּעֲרוֹךְ לִפְנֵי
שְׁלַחַן נֶגֶד צוּרְרֵי דְשִׁנְתָּ בִשְׁמֹן רֹאשִׁי כּוֹסֵי רוּיָה.
וְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא קָרִי עֲלֹן, (ישעיה כו) פֶּתַחַּ שְׁעָרִים
וַיָּבֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים.

אֹף אֵינוֹן פֿתָּחוּ וְאָמְרוּ, כְּתִיב (יחזקאל א) וַיְדִי אָדָם
 מִתַּחַת בְּנִפְיָהֶם, הֵאֵי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא,
 דְּאֵינוֹן יָדִין לְקַבֵּל מְאֲרִיהוֹן דְּתִיּוֹבְתָא דְתַבָּאן
 לְגַבִּי (נ"א לְקַבֵּל) קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אַבֵּל יְדִי אָדָם,
 אֵלִין אֵינוֹן דִּיּוֹקְנִין וְרִזִּין עֲלָאִין, דְּשׁוּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בְּבֵר נָשׁ, וְסִדֵּר לֹון בְּאַצְבָּעוֹן לְבֵר וּלְגוֹ,
 וּבִתְחוּא כ"ף.

וְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֵּד בָּרָא לִיה לְבֵר נָשׁ, סִדֵּר
 בִּיה, כֵּל דִּיּוֹקְנִין דְּרִזִּין עֲלָאִין, דְּעֲלָמָא
 דְּלֵעִילָא, וְכֵל דִּיּוֹקְנִין דְּרִזִּין תַּתְּאִין, דְּעֲלָמָא
 דְּלִתְתָּא, וְכֵלָא מִתְחַקָּא בְּבֵר נָשׁ, דְּאִיהוּ קָאִים
 בְּצֵלִם אֱלֹהִים, בְּגִין דְּאַקְרִי יַצִּיר כ"ף.

וְרִזָּא דְכ"ף, דָּאֵת דָּא דְאַקְרִי כ"ף, דְּכְתִיב, (בראשית
 א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, דָּא
 אִיהוּ רִזָּא דָּאֵת כ"ף. אֵת דָּא, אִית בִּיה רִזִּין עֲלָאִין,
 וְדִיּוֹקְנִין עֲלָאִין. בְּהֵאֵי כ"ף תַּלְיִין עֶשֶׂר אֲמִירֹן
 מִימִינָא וּמִשְׁמָאלָא, חֲמִשׁ מִימִינָא, וְחֲמִשׁ
 מִשְׁמָאלָא, וְאֵינוֹן חֵד בְּרִזָּא חָדָא.

(תנינן כתיב (יחזקאל כא) וגם אני אכה כפי אל כפי, דלחוו דא עם דא בפלונגתא
 ויסתלקו ברבאן מעלמא, הואיל ונאותא דישראל אתניהיבת לעמין. כד
 מתחברן כחדא, כתיב, (במדבר ז) כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת רמז לחבורא

(חָדָא.) וְכֵד הוּוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא, כְּתִיב, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
 אֶת הָאָדָם בְּצֶלְמוֹ וְגו'. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים (אֶת הָאָדָם) דָּא
 סְלִיקוּ דְּמַחֲשָׁבָה בְּרִזָּא פְּנִימָאָה. אֶת הָאָדָם: רִזָּא
 דְּכֵר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים רִזָּא דְּכַף (אֲחֵרָא).
 כִּד אֲתַבְּרִי אָדָם, מַה כְּתִיב, בֵּיה, (אִיּוֹב י') עוֹר וּבָשָׂר
 תִּלְבִּישָׁנִי (דף ע"ו ע"א) וְגו'. אִי הָכִי הָאָדָם מַהוּ. אִי
 תִּימָא, דְּאִינוּ אֶלָּא עוֹר וּבָשָׂר וְעֲצָמוֹת וְגִידִים, לָאו
 הָכִי, דִּהָא וְדָאִי הָאָדָם לָאו אִיהוּ אֶלָּא נִשְׁמָתָא.
 וְאֵלִין דְּקָאֻמַּר עוֹר וּבָשָׂר עֲצָמוֹת וְגִידִים, כְּלָהוּ לָא
 הוּוּ אֶלָּא מִלְּבוּשָׁא בְּלַחוּדוּי, מָאֲנִין אֵינּוֹן דְּבֵר נֶשׁ,
 וְלָאו אֵינּוֹן אָדָם. וְכֵד הָאִי אָדָם אֲסַתְּלָק, אֲתַפְּשֵׁט
 מֵאֲנִין מָאֲנִין דְּקָא לְבִישׁ.

עוֹר דְּאֲתַלְבֵּשׁ בֵּיה בֵּר נֶשׁ. וְכָל אֵינּוֹן עֲצָמוֹת
 וְגִידִים, כְּלָהוּ בְּרִזָּא דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה כְּגִוּוֹנָא
 דְּלַעִילָא. עוֹר כְּגִוּוֹנָא דְּלַעִילָא, כְּמַה דְּאוּלִּיף מוֹר,
 בְּאֵינּוֹן יְרִיעוֹת, דְּכְתִיב, (תהלים קד) נוֹטָה שָׁמַיִם
 כִּיְרִיעָה. (שמות כה) עוֹרוֹת אֱלִים מְאָדָּמִים וְעוֹרוֹת
 תַּחֲשִׁים. אֵינּוֹן מִלְּבוּשֵׁין דְּלַעִילָא, דְּמִסְכְּבִי
 לְמִלְבוּשָׁא, אֲתַפְּשֵׁטוּתָא דְּשָׁמַיִם, דְּאִיהוּ מִלְּבוּשָׁא
 דְּלִבֵּר. יְרִיעוֹת אֵינּוֹן מִלְּבוּשָׁא דְּלִגּוּ, וְאִיהוּ קְרוּמָא
 דְּסִכִּיךְ עַל בִּשְׂרָא.

עֲצָמוֹת וְגִידִים, אֵינֹן רְתִיכִין, וְכָל אֵינֹן חֲיִילִין,
דְּקִימִין לָגוּ. וְכָלְהוּ מַלְבוּשֵׁין לְפָנִימָא, רָזָא דְאָדָם
עִילָא, דְּאִיהוּ פְּנִימָא.

אוּף הָכִי רָזָא לְתַתָּא, אָדָם אִיהוּ פְּנִימָא לָגוּ.
מַלְבוּשֵׁין דִּילִיה בְּגוּזָא דְלַעִילָא. עֲצָמוֹת
וְגִידִין, בְּגוּזָא דְקֶאמְרֵן בְּאֵינֹן רְתִיכִין וּמִשִּׁירִין.
בָּשָׂר אִיהוּ סָכִיד עַל אֵינֹן מִשִּׁירִין וּרְתִיכִין,
וְקִימָא לָבֵר, וְדָא רָזָא דְאֶתְמַשְׁכָּא (לְסַטְרָא) אַחֲרָא.
עוֹר דְסָכִיד עַל כָּלָא, דָּא אִיהוּ בְּגוּזָא דְאֵינֹן
רְקִיעִין, דְסָכִיכוּ עַל כָּלָא. וְכָלְהוּ מַלְבוּשֵׁין
לְאֶתְלַבְּשָׂא בְּהוּ. פְּנִימָא דְלָגוּ רָזָא דְאָדָם. וְכָלָא
רָזָא, לְתַתָּא בְּגוּזָא דְלַעִילָא. וְעַל דָּא וַיִּבְרָא
אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּעֵלֶם אֱלֹקִים, (תְּרֵי אֱלֹהִים
חָבָא חֵד כְּלָפִי דְכָר וְחֵד כְּלָפִי נְקֵבָא) וְרָזָא דְאָדָם לְתַתָּא כָּלָא
אִיהוּ בְּרָזָא דְלַעִילָא.

בְּהָאִי רְקִיעָא דְלַעִילָא, דְמְסַכָּד עַל כָּלָא,
אֶתְרְשִׁימוּ בֵּיה רְשִׁימִין, לְאֶתְחַזָּא
וּלְמַנְדַּע בְּאֵינֹן רְשִׁימִין, דְאֶתְקַבִּיעוּ בֵּיה מַלִּין וְרִזִּין
סְתִימִין. וְאֵינֹן רְשִׁימִין דְכַכְבִּיא וּמִזְלִי, דְאֶתְרְשִׁימוּ
וְאֶתְקַבִּיעוּ בְּהָאִי רְקִיעָא, דְסָכִיד לָבֵר. אוּף הָכִי

עוֹר, דְּאִיהוּ סְבוּכָא לְבַר בְּבַר נָשׁ, דְּאִיהוּ רְקִיעָא
 דְּסָכִיךְ עַל כָּלָא, אִית בֵּיה רְשִׁימִין וְשִׁרְטוּטִין, וְאִינוּן
 כְּכַבִּיא וּמִזְלֵי דְהֵאֵי עוֹר. לְאַתְחֻזָּא בְּהוּ, וְלִמְנַדַּע
 בְּהוּ, מַלִּין וְרוֹזִין סְתִימִין, בְּכַכְבִּיא וּמִזְלֵיא, לְעֵינָא
 בְּהוּ חֲכִימֵי לָבָא, וְלְאַסְתַּכְלָא בְּהוּ לְמַנְדַּע
 אֶסְתַּכְלוּתָא בְּאַנְפִּין, בְּרוֹזִין דְּקֶאמְרוּ, וְרוֹזָא דָא, (ישעיה
 מז) הוֹבְרֵי שָׁמַיִם חֲחוּזִים בְּכַכְבִּים.

וְדָא אִיהוּ, כִּד אִינוּן נְהִירִין וְקִימִין, כָּלָא רוֹגְזָא.
 בְּזִמְנָא דְרוֹגְזָא שְׁלֵטָא עָלֶיהָ דְבַר נָשׁ, דִּינָא
 אַחֲרָא אַתְמָסַר לְמַנְדַּע בֵּיה. בְּמָה דְלֹא אַתִּיחִיב
 לְשִׁלְטָאָה, לְמַנְדַּע בְּזִמְנָא דְעֵינָא (נ"א דְדִינָא) שְׁלֵטָא
 בְּרְקִיעָא.

אַבְל אֶסְתַּכְלוּתָא דְאַנְפִּין עַל אֶרֶח קְשׁוּט,
 בְּשַׁעֲתָא דְאַנְפִּין נְהִירִין, וְקִימָא בַר נָשׁ
 עַל קִיּוּמָא, וְאִינוּן רְשִׁימִין אַתְחֻזִּין בְּאַרְח קְשׁוּט,
 דְּכִדִּין בְּתַחֲוָא אֶסְתַּכְלוּתָא יָכִיל לְאַתְדָּנָא עַל
 בְּרִייה וַתִּיר, וְאַף עַל גַּב דְּבַכְלָא כָּל אִינוּן חֲכִימִין
 יָכִילִין לְאַסְתַּכְלָא.

שְׂרָטוּטֵי יָדַי וְשְׂרָטוּטֵי אֶצְבָּעָאן, לָגוּ, כְּלָהוּ
 קַיִימִין בְּרִזִּין אַחֲרָנִין, לְמַנְדַּע בְּמַלְיָן
 סְתִימִין. וְאַלִּין אֵינֹון כְּכַבֵּיא, דְּנִהִירִין לְאַסְתְּכְּלָא גו
 מִזְלִי, בְּטַסִּירִין עֲלָאִין.

אַצְבָּעָאן קַיִימִי בְרִזִּין עֲלָאִין. טוּפְרִי אֶצְבָּעָאן,
 דְּקַיִימִין דְּחִפִּין, לְבַר, הוּא אוּקְמוּהָ
 בְּאֵינוֹן רִזִּין, דִּהוּ פָּנִים דְּלִבְר, וּבְהוּ אִית רִזִּין,
 לְאֵינוֹן חֲרָשִׁין, דְּמַסְתְּכְּלִי בְּטוּפְרִי, בְּנִהִירוּ דְּמַלְה
 אַחֲרָא, דְּשִׁלְטָא בְּהוּ, וְאֵינוֹן חֲרָשִׁין קָא מְסַאֲבִי
 לְחֵהוּא אַתָּר.

בְּטוּפְרִין אִית זְמַנִּין, דְּנִהֲרִין בְּהוּ כְּכַבִּין חוּזְרִין
 דְּקִיקִין, וְאַלִּין אֵינוֹן כְּתוּלְדָה
 דְּטְלוּפְחִין, וְאֵינוֹן שְׁקִיעִין בְּהַאי מְסַמְרָא עַל לוּחָא.
 וְלֹאוּ אֵינוֹן בְּאֵינוֹן חוּזְרִין אַחֲרָנִין דְּלֹא שְׁקִיעִין, אֶלָּא
 דְּקַיִימִין לְעִילָא. בְּהַנִּי דְּלֹא שְׁקִיעִין, לִית בְּהוּ
 מַמְשָׁא. אֲבָל הַנִּי דְּשְׁקִיעִין חוּזְרִין כְּתוּלְדָה
 דְּטְלוּפְחִין אִית בְּהוּ מַמְשָׁא, וְאִית סִימְנָא טָבָא לִיה
 לְבַר נָשׁ בְּחֵדוֹ (נ"א בְּהוּ) וְיַצְלַח בְּהַהוּא זְמַנָּא. אוּ גִזְרָה
 אַתְגָּזַר עָלֶיהָ וְאַשְׁתַּזִּיב מִינָהּ.

שְׂרָטוּטִי יִדִּין בְּרִיזִין עֲלָאִין, (דף ע"ו ע"ב) (שְׂרָטוּטִין)
 בְּאַצְבָּעֵן לָגוּ. בִּידִין שְׂרָטוּטִין רַבְרָבִין,
 שְׂרָטוּטִין זַעִירִין דְּקִיקִין עֲלָאִין בִּימִנָא. בְּאִינוֹן
 אֶצְבָּעָן דְּבָחוּ שְׂרָטוּטִין זַעִירִין. בְּאַצְבָּעָא זַעִירָא
 דִּימִינָא, אִית רְשִׁימִין דְּקִיקִין. אֶצְבָּעָא דָא, קִימָא
 תְּדִיר עַל עוֹבְדִין דְּבִסְטָר אַחֲרָא.

בְּהָאִי אֶצְבָּעָא קִימִין שְׂרָטוּטִין, אִינוֹן דְּאַצְבָּעָא
 אַתְכִּפִּיל בָּחוּ. הָנִי לָאוּ אִינוֹן לְאַסְתִּכְּלָא,
 אֵלָא אִי אַתּוּסְפֵּן בֵּיתָא. אִי אַתּוּסְפֵּן תֵּרִין אוּחְרָנִין,
 עַל תְּחוּא שְׂרָטוּטָא דְאַתְכִּפִּיל בָּחוּ. אַרְחָא לָא
 אַוּדְמֵן לֵיהּ. וְאִי יַעֲבֹד לָא יַצִּלָּהּ.

בַּר אִי קִימֵן בְּאַרְכָּא, בֵּין רְשִׁימָא לְרְשִׁימָא,
 בְּזִמְנָא דִּיתְמַשְׁדַּךְ מַשְׁכָּא לְאַחֲרָא, וְאַשְׁתְּאָרוּ
 אִינוֹן רְשִׁימִין דְּאַשְׁתְּמוּדְעֵן. הָאִי יַצִּלָּה בְּאַרְחָא.
 וְסִימֵן דָּא, תֵּלֶת תֵּלֶת בְּפוּתִיָא. וְאַרְבַּע בְּאַרְכָּא.
 וְרִזָּא דָא ו' מַאֲתָוּוֹן זַעִירִין.

רְשִׁימָא חַד בְּאַרְכָּא, וְתֵרִין תֵּרִין בְּפוּתִיָא.
 מַאֲרְחָא, יִשְׁמַע מִלִּין בְּזִמֵּן קָרִיב, וְלִית
 לֵיהּ בָּחוּ תוֹעֲלָתָא. אַרְבַּע רְשִׁימִין בְּאַרְכָּא, וְד'

רְשִׁימִין בְּפוֹתֵיָא, אֶרְחָא אֶזְדַּמֵּן לִיה בְּטֶרַח בְּאַרְח
 סְגִי, וְלִסּוּפָא לְתוּעֵלְתִּיה. וְרָזָא דָּא ז' מֵאַתּוּנֹן
 אֶמְצָעִין, דְּבִין זַעֲרִין וְרַבְרַבִּין.

חֲמִישׁ זַעֲרִין רְשִׁימִין בְּפוֹתֵיָא לְתַתָּא, וְאַרְבַּע
 בְּפוֹתֵיָא לְעִילָא, וְאַרְבַּע בְּאַרְכָּא. גִּיּוּחָא
 לִיה בְּבִיתִיה, וְעֶצְלָא אִיהוּ. וְאַרְחָא הֵנֹת מְתַקְנָא
 קָמִיה, וְלֹא בָּעִי לְמַעְבֵּד. וְאִי יַעֲבֹד, יַצְלַח בְּהַחֲוֹא
 אֶרְחָא, אֲבָל לָא עָבִיד לִיה, וְעֶצְלָא הֵוִי וְרָזָא דָּא
 ז' דְּאִיהִי פְשׁוּטָה.

בְּאַצְבָּעָא דְּאַמְצָעִיתָא, הָאִי אֶצְבָּעָא קִיּוּמָא,
 לְמַעְבֵּד עוֹבְדָא הַחֲוֹא דְחָשִׁיב. אִי
 שְׂרַטוּטָא חָדָא קִיּוּמָא בְּאַרְכָּא, בֵּין שְׂרַטוּטֵי
 דְּפוֹתֵיָא, הָאִי חָשֵׁב מִחְשָׁבִין, וְאַסְתַּלְקֵן מִנִּיה, וְדַחִיל
 וְלֹא עָבִיד, וְהָהִיא מִחְשָׁבָה לָא אֶתְעָבִיד בְּלָל.

אִי תִרִין שְׂרַטוּטִין בְּאַרְכָּא, דְּקִיּוּמִין כִּד אֶתְפָּשֵׁט
 מִשְׁבָּא לְאַחֲוָרָא. הָאִי לָאו בִּיה מִחְשָׁבִין,
 וְחָשִׁיב מִחְשָׁבִין לְפּוּם שַׁעְתָּא, וְאַתְעָבִיד, וְלֹא
 מִחְשָׁבָה דְּהֶרְהֵר בִּיה בְּלָל, אֲלֹא מִחְשָׁבָה דְּאִיהוּ
 בְּבַהִילוֹ וְזַעֲרָא, אֲבָל הֶרְהוּרָא וּמִחְשָׁבָה לָא.

וְאִי תִלַּת רְשִׁימִין בְּאַרְבָּא. וּבְפוּתִיָּא תִרִין אוּ תִלַּת,
בְּד אַתְפֿשֿט מִשָּׂא לְאַחֲרָא. הָאִי אִיהוּ בֵּר
נָשׁ דְּאִיהוּ פִקִּיחָא, וְחָשִׁיב מַחֲשָׁבִין, וְכָל אֵינוֹן
מַחֲשָׁבִין דְּאֵינוֹן לְסִטֵּר קֳדָשׁ בְּרִידָא הוּא אַתְקִימָן
בִּידִיה, וּמַחֲשָׁבִין אַחֲרָנִין לָאוּ הָכִי.

אִי אַרְבַּע אוּ חֲמִשָּׁה בְּאַרְבָּא, בְּאַתְפֿשֿטוּ דְּמִשָּׂא
בְּדִקְאֻמְרָן, (דָּא אִיהוּ) בְּד שָׂרָאן עַל פּוּתִיָּא,
בְּתִלַּת, אוּ בְּאַרְבַּע, אוּ מִתִּרִין וְלִהָלָאָה. דָּא בֵּר
נָשׁ דְּמַחֲשָׁבִי לְאַבָּאשָׂא, וְאַשְׁתַּבַּח בָּהּ. וְדִיקְנָה
וּגְבִינִי עֵינָיו סוּמָקִין, מַחֲשֵׁב לְבִישׁ וְאַשְׁתַּבַּח בָּהּ.
קִצְרָא דִּיּוֹמִין אִיהוּ. פִּקִּיחָא אִיהוּ. וְאַכְנַע תְּדִיר
לְמַכִּילָן דְּבִישׁ. אַצִּלָּה. וְלִסּוּפָא דִּיּוֹמִין זַעֲרִין
אַסְתָּלֵק מִעֲלָמָא.

אַסּוּתָא לְהָאִי תִיּוּבְתָא. בְּרִין אַשְׁתַּכְּחוּ תִלַּת
רְשִׁימִין, אוּ אַרְבַּע, וְשָׂרִיין עַל תִּרִין.
תִּלַּת רְשִׁימִין אוּ ד' בְּאַרְבָּא וְשָׂרִיין עַל תִּרִין
בְּפוּתִיָּא. דְּהָא כָּפּוּם מְנַהֲגָא דְּבֵר נָשׁ, הָכִי מִתְחַלְפִּי
שְׂרִטוּטִין, מוֹזְמִין לְזְמִן. וְרָזָא דָּא (יִשְׁעִיָּה מ) חֲמוּצִיא
בְּמִסְפֵּר צְבָאָם וְגו', מֵרַב אֲוִנִים וְאַמִּיץ כַּח וְגו'.

בְּמַה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא אַחֲלָף חַיִּילִין וְזִמְנִין
בְּכֻכְבֵּי שָׁמַיָא, יוֹמָא דָּא כָּךְ, וְלִיּוֹמָא אַחֲרָא

כָּךְ. (וְדָא אִיהוּ דְאַמְרִינֵן בְּעֻלּוֹתָא דְעַרְבִית וּמַחֲלִיף אֶת הַזִּמְנִים וּמַסְדֵּר אֶת

הַכּוֹכָבִים כְּפֹם דְּחֻלּוּפָא דְזִמְנִים כָּךְ אִיהוּ מַסְדֵּר כּוֹכְבִים.) כְּפֹם דְּאָדָם

דִּלְגֹּו כָּל עוֹבְדֵי. חָכִי אֶתְחַזֵּון בְּהֵאֵי רְקִיעָא. וְחָכִי

אֶתְחַזֵּי בְּהֵאֵי מַשְׁכָּא דְּהֵאֵי אָדָם תַּתָּאָה. דְּאִיהוּ

רְקִיעָא, עוֹר דְּחַפֵּיא עַל כָּלָא.

וְכָלָא כְּפֹם גְּוֹנָא דְּאָדָם דִּלְגֹּו, דְּהֵאֵי לְזִמְנִין

קָאִים בְּדִינָא, לְזִמְנִין בְּרַחֲמֵי, בְּהֵאֵי גְּוֹנָא

מִמָּשׁ אַחֲזִי לְבַר. לְזִמְנִין בְּהֵאֵי גְּוֹנָא, וְלְזִמְנִין בְּהֵאֵי

גְּוֹנָא כְּגְוֹנָא דָּא לְתַתָּא בְּהֵאֵי אָדָם, בְּמַה דְּאַמְרֵן,

לְזִמְנִין בְּהֵאֵי גְּוֹנָא, וְלְזִמְנִין בְּהֵאֵי גְּוֹנָא, וְרָזָא דָּא

אֶת ז' אֶתְכַלִּיל בֵּיה אֶת י'.

וְרָזִין אֱלִין בְּאַצְבָּעֵן (דף ע"ו ע"א) דִּימִינָא, בְּזַעֲרָא

וּבְרַבְרָבָא. וְסִימֵן (דברים א) בְּקִטָּן כְּגֹדֹל

תְּשַׁמְעוֹן. אֱלִין תִּרִין אַצְבָּעָן בְּרָזִין אֱלִין, וְחָכִי

אֵינוֹן בְּרָזִין דְּאוֹלִיפְנָא מֵינִיה דְּמֹר, (וְלֹא אֵינוֹן) בְּרָזִי

דְּרַב יִיסָא סָבָא. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה שְׂרָטוּטִין אַחֲרָנִין,

דְּאַקְרוֹן כְּלָהוּ תוֹלְדוֹת, וְאֵינוֹן תוֹלְדוֹת אָדָם, בְּמַה

דְּכַתִּיב, (בראשית ב) תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָא אֶתְמַר, דְּכָלָא

רָזָא דָּא. בְּגִוּוֹנָא דָּא תּוֹלְדוֹת אָדָם, בְּכָל אֵינּוֹן
 דִּיּוֹקְנִין דְּאַנְפִּין, וּבְכָל אֵינּוֹן דְּקֶאֱמָרֵן. וּבְאַלִּין
 תּוֹלְדוֹת דְּשֶׁרְטוּטֵי יָדִין, דְּאַתְחֲזִיין בְּרִזּוֹן פְּנִימָאִין,
 בְּמָה דְּאַתְחֲזִי.

זֶה סֶפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, לְשֶׁרְטוּטֵין, סִימָן זר"ה
 פִּס"ץ. רִזּוֹן לְחֻבִּימֵי לְבָא, רוּחַס"ף, חֲמִשׁ אֲתוּוֹן,
 בְּחִמֵּשׁ תִּרְעִין, לְמַנְדַּע חֲכָמָה בְּסוּכְלָתָנוּ.

תִּרְעָא קַדְמָאָה, ר'. בִּידָא אִית שֶׁרְטוּטֵין דְּקִיקִין,
 וְשֶׁרְטוּטֵין רַבְרַבִּין. וּבְלָהוּ מִתְעַרְבֵי דָּא עִם
 דָּא. שֶׁרְטוּטֵין רַבְרַבִּין דְּאִית בִּידָא, כִּד אֵינּוֹן תִּרִּין
 בְּאַרְכָּא, וְתִרִּין בְּפוֹתִיָּא, וְאַחֲדוּ דָּא בְּדָא, דָּא אִיהוּ
 בְּרִזָּא דָּאֵת ה', וּבְרִזָּא דָּאֵת ר' וְדָחֵי לָאֵת ז', וְנָטִיל
 אֵלִין תִּרִּין אֲתוּוֹן. בְּפוֹתִיָּא נָטִיל ה', בְּאַרְכָּא נָטִיל
 ר', וְסִימָן דִּילִיָּה ה"ר.

דָּא אִית לִיָּה בִּידָא שְׁמָאֲלָא כְּחֵאי גִוּוֹנָא בְּאַלִּין
 שֶׁרְטוּטֵין רַבְרַבִּין. אָבֵל אֵינּוֹן שֶׁרְטוּטֵין זְעִירִין
 דְּנָטִילָא יְמִינָא, לָא נָטִילָא שְׁמָאֲלָא. דִּימִינָא נָטִילָא,
 חֵד שֶׁרְטוּטָא דְּקִיק לְעִילָא בְּאַרְכָּא, וְחֵד שֶׁרְטוּטָא
 דְּקִיק לְתַתָּא, דְּאַחֲד בֵּין אֵינּוֹן תִּרִּין שֶׁרְטוּטֵין

רַבְרָבָן. בְּפוֹתֵיָא אֵית חַד שְׁרֻטָּא דְקִיק, דְּאָחִיד
לְתַתָּא בְּאִינוֹן תִּרְיָן דְּשִׁרְיָא עָלֶיהָ. וּבִשְׂמָאלָא לָאו
הָבִי, וְרָזָא דִּילֵיהָ אִיהוּ בִימוּנָא, וְלָאוּ בִשְׂמָאלָא.

תַּאי אִיהוּ בַר נָשׁ, דְּלִזְמִנִּין תָּאִיב בְּבִיתָא, וְלִזְמִנִּין
בְּאַרְחָא, דָּא לָא שָׁכִיךְ לְבִיהָ בְּהַאי וּבְהַאי.
כִּד אִיהוּ בְּבִיתָא תָּאִיב בְּאַרְחָא, וְכִד אִיהוּ בְּאַרְחָא,
תָּאִיב בְּבִיתָא. אַעֲלָה תְּדִיר בְּאַרְחָא, וְלִזְמִנִּין
בְּבִיתָא. דָּא אַעֲלָה בְּאוּרִייתָא, וּבְרִיזִי דְּאוּרִייתָא אִי
אַשְׁתַּדֵּל בְּהוּ. הַאי חָמִי בְּשִׁנְאֹי, תוּעֵלְתָא לְסִנְיָאִין
בֵּיתָא. עֲצָלָא אִיהוּ בְּמִלִּי דְּעֵלְמָא. אִי אַתְעָר,
אַתְעָרוֹן לְאוּטָבָא לִיה מְלַעֲיָלָא. זָכִי בְּמִלּוּי. דָּא
אִיהוּ חֲמִידָא וּמְפִיר מְמוּנָא. טָב עֵינָא אִיהוּ.
עֲלוּתִיָּה אַשְׁתַּמַּע. נְחִית וְסָלִיק בְּמְמוּנָא.

דָּא אִיהוּ דְּלִזְמִנִּין מִתְבַּר לְבִיהָ לְגַבִּיהָ מְאִרִּיהָ.
וּבְדִין אַשְׁתַּבְּחוּ תַלְת שְׁרֻטָּיִן זְעִירִין,
דְּמַעֲבָרְן בְּתַחוּא שְׁרֻטָּא דְקִיק, דְּאַתּוּסָף עַל אִינוֹן
תִּרְיָן דְּפוֹתֵיָא, וְרָזָא דָּא ה' דְּמִתְחַבְּרָא עִם ר'. דָּא
אַרְחָא, דָּא בֵּיתָא. דָּא חֲדוּתָא, דָּא עֲצִיבוּ, דָּא
תוּעֵלְתָא, דָּא עֲצָלָא, דָּא טָב עֵינָא, דָּא חֲמִידָא,
וּמְפִיר מְמוּנָא. דָּא מִתְבַּר לְבִיהָ, וְתָב לְמְאִרִּיהָ.

תִּרְעָא תִּנְיָנָא, ז'. בִּימִינָא, בְּקִסְטִירוֹ דְּקוֹלְטָא,
 רְשִׁימִין שְׂכִיחִי, כִּד אֶשְׁתַּכְּחוּ תִּלְת
 שְׂרָטוּטִין רַבְרַבִּין בְּפוּתִיָּא, וְתֵרִין רַבְרַבִּין בְּאַרְכָּא,
 וְחַד מֵאִינוּן דְּאַרְכָּא, אַחִיד בְּאִינוּן תֵּרִין דְּפוּתִיָּא,
 וְחַד אַחֲרָא לָא אַחִיד בְּהוּ. הֵא אִית פִּסְלוֹ בְּזַרְעִיה,
 מִסְטָרָא דְאַבּוּי, אוּ מִסְטָרָא דְאַמִּיָּה.

וּבְדִין מִשְׁתַּבְּחִי לְתַתָּא מֵאִינוּן תִּלְת שְׂרָטוּטִין
 דְּפוּתִיָּא, תֵּרִין שְׂרָטוּטִין דְּקִיקוּן, דְּאַחִידוּן
 בְּהוּ לְתַתָּא. הֵא אִיהוּ בַר נָשׁ, מְתַקֵּן עוֹבְדוּי, קָמִי
 בְּנֵי נָשָׂא, וְלִבִּיה לָא קָשׁוּט. וְלִזְמָנָא דְסִיב, אַחֲדָר
 לְאַתְתַּקְנָא. כִּדִּין אֶשְׁתַּכְּחוּ אִינוּן תֵּרִין שְׂרָטוּטִין
 בְּאַרְכָּא, אַחִידוּן בְּאִינוּן דְּפוּתִיָּא, דָּא עִם דָּא. וְתֵרִין
 אַחֲרָנִין עֲמַחוּן בְּאַמְצָעִיתָא, דְּקִיקוּן, וְדָא בְּאַרְכָּא.
 וְתִלְת דְּקִיקוּן בְּפוּתִיָּא, וְרוּזָא דָּא ז' דְּמִתְחַבְּרָא
 בְּאַת ר'.

וְכִד אִיהוּ סִיב וְתַב כְּדָקְאמְרִן, אֶתְתַּקֵּן אִיהוּ כְּרוּזָא
 דְּאַת ר', וְאַתְחַבֵּר בְּאַת ז'. לְבַתָּר כִּד הֵא
 אֶתְתַּקֵּן, אִיהוּ תְדִיר בְּלַחֲשׁוּ, וְכָל עוֹבְדוּי בְּלַחֲשׁוּ.
 אַבָּל לָאו אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כְּדָקָא חֲזִי בְּגִין דְּתַחוּזָא
 פִּסְלוֹ, עַד לָא אֶתִּיאֲשָׁא בִּיה. (מִכָּאן אֲוִלִּיפָנָא מֵאן דְּפִסִּיל

וְרָעִיָּה עַד תִּלְתָּ דְרִין לֹא אֶתִּיאֲשָׁא הָהוּא פְּסִילוֹ (דף ע"ז ע"ב) מִלְּכַשְׁכְּשָׂא. בְּגִין כִּדְ
תְּנִינָן וְוִי לִיה לְהָהוּא בְּרִי נֶשׁ דְּפָסֵל וְרָעִיָּה וְלֹא חֵיִשׁ לִיקְרָא דְמֵאֲרִיָּה. פְּסִיל וְרָעִיָּה
וְדִא'.

וּלְבַתָּר דְּאֶתִּיאֲשָׁא. הָהוּא פְּסִילוֹ, בְּדִין אֲשֶׁתְּכֹחוּ
שְׂרָטוּטִין בִּידָא יְמִינָא, אַרְבַּע וְחֲמִשׁ.
אַרְבַּע בְּאַרְכָּא, חֲמִשׁ בְּפּוֹתִיא. וְרוּזָא דָּא ו',
וְאַתְחֲבַר בָּאת ה'. הָאִי לְזִמְנִין אֲעֲלָה, לְזִמְנִין לֹא
אֲעֲלָה. אֲעֲלָה בְּאוּרִיָּתָא, וְלִסּוּף יוֹמוֹי, אֲעֲלָה
אֲפִילוּ בְּמִמוּנָא.

תִּרְעָא תְּלִיתָא, ה'. בִּימִינָא, כִּד אֲשֶׁתְּכֹחוּ חֲמִשׁ
שְׂרָטוּטִין בְּפּוֹתִיא, וְתִלְתָּ בְּאַרְכָּא,
וְאַשְׁתְּכֹחַ הָהוּא שְׂרָטוּטָא דְּאֲמַצְעִיתָא מֵאִינוֹן תִּלְתָּ,
דָּא אִיהוּ בְּרוּזָא דָּאת ה', וְאַסְתְּמִיד בָּאוֹת ס'.

בְּזִמְנָא דְּאַשְׁתְּכֹחַ הָהוּא שְׂרָטוּטָא דְּאֲמַצְעִיתָא,
דְּעָאֵל וְאַחִיד גּוֹ אִינוֹן חֲמִשׁ שְׂרָטוּטִין דְּפּוֹתִיא,
דָּא אִיהוּ בְּרִי נֶשׁ עָצִיב וְרָגִיז גּוֹ בִּיתִיָּה, וּבְגוֹ בְּנִי
נֶשָׂא לָאוּ חָכִי. קִמְצָן אִיהוּ בְּבִיתִיָּה, וְרָגִיז וְכַפִּין,
וְלְזִמְנִין לֹא. לְבַר מִבִּיתִיָּה לָאוּ חָכִי. אֲעֲלָה
בְּעוֹבְדֵי עֲלָמָא. כִּד אֲשֶׁתְּדַל בְּאוּרִיָּתָא אֲסְתְּכִיל
זְעִיר וְאַתְחֲדַר בָּהּ. מִהִימָנָא אִיהוּ, אֲבָל לָאו כָּל

וּמִנָּא. וְהָיָה וּמִנָּא דְּלֹא מְהִימָנָא, אַחֲזִי גִזּוֹן
קָשׁוּט, וְלֹא קָשׁוּט בְּשָׁלִימוֹ. בְּדִינָא יַצִּיל. מְהִימָנָא
אִיהוּ בְּרִזּוֹן דְּאֹרִייתָא, דָּא אִיהוּ בְּרִזָּא דָּאֵת ה',
וְאֶתְחַבֵּר בָּאֵת ס'.

וְאִי אַרְבַּע שְׁרִטוּטִין בְּפוֹתֵיא, וְחֲמִשׁ בְּאַרְכָּא, תִּרִין
מֵאִינוֹן דְּאַרְכָּא, עָאֲלִין גּוֹ אִינוֹן אַרְבַּע, דָּא
אִיהוּ בַר נָשׁ חֲדֵי בְּבִיתִיה, וְאֶתְחִזִּי עָצִיב לָבָא לְבַר,
וְלֹא חָכִי דְּכִינוֹן דְּמִלִּיל עִם בְּנֵי נָשָׂא, אַחֲזִי חֲדוֹ
וְאֶתְכִּוּוֹן בְּמִלּוּי.

תַּלְתָּ שְׁרִטוּטִין זַעֲרִין עָאֲלִין גּוֹ אִינוֹן דְּאַרְכָּא,
דָּא אִית לִיה חֲד רְשִׁימוֹ אוֹכְם בְּגוּפִיה,
וְתַלְתָּ שְׁעָרִין תַּלְיִין בְּחֵהוּא רְשִׁימוֹ, וְהָיָה רְשִׁימוֹ
אִיהוּ כְּעִגּוּלָא, וְחֲד תַּבִּירָא (חֲבִירָא) בְּרִישִׁיה. וְלָהּ אִי
רְשִׁימָא, קָרָאן לִיה חֲכִימִי לָבָא, דִּידְעִין רִזּוֹן
אֲלִין, רִישׁ נִשְׂרָא. רְשִׁימוֹ דָּא, אֶתְחִזִּי לְזִמְנִין, בִּין
בְּתַפּוּי. וְלְזִמְנִין, בְּדְרוּעָא יְמִינָא. וְלְזִמְנִין, עַל יְדָא
יְמִינָא בְּאַצְבָּעוּי.

אִי רְשִׁימָא דָּא רִישׁ נִשְׂרָא, אִיהוּ בְּאַרְח מִיִּשְׂרָא
בְּתִיקוּנָו, יִסְתַּלַּק לְעוֹתָרָא וְלִיקָרָא. וְאִי חֵהוּא
רִישׁ נִשְׂרָא אֶתְהַפֵּךְ לְאַחֲרָא, יִזְכָּה לְבִנִין לְזִמְנִין.

אָבֵל בַּד אִיהוּ סִיב, יִזְכֶּה לְעוֹתָרָא יִתִּיר, וְלִיקָר
סָגִיא, יִתִּיר מְעוֹלָמוֹי, וַיִּצְלַח בְּאוֹרֵייתָא, אִי אֶשְׁתַּדֵּל
בָּהּ.

רִישׁ נִשְׂרָא דָא, אֶתְחַזֵּי לְזַמְנִין אוֹכְמָא, וְלְזַמְנִין
גָּזוֹן דִּלָּא סוּמָק זַעִיר, דִּלָּא אֶצְטַבַּע כָּל כַּךְ.
לְזַמְנִין בְּשַׁעְרֵין לְזַמְנִין שְׁעִיעַ, וְכָלֵא חַד סִימָנָא
אִיהוּ, וּבְחַד דִּינָא אֶתְדִּין.

וְאִי תַּחֲוֹא גָזוֹן סוּמָק אֶצְטַבַּע יִתִּיר, וְקָאִים
בְּגֻזְזִינָה, זְמַן זַעִיר הוּא דְאֶצְטַבַּע, בְּגִין
דְּאֵלִין גְּזוּזִין, לְזַמְנִין קִיִּימִין נְהִירִין, וְלְזַמְנִין
חֲשׁוּבִין. וְאִי אֶצְטַבַּע תַּחֲוֹא סוּמָק וְנִהִיר, בְּדִין אִית
בִּידָא שְׁמָאֵלָא, תַּלְת שְׁרֻטוּטִין בְּאַרְבָּא, וְתַלְת
בְּפוֹתָנָא, וְחַד דְּקִיק עַל אֵינוֹן דְּפוֹתָנָא, וְחַד דְּקִיק
עַל אֵינוֹן דְּאַרְבָּא. וּבִידָא יְמִינָא אֶתְוֹסַף חַד
בְּפוֹתָנָא בְּלַחֲזוּדוֹי. הָאִי בַר נָשׁ שָׁכִיב בְּנִגְדָה, וְלֹא
תָב מִינָה לְמַאֲרִיָּה.

וְכַד תָּב בְּתִיּוּבְתָא, אֶשְׁתַּאֲרוּ אֵינוֹן שְׁרֻטוּטִין בִּידָא
שְׁמָאֵלָא, וְהַחֲוֹא דְאֶתְוֹסַף בִּימִינָא, אֶתְעָדִי
מִנִּיה, וְאֶתְעָדִי תַּחֲוֹא סוּמָקָא, דִּלָּא אֶתְחַזֵּי נְהִיר כָּל
כַּךְ מִנִּיה. וְלְזַמְנִין דְּאַף עַל גַּב דְּתָב, לֹא אֶעָדִי

מִנִּיהָ הִהוּא סוּמָקָא, עַד זְמַן. הֵאֵי אִיהוּ בְּרֹזָא דְאֵת
 ה', וְאֵתְעָדִי אֶת ס', וְעָאֵל תְּחוּתוֹי אֶת י', וְאֵתְחַבֵּר
 אֶת ה' בְּאֵת י'. הֵאֵי בָעֵי תְקוּנָא לְנַפְשִׁיהָ בְּבְהִילוֹ.
 חֲכִימָא דְלָבָא דְחָמִי לִיה, חוּבְתָא אִית עָלֶיהָ, לֹמֵר
 לִיה זִיל אִפִּי לְנַפְשָׁךְ.

וְאִי תִלַּת שְׁרֻטוּטִין בְּאַרְכָּא, וְחַד בְּפוּתִיָּא, דָּא
 אִיהוּ בְּרֹזָא דְאֵת ה' בְּלַחֲזִידִיה. וְלִזְמַנִּין
 אֵתְחַבֵּר בְּרֹזָא דְאֵת ז'. הֵאֵי אִיהוּ בֵּר נָשׁ תָּאִיב
 בְּתֵר בְּצָעִין דְּעֵלְמָא. וְאִי לָאו, רְדִיף בְּתֵר נָשִׁין,
 וְתִיאובְתִּיהָ נְאוּפִים. וְאִף עַל גַּב דְּתָאִיב לְבָצָעִין
 דְּעֵלְמָא, הֵאֵי לָא אַעֲדִיו מִנִּיהָ, וְלָא אַכְסִיף. עֵינּוּי
 שְׁקִיעִין וּמְלִיל בְּהוּ.

אִי תָב לְמֵאֲרִיָּה מִתְחַלְפִּי שְׁרֻטוּטִין. תִּלַּת בְּפוּתִיָּא
 וְחַד לְאַרְכָּא, וְאֵינוֹן תִּרְיִן דְּקִיקוֹן
 (דף ע"ח ע"א)
 קִיִּימִין בְּקִיּוּמָא, כְּדִין רְעוּ דִּילִיָּה יְתִיר בְּאֵתִיָּה,
 וְאֵתְדַבֵּק בָּהּ. חַד דְּקִיק יְתִיר, עָאֵל בֵּין אֵינוֹן תִּרְיִן
 דְּקִיקוֹן. כְּדִין אֵתְחַבֵּר אֶת ה' בְּאֵת ז'.

וְאִי שְׁרֻטוּטָא חַד בְּאַרְכָּא וְאַרְבַּע בְּפוּתִיָּא, וְתִלַּת
 דְּקִיקוֹן קִיִּימִין עַל הִהוּא חַד, וְחַד עַל אֵינוֹן
 אַרְבַּע. עַל דְּרוּעָא שְׂמָאֵלָא, אִית לִיה תִּלַּת

קִסְטָרִין דְּקִיקִין, דְּאִתְּלִידוּ בֵּיהּ מִיּוֹמִין זְעִירִין, וְחַד
שִׁעְרָא תִּלְיָא, בְּהָהּוּא חַד דְּרִישָׁא. הָאִי אִיהוּ רְדִיף
בְּתַר נְאוּפָא דְאַשְׁתַּ חֲבֵרִיה. מְאֲרִיה דְּזִדּוֹנָא אִיהוּ.
אַגְזִים בְּעֵינָא שְׂמַמְלָא, בָּלָא מְלֻלָא כָּלִל, וְאַשְׁלִים.
וּבְגִין דְּאִיהוּ מְאֲרִיה זִדּוֹנָא, לָא חֵישׁ לִיקְרָא
דְּמְאֲרִיה, לְאַתְבָּא קָמִיָּה. לְבַתָּר קָטִיל חֲוִיא לִיהּ,
אוּ בַר נָשׁ סוּמְקָא.

וְאִי אַרְבַּע בְּאַרְכָּא, וְתַלְתַּת בְּפּוֹתֵיָא, וְאֵינוֹן דְּסִלְקִין
לְעִילָא אַעֲדִיו מִנִּיהּ. הָאִי, תָּבַר לְבִיהּ לְגַבִּי
מְאֲרִיה, וְתַב בְּתִיּוֹבְתָא. בְּדִין אִיהוּ בְּרִזָּא דְאַת פ',
וְאַתְחַבֵּר בְּאַת ח'. עַל אֵלִין, וְעַל אֵינוֹן דְּכּוֹוִתִיָּה,
בְּתִיב, (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרְחוֹק וְלִקְרוֹב.

עַד הָכָא, כָּל אֵינוֹן רִזִּין דְּתוֹלְדוֹת אָדָם, דְּאֵינוֹן
תּוֹלְדוֹת, דְּאִתְּלִידוּ בֵּיהּ מִזְּמַן לְזְמַן, כְּפּוֹם
אַרְחוּי דְּבַר נָשׁ. זַכָּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּאֵינוֹן דִּיתְבִּין
קָמִיָּה דְּמַר, וְזָכוּ לְמִשְׁמַע מְפּוֹמִיָּה רִזִּין דְּאוּרִייתָא.
זַכָּאָה אֵינוֹן בְּהָאִי עֲלָמָא, וְזַכָּאִין אֵינוֹן לְעֲלָמָא

לשון הקודש

מפיו סודות התורה. אשריהם בעולם
הזה ואשריהם לעולם הבא! אמר רבי
שמעון, אשריהם החברים שכל הסודות
לא נסתרו מכם, כמה מקומות עליונים

עד כאן כל אותם סודות של תולדות
אדם, שהם תולדות שנולדו בו מזמן
לזמן כפי דרכי האדם. אשרי חלקם של
אלו שיושבים לפני מורנו וזכו לשמע

דַּאֲתִי. אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, וּפֹאִין אֶתוֹן חֲבֵרְיָא, דְּכָל
רְזִין לָא אָנִים לָכוּ, בְּמָה דּוֹכְתִין עֲלָאִין אֲזִדְמָנָן
לָכוּ לְעֵלְמָא דַּאֲתִי.

פֶּתַח וְאָמַר (שמות יח) וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשֵׁי
חֵיל יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֱמֶת שׁוֹנְאֵי בָּצַע,
הֵאֵי קָרָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל וְאַתָּה תַּחֲזֶה, תִּבְחָר לָא
כְּתִיב. אֶלָּא תַּחֲזֶה: לָפּוֹם חִיזוּ דְעֵינִין. בְּמֵאֵי.
בְּדִיוֹקְנָא דְבַר נָשׁ בְּאַלִּין שִׁית סְטָרִין דְקֶאֱמַרְתוֹן
וְכֹלָא בְּהֵאֵי קָרָא. וְאַתָּה תַּחֲזֶה, חַד, בְּשַׁעְרָא. מִכָּל
הָעָם, תִּרְיִן, בְּמִצְחָא. אֲנָשֵׁי חֵיל, תִּלְת, בְּאַנְפִין.
יִרְאֵי אֱלֹהִים, אַרְבַּע, בְּעֵינִין. אֲנָשֵׁי אֱמֶת, חֲמִשׁ,
בְּשַׁפּוֹן. שׁוֹנְאֵי בָּצַע, שִׁית, בְּיָדִין. בְּשַׁרְטוּטִיהוֹן.

דַּאֲלִין אֵינֹון סִימָנִין, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בְּהוּ בְּנֵי נָשָׂא,
לְאֵינֹון דְרוּחַ חֲכַמְתָּא שְׂרִיָּא עַלִיָּהוּ. וְעַם

לשון הקודש

תַּחֲזֶה - אחת, בשַׁעַר. מִכָּל הָעָם -
שְׁתֵּים, בְּמִצְחָא. אֲנָשֵׁי חֵיל - שְׁלֹשׁ,
בְּפָנִים. יִרְאֵי אֱלֹהִים - אַרְבַּע, בְּעֵינִים.
אֲנָשֵׁי אֱמֶת - חֲמִשׁ, בְּשַׁפְתִּים. שׁוֹנְאֵי
בָּצַע - שֵׁשׁ, בְּיָדִים, בְּשַׁרְטוּטִיהֶם.

שְׂאֵלוּ הֵם הַסִּימָנִים לְדַעַת בָּהֶם בְּנֵי
אָדָם לְאוֹתָם שְׁרוּת הַחֲכָמָה שׁוֹרָה
עֲלֵיהֶם. וְעַם כָּל זֶה, מִשָּׁה לֹא הִצְטָרֵךְ

מִזְמָנִים לָכֶם לְעוֹלָם הַבָּא.
פֶּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם
אֲנָשֵׁי חֵיל יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֱמֶת
שׁוֹנְאֵי בָּצַע. פָּסוּק זֶה פֶּרֶשׁוּהוּ. אֲבָל
וְאַתָּה תַּחֲזֶה, לֹא כְּתוּב תִּבְחָר אֶלָּא
תַּחֲזֶה, לָפִי מִרְּאֵה הָעֵינִים. בְּמָה? בְּדִיוֹקָן
שֶׁל אָדָם בְּשִׁשֶּׁת הַצְּדָדִים הִלְלוּ
שְׂאֵמֶרְתֶּם, וְהַכֹּל בְּפָסוּק הַזֶּה. וְאַתָּה

כָּל דָּא, מִשָּׁה לֹא אַצְטְרִיךְ דָּא, אֵלֶּא מַה כְּתִיב,
וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אֲנָשִׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּרוּחַ
קֹדֶשׁא הָוּה אָתִי לְגַבִּיּה, וְאוֹדַע לִיה, וּבִיּה הָוּה
חֲמִי כִּלֵּא.

מִנָּא לָן, דְּכְתִיב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי.
בָּאִים אֵלַי לֹא כְתִיב, אֵלֶּא בָּא אֵלַי, דָּא
רוּחַ קֹדֶשׁא, דְּהָוּה אָתִי לְגַבִּיּה, וּבִיּה הָוּה יָדַע, וְלֹא
אַצְטְרִיךְ לְכָל דָּא לְאַסְתַּכְלֵא וּלְעֵינָא, אֵלֶּא לְפֻם
שַׁעֲתָא הָוּה יָדַע מִשָּׁה.

כְּהֵאִי גִוּוּנָא, יָדַע שְׁלֵמָה מְלָכָא, יָדַע בְּכוֹרְסִיּה,
דְּרוּחַ קֹדֶשׁא שְׂרִיָּא עָלֶיהָ, דְּכָל מָאן
דְּקָרִיב לְכוֹרְסִיּה, דְּחִילוּ וְאִימָתָא נָפִיל עָלֶיהָ, וּבִיּה
הָוּה דָּאִין דִּינָא בְּלֹא סְחָדִין. בְּגִין דְּדִיוֹקְנִין הָווּ
בְּכוֹרְסִיּה, וְכָל מָאן דְּמִקְרַב בְּשִׁקְרָא, מְכַשְׁבֵּשׁ

לשון הקודש

לְהַתְּבוּנָן וּלְעֵינוּ, אֵלֶּא לְפִי שַׁעֲה הָיָה
מִשָּׁה יוֹדַע.

כְּמוֹ זֶה יָדַע שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, יָדַע בְּכֶסֶםא,
שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁרָתָה עָלָיו. שְׁכָל מִי
שְׁקָרַב לְכֶסֶםא, פָּחַד וְאִימָה נָפְלוּ עָלָיו,
וּבִיּה הָיָה דִּין בְּלִי עֲדוּת, מִשּׁוּם
שְׁהִדְיוֹקְנָאוֹת הָיוּ בְּכֶסֶםא, וְכָל מִי שְׁקָרַב
בְּשִׁקְרָא, אוֹתוֹ הִדְיוֹקָן מְכַשְׁבֵּשׁ, וְהָיָה

לָהּ, אֵלֶּא מַה כְּתוּב? וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אֲנָשִׁי
חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
הָיְתָה בָּאָה אֵלָיו וּמוֹדִיעָה לוֹ, וְכֵן הָיוּ
רוּאִים הַכֹּל.

מִנֵּיין לָנוּ? שְׁכָתוּב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר
בָּא אֵלַי. בָּאִים אֵלַי לֹא כְתוּב, אֵלֶּא בָּא
אֵלַי. זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁהִיְתָה בָּאָה אֵלָיו,
וְכֵן הָיָה יוֹדַע. וְלֹא הַצְטְרִיךְ לְכָל זֶה

הָהוּא דִּיּוֹקְנָא, וַהֲוֵה יָדַע שְׁלֹמֹה מִלְכָּא, דְּבִשְׁקָרָא
קָאֲתִי. בְּגִין כֵּךְ, אִימָתָא דְּכוּרְסִיָּה חָזָה נָפִיל עַל
כָּלָא, וּבְלָהוּ אֶשְׁתַּכְּחוּ זַכָּאִין קָמִיָּה.

מִלְכָּא מְשִׁיחָא בְּרִיחָא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (ישעיה יא)
וַהֲרִיחוּ בִּירְאֵת יִי' וְלֹא לְמִרְאֵה עֵינָיו
יִשְׁפּוּט וְגו'. וְתַלַּת אֱלִין, דָּנִו עֲלֻמָּא, בְּלֹא סְהַדִּין
וַהֲתִרְאָה. שְׂאֵר בְּנֵי עֲלֻמָּא עַל פּוּם סְהַדִּין, עַל
מִימָר אֲוִרִייתָא. חֲבִימִין דְּאֶשְׁתְּמוּדְעֵן בְּאִינוֹן
דִּיּוֹקְנִין, עֲלִיָּהוּ לְאַזְהָרָא לְבְנֵי עֲלֻמָּא, וְלִמְיָהֵב
אַסּוּוֹתָא לְבְנֵי נָשָׂא, וְלֵאפִי נַפְשִׁיָּהוּ. זַכָּאִין אִינוֹן
בְּהֵאֵי עֲלֻמָּא, וְזַכָּאִין אִינוֹן בְּעֲלֻמָּא דְּאֵתִי.

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', (שמות יט)
דְּשָׁלִיט בֵּיה אֲוִרִיא"ל, רַב מְכֻנָּא, וְתַלַּת
מָאָה וְשִׁתִּין וַחֲמִשׁ רַבּוּא מִשְׁרַיִין עֲמִיָּה, כְּחוּשְׁבֹן
יוֹמֵי שִׁתָּא. וּבְלָהוּ אֵית לֹון תַּלַּת מָאָה וְשִׁתִּין וַחֲמִשׁ

לשון הקודש

על פי עדים, על מאמר התורה. חכמים
שִׁמְכִירִים בְּאוֹתָם דִּיּוֹקְנָאוֹת, עֲלִיָּהֶם
לְהַזְהִיר אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְלַתֵּת רְפוּאָה
לְבְנֵי אָדָם וּלְרַפֵּא אֶת נַפְשָׁם. אֲשֶׁרִיָּהֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרִיָּהֶם בְּעוֹלָם הַבָּא!
בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'.
שְׁשׁוּלֵט בּוֹ אֲוִרִיא"ל, מְמַנָּה גְּדוֹל, וְשִׁלֵּשׁ

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יוֹדַע שֶׁבֶא בִּשְׁקָר. לְכֹן
אִימַת הַכֹּסֵא הִתְּה נּוֹפֶלֶת עַל הַכֹּל,
וּבְכֵלָם נִמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו.

מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחִת בְּרִיחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יא)
וַהֲרִיחוּ בִּירְאֵת ה' וְלֹא לְמִרְאֵה עֵינָיו
יִשְׁפּוּט וְגו'. וְשִׁלֵּשֶׁת אֱלֹהִים דָּנִו אֶת הָעוֹלָם
כָּלָא עֲדִים וַהֲתִרְאָה. שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם

מִפֶּתַחַן נְהוֹרִין, מִהֵהוּא נְהוֹרָא דְנִפְקָא מִגּוֹ חֲשֵׁמַל
עֲלָאָה פְּנִימָאָה גָּנִיז וְסִתִּים, דִּי רָזִין דְּאִתּוּן קִדִּישִׁין
עֲלָאִין דְּשִׁמְא קִדִּישָׁא, (דף ע"ח ע"ב) תַּלְיִין בֵּיתָה.

וְאִיהוּ רָזָא דְאִישׁ תָּם, מְאָרִיָּה דְבֵיתָא, אִישׁ
הָאֱלֹהִים. תָּם: דְּתַמָּן סִיּוּמָא וְקִשְׂרָא
דְּתַפִּילִין, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם הָזֶה. וּבְדִיוקְנִיָּה,
קִיּוּמָא רָזָא דְחֲשֵׁמַל פְּנִימָאָה עֲלָאָה טָמִיר וְגָנִיז.
וְכָל נְהוֹרִין סְתִימִין עֲלָאִין נָקִיט אִיהוּ, וְנִפְקִי מִנֵּיהּ,
וְכִלְהוּ מִשְׁרִיין נָקִיטִי אֵינוֹן מִפֶּתַחַן דְּהֵהוּא נְהוֹרָא
דְּנִפִּיק מִגּוֹ חֲשֵׁמַל.

וְהֵהוּא נְהוֹרָא, כָּלִיל בְּתָרִין נְהוֹרִין, וְאֵינוֹן חֵד.
נְהוֹרָא קְדָמָאָה, אִיהוּ נְהוֹרָא חֲזוּרָא, דְּלֹא
שְׁלֵטָא בֵּיהּ עֵינָא, וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דְּגָנִיז
לְצִדִּיקֵיָּא. כָּמָה דְּאֵתְ אָמַר (תהלים צז) אֹרֹךְ יָמָיו

לשון הקודש

שֶׁל תַּפְלִין. וַיַּעֲקֹב הָיָה אִישׁ תָּם,
וּבְדִיוקְנֵי עוֹמֵד סוּד הַחֲשֵׁמַל הַפְּנִימִי
הָעֲלִיּוֹן הַטָּמִיר וְהַגָּנוּז. וְכָל הָאוֹרוֹת
הַנִּסְתָּרִים הָעֲלִיּוֹנִים הוּא לֹקֶחֶת, וְיוֹצֵאִים
מִמֶּנּוּ, וְכָל הַמַּחֲנוֹת לֹקֶחִים אוֹתָם
מִפֶּתַחַת שֶׁל אוֹתוֹ הָאֹרֹךְ שִׁיּוּצָא מִתּוֹךְ
הַחֲשֵׁמַל.

וְאוֹתוֹ הָאֹרֹךְ כָּלֹל בְּשְׁנֵי אוֹרוֹת, וְהֵם
אֶחָד. אֹרֹךְ רֵאשׁוֹן הוּא אֹרֹךְ לְבָן שֶׁלֹּא

מֵאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמֵשׁ רַבּוּא מַחֲנוֹת עִמּוֹ
כְּחֻשְׁבוֹן יָמוֹת הַשָּׁנָה, וְלִכְלֵם יֵשׁ שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמֵשֶׁה מִפֶּתַחַת שֶׁל
אוֹרוֹת, מֵאוֹתוֹ הָאֹרֹךְ שִׁיּוּצָא מִתּוֹךְ
הַחֲשֵׁמַל הָעֲלִיּוֹן הַפְּנִימִי הַגָּנוּז וְהַנִּסְתָּר
שְׁסוּדוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת קְדוּשׁוֹת עֲלִיּוֹנוֹת
שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ תְּלוּוִים בּוֹ.

וְהוּא סוּד שֶׁל אִישׁ תָּם, בַּעַל הַבֵּית,
אִישׁ הָאֱלֹהִים. תָּם – שְׁשֵׁם סִיּוֹם וְקִשְׂרָא

לַצַּדִּיק וְגו'. נְהוֹרָא תַנְיִנָא, אִיהוּ נְהוֹרָא מְנַצָּא
מִלְּהָטָא, כְּגוּוֹן סוּמָק. וְאַתְּכִלִּילוּ תִרִין נְהוֹרִין בְּחַד,
וְהָיוּ חַד.

וְהָאִי אורִיא"ל רַב מְמָנָא, וְכָל אֵינוֹן מְשִׁירִין,
נְטָלִי הַהוּא נְהוֹרָא, וּבְגִין דְּכִלִּיל בְּתִרִין,
אַקְרִי תְּאוּמִ"ם. וְעַל דָּא שְׁלֵטָא בֵּיה, הַהוּא מוֹלָא
דְּאַקְרִי בְּרָזָא דִּילִיה תְּאוּמִים, וּבִיה אַתִּיהִיבַת
אוּרִייתָא. וּמִכָּאן אַתְּמַשְׁכָּאן דְּרָגִין לְתַתָּא, עַד
דְּסִלְקִין בְּשַׁמְהָן, (ס"א לְאַנְהָנָא) לְאַנְהָרָא עָלְמָא.

כָּל שְׁאָר מְזִלִּי, לִית לֹון פֶּה וְלִשׁוֹן, וְהָאִי אִית לִיה
פֶּה וְלִשׁוֹן כְּלִילָן בְּחַדָּא. וְעַל דָּא בְּאוּרִייתָא,
(יהושע א) וְהָגִית בּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה כְּתִיב. יוֹמָם, לְקַבֵּל
לִשׁוֹן. לַיְלָה, לְקַבֵּל פֶּה. וְכֹלָא כְּלִיל בְּחַדָּא. וּבְכֹלָא
סְלִיק תְּאוּמִים.

לשון הקודש

וְעַל זֶה שׁוֹלֵט בּוֹ אוֹתוֹ הַמְּזֹל שְׁנַקְרָא
בְּסוּד שְׁלוֹ תְּאוּמִים, וּבּוֹ נִתְּנָה תוֹרָה,
וּמִכָּאן נִמְשְׁכּוֹת דְּרָגוֹת לְמַטָּה, עַד
שְׁעוּלִים בְּשִׁמּוֹת (לְהַנְהִיג) לְהָאִיר אֶת
הָעוֹלָם.

לְכָל שְׁאָר הַמְּזֹלוֹת אֵין לָהֶם פֶּה וְלִשׁוֹן,
וְלִזְוָה יֵשׁ פֶּה וְלִשׁוֹן כְּלֹולִים בְּאַחֵד, וְעַל
זֶה בְּתוֹרָה, (יהושע א) וְהָגִית בּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה

שׁוֹלֵט בּוֹ הָעֵין, וְהָיוּ הָאוּר הַגְּנוּזִי
לַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שְׁנַאמֵר (תהלים צו) אוֹר זָרַע
לַצַּדִּיק וְגו'. אוֹר שְׁנִי הוּא אוֹר נּוֹצֵץ
לִזְוָה כְּצִבְעֵ אָדָם, וְנִכְלָלוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת
בְּאַחֵד וְהָיוּ אַחֵד.

וְהָאוּרִיא"ל הַמְּמָנָה הַגְּדוֹל הָזֶה וְכָל
אוֹתָם מַחֲנוֹת נוֹטְלִים אוֹתוֹ הָאוֹר,
וּמִשׁוֹם שְׁכֻלּוֹל בְּשָׁנִים נִקְרָא תְּאוּמִ"ם.

תּוֹמִים כְּתִיב, וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב תּוֹמִים, (בראשית כה) וְהִנֵּה תּוֹמִים בְּבִטְנָה. אִי תִימָא דְּבִגִין תִּירוּיָהּ קֹאמֶר. לָאוּ הָכִי, דִּהָא עֲשׂוּ לָא סְלִיק בְּרָזָא דָּא. אֵלָּא בִּגִין יַעֲקֹב קֹאמֶר, וּשְׁבַחָא דָּא, דִּהְוָה בְּמַעֲהָ דִּהְיָא צִדְקָתָא, קָא מְשַׁבַּח קָרָא. וּבִגִין דִּהְוָה תַּמָּן הָהוּא רָשָׁע, אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן אֵלָּף.

וְכָלֹא רָזָא חָדָא. יַעֲקֹב נָטִיל בְּרָזָא דִּילִיָּה, תִּרִין יִרְחִין נִים"ן וְאִי"ר, וְאַתְּכִלִּיל אִיהוּ בְּרָזָא דְּסִינֹן, דִּאִיהוּ תַּאֲוִמִּים. עֲשׂוּ, נָטִיל בְּרָזָא דִּילִיָּה, תִּרִין יִרְחִין תַּמּוּז"ז אָ"ב, וְאִיהוּ לָא אֲשַׁתְּכַח, וְאַתְּאֲכִיד, דִּהָא אֱלוֹ"ל לָאוּ דִּילִיָּה הוּא, וְאַפִּילוּ אָ"ב, ט' יוֹם אֵינֹן דִּילִיָּה, וְלֹא יִתִּיר, וְאַתְּאֲכִיד, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא אִיהוּ בְּרָזָא דְּתַאֲוִמִּים, אֵלָּא אֲתַפְּרֵשׁ לְחֻדְיָה, וְסָטָא לְסָטָרָא אַחְרָא בְּאַפִּיסָה וּשְׁמֹמוֹ,

לשון הקודש

הכתוב. ומשום שהיה שם אותו רשע, הסתלק משם אֵלָּף.

וְכָלֹא סוּד אַחֵר. יַעֲקֹב נָטִיל בְּסוּד שְׁלוֹ שְׁנֵי חֲדָשִׁים – נִים"ן וְאִי"ר, וְהוּא נִכְלָל בְּסוּד שְׁלֹ סִינֹן שֶׁהוּא תַּאֲוִמִּים. עֲשׂוּ נָטִיל בְּסוּד שְׁלוֹ שְׁנֵי חֲדָשִׁים – תַּמּוּז"ז וְאָ"ב, וְהוּא לֹא נִמְצָא וְנִאָּכֵד, שְׁהָרִי אֱלוֹ"ל אֵינֹן שְׁלוֹ, וְאַפִּילוּ בְּאֵב תִּשְׁעָה יָמִים הֵם שְׁלוֹ וְלֹא יוֹתֵר, וְנִאָּכֵד וְלֹא נִמְצָא, וְאֵינֹן

כתוב. יוֹמָם – בְּנֶגֶד לְשׁוֹן. לִילָה – בְּנֶגֶד פֶּה. וְהַכֹּל כָּלוּל בְּאַחֵר, וּבְכָל עוֹלָה תַּאֲוִמִּים.

תּוֹמִים כְּתוּב, וְעַל סוּד זֶה כְּתוּב תּוֹמִים, (בראשית כה) וְהִנֵּה תוֹמָם בְּבִטְנָה. אִם תֹּאמַר שֶׁבְּשִׁבִּיל שְׁנִיָּהֶם הוּא אָמַר – לֹא כֵן, שְׁהָרִי עֲשׂוּ לֹא עָלָה בְּסוּד זֶה. אֵלָּא בְּשִׁבִּיל יַעֲקֹב הוּא אָמַר, וּשְׁבַח זֶה שְׁהָיָה בְּמַעֲיָה שֶׁל אוֹתָהּ הַצִּדְקָתָא מְשַׁבַּח

בְּמֶה דַּאת אָמַר, (תהלים ט) הָאוֹיֵב תִּמּוֹ חֲרָבוֹת לְנִצָּחַ.

וּבְגִין דִּיעֲקֹב אִיהוּ תְּאוּמִים, אֲתִיְהִיבֵת אוֹרִיִּתָּא
לְבָנָיו בַּחֲדָשׁ תְּאוּמִים, וְאוֹרִיִּתָּא בְּרֹזָא
דְּתְּאוּמִים, תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, וְתּוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה. בַּחֲדָשׁ
תְּלִיתָאִי, לָעַם תְּלִיתָאִי, בְּדִרְגִין תְּלִיתָאִין, תּוֹרָה
תְּלִיתָאִי: תּוֹרָה, נְבִיאִים, וּכְתוּבִים. וְכָלֹא חַד.

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פֿרשֿתָּא דָּא בְּהַאי קָרָא
אוּקְמוּהָ לִיה לְעִילָא. תָּאנִי רַבִּי חֲזִיא,
בְּתַהוּא זְמַנָּא דְּמָטוּ יִשְׂרָאֵל לְטוֹרָא דְּסִינִי, פָּנִישׁ
לְהוּ קֳדָשׁא בְּרִידָא חוּא לְזִרְעִין דִּישְׂרָאֵל, וְאַשְׁנַח לִיה
בְּכָלְהוּ, וְלֹא אַשְׁבַּח בְּכָלְהוּ זִרְעָא דִּישְׂרָאֵל פְּסִילוֹ,
אַלֹּא כָלְהוּ זִרְעָא קֳדִישָׁא, כָּלְהוּ בְּנֵי קָשׁוּט.

לשון הקודש

נְבִיאִים וּכְתוּבִים. וְהַכֵּל אַחֲד.
בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פֿרשֿתָּא זוּ בְּפִסּוּק
זֶה פֿרשׁוֹ אוֹתָהּ לְמַעַלְהָ. שְׁנָה רַבִּי חֲזִיא,
בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינִי,
כְּנִס אוֹתָם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת זֶרַע
יִשְׂרָאֵל וְהַשְׁגִּיחַ בָּהֶם בְּכָלֶם, וְלֹא מָצָא
בְּכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל פְּסוּל, אַלֹּא כָלֶם זֶרַע
קֳדָשׁ, כָּלֶם בְּנֵי אֱמֶת.

בְּסוּד שֶׁל תְּאוּמִים, אַלֹּא נִפְרֵד לְבָדוֹ
וְסָטָה לְצַד אַחֵר בְּאַפָּס וּשְׂמֻמָּה, כְּמוֹ
שְׁנַאָמַר (תהלים ט) הָאוֹיֵב תִּמּוֹ חֲרָבוֹת
לְנִצָּחַ.

וּמִשּׁוּם שִׁיעֲקֹב הוּא תְּאוּמִים, נִתְּנָה
תּוֹרָה לְבָנָיו בַּחֲדָשׁ תְּאוּמִים, תּוֹרָה
שְׂבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה, בַּחֲדָשׁ
הַשְּׁלִישִׁי, לָעַם הַשְּׁלִישִׁי, בְּדִרְגּוֹת
שְׁלִישִׁיּוֹת, תּוֹרָה מְשַׁלֶּשֶׁת - תּוֹרָה

בַּת־הוּא זִמְנָא אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִשָּׁה,
הִשְׁתָּא אָנָּא בְּעִי לְמִיחָב אוֹרֵייתָא
לְיִשְׂרָאֵל, מְשִׁיךְ לְהוּ בְּרַחֲמֵימוֹתָא דְאַבְהֵן,
בְּרַחֲמֵימוֹתָא דְרַחֲמִימָנָא לְהוּ, וּבִאֲתָוּוֹן דְּעַבְדִּית לְהוּ.
וְאַתְּ חַיִּי לִי שְׁלִיחָא, וְאַתִּיב מְלִין אֵלִין. אָמַר ר'
יוֹסִי אָמַר ר' יְהוּדָה, כִּךְ אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְמִשָּׁה, בְּמַלְא דָּא חַיִּי לִי שְׁלִיחָא מְחִימָנָא,
לְאַמְשָׁבָא יִשְׂרָאֵל אֲבַתְרָאִי.

וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יי' מִן הַהָר
וְגו' (שמות יט) וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים,
לְאַתְרָא דְפְרִישָׁן גְּדַפּוּי דְשְׂכִינְתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
(תהלים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וְגו'.

תַּאֲנָא אָמַר ר' יְהוּדָה, כָּל זִמְנָא דְגִלּוּפֵי מַלְכָּא
עֲלָא מִתִּישְׁרֹן בְּאַתְרֵיהּ, עֲלָמִין כְּלָחוּ
בְּחִידוֹ, וְכָל עוֹבְדֵין מִתִּישְׁרֹן בְּקִימֵייהּ. (מֵאן כָּל עוֹבְדֵין

לשון הקודש

שְׁלִיחַ נֶאֱמָן לְמִשְׁךְ אֶת יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי.
וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה'
מִן הַהָר וְגו'. וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים –
לְמָקוֹם שְׁפָרוּשׁוֹת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וְגו'.

שְׂנִינֵי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל זִמְנָן
שֶׁחֲקִיקוֹת הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיזוּ מִתִּישְׁרוֹת
בְּמָקוֹמָן, כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׁמְחָה וְכָל

בְּאוֹתוֹ זִמְנָן אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמִשָּׁה: עֲכָשׁוּ אֲנִי רוֹצֶה לָתֵת תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, מִשְׁךְ אוֹתָם בְּאַהֲבָה שֶׁל
אֲבוֹת, בְּאַהֲבָה שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָם
וּבְאוֹתוֹת שֶׁעָשִׂיתִי לָהֶם, וְאַתָּה תִּהְיֶה לִי
שְׁלִיחַ וְהִשָּׁב הַדְּבָרִים הַלֵּלוּ. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּךְ אָמַר הַקֹּדֶשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה: בְּדָבָר זֶה תִּהְיֶה לִי

מִתִּישָׁרֹן בְּקִיּוּמֵיהוּ) בְּמָה דַּאתְּ אָמַר, (שמות לד) אֶת מַעֲשֵׂה
 יי' כִּי נֹרָא הוּא. מָאִי כִּי נֹרָא הוּא. אָמַר ר'
 אֶלְעָזָר, שְׁלִימוּ דְכָלָא. בְּמָה דַּאתְּ אָמַר (דברים י) הָאֵל
 הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. מָאִי (דף ע"ט ע"א) וְהַנּוֹרָא. דַּא
 יַעֲקֹב. וּכְתִיב, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, בְּתַרְגּוּמוֹ,
 גִּבּוֹר שְׁלִים. שְׁלִים בְּכָלָא. בְּךָ כָּל עוֹבְדִין דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיד הוּא, שְׁלִימִין בְּשְׁלִימוֹ, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר, יוֹמָא חַד הָזָה קָאִימָנָא
 קָמִיה דְּר' יְהוּדָה סָבָא, שְׁאִילָנָא לִיה, מָאִי
 דְּכְתִיב, (בראשית כה) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נּוֹרָא וְגו'. מָאִי
 קָא חָמָא, דְּקָאֶמַר דַּאִיהוּ נּוֹרָא. אָמַר לִי, חָמָא
 שְׁלִימוֹ דְּמַהִימָנוּתָא קַדִּישָׁא, דְּהָזָה שְׁכִיחַ בְּהָהוּא
 אֶתְר, בְּגִזְוִנָא דְלַעִילָא. וּבְכָל אֶתְר דְּחַוִּי שְׁלִימוּתָא
 שְׁכִיחַ, אַקְרִי נּוֹרָא.

לשון הקודש

בְּשִׁלְמוֹת בְּקִיּוּם שְׁלָם.
שְׁנִינֹו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי
 עוֹמֵד לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה הַזֶּקֶן וְשָׁאֲלֵתִי
 אוֹתוֹ עַל מַה שְּׁכָתוּב (שם כה) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר
 מַה נּוֹרָא וְגו'. מַה רָאָה שְׁאָמַר שֶׁהוּא
 נּוֹרָא? אָמַר לִי, רָאָה שְׁלָמוֹת הָאִימָנוּת
 הַקְדוּשָׁה שֶׁהִיטָה מְצוּיָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
 כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, וּבְכָל מְקוֹם שְׁמִצּוּיָה
 שְׁלָמוֹת נִקְרָא נּוֹרָא.

הַמַּעֲשִׂים מִתִּישָׁרִים עַל קִיּוּמָם, (מי כל
 הַמַּעֲשִׂים הַמִּתִּישָׁרִים עַל קִיּוּמָם) כְּמוֹ שְׁנִנְיָאֵמַר (שמות
 לד) אֶת מַעֲשֵׂה ה' כִּי נֹרָא הוּא. מַה זֶה
 כִּי נֹרָא הוּא? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלָמוֹת
 הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנִנְיָאֵמַר (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל
 הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. מַה זֶה וְהַנּוֹרָא? זֶה יַעֲקֹב.
 וּכְתוּב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם,
 בְּתַרְגּוּמוֹ – אָדָם שְׁלָם. שְׁלָם בְּכָל. בְּךָ
 כָּל מַעֲשֵׂי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלָמִים

אֲמִינָא לִיה, אִי הָכִי, אֲמִאי תַּרְגוּמוֹ דְּחִילוֹ,
וְלֹא שָׁלִים. אָמַר לִי, לִית דְּחִילוֹ אָלָא
בְּאַתָּר דְּהוּי שְׁלִימוּתָא שְׁכִיתָ, וּבְכָל אַתָּר דְּהוּי
שְׁלִימוּתָא שְׁכִיתָ, אַתְּקָרִי נֹרָא. דְּכְתִיב, (תהלים לד)
יִרְאוּ אֶת יי' קְדוֹשֵׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירָאִיו,
מִמִּשְׁמַע דְּקָאֻמַּר כִּי אֵין מַחְסוֹר, בְּאַתָּר דְּלִית
מַחְסוֹר, שְׁלִימוּתָא שְׁכִיתָ.

תֵּאנָא (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, אָמַר ר' יוֹסִי,
דָּא הוּא מוֹשֶׁה, דְּכְתִיב וּמוֹשֶׁה עָלָה אֶל
הָאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְּנִיו, דָּא הוּא אַהֲרֹן.
דְּכְתִיב, (ויקרא טז) וּמִלֹּא חַפְּנֵיו קִטְרֶת סַמִּים דִּקָּה. מִי
צָרַר מַיִם בַּשְּׂמֶלֶה, דָּא אֱלִיהוֹ. דְּכְתִיב, (מלכים א יז) אִם
יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לֹפִי דְּבָרִי.
מִי הִקִּים כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ, דָּא הוּא אַבְרָהָם. דְּכְתִיב
בֵּיהּ, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ

לשון הקודש

שְׁנִינֵנּוּ, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד – אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, זְהוּ מוֹשֶׁה, שְׁכָתוֹב וּמוֹשֶׁה עָלָה אֶל
הָאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְּנֵיו – זְהוּ
אַהֲרֹן, שְׁכָתוֹב (ויקרא טז) וּמִלֹּא חַפְּנֵיו
קִטְרֶת סַמִּים דִּקָּה. מִי צָרַר מַיִם בַּשְּׂמֶלֶה
– זְהוּ אֱלִיהוֹ, שְׁכָתוֹב (מלכים א יז) אִם יִהְיֶה
הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לֹפִי
דְּבָרִי. מִי הִקִּים כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ – זְהוּ

אַמְרֵתִי לוֹ, אִם כֶּךָ, לָמָּה תַּרְגוּמוֹ פַּחַד
וְלֹא שָׁלִים? אָמַר לִי, אֵין פַּחַד אֱלֹא
בְּמָקוֹם שְׁמִצּוּיָה שְׁלָמוֹת, וּבְכָל מָקוֹם
שְׁמִצּוּיָה שְׁלָמוֹת נִקְרָא נֹרָא, שְׁכָתוֹב
(תהלים לד) יִרְאוּ אֶת ה' קְדוֹשֵׁיו כִּי אֵין
מַחְסוֹר לִירָאִיו. מִמִּשְׁמַע שְׁאֻמַּר כִּי אֵין
מַחְסוֹר – בְּמָקוֹם שְׁאֵין מַחְסוֹר מְצוּיָה
שְׁלָמוֹת.

בְּהִבָּרְאם, אֶל תִּקְרִי בְּהִבָּרְאם, אֶלֹא בְּאַבְרָהָם.

הוא תִּגִּי הָאִי, וְהוא אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיה (תהלים מז) עָלָה

אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה (מִי עָלָה תִּקְוֹן בְּסוּד אֶת הָאוֹר אֲמַנְם בְּתִרְוּעָה וַיֵּרֶד בְּסוּד

וַיִּבְדֵּל, הַבְּדִילוֹ לֹא אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ בְּחִפְּנֵיו, דָּא

קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב, (איוב יב) אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ

כָּל חַי וְגו'. מִי צָרַר מַיִם בַּשְּׁמֵלָה דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיה (איוב כו) צוּרֵר מַיִם בְּעֵבְיוֹ. מִי חָקִים

כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיה,

בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. תו

אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְגו', אֵלִין אֵינוֹן אַרְבַּע

קִטְרִי עֲלֵמָא, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעֶפֶר.

אָמַר ר' יִיסָא, אֶתְחַזֵּן מְלֹוי דְּר' יוֹסִי, דְּלֹא

מִתְקַיֵּמָאן. כַּד מָטוּ מְלִין אֵלִין לְגַבִּיהַ דְּר'

לשון הקודש

בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי וְגו'. מִי צָרַר מַיִם
בַּשְּׁמֵלָה - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

שְׁכֵתוֹב בּוֹ (שם כו) צוּרֵר מַיִם בְּעֵבְיוֹ. מִי
חָקִים כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוּא, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'
אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. עוֹד אָמַר, מִי עָלָה

שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְגו' - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבַּעַה
קִטְרֵי הָעוֹלָם - אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם וְעֶפֶר.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, נִרְאִים דְּבַרֵּי רַבִּי יוֹסִי

אַבְרָהָם, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (בראשית ב) אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאם. אֶל

תִּקְרִי בְּהִבָּרְאם, אֶלֹא בְּאַבְרָהָם.

הוּא שָׁנָה אֶת זֶה, וְהוּא אָמַר. מִי עָלָה
שָׁמַיִם - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֵתוֹב

בּוֹ (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה. (מִי עָלָה,
תִּקְוֹן בְּסוּד אֶת הָאוֹר. אֲמַנְם בְּתִרְוּעָה. וַיֵּרֶד, בְּסוּד וַיִּבְדֵּל. הַבְּדִילוֹ

לֹא אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ בְּחִפְּנֵיו - זֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֵתוֹב (איוב יב) אֲשֶׁר

שָׁמְעוֹן, אָנֹכִי יָדוּי בְּרִישִׁיָּה דֶּר' יוֹסִי וּבִרְכִּיָּה, וְאָמַר
שְׁפִיר קָא אֲמַרְתָּ, וְהָכִי הוּא. אָמַר לִיה מִנָּא לָךְ.
אָמַר לִיה הָכִי אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, דִּהּוּה אָמַר מִשְׁמִיָּה
דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא.

יֹכְמָא חַד הָוָה יְתִיב ר' שָׁמְעוֹן בְּתַרְעָא דְצַפּוּרִי,
אָמַר לִיה ר' יִיסָא, הָאִי דְאָמַר ר' יוֹסִי, מִי
עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְגו', וּמִנָּא חָדָא אָמַר, דָּא מִשְׁשָׁה.
לְבַתָּר אָמַר, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְבַתָּר אָמַר,
אֵלִין אַרְבַּע קְטִירִין אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר. וְחִמִּינָא
לִיה לְמַר דְּבִרְכִּיָּה.

אָמַר לִיה וְדָאִי שְׁפִיר קָא אָמַר, וְהָכִי הוּא, וְכָלָא
חַד מַלְתָּ, וְכָלְהוּ מְלִי אֶתְקִימוּ בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְכָלְהוּ בְּחַד מִתְקַלָּא סְלָקָא. אֶתְרַגִּישׁ ר'
יִיסָא בְּמַלּוּזֵי דֶּר' שָׁמְעוֹן, וְאָמַר וְדָאִי הָאִי הָכִי הוּא,

לשון הקודש

אחת אמר זה משה, אחר כך אמר זה
הקדוש ברוך הוא, אחר כך אמר אלו
ארבעה קשרים, אש רוח מים ועפר,
וראיתי שמוֹרְנוּ בְּרַכּוֹ?
אמר לו, ודאי שיִפָּה אָמַר, וכך הוא,
והכל דבר אחד, וכל הדברים התקיימו
בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכָלֵם עוֹלָיִם
בְּמִשְׁקַל אֶחָד. הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי יִיסָא בְּדַבְּרֵי
רַבִּי שָׁמְעוֹן וְאָמַר, וְדָאִי כֵךְ זֶה, וְכֵךְ

שְׁלָא מִתְקִימִים. בְּשִׁהֲגִיעוֹ הַדְּבָרִים הָלְלוּ
אֶל רַבִּי שָׁמְעוֹן, הִנֵּית יָדוֹ בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל
רַבִּי יוֹסִי וּבִרְכּוֹ, וְאָמַר, יָפָה אֲמַרְתָּ וְכֵךְ
זֶה. אָמַר לוֹ, מִנֵּין לָךְ? אָמַר לוֹ, כֵךְ
לְמַדְתִּי מֵאַבִּי שֶׁהִיָּה אוֹמֵר מִשְׁמוֹ שֶׁל
רַב הַמְנוּנָא סָבָא.

יום אחד היה יושב רבי שמעון בשער
של צפּוּרִי. אמר לו רבי ייסא, זה שאמר
רבי יוסי מי עלה שמים ויֵרֶד - פעם

וְהָכִי אוֹלִיפְנָא מִקָּמִיָּה דְּמֹר זְמָנָא אַחֲרָא. וְכֹלָא
שְׁפִיר. (אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהִבְרָאָם, אֵלָּא
בְּאִבְרָהָם. דְּכֶתִיב, (תְּהִלִּים פֶּט) בִּי אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה. אָבֵל)

אָבֵל סוּפָא דְקָרָא מָאִי קָא מִיִּירִי דְכֶתִיב, (מִשְׁלִי ל)
מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ בִּי תִדַּע. מַה שְּׁמוֹ
תִּינֵחַ, מַה שֵּׁם בְּנוֹ מַהוּ. אָמַר לִיה, רָזָא דְמִלָּה
הָא אוֹלִיפְנָא לִר' אֶלְעָזָר בְּרִי. אָמַר לִיה, לִימָא לִי
מֹר, דְּהָא בְּחִלְמִי שְׁאִילָנָא קָמִיָּה דְּמֹר הָאִי מִלָּה,
וְאָמַר לִי, וְאִנְשִׁינָא לָהּ. אָמַר לִיה, אִי אִימָא
תִּדְבֵּר. אָמַר לִיה וּדְאִי. דְּהָא מַה דְּאוֹלִיפְנָא קָמִי
דְּמֹר יוֹמָא דָּא אֲדַבְּרִנָּא.

אָמַר לִיה רָזָא דְמִלָּה, הִינֵנו דְכֶתִיב, (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי
בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְכֶתִיב (יִשְׁעִיָּה מֹט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאָר. וּבְרָזָא עֲלָאָה, וְהָאִי אֶקְרִי בְנוֹ. אָמַר
יְנוּחַ דְּעֵתִיָּה דְּמֹר, דְּהָא רָזָא דָּא יִדְעֵנָא. אֲדַהֲכִי,

לשון הקודש

אָמַר לוֹ, יֹאמַר לוֹ מוֹרִי, שְׁהָרִי בְּחִלּוּמִי
שְׁאֵלְתִּי לִפְנֵי מוֹרִי דְּבֵר זָה, וְאָמַר לִי
וְשִׁבְחִתִּי אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, אִם אָמַר –
תִּזְכֹּר? אָמַר לוֹ, וּדְאִי, שְׁהָרִי מַה
שְׁלֵמְדִתִּי לִפְנֵי מוֹרִי, יוֹם זָה נִזְכַּרְתִּי.

אָמַר לוֹ, סוּד הַדְּבָר – הִינֵנו שְׁכֵתוֹב
(שְׁמוֹת ו) בְּנֵי בְּכֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֵתוֹב יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וּבְסוּד עֲלִיוֹן, זָה

לְמַדְנוּ מִשֵּׁם מוֹרְנוּ בְּפַעַם אַחֲרֵת. וְהַכֵּל
יִפְה. (אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי
בְּהִבְרָאָם אֵלָּא בְּאִבְרָהָם, שְׁכֵתוֹב (תְּהִלִּים פֶּט) בִּי אֲמַרְתִּי עוֹלָם
חֶסֶד יִבְנֶה. אָבֵל)

אָבֵל סוּף הַכֵּתוֹב מַהוּ אוֹמַר? שְׁכֵתוֹב
מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ בִּי תִדַּע. מַה שְּׁמוֹ
מִילָּא, מַה זָה מַה שֵּׁם בְּנוֹ? אָמַר לוֹ, סוּד
הַדְּבָר הָרִי לְמַדְתִּי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנִי.

לֹא אֶדְבַר ר' יִיסָא, חֲלָשׁ דְּעֵתִיָּה, אָזַל לְבֵיתִיָּה,
אֶדְמוּךְ, אַחֲזִיאוּ לִיָּה בְּחִלְמִיָּה, חַד סִפְרָא דְאַגְדָּתָא,
דְּהִהוּ כְּתִיב בֵּיה, חֲכֻמָּה וְתַפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ.

אֶתְעֵר, אָזַל לְגַבִּיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, נָשַׁק יָדָיו, אָמַר,
הָכִי חֲמִינָא בְּחִלְמָא. וּמָנָא אַחְרָא חֲמִינָא
בְּחִלְמָא, חַד (דף ע"ט ע"ב) סִפְרָא דְאַגְדָּתָא דְאַחֲזִיאוּ קַמָּאי,
וְהִהוּ כְּתִיב בֵּיה, חֲכֻמָּה וְתַפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ, חֲכֻמָּה
לְעִילָא, תַּפְאֶרֶת לְתַתָּא. בְּמִקְדָּשׁוֹ לְגַבִּיָּהוּ. וְהָכִי
חֲמִינָא בְּחִלְמָא וּמָנָא חַדָּא. וְהָכִי אֲשַׁבְּחָנָא בְּפוּמָאי.
אָמַר לִיָּה ר' שְׁמַעוֹן, עַד כַּעַן רַבִּיָּא אַנְתָּ, לְמִיעַל
בֵּין מְחַצְדֵי חֻקְלָא, וְהָא כֻלָּא אַחֲזִיאוּ לָךְ. וְדָא הוּא
דְּכְתִיב, מַה שְּׁמוֹ וּמַה שָּׁם בְּנוּ כִּי תִדְעוּ. חֲכֻמָּה
שְׁמוֹ, תַּפְאֶרֶת בְּנוּ.

לשון הקודש

לְפָנֵי, וְהָיָה כְּתוּב בּוֹ חֲכֻמָּה וְתַפְאֶרֶת
בְּמִקְדָּשׁוֹ, חֲכֻמָּה לְמַעְלָה, תַּפְאֶרֶת
לְמַטָּה, בְּמִקְדָּשׁוֹ אֵלֵיהֶם. וְכָךְ רֵאִיתִי
בְּחִלּוּם פַּעַם אַחַת וְכָךְ מְצֵאתִי בְּפִי.
אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַד עַכְשָׁו אַתָּה
תִּינוּק לְהַכְנִס בֵּין קוֹצְרֵי הַשְּׂדֵה, וְהָרִי
הַכֹּל הִרְאוּ לָךְ. וְהָיוּ שְׂכֵתוֹב מַה שְּׁמוֹ
וּמַה שָּׁם בְּנוּ כִּי תִדְעוּ. חֲכֻמָּה שְׁמוֹ,
תַּפְאֶרֶת בְּנוּ.

נִקְרָא בְּנוּ. אָמַר, תְּנוּחַ דְּעֵתוֹ שֶׁל מוֹרִי,
שְׁהָרִי סוּד זֶה יִדְעֵתִי. בֵּין כֶּךָ לֹא נִזְכַּר
רַבִּי יִיסָא, חֲלָשָׁה דְּעֵתוֹ וְהִלָּךְ לְבֵיתוֹ.
נִרְדָּם. הִרְאוּ לוֹ בְּחִלּוּם סֵפֶר אַגְדָּה אֶחָד
שְׁהָיָה כְּתוּב בּוֹ חֲכֻמָּה וְתַפְאֶרֶת
בְּמִקְדָּשׁוֹ.

הִתְעוֹרֵר וְהִלָּךְ אֶל רַבִּי שְׁמַעוֹן. נָשַׁק יָדוֹ
וְאָמַר, כֶּךָ רֵאִיתִי בְּחִלּוּם. פַּעַם אַחֲרֵת
רֵאִיתִי בְּחִלּוּם סֵפֶר אַגְדָּה אֶחָד שְׁהִרְאוּ

(תנא) (שמות יט) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים, וַפָּאָה חוֹלְקִיָּה
 דְּמֹשֶׁה, דְּזָבִי לִיקְרָא דָא, דְּאוֹרֵייתָא אֶסְחִיד
 בְּגִינִיָּה בְּךָ. (תאני ר' יהודה) תָּא חַזִּי, מַה בֵּין מֹשֶׁה
 לְשָׂאֵר בְּנֵי עֲלָמָא. שְׂאֵר בְּנֵי עֲלָמָא, כֹּד סְלָקִין,
 סְלָקִין לְעֵתְרָא, סְלָקִין לְרַבּוּ, סְלָקִין לְמַלְכוּ, אֲבָל
 מֹשֶׁה כֹּד סְלִיק, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל
 הָאֱלֹהִים, וַפָּאָה חוֹלְקִיָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִכָּאֵן אָמְרוּ חֲבֵרִיא, הָבָא לִיטְהֵר
 מִסִּיעִין אוֹתוֹ, דְּכְתִיב וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל
 הָאֱלֹהִים. מַה כְּתִיב בְּתֵרִיָּה, וַיִּקְרָא אֵלָיו יי'. דְּמֵאֵן
 דְּבַעֵי לְאַתְקַרְבָּא, מְקַרְבִּין לִיהּ.

וַיִּקְרָא אֵלָיו יי' מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית
 יַעֲקֹב וְגו'. ר' יִצְחָק פִּתַּח, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי
 תִּבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכּוֹן חֲצֵרֶיךָ, וַפָּאָה חוֹלְקִיָּה דְּתַהוּא

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִכָּאֵן אָמְרוּ הַחֲבֵרִים,
 הָבָא לְטַהֵר מִסִּיעִין אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב וּמֹשֶׁה
 עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו?
 וַיִּקְרָא אֵלָיו ה'. שְׁמִי שְׂרוּצָה לְהִתְקַרֵּב,
 מְקַרְבִּים אוֹתוֹ.

וַיִּקְרָא אֵלָיו מֶלֶאךָ ה' מִן הָהָר לֵאמֹר
 כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
 פִּתַּח, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב

וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. אֲשֶׁרִי חֲלָקִין
 שֶׁל מֹשֶׁה שְׂזֻכָּה לְכַבֹּד זֶה שְׁהִתּוֹרָה
 הַעִידָה בְּשִׁבְלֹו בְּךָ. (שנה רבי יהודה) בֹּא
 וּרְאֵה מַה בֵּין מֹשֶׁה לְשָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם.
 שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, בְּשַׁעְוִלִים – עוֹלִים
 לְעֵשֶׂר, עוֹלִים לְגִדְלָה, עוֹלִים לְמַלְכוּת.
 אֲבָל בְּמֹשֶׁה, בְּשַׁעְוִלָה, מַה כְּתוּב?
 וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. אֲשֶׁרִי חֲלָקִין!

בַּר נָשׁ, דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא אֶתְרַעֵי בֵּיהּ, וְקָרִיב לִיהּ, לְמִשְׁרֵי בְּגוֹ הַיְכָלָא קְדִישָׁא, דְּכָל מָאן דְּאִיהוּ אֶתְרַעֵי בֵּיהּ לְפִוְלְחָנִיהּ, רָשִׁים הוּא מִרְשִׁימִין דְּלַעִילָא, לְמַנְדַּע דִּהָא הוּא אֶתְבַּחַר מִקְמִיהּ דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, לְמִשְׁרֵי בְּמִדּוּרָיוּ. וְכָל מָאן דְּאֶשְׁתַּבַּח בֵּיהּ הֵהוּא רְשִׁימָא, אַעֲבַר בְּכָל תְּרַעִין דְּלַעִילָא, וְלִית דְּיִמְחִי בִידּוּי.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וּפָאָה חוֹלְקִיהּ דְּמִשְׁה, דְּעָלִיהּ כְּתִיב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקָּרֵב, וּכְתִיב בֵּיהּ (שמות כד) וּמִשְׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל וְנִגַּשׁ מִשְׁה לְבָדּוֹ אֶל יְיָ וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ. כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב: אֵלֶיךָ נִוְקְבִי, וְתִגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל: אֵלֶיךָ דּוֹכְרִין.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כֹּה תֹאמַר, כְּמָה דָּאָתָּ אָמַר (במדבר ו) כֹּה תִבְרָכוּ. וּכְתִיב, (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִשְׁה, שְׁעָלִיו כְּתוּב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקָּרֵב, וּכְתוּב (שמות ב) וּמִשְׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל, (שם כד) וְנִגַּשׁ מִשְׁה לְבָדּוֹ אֶל ה' וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ. כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב – אֵלֶיךָ הַנִּקְבּוֹת. וְתִגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל – אֵלֶיךָ הַדּוֹכְרִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כֹּה תֹאמַר, כְּמָה שְׁנֹאמַר כֹּה תִבְרָכוּ. וּכְתוּב וַחֲסִידֶיךָ

יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בּוֹ וְקָרַב אוֹתוֹ לְשֵׁרוֹת בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַקְדוּשׁ, שְׁכָל מִי שֶׁהוּא הִתְרַצָּה בּוֹ לְעַבְדּוֹתוֹ, רְשׁוּם הוּא מִרְשׁוּמִים שְׁלֻמְעָלָה לְדַעַת, שְׁחָרִי הוּא נִבְחַר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ הַעֲלִיז לְשֵׁרוֹת בְּמִדּוּרוֹ, וְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא בּוֹ אוֹתוֹ הָרָשָׁם, עוֹבֵר בְּכָל הַשְּׁעָרִים שְׁלֻמְעָלָה וְאֵין מוֹחָה בִּידּוּ.

יִבְרַכּוּכָהּ, כִּלּוּמֶר יִבְרְכוּ כֹה. כֹּה תֹאמֶר לְבֵית
 יַעֲקֹב, בְּאַמִּירָה. וְהִינֵנוּ מִסְטָרָא דְדִינָא. וְתִגִּיד לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל, כִּמָּה דַּאתְּ אָמַר, (דברים ד) וַיִּגֵּד לָכֶם אֶת
 בְּרִיתוֹ. וּכְתִיב (דברים כו) הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְי' אֱלֹהֶיךָ.
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, דּוּכְרִין, דַּאתּוּ מִסְטָרָא ד־רַחֲמֵי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, (ס"א יוסי) הוֹאִיל וְאַתִּינָא לְהֵא, מַה
 הוּא הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְי' אֱלֹהֶיךָ. לַיְי' אֱלֹהֵינוּ,
 מִיבְעֵי לִיה. אָמַר לִיה ר' שְׁמַעוֹן, וְכִי הָאִי בְלַחֲדוּי
 הוּא. וְהָא כְתִיב (דברים ח) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ מִבִּיאָד אֶל
 אֶרֶץ טוֹבָה וְגו'. (דברים ז) אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ.
 (דברים ד) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא, וְכִלְהוּ הָכִי.

אַלָּא הָכִי תַנִּינֵן, כֹּל תִּדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוּמָה
 כְּמִי שְׂיֵשׁ לוֹ אֱלוֹהִי. וְכֹל תִּדָּר בְּחוּצָה לְאֶרֶץ
 דּוּמָה כְּמִי שְׂאִין לוֹ אֱלוֹהִי. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם

לשון הקודש

וְהָא הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ? לַה' אֱלֹהֵינוּ
 הִיזָה צִרְיָךְ לַהֲיוֹת! אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 וְכִי רַק בְּלִבְדּוֹ הוּא, וְהָרִי כְתוּב (שם ח) כִּי
 ה' אֱלֹהֶיךָ מִבִּיאָד אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְגו',
 (שם) אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, (שם ד) כִּי ה'
 אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא, וְכֹלָם כִּךְ?
 אַלָּא כִךְ שְׁנִינּוּ, כֹּל תִּדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 דּוּמָה כְּמִי שְׂיֵשׁ לוֹ אֱלוֹהִי, וְכֹל תִּדָּר

יִבְרַכּוּכָהּ, כִּלּוּמֶר יִבְרְכוּ כֹה. כֹּה תֹאמֶר
 לְבֵית יַעֲקֹב - בְּאַמִּירָה, וְהִנֵּנוּ מִצַּד
 הַדִּין. וְתִגִּיד לְבֵית יִשְׂרָאֵל - כִּמוֹ
 שְׁנִיאָמַר (דברים ד) וַיִּגֵּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ.
 וְכְתוּב (שם כו) הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ.
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל - הַזְכָּרִים, שְׂבָאוּ מִצַּד
 הַרַחֲמִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הוֹאִיל וּבִאֲנוּ לָזֶה, מַה

דִּזְרַעַא קְדִישָׁא, לְאַרְעָא קְדִישָׁא סְלִקָּא. וּשְׂכִינְתָּא
בְּאַתְרָה יִתְבָּא. וְהָאִי בְּהָאִי תִּלְיָא. וּמִשָּׁה לָּא קֹאמֵר
אַלְהִיד, אֵלָּא לְאַיְנוֹן דְּחַוּוּ זְמִינִין לְמִיעֵל לְאַרְעָא
קְדִישָׁא, וּלְקַבְּלָא אִפִּי שְׂכִינְתָּא. וּמָה דְּלֹא אָמֵר
אַלְהִינוּ, מִשּׁוּם דְּהָא מִשָּׁה לָּא זָכָה לְמִיעֵל לְאַרְעָא,
וּבְגִינִי בְּךָ, אַלְהִיד וְדָאִי בְּכָל אַתְרָה, מִשּׁוּם דְּאַיְנוֹן
חַוּוּ זְמִינִין לְמִיעֵל תַּמָּן.

אָמֵר לִיה וְדָאִי חָכִי הוּא. אֲבָל חָכָא כְּתִיב, (דברים
כו) וּבָאת אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִנֵּדְתִּי הַיּוֹם לִי' אַלְהִיד, וְהָאִי אִינוֹן
בְּאַרְעָא שְׂרִיין, מָאִי טַעֲמָא אַלְהִיד, וְלֹא אַלְהִינוּ.
אֵלָּא אִינוֹן בַּעֲיִין לְאַחֲזָא וּלְאַזְדָּאָה, דְּבְגִינִי דְּחֶסֶד
עֲלָאָה, זָכָאן לְכָל הָאִי, וְשְׂרִיין בְּאַרְעָא, וְעֲאֵלן
לְהֵיָא אַרְעָא, וְעָבֵד עֲמָהוֹן כָּל אִינוֹן טָבָאן, וּבְגִינִי

לשון הקודש

עתידידי להכנס לשם.

אָמֵר לוֹ, וְדָאִי כָּךְ הוּא. אֲבָל כָּאן כְּתוּב
(שם כו) וּבָאת אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים
הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִנֵּדְתִּי הַיּוֹם לִי' אַלְהִיד, וְהָאִי
הֵם בְּאַרְצָן שׁוֹרִים. מָה
הַטַּעַם אַלְהִיד וְלֹא אַלְהִינוּ? אֵלָּא הֵם
רָצוּ לְהִרְאוֹת וּלְהוֹדוֹת שְׂפָגְלָל הַחֶסֶד
הָעֲלִיוֹן זָכוּ לְכָל זֶה וְשָׂרוּ בְּאַרְצָן וּנְכַנְסִים
לְאוֹתָהּ אֶרֶץ וְעָשָׂה עִמָּהֶם כָּל אוֹתָן

בְּחוּצָה לְאַרְצָן דּוּמָה כְּמִי שְׂאִין לוֹ אֱלוֹהִי.
מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּרַע הַקְדוּשׁ עוֹלָה
לְאַרְצָן הַקְדוּשָׁה, וּשְׂכִינָה יוֹשֶׁבֶת
בְּמִקְוָמָה, וְזֶה בְּזֶה תִּלְוִי. וּמִשָּׁה לֹא אָמֵר
אַלְהִיד אֵלָּא לְאוֹתָם שֶׁהֵיוּ עֲתִידִים
לְהַכְנִס לְאַרְצָן הַקְדוּשָׁה וּלְקַבֵּל כְּנִי
שְׂכִינָה. וּמָה שְׂלֹא אָמֵר אַלְהִינוּ, מִשּׁוּם
שֶׁהָיָה מִשָּׁה לֹא זָכָה לְהַכְנִס לְאַרְצָן, וְלָכֵן
אַלְהִיד וְדָאִי בְּכָל מְקוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הָיוּ

כך, הוּא אַמְרֵי מַלְיִן אֱלִיִּן לִבְהֵן, (וְלֹא לְכָר נָשׁ אַחֲרָא)
 דְּכַתִּיב הִגִּדְתִּי חַיִּים לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ, (וְהָכִי הוּא וְדָא) מִשּׁוּם
 דְּאֵתִי מִסְטָרָא דְחֶסֶד.

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, לְהַחֲיוֹת אֶתְּר דְּאֶתְחַיִּי לְהוּ.
 וְתִגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּהַחֲיוֹת אֶתְּר שְׁלִים
 דְּאֶתְחַיִּי לְהוּ, דְּהָא יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל, תִּרְיִן דְּרִגִּין
 אֶסְתַּלְקִין, וּבְדִרְגָּא חַד סְלָקִין, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל
 שְׁלִימוּתָא דְכֻלָּא (דף פ' ע"א) אַקְרִי. וְתִגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל,
 לְאַחֲזֹא חֲכָמָתָא, וְלֹא שְׁתַּעֲי בְרוּחַ חֲכָמָתָא, טִיבו
 וְקִשּׁוּט דְּעַבְד לִזְוֹן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב וַיִּגִּד
 לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ.

תַּנְיָא, אָמַר ר' יוֹסִי, זְמַנָּא חָדָא הָיִינָא אֲזִיל
 בְּאַרְחָא, וְהָיָה ר' חֲזִיָּא בְּרִי עַמִּי. עַד
 דְּהָיִינָא אֲזִילִין, אֲשַׁכְחֵנָּא חַד גָּבֵר, דְּהָיָה לְקִיט

לשון הקודש

אחת עולים. אלא ישראל שלמות הכל
 נקרא. ותגיד לבני ישראל, להראות
 חכמה ולדבר ברוח חכמה טוב ואמת
 שעשה להם הקדוש ברוך הוא, שכתוב
 ויגיד לכם את בריתו.

שנינו, אמר רבי יוסי, פעם אחת הייתי
 הולך בדרך והיה עמי רבי חייא בנאי עד
 שהיינו הולכים, מצאתי איש אחד

טובות, ומשום כך היו אומרים דברים
 אלה לבהן (ולא לאדם אחר), שכתוב הגדתי
 חיים לה' אלהיך, (וכך הוא ודאי) משום שבא
 מצד החסד.

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב – לְאוֹתוֹ מְקוֹם
 שְׂרָאוֹי לָהֶם. וְתִגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל –
 בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלָם שְׂרָאוֹי לָהֶם, שְׁחֲרֵי
 יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל שְׁתֵּי דְרָגוֹת עָלוּ, וּבְדִרְגָּה

בְּחֻקָּלָא, עֲשִׁבִין לְאַסּוּוֹתָא. קָרִיבְנָא לְגִבְיָהּ, אֲמִינָא
 לִיָּהּ, בַּר נָשׁ, קוּטְרָא דְקוּטְרִי דְעֲשִׁבִין לָמָּהּ. לֹא
 זָקִיף רִישִׁיָּהּ, וְלֹא אָמַר מִיָּדִי. אֶהְדָּרְנָא זְמָנָא אַחֲרָא
 וְאֲמִינָא הָאִי, וְלֹא אָמַר מִיָּדִי. אֲמִינָא לִיָּהּ לְרַבִּי
 חֲזִיָּא בְּרִי, אִוּ הָאִי בַר נָשׁ אָטִים אוּדְנִין, אִוּ שְׂטִיָּא,
 אִוּ חֲפִימָא. יְתִיבְנָא גְבוּי. לְבַתָּר לָקִיט אֵינּוֹן עֲשִׁבִין,
 וְאַחֲרֵיד לֹוֹן, וְחָפָא עֲלֵיהוֹן טְרַפִּי גּוּפְנִין.

אָמַר לֹוֹן, אֲנָא חֲמִינָא דִּיּוֹדָאִין אָתוֹן, וִיּוֹדָאִין אֲמִרִי
 עֲלֵייהוֹ, דִּיאֵינּוֹן חֲפִימִין, אִי לֹא דְחִיִּסְנָא
 עֲלֵיבּוֹ הַשְׁתָּא, תְּהוּוֹן רְחִיקוֹן מִבְּנֵי נָשָׂא כִסְגִירָא
 דָּא, דְּמַרְחָקוֹן לִיָּהּ מִכְּלָא, דְּהָא אֲנָא חֲמִינָא,
 דְּרִיחָא דְחָד עֲשָׂבָא דְהוּה קָרִיב גְּבִיכּוֹן, עָאֵל
 בְּגוּפִיבּוֹ, וְתְהוּוֹן רְחִיקוֹן תְּלָתָא יוֹמִין. אֵלָא אֲכִילוּ
 אֵלִין תּוּמִי בָרָא וְתַתְּסוֹן.

לשון הקודש

עליהם בעלי גפן.
 אָמַר לָנוּ: אֲנִי רֵאִיתִי שְׂאֲתֶם יְהוּדִים,
 וְעַל הַיְּהוּדִים אוֹמְרִים שְׂהֶם חֲכָמִים. אִם
 לֹא הָיִיתִי חָס עֲלֵיכֶם, עֲכָשׁוּ תִהְיוּ
 מְרַחֲקִים מִבְּנֵי אָדָם כְּמוֹ הַמְצַרֵּעַ הַזֶּה
 שֶׁמְרַחֲקִים אוֹתוֹ מִהַכּוֹל, שֶׁהָרִי אֲנִי
 רוֹאֶה שְׂרִיחַ שֶׁל עֶשֶׂב אֶחָד שֶׁהָיָה קְרוֹב
 אֵלֵיכֶם נִכְנָס בְּגוּפְכֶם, וְתִהְיוּ מְרַחֲקִים
 שְׁלֹשָׁה יָמִים, אֵלָא אֲכָלוּ שׁוּמֵי הַבֶּר

שֶׁהָיָה לֹקֵט בַּשָּׂדֶה עֲשָׂבִים לְרִפּוּאָה.
 קִרְבִּיתִי אֵלָיו וְאָמַרְתִּי לוֹ: בֶּן אָדָם, כָּל
 הָאֲגָדוֹת הַקְּשׁוּרוֹת הִלְלוּ שֶׁל הָעֲשָׂבִים
 לָמָּה? לֹא הָרִים רָאשׁוֹ וְלֹא אָמַר דְּבַר.
 חֲזַרְתִּי פַעַם נֹסֶפֶת וְאָמַרְתִּי אֵת זֶה –
 וְלֹא אָמַר דְּבַר. אָמַרְתִּי לְרַבִּי חֲזִיָּא בְּנִי:
 אִוּ שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה אֲזִנּוֹ אֲטוּמוֹת, אִוּ
 שׁוּמָה, אִוּ חֲכָם. יִשְׁבַּתִּי אֲצִלּוֹ. אַחֲרַיִךְ
 לָקֵט אוֹתָם עֲשָׂבִים, וְאַחֲזוּ אוֹתָם וְכִסָּה

אֲבִלְנָא מִנִּיֵּיהוּ דִּהּוּ שְׂכִיחִין קָמִין, וְאֲדַמְכָּנָא, וְאַתְקַטְרָנָא בְּזִיעָא, עַד עֵידֵן סָגִי. לְבַתֵּר אֲתַעֲרָנָא, אָמַר לָן הֵהוּא גִבְרָא, הִשְׁתָּא אֱלֹהִיכֹון עִמְכוֹן, דְּאִשְׁכַּחְתֹּון לִי, דִּהָא אִסְוּתָא דְּגוֹפִיכֹון עַל יְדֵי אִשְׁתָּלִים.

עַד דִּהֵינָא אַזְלִין, אָמַר לָן, כָּל בַּר נָשׁ בָּעִי לְאַשְׁתֵּי בְּבַר נָשׁ אַחֲרָא, כְּפֻם אֲרַחֲוִי, דִּהָא לְנוֹקְבָא כְּפֻם אֲרַחֲוִי. לְגִבְרָא כְּפֻם אֲרַחֲוִי. לְגִבְרֵי כְּפֻם אֲרַחֲוִי. אֲמִינָא לְרַבִּי חֵיָא בְּרִי, חֵינֵנו דְּבִתִּיב, כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל. (ס"א כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב כִּהְהוּא אַתֵּר דְּאַתְחֲזִי לְהוּ. וְתִגִּיד לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל כִּהְהוּא אַתֵּר שְׁלִים דְּאַתְחֲזִי לְהוּ. דִּהָא יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל תְּרִין דְּרָגִין אֵינֵן וּבִדְרָגָא חֵד סְלָקִין אֱלָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּתָא דְּכֻלָּא אַקְרִי)

אָמַר לָן, חֲמִיתֹון דִּלָּא זְקִיפָנָא רִישָׁאִי, וְלָא אִשְׁתַּעֲינָא בְּחֲדִיכֹון, מַשּׁוּם דְּאַבָּא, חֲפִימָא

לשון הקודש

דְּרַבִּינֵי, וְלְגִבְרֵי שְׂפִגְבָּרִים כְּפִי דְּרַבִּינֵי. אָמַרְתִּי לְרַבִּי חֵיָא בְּנִי, זְהוּ שְׁכָתוּב כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבֵית יִשְׂרָאֵל. (כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, בְּאוּתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוּי לְהֵם. וְתִגִּיד וְתִגִּיד לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּאוּתוֹ מְקוֹם שְׁלָם שְׂרָאוּי לְהֵם, שְׁהָרִי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵם וּבִדְרָגָא אַחַת עוֹלָם, אֱלָא יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמוֹת חֲכַל נִקְרָא).

אָמַר לָנוּ: רְאִיתֵם שְׁלָא הִרְמַתִי רִאשֵׁי וְלָא דִּבְרַתִי עִמְכֶם, מַשּׁוּם שְׂאֲבִי הָיָה

הִלָּלוּ וְתִתְרַפְּאוּ.

אֲבִלְנֹו מַדֵּם, שְׁהִיוּ מַעֲזוּיִים שָׁם, וְנִרְדְּמִנֵּנוּ וְנִקְשְׁרָנֵנוּ בְּזַעַה עַד זְמַן רַב. אַחֲרַ כֵּךְ הִתְעוֹרְרָנֵנוּ. אָמַר לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: עֲבֹשׁוּ אֱלֹהֵיכֶם עִמְכֶם שְׁמַעְצֵאתֶם אוֹתִי, שְׁהָרִי רְפוּאָת גּוֹפְכֶם עַל יְדֵי גִשְׁלָמָה. עַד שְׁהֵינֵנוּ הוֹלְכִים, אָמַר לָנוּ: כָּל אָדָם צְרִיךְ לְדַבֵּר עִם אָדָם אַחֲרַ כְּפִי דְּרַבִּינֵי. שְׁהָרִי לְנִקְבָּה כְּפִי דְּרַבְּהִי, לְאִישׁ כְּפִי

בַּעֲשָׂבִין מִכָּל בְּנֵי דָרָא הָוָה. וְאוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא
אַרְחוּי דְכָל עֲשָׂבִין, דְּבַחֲוֹן קָשׁוּט, וְאַנָּא בְּכָל שְׁתָּא
מְדוֹרָאי בִּינִייהוּ.

וְהָאִי עֲשָׂבָא דַּחְמִיתוֹן, דַּחְפִּינָא לִיה בְּמִרְפֵּי
דְּגוֹפְנִין אֱלִין, בְּבִיתָאִי אִית אַתָּר חַד, וְהוּא
לְסִטְר צָפוֹן, וּבַחֲהוּא אַתָּר נָעִיץ חַד רִיחָא, וּמַעֲינָא
דַּחֲהוּא רִיחָא, נָפִיק חַד גָּבֵר בְּתֵרִין רִישִׁין, וְחֶרְבָּא
שִׁינָּא בִידִיה וּבְכָל יוֹמָא קָא מְצַעַר לָן. וְאַנָּא
לְקִיטְנָא הָאִי עֲשָׂבָא, וְזִילוּ אַבְתָּרָאִי, וְתַחֲמוֹן חִילִּיה
דַּחֲאִי עֲשָׂבָא, וּמַה דִּי אֶלְחָא עֲלָאָה גְּלִי בְּעֶלְמָא,
וְלִית מָאן דִּידַע אַרְחוּי בְּכֻלָּא.

אַזִּילְנָא אַבְתָּרִיה, עַד דַּחֲוִינָא אַזְלִי בְּאַרְחָא,
מֵאִידָּךְ לְחַד גּוֹקְבָא בְּעַפְרָא, וְשׁוּי מַחֲהוּא
עֲשָׂבָא בְּנוֹקְבָא, נָפִק חַד חוּיָא וְרִישָׁא דִילִּיה סָגִי.

לשון הקודש

שְׁנוּנָה בִּידוֹ, וּבְכָל יוֹם הוּא מְצַעַר
אוֹתָנוּ, וְאַנִּי לְקַטְתִּי אֶת הָעֵשֶׂב הַזֶּה,
וְלָכוּ אַחֲרֵי וְתִרְאוּ אֶת כַּחוּ שֶׁל הָעֵשֶׂב
הַזֶּה וּמַה שְּׂאֻלוֹתָהּ הַעֲלִיּוֹן גָּלָה בְּעוֹלָם,
וְאִין מִי שִׁיודַע דְּרָבִיו בְּכָל.

חֲלָכְנֵנוּ אַחֲרָיו. עַד שֶׁהֵינּוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ, הַתְּכוּפָף לְנֶקֶב אֶחָד בְּעַפֵּר, וְשֵׁם
מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂב בְּנֶקֶב. יֵצֵא נָחֵשׁ אֶחָד

חֲכָם הָעֲשָׂבִים מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְלִמְדָתִי
מֵאִבִּי דְרָבִי כָּל הָעֲשָׂבִים שֶׁבָּהֶם אָמַת,
וְאַנִּי בְּכָל הַשָּׁנָה מְדוֹרֵי בִּינִיָּהֶם.

וְהָעֵשֶׂב הַזֶּה שֶׁרְאִיתֶם שֶׁכְּסִיתִי אוֹתוֹ
בְּעֲלִי הַגֶּפֶן הִלָּלוּ – בְּבִיתִי יֵשׁ מְקוֹם
אֶחָד, וְהוּא לְצַד צָפוֹן, וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם
נָעוּץ רַחֲמִים אֶחָד, וּמַהֲעֵינִן שֶׁל אוֹתוֹ רַחֲמִים
יֵצֵא אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי רִאשִׁים וְחֶרֶב

נָטַל חֵד סִנְטִירָא, (נ"א סוּדְרָא) וְקָטִיר לִיה בְּחֵד גִּדְיָא.
דְּחִילָנָא. אָמַר לֹון זִילוּ אֲבִתְרָאִי.

עַד דְּמִינָא לְבִיתִיה. חֲמִינָא הָהוּא אַתָּר בְּחִשׁוּכָא,
בְּתַר חֵד בּוֹתְלָא. נָטַל חֵד שְׂרָגָא וְדָלִיק
דְּלִיקָא סַחְרִיגִיה דְּהָהוּא אַתָּר דִּירִיחִיא. אָמַר לֹון,
בְּמַה דְּתַחֲמוֹן, לָא תִדְחֲלוֹן וְלָא תִשְׁתַּעֲוֹן מִיָּדִי.

אַדְהָכִי, שְׂרִי חוּיָא מִקְטְרוּי, וְכַתֵּשׁ בְּקִיסְטָא
מִהָהוּא עֲשָׂבָא. וְשׂוּי בְּרִישִׁיה דְּחוּיָא.
עָאֵל חוּיָא בְּהָהוּא עֵינָא דִּירְחִיא, וְשִׁמְעֵנָא קָלָא
דְּכָל אַתָּר מוֹדְעוּעָא. בְּעֵינָן לְמִיפֶק, אַחִיד בִּידְנָא
הָהוּא גִבְרָא, אָמַר, לָא תִדְחֲלוֹן קָרִיבּוֹ גִּבְאִי.

אַדְהָכִי, נִפֶּק חוּיָא שְׁתִּית דָּמָא, נָקִיט הָהוּא
גִּבְרָא מִהָהוּא עֲשָׂבָא, וְשׂוּי בְּרִישִׁיה
בְּבִקְדָּמִיתָא. עָאֵל בְּהָהוּא עֵינָא דִּירְחִיא. לְשַׁעֲתָא

לשון הקודש

בִּין כֶּךָ הַתִּיר אֶת הַנָּחֵשׁ מִקְשָׁרָיו,
וְכַתֵּשׁ בְּמִכְתָּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂב וְשֵׁם
בְּרֹאשׁ הַנָּחֵשׁ. נִכְנַס הַנָּחֵשׁ בְּאוֹתוֹ עֵין
הַרְחִיב, וְשִׁמְעֵנוּ קוֹל שֶׁכֵּל הַמָּקוֹם
הַזֶּה עוֹשֶׂה. רָצִינוּ לְצֹאת, אַחַז בְּיָדֵינוּ אוֹתוֹ
הָאִישׁ וְאָמַר: אֵל תִּפְחָדוּ, קָרְבוּ אֵלַי.
בִּין כֶּךָ יֵצֵא הַנָּחֵשׁ שׁוֹתֵת דָּם. לָקַח
אוֹתוֹ הָאִישׁ מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂב וְשֵׁם בְּרֹאשׁוֹ

וְרֹאשׁוֹ גָּדוֹל. לָקַח חֶבֶל (סוּדָר) אַחֲדוֹ וְקָשַׁר
אוֹתוֹ בְּמוֹ גְּדִי אַחֲדוֹ. פָּחַדְנוּ. אָמַר לָנוּ:
לָכוּ אַחֲרַי.
עַד שֶׁהִנָּעְנוּ לְבֵיתוֹ, רָאִינוּ אוֹתוֹ מָקוֹם
בְּחִשְׁכָה אַחֵר כְּתוּל אַחֵר. לָקַח גֵּר אַחֲדוֹ
וְהִדְלִיק אֵשׁ סָבִיב אוֹתוֹ מָקוֹם הַרְחִיב.
אָמַר לָנוּ: מַמָּה שֶׁתִּרְאוּ – לֹא תִפְחָדוּ
וְלֹא תִדְבְּרוּ דָבָר.

זַעֲרָא, חֲמִינָא, דְּנָפִיק מִהֵּוּא עֵינָא חַד גִּבְרָא
בְּתֵרִין רִישִׁין, וְחֻיָּא שְׂרִיָּא סַחְרָנִיה דְּקִדְלוּי.
עָאֵל בְּהֵוּא עֵינָא דִּרְחִיָּא וְנָפֵק תַּלְת זְמִנִּי. הָוָה
אָמַר, זְקִיטָא זְקִיטָא, וְוִי לְאִימִיה דְּלֵהֵוּא אֲתֵר
אוֹבִיל לִיה.

אֲדַהֲבִי, אֲתַעְקֹר רִיחִיָּא מֵאַתְרִיהּ, וְנָפִקוּ, גִּבְרָא
וְחֻיָּא, וְנָפְלוּ וּמִיתוּ תִרְוּוּיָהּ. וְאַנָּן
דְּחִילָנָא סָגִי. אָמַר לָן הֵהוּא גִבְרָא, דָּא הוּא חִילָא
דְּעִשְׂבָּא דְּאַנָּא לְקִיטָנָא קַמִּיכּוּ, וּבְגִינִי כֵךְ לָא
אֲשַׁתְּעִינָא בְּהַדִּיכּוּ, וְלָא זְקִיפְנָא רִישָׁאִי, בְּשַׁעְתָּא
דְּקַרִיבְתוֹן גִּבְאִי.

אָמַר לֹון אִילוּ (דף פ' ע"ב) יִדְעִין בְּנֵי נָשָׂא חֲכָמָתָא,
דְּכָל מַה דְּנָטַע קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא,
וְחִילָא דְּכָל מַה דְּאֲשַׁתְּבַּח בְּעֵלְמָא, יִשְׁתַּמּוּדְעוֹן

לשון הקודש

הָאִישׁ וְהַנָּחֵשׁ, וְנָפְלוּ וּמִיתוּ שְׁנֵיהֶם. וְאַנּוּ
פְּחַדְנוּ מֵאֵד. אָמַר לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: זֶהוּ
כַּחוּ שֶׁל אוֹתוֹ עֵשֶׂב שְׂאֵנִי לְקַמְתִּי
לְפָנֶיכֶם, וְלִכְּן לֹא דִבַּרְתִּי עִמָּכֶם וְלֹא
הִרְמַתִּי רֹאשִׁי בְּשַׁעֲה שֶׁקִּרְבַּתֶּם אֵלַי.
אָמַר לָנוּ: אֱלֹו יִדְעוּ בְּנֵי אָדָם חֲכָמָה,
שֶׁכָּל מַה שְׁנִמְטַע הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאַרְץ וּבְכָל כָּל מַה שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם, יִדְעוּ

כְּבַתְחֻלָּה. נִכְנָס לְאוֹתוֹ עֵין הַרְחִים.
לְשַׁעֲה קִמְנָה רֵאִינוּ שְׂעִצָּא מֵאוֹתוֹ הָעֵין
אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי רֹאשִׁים וְנָחֵשׁ שְׂרוּי
סָבִיב צִנְאוּ. נִכְנָס לְאוֹתוֹ עֵין הַרְחִים
וַיֵּצֵא שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְהוּא אָמַר: זְקִיטָא
זְקִיטָא (מִן שְׂרָץ)! אוּי לְאַמּוֹ שְׁהוּבִילָה אוֹתוֹ
לְאוֹתוֹ מְקוֹם!

בֵּין כֵּךְ נַעֲקֹר הַרְחִים מִמְּקוֹמוֹ, וַיֵּצֵאוּ

חילא דמאריהון, בחכמתיה סגיא. אבל לא טמיר
קדשא בריך הוא חכמתא דא מבני נשא, אלא
בגין דלא יסטון מארחוי, ולא יתרחיצו בההיא
חכמתא וינשון ליה.

כד אתינא, ואמינא הני מלי קמיה דרבי שמעון,
אמר ודאי חבימא הוה. ותא חזי, לית עשבא
ועשבא דאתייליד בארעא, דלא הוה ביה חכמתא
סגיא, וחיליה בשמיא סגיא. תא חזי, מן אזובא.
דבכל אתר דבעי קדשא בריך הוא לדכאה לבר
נש, באזובא מתדכי. מאי טעמא. משום דיתער
חיליה דלעילא דאתפקדא עלוי, דהא ההוא חילא
דאתפקדא עלוי כד אתער, מבערא רוח
מסאבא, ואתדכי בר נש. ועלך אמינא בריך
רחמנא דשזבך.

לשון הקודש

בשמים רב. בא וראה מן האזוב, שבעל
מקום שרצה הקדוש ברוך הוא למהר
את האדם, הוא נטהר באזוב. מה
הטעם? משום שיתעורר בחו שלמעלה
שנפקד עליו, שהרי בשמתעורר אותו
הכח שנפקד עליו, הוא מבער רוח
הטמאה ונטהר האדם. ועלך אני אומר,
ברוך הרחמן שהצילך!

את כח רבונם בחכמתו הרבה. אבל לא
הסתיר הקדוש ברוך הוא חכמה זו
מבני אדם, אלא כדי שלא יסטו מדרכיו
ולא יבטחו באותה חכמה וישכחו אותו.
בשפאתי ואמרתי את הדברים הללו
לפני רבי שמעון, אמר, ודאי שחכם
היה. ובא ראה, אין עשב ועשב שגולד
בארץ שלא היתה בו חכמה רבה וכחו

**אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאִשָּׁא אֶתְכֶם
עַל בְּנֵי נִשְׁרִים.** (שמות יט) **מָאִי בְנֵי נִשְׁרִים.**

**אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַחְמִי. דְּכָתִיב, (דברים לב) בְּנֶשֶׁר
יַעִיר קִנּוּ וְגו'. וְהֵינּוּ רָזָא דְאָמַר ר' שְׁמַעוֹן, (משלי ל)
דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. מָאִי בַּשָּׁמַיִם. בְּרַחְמִי. מַה נֶּשֶׁר
אֲשֶׁתִּכַּח בְּרַחְמִי עַל בְּנוֹי, וְדִינָא לְגַבִּי אַחֲרֵנִין. כִּךְ
קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲשֶׁתִּכַּח בְּרַחְמִי לְגַבִּי יִשְׂרָאֵל,
וְדִינָא לְגַבִּי עַמּוּן עוֹבְדֵי עֲבוּדַת בּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת.**

**רַבִּי אֶלְעָזָר, הָהָא אָזִיל מִקְפּוֹטְקִיָּא לָלוּד, וְהָהָא
אָזִיל ר' יוֹסִי וְר' חֲזִיָּא עַמּוּתָא, קָמוּ בְּנֵהוּרָא,
כִּד נָהִיר יַמָּמָא, וְהָיוּ אֲזִילִי. אָמַר ר' חֲזִיָּא, חֲמִינָא
הָאִי קָרָא דְכָתִיב, (יחזקאל א) וּפָנִי אַרְיָה אֶל הַיָּמִין
לְאַרְבַּעַתָּם וּפָנִי שׁוֹר מִהַשְּׁמָאל לְאַרְבַּעַתָּן וּפָנִי נֶשֶׁר
לְאַרְבַּעַתָּן הָאֵא אַרְיָה בִּימִינָא, שׁוֹר מִשְּׁמָאלָא, נֶשֶׁר
בְּאֵן אֶתֶר דְּיוֹכְתִּיָּה.**

לשון הקודש

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּרַחְמִים
לְיִשְׂרָאֵל, וּבְדִין אֶל עַמּוּתָא עוֹבְדֵי עֲבוּדַת
בּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוֹטְקִיָּא לָלוּד,
וְהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא.
קָמוּ בָּאוּר, בְּשַׁהֲאִיר הַיּוֹם, וְהָיוּ הוֹלְכִים.
אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, רְאִיתִי אֶת הַפֶּסוּק הַזֶּה
שְׁכָתוֹב (יחזקאל א) וּפָנִי אַרְיָה אֶל הַיָּמִין

אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם
וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל בְּנֵי נִשְׁרִים. מַה זֶה
בְּנֵי נִשְׁרִים? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
בְּרַחְמִים, שְׁכָתוֹב (דברים לב) בְּנֶשֶׁר יַעִיר
קִנּוּ וְגו'. וְהֵינּוּ סוּד הַכְּתוּב שֶׁאָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. מַה זֶה
בַּשָּׁמַיִם? בְּרַחְמִים. מַה הַנֶּשֶׁר נִמְצָא
בְּרַחְמִים עַל בְּנוֹי וְדִין לְאַחֲרִים – כִּךְ

אָמַר לִיה ר' אֶלְעָזָר, בְּאַתָּרָא (נ"א דַּנְעָקב) דִּינִיקָא
 שְׂרִיא. מָאִי טַעְמָא. מַשּׁוּם דִּנְשָׁר בְּכָלָא
 אֲשֶׁתִּכַּח, רַחֲמֵי לְבָנָיו, דִּינָא לְגַבִּי אַחֲרָנִין. בְּךָ
 קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, אוֹבִיל לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי.
 וּבְדִינָא לְגַבִּי אַחֲרָנִין, דְּכָתִיב וְאַשָּׁא אֶתְכֶם עַל בְּנֵי
 נְשָׁרִים. וּבְכָתִיב בְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ.

מִנָּלן דִּנְשָׁר רַחֲמֵי אַקְרִי. דְּכָתִיב דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר
 בַּשָּׁמַיִם. בַּשָּׁמַיִם מַמְשׁ. וּבְגִינִי בְךָ אַרְיָה
 לִימִינָא. שׁוּר לְשִׁמְאָלָא. נֶשֶׁר בִּינִיָּהּ וְאַחִיד לֹון.
 אָדָם כָּלִיל כְּלָחוּ, וְכָלָא אֶתְכִּילֹן בֵּיהּ, דְּכָתִיב וְעַל
 דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עָלָיו מְלַמְעָלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. ר' אַבָּא פָתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח)
 אַחוֹת לָנוּ קִמְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה

לשון הקודש

וּכְתוּב בְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ.
 מִנָּיִן לָנוּ שֶׁנֶּשֶׁר נִקְרָא רַחֲמִים? שְׂכָתוּב
 (מִשְׁלִי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. בַּשָּׁמַיִם
 מַמְשׁ. וְלִבֵּן אַרְיָה לְמִינֵן, שׁוּר לְשִׁמְאָל,
 נֶשֶׁר בִּינִיָּהּ, וְאוֹחוּ אוֹתָם. אָדָם כוֹלֵל
 אֶת כָּלָם, וְהַכֵּל נִכְלָלוּ בּוֹ, שְׂכָתוּב וְעַל
 דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עָלָיו
 מְלַמְעָלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. רַבִּי אַבָּא פָתַח,
 (שִׁיר ח) אַחוֹת לָנוּ קִמְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מַה

לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוּר מִהַשְּׁמַאוּל
 לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן. הָרִי
 אַרְיָה בְּמִינֵן, שׁוּר מִשְׁמַאֲל. נֶשֶׁר בְּאִיזָה
 מְקוֹם מְקוֹמוֹ?

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּמִקּוֹם (שִׁעָקב)
 שְׁהִינֵנִק שְׂרוּי. מַה הַטַּעַם? מַשּׁוּם שֶׁנֶּשֶׁר
 נִמְצָא בְּכָל - רַחֲמִים לְבָנָיו, וְדִין אֵל
 אַחֲרִים. בְּךָ הַקְדוּשׁ בְּרִידָא הוּא - מוֹבִיל
 אֶת יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, וּבְדִין אֵל אַחֲרִים,
 שְׂכָתוּב וְאַשָּׁא אֶתְכֶם עַל בְּנֵי נְשָׁרִים,

לְאַחֲוֵתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיִּדְבַּר בָּהּ. אַחֲוֹת לָנוּ קָמְנָה, דָּא
בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל, דְּאֶקְרִי אַחֲוֹת לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וְשָׂדִים אֵין לָהּ, הֵינּוּ דְתַנִּינֵן, בְּשַׁעְתָּא דְקָרִיבוּ
יִשְׂרָאֵל לְטוֹרָא דְסִינִי, לָא הָוָה בְּהוֹן זְכוּוֹן, וְעוֹבְדִין
טָבִין, לְאַנְנָא עַלְיֵיהּ, דְכָתִיב וְשָׂדִים אֵין לָהּ. דְהָא
אֵינּוֹן תְּקוּנָא וְשִׁפּוּרֵי דְאַתָּתָא, וְלִית שִׁפּוּרֵי דְאַתָּתָא
אַלָּא אֵינּוֹן. מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֲוֵתֵנוּ. מַה יִּתְעַבֵּיד מִינָהּ,
בְּשַׁעְתָּא דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִתְגַּלִּי בְּטוֹרָא דְסִינִי,
לְמַלְלָא בְּכַתְּבֵי אֲוִרְיֵיתָא, וְיִפְרַח נִשְׁמַתְהוֹן מִנִּיּהוּ.

אָמַר ר' יוֹסִי. בְּהָהוּא שַׁעְתָּא דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל
לְטוֹרָא דְסִינִי, בְּהָהוּא לִילְיָא וְנִגְהִי, תִּלְתָּא
יּוֹמִין דִּלָּא אֲזֻדְוּגוּ לְאַנְתֵּתִיּהוּ, אָתוּ מְלָאכִין
עָלְאִין, וְקָבִילוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּאַחֲוֹתָא. אֵינּוֹן מְלָאכִין
לְעִילָא, וְיִשְׂרָאֵל מְלָאכִין לְתַתָּא. אֵינּוֹן מְקַדְשִׁין

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

בְּשַׁעְתָּא שֶׁהַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֶּה בְּהַר
סִינִי לְדַבֵּר אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְתִפְרַח
מֵהֶם נִשְׁמָתָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּאוֹתָהּ שַׁעָה שֶׁקָּרְבוּ
יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינִי בְּאוֹתוֹ לִילָה וְנִשְׁלָמוּ,
שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁלָא הִזְדוּגוּ לְנִשְׁוֹתֵיהֶם,
בָּאוּ מְלָאכִים עָלֵיהֶם וְקָבִלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל
בְּאַחֲוָה. אוֹתָם מְלָאכִים לְמַעַלָּה,
וְיִשְׂרָאֵל מְלָאכִים מִלְּמַטָּה. הֵם מְקַדְשִׁים

נַעֲשֶׂה לְאַחֲוֵתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיִּדְבַּר בָּהּ. אַחֲוֹת
לָנוּ קָמְנָה – זֶה בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת
אַחֲוֹת לְקוֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְשָׂדִים אֵין
לָהּ – הֵינּוּ שֶׁשְׁנִינֵנוּ, בְּשַׁעְתָּא שֶׁקָּרְבוּ
יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינִי, לֹא הָיָה בָּהֶם זְכוּת
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְהִגָּן עֲלֵיהֶם, שֶׁכְּתוּב
וְשָׂדִים אֵין לָהּ, שֶׁהָרִי הֵם הִתְקוּן וְהִיפִי
שָׁל הָאִשָּׁה, וְאֵין יָפִי שָׁל אִשָּׁה אֶלָּא הֵם.
מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֲוֵתֵנוּ – מַה יַּעֲשֶׂה מִמֶּנָּה

שָׁמָּה עָלָהּ לְעִילָא, וַיִּשְׂרָאֵל מִקִּדְשֵׁין שָׁמָּה
עָלָהּ לְתַתָּא.

וְאֶתְעַטְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעִין כְּתָרִין בְּהָהוּא לִילְיָא.
וּמִלֵּאכִי עָלָי הָיוּ אֲמָרֵי אַחֲזָת לָנוּ
קְטָנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ, דִּלִּית בְּהוּ זְכוּן וְעוֹבְדִין
טָבִין. מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֲזָתָנוּ, כְּלוּמַר מַה יִּקָּר וּרְבוּ
נַעֲבִיד לְאַחֲזָתָא דָּא בִּיּוֹמָא דְקִידְשָׁא בְּרִיד הוּא
יִתְגַּלִּי בְּטוֹרָא דְסִינֵי לְמִיָּהֵב לָהּ אוֹרֵייתָא.

(וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי), כְּתִיב הָיוּ נִכְוָנִים לְשִׁלְשֶׁת יָמִים אֶל
תַּנְשׁוּ אֶל אִשָּׁה וְהִינֹהוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. ר' שְׁמַעוֹן
אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְקִידְשָׁא בְּרִיד הוּא בָּעָא לְאַתְגַּלְאָה
(דף פ"א ע"א) בְּטוֹרָא דְסִינֵי, קָרָא קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא לְכָל
כְּפִלְיָא דִּילִיָּהּ, אָמַר לוֹן, הַשְׁתָּא יִשְׂרָאֵל רַבִּין,
דָּלָא יִדְעִין נִימוּסִי, וְאַנָּה בָּעִי לְאַתְגַּלִּי עַלְיָהּ, אִי

לשון הקודש

תורה?

(וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי). כְּתוּב הָיוּ נִכְוָנִים לְשִׁלְשֶׁת
יָמִים אֶל תַּנְשׁוּ אֶל אִשָּׁה, וְהִנֹּהוּ בַיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעָה
שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַגְלוֹת בְּהַר
סִינֵי, קָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל
הַכְּפִלְיָה שָׁלוּ וְאָמַר לָהֶם: עֲבֹשׁוּ יִשְׂרָאֵל
תִּינוּקוֹת שְׂאִינֶם יוֹדְעִים אֶת הַנְּהֻגוֹת,
וְאֲנִי רוֹצֶה לְהַתְּגַלּוֹת עֲלֵיהֶם. אִם אֶתְגַּלְּה

אֶת הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן לְמַעַלָּה, וַיִּשְׂרָאֵל
מִקִּדְשֵׁים אֶת הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן לְמַטָּה.
וְהַתְּעַטְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעִים כְּתָרִים
בְּאוֹתוֹ לִילָהּ, וּמִלֵּאכִים עֲלִיוֹנִים הָיוּ
אוֹמְרִים, אַחֲזָת לָנוּ קְטָנָה וְשָׂדִים אֵין
לָהּ, שְׂאִין בָּהֶם זְכוּת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים,
מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֲזָתָנוּ? כְּלוּמַר, מַה כָּבוֹד
וְגִדְלָה נַעֲשֶׂה לְאַחֲזָתָנוּ זֶה בַּיּוֹם שֶׁהַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִתְגַּלְּה בְּהַר סִינֵי לְתַתָּה לָהֶם

אֶתְגַּלִּי עַל־יְהוּ בְּחִילָא דְּגִבּוּרָה, לָא יִכְלִין לְמַסְבֵּל.
 אָבֵל אֶתְגַּלִּי עַל־יְהוּ בְּרַחֲמֵי, וַיִּקְבְּלוֹן נִימוּסֵי, הָדָא
 הוּא דְּכֻתִּיב, וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 וַדָּאִי דָּאִיהוּ רַחֲמֵי מְנָלָן. דְּכֻתִּיב, (שמואל ב כב) וַיֵּט
 שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ.

וּבַהֲאִי אֶתְגַּלִּי קֳדָשָׁא בְּרִידָא הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֶקְדִּים
 לָהּ רַחֲמֵי בְּקֳדָמִיתָא. וּלְבַתָּר אֶתִּיְהִיב
 לָהּ אוֹרִייתָא, מִסְטָרָא דְּגִבּוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי,
 דְּהָכִי אֶתְחַזִּי לָהּ, דְּבִגְנִי בְּדָא יִשְׂרָאֵל אֶקְרוֹן.

בַּהֲיוֹת הַבֶּקֶר, דְּכֻתִּיב, (שמואל ב כג) בֶּקֶר לֹא עָבֹת.
 הָאֵי אִי הָזֶה עָבֹת קֳדָרוֹתָא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא
 אֶתְגַּלִּיָּא חֶסֶד. וְאִימַתִּי אֶתְגַּלִּיָּא חֶסֶד. בַּבֶּקֶר.
 בְּמָה דָּאֵת אָמַר, (בראשית מד) הַבֶּקֶר אֹר. דְּכִד נָהִיר
 צִפְרָא, חֶסֶד אֲשַׁתְּכַח בְּעֶלְמָא, וְדִינִין מִתְעַבְרָן.

לשון הקודש

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שְׂבָךְ רָאוּי לָהֶם, שְׂבָגְלָל
 בְּדָא נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל.

בַּהֲיוֹת הַבֶּקֶר, שְׂכָתוֹב (שם כג) בֶּקֶר לֹא
 עָבֹת. הָרִי אִם הָיָה עָבֹת, אִזּוּ נִמְצְאָת
 קֳדָרוֹת וְלֹא הִתְגַּלָּה חֶסֶד. וּמַתִּי מִתְגַּלָּה
 חֶסֶד? בַּבֶּקֶר, בְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (בראשית מד)
 הַבֶּקֶר אֹר. שְׂפִשְׁמַאִיר הַבֶּקֶר, נִמְצָא
 חֶסֶד בְּעוֹלָם וְהַדִּינִים עוֹבְרִים. וּבְזִמָּן
 שְׁלֹא מַאִיר הַבֶּקֶר, הַדִּינִים עַד אִזּוּ לֹא

אֲלִיָּהֶם בְּכַח הַגִּבּוּרָה – לֹא יוֹכְלוּ לְסַבֵּל.
 אָבֵל אֶתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים וַיִּקְבְּלוּ
 אֶת הַנִּהְגוּתִי. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיְהִי בַּיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדָּאִי, שֶׁהוּא
 רַחֲמִים. מִנֵּין לָנוּ? שְׂכָתוֹב (שמואל ב כב) וַיֵּט
 שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ.

וּבְזֶה הִתְגַּלָּה הַקְּדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל. הַקְּדִים לָהֶם רַחֲמִים בְּתַחֲלָה,
 וְאַחֵר נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה מִצַּד הַגִּבּוּרָה.

וּבְזִמְנָא דְלֹא נָהִיר בְּקָר, דִּינִין עַד פְּעֵן לֹא
 מִתְעַבְּרִין. דְּכֻתִּיב, (איוב לח) בָּרֶן יַחַד כִּכְבִּי בְּקָר וַיִּרְעֻ
 כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בֵּינוֹן דְּאַתְעַבְּרִין אֵינוֹן כִּכְבִּיא וְנָהִיר
 שְׁמִשָּׁא, בֵּיה שַׁעְתָּא כְּתִיב, בְּקָר לֹא עָבוֹת. וְחֶס"ד
 אֲתַעַר בְּעֶלְמָא תַתָּא, בְּהֵחִיא שַׁעְתָּא כְּתִיב, בְּהִיּוֹת
 הַבְּקָר. וּבֵינוֹן דְּמִתְעַבְּרִין כִּכְבִּיא בְּקָר אֲשַׁתְּכַח. (נ"א
 דְּאַתְעַר בְּקָר, דִּינִין לֹא אֲשַׁתְּכַחו)

אָמַר ר' יוֹסִי, בְּהִיּוֹת הַבְּקָר שָׁאֲרִי קִדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא לְאַתְנַגְלָא בְּמוֹרָא דְסִינִי. תָּאנָא,
 בְּהִיּוֹת הַבְּקָר, פֶּד אֲתַעַר זְכוּתִיהָ דְאַבְרָהָם, דְּכֻתִּיב
 בֵּיה (בראשית יט) וַיֵּשְׁבֻם אַבְרָהָם בַּבְּקָר.

וַיְהִי קָלֶת וּבְרָקִים, אָמַר רַבִּי אָבָא, קָלֶת כְּתִיב
 חֶסֶר. תִּרְיִן קָלִין דְּאַתְדְּרוּ לְחַד, דָּא נִפְקָא
 מִן דָּא, רוּחָא מִמֵּיא. וּמֵיא מְרוּחָא. תִּרְיִן דְּאֵינוֹן
 חַד, וְחַד דְּאִיהוּ תִּרִי.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּהִיּוֹת הַבְּקָר הִתְחִיל
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְנַגְלוֹת בְּהַר סִינִי.
 שְׁנֵינוּ בְּהִיּוֹת הַבְּקָר - בְּשַׁהֲתַעוּרָה
 זְכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שְׁכָתוֹב בּוֹ (בראשית יט)
 וַיֵּשְׁבֻם אַבְרָהָם בַּבְּקָר.

וַיְהִי קָלֶת וּבְרָקִים. אָמַר רַבִּי אָבָא,
 קָלֶת כְּתוּב חֶסֶר. שְׁנֵי קוֹלוֹת שְׁחִירוֹ
 לְהִיּוֹת אַחַד. זֶה יוֹצֵא מִזֶּה. רוּחַ מִמֵּי,

עוֹבְרִים, שְׁכָתוֹב (איוב לח) בָּרֶן יַחַד כִּכְבִּי
 בְּקָר וַיִּרְעֻ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בֵּינוֹן שְׁעָבְרוּ
 אוֹתָם בּוֹכְבִים וּמֹאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, בְּאוֹתָהּ
 שַׁעָה כְּתוּב בְּקָר לֹא עָבוֹת, וְחֶס"ד
 מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. בְּאוֹתָהּ שַׁעָה
 כְּתוּב בְּהִיּוֹת הַבְּקָר. וּבֵינוֹן שְׁעָבְרוּ
 הַבּוֹכְבִים, נִמְצָא הַבְּקָר. (בְּשַׁהֲתַעוֹרֵר הַבְּקָר, דִּינִים

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, קִלְתַּת חַד, וְאַיְהוּ קָלָא רַבְרָבָא
תְּקִיפָא, דִּלְא פִסְקַת לְעֵלְמִין, הֵהוּא דְכְּתִיב
בֵּיהּ (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף דֵּהָא שְׂאָר קָלִין
אֶתְפִּסְקוּ, דִּתְנִיָא, בְּאַרְבַּעַת תְּקוּפִין בִּשְׁתָּא, קָלָא
אֶתְפִּסְקַת, וּבְדִין דִּינִין מִתְעַרִּין בְּעֵלְמָא. וְהֵא קָלָא
דְּכִלִּיל שְׂאָר קָלִין בֵּיהּ, לֹא אֶתְפִּסְק לְעֵלְמִין, וְלֹא
אֶתְעֵבֵר מִקִּיּוּמָא שְׁלִים וְתוֹקְפָא דִּילִיָּה. תָּאנָא, הֵא
קָלָא, קָלָא דְקָלִין, קָלָא דְכִלִּיל כָּל שְׂאָר קָלִין.

אָמַר ר' יְהוּדָה, לִית קָלָא, אֶלָּא מִסְטָרָא דְרוּחָא
וּמִיָּא וְאַשָּׁא. וּבְקָלָא (ד"א וּבְלָא) עָבִיד קָלָא,
וְאֶתְכִלִּיל דָּא בְדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב קִלְתַּת וּבִרְקִים,
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵיִינוּ דְכְּתִיב, (תהלים קלח) בִּרְקִים לַמָּטָר
עָשָׂה, שְׁלֵחוּבָא בְּעוּטְרִי, קְטִירָא דְרַחֲמֵי בְּחִיבְתָּא,
דִּלְא (שְׂקִיע) שְׂכִיחוּ.

לשון הקודש

וְלֹא עוֹבֵר מִקִּיּוּם שְׁלֵם וְהַחֲזֹק שְׁלוֹ.
שְׁנִינוּ, קוֹל זֶה קוֹל שֶׁל הַקּוֹלוֹת, קוֹל
שְׁבוּלִל אֶת כָּל שְׂאָר הַקּוֹלוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין קוֹל אֶלָּא מִצַּד
רוּחַ וּמִיָּא וְאַש, וּבְקוֹל (וְהַבֵּל) עוֹשָׂה קוֹל,
וְנִכְלָל זֶה בְּזוֹה, וְעַל זֶה כְּתוּב קִלְתַּת
וּבִרְקִים. **אָמַר** רַבִּי יוֹסִי, הֵיִנוּ מַה שְׁכְּתוּב
(תהלים קלח) בִּרְקִים לַמָּטָר עָשָׂה. שְׁלֵחַבַת
בְּעוּטְרוֹת, קֶשֶׁר שֶׁל רַחֲמִים בְּחִבָּה, שְׁלֹא

וּמִיָּם מְרוּת. שְׁנִים שֶׁהֵם אֶחָד, וְאֶחָד
שֶׁהוּא שְׁנִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, קִלְתַּת אֶחָד, וְהוּא קוֹל
גָּדוֹל חֲזֹק שְׁאִינוּ פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, הוּא
שְׁכְּתוּב בּוֹ קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף, שְׁהָרִי
שְׂאָר הַקּוֹלוֹת פּוֹסְקִים, שְׁשְׁנִינוּ, בְּאַרְבַּע
תְּקוּפוֹת בְּשָׁנָה הַקּוֹל נִפְסָק, וְאִזְּ הַדִּינָים
מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְקוֹל זֶה שְׁבוּלִל בּוֹ
אֶת שְׂאָר הַקּוֹלוֹת, לֹא נִפְסָק לְעוֹלָמִים

תַּנָּא, ר' יהודה אומר, בְּסֵטֶר גְּבוּרָה, אוֹרֵייתָא
 אַתִּי־חֵיבֵת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי בְּסֵטֶר
 שְׂמָאלָא הוּי. אָמַר לִיה, אַתְּ־הֵדֵר לִימִינָא. דְּכֵתִיב,
 (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וְכֵתִיב (שמות טו) יִמִּינְךָ
 יי' נֶאֱדָרִי בַּבַּח וְגו'. אֲשַׁכְּחֵן שְׂמָאלָא דְאַתְּ־חֵזֵר
 לִימִינָא, וִימִינָא לְשְׂמָאלָא, הָא גְבוּרָה לְשְׂמָאלָא
 (ד"א לִימִינָא).

וְעֵנָן כְּבֵד עַל הָהָר וְגו', עֲנָנָא תְּקִיף, דְּשָׁקִיעַ
 בְּאַתְרֵיהּ, דִּלָּא נָטִיל. וְקַל שְׁפָר חֹזֶק
 מְאֹד, מִגּוֹ דְּעֲנָנָא תְּקִיף הָהּ, נָפִיק הָהּ קָלָא,
 בְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים ה) וַיְהִי כְּשֶׁמַּעֲבֶכֶם אֶת הַקּוֹל
 מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תִּלַּת חֲשׁוּבֵי חוּז, דְּכֵתִיב חֲשֵׁךְ
 עֵנָן וְעֶרְפֶּל. וְהָהּ קָלָא הָהּ נָפִיק פְּנִימָא
 מִכְּלָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פְּנִימָא דְכָלָא הָהּ, דְּבִיָּה
 כְּתִיב, קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף.

לשון הקודש

וִימִין לְשְׂמָאל. הָרִי גְבוּרָה לְשְׂמָאל (לִימִין).
וְעֵנָן כְּבֵד עַל הָהָר וְגו' - עֵנָן חֹזֶק
 שְׁשָׁקוּעַ בְּמִקּוּמוֹ, שְׁלֹא לִזְקָת. וְקַל שְׁפָר
 חֹזֶק מְאֹד - מִתּוֹךְ הָעֵנָן הַחֹזֶק הָיָה יוֹצֵא
 אוֹתוֹ הַקּוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ה) וַיְהִי
 כְּשֶׁמַּעֲבֶכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁךְ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹשׁ חֲשָׁבִים הָיוּ,

(שוקעת) מְצוּנִים.

שְׁנִינִי, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּצַד הַגְּבוּרָה
 נִתְּנָה הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּךְ,
 הֵיא הֵי־תָה בְּצַד שְׂמָאל? אָמַר לוֹ,
 הַחֲזֵרָה לִימִין, שְׁכַתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ
 אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְכַתוּב יִמִּינְךָ ה' נֶאֱדָרִי
 בַּבַּח וְגו'. מְצָאנוּ שְׂמָאל שֶׁהַחֲזֵר לִימִין,

אָמַר ר' אַבָּא בְּתִיב (שמות כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת
הַקּוֹלוֹת. רֹאִים, שְׁמָעִים מִיבְעֵי לִיה. אָלֹא
הָכִי תִּנְיָנוּ, אֵינּוֹן קָלִין, הָיוּ מִתְגַּלְפִּי בְּהָהוּא חֲשׂוֹכָא
וְעֲנָנָא וְקַבְלָא, וּמִתְחַזְיִין בְּהוּ, בְּמָה דְאַתְחַזִּי גּוּפָא,
וְחֲמָאן מַה דְּחֲמָאן, וְשִׁמְעִין מַה דְּשִׁמְעִין, מִגּוֹ הָהוּא
חֲשׂוֹכָא וְקַבְלָא וְעֲנָנָא, וּמִגּוֹ הָהוּא חִיּוּ דְהָיוּ חֲמָאן,
הָיוּ נִהְיִירִין בְּנִהְירוּ עֲלָאָה, וַיִּדְעִין, מַה דְלֹא יָדְעוּ
דְרִין אַחֲרָנִין, דְאַתּוּ בְּתַרְיִיהוּ.

וְכַלְהוּ, הָיוּ חֲמָאן אַפִּין בְּאַפִּין, הָדָא הוּא דְבְּתִיב,
(דברים ה) פָּנִים בְּפָנִים דְּכָר יי' עִמָּכֶם. וּמָאן
הָיוּ חֲמָאן. תְּאֵנִי רַבִּי יוֹסִי, מִנִּהְירוּ דְאֵינּוֹן קָלִין,
דְלֹא הָוָה קוֹל, דְלֹא הָוָה נִהְיר בְּנִהְירוּ, דְמִסְתַּכְלִי
בֵּיה פֶל גְּנִיזִין, וְכָל טְמִירִין, וְכָל דְרִין דִּיִּיתוֹן עַד
מִלְכָּא מְשִׁיחָא. וּבְגִינִי כִךְ בְּתִיב וְכָל הָעָם רֹאִים

לשון הקודש

שְׂרֹאִים, וְשׁוֹמְעִים מַה שְׁשׁוֹמְעִים מִתּוֹךְ
 אוֹתוֹ חֲשָׁךְ וְעֶרְפֶּל וְעֲנָן, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ
 מִרְאָה שֶׁהָיוּ רֹאִים, הָיוּ מְאִירִים בְּאוֹר
 עֲלִיּוֹן, וַיִּדְעוּ מַה שֶּׁלֹּא יָדְעוּ דּוֹרוֹת
 אַחֲרֹנִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם.

וְכָלָם הָיוּ רֹאִים פָּנִים בְּפָנִים, זֶהוּ
 שֶׁכְּתוּב פָּנִים בְּפָנִים דְּכָר ה' עִמָּכֶם. וּמָה
 הָיוּ רֹאִים? שֶׁנָּה רַבִּי יוֹסִי, מִהָאֹר שֶׁל
 אוֹתָם הַקּוֹלוֹת, שֶׁלֹּא הָיָה קוֹל, שֶׁלֹּא הָיָה

שֶׁכְּתוּב חֲשָׁךְ עֲנָן וְעֶרְפֶּל. וְאוֹתוֹ קוֹל הָיָה
 יוֹצֵא פָנִים מִכָּלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
 הַפָּנִים שֶׁל הַכֹּל הָיָה, שֶׁבּו כְּתוּב קוֹל
 גָּדוֹל וְלֹא יָסָף.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים
 אֶת הַקּוֹלוֹת. רֹאִים? שׁוֹמְעִים הָיָה צָרִיךְ
 לִהְיוֹת! אֲלֹא כִךְ שֶׁנִּינּוּ, אוֹתָם קוֹלוֹת הָיוּ
 נִחְקָקִים בְּאוֹתוֹ חֲשָׁךְ וְעֲנָן וְעֶרְפֶּל וְנִרְאִים
 בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה גּוּף, וְרֹאִים מַה

אֶת הַקּוֹלֹת, רֵאִים (דף פ"א ע"ב) רֵאִיָּה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעָם רֵאִים. רֵאִים: בְּמָה
דְּאִמִּינָא, דְּחִמּוֹ מִנְהִירוֹ דְּאִינוּן קֶלֶן, מַה
דְּלֹא חִמּוֹ דְּרִין בְּתֵרֵאִין אַחֲרֵנִין. אֶת הַקּוֹלֹת: בְּמָה
דְּאִתְּ אָמַר, (ישעיה ו) וְאָרָא אֶת יי'. וְאָרָא יי', לֹא
בְּתִיב, אֶלֹא אֶת יי'. אוֹף הָכָא, וְכָל הָעָם רֵאִים
הַקּוֹלֹת לֹא נֶאֱמַר, אֶלֹא אֶת הַקּוֹלֹת.

בְּגִוּוֹנָא דָּא, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, דְּהָא אֶתִּין
דְּבִאוּרֵיִתָּא, לְאַסְתְּכָלָא בְּאוּרֵיִתָּא (ג"א
בְּחֻכְמָתָא) אֶתִּי־הִיבּוֹ. (שמות כ) כִּבֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ
(משלי ג) כִּבֵּד אֶת יי' מִהוֹנֶנְךָ. וְכָלֵהוּ לְאַתְכָּלֵּלָא בְּהוֹ
מְלָה אַחֲרָא. אוֹף הָכָא, אֶת הַקּוֹלֹת, לְאַסְגָּאָה
הֵהוּא קָלָא אַחֲרָא לְתַתָּא, דְּכִנְיֵשׁ לֹון לְגִבְיָהּ, מַה
דְּנִפִּיק מִנִּיָּהּ, דְּבִיָּה חֲמָאן וּמִסְתְּכָלֶן בְּחֻכְמָתָא

לשון הקודש

לֹא כְּתוּב, אֶלֹא אֶת ה'. אִף כָּאן, וְכָל
הָעָם רֵאִים הַקּוֹלֹת לֹא נֶאֱמַר, אֶלֹא אֶת
הַקּוֹלֹת.

כְּמֹזֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. שְׁהִי
הָאֵתִים שְׁבִתּוּרָה נִתְּנוּ כְּדִי לְהַסְתְּכָל
בְּתוּרָה (בְּחֻכְמָתָא). כִּבֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת
אִמְךָ. (משלי ג) כִּבֵּד אֶת ה' מִהוֹנֶנְךָ. וְכָלֵם
לְהַכְלִיל בְּהֵם דְּבֵר אַחֲרָא. אִף כָּאן אֶת
הַקּוֹלֹת - לְרִבּוּת אוֹתוֹ קוֹל אַחֵר לְמִטָּה,

מֵאִיר בְּאוּר, שְׁמִסְתְּכָלִים בּוֹ כָּל הַנִּנְזִים,
וְכָל הַנִּסְתָּרִים, וְכָל הַדּוֹרוֹת שְׁיִבְאוּ עַד
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ כְּתוּב וְכָל הָעָם
רֵאִים אֶת הַקּוֹלֹת. רֵאִים - רֵאִיָּה מִמֶּשׁ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעָם רֵאִים,
רֵאִים - כְּמוֹ שְׁאִמְרֵנוּ, שְׂרָאוּ מִהָאוּר שֶׁל
אוֹתָם הַקּוֹלֹת מַה שֶּׁלֹּא רָאוּ דּוֹרוֹת
אַחֲרֵנִים אַחֲרֵיכֶם. אֶת הַקּוֹלֹת - כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) וְאָרָא אֶת ה'. וְאָרָא ה'

עֲלָאָה כָּל גִּנְזִין עֲלָאִין, וְכָל רִזִּין טְמִירִין וְסְתִימִין,
מָה דְלֹא אֶתְגַּלְיָא לְדָרִין בְּתַרְאִין, דְּאָתוּ בְּתַרְיָהוֹן,
וְלֹא לְדָרִין דִּיִּיתוֹן לְעֵלְמִין, עַד זְמַנָּא דִּיִּיתִי מִלְכָּא
מְשִׁיחָא. דְּכֵתִיב, (ישעיה נב) כִּי עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ בְּשׁוּב
יְי' צִיּוֹן.

וְאֵת הַלְפִידִם, בְּקִדְמִיתָא בְּרָקִים, וְהִשְׁתָּא לְפִידִים.
כֹּלָא חַד. אֲבָל מִדְּאֶתְתַּקְנוּ בְּתַקְנוֹנֵי
לְאֶתְחַזָּא, אֶתְקֶרֶון חָבִי.

וְאֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר. תֵּאֲנִי רַבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (תהלים סב)
אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זִו שְׁמַעְתִּי, כְּמָה
דְּאֶת אָמַר, אָנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קֹל בְּשׁוֹפָר מֵיבְעִי לִיָּהּ. הַשּׁוֹפָר
לְמָה. אֵלָּא, הֵהוּא קוֹל דְּאֶקְרִי שׁוֹפָר.

לשון הקודש

שְׂבוּנִים אוֹתָם אֵלָיו מָה שְׂיוּצָא מֵהֶם, שְׂבוּ רִואִים וּמִסְתַּכְלִים בְּחֻכְמָה עֲלִיוְנָה
כָּל הַגִּנְזִים הָעֲלִיּוֹנִים וְכָל הַסּוּדוֹת
הַטְּמִירִים וְנִסְתָּרִים, מָה שְׁלֹא הִתְגַּלָּה
לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שְׂבָאוּ אַחֲרֵיהֶם וְלֹא
לְדוֹרוֹת שְׂיָבֹאוּ לְעוֹלָמִים עַד הַזְּמַן שְׂיָבֹא
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׂכַתוֹב כִּי עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ
בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן.
וְאֵת הַלְפִידִם – בְּתַחֲלָה בְּרָקִים, וְעַבְשׁוּ
לְפִידִים. הַכֹּל אַחֵד. אֲבָל מִשְׁדַּתְתַּקְנוּ
בְּתַקְנוֹנִים לְהִרְאֹת, נִקְרְאוּ כֹךְ.
וְאֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר – שְׁנֵה רַבִּי יִצְחָק,
כְּתוּב (תהלים סב) אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים
זִו שְׁמַעְתִּי, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר אָנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה
לָּךְ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קוֹל בְּשׁוֹפָר הִנֵּה צְרִיךְ
לְהִיטֵל לְמָה הַשּׁוֹפָר? אֵלָּא אוֹתוֹ קוֹל
שְׁנִקְרָא שׁוֹפָר, שְׂכַתוֹב (ויקרא כח) וְהִעֲבַרְתָּ

בְּכִתִּיב, (ויקרא כה) וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ
הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, בָּדָא אַתְבָּרִי
(אתקרי) שׁוֹפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שׁוֹפָר, אִפִּיק קָלָא, אִשָּׁא
וְרוּחָא וּמִיָּא, אוֹף הָבֵא, בָּלָא אַתְבָּלִיל
בְּהֵאִי, וּמָדָא נִפְקִין קָלִין אַתְרֵנִין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל דְּנָפִיק מִשׁוֹפָר, דְּמִשְׁמַע
דְּשׁוֹפָר חַד, וְקוֹל נָפִיק מִנִּיה, וְשׁוֹפָר
בְּקִיּוּמִיה שְׁכִיחַ, וּבְגִינֵי כֶּךָ בְּכִתִּיב, קוֹל הַשֹּׁפָר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר הָכִי, קוֹל הַשֹּׁפָר, הַשֹּׁפָר בְּכִתִּיב
חֶסֶר, בְּמָה דָּאֵת אָמַר, (דניאל ו) שֹׁפָר קָדָם
דְּרִיּוֹשׁ. (דניאל ד) מִלְכִּי יִשְׁפָּר עֲלֵךְ. (דניאל ג) שֹׁפָר
קָדָמִי לְהַחְיָא.

לשון הקודש

שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר
לַחֲדָשׁ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. בָּזָה נִבְרָא (נקרא)
שׁוֹפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שׁוֹפָר מוֹצִיא קוֹל,
אִשׁ רוּחַ וּמִיָּם (דִּין חֶסֶד וְרַחֲמִים), אָף בָּאֵן הַכֹּל
נִבְלָל בָּזָה, וּמִזָּה יוֹצֵאִים הַקּוֹלוֹת
הָאֲחֵרִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כֶּךָ, קוֹל הַשֹּׁפָר –
הַשֹּׁפָר בְּתוֹב חֶסֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ו)
שֹׁפָר קָדָם דְּרִיּוֹשׁ. (שם ד) מִלְכִּי יִשְׁפָּר
עֲלֵךְ. (שם ג) שֹׁפָר קָדָמִי לְהַחְיָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל שִׁיּוּצָא מִשׁוֹפָר,

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, קוֹל הַשֹּׁפָר, אֶתְרָא דְקָלָא נָפִיק מִנִּיה, אֶקְרִי שׁוֹפָר. תּוֹ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּא חַזִּי, קוֹל הַשׁוֹפָר: אֶתְרָא דְקָלָא, הֵיִינוּ דְכְּתִיב, **כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי יִי' יַחֲיֶה הָאָדָם. מָאִי מוֹצֵא פִי יִי'.** דָּא קוֹל (ס"א דְנָפִיק מִשׁוֹפָר וְהֵאֵי קוֹל) הַשׁוֹפָר, הוּא רַב מִכָּל שְׂאֵר קָלֵי תַתָּאִי, וְתַקִּיפָא מִכָּלֵהוּ, דְכְּתִיב וְקוֹל שֹׁפָר חָזַק מְאֹד, וְעַל כָּל שְׂאֵר קָלִין לֹא אֶתְמַר חָזַק מְאֹד. (נ"א אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן) בְּהֵאֵי קוֹל הַשׁוֹפָר תִּלְיָא כָלָא, וְדָא הוּא דְאֶקְרִי קוֹל גָּדוֹל, דְכְּתִיב קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף. וְאֶקְרִי (מַלְכִים א יט) קוֹל דְּמָמָה דְקָה, נִהִירוּ דְבוּצִינִי, דְּהוּא וָךְ וְדָקִיק, וְזָבִיד וְנִהִיר לְכָלָא.

דְּמָמָה, מַהוּ דְּמָמָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּבַעֵי בַר נֶשׁ לְמַשְׁתַּקָּא מִנִּיה, וְלְמַחֲסֵם פּוּמִיָּה. בְּמָה דָּאֵת אָמַר, (תַּהֲלִים לט) אֶמְרָתִי אֶשְׁמְרָה דְרַבִּי

לשון הקודש

שֹׁפָר חָזַק מְאֹד, וְעַל כָּל שְׂאֵר הַקּוֹלוֹת לֹא נֶאֱמַר חָזַק מְאֹד. (אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן) בְּקוֹל הַשׁוֹפָר הָזֶה הַכָּל תְּלוּי, וְזֶהוּ שְׁנִקְרָא קוֹל גָּדוֹל, שְׁכַתוּב קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף. וְנִקְרָא קוֹל דְּמָמָה דְקָה, אוֹר הַמְּנוֹרוֹת, שֶׁהוּא וָךְ וְדָקִיק וּמְזֻכָּר וּמֵאִיר לְכָל.

דְּמָמָה, מַה זֶה דְּמָמָה? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁצָרִיד אָדָם לְשַׁתֵּק מִמְּנוּ

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, קוֹל הַשֹּׁפָר – מְקוֹם שְׁקוֹל יוֹצֵא מִמְּנוּ נִקְרָא שׁוֹפָר. עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא וּרְאֵה, קוֹל הַשֹּׁפָר – מְקוֹם שֶׁל קוֹל, הֵיִנוּ שְׁכַתוּב (דְּבָרִים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יַחֲיֶה הָאָדָם. מַה זֶה מוֹצֵא פִי ה'? זֶה קוֹל (ס"ד שִׁיּוּצָא מִשׁוֹפָר, וְזֶה קוֹל) הַשׁוֹפָר, הוּא גָדוֹל מִכָּל שְׂאֵר הַקּוֹלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים וְחָזַק מִכָּלֵם, שְׁכַתוּב וְקַל

מִחֲטֹא בְּלִשׁוֹנִי אֲשַׁמְרָה לְפִי מִחֲסוֹם. דְּמָמָה אֵיחִי
שְׁתּוּקָא דְּלֹא אֲשַׁתְּמַע לְבַר. וַיֵּרָא הָעַם וַיִּנָּעוּ
וַיַּעֲמְדוּ מֵרַחֵק, דְּחֲמוּ מַה דְּחֲמוּ. וַיִּנָּעוּ כְּמָה דְּאֵת
אָמַר (ישעיה ו) וַיִּנָּעוּ אַמּוֹת הַסָּפִים מִקּוֹל הַקּוֹרָא.

תָּאנָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ בִּיחֻקָּאֵל, כִּד חָמָא גְבוּרָן
בְּיָמוּסֵי קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְתִיב, (יחזקאל א)
וַאֲרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה וְגו', רוּחַ סְעָרָה אָמַי.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לְתַבְרָא אַרְבַּע מַלְכוּתֵין. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, תַּנִּינָא, רוּחָא רַבָּה, דְּאֵתְעַר בְּנִימוּסֵי גְבוּרָה
דְּלַעִילָא בָּאָה מִן הַצִּפּוֹן. מַצִּפּוֹן לָא כְּתִיב אֱלֹא מִן
הַצִּפּוֹן הֵהוּא דְּאֲשַׁתְּמוּדַע לַעִילָא, הֵהוּא דְּטָמִיר
וְגַנְיִז לַעִילָא.

עֲנִן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת, דְּהָוָה אֶחִיד בֵּיהּ, (ס"א וְלֹא
אֶחִיד, אֶחִיד בְּסִטְרוֹי וכו'), וְלֹא הָוָה אֶחִיד בְּסִטְרוֹי

לשון הקודש

שְׁכַתּוּב (יחזקאל א) וַאֲרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה
בָּאָה וְגו'. לָמָּה רוּחַ סְעָרָה? אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, כְּדִי לְשַׁבֵּר אַרְבַּע מַלְכוּתֵין. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, שְׁנִינּוּ, רוּחַ גָּדוֹלָה
שְׁמַתְעוּרְרַת בְּהִנְהוּגוֹת הַגְּבוּרָה שְׁלַמְעָלָה
בָּאָה מִן הַצִּפּוֹן. לֹא כְּתוּב מַצִּפּוֹן אֱלֹא
מִן הַצִּפּוֹן, מִן אוֹתוֹ הַצִּפּוֹן, אוֹתוֹ שְׁנוּדַע
לְמַעְלָה, אוֹתוֹ שְׁטָמִיר וְגַנְיִז לְמַעְלָה.
עֲנִן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת, שְׁהִיָּה אֶחָד

וְלַחֲסֵם אֶת פִּיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט)
אִמְרָתִי אֲשַׁמְרָה דְּרַבִּי מִחֲטֹא בְּלִשׁוֹנִי
אֲשַׁמְרָה לְפִי מִחֲסוֹם. דְּמָמָה הִיא
שְׁתִּיקָה שְׁלֹא נִשְׁמַעַת הַחוּצָה. וַיֵּרָא הָעַם
וַיַּעֲמְדוּ מֵרַחֵק, שָׂרְאוּ מַה שָׂרְאוּ.
וַיִּנָּעוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) וַיִּנָּעוּ אַמּוֹת
הַסָּפִים מִקּוֹל הַקּוֹרָא.

שְׁנִינּוּ, מַה כְּתוּב בִּיחֻקָּאֵל בְּשַׂרְאָה
גְבוּרָת הַנְּהוּגוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

לְאַתְעָרָא דִּינָא, דִּתְנִינָן, תְּלַת זְמָנִין בְּיוֹמָא, יִנְקָא
תְּהוּא דִּינָא קִשְׂיָא, בְּקַרְדִּיטִי גְלִיפִין מִסְטָרָא
דְּגִבּוּרָה, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת. בְּגִין
לְאַתְעָרָא בְּעָלְמָא.

וְכֵּה מְבַסֵּם לִיה, תְּהוּא דְכָתִיב בֵּיה וְנָגַהּ לוֹ סָבִיב.
דִּתְהוּא זִיְהָרָא דְאַסְחָר לִיה מִכָּל סְטָרוֹי,
מְבַסֵּם לִיה, וּמִתְקִין לִיה, בְּגִין דְּלֹא לִחְיוֹ דִּינָא
קִשְׂיָא, וְיִיכְלוֹן בְּגִי נָשָׂא לְמִסְבְּלִיה.

וּמִתּוּכָה בְּעֵין חֲחֻשְׁמַל, (יחזקאל א) תָּאנָא, וּמִתּוּכָה:
וּמִגּוּוֹה. בְּעֵין חֲחֻשְׁמַל, מָאִי חֲשְׁמַל.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֵיוֹת אֵשָׁא מְמַלְלָא.

תָּאנָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֲשְׁמַל: מַה דִּתְהוּ לְבָא
לְאַשָׁא, דְכָתִיב מִתּוּךְ הָאֵשׁ בְּעֵין
חֲחֻשְׁמַל. וְלֹא חֲחֻשְׁמַל מִתּוּךְ הָאֵשׁ, מִגּוֹ אֵשָׁא

לשון הקודש

בְּדִי שְׁלֵא יְהִיָּה דִּין קִשְׁיָה וְיִכְלוֹ בְּגִי אָדָם
לְסַבֵּל אוֹתוֹ.

וּמִתּוּכָה בְּעֵין חֲחֻשְׁמַל. שְׁנִינָו, וּמִתּוּכָה
– וּמִתּוּכָה. בְּעֵין חֲחֻשְׁמַל – מַה זֶה
חֲשְׁמַל? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֵיוֹת אֵשׁ
מְדַבְּרוֹת.

שְׁנִינָו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֲשְׁמַל – מַה
שְׁהִיָּה לֵב לְאַשׁ, שְׁכָתוֹב מִתּוּךְ הָאֵשׁ
בְּעֵין חֲחֻשְׁמַל. וְלֹא חֲחֻשְׁמַל מִתּוּךְ הָאֵשׁ,

בו (ולא אחת, אחת בצדדי) וְלֹא הָיָה אַחֲזוֹ
בְּצִדּוֹ לְעוֹרֵר הָדִין, שְׁשִׁינָו, שְׁלֵשׁ
פְּעָמִים בְּיוֹם יוֹנֵק אוֹתוֹ דִּין הַקִּשְׁיָה
בְּמִמְנִים חֲקוּקִים מְצִד הַגִּבּוּרָה. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת, בְּדִי לְעוֹרֵר
בְּעוֹלָם.

וְכֵּה מְבַסֵּם אוֹתוֹ? אוֹתוֹ שְׁכָתוֹב בו
וְנָגַהּ לוֹ סָבִיב. שְׁאוֹתוֹ זֶהר שְׁמַקִּיף אוֹתוֹ
מִכָּל צִדָּדֵיו מְבַסֵּם אוֹתוֹ וּמִתְקֵן אוֹתוֹ

דַּאִיְהִי לָגוּ בְּאַשָּׁא. בְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל דַּאִיְהִי בְּתֵר
 אַרְבַּע דְּרָגִין, דְּכְתִיב, רוּחַ סַעְרָה, עֲנֵן גָּדוֹל,
 וְאֵשׁ מִתְּלַקְחַת, וְנִגְהָ לּוֹ ^(דף פ"ב ע"א) סָבִיב. וּמִתּוֹכָהּ
 בְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, הֵהוּא דְכְתִיב בֵּיהּ
 וְאֵשׁ מִתְּלַקְחַת.

תַּנִּינָא רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, חָמוּ יִשְׂרָאֵל
 חָבָא, מַה דְּלֹא חָמָא יַחְזִקְאֵל בֶּן בּוּזִי,
 וּבְלָהוּ אֶתְדַבְּקוּ בְּחֲכָמְתָּא עֲלָאָה יִקִּירָא. חֲמִשָּׁה
 דְּרָגִין דְּקָלִין, חָמוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינִי. וּבְחֲמִשָּׁה
 דְּרָגִין אֵלִין אֶתִּיְחִיבַת אוֹרִייתָא. דְּרָגָא חֲמִישָּׁאָה
 הוּא, דְּכְתִיב קוֹל הַשֹּׁפָר. יַחְזִקְאֵל לְקַבְּלִיהוֹן חָמָא
 חֲמִשָּׁה דְּרָגִין דְּאֵינוֹן לְבַר מַאֲלִין, דְּאֵינוֹן רוּחַ
 סַעְרָה, עֲנֵן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְּלַקְחַת, וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב,
 בְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל.

לשון הקודש

בֶּן בּוּזִי, וְכֻלָּם נִדְבְּקוּ בְּחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה
 נִכְבְּדָה. חֲמִשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל קוֹלוֹת רָאוּ
 יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינִי, וּבְחֲמִשׁ הַדְּרָגוֹת
 הִלְלוּ נִתְּנָה תּוֹרָה. דְּרָגָה חֲמִישִׁית הוּא,
 שְׁכָנוֹת קוֹל הַשֹּׁפָר. כְּנֻגָּם רָאָה יַחְזִקְאֵל
 חֲמִשׁ דְּרָגוֹת שֶׁהֵן חוּץ לְאַלְפָה, שֶׁהֵם: רוּחַ
 סַעְרָה, עֲנֵן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְּלַקְחַת, וְנִגְהָ
 לּוֹ סָבִיב, בְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל.

מִתּוֹךְ אֵשׁ שְׁהִיא לְתוֹךְ אֵשׁ. בְּעֵין
 הַחֲשֵׁמֶל, שְׁהִיא אַחֵר אַרְבַּע דְּרָגוֹת,
 שְׁכָנוֹת רוּחַ סַעְרָה, עֲנֵן גָּדוֹל, וְאֵשׁ
 מִתְּלַקְחַת, וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב. וּמִתּוֹכָהּ בְּעֵין
 הַחֲשֵׁמֶל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, אוֹתוֹ שְׁכָנוֹת בּוֹ
 וְאֵשׁ מִתְּלַקְחַת.

שְׁנֵינוּ, רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
 רָאוּ יִשְׂרָאֵל כָּאֵן מַה שְּׁלֹא רָאָה יַחְזִקְאֵל

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, (דברים ה) **פָּנִים בְּפָנִים דָּבַר יי' וְגו'.** בִּיחְזָקָאֵל כְּתִיב, כְּעֵין, וּדְמוּת, כְּמֵאן דְּחָמִי בְּתַר כּוּתְלִין סְגִיֵּאִין, כְּמֵאן דְּחָמִי בַּר נָשׁ בְּתַר כּוּתְלָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה דְּחָמוּ יִשְׂרָאֵל, לָא חָמָא נְבִיאָה אַחְרָא, כָּל שְׁכָן מַה דְּחָמָא מִלְּשָׁה, וְלָא חָמָא נְבִיאָה אַחְרָא. (ס"א כָּל שְׁכָן בַּר נָשׁ אַחְרָא) וְכַאֲהוּ חוּלְקִיָּה, דְּכְתִיב בֵּיהּ, (שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם יי' וְלֹא בְּחִיזּוֹ אַחְרָא, כְּמַה דְּכְתִיב, (במדבר יב) וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (יחזקאל א) **הָיָה** (ב' א') **הָיָה דְּבַר יי', נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא הֵיִתָּה. ר' יְהוּדָה אוֹמַר, לְקִיּוּמָא הוּא דְּאָתָא, דְּאַצְטְרִיךְ לְמַחְזֵי בְּגִינִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא דְּהָא לֹא שָׁבִיק לֹון קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְכָל אֲתַר דְּמִתְפָּזְרִין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, עֲמָהוֹן הוּא שְׂרִיא.**

לשון הקודש

(שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה', וְלֹא בְּמִרְאָה אַחֵר, כְּפִתּוּב (במדבר לד) וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בָּא וּרְאָה, כְּתוּב הָיָה הָיָה דְּבַר ה'. נְבוּאָה לְשַׁעֲתָה הֵיִתָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, לְקִיּוּם הוּא בָּא, שְׁהַצְטְרִיךְ לְהֵיחֹת בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעַ שְׁחֵרֵי לֹא עֹזב אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָל

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּיִשְׂרָאֵל כְּתוּב (דברים ה) **פָּנִים בְּפָנִים דָּבַר ה' וְגו'.** בִּיחְזָקָאֵל כְּתוּב כְּעֵין, וּדְמוּת, כְּמִי שְׂרוּאָה אַחֵר כְּתָלִים רַבִּים, כְּמִי שְׂרוּאָה אָדָם אַחֵר כְּתָל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה שְּׂרָאוּ יִשְׂרָאֵל – לֹא רָאָה נְבִיא אַחֵר. כָּל שְׁכָן מַה שְּׂרָאָה מִלְּשָׁה שְׁלֹא רָאָה נְבִיא אַחֵר (כָּל שְׁכָן אָדָם אַחֵר). אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ, שְׁכִתּוּב בּוֹ

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָיָה הָיָה: דִּחְמָא וְלֹא חֲמָא,
דְּקָאִים בְּאֵינוֹן מַלִּין, וְלֹא קָאִים. הָדָא הוּא
דְּכְתִּיב וְאָרָא בְּעֵין חֲשָׁמַל, וְלֹא חֲשָׁמַל אֲבָל
יִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב בְּהוּ, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת
הַקּוֹלֶת, כָּל חַד וְחַד חֲמָא, בְּדָקָא חֲזִי לִיה.

דִּתְנִיָא, כָּל חַד וְחַד הֵווּ קַיָּיִמִין שׁוֹרִין שׁוֹרִין,
תְּחוּמִין תְּחוּמִין, וּבְדָקָא אֶתְחֲזִי לְהוּ, חֲמוּ כָּל
חַד וְחַד.

השלמה מהחשמוטות (סימן א)

וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְפִידִם. (שמות)
וְכִי רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת אֲלֹא וְכָל הָעָם
רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת, אוֹתָן קוֹלֹת שְׁנֶאֱמַר (תהילים כ"ט)
קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל הַכְּבוֹד הִרְעִים. קוֹל יְיָ בַּבַּח.
וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָה י) בְּכַח יָדִי עָשִׂיתִי. וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָה מֵח) אֶף

לשון הקודש

שורות שורות, תחומים תחומים, וכמו
 שראוי להם ראו כל אחד ואחד.

השלמה מהחשמוטות (סימן א)

(שמות כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת
 הַלְפִידִם. וְכִי רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת?
 אֲלֹא וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת, אוֹתָם
 קוֹלֹת שְׁנֶאֱמַר (תהילים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם
 אֵל הַכְּבוֹד הִרְעִים. קוֹל יְיָ בַּבַּח. וְאוֹמֵר
 (יְשַׁעְיָה י) בְּכַח יָדִי עָשִׂיתִי. וְאוֹמֵר (שם מֵח) אֶף

מקום שִׁישְׂרָאֵל מִתְפַּזְרִים בְּגִלּוֹת, הוּא
 שְׁרׁוּי עִמָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָיָה הָיָה – שְׂרָאָה
וְלֹא רָאָה, שְׁעוּמַד בְּאוֹתָם דְּבָרִים וְלֹא
עוּמַד. וְהוּ שְׁכַתוּב וְאָרָא בְּעֵין חֲחֲשָׁמַל,
וְלֹא חֲשָׁמַל. אֲבָל יִשְׂרָאֵל מַה כְּתוּב
בָּהֶם? וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת. כָּל
אֶחָד וְאֶחָד רָאָה כְּרָאוּי לוֹ.

שְׁשַׁנִּינוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיוּ עוֹמְדִים

יְדֵי יִסְדָּה אֶרֶץ. (תהלים כ"ט) קוֹל ה' בְּהָדָר. וְאוֹמֵר (תהלים קי"א) הוֹד וְהָדָר פָּעֵלוּ וְצִדְקָתוֹ. (תהלים כ"ט) קוֹל יי שֹׁבֵר אֲרָזִים, זֶה קֶשֶׁת שְׁמִשְׁבֶּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וְעֲצֵי בְרוֹשִׁים. (תהלים כ"ט) קוֹל יי חֹצֵב לִהְבוֹת אֵשׁ, זֶה שְׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הָאֵשׁ וּבֵין הַמַּיִם, שְׁחוֹצֵב כַּח הָאֵשׁ וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּלַחֵךְ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ מִלְּכַבּוֹתוֹ. (תהלים כ"ט) קוֹל יי יִחִיל מִדְּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים י"ח) וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם. יוֹתֵר מִן הַמִּדְבָּר. (תהלים כ"ט) קוֹל יי יְחַלֵּל אֵילֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת וּבְהִיכְלוֹ כָּלוּ אֱמֹר כְּבוֹד. דְּכָתִיב (שיר השירים ב') הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילֹת הַשָּׁדָה. הָא לְמִדַּת שְׁבַשְׁבַּע קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכֻלָּם נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרֵאוֹם, וְהִינּוּ דְכָתִיב (שמות ב') וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת.

לשון הקודש

יְדֵי יִסְדָּה אֶרֶץ. (תהלים כט) קוֹל ה' בְּהָדָר. וְאוֹמֵר (שם קיא) הוֹד וְהָדָר פָּעֵלוּ וְצִדְקָתוֹ. (שם כט) קוֹל יי שֹׁבֵר אֲרָזִים, זֶה קֶשֶׁת שְׁמִשְׁבֶּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וְעֲצֵי בְרוֹשִׁים. (שם) קוֹל יי חֹצֵב לִהְבוֹת אֵשׁ, זֶה שְׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הָאֵשׁ וּבֵין הַמַּיִם, שְׁחוֹצֵב כַּח הָאֵשׁ וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּלַחֵךְ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ מִלְּכַבּוֹתוֹ. (שם) קוֹל יי יִחִיל מִדְּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יח) וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם. יוֹתֵר מִן הַמִּדְבָּר. (שם כט) קוֹל יי יְחַלֵּל אֵילֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת וּבְהִיכְלוֹ כָּלוּ אֱמֹר כְּבוֹד, שְׁכָתוֹב (שיר השירים ב) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילֹת הַשָּׁדָה. הָא לְמִדַּת שְׁבַשְׁבַּע קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכֻלָּם נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרֵאוֹם, וְהִינּוּ שְׁכָתוֹב (שמות ב) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (תהלים י"ח) וַיַּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וַעֲרָפֶל
 תַּחַת רִגְלָיו. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (שמות כ) כִּי
 מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הָא כִּיצַד אֲשׁוּ הַגְדוּלָּה
 הִיְתָה בָּאָרֶץ שֶׁהוּא קוֹל אֶחָד, וּשְׁאָר קוֹלוֹת הָיוּ
 בַּשָּׁמַיִם, וְכָתִיב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הַשְּׁמִיעֵךְ אֶת
 קוֹלוֹ לְיִסְרֹךְ וְעַל הָאָרֶץ הִרְאָךְ אֶת אֲשׁוּ הַגְדוּלָּה
 וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּמֵאִי הִיא גְדוּלָּה,
 וּמֵאֵלּוּ הִיָּה יוֹצֵא דְבוּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר וּדְבָרָיו
 שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּמֵאִי (דברים ד) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רְאִים זוֹלָתִי קוֹל,
 הֵהוּא בְּדֹאמֵר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל (דברים ד)
 כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה, וְלֹא כָּל תְּמוּנָה.
 מִשָּׁל לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה עוֹמֵד עַל
 עֲבָדָיו מְעַטָּף בְּכִסּוֹת לְבָנָה, לֹא דִי לְאִימַת הַמַּלְךְ
 שִׁיסְתַּכְּלוּ בְּלְבוּשָׁיו, וְעוֹד רְחוּק הִיָּה הַמַּלְךְ וְשָׁמְעוּ

לשון הקודש

מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּמֵאִי גְדוּלָּה? וּמֵאֵלּוּ הִיָּה
 יוֹצֵא דְבוּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר וּדְבָרָיו
 שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּמָה (שם) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רְאִים זוֹלָתִי
 קוֹל? כִּמּוֹ שֶׁאֱמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל
 (שם) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה,
 וְלֹא כָּל תְּמוּנָה. מִשָּׁל לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה?
 לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה עוֹמֵד עַל עֲבָדָיו מְעַטָּף

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (תהלים יח) וַיַּט שָׁמַיִם
 וַיִּרְדּוּ וַעֲרָפֶל תַּחַת רִגְלָיו. וְכָתוּב אֶחָד
 אוֹמֵר, (שמות כ) כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי
 עִמָּכֶם. הָא כִּיצַד? אֲשׁוּ הַגְדוּלָּה הִיְתָה
 בָּאָרֶץ שֶׁהוּא קוֹל אֶחָד, וּשְׁאָר קוֹלוֹת הָיוּ
 בַּשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם
 הַשְּׁמִיעֵךְ אֶת קוֹלוֹ לְיִסְרֹךְ וְעַל הָאָרֶץ
 הִרְאָךְ אֶת אֲשׁוּ הַגְדוּלָּה וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ

קוֹלוֹ, יְכוּלִין לִרְאוֹת גִּירוֹנוֹ אֲמַרְתָּ לֹא, הֵא לְמִדַּת
שָׂרְאוֹ תְמוּנָה וְלֹא כָּל תְמוּנָה, וְהֵינּוּ דְכִתִּיב,
וְתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זֹלָתִי קוֹל. וְכִתִּיב (דברים ד) קוֹל
דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים.

כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת,
וְכְתוּב אַחַד אוֹמֵר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם
שׁוֹמְעִים. הָאֵל בִּיצַד, בְּתַחֲלָה רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת.
וּמָה רָאוּ שְׁבַע קוֹלֹת שָׁאֵמַר דָּוִד וְלִסּוֹף שָׁמְעוּ
הַדָּבָר יוֹצֵא מִבֵּין בָּלָם. וְהָאֵל אֵינּוֹן עֶשֶׂר. דְּרַבְנָן
אֲמַרִי דְכִלְהוֹ אֲמָרָן בְּחֻדָּא מְלִתָּא, בֵּן בְּלָהוּ בְּחֻדָּא
מְלִתָּא אֲמָרָן. וְהוּוּ שְׁבַעָה מֵאֲמִירוֹת בְּשִׁבְעָה
קוֹלֹת. וְעַל דָּא נֶאֱמַר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים
וְתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זֹלָתִי קוֹל. הָאֵל לְמִדַּת דְּכִלְהוֹ
בְּחֻדָּא, מְחֻדָּא מְלִתָּא אֲמָרָן. וּבַעֲבוּר שְׁלֹא יִטְעוּ

לשון הקודש

אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הָאֵל בִּיצַד? בְּתַחֲלָה
רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. וּמָה רָאוּ? שְׁבַעָה
קוֹלֹת שָׁאֵמַר דָּוִד, וְלִסּוֹף שָׁמְעוּ הַדָּבָר
יוֹצֵא מִבֵּין בָּלָם. וְהָרִי הֵם עֶשְׂרֵה.
שְׁחַכְמִים אֲמָרוּ שְׁכָל הָאֲמִירוֹת בְּמִלָּה
אַחַת, בֵּן בְּלָן בְּמִלָּה אַחַת נֶאֱמָרוּ. וְהָיוּ
שְׁבַעָה מֵאֲמִירוֹת בְּשִׁבְעָה קוֹלֹת. וְעַל זֶה
נֶאֱמַר, קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וְתְמוּנָה
אֵינְכֶם רֹאִים זֹלָתִי קוֹל. הָרִי לְמִדַּת

בְּכִסּוֹת לְבָנָה, לֹא דִי לְאִימַת הַמֶּלֶךְ
שִׁיִּסְתַּכְלוּ בְּלִבּוֹשֵׁיו, וְעוֹד רְחוֹק הָיָה
הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ קוֹלוֹ, יְכוּלִין לִרְאוֹת גִּירוֹנוֹ?
אֲמַרְתָּ לֹא. הָרִי לְמִדַּת שָׂרְאוֹ תְמוּנָה
וְלֹא כָּל תְמוּנָה, וְהֵינּוּ שְׁכָתוּב, וְתְמוּנָה
אֵינְכֶם רֹאִים זֹלָתִי קוֹל. וְכְתוּב (שם) קוֹל
דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים.

כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת
הַקּוֹלֹת, וְכְתוּב אַחַד אוֹמֵר קוֹל דְּבָרִים

יִשְׂרָאֵל לֹאמֹר, אַחֲרֵי יַעְזֹרוּהוּ מִן הַמְּלָאכִים, אִם
קוּלוּ לְבָדוֹ לֹא יוּכַל לְהִיטֵת חֲזָק כָּךְ, בַּעֲבוּר
כָּךְ חֲזָר וּכְלָלָם.

דָּבָר אַחֵר שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, הוּאִיל וְהֵם
עָשְׂרָה מַאֲמָרוֹת לַעֲשֹׂר מְלָאכִים שָׁמָּה לֹא
יֻכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, כְּתִיב בִּיה אֲנֹכִי וְכָלִל
כָּל הָעֲשָׂרָה. וּמֵאֵי עָשְׂרָה מְלָכִים, שֶׁבַע קוּלוֹת
וּשְׁלֹשָׁה מַאֲמָרִים. וּמֵאֵי אוֹמְרִים דְּכְתִיב (דברים כ"ו) וַיִּי
הָאֱמִירָד הַיּוֹם. וּמֵאֵי נִינְהוּ שְׁלֹשָׁה, דְּכְתִיב (משלי ד')
רֵאשִׁית חֲכָמָה קִנְיָה חֲכָמָה וּבְכָל קִנְיָנָה קִנְיָה בִּינְיָה.
כְּמָה דְּאֵת אָמֹר (איוב ל"ב) וְנִשְׁמַת שְׂדֵי תְּבִינִים.
נִשְׁמַתוֹ שֶׁל שְׂדֵי, הִיא תְּבִינִים. שְׁלִישִׁית מֵאֵי הָיִי
כְּדֹאמֹר לִיה הֵחֳוֹא גְבָרָא סָבָא לְהֵחֳוֹא יְנוּקָא.
בְּמִפְּלֵא מִמֶּדָּה אֵל תִּדְרֹשׁ וּבְמִכְסֵּה מִמֶּדָּה אֵל תִּחְקֹר.

לשון הקודש

שְׁכֻלָם כְּאֶחָד מִדְּבוּר אֶחָד נֹאמְרוּ. וּבַעֲבוּר שֶׁלֹּא יִמְעֹנוּ יִשְׂרָאֵל לֹאמֹר, אַחֲרֵי יַעְזֹרוּהוּ מִן הַמְּלָאכִים, אִם קוּלוּ לְבָדוֹ לֹא יוּכַל לְהִיטֵת חֲזָק כָּךְ, בַּעֲבוּר כָּךְ חֲזָר וּכְלָלָם.

דָּבָר אַחֵר, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, הוּאִיל וְהֵם עָשְׂרָה מַאֲמָרוֹת לַעֲשֹׂר מְלָאכִים, שָׁמָּה לֹא יֻכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, כְּתוּב בּו "אֲנֹכִי", וְכָלִל כָּל הָעֲשָׂרָה. וְהֵם

הָעֲשָׂרָה מְלָכִים? שְׁבַע קוּלוֹת וּשְׁלֹשָׁה מַאֲמָרִים. וְהֵם אוֹמְרִים? שְׁכָתוּב (דברים כו) וַיִּי הָאֱמִירָד הַיּוֹם. וְהֵם הַשְׁלֹשָׁה? שְׁכָתוּב (משלי ד') רֵאשִׁית חֲכָמָה קִנְיָה חֲכָמָה וּבְכָל קִנְיָנָה קִנְיָה בִּינְיָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (איוב לב) וְנִשְׁמַת שְׂדֵי תְּבִינִים. נִשְׁמַתוֹ שֶׁל שְׂדֵי, הִיא תְּבִינִים. שְׁלִישִׁית מֵהָ הִתְנַחֵ? כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אוֹתוֹ גְּבֵר זְקֵן לְאוֹתוֹ תִּינוּק, בְּמִפְּלֵא מִמֶּדָּה אֵל תִּדְרֹשׁ

בְּמֶה שֶׁהִרְשִׁיתִּיךָ הַתְּבוּנָה, אֵין לְךָ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

תֵּנָא (משלי כ"ה) כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דָּבָר. מָאי דָּבָר,

כְּמֶה דָּאתָ אָמַר (תהלים קי"ט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת.

(משלי כ"ה) וְכְבוֹד מְלָכִים תִּקּוֹר דָּבָר. מָאי דָּבָר, דְּכִתִּיב

(משלי כ"ה) דָּבָר דָּבָר עַל אִפְנֵיו. אֵל תִּקְרִי אִפְנֵיו, אֱלֹא

אִפְנֵיו: (עד כאן מזהה שמטות).

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רִישֵׁי דְעַמָּא בְּלַחוּדֵיהּ, רִישֵׁי

דְּשַׁבְּטִין בְּלַחוּדֵיהּ. נוֹקְבֵי בְּלַחוּדֵיהּ.

חֲמִשׁ דְּרִגִּין לִימִינָא, וְחֲמִשׁ דְּרִגִּין לְשִׁמְאַלָּא. הָדָא

הוּא דְּכִתִּיב, (דברים כט) אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם בְּלָכֶם לִפְנֵי

יְיָ אֱלֹהֵיכֶם רְאשֵׁיכֶם שְׁבָטֵיכֶם וְקִנְיֵיכֶם וְשׁוֹטְרֵיכֶם

כָּל אִישׁ וְגו', הָא חֲמִשׁ דְּרִגִּין לִימִינָא. וְחֲמִשׁ דְּרִגִּין

לְשִׁמְאַלָּא מָאן אֵינוֹן. הֵינֵנוּ דְּכִתִּיב, (דברים כט) טַפְּכֶם,

נְשִׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ, מַחֲטֵב עֵצִיד, עַד

לשון הקודש

וּבִמְכָסָה מִמֶּךָ אֵל תִּחְקֹר. בְּמֶה שֶׁהִרְשִׁיתִּיךָ הַתְּבוּנָה, אֵין לְךָ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

שְׁנִינֵנוּ, (משלי כה) כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר

דָּבָר. מָה הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט)

רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. (משלי כה) וְכְבוֹד מְלָכִים

תִּקּוֹר דָּבָר. מָה הַדָּבָר? שְׁכָתוֹב (שם) דָּבָר

דָּבָר עַל אִפְנֵיו. אֵל תִּקְרִי אִפְנֵיו, אֱלֹא

אִפְנֵיו: (עד כאן מזהה שמטות)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רִישֵׁי דְעַמָּא בְּלַחוּדֵיהּ, רִישֵׁי
רִישֵׁי הַשְּׁבָטִים בְּלַחוּדֵיהּ. הַנִּקְבּוֹת לְבָדֵן.
חֲמִשׁ דְּרִגּוֹת לִימִין, וְחֲמִשׁ דְּרִגּוֹת
לְשִׁמְאַל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (דברים כט) אַתֶּם
נֹצְבִים הַיּוֹם בְּלָכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם
רְאשֵׁיכֶם שְׁבָטֵיכֶם וְקִנְיֵיכֶם וְשׁוֹטְרֵיכֶם כָּל
אִישׁ וְגו'. הָרִי חֲמִשׁ דְּרִגּוֹת לִימִין. וְחֲמִשׁ
דְּרִגּוֹת לְשִׁמְאַל מָה הֵן? הֵינֵנוּ שְׁכָתוֹב
טַפְּכֶם, נְשִׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב

שׂאב מִימִיד. הָא חֲמִשׁ דְּרָגִין לְשִׁמְאֵלָא.

כְּלָהוּ דְּרָגִין אֶתְתַּקְּנוּ כְּגִוּוֹנָא דְלֵעִילָא. לְקַבְּלִיהוּן
יִרְתּוּ יִשְׂרָאֵל אַחֲסַנְתָּ עָלְמִין, עֶשֶׂר אַמִּירָן,
דְּבָחוּ תַלְיִין כָּל פְּקוּדִין, וְכָל זְכוּן, וְכָל יְרוּתָת
אַחֲסַנָא, דְּאִינוּן חוּלְקָא טָבָא דִּישְׂרָאֵל.

תַּאנָא, בְּהֵיא שַׁעְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא
אַתְגְּלִי בְּטוֹרָא דְּסִינִי, הוּו חָמָאן כָּל
יִשְׂרָאֵל, כְּמָאן דְּחֲמִי נְהוֹרָא בַּעֲשִׂישְׁתָּא, וּמַתְּהוּא
נְהוֹרָא הָוָה חֲמִי כָל חַד וְחַד, מַה דְּלֹא חָמָא
יְחֻזְקָאֵל נְבִיאָה.

מַאי טַעְמָא. מַשּׁוּם דְּאִינוּן קַלִּין עַלְאִין, אַתְגְּלִיאוּ
(נ"א אַתְגְּלִיפּוּ) בְּחַד, כְּמַה דְּאִמִּינָא, דְּכַתִּיב, וְכָל
הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אַבְל בִּיחֻזְקָאֵל, שְׂכִינְתָּא

לשון הקודש

הַקּוּדֻשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינִי,
הָיוּ רֹאִים כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמִי שְׂרֹאָה אֹר
בַּעֲשִׂשִׁית, וּמֵאוֹתוֹ אֹר הָיָה רֹאָה כָּל
אַחַד וְאַחַד מִה שְׁלֹא רָאָה יְחֻזְקָאֵל
הַנְּבִיא.

מַה הַטַּעַם? מַשּׁוּם שְׂאוֹתָם קוֹלוֹת
עַלְיוֹנִים הִתְגַּלוּ (נחלקו) בְּאַחַד, כְּמוֹ
שְׁאִמְרָנוּ, שְׂכַתוֹב וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת

מַחֲנֵיד, מַחֲטָב עֲצִיד, עַד שׂאב מִימִיד.
הָרִי חֲמִשׁ דְּרָגוֹת לְשִׁמְאֵל.

כָּל הַדְּרָגוֹת הִתְתַּקְּנוּ כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה.
כְּגִוּוֹם יִרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל יִרְשֵׁת עוֹלָמִים,
עֶשֶׂר אַמִּירוֹת, שְׂבָהֶן תַּלְוִיּוֹת כָּל
הַמְּצִיּוֹת וְכָל הַזְּכוֹיּוֹת וְכָל יִרְשֵׁת נַחֲלָה,
שֶׁהֵם הַחֶלֶק הַטּוֹב שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

שְׂנִינָו, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהִתְגַּלָּה

אֶתְגַּלִּי בְּרִיכוֹי, וְלֹא יִתִּיר, וְהָיָה חָמִי, כְּמֵאן דְּחָמִי
בְּתֵר בּוֹתְלִין סְגִיִּאִין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זָכָא חוֹלְקָא דְּמִשָּׁה, דְּכִתִּיב
בֵּית, וַיֵּרֶד יִי' עַל הָר סִינִי וַיִּקְרָא יִי' לְמִשָּׁה,
זָכָא דָּרָא, דְּכִתִּיב בֵּית, וַיֵּרֶד יִי' לְעִינֵי כָּל הָעָם
עַל הָר סִינִי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (דברים לג) מִיָּמִינוּ אֵשׁ דָּת לְמוֹ, דְּהָא
מִיָּמִינָא אֶתְגַּלִּי מַה דְּאֶתְגַּלִּי. מַה בֵּין הָאִי
לְהָאִי. אָמַר ר' יוֹסִי, הָכָא בְּסִינִי, רִישָׁא וְגוֹפָא
דְּמִלְפָּא, דְּכִתִּיב, (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, וּבִאֲתֵר
דְּאִית רִישָׁא, אִית גּוֹפָא, אֲבָל בִּיחֻזְקָאֵל כְּתִיב (יחזקאל
א) וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד יִי', דְּאֶתְגַּלִּי יָדָא, וְלֹא גּוֹפָא.
וַתִּגִּינֵן, אֲפִילוּ בִידָא, יַד יִי' עֲלָאָה, יַד יִי' תִּתָּאָה.

לשון הקודש

שְׁהָרִי מִזְמִין הַתְּנַלְתָּה מַה שְׁהַתְּנַלְתָּ. מַה
בֵּין זֶה לָזֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּאֵן בְּסִינִי
— רֹאשׁ וְגוֹף הַמֶּלֶךְ, שְׁכִתּוּב (שמואל-ב כב)
וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד. וּבְמָקוֹם שְׁיֵשׁ רֹאשׁ יֵשׁ
גּוֹף. אֲבָל בִּיחֻזְקָאֵל כְּתוּב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם
יַד ה', שְׁהַתְּנַלְתָּה הַיָּד וְלֹא הַגּוֹף. וְשִׁגִּינוּ,
אֲפִילוּ בִידָא, יַד ה' עֲלִיוְנָה, יַד ה' תַּחְתּוֹנָה.

הַקּוֹלֵת. אֲבָל בִּיחֻזְקָאֵל, הַשְּׂכִינָה נִגְלָתָה
בְּמִרְכְּבוֹתֶיהָ וְלֹא יוֹתֵר, וְהָיָה רוֹאֶה כְּמִי
שְׂרוּאָה אַחֵר כְּתוּלִים רַבִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שָׁל
מִשָּׁה, שְׁכִתּוּב בּוֹ וַיֵּרֶד ה' עַל הָר סִינִי
וַיִּקְרָא ה' לְמִשָּׁה. אֲשֶׁרִי דוּרוּ, שְׁכִתּוּב בּוֹ
וַיֵּרֶד ה' לְעִינֵי כָּל הָעָם עַל הָר סִינִי.
בָּא וְרָאָה, כְּתוּב מִיָּמִינוּ אֵשׁ דָּת לְמוֹ,

תָּא חַוִּי, כְּתִיב נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאַרְאֶה מִרְאֵת
אֱלֹהִים. מִרְאֵת כְּתִיב חֶסֶד, לְאַתְחִזָּא דְבִגִּין
שְׂכִינְתָא קְאָמֵר, דִּהָא וְאַרְאֶה מִרְאֵת חֶסֶד, מִרְאֶה
חַד. אָמַר ר' יִיסָא, וְכִי שְׂכִינְתָא לָאו כִּלָּא. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, לָא דְמִי רִישָׁא דְמַלְכָּא, לְרַגְלוֹי דְמַלְכָּא,
אָף עַל גַּב דְּכִלָּא חַוִּי בְּנוּפָא דְמַלְכָּא.

תָּא חַוִּי, בִּישְׁעִיהוּ כְּתִיב, (ישעיה ו) וְאַרְאֶה אֶת יְיָ,
בִּיחְזֻקָּאֵל כְּתִיב, וְאַרְאֶה מִרְאֵת אֱלֹהִים,
הָכָא אֶת, הָתָם מִרְאֵת. מַה דְּחֻמָּא דָּא, חֻמָּא
דָּא. זַבְּאָה חוֹלְקִיָּה דְמֹשֶׁה, דִּלָּא הָוָה נְבִיאָה
מְהִימְנָא שְׁלִימָא בּוֹוֹתִיָּה.

וְאַרְאֶה אֶת יְיָ, אֶת דִּיִּיקָא. וְאַרְאֶה מִרְאֵת אֱלֹהִים,
מִרְאֵת דִּיִּיקָא. וּבִדְרָגָא חַד חַוִּי. אִי
(דף פ"ב ע"ב) חַבִּי, אָמַי לָא פֿרִישׁ יִשְׁעִיָּה כּוֹלִי הָאִי. אָמַר רַבִּי

לשון הקודש

בִּיא וְרָאָה, כְּתוּב נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאַרְאֶה
אֶת ה'. בִּיחְזֻקָּאֵל כְּתוּב וְאַרְאֶה מִרְאֵת
אֱלֹהִים. כָּאֵן אֶת, שֵׁם מִרְאֵת. מַה שְׂרָאָה
זֶה – רָאָה זֶה, אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה,
שְׁלֹא הָיָה נְבִיא נֶאֱמָן שְׁלֵם כְּמוֹתוֹ.
וְאַרְאֶה אֶת ה', אֶת דְּוִקָּא. וְאַרְאֶה מִרְאֵת
אֱלֹהִים, מִרְאֵת דְּוִקָּא. וּבִדְרָגָא אַחַת חַוִּי.
אִם כֵּן, אֵין לָמָּה לֹא פֿרִישׁ יִשְׁעִיָּה כָּל זֶה?

בִּיא וְרָאָה, כְּתוּב נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאַרְאֶה
מִרְאֵת אֱלֹהִים. מִרְאֵת כְּתוּב חֶסֶד,
לְהִרְאוֹת שְׂבִשְׁבִיל הַשְׂכִּינָה זֶה נֶאֱמַר,
שְׁהִרִי וְאַרְאֶה מִרְאֵת חֶסֶד, מִרְאֵת אַחַד.
אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְכִי שְׂכִינָה לֹא הָבֵל?
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא דוּמָה רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ
לְרַגְלֵי הַמֶּלֶךְ, אָף עַל גַּב שְׁחָבֵל נִמְצָא
בְּנוֹף הַמֶּלֶךְ.

יוֹסִי, דָּא כָּלִיל, דָּא פֿרִישׁ. מָאִי טַעֲמָא פֿרִישׁ כּוֹלִי
הָאִי יַחְזַקָּאֵל. אֵלָא, כֹּלָא אַצְטְרִיךְ בְּגִינִיחוֹן
דִּישְׂרָאֵל, דִּינִדְעוֹן חֲבִיבוּתָא דְחָבִיב לְהוּ קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, דְּשְׂכִינְתִּיה וּרְתִיכּוּי אַתִּיין לְדִירָא
בִּינִיחוֹ בְּגָלוּתָא.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, בְּאַרְצָן פֿשְׁדִּים, וְהָא כְּתִיב (ישעיה כג)
הֵן אֶרֶץ פִּשְׁדִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה, אֲמַאי
אַתְגְּלִי שְׂכִינְתָּא תַּפְּן. אִי תִימָא בְּגִינִיחוֹן דִּישְׂרָאֵל,
הָוָה טַב דְּתַשְׁרִי שְׂכִינְתָּא בְּגִינִיחוֹ, וְלֹא יַתְגְּלִיָּא.
אֵלָא, הָכִי תַּאנָּא, אִי לֹא דְאַתְגְּלִיָּא לָא הָווּ יְדֻעִין.
וְהָא דְאַתְגְּלִיָּא, מַה כְּתִיב, עַל נְהַר כְּבָר, עַל מִיָּא,
בְּאַתֵּר דְּלֹא יִסְתַּאֲב, וְלֹא שְׂרִיא מְסַאֲבוּתָא.
וְהָהוּא נְהַרָא, הָוָה חַד מֵאַרְבַּע נְהַרִין, דִּנְפֻקוֹן
מִגְּנִתָּא דְעֵדֶן, דְּכְתִיב עַל נְהַר כְּבָר. מָאִי כְּבָר.

לשון הקודש

תאמר בשביל ישראל - הִיָּה טוֹב
שֶׁתְּשֻׁרָה שְׂכִינָה בְּתוֹכָם וְלֹא תִתְגַּלָּה.
אֵלָא כִּד שְׁנִינּוּ, אִם לֹא הִיָּה נְגֻלִית, לֹא
הָיוּ יוֹדְעִים.

וְזֶה שֶׁהִתְגַּלְתָּה, מַה כְּתוּב? עַל נְהַר
כְּבָר. עַל הַמַּיִם. בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא וְלֹא
שׁוּרָה טְמֵאָה. וְאוֹתוֹ נְהַר הָיָה אֶחָד
מֵאַרְבַּעַת נְהָרוֹת שִׁיּוּצָאִים מִזֶּן עֵדֶן,
שְׂכִינְתוֹ עַל נְהַר כְּבָר. מַה זֶה כְּבָר?

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶה כָּלֵל וְזֶה פֶּרֶשׁ. מַה
הַטַּעַם יַחְזַקָּאֵל פֶּרֶשׁ אֵת כָּל זֶה? אֵלָא
הַכֹּל הַצְטְרִיךְ בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, שִׁיְדְעוּ אֵת
הַחֲבִיב שֶׁחֲבִיב אוֹתָם הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁשְׂכִינְתּוֹ וּמִרְכְּבוֹתָיו בָּאוּ לְדוֹר בִּינֵיהֶם
בְּגָלוּת.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, בְּאַרְצָן פֿשְׁדִּים? וְהָרִי
כְּתוּב (ישעיה כג) הֵן אֶרֶץ פִּשְׁדִּים זֶה הָעָם
לֹא הָיָה. לְמַה הִתְגַּלְתָּה שֵׁם שְׂכִינָה? אִם

דְּכַבֵּר הָיָה. מֵאַתֵּר דְּשְׂכִינְתָּא שְׂרִיא עָלָיו. וּכְתִיב
וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד יי', שָׁם, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחֲרָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, בְּתִיב וּמִתּוּכָה דְּמוֹת אַרְבַּע חֵיוֹת
וְזֶה מֵרְאִיתָהּ דְּמוֹת אָדָם לְהֵנָּה. תֵּאנָּא בְּרֹזָא
עֲלָאָה, אַרְבַּע חֵיוֹן אִית, דְּאִינְהוּ לָגוּ בָּגוּ הֵיכְלָא
קַדִּישָׁא, וְאִינוּן קַדְמָאִי, עֲתִיקִין דְּעֲתִיקָא קַדִּישָׁא,
כְּלָלָא דְשָׁמָּה עֲלָאָה. וַיַּחְזִקְאֵל חָמָא, דְּמוֹת
דְּרִתִּיכִין עֲלָאִין, דְּהָא הוּא חָמָא, מֵאַתֵּר דְּלֹא הָיָה
נִהִיר כָּל כַּף. תֵּאנָּא, בְּגִיּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא, אִית לְתַתָּא
מִינֵיהּ, וְכֵן בְּכֻלְהוּ עֲלָמִין, כּוּלְהוּ אֶחֱדִין דָּא בְּדָא,
וְדָא בְּדָא.

וְאִי תֵיכָמָר לַעֲיִלָּא יִתִּיר דְּחָמָא. תְּנִינֵן, מֹשֶׁה חָמָא
בְּאַסְפַּקְלָרִיא דְנִהָרָא, וּכְלָהּ נִבְיָאִי לָא חָמוּ
אֶלָּא מִגּוֹ אַסְפַּקְלָרִיא דְלֹא נִהָרָא, דְּכְתִיב וְאַרְאָה

לשון הקודש

שְׂכַבֵּר הָיָה מִמָּקוֹם שְׂשִׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו,
וּכְתוּב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה', שָׁם וְלֹא
בְּמָקוֹם אַחֵר.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּתוּב וּמִתּוּכָה דְּמוֹת
אַרְבַּע חֵיוֹת וְזֶה מֵרְאִיתָהּ דְּמוֹת אָדָם

לְהֵנָּה. שְׁנִינֵן, בְּסוּד עֲלִיֹן אַרְבַּע חֵיוֹת
יֵשׁ שְׁחֵן לִפְנֵי וּלְפָנִים הֵיכְל הַקֹּדֶשׁ,
וְהֵן רֵאשׁוֹנוֹת, הָעֲתִיקִים מִהָעֲתִיק
הַקֹּדֶשׁ, כְּלָל הַשֵּׁם הָעֲלִיֹן. וַיַּחְזִקְאֵל

רָאָה דְּמוֹת הַמְרַכְבוֹת הָעֲלִיֹנוֹת, שְׁהָרִי
הוּא רָאָה מִמָּקוֹם שְׁלֹא הָיָה מֵאִיר כָּל
כַּף. שְׁנִינֵן, כִּמוֹ שְׁלֻמְעֵלָה יֵשׁ לְמִטָּה
מֵהֶם, וְכֵן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כָּלֵם אֲחוּזִים זֶה
בְּזֶה וְזֶה בְּזֶה.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁהוּא רָאָה יוֹתֵר לְמַעְלָה –
שְׁנִינֵן, מֹשֶׁה רָאָה בְּאַסְפַּקְלָרִיָּה
שְׁמֵאִירָה, וְכָל הַנִּבְיָאִים לֹא רָאוּ אֶלָּא
מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלָרִיָּה שְׁאִינָה מֵאִירָה,

מֵרָאָת אֱלֹהִים. וּכְתִיב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאָכֶם יִי־
בַּמֶּרְאֶה אֵלָיו אֶתְּוֹדַע וְגו' לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה וְגו',
וּכְתִיב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, דְּנְבִיאִין כְּלָחוּ לְגַבִּיהַ, כְּנוֹקְבָא לְגַבִּי דְכוּרָא, דְּכְתִיב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמֵרְאֶה. וְלִשְׁאָר נְבִיאִים (כְּתִיב, בְּמִרְאוֹת וּלְמֹשֶׁה יי) בְּמֵרְאֶה אֵלָיו אֶתְּוֹדַע. בְּמֵרְאֶה וְלֹא מֵרָאָת. כָּל שֶׁכֵּן יַחְזַקְאֵל, דְּאִפִּילוּ מֵרְאֶה לֹא כְּתִיב בֵּיתָ, אֶלָּא מֵרָאָת חֶסֶר, וְכָל שֶׁכֵּן דְּכְתִיב בְּמֹשֶׁה, וְלֹא בְּחִידוֹת, אֶלָּא כָּל מֶלֶךְ עַל בְּרִיָּהּ. וְכָאֵה אֵיחֻ דָּרָא, דְּנְבִיאָה דָּא שְׂרִי בְּגִיּוּיָהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אִפִּין בְּאַפִּין חָמוּ יִשְׂרָאֵל זִיּוּ יִקְרָא דְּמַלְכִּיהוֹן, (נ"א דְּמַאֲרִיהוֹן) וְלֹא תָּוָה בְּהוֹן סוּמִין, וְחֻגְרִין, וְקִטְיַעִין, וְחֻרְשִׁין. סוּמִין,

לשון הקודש

מֵרָאָת. כָּל שֶׁכֵּן יַחְזַקְאֵל, שֶׁאִפִּילוּ מֵרְאֶה לֹא כְּתוּב בּוֹ, אֶלָּא מֵרָאָת חֶסֶר, וְכָל שֶׁכֵּן שְׁכָתוּב בְּמֹשֶׁה וְלֹא בְּחִידוֹת, אֶלָּא כָּל דְּבָר עַל בְּרִיּוֹ. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁהַנְּבִיא הַזֶּה שָׂרוּי בְּתוֹכָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, פְּנִים בְּפָנִים רָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת זִיּוּ כְבוֹד מַלְכָּם, (ש' רבנן) וְלֹא הָיוּ בָּהֶם סוּמִים וְחֻגְרִים וְקִטְעִים וְחֻרְשִׁים. סוּמִים - מִשְׁמַע

שְׁכָתוּב וְאֵרְאֶה מֵרָאָת אֱלֹהִים. וּכְתוּב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאָכֶם ה' בְּמֵרְאֶה אֵלָיו אֶתְּוֹדַע וְגו' לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה וְגו', וּכְתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֵּא וּרְאֶה שְׁכָל הַנְּבִיאִים כָּלָם לְגַבִּיּוֹ כְּנֻקְבָּה לְגַבִּי הַזֶּכֶר, שְׁכָתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמֵרְאֶה. וְלִשְׁאָר הַנְּבִיאִים (כְּתוּב בְּמִרְאוֹת, וּלְמֹשֶׁה - ה') בְּמֵרְאֶה אֵלָיו אֶתְּוֹדַע, בְּמֵרְאֶה וְלֹא

מִשְׁמַע דְּכָתִיב וְכָל הָעָם רֹאִים. חֲגִרִין, דְּכָתִיב
וַיִּתְּצֻבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. קְטִיעִין וְחֲרָשִׁין, נַעֲשֶׂה
וְנִשְׁמָע. וְלִזְמָנָא דְאַתִּי כָתִיב (ישעיה לה) אִזְּ יִדְלַג כְּאַיִל
פִּסְתָּ וְתָרִן לְשׁוֹן אֱלֹם.

וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר. (שמות
ט) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קו) מִי יִמְלֹל
גְּבוּרֹת יי' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. בְּכַמָּה אֲרַחֵן,
אוֹרֵייתָא אֶסְהִידת בְּבֵר נָשׁ, דְּלֹא יְחֹב קָמִי מְאֲרִיָּה.
בְּכַמָּה אֲרַחֵן, יְהִיב לִיה עֵיטָא, דְּלֹא יִסְטִי מֵאֲרַחֵי
לִימִינָא וְלִשְׁמָאלָא. בְּכַמָּה אֲרַחֵן יְהִיב לִיה עֵיטָא,
חֵיד יִתּוּב קָמִי מְאֲרִיָּה, וְיִמְחֹל לִיה.

דְּתַנָּן, שִׁית מְאָה וּתְלַת עָשָׂר זִינֵי עֵיטָא, יְהִיב
אוֹרֵייתָא לְבֵר נָשׁ, לְמַחֲוֵי שְׁלִים בְּמֵאֲרִיָּה,
בְּגִין דְּמֵאֲרִיָּה בָּעָא לְאוֹטָבָא לִיה בְּעֵלְמָא דִּין

לשון הקודש

בְּכַמָּה דְּרָכִים הָעִידָה הַתּוֹרָה בְּאָדָם
שְׁלֹא יִחָטֵא לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ. בְּכַמָּה דְּרָכִים
נִתְּנָה לוֹ עֲצָה שְׁלֹא יִסָּטֶה מִדְּרָכֵי יָמִין
וּשְׁמָאל. בְּכַמָּה דְּרָכִים נִתְּנָה לוֹ עֲצָה
אֵיךְ יָשׁוּב לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ וְיִמְחֹל לוֹ.

שְׁשֹׁנֵינוּ, שְׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִינֵי
עֲצָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְאָדָם לְהִיּוֹת שְׁלֵם
בְּרַבּוֹנוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁרַבּוֹנוֹ רוֹצֵה לְהִיטִיב לוֹ

שְׁפָתוֹב וְכָל הָעָם רֹאִים. חֲגִרִים –
שְׁפָתוֹב וַיִּתְּצֻבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. קְטִיעִים
וְחֲרָשִׁים – נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְלַעֲתִיד לְבֹא
כְּתוּב (ישעיה לה) אִזְּ יִדְלַג כְּאַיִל פִּסְתָּ וְתָרִן
לְשׁוֹן אֱלֹם.

וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
לְאָמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קו) מִי
יִמְלֹל גְּבוּרֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.

וּבַעֲלָמָא דְאַתִּי. וַיִּתֵּיר בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, דְּהָא תַּנִּינָן,
כָּל מַה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשָׁלִים לִיה לְבַר נָשׁ,
מֵאִינוֹן טַבָּאן דְּזָכִי בְּהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי אֲשֵׁתִּים
בְּהוּ. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּעֵלְמָא דְאַתִּי דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא הָוִי. (וְאִי תִּימָא דְהָאִי עֲלָמָא לֹא דִידִיָּה הוּא אֱלֹא)

וְהָכִי תַּנִּינָן, הָאִי עֲלָמָא לְקַבְּלִיה דְּעֵלְמָא דְאַתִּי,
לֹא הָוִי אֱלֹא כְּפִרוּזְדוֹר לְגַבִּי טַרְקְלִין. (בְּגִין
כִּד עֲלָמָא דְאַתִּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוִי) וְכֵד זָכִי הַחֲוָא זַכָּתָה,
בְּדִידִיָּה זָכִי. דְּתַנִּיָּא, כְּתִיב (דְּבָרִים יח) וְנִחַלָּה לֹא יִהְיֶה
לוֹ בְּקֶרֶב אָחִיו. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּי' הוּא
נִחַלָּתוֹ. זַכָּתָה חוֹלְקִיָּה, מָאִין דְּזָכִי לֹא־חֲסִנָּא אֲחֻסְנָתָא
עֲלָתָה דָּא. זָכִי בָּה בְּעֵלְמָא דָּא, וּבְבִיתָא דְהָאִי
עֲלָמָא. כִּד בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וּבְבִיתָא עֲלָתָה קְדִישָׁא,
דְּכְתִיב, (יִשְׁעִיָּה נו) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבִיתִי וּבְחוֹמוֹתַי יָד

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

כִּד הָעוֹלָם הַבָּא הוּא שֶׁל הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא) וּבְשִׁזּוּכָּה
אוֹתוֹ הַצִּדִּיק – בְּשִׁלּוֹ הוּא זוֹכֶה.
שְׁשִׁנִּינוּ, כְּתוּב (דְּבָרִים ב) וְנִחַלָּה לֹא יִהְיֶה
לוֹ בְּקֶרֶב אָחִיו. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁ
הוּא נִחַלָּתוֹ. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ מִי שְׁזוּכָּה
לְחִלְק יִרְשָׁה עֲלִיוֹן זֶה. זוֹכֶה בָּה בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וּבְבִית שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּד בְּעוֹלָם
הַבָּא וּבְבִית הָעֲלִיוֹן הַקּוּדֶשׁ, שְׁכֵתוֹב
(יִשְׁעִיָּה נו) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבִיתִי וּבְחוֹמוֹתַי יָד

בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא, וַיִּתֵּר לְעוֹלָם
הַבָּא, שְׁחָרִי שְׁנִינוּ, כָּל מַה שֶׁהַשְּׁלִים
הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם – מֵאוֹתָן
טוֹבוֹת שְׁזוּכָּה בָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא הַשְּׁתֵּלָם
בָּהֶם. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא
הוּא שֶׁל הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. (וְאִם תֹּאמַר

שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ שֶׁלֹּא אֱלֹא)

וְכִד שְׁנִינוּ, הָעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד הָעוֹלָם
הַבָּא אֵינוֹ אֱלֹא כְּפִרוּזְדוֹר לְטַרְקְלִין. (מִשּׁוּם

וְשֵׁם, (דף פ"ג ע"א) זַפָּאָה חוֹלְקִיָּה דְהֵהוּא זַפָּאָה,
דְּמִדּוּרִיָּה עִם מְלָכָא בְּבִיתִיהָ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זַפָּאָה חוֹלְקִיָּה דְהֵהוּא זַפָּאָה,
דְּזוּבִי לְהָאִי דְכְּתִיב, (ישעיה נח) אִזְ תִּתְעַנֵּג עַל יִי',
עִם יִי' לֹא כְּתִיב, אֶלָּא עַל יִי'. מָאִי עַל יִי'. אַתָּר
דְּעֵלְאִין וְתַתָּאִין אַתְּמַשְׁכֵּן מִינִיָּה, וְתַאֲבִין לְהֵהוּא
אַתָּר, דְּכְּתִיב, (תהלים קכא) מֵאִין יָבֹא עֲזָרִי. וְכְּתִיב, (דניאל
ז) וְעַד עֲתִיק יּוֹמִיָּא מְטָה וּקְדָמוּהִי תְּקַרְבוּהִי.
וְתִיאוּבָתָא וְעֵנוּגָא דְּצַדִּיקָא, לְאַסְתַּכְּלָא לְהֵהוּא
זִינָא, דְּכָל זִינָא מִינִיָּה נִפְקָא, וְאַתְּמַשְׁכֵּן מִנִּיָּה כָּל
אֵינוֹן בְּתָרִין.

תַּנּוּ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תַּנִּינֵן בְּהָאִי קָרָא אִזְ תִּתְעַנֵּג
עַל יִי', סוּפִיָּה דְּקָרָא מַה כְּתִיב, וְהִרְפַּכְתִּידָּ עַל
בְּמוֹתֵי אֶרֶץ, עַל הֵהוּא אַתָּר דְּאַקְרִי בְּמוֹתֵי אֶרֶץ,

לשון הקודש

וְכַתּוּב (דניאל ז) וְעַד עֲתִיק הַיָּמִים מְגִיעַ
וּלְפָנָיו תְּקַרְבוּהוּ. וְתִשׁוּקֵת וְעֵנָג הַצַּדִּיקִים
לְהַסְתַּכְּלָא לְאוֹתוֹ וְיוֹ, שְׁכָל זִינָא יּוֹצֵא מִמֶּנּוּ,
וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִים כָּל אוֹתָם הַבְּתָרִים.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁנִינוּ בְּפֶסוּק זֶה
אִזְ תִּתְעַנֵּג עַל ה', בְּסוּף הַפֶּסוּק מַה
כְּתוּב? וְהִרְפַּכְתִּידָּ עַל בְּמֹתֵי אֶרֶץ, עַל
אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא בְּמֹתֵי אֶרֶץ, הוּא

וְשֵׁם. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שָׁל אוֹתוֹ צַדִּיק
שְׁמִדּוּרוֹ עִם הַמֶּלֶךְ בְּבִיתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שָׁל אוֹתוֹ
צַדִּיק שְׁזוּכָה לָזֶה, שְׁכַתּוֹב (ישעיה נח) אִזְ
תִּתְעַנֵּג עַל ה'. לֹא כְּתוּב עִם ה', אֶלָּא עַל
ה'. מַה זֶה עַל ה'? מְקוֹם שְׁעֵלְיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ וְתַאֲבִים לְאוֹתוֹ
מְקוֹם, שְׁכַתּוֹב (תהלים קכא) מֵאִין יָבֹא עֲזָרִי.

אִיהוּ לְעִילָא מִהֲאִי אֶרֶץ, וְהָהוּא אֶתֶר דְּאֶקְרִי בְּמַתִּי
אֶרֶץ, הֵיִינוּ שָׁמַיִם. וְהֵיִינוּ דְּכְתִיב עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ.

עַל יִי' אָמַר ר' אַבָּא, אָז תַּשִּׁיב לָא כְּתִיב, אֱלֹא
אָז תִּתְּעֵנַג עַל יִי', הֵיִינוּ שָׁמַיִם. דְּכְתִיב, (תהלים

נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים. וְהִרְפַּבְתִּידָּ עַל בְּמַתִּי
אֶרֶץ, הֵיִינוּ אֶרֶץ חַחִיִּים, מִמַּשְׁמַע דְּכְתִיב עַל
בְּמוֹתִי, לְאֶכְלָלָא צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, דְּאֶקְרוֹן בְּמַתִּי
אֶרֶץ, וְהֵיִינוּ שָׁמַיִם דְּלְעִילָא, וְאֶרֶץ דְּלְעִילָא. וּמִלָּה
דְּאָמַר ר' שְׁמַעוֹן, הָכִי הוּא, וְכָלָא חַד, דְּכְתִיב
וְעַד עֲתִיק יוֹמָא מָטָה וְגו', וְכָל הַיְי מִיֵּלִי לְאַתֶּר
חַד סִלְקִין.

אָמַר ר' אַבָּא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, לִימָא לִי מַר, הֲאִי
קָרָא בּוּלִיָּה, בְּמֵאִי אוֹקִימָנָא לִיה, דְּכְתִיב
אָז תִּתְּעֵנַג עַל יִי' וְהִרְפַּבְתִּידָּ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ

לשון הקודש

לְמַעְלָה מִהָאֶרֶץ הַזֹּאת, וְאוֹתוֹ מְקוֹם
שְׁנִקְרָא בְּמַתִּי אֶרֶץ, הֵיִנוּ שָׁמַיִם, וְהֵיִנוּ
שְׁלַמְעָלָה. וְהִדְבֵּר שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כִּד
הוּא, וְהַכֹּל אֶחָד, שְׁכָתוּב וְעַד עֲתִיק
הַיָּמִים מִגִּיעַ וְגו', וְכָל הַדְּבָרִים הִלְלוּ
עוֹלָם לְמָקוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, יֹאמַר לִי
מִזְרִי, פֶּסוּק זֶה בָּלֹו בְּמָה בְּאֶרְנוּ אוֹתוֹ,

לְמַעְלָה מִהָאֶרֶץ הַזֹּאת, וְאוֹתוֹ מְקוֹם
שְׁנִקְרָא בְּמַתִּי אֶרֶץ, הֵיִנוּ שָׁמַיִם, וְהֵיִנוּ
שְׁכָתוּב עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ.

עַל ה' - אָמַר רַבִּי אַבָּא, לֹא כְּתוּב אָז
תַּשִּׁיב, אֱלֹא אָז תִּתְּעֵנַג עַל ה', הֵיִנוּ
שָׁמַיִם, שְׁכָתוּב (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם
אֱלֹהִים. וְהִרְפַּבְתִּידָּ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ, הֵיִנוּ
אֶרֶץ חַחִיִּים, מִמַּשְׁמַע שְׁכָתוּב עַל בְּמַתִּי,

וְהֶאֱבֹלְתִיךָ נַחֲלֹת יַעֲקֹב אָבִיךָ. אָמַר לִיה, הֲאֵל כָּלָא
 אֶתְמַר, דְּתַפְנוּקָא וְעִדּוּנָא עַל יִי' בְּתִיב, אֶתְר דְּאִיחוֹ
 לְעִילָא. וּבְתִיב וְעַד עֲתִיק יוֹמִיא מְטָה וְגו'. עַל
 בְּמַתִּי אֶרֶץ בְּמָה דְּאֶתְמַר.

וְהֶאֱבֹלְתִיךָ נַחֲלֹת יַעֲקֹב אָבִיךָ. בְּמָה דְּבְתִיב,
 (בראשית כז) וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל
 הַשָּׁמַיִם וְגו', וְהִינֵנו נַחֲלֹת יַעֲקֹב. וּבְרַבְתָּא דְּבְרִיךְ
 יִצְחָק לְיַעֲקֹב, עַל הָאִי שָׁמַיִם קָאָמַר. וּבְרַבִּי
 בְּבְרַבְתָּא, דְּזַמִּינִין בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב, לְאַחֲיָא בְּהֻוָּא טָלָא
 לְזַמְנָא דְּאֵתִי, דְּבְתִיב וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים. לָךְ וְלֹא
 לְאַחֲרָא. מִטַּל הַשָּׁמַיִם, דְּבִיָּה זַמִּינִין מִתִּיא לְאַחֲיָא
 לְזַמְנָא דְּאֵתִי, דְּנָפִיק מֵעֲתִיקָא לְזַעֲרָא דְּאַפִּין,
 וְשִׂרְיָא בְּהָאִי שָׁמַיִם. אֶסְתַּבֵּל ר' אָבָא וְאָמַר, הַשְׁתָּא
 אֶשְׁתַּמַּע כָּלָא וְאַשְׁתַּבַּח דְּבְרַבְתָּא דְּיִצְחָק, עַלֵּאָה
 מִמָּאִי דְּחִשְׁבִּנָּא.

לשון הקודש

הַשָּׁמַיִם וְגו', וְהִנֵּנו נַחֲלֹת יַעֲקֹב. וְהִבְרַכָּה
 שְׁבַרְךָ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב, עַל הַשָּׁמַיִם הַלְלוֹ
 הוּא אָמַר, וּבְרַכּוּ בְּבְרַכָּה, שְׁעִתִּידִים בְּנֵי
 יַעֲקֹב, לְהַחְיוֹת בְּאוֹתוֹ טַל לְעֵתִיד לְבָא,
 שְׁכַתוֹב וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים, לָךְ וְלֹא
 לְאַחֵר. מִטַּל הַשָּׁמַיִם, שְׁבוּ עֲתִידִים
 הַמֵּתִים לְהַחְיוֹת לְעֵתִיד לְבָא. שְׁיוּצָא
 מִהַעֲתִיק לְזַעֲרִי אֲנָפִין וְשׁוֹרָה בַּשָּׁמַיִם

שְׁכַתוֹב אִזְ תַּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְבַּבְתִּיךָ עַל
 בְּמַתִּי אֶרֶץ וְהֶאֱבֹלְתִיךָ נַחֲלֹת יַעֲקֹב
 אָבִיךָ? אָמַר לוֹ, הָרִי הַכֹּל נָאָמַר בְּבֵר,
 שְׁתַּפְנוּק וְעִדּוּן עַל ה' כְּתוֹב, מְקוֹם שְׁהוּא
 לְמַעַלָּה, וּבְתוֹב וְעַד עֲתִיק הַיָּמִים מְגִיעַ.
 עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר.

וְהֶאֱבֹלְתִיךָ נַחֲלֹת יַעֲקֹב אָבִיךָ, כְּמוֹ
 שְׁכַתוֹב (בראשית כז) וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל

תָּאנָא (תהלים כו) **מִי יִמְלֹל גְּבוּרַת יי'.** **מִי יִמְלֹל, מִי יְדַבֵּר מִיַּבְעֵי לִיָּהּ.** **אָמַר ר' חֲזִיָּא, בְּמָה דַּאתְּ אָמַר,** (דברים כג) **וְקִטְפַת מְלִילוֹת בְּיַדְךָ.** **גְּבוּרַת יי', דְּסִגְיָאִין אֵינוֹן, וְנִפְקִין מִגְּבוּרָה חַד.** **וְתָאנָא, חַד גְּבוּרָה עֲלָאָה, עֲטָרָא דְעֲטָרִין, מִתְּעַטָּרָא, וְנִפְקִין מִיֵּינָה חֲמִשִּׁין תַּרְעִין.** **מִנְהוֹן יְמִינָא, וּמִנְהוֹן שְׂמָאלָא.** **וְכָל חַד וְחַד גְּבוּרָה אֶתְקַרֵּי, וְכָל חַד וְחַד מִתְּעַטָּרָא, בְּקַרְדִּיטֵי גְלִיפִין נְהוּרִין, וְכָלְהוּ אֶקְרוּן גְּבוּרַת יי'.**

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, גְּבוּרַת יי' חֲסֵר פְּתִיב, דִּהָא כָּלְהוּ כְּלִילָן בְּדָא. **יִשְׁמִיעַ כָּל תַּהֲלָתוֹ: דָּא הוּא שְׂכִינַת זִיו יְקָרִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכִתִּיב וְתַהֲלָתוֹ מִלְּאָה הָאָרֶץ.**

לשון הקודש

שְׁעָרִים, מֶהֱם יְמִינָה וּמֶהֱם שְׂמָאלָה, וְכָל אַחַת נִקְרָאת גְּבוּרָה, וְכָל אַחַת וְאַחַת מִתְּעַטָּרַת בְּאוֹרוֹת שֶׁל חֲקִיקוֹת גְּבוּהוֹת, וְכֻלָּם נִקְרָאוֹת גְּבוּרוֹת ה'.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, גְּבוּרַת ה' חֲסֵר פְּתוּב, שְׁהָרִי בָּלָם כְּלוּלִים בְּזוּהָ. **יִשְׁמִיעַ כָּל תַּהֲלָתוֹ –** זוֹהִי שְׂכִינַת זִיו כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכִתוּב וְתַהֲלָתוֹ מִלְּאָה הָאָרֶץ.

הִלְלוּ. הִתְבּוֹנֵן רַבִּי אָבָא וְאָמַר, עֲבָשׁוּ נִשְׁמַע הַכֹּל, וְנִמְצְאָת בְּרַבְת יִצְחָק עֲלִיזוֹנָה מִמָּה שֶׁחֲשַׁבְתִּי.

שְׁנִינּוּ, מִי יִמְלֹל גְּבוּרַת ה'. מִי יִמְלֹל? **מִי יְדַבֵּר הִנֵּה צְרִיךְ לְהִיטוֹ! אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר** (דברים כג) **וְקִטְפַת מְלִילֹת בְּיַדְךָ.** **גְּבוּרַת ה', שְׂרָבִים הֵם וְיוֹצְאִים מִגְּבוּרָה אַחַת. וְשְׁנִינּוּ, גְּבוּרָה עֲלִיזוֹנָה אַחַת, עֲטָרַת הָעֲטָרוֹת, מִתְּעַטָּרַת, וְיוֹצְאִים מִמֶּנָּה חֲמִשִּׁים**

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתִיב (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מַעְדָּן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו', שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן
וְגו'. הָא אֱלִין בְּשִׁמְהֵן אֶקְרוּן. וְהִנֵּי אַרְבַּע מַהֲהוּא
נָהָר דְּנָפִיק אֶתְמַשְׁכֵּן. מַה שְּׁמִיָּה דְּהַהוּא נִהָרָא
דְּנָפִיק. אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, יוֹבֵל שְׁמִיָּה. דְּכְתִיב, (ירמיה
(י) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו, וְכְתִיב וְלֹא יִמִּישׁ
מַעֲשׂוֹת פָּרִי. מָאִי טַעְמָא לֹא יִמִּישׁ, מְשׁוּם דְּעַל
יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וְעַל דָּא כְּתִיב (ישעיה נח) וְכִמּוֹצָא
מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִימָיו. וּבְגִין כֵּךְ כְּתִיב יוֹצֵא,
יוֹצֵא וְאִינוּ פּוֹסֵק.

תִּתְּנָא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב (שמות כ) וַיְדַבֵּר
אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים וְגו', וַיְדַבֵּר, בְּגִין
לְאַכְרִזָּא מִלִּין. דְּתִתְּנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד
הוּא אֶתְגַּלִּי, וְשָׂאֲרֵי לְמַלְלָא, עֲלָאִין וְתִתְּאִין
אֶתְחַלְחֵלוּ, וְנִפְקוּ נִשְׁמַתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

לשון הקודש

הַטַּעַם לֹא יִמִּישׁ? מְשׁוּם שְׁעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח
 שְׂרָשָׁיו. וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה נח) וְכִמּוֹצָא
 מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִימָיו. וּמְשׁוּם כֵּךְ
 כְּתוּב יוֹצֵא, יוֹצֵא וְאִינוּ פּוֹסֵק.

שְׁנִינֵנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב וַיְדַבֵּר
 אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים וְגו'. וַיְדַבֵּר, בְּרִי
 לְהַכְרִיז דְּבָרִים. שְׁשִׁנֵּנוּ, בְּשַׁעְתָּא
 שֶׁהַתְּגַלָּה הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַתְּחִיל

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר
יוֹצֵא מַעְדָּן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו', שֵׁם
הָאֶחָד פִּישׁוֹן וְגו'. הָרִי אֱלֵה נִקְרָאִים
בְּשִׁמּוֹת, וְאַרְבַּעַה הָלָלוּ מֵאוֹתוֹ נָהָר
שְׂרָשָׁיו הֵם נִמְשָׁכִים. מַה שֵׁם אוֹתוֹ הַנָּהָר
שְׂרָשָׁיו? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁמוֹ יוֹבֵל,
שְׁכְּתוּב (ירמיה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו,
וְכְתוּב וְלֹא יִמִּישׁ מַעֲשׂוֹת פָּרִי. מַה

וְתֵאֵנָּה הֵהוּא מֶלֶךְ, הָזֶה טָאם מְלֵעִילָא לְתַתָּא,
 וּמִתְגַּלְפָּא בְּאַרְבַּע רוּחֵי עֲלָמָא, וְסֻלְקָא
 וְנִתְתָּא. כִּד סֻלְקָא, אֲשֶׁת־אָבָא מִטּוּרֵי דְאַפְרִסְמוֹנָא
 דִּכְיָא, וְאֲשֶׁת־אָבָא בְּהָהוּא טָלָא דְלֵעִילָא, (דף פ"ג ע"ב)
 וְאַסְחָר בְּסִתְרֵי־הוֹן דִּישְׂרָאֵל, וְתַבַּת בְּהוֹן נִשְׁמַתְהוֹן
 וְאַסְחָר וּמִתְגַּלְפָּא בְּאַתְרֵיהּ, בְּלוּחֵי אֲבָנָא. וְכֵן כָּל
 מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ הָזֶה מְלִיא בְּכָל
 אֵינוֹן טַעֲמִין, בְּכָל אֵינוֹן מְלִין גְּזִירִין, אֲגָרִין,
 וְעוֹנָשִׁין, רִזִּין וְסִתְרִין בְּאַסְקוּפָא (נ"א בְּאַסְפּוּקָא) דָּא,
 דְּאִיהִי מְלִיא מִכָּלָא.

וּבְשַׁעֲתָא דִּהְיָה נָפִיק הֵהוּא מֶלֶךְ, אֶתְתִּי חַד.
 וְכִד הָזֶה מִתְגַּלְפָּא בְּאַתְרוֹי אֶתְתִּיחוֹן
 בְּהָהוּא מֶלֶךְ, שְׁבַעֲיִן עֲנָפִין, דְּסֻלְקִין בְּגוּה, וְחִמְשִׁין

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ הֵיטָה
 מְלָאָה בְּכָל אוֹתָם טַעֲמִים, בְּכָל אוֹתָם
 דְּבָרֵי גְזִירוֹת, שְׂכָר וְעוֹנָשִׁים, סוּדוֹת
 וְסִתְרִים כְּאוּצָר (בְּצִנְצָנָת) זֶה שְׁמָלָא מִן
 הַכֹּל.

וּבְשַׁעֲתָא שְׁהִיָּה יוֹצֵא אוֹתוֹ הַדְּבוּר,
 נִרְאָה אַחֲרָי. וּבְשְׁהִיָּה נַחֲקָא בְּמִקְוִמוֹ,
 נִרְאָו בְּאוֹתוֹ הַדְּבוּר שְׁבַעֲיִם עֲנָפִים
 שְׁנַכְנָסִים לְתוֹכָהּ, וְחִמְשִׁים כְּתָרִים חֲסֵר

לְדַבֵּר, עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הַתְּחַלְחָלוּ,
 וַיֵּצְאוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְשְׁנֵינִי, אוֹתוֹ דְּבוּר הִיָּה טָם מְלַמַּעְלָה
 לְמִטָּה, וְנַחֲקָא בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם
 וְעוֹלָה וַיִּוֶּרֶד. כְּשַׁעֲוִלָה, נִשְׁאָב מִהָרִי
 אֲפִרְסְמוֹן זֶה, וְנִשְׁאָב בְּאוֹתוֹ טַל
 שְׁלַמַּעְלָה וְסוֹבֵב סְבִיב יִשְׂרָאֵל, וְשָׁבָה
 בָּהֶם נִשְׁמַתָּם, וְסוֹבֵב וְנַחֲקָא בְּמִקְוִמוֹ
 בְּלוּחוֹת אֲבָן. וְכֵן כָּל מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ.

בְּתָרִין (נ"א רַתִּיכִין) חָסֵר חֵד מִהָאִי גִיסָא, וְחַמְשִׁין חָסֵר
חֵד מִגִּיסָא אַחֲרָא בְּפִטְיָשָׁא דָּא, בּוֹמָנָא דְאִיהוּ
בְּטֵשׁ בְּטַנָּרָא. בְּמָה דְאֵת אָמַר (ירמיה כג) וּבְפִטְיָשׁ
יְפוּצִין סְלַע. וְהָיוּ חָמָאן כָּל יִשְׂרָאֵל עֵינָא בְּעֵינָא,
וְהָיוּ חֲדָאן.

וּבְלָהוּ דָרִין בְּתָרִאִין בְּלָהוּ אוֹדְמָנוּ לְתַמָּן, וּבְלָהוּ
קִבִּילוּ אוֹרִייתָא בְּטוֹרָא דְסִינִי, דְכִתִּיב,
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֵשְׁנוּ פֹה וְגו', וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ
פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם. וּבְלָהוּ כָּל חֵד וְחֵד בְּדָקָא חָזִי לִיה.
וּבְלָהוּ חָמָאן וּמִקְבְּלִין מִלִּין.

אֱלֹהִים: דָּא גְבוּרָא. אֵת: דְּאֵתִּבְלִיל בִּימִינָא,
בְּמָה דְתַנִּינָן (בראשית א) אֵת הַשָּׁמַיִם,
דְּאִיהוּ יְמִינָא. וְאֵת הָאָרֶץ, דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא.
דְּכִתִּיב, (ישעיה מח) אֵף יְדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ וַיְמִינִי טַפְחָהּ

לשון הקודש

אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם. וְכֻלָּם כָּל
אֶחָד וְאֶחָד בְּרָאוּ לֹו, וְכֻלָּם רוֹאִים
וּמִקְבְּלִים דְּבָרִים.

אֱלֹהִים - זוֹ גְבוּרָה. אֵת - שְׁנִבְלָל
בִּימִין, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינֵנוּ אֵת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא
יְמִין, וְאֵת הָאָרֶץ שֶׁהוּא שְׂמָאל, שְׂכֵתוֹב
(ישעיה מח) אֵף יְדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ וַיְמִינִי טַפְחָהּ
שָׁמַיִם. וַיְמִין זֶה הוּא אֵת. כָּל - לְבַלְל

אֶחָד מִצַּד זֶה, וְחַמְשִׁים חָסֵר אֶחָד מִצַּד
הָאַחֵר, כְּמוֹ הַפִּטְיָשׁ הַזֶּה בְּזִמָּן שֶׁהוּא
מְכָה בְּסְלַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג)
וּבְפִטְיָשׁ יְפוּצִין סְלַע. וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל
רוֹאִים עֵין בְּעֵין וְהָיוּ שְׂמֵחִים.

וְכָל הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים הַזֵּה אֵינְנוּ לָשֵׁם,
וְכֻלָּם קִבְּלוּ תוֹרָה בְּהַר סִינִי, שְׂכֵתוֹב
(דברים כט) כִּי אֵת אֲשֶׁר יֵשְׁנוּ פֹה וְגו' וְאֵת

שָׁמַיִם. וַיִּמְנָא דָּא הוּא אֵת. כָּל: לְאַכְלָלָא כָּל
שְׂאָר כְּתָרִין. הַדְּבָרִים: מִתְקַשְּׁרֵן דָּא בְּדָא הָאֱלֹהִי:
כָּל אֵינוֹן טַעֲמִין, כָּל אֵינוֹן רִזּוֹן, כָּל אֵינוֹן סְתָרִין,
גְּזָרִין וְעֹנָשִׁין.

לֵאמֹר: לְמַהּוּ יְרוּתָא לְכֻלָּא. דְּכְתִיב, (דברים לג)
תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה וְגו'. דְּאִי
תִּימָא לְגַלְתָּא מַה דְּלֹא אַצְטְרִיךְ לְגַלְתָּא לְכָל בַּר
נָשׁ, כְּתִיב אָנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ. כִּמְה דְּאֵנָּא טְמִירָא
וּסְתִים, בְּךָ יִהְיוּ מַלְיָן אֱלִין טְמִירִין וּסְתִימִין בְּלִבְךָ.

דְּבַר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, חַד. אֵת כָּל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָא חֲמִשׁ דְּרִגִּין אַחֲרָנִין. ר'
יְהוּדָה אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים: גְּבוּרָה. אֵת: יִמְנָא.
כָּל: דָּא וְדָא (הָאֵלֶּה, אֵינוֹן דְּאֵתְנַגְלִין דְּכְתִיב וְכָל הָעָם רֹאִים אֵת הַקּוֹלֹת

לשון הקודש

אֱלֹהֶיךָ. כִּמּוֹ שְׁאֵנִי טְמִיר וְנִסְתָּר, בְּךָ
יִהְיוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ טְמִירִים וְנִסְתָּרִים
בְּלִבְךָ.

דְּבַר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים – אַחַד. אֵת
כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר – הָרִי חֲמִשׁ
דְּרִגּוֹת אַחֲרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַיְדַבֵּר
אֱלֹהִים – גְּבוּרָה. אֵת – יְמִין. כָּל – זֶה
וְזֶה (הָאֵלֶּה – אוֹתָם שְׁתַּנְּגְלוּ, שְׂכָתוֹב וְכָל הָעָם רֹאִים אֵת

אֵת כָּל שְׂאָר הַכְּתָרִים. הַדְּבָרִים –
מִתְקַשְּׁרִים זֶה בְּזֶה. הָאֵלֶּה – כָּל אוֹתָם
טַעֲמִים, כָּל אוֹתָם סוּדוֹת, כָּל אוֹתָם
סְתָרִים, גְּזָרוֹת וְעֹנָשִׁים.

לֵאמֹר – לְהִיּוֹת יְרֻשָּׁה לְכָל, שְׂכָתוֹב
(דברים לג) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה וְגו'.
שְׁאֵם תֵּאמַר, לְגַלּוֹת מַה שְׁלֹא הִצְטְרַךְ
לְגַלּוֹת לְכָל אָדָם – כְּתוּב אָנֹכִי ה'

דְּבַר אַחֵר כָּל) אָמַר ר' יִצְחָק, לֹא־כָלָלָא אַבְרָהָם דְּכְתִיב,
(בראשית כד) וַיֵּי בֶרֶךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.

הַדְּבָרִים: לֹא־כָלָלָא שָׂאָר כְּתָרִין דְּאַתְּכִסִּין.
הָאֵלֶּה: אֵינֻן דְּאַתְּגַלִּין. וְכְתִיב וְכָל
הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת. לֵאמֹר: דָּא הוּא דְּכְתִיב,
(משלי יב) אִשְׁתַּ חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְכְתִיב, (ירמיה ג) לֵאמֹר
הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.

אָמַר ר' יִצְחָק, אֲמַאי אַתְּיְהִיבַת אוֹרֵייתָא בְּאַשָּׁא
וְחִשּׁוּכָא, דְּכְתִיב, (דברים ד) וְהָהָר בּוֹעֵר בָּאֵשׁ
עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וְעָרְפֶּל. דְּכָל מָאן
דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, אִשְׁתִּזִּיב מֵאַשָּׁא אַחֲרָא
דְּגִיּהָנָם, וּמִחִשּׁוּכָא דְּמַחֲשִׁבִין כָּל שָׂאָר עַמּוּן
לְיִשְׂרָאֵל, דְּבִזְכוּתִיה דְּאַבְרָהָם אִשְׁתִּזִּיבוּ יִשְׂרָאֵל
מֵאַשָּׁא דְּגִיּהָנָם.

לשון הקודש

אשתו.

אָמַר רבי יצחק, לְמָה נִתְּנָה תוֹרָה בָּאֵשׁ
וְחִשְׁכָּה, שְׂכָתוֹב וְהָהָר בּוֹעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב
הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וְעָרְפֶּל. שְׂכָל מִי
שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יִנָּצֵל מֵאֵשׁ אַחֲרֵת שֶׁל
הַגִּיּוֹנִים וּמִהַחֲשֹׁךְ שְׂמַחֲשִׁיכִים כָּל שָׂאָר
הָעַמִּים לְיִשְׂרָאֵל, שְׂבִזְכוּת אַבְרָהָם נִצְלוּ
יִשְׂרָאֵל מֵאֵשׁ הַגִּיּוֹנִים.

הקולות. דְּבַר אַחֵר, כָּל -). אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְכָלֵל
אֶת אַבְרָהָם, שְׂכָתוֹב וְה' בֶּרֶךְ אֶת
אַבְרָהָם בְּכָל.

הַדְּבָרִים - לְכָלֵל שָׂאָר הַכְּתָרִים
הַמְּכֻסִּים. הָאֵלֶּה - אֵלוֹ שֶׁהִתְגַּלּוּ, וְכְתוּב
וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת. לֵאמֹר - וְהוּ
שְׂכָתוֹב (משלי יב) אִשְׁתַּ חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ.
לֵאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת

דִּתְנִיָּא אָמַר לִיה קֹדֶשׁא בְּרִיד הוּא לְאַבְרָהָם, כָּל
זְמַנָּא דְּבִנְיָד יִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוּרֵייתָא, יִשְׁתַּזְבֹּן
מֵאֵלִין. וְאִי לֹא, הָא נִוְרָא דְּגִיּהֲנָם דְּשִׁלְטָא בְּהוּ,
וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן בִּינֵי עַמְמִיָּא. אָמַר לִיה, בְּתִרֵי קְטוּרֵי
לֹא מוֹדִקְפִּין מֵלִין, אֵלָּא אִי נִיחָא קִמָּד, יִשְׁתַּזְבֹּן
מִנִּוְרָא דְּגִיּהֲנָם, וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן בִּינֵי עַמְמִיָּא, עַד
דִּיתוּבֹון גִּבָּד. אָמַר לִיה יְאוּת הוּא וְדָאִי, הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (דברים לב) אִם לֹא כִי צוּרִם מְכָרָם. מָאן הוּא
צוּרִם. דָּא הוּא אַבְרָהָם. דְּכְתִיב, (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל
צוּר הַצִּבְּתֶם. וַיֵּי' הַסִּגִּירָם, דָּא קֹדֶשׁא בְּרִיד הוּא,
דְּאַסְתָּבֶם עַל יְדוּי.

אָמַר ר' יְהוּדָה, מִיּוֹמָא דְּנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
עַד יוֹמָא דְּאַתִּיחִיבַת אוּרֵייתָא, חֲמִשִּׁין יוֹמִין
הָווּ. מָאִי טַעְמָא אָמַר ר' יְהוּדָה, מִשּׁוּם אֵינוֹן שְׁנֵי

לשון הקודש

זֶה וְדָאִי. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (דברים לב) אִם לֹא כִי
צוּרִם מְכָרָם. מִיּהוּ צוּרִם? זֶהוּ אַבְרָהָם,
שְׁכֵתוֹב (ירמיה א) הַבִּיטוּ אֶל צוּר הַצִּבְּתֶם.
וְה' הַסִּגִּירָם – זֶה הַקֹּדֶשׁ בְּרִיד הוּא
שְׁהַסְבִּים עַל יְדוּ.

אָמַר רבי יְהוּדָה, מִיּוֹם שְׁיַצְאוּ יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם עַד הַיּוֹם שְׁנַתְנָה בּוּ תוֹרָה הָיוּ
חֲמִשִּׁים יוֹם, מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי

שְׁשַׁנְיָנוּ, אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרִיד הוּא
לְאַבְרָהָם, כָּל זְמַן שְׁבִנְיָד יִשְׁתַּדְּלוּ
בְּתוֹרָה, הֵם יִנְצְלוּ מֵאֵלָּה, וְאִם לֹא –
הָרִי אֵשׁ הַגִּיּהֲנָם תְּשַׁלֵּט בָּהֶם וְיִשְׁתַּעְבְּדוּ
בֵּין הָעַמִּים. אָמַר לוֹ, בְּשְׁנֵי קֶשְׁרִים לֹא
יָקוּמוּ הַדְּבָרִים, אֵלָּא אִם נֹחַ לְפָנֶיךָ –
שְׁיַנְצְלוּ מֵאֵשׁ הַגִּיּהֲנָם, וְיִשְׁתַּעְבְּדוּ בֵּין
הָעַמִּים עַד שְׁיָשׁוּבוּ אֵלֶיךָ. אָמַר לוֹ, יָפָה

דְּיוּבָלָא, דְּכִתִּיב, (ויקרא כה) וְקִדְשֶׁתֶּם אֶת שְׁנַת
הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֵהוּא יוּבָלָא אֲפִיק לֹון
לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְאִי תִימָא דְּיוּבָלָא
מִמָּשׁ. אֱלָא מִסְטָרָא דְּיוּבָלָא הָוָה, וּמִסְטָרָא דְּיוּבָלָא
אֲתַעֲר דִּינָא עַל מִצְרָאִי, וּבִגְיִי בְּךָ חֲמִשִּׁין אֲלִין
דְּיוּבָלָא הוּוּ.

תַּאנָּא, לָקֵבֶל דָּא, חֲמִשִּׁין זְמַנִּין אֲתַמַּר וְאַדְכַּר
בְּאוֹרֵייתָא, נְמוּסִין דְּמִצְרַיִם, וְשִׁבְחִי אֵינוֹן
בְּלָהוּ, אֲשֶׁר (דף פ"ד ע"א) הוֹצֵאתִיךָ. (דברים ד) וַיֹּצִיאֲךָ. (שמות
יג) כִּי בֵּיד חֲזָקָה הוֹצִיאֲךָ. וּבְלָהוּ זְמַנִּי, חֲמִשִּׁין אֵינוֹן,
וְלֹא יִתִּיר, מְשׁוּם דְּכָלָא בְּיוּבָלָא אֲתַעֲטַר, וּמִסְטָרָא
דְּיוּבָלָא אָתָא כָּלָא. וּבִגְיִי בְּךָ, אוֹרֵייתָא דָּאֲתִי
מִגְבוּרָה, אֲתַעֲטַרְת בְּיֻמִּינָא. דְּכִתִּיב, (דברים לג) מִיֻּמִּינוּ

לשון הקודש

יְהוּדָה, מְשׁוּם אוֹתָן שְׁנוֹת הַיּוּבָל,
שְׁכַתוּב (ויקרא כה) וְקִדְשֶׁתֶּם אֶת שְׁנַת
הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה.
שְׁנִינֹו, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹתוּ הַיּוּבָל
הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְאִם תֹּאמַר
שְׁיוּבֵל מִמָּשׁ, אֱלָא מִצַּד הַיּוּבָל זֶה הָיָה,
וּמִצַּד הַיּוּבָל הִתְעוֹרַר דִּין עַל הַמִּצְרַיִם,
וְלָכֵן חֲמִשִּׁים אֱלָה הָיוּ שֶׁל הַיּוּבָל.
שְׁנִינֹו, בְּנִגְדָּזָה חֲמִשִּׁים פְּעָמִים נֹאמַר
וְנִזְכַּר בַּתּוֹרָה הִנְהַגוֹת מִצְרַיִם, וְכָלֶם הֵם
שְׁבָחִים: אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ. וַיֹּצִיאֲךָ. כִּי בֵּיד
חֲזָקָה הוֹצִיאֲךָ. וְכָל הַפְּעָמִים הֵם חֲמִשִּׁים,
וְלֹא יוֹתֵר. מְשׁוּם שֶׁהַכֹּל הִתְעַטַּר בְּיוּבָל.
וּמִצַּד הַיּוּבָל הַכֹּל בָּא. וְלָכֵן תּוֹרָה
שְׁבָאָה מִגְבוּרָה הִתְעַטַּרָה בְּיֻמִּין,
שְׁכַתוּב (דברים לג) כִּי מִיֻּמִּינוּ אֵש דָּת לָמוּ.

איש דת למו. וְתִנָּיֵא חֲמִשָּׁא קָלִין הָווּ. וְכִלְהוּ
אֶתְחִיזֵאוּ בְּהוּ, וְאֶתְכִלִּילוּ בְּהוּ, וְאֶתְעַטְרוּ בְּדֵא.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, בְּהֵהוּא זְמַנָּא דְקִבְלִינּוּ יִשְׂרָאֵל
אוֹרֵייתָא, יוֹבְלָא דָא אַעֲטַר בְּעַטְרוֹי

לְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, בְּמִלְכָּא דְאַתְעַטְר בְּגוֹ חִילִּיה.
דְּכְתִיב, (שיר השירים ג) צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךְ

שְׁלֹמֹה בְּעַטְרָה שְׁעַטְרָה לוֹ אָמוּ. מָאן אָמוּ. דָּא
יוֹבְלָא. וְיוֹבְלָא אֶתְעַטְר, בְּחֶדְוָה בְּרַחֲמֵימוּ בְּשְׁלִימוּ.

דְּכְתִיב, (תהלים קיג) אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה. מָאן אִם הַבָּנִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן דָּא יוֹבְלָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַל דָּא כְּתִיב, (משלי כג) יִשְׂמַח

אָבִיד וְאַמֶּךְ וְתִגַּל יוֹלְדֵתָךְ. מָאן אָבִיד

וְאַמֶּךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמָה דְאוֹקֻמוּתָּ בְּסִפְרָא

דְּצִנִּיעוּתָא, דְּכְתִיב, (ויקרא יח) עֲרֹוֹת אָבִיד וְעֲרֹוֹת אֶמֶךְ

לֹא תִגְלֶה וְיִי לְמֵאן דְּגַלִּי עַרְיִיתָהוֹן.

לשון הקודש

הַיּוֹבֵל, וְהַיּוֹבֵל הַתְּעַטֵּר בְּשִׂמְחָה בְּאַהֲבָה
בְּשִׁלְמוֹת, שְׂכָתוֹב (תהלים קיג) אִם הַבָּנִים
שְׂמִיחָה. מִי זֶה אִם הַבָּנִים? אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, זֶה הַיּוֹבֵל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַל זֶה כְּתוּב (משלי כג)
יִשְׂמַח אָבִיד וְאַמֶּךְ וְתִגַּל יוֹלְדֵתָךְ. מִי זֶה
אָבִיד וְאַמֶּךְ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְוָה בְּסִפְרָא דְּצִנִּיעוּתָא, שְׂכָתוֹב

וְשִׁנְיָנִי, חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הָיוּ, וְכֻלָּם נִרְאוּ
בָּהֶם וְנִכְלְלוּ בָּהֶם וְהִתְעַטְרוּ בָּזָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁקִּבְּלוּ
יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, הַיּוֹבֵל הָזֶה עֲטַר
בְּעַטְרוֹתָיו אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמִלְךְ

שֶׁהִתְעַטֵּר בְּתוֹךְ חִילוֹ, שְׂכָתוֹב (שיר ג)
צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךְ שְׁלֹמֹה
בְּעַטְרָה שְׁעַטְרָה לוֹ אָמוּ. מִי זֶה אָמוּ? זֶה

תֵּאנָא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא אֲתִנְגְּלִי בְּמוֹרָא דְסִינִי, אֲזִדְעֹזַע מוֹרָא.
 וּבְשַׁעֲתָא דְסִינִי אֲזִדְעֹזַע, כָּל שְׂאָר מוֹרֵי עֲלָמָא
 אֲזִדְעֹזַעוּ, וְהוּוּ סְלָקִין וְנִחְתִּין, עַד דְּאִוְשִׁיט קִדְשָׁא
 בְּרִיד הוּא יָדוּי עַל־יְהוּ, וְאֲתִישְׁבוּ. וְקָלָא נִפְקָא
 וּמִכְרֹזָא, (תהלים קיד) מַה לָּךְ הַיָּם כִּי תִנּוּם הַיָּרְדֵּן תִּסּוּב
 לְאַחֲזֹר הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילָם וְגו'.

וְאִינּוֹן תִּבְּאֵן וְאַמְרִין, מִלְּפָנֵי אָדוֹן חוּלֵי אָרֶץ.
 אָמַר ר' יִצְחָק, מִלְּפָנֵי אָדוֹן, דָּא אִימָא,
 דְּכִתִּיב אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה. חוּלֵי אָרֶץ, דָּא אִימָא
 תִּתְּאָה. מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, דָּא הוּא אָבָא, דְּכִתִּיב,
 בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל הָאֵי כִתִּיב בַּעֲטָרָה
 (שמות ד) בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל הָאֵי כִתִּיב בַּעֲטָרָה
 שַׁעֲטָרָה לוֹ אִמּוֹ.

לשון הקודש

עֲרֹת אֲבִיד וְעֲרֹת אִמָּה לֹא תִנְלָה. אוי
 לְמִי שְׂמִנְגְלָה עֲרֹתָם.
שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא
 שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְנַלָּה בְּהַר סִינִי,
 הִנְדְעֹזַע הָהָר, וּבְשַׁעֲתָא שְׁסִינִי הִנְדְעֹזַע, כָּל
 שְׂאָר הָרֵי הָעוֹלָם הִנְדְעֹזַעוּ וְהָיוּ עוֹלָם
 וְיוֹרְדִים, עַד שְׁהוֹשִׁיט הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יָדוּי עַל־יְהוּ וְהִתִּישְׁבוּ, וְקוֹל יוֹצֵא וּמִכְרִיז,
 (תהלים קיד) מַה לָּךְ הַיָּם כִּי תִנּוּם הַיָּרְדֵּן
 תִּסּוּב לְאַחֲזֹר הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילָם וְגו'.

וְהָם שְׂבִים וְאוֹמְרִים, מִלְּפָנֵי אָדוֹן חוּלֵי
 אָרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִלְּפָנֵי אָדוֹן - זו
 הָאֵם, שְׂכֵתוֹב אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה. חוּלֵי
 אָרֶץ - זוֹ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה. מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי
 יַעֲקֹב - זֶהוּ הָאָב, שְׂכֵתוֹב בְּנֵי בְכוּרֵי
 יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כִּתִּיב בַּעֲטָרָה שַׁעֲטָרָה
 לוֹ אִמּוֹ.

מֵהוּ בַּעֲטָרָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּמָה דְּכָתִיב, (שמואל א כג) וְשָׂאוֹל וְאַנְשָׁיו עֹמְדִים אֶל דָּוִד. מִשּׁוּם דְּמִתְעַטֵּר, בְּחִזּוֹרָא בְּסוּמָקָא וּבִירוּקָא, בְּכָל גּוֹנִין דְּכָלְהוּ כְּלִילָן בֵּיתָה, וְאַסְתַּחֲרֵן בֵּיתָה. אָמַר ר' יְהוּדָה, בַּעֲטָרָה שְׁעַטְרָה לֹא אָמוּ. מָאן עֲטָרָה. דְּכָתִיב, (ישעיה מו) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר. וְכָתִיב (ישעיה ס) וּבֵית תִּפְאָרְתִּי אֶפָּאָר.

אָמַר ר' יִצְחָק, אוֹרֵייתָא אֶתְיְהִיבַת בְּאַשָּׁא אוֹכְמָא, עַל גַּבִּי אֲשָׁא חִזּוֹרָא, לְאַכְלִלָּא יְמִינָא בְּשִׂמְלָא, וְשִׂמְלָא דְּאַתְחִזֵּר יְמִינָא, דְּכָתִיב מִימִינוֹ אֵשׁ דֵּת לָמוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּתַנָּנָא דְּסִינֵי הָוָה נָפִיק, סָלִיק אֲשָׁא, וּמִתְעַטֵּר בְּהַחֲוָא תַנָּנָא בְּאַתְנָלִיָּא, בְּאַתְכָּלָא דָּא, וְסָלִיק וְנָחִית, וְכָל רִיחִין

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תּוֹרָה נִתְּנָה בְּאֵשׁ שְׁחָרָה עַל גַּבִּי אֵשׁ לְבָנָה, לְכַלֵּל יְמִין בְּשִׂמְלָא, וְשִׂמְלָא שְׁחִזּוֹר לְהִיּוֹת יְמִין, שְׂכָתוֹב מִימִינוֹ אֵשׁ דֵּת לָמוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּשַׁעָה שְׁעֵשֶׁן שֶׁל סִינֵי הָיָה יוֹצֵא, עוֹלָה אֵשׁ, וּמִתְעַטֵּר בְּאוֹתוֹ עֵשֶׁן בְּגָלוֹי בְּאַשְׁכּוֹל הָזֶה, וְעוֹלָה וְיִזְרָה, וְכָל הָרִיחֹת וְהַבְּשָׂמִים שֶׁל גֵּן עֵדֶן הָיָה

מֵה זֶה בַּעֲטָרָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכַתּוּב (שמואל א-כג) וְשָׂאוֹל וְאַנְשָׁיו עֹמְדִים אֶל דָּוִד. מִשּׁוּם שְׂמִתְעַטֵּר בְּלָבָן וּבְאָדָם וּבִירָק, בְּכָל הַגּוֹנִים שְׂכָלָם כְּלוּלִים בּוֹ וּמִקְפִּים בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בַּעֲטָרָה שְׁעַטְרָה לֹא אָמוּ, מִי זֶה הַעֲטָרָה? שְׂכָתוֹב (ישעיה מו) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר, וְכַתּוּב (שם ס) וּבֵית תִּפְאָרְתִּי אֶפָּאָר.

וּבִסְמִין דְּבִגְנִיתָא דִּיעָדָן, הָזָה סָלִיק הֵהוּא תִנְנָא,
בְּחִיזוּ דְחִזּוּר וְסוּמָק וְאוּכָב, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר
השירים ג) מִקְטֶרֶת מִר וּלְבוּנָה מִכָּל אֲבֻקַּת רוּכָל.

הֵהוּא תִנְנָא מָאן הָזָה. אָמַר ר' יִצְחָק, שְׂכִינְתָא
דְּאַתְגְּלִי לְתַפְּן, בְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שיר השירים
א) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר בְּתַמְרוֹת עֶשֶׂן. אָמַר
ר' יְהוּדָה, לָמָּה לָךְ כּוּלִי הָאִי הָא קָרָא שְׁלִים הוּא,
דְּכְתִיב וְהָרָר סִינִי עֶשֶׂן כָּלוּ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יי'
בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֶשְׂנוּ בְּעֶשֶׂן הַכֶּבֶשֶׂן. וּכְּאַה עֲמָא דְחֲמָאן
דָּא, וַיִּדְעִין דָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, בַּד אַתְגְּלִיפּוּ אַתְנוּן בְּלוּחֵי אֲבָנָא,
הוּוּ מִתְחִיזִין בְּתַרִּין סְטָרִין, מִסְטָרָא דָּא,
וּמִסְטָרָא דָּא, וְלוּחִין מֵאֲבָן סְנִפִּירִינוּן הוּוּ, וְאַתְגְּלִיפּוּ
וְאַתְחַפִּין בְּאַשָּׁא חִזּוּרָא, וְאַתְנוּן הוּוּ מֵאֲשָׁא אוּכָבָא,

לשון הקודש

מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֶשְׂנוּ
בְּעֶשֶׂן הַכֶּבֶשֶׂן. אֲשֶׁרֵי הָעַם שָׂרְאוּ אֶת זֶה
וַיִּדְעוּ אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּשֶׁנְּחַקְקוּ הָאוֹתִיּוֹת
בְּלוּחוֹת הָאֲבָן, הָיוּ נִרְאִים מִשְׁנֵי צִדִּים
— מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְהַלוּחוֹת הָיוּ מֵאֲבָן
סְנִפִּירִינוּן, וְנִחְקְקוּ וְנִתְכַּסּוּ בָּאֵשׁ לְבָנָה,
וְהָאוֹתִיּוֹת הָיוּ מֵאֵשׁ שְׁחָרָה, וְנִחְקְקִים

מֵעֵלָּה אוֹתוֹ עֶשֶׂן בְּמִרְאָה שֶׁל לָבָן וְאֶדָם
וְשָׁחַר. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (שיר א) מִקְטֶרֶת מִר
וּלְבוּנָה מִכָּל אֲבֻקַּת רוּכָל.

אוֹתוֹ עֶשֶׂן מָה הָיָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
שְׂכִינָה שְׁנִגְלָתָה לְשָׁם, שְׁנִיגְמָר מִי זֹאת
עָלָה מִן הַמִּדְבָּר בְּתַמְרוֹת עֶשֶׂן. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה לָךְ כָּל זֶה, הָרִי פְסוּק
שְׁלִים הוּא, שְׂכֵתוֹב וְהָרָר סִינִי עֶשֶׂן כָּלוּ

וּמִתְחַלְפִּין בְּתֵרִין סְטֵרִין, מִסְטָרָא דָא וּמִסְטָרָא דָא.

אָמַר ר' אַבָּא, לוחִין הָווּ בְּעֵינֵיהוּ, וְאַתּוּן הָווּ
טָאסִין, וּמִתְחַזְיִין בְּתֵרִין אֶשֶׁן, אִשָּׁא תוֹרָא,
וְאִשָּׁא אוֹכְמָא, לְאַתְחַזָּא בְּחָדָא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא,
דְּכְתִיב, (משלי ג) אַרְךְּ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמָאלָהּ וְגו'.
וְהָא כְּתִיב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוּ. אֵלָא מִסְטָרָא
דְּגִבּוּרָה הָוָה, וְאַתְכִּילִית בִּימִינָא. וּבִגִּין כֵּךְ אִשָּׁא
תוֹרָא וְאִשָּׁא אוֹכְמָא.

תַּאנָּא, כְּתִיב (שמות לב) וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה
וְגו', (מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְדָאִי) אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, וְהִלַּחַת כְּתִיב, חַד. תִּרִי הָווּ וּמִתְחַזְיִין חַד.
וְעֶשֶׂר אֲמִירָן מִתְגַּלְפִּי בָּהוּ. חֲמִשׁ כְּלִילָן בְּחֲמִשׁ,
לְמַהֲוֵי כָּלָא יְמִינָא. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְדָאִי.

לשון הקודש

וְאֵשׁ שְׂחָרָה.

שְׂנִינִי, כְּתוּב (שמות לב) וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה
אֱלֹהִים הֵמָּה וְגו'. (מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְדָאִי)
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב וְהִלַּחַת, אֶחָד.
שְׁנַיִם הָיוּ וְנִרְאִים אֶחָד. וְעֶשֶׂר אֲמִירָת
חֲקוּקוֹת בָּהֶם, חֲמִשׁ כְּלוּלוֹת בְּחֲמִשׁ,
לְהוֹיֹת הַכֹּל יְמִין. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה
וְדָאִי.

בְּשְׁנֵי צַדִּדִּים – מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַלּוּחוֹת הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם,
וְהָאוֹתִיּוֹת הָיוּ טָסוֹת וְנִרְאוֹת בְּשְׁנֵי סוּגֵי
אֵשׁ – אֵשׁ לְבָנָהּ וְאֵשׁ שְׂחָרָה, לְהִרְאוֹת
כְּאַחַד יְמִין וּשְׂמָאל, שְׂכָתוּב (משלי ג) אַרְךְּ
יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמָאלָהּ וְגו'. וְהָרִי כְּתוּב
מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוּ. אֵלָא מִצַּד הַגִּבּוּרָה
זֶה הָיָה, וְנִכְלָלֶת בִּימִין. וְלָכֵן אֵשׁ לְבָנָהּ

רבי יצחק אָמר, שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הוּוּ, (דף פ"ד ע"ב) וְתִרִין
אֲבָנִין הוּוּ. וְאֲבָנִין הוּוּ סְתִימָאן. נָשִׁיב קִדְשָׁא
בְּרִידָה הוּא בְּרוּחָא, וְאַתְּפִשְׁטוּ וְאַתְּגַלִּיפוּ תִרִין לוחִין.
ר' יְהוּדָה אָמר, בְּעֵין סַנְפִּירִינוֹן הוּוּ. (דְּהוּדָה אֲבָן טָבָא)
מִשְׁמַע דְּכְתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה.

אָמר לִיה, אִי הָכִי, סַנְפִּירִינוֹן דָּא דְּהוּא אֲבָנָא
טָבָא יְקִירָא מִשְׁאָר אֲבָנִין, לָאו עוֹבְדָא
דְּקוֹדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אִינוֹן. אָמר לִיה, בְּמֵאִי
אוֹקִימָנָא מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה. הִמָּה דִּיִּקָּא. אֵלָא
תָּא תָּזִי, כְּתִיב וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הִלַּחַת כְּתִיב,
וְלֹא כְּתִיב וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה.

אָמר ר' שְׁמַעוֹן, כִּלָּא חַד הוּא, אֲבָל אֵלִין תִּרִין
לוחִין עַד לָא אַתְּבָרִי עֲלִמָּא הוּוּ,
וְאַסְתָּלְקוּ מִעֶרְב שַׁבָּת, וְעַבְד לֹון קִדְשָׁא בְּרִידָה
הוּא, וְעוֹבְדוֹי הוּוּ.

לשון הקודש

מַעֲשֵׂה שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אָמר לוֹ,
בְּמָה בִּאֲרָנוּ מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה? הִמָּה
דְּיוֹקָא. אֵלָא בֵּא וּרְאֵה, כְּתוּב וְהִלַּחַת
מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הִלַּחַת כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב
וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה.

אָמר רבי שְׁמַעוֹן, הַכֵּל אַחַד הוּא, אֲבָל
שְׁנֵי הַלוחִת הִלְלוּ, עַד שֶׁלֹא נִבְרָא
הָעוֹלָם הָיוּ, וְנִתְעַלּוּ מִעֶרְב שַׁבָּת, וְעָשָׂה

רבי יצחק אָמר, שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיוּ,
וְשְׁתֵּי אֲבָנִים הָיוּ, וְהָאֲבָנִים הָיוּ סְתוּמֹת.
נָשִׁב הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּחַ, וְהִתְפַּשְׁטוּ
וְנִתְקַקּוּ שְׁנֵי לוחִת. רבי יְהוּדָה אָמר,
בְּעֵין סַנְפִּירִינוֹן הָיוּ, (שְׁהִיָּתָה אֲבָן טוֹבָה) מִשְׁמַע
שְׁכְּתוּב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה.

אָמר לוֹ, אִם כֵּךְ, סַנְפִּירִינוֹן זֶה, שְׁהִיא
אֲבָן טוֹבָה וְכִבְדָּה מִשְׁאָר הָאֲבָנִים, אִינִם

מִמָּה אֶתְעַבִּידוּ. תָּאנָא, מִהֵהוּא טָלָא עֲלָאָה,
 דְּנָגִיד מַעֲתִיקָא קִדִּישָׁא. וְכֹד נָגִיד
 וְאֶתְמַשֵּׁךְ לַחֲקֵל דְּתַפּוּחִין קִדִּישִׁין, נָטַל קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא תֵרִין כְּפֹרִי מִנֵּיהּ, וְאֶתְגַּלִּידוּ,
 וְאֶתְעַבִּידוּ תֵרִין אֲבָנִין יְקִירִין. נָשַׁב בָּהּ, וְאֶתְפָּשְׁטוּ
 לַתֵּרִין לִוְחִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה
 וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא. בְּמָה דְכְּתִיב, (דברים ט)
 כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים.

תָּאנָא, אֶצְבַּע אֱלֹהִים. הֵהוּא אֶצְבַּע סָלִיק
 לַעֲשָׂרָה. בְּמָה דְאֶתְמַר, אֶצְבַּע אֱלֹהִים
 הִיא. וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע סָלִיק לַעֲשָׂרָה, עַד
 דְּאֶתְעַבִּיד יְדָא שְׁלִימָתָא, דְכְּתִיב, (שמות יד) וַיֵּרָא
 יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.

אָמַר ר' יְהוּדָה, חֲרוּת עַל הַלָּחַת, נִקְיָן הוּא

לשון הקודש

הָמָה וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא, כְּמוֹ
 שְׁכָתוּב (שמות לב) כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים.
שְׁנִינִי, אֶצְבַּע אֱלֹהִים – אוֹתָהּ אֶצְבַּע
 עוֹלָה לַעֲשָׂרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְבַּע
 אֱלֹהִים הִיא. וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע עוֹלָה
 לַעֲשָׂרָה, עַד שְׁנַעֲשִׂית יָד שְׁלָמָה, שְׁכָתוּב
 (שמות יד) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲרוּת עַל הַלָּחַת –

אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמַעֲשָׂיו הֵיוּ.
 מִמָּה הֵם נַעֲשׂוּ? שְׁנִינִי, מֵאוֹתוֹ הַטָּל
 הָעֲלִיזוֹן שְׁשׁוּפַע מִן הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ.
 וְכִשְׁשׁוּפַע וְנִמְשָׁךְ לַעֲדָה הַתַּפּוּחִים
 הַקָּדוֹשִׁים, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁתֵּי
 טַפּוֹת כְּפֹר מֵהֶם וְנִגְלְדוּ, וְנַעֲשׂוּ שְׁתֵּי
 אֲבָנִים יְקִירוֹת. נָשַׁב בָּהֶן, וְהַתְּפָשְׁטוּ
 לִשְׁנֵי לִוְחֹת. וְהוּא שְׁכָתוּב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים

אֲבָנִין, וְאֶת־חֲזִיאוֹ לַתֵּרִין סְטָרִין, חָרוֹת
גְּלוּפָא דְגְּלִיפִין. אָמַר ר' אָבָא, מִהָאִי סְטָרָא
אֶת־חֲזִי סְטָרָא אַחְרָא, וְאֶת־קָרִי מִהָבָא, מִזֵּה דְכֻתִּיב
בְּסְטָרָא אַחְרָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּגִם הָיוּ כְּתִיבִין, דְּכָל בְּנֵי נָשָׂא,
הָיוּ אֹמְרִין וְסִיחֲדִין, דִּהָא מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא
וְדָאִי, דִּהָא כָּל בְּנֵי עֲלָמָא לֹא יִכְלִין לְמַנְדַּע לֹון
בְּמַה דַּחֲוֹ.

לְדַעְתֵּי־יְהוּ דְּאֵינוֹן דְּאֹמְרִין, נְקִיבִין הָיוּ, מִי כְּתִיב
חָרוֹת בַּלְחַת, עַל הַלְחַת כְּתִיב. אֵלָא
הָכִי תָאנָא, חֲמִשָּׁא קָלִין אֵינוֹן לִימִינָא, וְחֲמִשָּׁא
לְשִׁמְאָלָא. וְאֵינוֹן דְּשִׁמְאָלָא כְּלִילָן בִּימִינָא. וּמִן
יְמִינָא, אֶת־חֲזוֹן אֵינוֹן דְּשִׁמְאָלָא, וְהָכָא כָּלָא אִיהוּ
יְמִינָא, וְאֶת־כְּלִילָן אֵלִין בְּאֵלִין, מָאן דִּהֲוָה בְּסְטָרָא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁהָיוּ.

לְדַעְתָּם שֶׁל הָאֹמְרִים נְקִיבִים הָיוּ, הָאֵם
כְּתוּב חָרוֹת בַּלְחַת? עַל הַלְחַת כְּתוּב.
אֵלָא כִּד שְׁנִינֵנּוּ, חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הֵם לְיָמִין
וְחֲמִשָּׁה לְשִׁמְאָל, וְאוֹתָם שֶׁל הַשְּׁמָאֵל
כְּלוּלִים בְּיָמִין. וּמִהֵימִין נִרְאוּ אוֹתָם
שֶׁבְשִׁמְאָל, וְכָאן הִכָּל הוּא יָמִין, וְנִכְלְלוּ
אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, מִזֵּה שֶׁהָיָה בְּצַד זֶה נִרְאָה

נְקִיבִים הָיוּ הָאֲבָנִים וְנִרְאוּ מִשְׁנֵי צַדִּדִּים,
חָרוֹת חֲקִיקָה שֶׁל חֲקִיקוֹת. אָמַר רַבִּי
אָבָא, מִצַּד זֶה נִרְאָה הַצַּד הָאֲחֵר, וְנִקְרָא
מִכָּאן מִזֵּה שֶׁכְּתוּב בְּצַד הָאֲחֵר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּגִם הָיוּ כְּתוּבִים,
שֶׁכָּל בְּנֵי הָאָדָם הָיוּ אֹמְרִים וּמַעֲיִדִים
שֶׁהָיָה מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא וְדָאִי, שֶׁהָיָה
כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ לְדַעַת אוֹתָם

דָּא, חָמִי לְסִטְרָא אַחְרָא, וְקָרִי לֹון לְאִינוּן אַתּוּון.
 דְּהָא תַנִּינוּן, שְׂמַאלָא אַתְחֹזר יְמִינָא, דְּכְתִיב מִימִינוֹ
 אֵשׁ דַּת לָמוֹ, וּבִגִּין כֶּךָ מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא וְדָאִי.

הָא פִּיעֵד, מָאן דְּהוּה מִסְטְרָא דָּא, הוּה קָרִי בְדָא,
 אָנְכִי יִי' אֱלֹהֵיךָ. וּמַאֲלִין אַתּוּון הוּה חָמִי, וְקָרִי
 לֹא תִרְצַח. הוּה קָרִי לֹא יִהְיֶה לָךְ. וַהֲוֵה חָמִי וְקָרִי,
 לֹא תִנְאַף. וַהֲוֵה קָרִי לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יִי' אֱלֹהֵיךָ
 לִשְׁוֹא. וַהֲוֵה חָמִי וְקָרִי לֹא תִגְנֹב. וְכָלֹא מִסְטְרָא
 דָּא, וְכָךְ לְבָלְהוּ, וּכְדִין מִסְטְרָא אַחְרָא, וְכָלְהוּ
 כְּלִילָן דָּא בְדָא כְּהֹאִי גִוּוֹנָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שמות
 לב) מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא. מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא וְדָאִי.

וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
 מָאִי אָמִירָא דָּא דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם, וְלֹא
 כְּתִיב מָאִי קָאֻמַּר. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזִי, אֲרַחָא

לשון הקודש

תִּנְאַף. וַהֲוֵה קוּרָא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה'
 אֱלֹהֵיךָ לִשְׁוֹא. וַהֲוֵה רוּחָא וְקוּרָא לֹא
 תִגְנֹב. וְהַכֵּל מַצֵּד זֶה. וְכָךְ לְכָלֶם, וְאִזוּ
 מַצֵּד הָאֲחֵר, וְכָלֶם כְּלוּלִים זֶה בְּזֶה כְּגוֹן
 זֶה. זֶהוּ שְׂכֵתוּב (שם לג) מִכְתָּב אֱלֹהִים
 הוּא. מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא וְדָאִי.

וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם. רַבִּי
 יוֹסִי אָמַר, מַהִי הָאֲמִירָה הַזֹּאת שְׂכֵתוּב
 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, וְלֹא כְתוּב מַה אָמַר?

לְעֵד הָאֲחֵר, וְקוּרָאִים אֶת אוֹתָם
 הָאוֹתִיּוֹת. שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, הַשְּׂמַאל הַכֶּף
 לְהִיּוֹת יְמִין, שְׂכֵתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דַּת
 לָמוֹ, וּמִשּׁוּם כֶּךָ מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא
 וְדָאִי.

חֲפִיעֵד? מַה שְׁהָרִי בְּעֵד הָיָה קוּרָא
 בְּזֶה, אָנְכִי ה' אֱלֹהֵיךָ. וּמִהָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ
 הָיָה רוּחָא וְקוּרָא לֹא תִרְצַח. הָיָה קוּרָא
 לֹא יִהְיֶה לָךְ, וַהֲוֵה רוּחָא וְקוּרָא לֹא

דַּעֲלֵמָא הוּא, כִּד אֲתִי חֲדוּתָא לְבַר נָשׁ, אִו כִּד
 אֲתִי צַעֲרָא, עַד לֹא יָדַע מַנִּיהָ לֹא יָכִיל לְמַסְבֵּל,
 דִּהָא לְבָא אֶתְפָּרַח לְשַׁעֲתָא. וְכִד יָדַע מַנִּיהָ, קָאִים
 בְּקִיּוּמֶיהָ, וַיָּכִיל לְמַסְבֵּל. כָּל שְׁכֵן הָכָא, (נ"א וְהָכָא לֹאוּ
 הָכִי) דִּהָא מִשָּׁה אָמַר לֹון כָּל מַה דִּהוּה לְבַתָּר,
 וְאַתְקִיף לְבִיִּיהוּ בְּמִלִּין, וְלֹא יָכִילוּ לְמַסְבֵּל. כָּל שְׁכֵן
 אִי לֹא אָמַר לֹון מִיִּדִּי. וּבְגִין כֶּךָ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 בְּקִדְמִיתָא, וְאַתְתְּקִף לְבִיִּיהוּ. וְלְבַתָּר וַיִּדְבֵּר אֱלֹהִים.

וְעַם כָּל דָּא, לֹא יָכִילוּ לְמַסְבֵּל, דִּהָא תַנִּינָן, אָמַר
 ר' יְהוּדָה אָמַר ר' חֲזִיָּא אָמַר ר' יוֹסִי, כִּד
 שָׁמְעוּ מִלָּה דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פְּרַחַת נִשְׁמַתִּיִּהוּ,
 וּסְלָקָא נִשְׁמַתִּיִּהוּ דִּישְׂרָאֵל, עַד כְּרִסִּי יִקְרָא דִּילִיָּה,
 לְאַתְדַּבְּקָא תַמָּן.

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בְּתַחֲלָה, וַחֲזַק לָבָם, וְאַחֲרֵי
 כֶּךָ וַיִּדְבֵּר אֱלֹהִים.

וְעַם כָּל זֶה לֹא יָכִילוּ לְסַבֵּל, שְׁהָרִי
 שְׁנִינִי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּשְׁשָׁמְעוּ דְּבָרוֹ שֶׁל
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, פְּרַחַת נִשְׁמַתָּם,
 וְעֲלָתָה נִשְׁמַתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד כִּסֵּא
 כְּבוֹדוֹ לְהִדְבֵּק שָׁם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, דִּרְדָּךְ הָעוֹלָם
 הוּא, כְּשֶׁבִאָה שְׁמִיחָה לְאָדָם אִו כְּשֶׁבִאָה
 צַעַר – כְּשֶׁעֲדִין לֹא יוֹדַע מִמֶּנּוּ, לֹא יָכִיל
 לְסַבֵּל, שְׁהָרִי לְבוֹ פּוֹרַח לְשַׁעֲהָ. וּכְשִׁיּוֹדַע
 מִמֶּנּוּ, עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ וַיָּכִיל לְסַבֵּל. כָּל
 שְׁכֵן כָּאֵן, (וּבֵאן אֵינוֹ כֶּךָ) שְׁהָרִי מִשָּׁה אָמַר
 לָהֶם כָּל מַה שְׁהָיָה אַחֲרֵי כֶּךָ וַחֲזַק לָבָם
 בְּדַבְּרִים, וְלֹא יָכִילוּ לְסַבֵּל. כָּל שְׁכֵן אִם
 לֹא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם דְּבַר. וּמִשּׁוּם כֶּךָ

אָמַרָה אוֹרֵייתָא קָמִיה דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי
לְמַגְנָא חֵינָא מִתְּרִי אֶלְפִי שְׁנִין, עַד לָא

אֶתְבְּרִי עַלְמָא, לְמַגְנָא כְּתִיב בָּהּ, (ויקרא יז) וְאִישׁ (דף פ"ה

ע"א) אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם (ויקרא כד)

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר. (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי

יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אֲנִי אֵינוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בָּהּ שַׁעְתָּא,

אֶהְדֶּרֶת אוֹרֵייתָא נִשְׁמַתֵּיהּ דִּישְׂרָאֵל, כָּל חַד וְחַד

לְאַתְרֵיהּ. אוֹרֵייתָא אֶתְקִיפַת, וְאַחֲדַת בָּהּ

בְּנִשְׁמַתֵּיהּ, לְאַחֲדָא לְהוּ דִּישְׂרָאֵל הָדָא הוּא

דְּכְתִיב, (תהלים יט) תּוֹרַת יי' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ.

מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מִפֶּשׁ.

תָּאנָא, כְּתִיב (דברי הימים א כט) וַיָּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא

יי' לְמִלְכָּהּ, כְּמָה דְּכְתִיב, (מלכים א י') שֵׁשׁ

מַעֲלוֹת לְכֶסֶּא. ר' אַבָּא אָמַר, דְּקֵימָא סִיְהָרָא

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִקְוָמוֹ. הַתּוֹרָה
חֻקָּה וְאַחֲזָה בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם לְהַחֲזִיר אוֹתָן
לְיִשְׂרָאֵל. וְהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים יט) תּוֹרַת ה'
תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ
מִפֶּשׁ.

שְׁנִינוּ, כְּתוּב וַיָּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא ה'
לְמִלְכָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מלכים-א י') שֵׁשׁ מַעֲלוֹת
לְכֶסֶּא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, שְׁחֻלְבָּנָה עֲמֻדָה

אֶמְרָה תּוֹרָה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְכִי לְחָנִם הָיִיתִי מֵאֲלָפִים שָׁנִים טָרָם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם? לְחָנִם כְּתוּב בָּהּ (ויקרא יז)
וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר
בְּתוֹכָם, (שמות ל) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר
לֵאמֹר, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
עֲבָדִים! אֵיפֹה הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה הַחֲזִירָה הַתּוֹרָה אֶת נִשְׁמוֹת

בְּאַשְׁלֹמוֹתָא. דְּתַנִּינן, בְּיוֹמוֹי דְּשְׁלֹמֹה, קַיִימָא
סִיחָרָא בְּאַשְׁלֹמוֹתָא.

אַימָתִי בְּאַשְׁלֹמוֹתָא. (נ"א תאנא כתיב ותרב חכמת שלמה וגו' מאי

וּתְרַב, אָמַר ר' אבא דְקַיִימָא סִיחָרָא בְּאַשְׁלֹמוֹתָא מָאִי בְּאַשְׁלֹמוֹתָא)

דְּקַיִימָא בְּחַמְשָׁה עָשָׂר, כְּמָה דְּתַנִּינן, אַבְרָהָם.
יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה. פֶּרִץ. חֲצֵרוֹן. רֵם. עַמִּינָדָב.
נַחֲשׁוֹן. שְׁלֹמֹן. בּוּעִז. עֹזֵבֵד. יִשִּׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה. כֹּד.
אַתָּא שְׁלֹמֹה, קַיִימָא סִיחָרָא בְּאַשְׁלֹמוֹתָא. הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יִי' לְמֶלֶךְ. וְכְתִיב
שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לְכִסֵּא. כֹּלָא כְּגִוּוֹנָא דְלַעִילָא.

בְּיוֹמוֹי דְּצִדְקִיָּה, קַיִימָא סִיחָרָא בְּפִגְמֻתָא,
וְאַתְפָּגִים. כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר, (ישעיה יג) וַיֵּרָח
לֹא יָגִיה אֲוֵרוֹ. דְּתַנִּינן, בְּיוֹמוֹי דְּצִדְקִיָּה, אַתְפָּגִים
סִיחָרָא, וְאַתְחַשְׁבוּ אֲנַפְיָהוּ דִּישְׂרָאֵל.

לשון הקודש

בְּשִׁלְמוֹת, שְׁשָׁנִינוּ שְׁבִימֵי שְׁלֹמֹה עֲמֻדָה
הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת.
אַימָתִי בְּשִׁלְמוֹת? (שְׁנִינִי, כְּתוּב וְתֵרַב חֲכֻמַּת שְׁלֹמֹה
וְגו'. מִדּוּ וְתֵרַב? אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעֲמֻדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ. מִדּוּ
בְּשִׁלְמוֹתָהּ?) שְׁעֲמֻדָה בְּחַמְשָׁה עָשָׂר, כְּמֹ
שְׁשָׁנִינוּ, אַבְרָהָם. יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה.
פֶּרִץ. חֲצֵרוֹן. רֵם. עַמִּינָדָב. נַחֲשׁוֹן.
שְׁלֹמֹן. בּוּעִז. עֹזֵבֵד. יִשִּׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה.

כְּשָׁבֵא שְׁלֹמֹה עֲמֻדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת.
זֶהוּ שְׁכֵתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה'
לְמֶלֶךְ. וְכְתוּב שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לְכִסֵּא. הַכֹּל
כְּמֹ שְׁלֹמֹה.
בִּימֵי צִדְקִיָּה עֲמֻדָה הִלְבְּנָה בְּפָגִם
וּנְפֻגָה, כְּמֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה יג) וַיֵּרָח לֹא
יָגִיה אֲוֵרוֹ. שְׁשָׁנִינוּ, בִּימֵי צִדְקִיָּה נְפֻגָה
הִלְבְּנָה וְחַשְׁבוּ פְגִימָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

בְּשִׁלְמוֹת, שְׁשָׁנִינוּ שְׁבִימֵי שְׁלֹמֹה עֲמֻדָה
הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת.
אַימָתִי בְּשִׁלְמוֹת? (שְׁנִינִי, כְּתוּב וְתֵרַב חֲכֻמַּת שְׁלֹמֹה
וְגו'. מִדּוּ וְתֵרַב? אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעֲמֻדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ. מִדּוּ
בְּשִׁלְמוֹתָהּ?) שְׁעֲמֻדָה בְּחַמְשָׁה עָשָׂר, כְּמֹ
שְׁשָׁנִינוּ, אַבְרָהָם. יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה.
פֶּרִץ. חֲצֵרוֹן. רֵם. עַמִּינָדָב. נַחֲשׁוֹן.
שְׁלֹמֹן. בּוּעִז. עֹזֵבֵד. יִשִּׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה.

פּוֹק וְחָשִׁיב, רַחֲבָעַם. אָבִיָּה. אָסָא. יְהוֹשָׁפָט.
 יְהוֹרָם. אֲחִזִּיָּהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמִצִּיָּהוּ. עֻזִּיָּהוּ.
 יוֹתָם. אָחִז. יְחִזְקִיָּהוּ. מְנַשֶּׁה. אֲמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ.
 צְדָקִיָּהוּ. וְכִד אֶתָּא צְדָקִיָּהוּ אֶתְפָּגִים סִיְהָרָא וְקִימָא
 עַל פְּגִימוֹתָא. דְּכֶתִיב, (יִרְמִיָּה נב) וְאֵת עֵינֵי צְדָקִיָּה עוֹר.
 בֵּיה זְמָנָא (אִיכָה ב) הַשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. הָאִי אֶרֶץ
 אֶתְעַבְרָא מִקָּמֵי שָׁמַיִם, וְאֶתְרַחֲקַת מִנִּיה, וְאֶתְחַשְׁבָּא
 הָאִי אֶרֶץ. (כְּלוּמַר דְּקִימָא סִיְהָרָא בְּפִגְמִימוֹתָא).

תָּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּקִימוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינֵי
 שָׂאֲרֵי סִיְהָרָא לְאַנְהָרָא, דְּכֶתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב)
 וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ. מִחוּ וַיִּרְדּוּ. דְּקָרִיב שְׁמוֹשָׁא לְגַבֵּי
 סִיְהָרָא, וְשָׂרֵי לְאַנְהָרָא סִיְהָרָא. דְּכֶתִיב, (בְּמִדְבָּר ב) דָּגַל
 מִחֲנֵה יְהוּדָה מִזְרָחָה.

לשון הקודש

צָא וְחָשִׁב, רַחֲבָעַם. אָבִיָּה. אָסָא. יְהוֹשָׁפָט. יְהוֹרָם. אֲחִזִּיָּהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמִצִּיָּהוּ.
 עֻזִּיָּהוּ. יוֹתָם. אָחִז. יְחִזְקִיָּהוּ. מְנַשֶּׁה. אֲמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ.
 צְדָקִיָּהוּ. וְכִד אֶתָּא צְדָקִיָּהוּ אֶתְפָּגִים סִיְהָרָא וְקִימָא
 עַל פְּגִימוֹתָא וְעַמְדָּה עַל פָּגִם, שְׁכָתוּב (יִרְמִיָּה נב) וְאֵת עֵינֵי צְדָקִיָּה עוֹר. בְּאוֹתוֹ זְמַן
 הַשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. אֶרֶץ זוֹ הָעֵבְרָה מִלְּפָנֵי שָׁמַיִם וְהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ,
 וְנִחְשְׁבָה הָאֶרֶץ הַזֹּאת. (כְּלוּמַר, שְׁעַמְדָּה הִלְבְּנָה
 בְּפִגְמִימוֹתָהּ).
 שְׁנִינֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא שְׁעַמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר
 סִינֵי, הִתְחִילָה הִלְבְּנָה לְהָאִיר, שְׁכָתוּב
 (שְׁמוּאֵל ב-כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ. מַה זֶּה וַיִּרְדּוּ?
 שְׁקִרְבַּת הַשָּׁמַיִם לְלִבְנָה, וְהִתְחִילָה לְהָאִיר
 הִלְבְּנָה, שְׁכָתוּב (בְּמִדְבָּר ב) דָּגַל מִחֲנֵה
 יְהוּדָה מִזְרָחָה.

**בְּטוֹרָא דְסִינִי, אֶתְמַנָּא יְהוּדָה, רוֹפִינָם בְּמַלְכוּתָא,
דְּכַתִּיב, (הושע יב) וַיַּהֲרֹג עוֹד יֵרֵד עִם אֵל**

וְעִם קְדוּשִׁים נְאֻמָּן. (ג"א רבי יצחק אָמַר מִהֲבָא וַיַּהֲרֹג עוֹד יֵרֵד עִם אֵל
הוּי שׁוֹלְטָנָא בְּשַׁעְתָּא דְהָאֵי אֵל שְׁלִיט מַלְכוּתִיהָ עַל טוֹרָא דְסִינִי בְּהָאֵי שַׁעְתָּא שְׁלִיט
מַלְכוּתָא דִּיהוּדָה) מַהוּ וְעִם קְדוּשִׁים נְאֻמָּן. כִּד אָמַר
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלָכַת
בְּהַנִּים וְגוֹי קְדוּשׁ, נְאֻמָּן הָוָה יְהוּדָה לְקַבְּלָא
מַלְכוּתָא, וְשָׂאֲרֵי סִיְהָרָא לְאַנְהָרָא.

אֲנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגו'. (שמות כ) ר'
אֶלְעָזָר פֶּתַח, (משלי א) שְׁמַע בְּנִי מוֹסֵר אָבִיךָ
וְאֵל תַּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. שְׁמַע בְּנִי מוֹסֵר אָבִיךָ: דָּא
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵל תַּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ: דָּא
בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל. מָאן בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל. דָּא בִינָה. בְּמָה
דְּכַתִּיב, (משלי א) לְהִבִּין אִמְרֵי בִינָה

לשון הקודש

לְהָאִיר.

אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגו'.
רבי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (משלי א) שְׁמַע בְּנִי מוֹסֵר
אָבִיךָ וְאֵל תַּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. שְׁמַע בְּנִי
מוֹסֵר אָבִיךָ – זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וְאֵל תַּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ – זֶה בְּנֵסֶת
יִשְׂרָאֵל. מִי זֶה בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל? זֶה בִינָה,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְהִבִּין אִמְרֵי בִינָה.

בְּחֹר סִינִי הִתְמַנָּה יְהוּדָה בְּשְׁלִיט
בְּמַלְכוּת, שְׁכָתוּב (הושע יב) וַיַּהֲרֹג עוֹד יֵרֵד
עִם אֵל וְעִם קְדוּשִׁים נְאֻמָּן. (רבי יצחק אָמַר
מִבְּקָא, וַיַּהֲרֹג עוֹד יֵרֵד עִם אֵל, הַשְׁלִטוֹן הָיָה בְּשַׁעְתָּא שְׁהָאֵל הָוָה
שׁוֹלְטֵת מַלְכוּתוֹ עַל הָר סִינִי, בְּאוֹתָהּ שַׁעְתָּא מַלְכוּתוֹ שֶׁל יְהוּדָה)
מַה זֶה וְעִם קְדוּשִׁים נְאֻמָּן? בְּשָׂאֲמַר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְאַתֶּם תִּהְיוּ
לִי מַמְלָכַת בְּהַנִּים וְגוֹי קְדוּשׁ, נְאֻמָּן הָיָה
יְהוּדָה לְקַבְּלָא מַלְכוּת, וְהִתְחִילָה הַלְבָּנָה

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מוֹסֵר אָבִיךָ: דָּא הִיא חֲכָמָה.
וְאֵל תַּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ: דָּא הִיא בִּינָה. ר' יצחק אָמַר, הָא וְהָא, חַד מַלְּה אֶתְפָּרְשׁוּ. דִּתְגִּינּוּ, אוֹרֵייתָא מִחֲכָמָה דְּלַעֲיֵלָא נִפְקַת. ר' יוֹסִי אָמַר, מִבִּינָה נִפְקַת, דְּכַתִּיב לְהַבִּין אִמְרֵי בִינָה, וְכַתִּיב וְאֵל תַּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ.

אָמַר ר' יְהוּדָה, אוֹרֵייתָא מִחֲכָמָה וּבִינָה אֶתְכַלִּילַת, דְּכַתִּיב, שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. ר' אָבָא אָמַר, בְּכָלָא אֶתְכַלִּילַת, דְּבִינּוֹן דְּבֵאלִין תִּרְיִן אֶתְכַלִּילַת, אֶתְכַלִּילַת בְּכָלָא. בְּחֶסֶד, בְּדִינָא בְּרַחֲמֵי. בְּכָלְהוּ שְׁלִימוּתָא דְּאַצְטְרִיךְ מַלְּה. אִי מַלְּכָא וּמַטְרוֹנִיתָא מִסְתַּבְּמִין, כָּלָא מִסְתַּבְּמִין. בְּאַתָּר דְּאֵלִין מִשְׁתַּבְּחִין, כָּלָא מִשְׁתַּבְּחִין.

לשון הקודש

ובינה, שכתוב שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אִמְךָ. רבי אבא אָמַר, בכל היא נכללת. שפירן שגכללת בשני אלה, היא נכללת בכל – בְּחֶסֶד, בְּדִין וּבְרַחֲמִים. בכלם השלמות שהדבר צריך. אם המלך והגבירה מסכימים – הכל מסכימים. במקום שאלה נמצאים – כלם נמצאים.

רבי יהודה אָמַר, מוסר אביך – זו היא חכמה. ואל תטוש תורת אִמְךָ – זו היא בינה. רבי יצחק אָמַר, זה וזה דבר אחד התפרשו. ששנינו, תורה יצאה מחכמה של מעלה. רבי יוסי אָמַר, מבינה יצאה, שכתוב להבין אמרי בינה, וכתוב ואל תטוש תורת אִמְךָ.

אָמַר רבי יהודה, תורה נכללה מחכמה

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אָנֹכִי: דָּא שְׂכִינְתָּא. בְּמָה דְּכֵתִיב,

אָנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ מִצְרִימָה. יי' אֱלֹהֶיךָ:

(ג"א בלָא סְלִיק לְעִילָא, לְמַהוּי בְּלָא חָד) (דָּא בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל דְּכֵתִיב וְאֵל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת

אֱמָךְ) ר' יִצְחָק אָמַר, אָנֹכִי: דָּא שְׂכִינְתָּא. וּפְסָקָא

טַעמָא. בְּמָה דָּאֲתָ אָמַר (בראשית כז) אָנֹכִי עָשׂוּ בְּכוֹרְךָ.

יי' אֱלֹהֶיךָ: דָּא קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. בְּמָה דְּכֵתִיב,

מִן הַשָּׁמַיִם הַשְּׁמִיעֶךָ אֶת קוֹלוֹ. וְכֵתִיב אַתֶּם

רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם

(מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ דָּא קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא.)

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר: אַתָּה דְּכֵלָּא

מֵאֲשֶׁרִין לִיה. (דף פ"ה ע"ב) הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ

מִצְרַיִם: דָּא יוֹבְלָא. בְּמָה דְּתַנִּינָן, מִסְטָרָא דִּיּוֹבְלָא

נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וּבְגִין כֵּךְ, חֲמִשִּׁין זְמַנִּין

אֲדַבֵּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹרֵייתָא. חֲמִשִּׁין יוֹמִין

לְקַבְּלָא אוֹרֵייתָא. חֲמִשִּׁין שָׁנִין לְחִירוֹ דְּעַבְדִּין.

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אָנֹכִי - זֶה הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ

שְׁכֵתוֹב (בראשית מז) אָנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ

מִצְרִימָה. ה' אֱלֹהֶיךָ. (הַבֵּל עוֹלָה לְמַעְלָה לְהוֹיֹת

הַבֵּל אֲחֵד) (זוֹ בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, שְׁכֵתוֹב וְאֵל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אֱמָךְ)

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָנֹכִי - זֶה הַשְּׂכִינָה,

וּמִפְסִיק הַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָנֹכִי עָשׂוּ

בְּכוֹרְךָ. ה' אֱלֹהֶיךָ - זֶה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ

הוּא, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם

הַשְּׁמִיעֶךָ אֶת קוֹלוֹ. וְכֵתוֹב אַתֶּם רְאִיתֶם

כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם

(מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ, זֶה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.)

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר -

מָקוֹם שֶׁהַבֵּל מֵאֲשֶׁרִין אוֹתוֹ. הוֹצֵאתִיךָ

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - זֶה יוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינָנוּ,

מִצֵּד הַיּוֹבֵל יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם,

וּמִשׁוֹם כֵּךְ חֲמִשִּׁים פְּעָמִים נִזְכָּרָה יְצִיאַת

מִצְרַיִם בַּתּוֹרָה. חֲמִשִּׁים יָמִים לְקַבְּלָת

הַתּוֹרָה. חֲמִשִּׁים יָמִים לְחֵרוֹת הָעַבְדִּים.

**מִבֵּית עֲבָדִים: כָּמָה דִּכְתִּיב, (שמות יב) הָכָה כָּל בְּכוֹר
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְתִגִּנֵּן אֵלֶיךָ בְּתָרִין תַּתְּאִין,
דְּאֶתְרַחֲצוּ בְּהוּ מִצְרָאִי. כָּמָה דְּאִית בֵּיתָא לְעִילָא,
אִית בֵּיתָא לְתַתָּא. בֵּיתָא קַדִּישָׁא לְעִילָא, דִּכְתִּיב,
(משלי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית. בֵּיתָא תַתָּאָה לְתַתָּא,
דְּלֹא קַדִּישָׁא, כָּמָה דִּכְתִּיב מִבֵּית עֲבָדִים.**

**תַּתְּאִנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְּאֶתְמַר אָנְכִי, כָּל אִינוֹן
פְּקוּדֵי אוּרִיתָא, דְּמִתְאַחֲדוֹן בְּמַלְכָּא
קַדִּישָׁא עֲלָאָה, בְּסִטְרָא (ס"א ד"א) בְּלֵהוּ הָוָה כְּלִילָן
בְּהָאִי מַלְכָּה.**

**כָּמָה דְּתִגִּנֵּן, כָּל פְּקוּדֵי אוּרִיתָא, מִתְאַחֲדוֹן בְּגוּפָא
דְּמַלְכָּא. (ד"א בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא עֲלָאָה) מְנַהֲלוֹן בְּרִישָׁא
דְּמַלְכָּא, וּמְנַהֲלוֹן בְּגוּפָא, וּמְנַהֲלוֹן בִּידֵי מַלְכָּא, וּמְנַהֲלוֹן
בְּרַגְלָיו, וְלִית מָאן דְּנַפִּיק מִן גּוּפָא דְּמַלְכָּא לְבַר.**

לשון הקודש

**שְׁנִינִי, בְּשַׁעְתָּא שְׁנַאֲמַר אָנְכִי, כָּל אוֹתָן
מַצּוֹת הַתּוֹרָה שְׁנַאֲחֻזּוּ בְּמַלְכָּה הַקְדוּשָׁה
הָעֲלִיוֹן בְּצֶדֶד (ע"ה), כְּלָם הָיוּ כְּלוּלוֹת בְּדָבָר
הַזֶּה.**

**כְּמוֹ שְׁשִׁנְיָנִי, כָּל מַצּוֹת הַתּוֹרָה אַחֲזוּזוֹת
בְּגוּף הַמַּלְכָּה, (בְּמַלְכָּה הַקְדוּשָׁה הָעֲלִיוֹן) מִתְּחֵלָה בְּרֹאשׁ
הַמַּלְכָּה, וּמִתְּחֵלָה בְּגוּף, וּמִתְּחֵלָה בִּידֵי הַמַּלְכָּה,
וּמִתְּחֵלָה בְּרַגְלָיו, וְאִין מִי שִׁיּוּצָא מִגּוּף**

**מִבֵּית עֲבָדִים – כְּמוֹ שְׁכֶתוֹב (שמות יב)
הָכָה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְשִׁנְיָנִי,
הַכְּתָרִים הַתְּחִתּוֹנִים הָלְלוּ שְׁהַמְצָרִים
בְּטַחוּ בָּהֶם. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בֵּית לְמַעְלָה – יֵשׁ
בֵּית לְמַטָּה. בֵּית קְדוּשָׁה שְׁלֻמְעֵלָה,
שְׁכֶתוֹב (משלי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית –
בֵּית תַּחְתּוֹן לְמַטָּה שְׁאִינוּ קְדוּשָׁה, כְּמוֹ
שְׁכֶתוֹב מִבֵּית עֲבָדִים.**

וּבִגִּין כִּךְ, מָאן דְּפִשֶׁע בְּחֵד פִּקּוּדֵי אוֹרֵייתָא, כְּמֵאן
 דְּפִשֶׁע בְּגוּפָא דְּמִלְכָּא, כְּמָה דְּכִתִּיב, (ישעיה סו) וַיֵּצְאוּ
 וַרְאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. בִּי מִמֶּשׁ. וְוִי
 לְחִיבִיָּא, דְּעֵבְרִין עַל פְּתִגְמֵי אוֹרֵייתָא, וְלֹא יִדְעִין
 מָאי קָא עֲבָדִין.

וְדֹאמַר ר' שְׁמַעוֹן, תְּהוּא אֲתֵר דְּאִיהוּ חָב לְגִבִּיהַ,
 תְּהוּא אֲתֵר מִמֶּשׁ גָּלִי חוּבִיָּה. (וְדֹאמַר ר' שְׁמַעוֹן
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמֶּשׁ גָּלִי חוּבִיָּה) חָב בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּלִי חוּבִיָּה, דְּכִתִּיב, (איוב כ) יִגְלוּ
 שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוּמָהּ לוֹ. יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ:
 דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֶרֶץ מִתְקוּמָהּ לוֹ: דָּא
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל).

תַּנְיָא, שָׁמַיִם גָּלִיין חוּבִיָּה דְּכֵר נָשׁ. וּבִשְׁעָתָא
 דְּאִיהוּ גָּלִיָּא חוּבִיָּה, אֶרֶץ עֲבִיד דִּינָא

לשון הקודש

חֲטָאוּ. (וְדֹאמַר רבי שְׁמַעוֹן, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ מְגִלָּה
 חֲטָאוּ) חֲטָא בְּקִדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא - הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְגִלָּה חֲטָאוּ, שְׁכִתוּב (איוב כ)
 יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוּמָהּ לוֹ. יִגְלוּ
 שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 וְאֶרֶץ מִתְקוּמָהּ לוֹ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא (זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל).

שְׁנִינּוּ, שָׁמַיִם מְגִלִּים חֲטָאוּ שֶׁל אָדָם,

הַמִּלָּךְ הַחוּצָה. וְלִכְּנָן מִי שְׁפִשֶׁע בְּמִצְוָה
 אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמִי שְׁפִשֶׁע בְּגוּף
 הַמִּלָּךְ, כְּמוֹ שְׁכִתוּב (ישעיה ס) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ
 בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי, בִּי מִמֶּשׁ.
 אוֹי לְרָשָׁעִים שְׁעוּבִירִים עַל מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים מַה הֵם עוֹשִׂים.
 שְׁאֹמַר רבי שְׁמַעוֹן, אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּא
 חֲטָא אֵלָיו, אוֹתוֹ מְקוֹם מִמֶּשׁ מְגִלָּה

דָּבָר נָשׁ, דְּכָתִיב וְאַרְצָן מִתְקוֹמָמָה לוֹ, לְמַעַבְדֹּ
 דִּינָא בִּיה. אָמַר ר' יוֹסִי, תַּנִּינָן מִשְׁמִיָּה דְר' שְׁמַעוֹן,
 בְּשַׁעֲתָא דְאַתִּיחִיבַת אוֹרֵייתָא, אִימָא וּבְנִין
 בְּשָׁלִימוּתָא אֲשַׁתְּכֶחוּ, דְּכָתִיב, (תהלים קיג) אִם
 הַבָּנִים שְׂמִיחָה.

אֲנָכִי יִי אֱלֹהֶיךָ. אָנָּכִי, כְּמָה דְתַנִּינָן, בֵּית הַיְתָה
 לוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, הִיא שְׂכִינְתָּא. וְדָא בֵּית.
 יִי אֱלֹהֶיךָ, דְּכָתִיב (שמות ד) בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל. וְכָתִיב
 (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ, הָא בֵּין.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, דְּכָתִיב, (ויקרא כה)
 יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תְּהִיָּה לָכֶם, וְכָתִיב (תהלים קיג)
 אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה. וְקֹדֶשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים
 שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוּר, הָא אִימָא וּבְנִין. יִתְבָּא אִימָא
 יִתְבִּין בְּנִין. (ועלמין) כְּלָחוּ בְּחִדּוּחַ בְּשָׁלִימוּתָא. וְעַל

לשון הקודש

שְׂכִינָה, וְזוּ בֵּית. ה' אֱלֹהֶיךָ, שְׂכֵתוֹב בְּנֵי
 כְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל. וְכָתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים
 הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ. הִנֵּה בֵּין.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שְׂכֵתוֹב
 (ויקרא כה) יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תְּהִיָּה לָכֶם.
 וְכָתוּב אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה. וְקֹדֶשְׁתֶּם אֶת
 שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוּר. הָרִי
 אִם וּבְנִים. יוֹשְׁבַת הָאֵם, יוֹשְׁבִים הַבָּנִים.

וּבְשַׁעֲתָא שְׁחוּא מְגֻלָּה חֲסָא, אֶרֶץ עוֹשָׂה
 דִּין הָאָדָם, שְׂכֵתוֹב וְאַרְצָן מִתְקוֹמָמָה לוֹ,
 לַעֲשׂוֹת בּוֹ דִּין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנִינּוּ
 מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעֲתָא שְׁנִתְּנָה
 תוֹרָה, הָאֵם וְהַבָּנִים נִמְצְאוּ בְּשָׁלְמוֹת,
 שְׂכֵתוֹב (תהלים קיג) אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה.

אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. אָנָּכִי, כְּמוֹ שְׁשִׁנְנוּ,
 בֵּית הַיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ. הִיא

דָּא כְּתִיב, אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה. מִתְעַבְּרָא אִימָא,
כְּלָהוּ מִתְעַבְּרָן בְּדוֹכְתֵייהוּ. וְכְתִיב, (דברים כב) לֹא תִקַּח
הָאִם עַל הַבָּנִים. וְתִנִּינָן, לֹא יַעֲבִיד בַּר נֶשׁ חוֹבֵי
לְתַתָּא, בְּגִין דְּאִתְעַבְּרָא אִימָא מִעַל בְּנִין.

אָמַר ר' יִצְחָק, כִּלְא קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. כִּלְא הוּא.
כִּלְא חַד. וּמִלִּין אֵלִין, לְמַחְצְדֵי חִקְלָא
אֶתְגַּלְיִין. וְכַאֲיִן אֵינִין בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְאֶתִי.

תֵּאֲנִי אָמַר ר' אֶלְעָזָר, כְּתִיב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא
אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְכְתִיב,
(בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. בְּמֵאֵי
אוֹקִימָנָא הָנִי קִרְאִי, הָא תִּנִּינָן, דִּתְרוּוֹיִיהוּ כְּחֻדָּא
אֶתְבְּרִיאֵו. מִלְּמַד, שְׁנֵטָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קו
יְמִינוּ וּבָרָא הַשָּׁמַיִם, וְנֵטָה קו שְׁמָאֵלוּ, וּבָרָא אֶת

לשון הקודש

הַלְלוּ הַתְּגַלּוּ לְקוֹצְרֵי הַשְּׂדֵה. אֲשֶׁרִיחֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

שְׁנִינֵנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב
בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
הָאָרֶץ, וְכְתוּב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'
אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. בְּמָה בִּאֲרָנוּ
פְּסוּקִים אֵלּוּ, הֲרֵי שְׁנִינֵנוּ שְׁשִׁנְיָהֶם נִבְרָאוּ
כְּאַחַד? מִלְּמַד שְׁנֵטָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

(וְהַעֲלָמוֹת) כִּלְא בְּשִׂמְחָה בְּשִׁלְמוֹת, וְעַל זֶה
כְּתוּב אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה. נִעְבְּרָה הָאִם –
כִּלְא נִעְבְּרִים מִמְּקוֹמָם. וְכְתוּב (דברים כב)
לֹא תִקַּח הָאִם עַל הַבָּנִים. וְשְׁנִינֵנוּ, לֹא
יַעֲשֶׂה אָדָם חֲטָאִים לְמַטָּה, כְּדִי שְׂתַעֲבֹר
הָאִם מִעַל הַבָּנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. הַכֹּל הוּא. הַכֹּל אַחֵד. וְהַדְּבָרִים

הָאָרֶץ. בְּקִדְמִיתָא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וּלְבַתֵּר
אָרֶץ וְשָׁמַיִם.

תִּנָּן, כְּתִיב, (הושע ב) בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נָאם יי' אֶעֱנֶה
אֵת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֵת הָאָרֶץ. אֶעֱנֶה אֵת
הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם מִמָּשׁ. וְכְתִיב, (ישעיה ס) הַשָּׁמַיִם
כְּסֹאֵי. וְהֵם יַעֲנוּ אֵת הָאָרֶץ. הָאָרֶץ מִמָּשׁ, וְכְתִיב
וְהָאָרֶץ הִדּוּם רַגְלֵי. שָׁמַיִם, שָׁמַיִם עֲלָאִין. וְאָרֶץ,
אָרֶץ עֲלָאָה. דִּתְנִינָא, כִּד אֶתְקַן שָׁמַיִם דָּא בְּתִיקוֹנוֹי,
(אֶתְקַן) לְקַבְלִיָּה דִּהֲאֵי אָרֶץ, וְתִיאוּבְתִיָּה לְקַבְלָהּ, בְּחֵד
דִּרְגָא דְּאֶקְרִי צְדִיק. כְּמָה וְכְתִיב, (משלי י) וְצְדִיק
יִסּוֹד עוֹלָם, וְאֶתְדַבֵּק בְּהֲאֵי אָרֶץ.

וּמִרִישָׁא דְּמִלְכָּא, עַד הַהוּא אֶתֶר דְּשֹׁאֲרֵי הָאֵי
צְדִיק, אֶתִּי חַד נִהָרָא (דף פ"ו ע"א) קְדִישָׁא,
מִשְׁחָא דְּרַבּוֹת, וְאַטְיִל בְּסִגִּיאוֹת תִּיאוּבְתָא, בְּהֲאֵי

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שָׁמַיִם הָעֲלִיּוֹנִים. וְאָרֶץ - הָאָרֶץ
הָעֲלִיּוֹנָה. שְׁשִׁינּוּ, בְּשִׁתְּתִקְנָן שָׁמַיִם זֶה
בְּתִקְוִינּוּ, (הַתְּתִקְנָן) כְּנִגְדָּא אָרֶץ זֶה, וְתִשְׁוֹקְתוּ
כְּנִגְדָּהּ בְּדִרְגָּה אַחַת שְׁנִקְרָאת צְדִיק,
כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב (משלי י) וְצְדִיק יִסּוֹד עוֹלָם,
וְנִדְבֵק בְּאָרֶץ הַזֹּה.

וּמִרְאֵשׁ הַמֶּלֶךְ עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁשׁוּרָה
הַצְדִּיק הַזֶּה, בָּא נִהָר אַחַד קְדוֹשׁ, שְׁמֵן
מִשְׁחָה, וּמִטְיִל בְּרַב תִּשְׁוֹקָה בְּאָרֶץ

קוֹ יִמִּינוּ וּבִרְאָה הַשָּׁמַיִם, וְנִטָּה קוֹ שְׁמָאֵלוֹ
וּבִרְאָה אֵת הָאָרֶץ. בְּתַחֲלָה אֵת הַשָּׁמַיִם
וְאֵת הָאָרֶץ, וְאַחֵר כִּד אָרֶץ וְשָׁמַיִם.

שְׁשִׁינּוּ, כְּתוּב (הושע ב) בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה
נָאם ה' אֶעֱנֶה אֵת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֵת
הָאָרֶץ. אֶעֱנֶה אֵת הַשָּׁמַיִם - שָׁמַיִם
מִמָּשׁ, שְׁכֵתוֹב (ישעיה ס) הַשָּׁמַיִם כְּסֹאֵי.
וְהֵם יַעֲנוּ אֵת הָאָרֶץ - הָאָרֶץ מִמָּשׁ,
שְׁכֵתוֹב וְהָאָרֶץ הִדּוּם רַגְלֵי. שָׁמַיִם -

אָרֶץ קַדִּישָׁא, וְנָטַל כֹּלָא הָאֵי אָרֶץ. וּלְבַתֵּר, מֵהָאֵי
 אָרֶץ אֶתְנִן כֹּלָא, עֵילָאֵי וְתַתָּאֵי. בְּדְכוּרָא דָא, בְּד
 תִּיאֻבְתִּיהָ לְאַתְדַּבְקָא בְּנוֹקְבָא, דְּאַפִּיק זֶרְעָא
 דְּרַבּוֹת, מִרִּישָׁא דְמוֹחָא, בְּהֵהוּא אָמָה, וְאַטִּיל
 בְּנוֹקְבָא, וּמִנִּיהָ מִתְעַבְרָא נּוֹקְבָא, אֲשֶׁת־בַּת, דְּכָלְהוּ
 שִׁיפִין דְּגּוּפָא, כָּלְהוּ מִתְדַּבְקִין בְּנוֹקְבָא, וְנוֹקְבָא
 אֲחִידָא כֹלָא. כְּדוּגְמָא דָא תַּנִּינִן, כֹּל דְּאַשְׁלִים
 לַעֲשֶׂרָה קַדְמָאֵי דְבִי כְּנִישְׁתָּא, נּוֹטַל אֲגֵר כָּלְהוּ. ר'
 יוֹסִי אוֹמֵר, לְקַבְּלִי דְכָלְהוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב (שְׁמוּאֵל ב' כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד,
 וּכְתִיב וַיֵּרֶד יי' לְעֵינַי כֹּל הָעָם עַל הָר סִינַי,
 (ד"א לֹא גָרְסִין תַּנָּא) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, לְאֵן נָחַת. אִי
 תִּימָא דְנָחַת לְסִינַי, עַל הָר סִינַי כְּתִיב וְלֹא כְּתִיב
 בְּהָר סִינַי.

לשון הקודש

שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, נּוֹטַל שְׂכַר כָּלָם. רַבִּי
 יוֹסִי אָמַר, כְּנָגֵד כָּלָם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב' כב) וַיֵּט
 שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, וּכְתוּב יֵרֶד ה' לְעֵינַי כֹּל
 הָעָם עַל הָר סִינַי. (לֹא גּוֹרְסִים תַּנָּא) וַיֵּט שָׁמַיִם
 וַיֵּרֶד, לְאֵן יֵרֶד? אִם תֹּאמַר שֶׁיֵּרֶד לְסִינַי,
 הָרִי כְּתוּב עַל הָר סִינַי, וְלֹא כְּתוּב בְּהָר
 סִינַי?

הַקְדוּשָׁה הַזֶּה, וְהָאָרֶץ הַזֶּה נּוֹטַלֶת הַכֹּל,
 וְאַחֵר כִּד מֵהָאָרֶץ הַזֶּה הַכֹּל נּוֹזְנִים,
 עֲלִיזוֹנִים וְתַתְּמוֹנִים, כְּמוֹ הַזֶּכֶר הַזֶּה
 כְּשֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לְהִדְבֵּק בְּנִקְבָּה, שְׁמוּצִיא
 זֶרַע שֶׁל רַבִּיָּה מֵרֹאשׁ הַמַּחֲ בְּאוֹתָהּ אָמָה
 וּמִטִּיל בְּנִקְבָּה וּמִמֶּנּוּ הַנִּקְבָּה מִתְעַבְרָת.
 נִמְצָא שְׂכָל אִיבְרֵי הַגּוֹף כָּלָם נִדְבָקִים
 בְּנִקְבָּה, וְהַנִּקְבָּה אוֹחֶזֶת הַכֹּל. כְּדָגְמָה זֶה
 שְׁנִינּוּ, כֹּל הַמְּשָׁלִים לַעֲשֶׂרָה רִאשׁוֹנִים

אַלֹּא, וַיַּט שָׁמַיִם וַיִּירֶד, לְאֵן נָתַת. אָמַר ר' יוֹסִי,
 (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא) **נָתַת בְּדִרְגוּי, בְּדִרְגָּא**
לְדִרְגָּא, וּמִכְתָּרָא לְכְתָרָא, עַד דְּאַתְדַּבֵּק בְּהַאי אֶרֶץ,
וּבְדִין אֶתְנַהֵר סִיחָרָא, וְקַיִמָּא בְּאַשְׁלָמוּתָא. הָדָא
הוּא דְכְּתִיב וַיַּט שָׁמַיִם וַיִּירֶד, לְהַאי אֶרֶץ. וּבְדִין
כְּתִיב, עַל הָר סִינִי. מַה קַּיִמָּא עַל הָר סִינִי, הָיִי
אִימָא דָּא שְׂכִינְתָּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר מַהֲבָא, (שְׁמוֹת יט) מִפְּנֵי אֲשֶׁר יִרֶד
עָלָיו יי' בָּאֵשׁ. וְכְתִיב (דְּבָרִים ד) כִּי יי' אֱלֹהֶיךָ
אֵשׁ אוֹכֶלֶה הוּא. וְכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית יט) וַיִּי' הַמְטִיר עַל
סְדוֹם וְעַל עֲמֹרָה גִּפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם.
וַיִּי' הַמְטִיר דָּא הוּא אֶרֶץ מֵאֵן אֶתָּר נָטִיל הָאִי,
סוּפִיָּה דְקָרָא מוֹכַח, דְּכְתִיב מֵאֵת יי' מִן הַשָּׁמַיִם,
מִן הַשָּׁמַיִם מִפְּנֵי. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר מַהֲבָא, וַיִּרְדֵּר

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּא אָמַר מִכְּאֵן, (שְׁמוֹת יט) מִפְּנֵי
אֲשֶׁר יִרֶד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ. וְכְתוּב (דְּבָרִים ד)
כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֶלֶה הוּא. וְכְתוּב
(בְּרֵאשִׁית יט) וַה' הַמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמֹרָה
גִּפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וַה'
הַמְטִיר – זוֹהִי אֶרֶץ. מֵאִיזָה מְקוֹם נָטִיל
אֵת זֶה? סוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׂכִינְתּוֹ
מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, מִן הַשָּׁמַיִם מִפְּנֵי.

אַלֹּא וַיַּט שָׁמַיִם וַיִּירֶד, לְאֵן יִרֶד? אָמַר
רַבִּי יוֹסִי (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא), יִרֶד
בְּדִרְגוּתָיו מְדִרְגָּה לְדִרְגָּה וּמִכְתָּר לְכְתָר
עַד שֶׁנִּדְבַּק בְּאֶרֶץ הַזֶּה, וְאִזּוּ הָאִירָה
הַלְבֵּנָה וְעֲמָדָה בְּשָׁלְמוֹת. זֶהוּ שְׂכִינְתּוֹ
וַיַּט שָׁמַיִם וַיִּירֶד, לְאֶרֶץ הַזֶּה. וְאִזּוּ כְּתוּב עַל
הָר סִינִי. מַה עֲמַד עַל הָר סִינִי? הָיִי
אֹמֵר זֶה שְׂכִינְתָּה.

אֱלֹהִים אֶת כָּל. כָּל, כָּלֹּל דְּכָלָא, דִּהָא בְּהָא
תְּלִיא כָּלָא.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי. (שמות כ) רַבִּי
יִצְחָק אָמַר, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, לְאַפְקָא שְׂכִינְתָּא.
עַל פָּנַי, לְאַפְקָא אִפִּי מִלְכָּא. דְּבָחוּ אֶתְחִזִּי מִלְכָּא
קַדִּישָׁא, וְאִינוּן שְׁמִיָּה. וְהוּא אִינוּן. הוּא שְׁמִיָּה,
דְּכִתִּיב, (ישעיה מב) אֲנִי יי' הוּא שְׁמִי. הוּא וְשְׁמִיָּה חַד
הוּא בְּרִיד שְׁמִיָּה לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִיא.

תֵּאֲנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּכְאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשָׁא
בְּרִיד הוּא קָרָא לֹון אָדָם, דְּכִתִּיב, (יחזקאל לד)
וְאֵתֵּן צֵאֵן מִרְעִיתִי אָדָם אִתָּם, (ויקרא א) אָדָם
כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מָאִי טַעְמָא קָרָא לֹון אָדָם. מִשּׁוּם
דְּכִתִּיב, (דברים ד) וְאִתָּם הִדְבַּקִּים בֵּיִי אֱלֹהֵיכֶם. אִתָּם
וְלֹא שְׂאֵר עַמּוּן. וּבִגִּין כֵּךְ אָדָם אִתָּם, אִתָּם קְרוּיִין

לשון הקודש

שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.
שְׁנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲשֶׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לָהֶם אָדָם,
שְׂכִתּוּב (יחזקאל לד) וְאֵתֵּן צֵאֵן
מִרְעִיתִי אָדָם אִתָּם, (ויקרא א) אָדָם כִּי
יִקְרִיב מִכֶּם. מָה הַטַּעַם קָרָא לָהֶם אָדָם?
מִשּׁוּם שְׂכִתּוּב (דברים ד) וְאִתָּם הִדְבַּקִּים
בְּה' אֱלֹהֵיכֶם. אִתָּם וְלֹא לְשְׂאֵר עַמּוּם.
וּמִשּׁוּם כֵּךְ אָדָם אִתָּם. אִתָּם קְרוּיִים

רַבִּי חֲנִיָּא אָמַר מִכָּאן, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת
כָּל, כָּל - הַכָּלָל שֶׁל הַכָּל, שְׁתַּרְי בָּזָה
תְּלוּי הַכָּל.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי. רַבִּי
יִצְחָק אָמַר, אֱלֹהִים אֲחֵרִים - לְהוֹצִיא
שְׂכִינָה. עַל פָּנַי - לְהוֹצִיא פָּנֵי הַמֶּלֶךְ
שֶׁבָּהֶם נִרְאָה הַמֶּלֶךְ הַקֹּדֶשׁ, וְהֵם שְׁמוֹ,
וְהוּא הֵם. הוּא שְׁמוֹ, שְׂכִתּוּב (ישעיה מב) אֲנִי
ה' הוּא שְׁמִי. הוּא וְשְׁמוֹ אֶחָד הוּא. בְּרוּךְ

אָדָם, וְאִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלֹת קְרוּיִין אָדָם.

דִּתְנִיָא, אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, בֵּינוֹן דְּבַר נָשׁ יִשְׂרָאֵל
אֶתְגָּזַר, עָאֵל בְּבֵרִית דְּגִזְרֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּאַבְרָהָם, דְּכָתִיב (בראשית כד) וַיֵּי בֶרֶךְ אֶת אַבְרָהָם
בְּכָל. וְכָתִיב (מִיכָה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וְשֹׁאֲרֵי לְמִיעָאֵל
בְּהָאֵי אֲתֵר. (נ"א אָדָם) בֵּינוֹן דְּזֻכָּה לְקִיָּמָא פְּקוּדֵי
אוֹרִייתָא, עָאֵל בִּיה בְּהָאֵי אָדָם, (נ"א אֲתֵר) וְאֶתְדַבֵּק
בְּגוּפָא דְּמַלְכָּא, וְכִדִּין אֶקְרִי אָדָם.

וְזֶרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֶקְרוּן אָדָם. תָּא חֲזִי, כְּתִיב בִּיה
בִּישְׁמַעְעָאֵל, (בראשית טז) וְהוּא יִהְיֶה פֶּרָא אָדָם.
פֶּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. פֶּרָא אָדָם, מְשׁוּם דְּאֶתְגָּזַר.
וְשִׁירוּתָא דְּאָדָם הָוָה בִּיה, דְּכָתִיב, (בראשית יז)
וַיִּשְׁמַעְעָאֵל בְּנוֹ בֶּן שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמּוֹלוֹ אֶת
בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ, בֵּינוֹן דְּאֶתְגָּזַר, עָאֵל בְּהָאֵי שִׁירוּתָא,

לשון הקודש

לְקִיָּם מַצְווֹת הַתּוֹרָה, נִכְנָס לְאָדָם (לְמָקוֹם)
וְנִדְבֵק בְּגוּף הַמֶּלֶךְ, וְאִזּוּ נִקְרָא אָדָם.
וְזֶרַע יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אָדָם. בֹּא וּרְאֵה,
כְּתוּב בִּישְׁמַעְעָאֵל וְהוּא יִהְיֶה פֶּרָא אָדָם.
פֶּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. פֶּרָא אָדָם, מְשׁוּם
שְׁנִמּוּל, וְרֵאשִׁיתוֹ שֶׁל אָדָם הִיָּה בּוֹ,
שְׁכָתוֹב (בראשית ז) וַיִּשְׁמַעְעָאֵל בְּנוֹ בֶּן שָׁלֹשׁ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמּוֹלוֹ אֶת בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ.

אָדָם, וְאִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלֹת קְרוּיִים
אָדָם.

שְׁשִׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּינוֹן שְׁאָדָם
מִיִּשְׂרָאֵל נִמּוּל, נִכְנָס לְבֵרִית שְׁגִזְרֵי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם אַבְרָהָם, שְׁכָתוֹב
(בראשית כד) וְה' בֶּרֶךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.
וְכָתוּב (מִיכָה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וְהַתְּחִיל
לְהַכְנִס לְמָקוֹם הַזֶּה. (אָדָם) בֵּינוֹן שְׁזֻכָּה

דְּאֶקְרִי כָּל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית טז) וְהוּא יְהִיָּה
פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יְדוּ בְּכָל, יְדוּ בְּכָל וְדָאִי,
וְלֹא יִתִּיר, מְשֻׁם דְּלֹא קָבִיל פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא.
שִׁירוּתָא הָוָה בֵּיתָה, בְּגִין דְּאֶתְגַּזֵּר, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים
בְּפְקוּדֵי אוֹרֵייתָא. אָבֵל זֶרַע יִשְׂרָאֵל, דְּאֲשַׁתְּלִימוּ
בְּכָלָא, אֶקְרוּן אָדָם מִמָּשׁ, וְכְּתִיב (דברים לב) כִּי חָלַק
יְי' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נִחְלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגִין דָּא, כָּל פְּרָצוּפִין שָׂרוּ, בֵּר
מִפְּרָצוּפָא דְאָדָם. ר' יִצְחָק אָמַר, כִּד
אֶתְעֵבֵר, אֶתְחַזֵּי דְגְּלִיפָא גּוּ גְּלִיפִין דְּאֲשַׁלְמוּתָא.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ דְאֶמְרֵי אִינְשֵׁי קִיטְרוּי
בְּזִיקָא, בְּטַפְסָא שְׂכִיחִי.

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה אָזִיל מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוּד, לְמַחְמִי
לְרַבִּי שְׂמַעוֹן, דְּהָוָה תַּמּוֹן, וְהָוָה רַבִּי חֲזַקִּיָּה

לשון הקודש

עַמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נִחְלָתוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מְשֻׁם כִּד כָּל הַפְּרָצוּפִים
מִתְרִים, פִּרְט לְפְרָצוּף אָדָם. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה, נִרְאֶה שְׁחָקוּק תּוֹךְ
הַחֲקִיקוֹת שֶׁל הַשְּׁלֵמוֹת. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, הֵינּוּ מַה שְּׂאֲנָשִׁים אוֹמְרִים,
קִשְׁרֵיו בְּרוּחַ מְצוּיִים בַּצּוּרָה.
רַבִּי יְהוּדָה הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוּד

בִּין שְׁנֵמּוּל נִכְנָם לְרֵאשִׁית הוֹאֵת
שְׁנִקְרָאת כָּל. זֶהוּ שְׂכָתוּב וְהוּא יְהִיָּה
פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יְדוּ בְּכָל, יְדוּ בְּכָל
וְדָאִי – וְלֹא יוֹתֵר, מְשֻׁם שְׁלֹא קָבִיל
מְצוּוֹת הַתּוֹרָה. רֵאשִׁית הֵיטָה בּוֹ מְשֻׁם
שְׁנֵמּוּל, וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם בְּמְצוּוֹת הַתּוֹרָה.
אָבֵל זֶרַע יִשְׂרָאֵל שְׁנִשְׁלְמוּ בְּכָל, נִקְרָאוּ
אָדָם מִמָּשׁ, וְכְּתוּב (דברים לב) כִּי חָלַק ה'

אָזִיל עֲמִיּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְר' חִזְקִיָּה, הֲאֵל
 דְּתַנִּינָן, קָמִי ר' שְׁמַעוֹן, וְהוּא יְהִיָּה (דף פ"ט ע"ב) פָּרָא
 אָדָם, וְדָאֵי בְּךָ הוּא. וְדָא הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה.
 סוּפִיָּה דְּקָרָא דְּכְתִיב, וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכֹּן. מַהוּ
 וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכֹּן.

אָמַר לִיה, לָא שְׁמַעְנָא, וְלָא אִימָא. דְּהָא
 אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
 שָׁם מֹשֶׁה. אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה, אַתָּה יָכוֹל לֹמַר. דְּלָא
 שָׁם מֹשֶׁה, אִי אַתָּה יָכוֹל לֹמַר.

פֶּתַח ר' יְהוּדָה וְאָמַר, (דברים ל) כִּי הוּא חֲיִיד וְאֶרֶךְ
 יָמִיד. מָאן דְּזָכִי בְּאוֹרֵייתָא, וְלָא אַתְּפֶרֶשׁ
 מִינָּה, זָכִי לְתַרִּין חֲיִין, חַד בְּעָלְמָא דִּין, וְחַד בְּעָלְמָא
 דְּאַתִּי. דְּכְתִיב חֲיִיד, תִּירִי. וְכָל מָאן דְּיַתְּפֶרֶשׁ מִינָּה,
 כְּמָאן דְּמַתְּפֶרֶשׁ מִן חֲיִי, וּמָאן דְּמַתְּפֶרֶשׁ מִר'
 שְׁמַעוֹן, כְּאִילוּ מַתְּפֶרֶשׁ מִכְּלָא.

לשון הקודש

לְמַדְנֹו, כְּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
 שָׁם מֹשֶׁה. אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה – אַתָּה יָכוֹל
 לֹמַר. אָבֵל שְׁלָא שָׁם מֹשֶׁה – אֵינְךָ יָכוֹל
 לֹמַר.

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שם) כִּי הוּא
 חֲיִיד וְאֶרֶךְ יָמִיד. מִי שְׁזוּכָה בַּתּוֹרָה וְלָא
 נִפְרָד מִמֶּנָּה, זוּכָה לְשַׁנֵּי חֲיִים – אַחַד
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַחַד בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַתוּב

לְרֹאוֹת אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁהָיָה שָׁם, וְהָיָה
 רַבִּי חִזְקִיָּה הוֹלֵךְ עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
 לְרַבִּי חִזְקִיָּה, זֶה שְׁשָׁנִינוּ לְפָנֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן וְהוּא יְהִיָּה פָּרָא אָדָם – וְדָאֵי בְּךָ
 הוּא. וְהוּוּ בְּרוּר הַדְּבָר – סוּף הַפְּסוּק,
 שְׁכַתוּב וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכֹּן. מַה זֶה
 וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכֹּן?

אָמַר לוֹ, לָא שְׁמַעְתִּי וְלָא אָמַר, שְׁהָרִי

וַיֵּמָּה בְּהָאֵי קָרָא דְּאִיהוּ פִּתַּח פִּתְחָא, לֹא יְכִילָנָא
 לְמֵיעָאֵל בָּהּ. פִּתְגָּמִי אֲוִרִייתָא דְּסִתִּימִין, עַל
 אַחַת בִּמְהַ וּבִמְהַ. וְוִי לְדָרָא, דְּר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי
 יִסְתַּלֵּיק מִנִּיהּ. דְּבַד אֲנִן קִיִּימִין קָמִי דְּר' שְׁמַעוֹן,
 מִבּוּעֵין דְּלִבָּא פְּתִיחִין לְכָל עֵיבָר, וְכֹלָא מִתְּגַלִּיא.
 וְכַד אֲתַפְּרִשְׁנָא מִנִּיהּ. לֹא יִדְעָנָא מִיָּדִי, וְכָל
 מִבּוּעֵין סִתִּימִין.

אָמַר ר' חֲזַקְיָה, הֵינֵנו דְּכֹתִיב, (במדבר יא) וַיֵּאצֵּל מִן
 הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שִׁבְעִים אִישׁ
 הַזִּקְנִים, כְּבוּצִינָא דָּא, דְּנִתְהַרִין מִינָהּ בִּמְהַ בּוּצִינִין,
 וְהוּא בְּקִיּוּמִיהּ שְׁבִית. כֵּךְ ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי,
 מְאִירִי דְּבוּצִינִין, הוּא נָהִיר לְכָלָא, וְנִתְהַרָּא לֹא אַעֲדִי
 מִנִּיהּ, וְאַשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמִיהּ. אֲזִלוּ עַד דְּמָטוּ לְגַבִּיהּ.

לשון הקודש

יודעים דְּכָר, וְכָל הַמַּעֲשִׂוֹת נִסְתָּמִים.
 אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הֵינֵנו שְׁכָתוּב (במדבר יא)
 וַיֵּאצֵּל מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל
 שִׁבְעִים אִישׁ הַזִּקְנִים. כְּמִנְחָה הוּא
 שְׁמַאֲרִים מִמְּנָה כְּמִנְחָה מְנוּרֹת, וְהִיא
 מְצוּיָה בְּקִיּוּמָהּ. כֵּךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר
 יוֹחָאִי בַּעַל הַמְּנוּרֹת הוּא מְאִיר לְכָל,
 וְהָאִוֹר לֹא זֶה מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא בְּקִיּוּמוֹ. הִלְכוּ
 עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו.

חֲזִיד, שְׁנִים. וְכָל מִי שֶׁנִּפְרָד מִמְּנָה, כְּמִי
 שֶׁנִּפְרָד מִן הַחַיִּים, וְכִי שֶׁנִּפְרָד מִרַבִּי
 שְׁמַעוֹן, כְּאִלוּ נִפְרָד מִהֶבֶל.
 וַיֵּמָּה בְּפִסּוּק הַזֶּה שֶׁהוּא פּוֹתַח פִּתַּח לֹא
 יִכְלֶנּוּ לְהַכְנִס אֵלָיו – דְּבָרֵי תוֹרָה
 הַנִּסְתָּרִים עַל אַחַת כְּמִנְחָה וְכְמִנְחָה. אוֹי
 לְדוֹר שְׂרָפִי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי יִסְתַּלֵּק
 מִמֶּנּוּ. שְׁכָשְׁאֲנוּ עוֹמְדִים לִפְנֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, מַעֲשִׂוֹת הַלֵּב פְּתוּחִים לְכָל עֵבֶר
 וְהֶבֶל מִתְּגַלֶּה. וְכִשְׁנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, לֹא

כֹּד מָטוּ גִבִּיהַ, אֲשַׁבְּחוּהוּ, דִּהְוָה יְתִיב וְלָעִי
בְּאוֹרֵייתָא, וְהָוָה אָמַר, (תהלים קב) תִּפְלָה לְעֵנִי
כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יי' יִשְׁפּוֹךְ שִׁיחוֹ. כָּל צְלוֹתָא
דִּישְׂרָאֵל צְלוֹתָא, וְצְלוֹתָא דְעֵנִי עֲלָאָה מְכֻלָּהוּ. מָאִי
מַעֲבָא. מַשּׁוּם דִּהְיָא סְלָקָא עַד בְּרַסִּי יִקְרָא
דְּמִלְכָּא, וְאַתְעֲטָר בְּרִישִׁיָּה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מִשְׁתַּבַּח (נ"א מִתַּעֲטָף) בְּתַהִיא צְלוֹתָא וְדָאִי. תִּפְלָה
דְעֵנִי, תִּפְלָה אֶקְרִי.

כִּי יַעֲטֹף. עֲטוּפָא דָא, לָאו עֲטוּפָא דְכֶסֶף הוּא,
דִּהָא לִית לִיהַ. אֱלָא, בְּתִיב חָכָא כִּי יַעֲטֹף.
וּבְתִיב הָתָם, (איכה ב) הָעֲטוּפִים בְּרָעֵב. וְלִפְנֵי יי' יִשְׁפּוֹךְ
שִׁיחוֹ, דִּיקְבֹּל קָמִי מְאִירִיהַ, וְדָא נִיחָא לִיהַ קָמִי
קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַשּׁוּם דְעֲלָמָא מִתְקַיֵּמָא בֵּיהַ,
כֹּד לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ שְׂאֵר קַיִימֵי עֲלָמָא בְּעֲלָמָא. וְוִי
לְמָאן דִּתְהוּא מִסְכְּנָא יִקְבֹּל עֲלוּהִי לְמְאִירִיהַ, מַשּׁוּם

לשון הקודש

וְדָאִי, תִּפְלָת הָעֵנִי נִקְרָאת תִּפְלָה.
כִּי יַעֲטֹף. עֲטוּפָא זֶה אֵינּוּ עֲטוּפָא שֶׁל כֶּסֶף,
שֶׁהָיָה אֵין לוֹ. אֱלָא כְּתוּב כָּאן כִּי יַעֲטֹף,
וּבְכְתוּב שָׁם (איכה ב) הָעֲטוּפִים בְּרָעֵב. וְלִפְנֵי
ה' יִשְׁפּוֹךְ שִׁיחוֹ, שְׁקוּבֵל לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ. וְזֶה
נוֹת לִפְנֵי הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מַשּׁוּם
שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בּוֹ כְּשֶׁלֹּא נִמְצָאִים
שְׂאֵר מְקַיְימֵי הָעוֹלָם בְּעוֹלָם. אוֹי לְמִי

כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, מִצְאוּהוּ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב
וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְהָיָה אוֹמֵר (תהלים קב)
תִּפְלָה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפּוֹךְ
שִׁיחוֹ. כָּל תִּפְלָת יִשְׂרָאֵל הִיא תִּפְלָה,
וְתִפְלָת הָעֵנִי עֲלִיוֹנָה מְכֻלָּם. מָה הַמַּעַם?
מַשּׁוּם שֶׁזוֹ עוֹלָה עַד כֶּסֶף הַכְּבוֹד שֶׁל
הַמֶּלֶךְ וּמִתַּעֲטָרֶת בְּרָאשׁוֹ. וְהַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מִשְׁתַּבַּח (מִתַּעֲטָף) בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה

דְּמַסְכָּנָא קָרִיב לְמִלָּפָא יִתִּיר מִכְּלָחוּ, דְּכִתִּיב, (שמות)
(כב) וְהָיָה כִּי יֵצֵעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי.

וְלִשְׂאֵר בְּנֵי עַלְמָא, זְמַנִּין דְּשָׁמַע, זְמַנִּין דְּלֹא
שָׁמַע. מָאִי טַעמָא. מְשׁוּם דְּדִיּוּרִיָּה
דְּמִלָּפָא בְּהָנִי מָאִנִּי תְּבִירִי, דְּכִתִּיב, (ישעיה נז) וְאֵת
דְּכָא וְשִׁפְל רּוּחַ. וְכִתִּיב (תהלים לד) קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבָּרֵי
לֵב. (תהלים נא) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְּכָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

מִכָּאן תִּנִּינֵן, מָאן דְּנִזְיף בְּמַסְכָּנָא, נִזְיף בְּשִׁכְיִנְתָּא,
דְּכִתִּיב וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְל רּוּחַ. וְכִתִּיב (משלי כב)
כִּי יְיָ יָרִיב רִיבָם וְגו'. בְּגִין דְּאַפּוֹטְרוֹפָא דְּלָחוּן
תִּקְיָפָא, וְשִׁלִּיטָא עַל כָּלָא, דְּלֹא אֶצְטְרִיךְ סִיחָדִי,
וְלֹא אֶצְטְרִיךְ לְדִיּוּנָא אַחֲרָא, וְלֹא נָטִיל מִשְׁכּוֹנָא,
בְּשִׂאֵר דִּיּוּנָא. וּמָה מִשְׁכּוֹנָא נָטִיל, נִשְׁמַתִּין דְּבַר
נֶשׁ, דְּכִתִּיב וְקָבַע אֶת קוֹבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ.

לשון הקודש

לֵב. (שם נח) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְּכָה אֱלֹהִים לֹא
תִבְזֶה.

מִכָּאן שְׁנִינֵן, מִי שְׁנִזְנֹף בְּעֵנִי - נִזְנֹף
בְּשִׁכְיִנְתָּה, שְׁכָתוֹב וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְל רּוּחַ,
וְכָתוֹב (משלי כב) כִּי ה' יָרִיב רִיבָם וְגו'.
מְשׁוּם שְׁהָאפּוֹטְרוֹפּוּס שְׁלָהֶם חִזְק וְשׁוֹלֵט
עַל הַכֹּל, שְׁלֹא צְרִיךְ עֲדִים וְלֹא צְרִיךְ דִּין
אַחֵר, וְלֹא נָטִיל מִשְׁכּוֹן בְּשִׂאֵר הַדִּינִים.
וְאִיזָה מִשְׁכּוֹן נָטִיל? נִשְׁמֹת בְּנֵי אָדָם,

שְׁאִתּוּ הָעֵנִי וְקָבַל עָלָיו לְרַבּוֹנוּ, מְשׁוּם
שְׁהָעֵנִי קָרוֹב לְמִלָּךְ יוֹתֵר מִכָּלֶם, שְׁכָתוֹב
(שמות כב) וְהָיָה כִּי יֵצֵעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי
חֲנוּן אָנִי.

וְלִשְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם - לְפַעְמִים שְׁשׁוּמַע
וְלְפַעְמִים שְׁלֹא שׁוּמַע. מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם
שְׁדִיּוֹר הַמִּלָּךְ הוּא בְּכָלִים הַשְּׁבוּרִים
הַלָּלוּ, שְׁכָתוֹב (ישעיה נז) וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְל
רּוּחַ. וְכָתוֹב (תהלים לד) קָרוֹב ה' לְנִשְׁבָּרֵי

תָּנוּ אָמַר תְּפִלָּה לְעַנִּי, כָּל אֲתֵר דְּאַקְרִי תְּפִלָּה,
מִלָּה עֲלָאָה הִיא, דְּהִיא סְלָקָא לְאַתֵּר (דְּקוּדְשָׁא
בְּרִידָה הוּא אֲתֵר) עֲלָאָה. תְּפִלָּה דְּרִישָׁא, אֵינוֹן תְּפִלָּי
דְּמִלְכָּא, דְּאַנְחָה לָהּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲסַחֵר רִישִׁיָּה, וְחָמָא לִר' יְהוּדָה וְלִר'
חֲזַקְיָה, דְּמָטוּ גַבִּיָּה. בְּתֵר דְּסִיִּים אֲסַתְּפֵל בְּהוּ.
אָמַר לָהּ, סִימָא הָזֶה לָבוּ וְאַתְּ אֲבִיד מִנֵּיכּוּ. אָמְרוּ
לִיה, וְדָאִי דְּפִתְחָא עֲלָאָה פִּתְחָא מִר, וְלֹא יְכִילָנָא
לְמִיעָאֵל בְּה.

אָמַר, מָאִי הִיא. אָמְרוּ לִיה, (בְּרַאשִׁית טז) וְהוּא יְהִיָּה
פָּרָא אָדָם, וְסִיפִיָּה דְּקָרָא בְּעִינָא לְמַנְדֵּעַ,
דְּכְתִיב וְעַל פָּנָיו כָּל אֲחֵיו יִשְׁכְּבוּן, מִהוּ עַל פָּנָיו כָּל
אֲחֵיו. דְּהָא בְּרִידָא דְּכּוּלִּיָּה קָרָא יְדַענָא, וְהָאִי לָא
יְדַענָא, דְּסִיפִיָּה דְּקָרָא, לָא אֲתֵחֲזִי בְּרִישִׁיָּה.

לשון הקודש

אחר שְׁסִיִּים, הִסְתַּפֵּל בְּהֶם. אָמַר לָהֶם,
אוֹצֵר הִיָּה לָכֶם וְאֲבִד מִכֶּם. אָמְרוּ לוֹ,
וְדָאִי שְׁפַתְחָא עֲלִיוֹן פִּתְחָא מוֹרְנוּ, וְלֹא
יְכַלְנוּ לְהַכְנִס בּוֹ.

אָמַר, מַה הוּא? אָמְרוּ לוֹ, (בְּרַאשִׁית טז) וְהוּא
יְהִיָּה פָּרָא אָדָם. וְסוּף הַפְּסוּק אָנוּ רוֹצִים
לְדַעַת, שְׁכַתּוּב וְעַל פָּנָיו כָּל אֲחֵיו יִשְׁכְּבוּן.
מַה זֶה עַל פָּנָיו כָּל אֲחֵיו? שְׁהָרִי בְּרוּר שֶׁל

שְׁכַתּוּב וְקָבַע אֶת קַבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ.
עוֹד אָמַר, תְּפִלָּה לְעַנִּי – כָּל מְקוֹם
שְׁנִקְרָא תְּפִלָּה, דְּבֵר עֲלִיוֹן הוּא, שְׁהוּא
עוֹלָה לְמְקוֹם (שְׁהַקּוּדֵשׁ בְּרִידָה הוּא) עֲלִיוֹן. תְּפִלָּת
הָרֹאשׁ הֵן הַתְּפִלִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁמַנִּית
אוֹתָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן סוֹבֵב רֹאשׁוֹ, וְרָאָה אֶת רַבִּי
יְהוּדָה וְאֶת רַבִּי חֲזַקְיָה שְׁהִגִּיעוּ אֵלָיו.

אָמַר לֹוֹן, תִּיכּוֹן, כֹּלָא תַד מְלָה הִיא, וּבְחֵד דְּרִגָּא כִּלְקָא. תָּאנָא, כִּמְה פָּנִים לִפָּנִים, אִית לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא. פָּנִים דִּנְהֵרִין. פָּנִים דִּלָּא נְהֵרִין. פָּנִים תַּתְּאִין. פָּנִים ^(דף ט"ז ע"א) **רְחִיקִין. פָּנִים קְרִיבִין. פָּנִים דִּלְגוֹ. פָּנִים דִּלְבַּר. פָּנִים דִּימִינָא. פָּנִים דִּשְׁמָא לָא.**

תָּא תָּוִי, וּכְאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל קָמִיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא, דְּאַחֲדָן בְּאַנְפִּין עֲלָאִין דְּמִלְכָּא. בְּאֵינוֹן פָּנִים דְּהוּא וְשָׁמִיה אַחֲדָן בְּחוּ, וְאֵינוֹן וְשָׁמִיה תַּד הוּא. וְשָׂאָר עַמִּין אַחֲדָן בְּאֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין, בְּאֵינוֹן פָּנִים תַּתְּאִין. וּבְגִינִי כִּד אֵינוֹן רְחִיקִין מְגוּפָּא דְּמִלְכָּא, דְּהָא חֲמִינָא כָּל אֵינוֹן דְּמַצְרִים, קְרִיבִין דִּישְׁמָעָל, כִּמְה אַחֲוִין וּקְרִיבִין הִיוּ לִיה, וּכְלָהּ הִיוּ בְּאַנְפִּין תַּתְּאִין, בְּאֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין.

לשון הקודש

תְּקֻדָּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁאֲחוּזִים בְּפָנִים הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם פָּנִים שֶׁהוּא וְשָׂמוֹ אֲחוּזִים בָּהֶם, וְהֵם וְשָׂמוֹ אֶחָד הוּא, וְשָׂאָר הָעַמִּים אֲחוּזִים בְּאוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים, בְּאוֹתָם פָּנִים תַּחְתּוֹנִים, וְלִכְּוֹן הֵם רְחוּקִים מְגוּפָּא הַמֶּלֶךְ, שְׁהֵרִי רְאִינוּ כָּל אוֹתָם שֶׁל מַצְרִים, קְרִיבִי וְשְׁמָעָל, כִּמוֹ אַחִים וּקְרִיבִים הִיוּ לוֹ, וְכָלֵם הִיוּ בְּפָנִים תַּחְתּוֹנִים וּבְאוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים.

כָּל הַפְּסוּק יִדְעֵנוּ, וְאֵת זֶה לֹא יִדְעֵנוּ, שְׁסוּף הַכְּתוּב לֹא נִרְאָה כְּרָאשׁוּ. אָמַר לָהֶם, תִּיכּוֹם, הַכֹּל הוּא דְּבַר אֶחָד, וּבְדִרְגָּה אַחַת עוֹלָה. שְׁנִינֵנוּ כִּמְה פָּנִים לִפָּנִים יֵשׁ לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: פָּנִים הַמְּאִירִים. פָּנִים שֶׁלֹּא מְאִירִים. פָּנִים תַּחְתּוֹנִים. פָּנִים רְחוּקִים. פָּנִים קְרִיבִים. פָּנִים שְׁלִפְנִים. פָּנִים שְׁלִחוּץ. פָּנִים שֶׁל יָמִין. פָּנִים שֶׁל שְׂמָאל. **כָּא** וְרָאָה, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי

וּבְגִינִיהַ דְּאַבְרָהָם, בַּד אֶתְגִּזֵּר יִשְׁמָעֵאל, זָכָה,
 דִּשְׁוֵי מְדוּרִיהַ וְחוּלְקִיהַ בְּאַתֵּר דִּשְׁלִיטָא
 עַל כָּל אֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין וְתַתָּאִין, עַל כָּל אֵינוֹן
 פָּנִים דִּשְׁאַר עֲמִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב יְדוּ בְּכָל,
 וּבְגִינֵי כֶךְ עַל פְּנֵי כָל אָחִיו יִשְׁכּוֹן, בְּלוּמֵר, יִשְׁוֵי
 מְדוּרִיהַ וְחוּלְקִיהַ לְעִילָא מִכְּלָהוּ, דְּכְּתִיב יְדוּ בְּכָל,
 דִּשְׁלִטָא עַל כָּל שְׁאַר פָּנִים דְּלַתְתָּא. וּבְגִין כֶּךְ עַל
 פְּנֵי כָל אָחִיו וְדָאִי, דִּלָּא זָכו כּוּוֹתִיהַ.

אַתּוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְר' חִזְקִיָּה, וְנִשְׁקוּ יְדוּ. אָמַר רַבֵּי
 יְהוּדָה, חֵינּוּ דְאַמְרֵי אֵינְשֵׁי, חֲמָרָא בְּדִרְדִּיא,
 וְנִבְיָעָא דְבִירָא, בְּקִטִּירָא דְקִיזָרָא אֲתַעֲטָר. וְוִי
 לְעֵלְמָא, בַּד יִסְתַּלַּק מִרְ מִנִּיהַ. וְוִי לְדָרָא, דִּיתַעֲרַע
 בְּתַחוּא זְמָנָא. זַבְּאָה דָּרָא דְאַשְׁתְּמוּדְעוֹן לִיהַ לְמוֹר.
 זַבְּאָה דָּרָא דְאִיהוּ שְׂרִי בְּגִיָּה.

לשון הקודש

וּבְגִלְל אַבְרָהָם, בְּשִׁנְמוֹל יִשְׁמָעֵאל, זָכָה
 שְׁשֵׁם מְדוּרוֹ וְחוּלְקוֹ בְּמָקוֹם שְׁשׁוּלֵט עַל
 כָּל אוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים וְתַתְּחוּנִים, עַל
 כָּל אוֹתָם פָּנִים שֶׁל שְׁאַר הָעַמִּים. זָהוּ
 שְׁכֵתוֹב יְדוּ בְּכָל. וּמִשּׁוֹם כֶּךְ עַל פְּנֵי כָל
 אָחִיו יִשְׁכּוֹן. בְּלוּמֵר, יִשְׁוֵי מְדוּרוֹ וְחוּלְקוֹ
 לְמַעַלָּה מִכָּלָם, שְׁכֵתוֹב יְדוּ בְּכָל,
 שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל שְׁאַר הַפָּנִים שְׁלֵמָטָה,
 וּמִשּׁוֹם כֶּךְ עַל פְּנֵי כָל אָחִיו וְדָאִי, שְׁלָא
 בָּאוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי חִזְקִיָּה וְנִשְׁקוּ יְדוּ.
 אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, חֵינּוּ מַה שְׁאַנְשִׁים
 אוֹמְרִים, וְוִין בְּשִׁמְרֵינוּ וְנִבְיָעַת הַבָּאָר,
 בְּקִשְׁרָא שֶׁל קִימָא מִתַּעֲטָר. אוֹי לְעוֹלָם
 בְּשִׁיסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ מוֹרְנוֹ אוֹי לְדוֹר בְּשִׁיחָה
 יֶאֱרַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמָן! אֲשֶׁרִי הַדּוֹר
 שְׁמִכִּירִים אֶת מוֹרְנוֹ אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁהוּא
 שְׂרִוי בְּתוֹכוֹ!

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הָא תַּנִּינָן, גִּיּוֹרָא בַּד אֲתַגְזֹר,
אֶקְרִי גַר צֶדֶק, וְלֹא יִתִּיר. וְהָכָא אָמַר מֹר
יְדוּ בְּכָל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּלֹא אֲתַקְשֹׁר בְּחֹד.
אַבְל גִּיּוֹרָא תַּנִּינָן. שְׂאֵנִי יִשְׁמַעְעָל, דְּלֹאֹ גִיּוֹרָא
הוּא. בְּרִיָּה דְאַבְרָהָם הָהָא, בְּרִיָּה דְקַדִּישָׁא הָהָא.
וּכְתִיב בֵּיהּ בִּישְׁמַעְעָל, (בראשית יז) הִנֵּה בִּרְכָתִי אוֹתוֹ.
כְּתִיב הָכָא, בִּרְכָתִי אוֹתוֹ. וּכְתִיב הָתָם, (בראשית כד) וַיִּי
בִּרְךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. וְעַל כֵּךְ כְּתִיב, יְדוּ בְּכָל.

וּבְגִינֵי כֵךְ כְּתִיב, עַל פְּנֵי כָל אַחֲיוּ יִשְׁכּוֹן. דְּאִי
שְׂאֵר קְרִיבּוֹי אֲתַגְזֹרוּ (ס"א אֲתַגְזִּירוּ) אֶקְרוֹן גִּיּוֹרָא
צֶדֶק, וְלֹא יִתִּיר, וְהוּא יִתִּיר וְעֵלְאָה מִכְּלָהוּ. כָּל
שְׁכֵן אֵינוֹן דְּלֹא אֲתַגְזֹרוּ, דְּקִיּוּמִין בְּאֵינוֹן אִפִּין
רְחִיקִין, בְּאֵינוֹן אִפִּין תַּתְּאִין. וְאִיהוּ, מְדוּרִיָּה לְעֵילָא
מִכָּל פְּנִים דִּידָהוּ, וּמִכָּל פְּנִים דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת

לשון הקודש

(כד) וְה' בִּרְךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. וְעַל כֵּךְ
כְּתוּב יְדוּ בְּכָל.

וּמַשּׁוּם כֵּךְ כְּתוּב עַל פְּנֵי כָל אַחֲיוּ
יִשְׁכּוֹן. שְׂאֵם שְׂאֵר קְרוּבֵיו נִמְלֹו (הַתְּגִירוּ),
נִקְרָאִים גַּר צֶדֶק וְלֹא יִתִּיר, וְהוּא יִתִּיר
וְעֵלְיוֹן מִכָּל. כָּל שְׁכֵן הֵם שְׁלֹא נִמְלֹו
שְׁעוּמִדִּים בְּאוֹתָם פְּנִים רְחוּקִים, בְּאוֹתָם
פְּנִים תַּחְתּוֹנִים. וְהוּא מְדוּרוֹ לְמַעְלָה

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הָרִי שְׁנִינֹו, כְּשֶׁגַּר
נִמְלֹו נִקְרָא גַר צֶדֶק, וְלֹא יִתִּיר. וְכֹאֵן
אָמַר מוֹרְנוּ יְדוּ בְּכָל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
הַכָּל נִקְשֹׁר בְּאַחַד. אַבְל שְׁנִינֹו שְׁהִגַּר,
שׁוֹנָה יִשְׁמַעְעָל, שְׂאֵינוּ גַר. כֵּן אַבְרָהָם
הוּא הָיָה, בְּנוֹ שֶׁל קְדוּשַׁת הָיָה. וּכְתוּב בּוֹ
בִּישְׁמַעְעָל, (בראשית יז) הִנֵּה בִּרְכָתִי אוֹתוֹ.
כְּתוּב כֹּאֵן בִּרְכָתִי אוֹתוֹ, וּכְתוּב שָׁם (שם)

בּוֹכָבִים וּמִזֻּלוֹת, הָדָא הוּא דְבִתִּיב, עַל פְּנֵי כָּל אָחִיו
 יִשְׁכּוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין כְּךָ
 אֶבְרִיז וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי,
 דָּדָא הוּא מִהִימְנוּתָא דִּילִיה.

לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. (שמות כ) הָא
 אֲתָמַר. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל פְּרָצוּפִין
 שְׂרִי, בַּר מִפְּרָצוּפָא דְאָדָם, דִּהָא הָאִי פְּרָצוּפָא
 שְׁלִיט בְּכֻלָּא.

דְּבַר אַחֵר, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. רַבִּי
 יִצְחָק פָּתַח, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיָּא
 אֶת בְּשָׂרְךָ. כַּמָּה אֵית לִיה לְבַר נָשׁ לְאַזְדַּהָרָא עַל
 פְּתִגְמֵי אוֹרֵייתָא, כַּמָּה אֵית לִיה לְאַזְדַּהָרָא דְלֹא
 יִטְעִי בָּהּ, וְלֹא יִפִּיק מֵאוֹרֵייתָא מַה דְּלֹא יָדַע, וְלֹא
 קִבִּיל מִרְבִּיָּה. דְּכָל מָאן דְּאָמַר בְּמִלֵּי דְאוֹרֵייתָא

לשון הקודש

מִתְרִים, פֶּרֶט לְפִרְצוּף אָדָם, שְׁחָרִי
 פְּרָצוּף זֶה שׁוֹמֵט בְּכָל.

דְּבַר אַחֵר לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל
 תְּמוּנָה – רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, אַל תִּתֵּן אֶת
 פִּיךָ לַחֲטִיָּא אֶת בְּשָׂרְךָ. כַּמָּה יֵשׁ לוֹ
 לְאָדָם לְהִזְהַר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כַּמָּה יֵשׁ
 לוֹ לְהִזְהַר שְׁלֹא יִטְעֶה בָּהֶם, וְשְׁלֹא יוֹצִיא
 מִהַתּוֹרָה מַה שְׁלֹא יוֹדַע וְלֹא קִבֵּל מִרְבּוֹ.

מִכָּל הַפְּנִים שְׁלָהֶם, וּמִכָּל הַפְּנִים שֶׁל
 עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת בּוֹכָבִים וּמִזֻּלוֹת. זֶהוּ
 שְׁכַתּוֹב עַל פְּנֵי כָּל אָחִיו יִשְׁכּוֹן. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, מִשּׁוּם כְּךָ תִּקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הִבְרִיז וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
 אֲחֵרִים עַל פְּנֵי, שְׁזוּהִי הָאֱמוּנָה שְׁלוֹ.
 לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה. הָרִי
 נִתְבָּאֵר. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל הַפְּרָצוּפִים

מֶה דָּלָא יָדַע, וְלֹא קָבִיל מִרְבִּיָּה, עָלֶיהָ כְּתִיב לֹא
תַעֲשֶׂה לָּךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
זְמִין לְאַתְפָּרַעַא מִנִּיהּ, בְּעִלְמָא דְאַתִּי, בְּזִמְנָא
דְּנִשְׁמַתִּיה בַּעֲיָא לְמִיעָאֵל לְדוּכְתָּא, דְּחִיִּין לָהּ לְבַר,
וְתִשְׁתַּצִּי מִתְּהוּא אַתָּר דְּצָרִירָא בְּצָרוּרָא דְחִי
דְשָׁאֵר נִשְׁמַתִּין.

(רבי יהודה אומר מהקא) בְּמָה דְתַנִּינָן, (קהלת ה) לָמָּה יִקְצֹף
הָאֱלֹהִים עַל קוֹלְךָ. קוֹלְךָ: דָּא הִיא נִשְׁמַתִּיה
דְּבַר נָשׁ. אָמַר רַבִּי חֲזִיא, עַל דָּא כְּתִיב, כִּי יִי
אֱלֹהֶיךָ אֵל קִנָּא. מָאִי טַעְמָא. מַשּׁוּם דְּקִנִּי לְשָׁמִיָּה
בְּכֻלָּא. אִי בְּגִין פְּרָצוּפִין מְקִנִּי לְשָׁמִיָּה, מַשּׁוּם
דְּמַשְׁקֵר בְּשָׁמִיָּה. אִי מַשּׁוּם אוֹרִייתָא.

תַּנִּינָן, אוֹרִייתָא כְּלָא שְׂמָא קַדִּישָׁא הִיא, דִּלִּית
לָךְ מַלְּה בְּאוֹרִייתָא דָּלָא כְּלִיל בְּשְׂמָא

לשון הקודש

(רבי יהודה אומר מהקא) כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינּוּ, לָמָּה יִקְצֹף
הָאֱלֹהִים עַל קוֹלְךָ. קוֹלְךָ - זוֹהִי נִשְׁמַתוֹ
שֶׁל הָאָדָם. אָמַר רַבִּי חֲזִיא, עַל זֶה כְּתוּב
כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קִנָּא. מָה הַטַּעַם? מַשּׁוּם
שֶׁמְקַנָּא לְשִׁמּוֹ בְּכֻלָּא. אִם מַשּׁוּם
הַפְּרָצוּפִים מְקַנָּא לְשִׁמּוֹ, מַשּׁוּם שֶׁמַּשְׁקֵר
בְּשִׁמּוֹ, אוֹ מַשּׁוּם הַתּוֹרָה.
שְׁנִינּוּ, כָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ,

שֶׁכָּל מִי שֶׁאָמַר דְּבָרֵי תּוֹרָה מֶה שְׂלָא
יֹדַע וְלֹא קָבֵל מִרְבּוֹ, עָלָיו כְּתוּב לֹא
תַעֲשֶׂה לָּךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. וְהַקּוּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַפְרַע מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם
הַבָּא, בְּזִמְן שְׁנִשְׁמַתוֹ תִּרְצֶה לְהַכְנִים
לְמִקּוּמָהּ, דּוּחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה, וְתִשְׁמַד
מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁצָּרוּרָה בְּצָרוּר חֲזִי שְׂאֵר
הַנִּשְׁמֹת.

קַדִּישָׁא. וּבִגְיֵי כַךְ, בְּעֵי לְאַזְדַּהֲרָא, בְּגִין דְּלֹא יִטְעִי
בְּשִׁמְיָהּ קַדִּישָׁא, וְלֹא יִשְׁקֹר בִּיהּ. וּמֵאֵן דְּמִשְׁקֹר
בְּמִלְכָּא עֲלָאָה, לֹא עָאֲלִין לִיהּ לְפִלְטְרוֹי דְּמִלְכָּא,
וַיִּשְׁתַּעֲצֵי מֵעֲלָמָא דְּאֲתִי.

אָמַר רַבִּי אָבָא, כְּתִיב הֵכָּא לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל
וְכָל תְּמוּנָה. וְכְתִיב הֵתָם, (דף ט"ז ע"ב) (שמות לד)

פֶּסֶל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
פֶּסֶל, לֹא תַעֲבֹד לָךְ אֲוִרִייתָא אַחֲרָא דְּלֹא יָדַעַת,
וְלֹא אָמַר לָךְ רַבָּךְ. מָאִי טַעֲמָא. כִּי אֲנָכִי יי' אֱלֹהֶיךָ
אֵל קִנָּא, אֲנָא הוּא דְּזִמִּין לְאַתְפָּרְעָא מִינָךְ בְּעֲלָמָא
דְּאֲתִי, בְּשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמַתָּא בְּעִיָּא לְמִיעָאֵל קַמָּאִי,
כַּמָּה זְמִינִין לְשַׁקְרָא בָּהּ, וְלַעֲיִילָא לָהּ גּוֹ גִּיהֶנָּם.

תַּנְיָא, אָמַר ר' יִצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ וְגו', דְּבָעִי
בַּר נָשׁ דְּלֹא לְשַׁקְרָא בְּשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא

לשון הקודש

תַּעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל – לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ תּוֹרָה
אַחֲרֵת שְׁלֹא יָדַעַת וְלֹא אָמַר לָךְ רַבָּךְ.
מָה הַטַּעַם? כִּי אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קִנָּא.
אֲנִי הוּא שְׁעֵתִיד לְהַפְרֹעַ מִמֶּךָ בְּעוֹלָם
הַכֹּהֵן בְּשַׁעֲתָא שְׁחִנְשָׁמָה רוּצָה לְהַכְנִים
לְפָנַי, כַּמָּה מְזֻמָּנִים לְשַׁקֵּר בָּהּ וּלְהַכְנִיסָהּ
לְגִיהֶנָּם.

שְׁנֵינֵנו, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
וְגו' – שְׁצַרִּיךְ הָאָדָם שְׁלֹא לְשַׁקֵּר בְּשִׁמּוֹ

שְׂאִין לָךְ דְּבַר בְּתוֹרָה שְׁלֹא כָּלּוּל בְּשֵׁם
הַקְּדוּשָׁה, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ צָרִיךְ לְהִזְהָר שְׁלֹא
יִטְעֵה בְּשִׁמּוֹ הַקְּדוּשָׁה וְלֹא יִשְׁקֹר בּוֹ. וּמִי
שְׁמִשְׁקֹר בְּמִלְךְ הָעֲלִיּוֹן, לֹא מַכְנִיסִים
אוֹתוֹ לְפִלְטְרִין שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וַיִּשְׁמַד מִן
הָעוֹלָם הַכֹּהֵן.

אָמַר רַבִּי אָבָא, כְּתוּב כָּאֵן לֹא תַעֲשֶׂה
לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה, וְכְתוּב שָׁם (שמות לד)
פֶּסֶל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא

בְּרִיךְ הוּא (ס"א דְּבַר אַחֵר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְגו') דְּבַעֵי בַר נֶשׁ דִּלָּא לְשַׁקְרָא
בְּשִׁמְיָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵאֵי אֵיחָו, דָּא בְּרִית אֶת קִיּוּמָא קִדִּישָׁא דְּמָאן דְּמִשְׁקֵר
בְּהֵאֵי בְּרִית מִשְׁקֵר בְּשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) **דְּקִשְׁרָא קִדְמָאָה,**
דְּאַתְקִשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פֶּד אֶתְגָּזְרוּ.
וְדָא הוּא קִיּוּמָא קִדְמָאָה דְּכָלָא, לְמִיעָאֵל בְּבְרִית
דְּאַבְרָהָם, דְּהוּא קִשְׁרָא דְּשְׂכִינְתָּא. וּבַעֵי בַר נֶשׁ,
דִּלָּא לְשַׁקְרָא בְּהֵאֵי בְּרִית, דְּמָאן דְּמִשְׁקֵר בְּהֵאֵי
בְּרִית, מִשְׁקֵר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָאֵי שְׁקִרָא.
הוּא, דִּלָּא יִיעוּל הֵאֵי בְּרִית בְּרִשׁוּתָא אַחֲרָא. כְּמָה
דְּאַתְ אָמַר (מלאכי ב) **וּבַעַל בֵּית אֵל יִנְכָר.**

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵהֶבֶא, (הושע ה) **בֵּינִי בְּגָדוֹ כִּי בָנִים**
זָרִים יִלְדוּ. מָאן דְּמִשְׁקֵר בְּהֵאֵי בְּרִית, מִשְׁקֵר
בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַשּׁוּם דְּהֵאֵי בְּרִית בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אַחֲדָא, וּבְתִיב לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל
תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְגו'.

לשון הקודש

בְּבְרִית הַזֶּה, שְׁמִי שְׁמִשְׁקֵר בְּבְרִית הַזֶּה,
מִשְׁקֵר בְּקוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה הַשְּׁקֵר?
הוּא שְׁלֵא יִבְנִים בְּרִית זוֹ לְרִשׁוּת אַחֲרָת,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וּבַעַל בֵּית אֵל יִנְכָר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִכָּאֵן, (הושע ה) **בְּה'**
בְּגָדוֹ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ – מִי שְׁמִשְׁקֵר
בְּבְרִית הַזֶּה, מִשְׁקֵר בְּקוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מַשּׁוּם שְׁבְרִית זוֹ אַחֲוָה בְּקוּדֶשׁ בְּרוּךְ

שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא (דְּבַר אַחֵר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
פֶּסֶל וְגו') – שְׁצִרִיךְ הָאָדָם שְׁלֹא לְשַׁקֵּר בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּמִחוּזֵי זוֹ בְּרִית אוֹת הַקִּיּוּם הַקֹּדֶשׁ. שְׁמִי שְׁמִשְׁקֵר בְּבְרִית
הַזֶּה, מִשְׁקֵר בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא) **שֶׁל הַקִּשְׁרָא**
הָרִאשׁוֹן שְׁנִקְשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּשִׁנְמוּלוֹ, וְזֶהוּ הַקִּיּוּם הָרִאשׁוֹן שֶׁל
הַכָּל – לְהַכְנִים בְּבְרִית אַבְרָהָם, שֶׁהוּא
קִשְׁרַת הַשְּׂכִינָה. וְצִרִיךְ אָדָם שְׁלֹא לְשַׁקֵּר

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם. (שמות כ) ר' אֶלְעָזָר
הָוָה אֵזִיל בְּאַרְחָא, וְהָוָה ר' חֵיָא עֲמִיָּה. אָמַר
ר' חֵיָא, כְּתִיב (דברים כא) וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אִשָּׁת יִפֶּת
תֹּאֵר וְגו', מָאִי טַעְמָא. וְהָא כְּתִיב לֹא תִתְחַתֵּן בָּם.
אָמַר לִיה, בְּעוֹד דְּבִרְשׁוּתֵיהוּ קִיַּיְמִי.

וְתָא חֲזִי, לִית לָךְ אֲנִתּוּ בְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
בּוֹכְבִּים וּמִזְלוֹת כְּשֶׁרָה כְּדָקָא חֲזִי. דִּתְגִּינֵן,
אַמַּי אֶסְמִיד פֶּרֶשְׁתָּא דָּא, לְבָן סוֹרֵר וּמוֹרָה. אֵלָּא
בְּוֹדָאִי, מָאן דְּנָסִיב הָאִי אֶתְתָּא, בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרָה
יֵרִית מִינָהּ. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּקָשָׁה לְמַעְבֵּר
זוֹהֶמָא מִינָהּ, וְכָל שָׂכָן הָהִיא דֹּאתְנָסִיבַת
בְּקַדְמִיתָא, דִּדְיָנָא בְּדִינָא אֶתְדַּבֵּק, וְאַסְתְּאַבַּת בָּהּ,
וְקִשְׂיָא זוֹהֶמָא לְמַעְבֵּר מִינָהּ, וְהֵינֵן דֹּאֲמַר מִשָּׁה
בְּנֵשִׁי מִדִּין, (במדבר לא) וְכָל אִשָּׁה יִדְעַת אִישׁ לְמִשְׁכָּב
זָכָר חֶרְגוּ.

לשון הקודש

ובא ראה, אין לך אשה בעמים עובדי
עבודת בוכבים ומזלות כשרה כראוי,
ששנינו, למה סמך פרשה זו לבן סורר
ומורה? אלא בודאי מי שנושא אשה זו,
יורש ממנה בן סורר ומורה. מה הטעם?
משום שקשה להעביר ממנו זמה, וכל
שכן אותה שנושאה בתחלה, שדין בדין
נדבק ונממאת בה, וקשה להעביר

הוא, וכתוב לא תעשה לך פסל וכל
תמונה אשר בשמים ממעל וגו'.

לא תשתחוה להם ולא תעבדם. רבי
אלעזר היה הולך בדרך, והיה עמו רבי
חייא. אמר רבי חייא, כתוב וראית
בשביה אשת יפת תאר. מה הטעם,
והרי כתוב לא תתחתן בם? אמר לו,
בעוד שהן קימות ברשותם.

וּפָאָה חוֹלְקִיהָ, דִּהְיוּא בַר נָשׁ דִּירִית אַחֲסִנְתָּא
 דָּא, וְנָטִיר לָהּ. דְּבַהֲהוּא אַחֲסִנָּא קִדִּישָׁא
 אַתְדַּבֵּק בַּר נָשׁ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל שָׂכָן אִי
 זְכִי בְּפִקּוּדֵי אוֹרֵייתָא, דִּהָא פָּשִׁיט מִלְכָּא יְמִינִיה
 לְקַבְּלֶיהָ, וְאַתְדַּבֵּק בְּגוּפָא קִדִּישָׁא. וְעַל דָּא כְּתִיב
 בָּהוּ בִישְׂרָאֵל, (דברים ד) וְאַתֶּם הִדְבַּקִּים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם.
 וְכְתִיב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לִי. בָּנִים אַתֶּם מִמֶּשׁ.
 דְּכְתִיב, (שמות ד) בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל. וְכְתִיב (ישעיה מט)
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם וְגו'. (שמות כ) ר' שְׁמַעוֹן פְּתַח, (מלכים
 ב ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵלִישָׁע מָה אַעֲשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי
 לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בְּבֵית. אָמַר לָהּ אֵלִישָׁע, כָּלוּם אֵית
 לָךְ עַל מַה דִּתְשְׁרִי בְּרַכְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 דִּתְנִינָן אָסוּר לִיָּה לְבַר נָשׁ, לְבָרְכָא עַל פִּתּוּרָא

לשון הקודש

(דברים ד) וְאַתֶּם הִדְבַּקִּים בָּהּ אֱלֹהֵיכֶם,
 וְכְתוּב (שם יד) בָּנִים אַתֶּם לָהּ. בָּנִים אַתֶּם
 מִמֶּשׁ, שְׁכְּתוּב (שמות ד) בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְכְתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
 אֶתְפָּאָר.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח,
 (מלכים-ב ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵלִישָׁע מַה אַעֲשֶׂה
 לָךְ הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בְּבֵית. אָמַר לָהּ
 אֵלִישָׁע, כָּלוּם יֵשׁ לָךְ עַל מַה שֶּׁתְּשְׁרֶה

מִמֶּנָּה הַזֶּהמָה, וְהִינוּ מַה שְּׁאָמַר מִשָּׁה
 בְּנִשְׁוֹת מִדִּין, (במדבר לא) וְכָל אִשָּׁה יִדְעַת
 אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הֶרְגוּ.

אַשְׁרֵי חָלָקוֹן שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שִׁיּוּרֶשׁ
 נִחְלָה זֶה וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ, שְׁבֹאוֹתָהּ יִרְשָׁה
 קְדוּשָׁה נִדְבֵּק הָאָדָם בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 כָּל שָׂכָן אִם זֹכֵה לְמַצּוֹת הַתּוֹרָה, שְׁהֲרִי
 פּוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ יְמִינוֹ כְּנֻגָּדוֹ וְנִדְבֵּק בְּגוּף
 הַקְּדוּשׁ. וְעַל זֶה כְּתוּב בָּהֶם בִּישְׂרָאֵל,

רִיקָנִיָּא. מָאי טַעמָא. מִשּׁוּם דְּבִרְכָתָא דְלַעֲיָלָא, לֹא שָׂרִיא בְּאַתָּר רִיקָנִיָּא.

וּבְגִינִי בֶּךָ, בָּעֵי בַר נָשׁ לְסַדָּרָא עַל פְּתוּרִיָּה, חַד נִהְמָא, אִו יִתִּיר, לְבָרְכָא עֲלוּי. וְאִי לֹא יָכִיל, בָּעֵי לְשַׁיָּרָא מִתְּהוּא מִזּוּנָא דְאַכַּל, עַל מַה דִּיבְרַךְ. וְלֹא יִשְׁתַּבַּח דִּיבְרַךְ בְּרִיקָנִיָּא.

בִּיּוֹן דְּאַמְרָה, אֵין לְשַׁפְּחָתָךְ כָּל בֵּבִית בִּי אִם אֲסוּדָּ שָׁמֶן. אָמַר וּדְאִי הָא בִּרְכָתָא שְׁלִימָתָא בְּהֵאִי, דְּכִתִּיב, (קהלת ז) טוֹב שֵׁם מִשְׁמֵן טוֹב. דְּשָׁמָא קִדִּישָׁא מִשְׁמֵן נִפְקָא, לְאַתְבָּרְכָא, לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין קִדִּישִׁין. מָאי שָׁמֶן דָּא. (בְּמַה דְּאֵת אָמַר בְּרֵאשִׁית ב' וְנִהָר יוֹצֵא מַעַדָּן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן) ר' יִצְחָק אָמַר, בְּמַה דְּאֵת אָמַר, (תהלים קלג) בְּשָׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגו'. ר' אֶלְעָזָר אָמַר, אֵלִין טוֹרִי דְּאַפְרַסְמוּנָא דְבִיָּא.

לשון הקודש

בְּרַכַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שְׁשֻׁנִּנוּ, אָסוּר לְאַדָּם לְבָרַךְ עַל שְׁלַחַן רִיק, מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַבְּרָכָה שְׁלֹמַעֲלָה לֹא שׁוֹרָה בְּמָקוֹם רִיק. וּמִשּׁוּם בֶּךָ צָרִיד אָדָם לְסַדָּר עַל שְׁלַחַן לֶחֶם אֶחָד אִו יוֹתֵר לְבָרַךְ עֲלוּי. וְאִם לֹא יָכִיל, צָרִיד לְהַשְׁאִיר מֵאוֹתוֹ מִזּוֹן שְׂאֵכַל עַל מַה שְׁיִבְרַךְ, וְלֹא יִמָּצֵא שְׂמִיבְרַךְ בְּרִיקָנוּת.

בִּיּוֹן שְׂאֵמְרָה אֵין לְשַׁפְּחָתָךְ כָּל בֵּבִית בִּי אִם אֲסוּדָּ שָׁמֶן – אָמַר, וּדְאִי הָרִי בְּרָכָה שְׁלֹמָה בְּזוּה, שְׂכַתוֹב (קהלת ז) טוֹב שֵׁם מִשְׁמֵן טוֹב. שְׁשֵׁם קָדוֹשׁ יוֹצֵא מִשְׁמֵן לְהַתְבָּרַךְ וּלְהַדְלִיק מְנוֹרוֹת קָדוֹשׁוֹת. מַהוּ הַשָּׁמֶן הַזֶּה? (בְּמֹו שְׂנֵאֲמַר בְּרֵאשִׁית ב') וְנִהָר יוֹצֵא מַעַדָּן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּמֹו שְׂנֵאֲמַר (תהלים קלג) בְּשָׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, טוֹב שֵׁם, בְּמָה טָבָא שְׁמָא עֲלָאָה,
 דְּבוֹצִינִין עֲלָאִין קִדִּישִׁין, בַּד בְּלָחוּ גִּהְרִין
 מִשְׁמֶן טוֹב, בְּמָה דְאַמִּינָא. וְאָסִיר לִיה לְבַר נָשׁ,
 לְאִדְכָּרָא שְׁמִיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בְּרִיקְנִיָּא. דְּכָל
 מָאן דְּאִדְכָּר שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בְּרִיקְנִיָּא,
 טָב לִיה דְּלֹא אֶתְבָּרִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא אֶצְטְרִיד לְמִדְבַּר שְׁמָא
 קִדִּישָׁא אֶלָּא בְּתַר מְלָה. (דף פ"ט ע"א) (בְּלֹמַר עַל מְלָה)
 דִּהָא שְׁמָא קִדִּישָׁא, לֹא אִדְכָּר בְּאוֹרֵייתָא, אֶלָּא
 בְּתַר תִּירִין מְלִין, דְּכִתִּיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לֹא אִדְכָּר שְׁמָא קִדִּישָׁא, אֶלָּא
 עַל עוֹלָם שְׁלָם. דְּכִתִּיב, (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת
 יי' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. מִכָּאן, דְּלֹא לְאִדְכָּרָא
 שְׁמִיה קִדִּישָׁא בְּרִיקְנִיָּא. וְכִתִּיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם

לשון הקודש

השם הקדוש, אלא אחר דבר. שהרי
 השם הקדוש לא נזכר בתורה אלא
 אחר שני דבורים (בְּלֹמַר עַל דְּבַר), שְׂכַתוֹב
 בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ
 אֶלָּא עַל עוֹלָם שְׁלָם, שְׂכַתוֹב (בראשית ב)
 בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.
 מִכָּאן שְׁלֹא לְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
 בְּרִיקְנִיָּוֹת. וְכַתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה'

אומר, אלו הרי אפרסמון נד.
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, טוֹב שֵׁם - בְּמָה טוֹב
 שֵׁם עֲלִיּוֹן שֶׁל מְנוּרוֹת עֲלִיּוֹנוֹת קְדוּשׁוֹת
 בְּשִׁבְלֵן מְאִירוֹת מִשְׁמֶן טוֹב, כְּמוֹ
 שְׂאֵמְרָנוּ. וְאָסִיר לְאָדָם לְהִזְכִּיר אֶת שֵׁם
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיקְנִיָּוֹת. שְׂכָל מִי
 שְׂמִזְכִּיר אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּרִיקְנִיָּוֹת, טוֹב לוֹ שְׁלֹא נִבְרָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא צָרִיד לְהִזְכִּיר אֶת

י' אֱלֹהֶיךָ לִשְׂוֹא. (ס"א בְּתִיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יי' אֱלֹהֶיךָ לִשְׂוֹא דְלֹא לֹאדְבָרָא שְׂמָא קדִישָׁא בְּרִיקָנִיָּא אֵלָא בְּבִרְכָתָא אוּ בְּעִלּוּתָא וּמֵאן דֹּאדְכֵּר שְׂמָא קדִישָׁא בְּרִיקָנִיָּא דְלֹא בְּבִרְכָתָא אוּ בְּעִלּוּתָא כֵּד נִשְׁמַתִּיה נִפְקָא מִיְנִיה וְמִינִין לֹא תִפְרַעַא מִיְנִיה וְלִנְקָמָא מִיְנִיה נּוֹקְמִין דְּכִתִּיב כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לִשְׂוֹא)

וְתִנִּינָן, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהוּ בִּרְכָּה. שְׂמָא קדִישָׁא. בְּגִין דְּמִיְנִיה מִשְׁתַּבַּח בִּרְכָתָא, לְכָל עַלְמָא. וּבִרְכָתָא לֹא אֲשַׁתְּבַּח עַל אֲתֵר רִיקָנִיָּא, וְלֹא שְׂרִיָּא עֲלוּי, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יי' אֱלֹהֶיךָ לִשְׂוֹא.

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. (שמות כ) **רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּתִיב (שמות כ) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּכְתִיב בַּפֶּן (שמות טז) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּלְקֶטְהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת לֹא יִהְיֶה בוֹ. בִּיּוֹן דְּלֹא מִשְׁתַּבַּח בִּיה מְזוּזָנִי, מַה בִּרְכָתָא אֲשַׁתְּבַּח בִּיה.**

לשון הקודש

אֱלֹהֶיךָ לִשְׂוֹא. (כתוב לא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לִשְׂוֹא, שְׂוֹא לְהֹכִיר שֵׁם הַקֹּדֶשׁ בְּרִיקָנוּת, אֵלָא בְּבִרְכָּה אוּ בַתְּפִלָּה. וּמִי שְׂמֻזְכֵּיר הַשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ בְּרִיקָנוּת, שְׂוֹא בְּבִרְכָּה אוּ בַתְּפִלָּה, כְּאֲשֶׁר נִשְׁמַתוּ תַצֵּא מִמֶּנּוּ עֲתִידִים לְהַפְרַע מִמֶּנּוּ וְלִנְקֹם מִמֶּנּוּ נְקָמוֹת, שְׁכֵתוֹב כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לִשְׂוֹא).

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּתוֹב (שם א) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּכְתוּב בַּפֶּן (שמות טז) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּלְקֶטְהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת לֹא יִהְיֶה בוֹ. בִּיּוֹן שְׂוֹא נִפְקָא בּוֹ מְזוּזוֹת, אִיזוּ בְּבִרְכָּה נִפְקָא בּוֹ?

וְשִׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהִּי בִּרְכָּה? הַשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ. מִשּׁוּם שְׂמֻמָּנוּ נִפְקָא הַבְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָם, וְהַבְּרָכָה לֹא

אֵלֶּא הָכִי תֵּאֲנָא, כָּל בְּרָכָאן דְּלֵעִילָא וְתֵתָא,
 בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּלִיין. וְתֵאֲנָא, אֲמַאי לֹא
 אֲשַׁתְּכַח מִנָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, מְשֻׁם דְּהָהוּא יוֹמָא,
 מִתְּבָרְכָאן מִיְנִיה כָּל שִׁיתָא יוֹמִין עֲלָאין, וְכָל חַד
 וְחַד יְהִיב מְזוּנִיה לְתֵתָא, כָּל חַד בְּיוֹמוֹי, מִתְּהִיא
 בְּרָכָה דְּמִתְּבָרְכָאן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה.

וּבְגִינִי כֶּךָ, מָאן דְּאִיהוּ בְּדִרְגָא דְּמַהֲיִמְנוּתָא, בְּעִי
 לְסִדְרָא פְתוּרָא, וְלֵאֲתַקְנָא סְעוּדָתָא
 בְּלִילְיָא דְשַׁבְּתָא, בְּגִין דִּיתְבָּרַךְ פְּתוּרִיה, כָּל אִינוּן
 שִׁיתָא יוֹמִין, דְּהָא בְּהָהוּא זְמָנָא, אֲזִדְמֵן בְּרָכָה,
 לְאֲתַבְּרָכָא כָּל שִׁיתָא יוֹמִין דְשַׁבְּתָא, וּבְרָכָתָא לֹא
 אֲשַׁתְּכַח בְּפְתוּרָא רִיקְנִיָא. וְעַל כֵּךָ, בְּעִי לְסִדְרָא
 פְּתוּרִיה בְּלִילְיָא דְשַׁבְּתָא, בְּנַהֲמֵי וּבְמִזְוִנֵי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲפִילוּ בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא נָמִי. רַבִּי

לשון הקודש

צָרִיךְ לְסִדֵּר שְׁלַחַן וּלְתַקֵּן סְעוּדָה בְּלִיל
 שַׁבָּת כְּדִי שִׁיתְבָּרַךְ שְׁלַחַנו כָּל אוֹתָם
 שְׁשֶׁה יָמִים, שְׁהָרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן מְזֻדְמָנָת
 הַבְּרָכָה לְהִתְבָּרַךְ כָּל שְׁשֶׁת יָמֵי הַשַּׁבָּת,
 וְהַבְּרָכָה לֹא נִמְצְאָת בְּשְׁלַחַן רִיק, וְעַל
 כֵּךְ צָרִיךְ לְסִדֵּר שְׁלַחַנו בְּעֶרֶב שַׁבָּת
 בְּלַחֲמִים וּמִזְוִנוֹת.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲפִילוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת גַּם.

אֵלֶּא כֶּךָ שְׁנִינוּ, כָּל הַבְּרָכוֹת שְׁלֻמְעָלָה
 וְשְׁלֻמְטָה תְּלוּיוֹת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְשְׁנִינוּ,
 לָמָּה לֹא נִמְצָא מִן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי? מְשֻׁם
 שְׁמֵאוֹתוֹ יוֹם מִתְּבָרְכִים כָּל שְׁשֶׁת הַיָּמִים
 הָעֲלִיוֹנִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן מְזוּנוֹ
 לְמִטָּה, כָּל אֶחָד בְּיוֹמוֹ, מֵאוֹתָה בְּרָכָה
 שְׁמֵתְבָרְכִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי.

וּמְשֻׁם כֵּךָ, מִי שֶׁהוּא בְּדִרְגַּת הָאֱמוּנָה,

יְהוּדָה אָמַר, בָּעֵי לְאַתְעַנָּא בְּהַאי יוֹמָא, וְלִמְיָכַל
תְּלַת סְעוּדָתֵי בִשְׁבָתָא, בְּגִין דִּישְׁתַּבַּח שַׁבָּעָא וְעֵנוּגָא
בְּהַאי יוֹמָא בְּעָלְמָא.

רַבִּי אָבָא אָמַר, לְאַזְדַּמָּנָא בִּרְכָתָא בְּאִינוּן יוֹמִין
דְּלַעִילָא, דְּמִתְבָּרְכָאן מִהַאי יוֹמָא. וְהַאי
יוֹמָא, מִלֵּיא רִישִׁיָּה דִּזְעִיר אַנְפִּין, מִטְּלָא דְנַחֲתִית
מַעֲתִיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא דְכָלָא, וְאַטִּיל לְחַקְלָא
דְּתַפּוּחִין קַדִּישִׁין, תְּלַת זְמַנִּי, מִכַּד עֵיִל שַׁבָּתָא,
דִּיתְבָּרְכוּן בְּלָחוּ בְּחָדָא.

וְעַל דָּא בָּעֵי בַר נָשׁ, לְאַתְעַנָּא תְּלַת זְמַנִּין אֵלִין,
דִּהָא בְּהָא תֵּלִיא מְהִימְנוּתָא דְלַעִילָא,
בַּעֲתִיקָא קַדִּישָׁא, וּבִזְעִיר אַפִּין, וּבְחַקְלָא דְתַפּוּחִין.
וּבָעֵי בַר נָשׁ לְאַתְעַנָּא בְּהוּ, וְלִמְחַדִּי בְּהוּ. וּמֵאן
דִּגְרַע סְעוּדָתָא מִנֵּיהּ, אַחֲזִי פְּגִימוּתָא לַעִילָא
וְעוֹנְשִׁיָּה דִּיהוּא בַר נָשׁ סְגִי.

לשון הקודש

רבי יהודה אמר, צריך להתענג ביום הזה ולאכול שלש סעודות בשבת, כדי שימצאו שבע וענג ביום הזה בעולם.
רבי אבא אמר, להזמין ברכה באותם ימים שלמעלה שמתברכים מן היום הזה, וביום הזה מלא ראשו של זעיר אנפין מטל שנוחת מהעתיק הקדוש והנסתר של הכל, ומטיל לשדה התפוחים הקדושים של פעמים משנכנסת שבת, שכלם יתברכו באחד.
ועל זה צריך אדם להתענג שלש הפעמים הללו, שהרי בזה תלויה האמונה העליונה - בעתיק הקדוש, ובזעיר אנפין, ובשדה התפוחים. וצריך

בְּגִינִי בָךְ, בָּעֵי לְסִדְרָא פְתוּרִיה, תִּלְת זְמַנִּי, מִכַּד
עֵיִל שַׁבָּתָא, וְלֹא יִשְׁתַּכַּח פְתוּרִיה רִיקְנִיָא,
וְתִשְׁרִי בְרַבָּתָא עָלֶיהָ, כָּל שָׁאָר יוֹמֵי דְשַׁבָּתָא.
וּבִהְיֵי מַלְחָה, אַחֲזִי, וְתִלִּי מִהִימְנוּתָא לְעִילָא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הֵאֵי מָאן דְּאֲשָׁלִים תִּלְת
סְעוּדָתֵי בְּשַׁבָּתָא, קָלָא נָפִיק וּמִכְרוֹזָא עָלֶיהָ,
אִז תִּתְעַנֵּג עַל יִי', דָּא סְעוּדָתָא חֲדָא, לְקַבֵּל
(ישעיה נח) עֲתִיקָא קַדִּישָׁא דְכָל קַדִּישִׁין. וְהִרְכַּבְתִּידָּ עַל בְּמִתִּי
אַרְצִין, דָּא סְעוּדָתָא תְּנִינָא, לְקַבֵּל חֲקָלָא דְתַפּוּחִין
קַדִּישִׁין. וְהֵאֲכַלְתִּידָּ גַחְלַת יַעֲקֹב אַבִּידָּ, דָּא הוּא
שְׁלִימוֹ דְּאֲשָׁתָּלִים בּוֹזְעִיר אַפִּין.

וּלְקַבֵּל יִיְהוּ בָּעֵי לְאַשְׁלֹמָא סְעוּדָתֶיהָ, וּבָּעֵי
לְאַתְעַנְגָּא בְּכֻלָּהוּ סְעוּדָתֵי,
וּלְמַחְדֵּי בְּכָל חַד וְחַד מִנֵּיְהוֹן, מַשּׁוּם דְּאִיהוּ

לשון הקודש

סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, קוֹל יוֹצֵא וּמִכְרִיז עָלָיו:
(ישעיה נח) אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה', זֶה סְעוּדָה אַחַת
בִּנְגֵד הָעֲתִיק הַקְדוּשׁ שֶׁל כָּל הַקְדוּשִׁים.
וְהִרְכַּבְתִּידָּ עַל בְּמִתִּי אַרְצִין – זֶה סְעוּדָה
שְׁנִיָּה בִּנְגֵד שְׁדָה הַתַּפּוּחִים הַקְדוּשִׁים.
וְהֵאֲכַלְתִּידָּ גַחְלַת יַעֲקֹב אַבִּידָּ – זֶה הִי
הַשְׁלֵמוֹת שֶׁהִשְׁתַּלְמָה בּוֹזְעִיר אַנְפִּין.
וּבִנְגֵדָם צְרִידָּ לְהַשְׁלִים סְעוּדָתוֹ, וְצְרִידָּ
לְהִתְעַנֵּג בְּכָל הַסְעוּדוֹת וּלְשַׁמֵּחַ בְּכָל

אַדָּם לְהִתְעַנֵּג בָּהֶם וּלְשַׁמֵּחַ בָּהֶם. וּמִי
שְׁגוּרָע סְעוּדָה מֵהֶם, מִרְאָה פָּגֶם לְמַעַלְהָ,
וְעִנְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם הַהוּא גָדוֹל.
מַשּׁוּם כִּד צְרִידָּ לְסִדְרָא שְׁלַחְנוּ שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים מִשְׁנַכְנֶסֶת שַׁבָּת, וְלֹא יִמָּצֵא
שְׁלַחְנוּ רִיק, וְתִשְׁרָה עָלָיו הַבְּרָכָה כָּל
שָׁאָר יְמֹת הַשַּׁבָּת, וּבִדְבַר הַזֶּה מִרְאָה
וְתוֹלָה אֶת הָאֻמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זֶה מִי שְׁמִשְׁלִים שְׁלֹשׁ

מִהִימָנוּתָא שְׁלִימָתָא. וּבְגִין כֵּךְ, שִׁבְתָּא אֲתִיקָר,
מִכָּל שְׂאָר זְמָנִין וְחֲגִין, מְשֻׁם דְּכֻלָּא בִּיה
אֲשֶׁתִּכַּח, וְלֹא אֲשֶׁתִּכַּח הָכִי בְּכֻלָּהוּ זְמָנִי וְחֲגִי.
אָמַר רַבִּי חֲזִיא, בְּגִין כֵּךְ, מְשֻׁם דְּאֲשֶׁתִּכַּח כֻּלָּא
בִּיה, אִידְבָּר תִּלְת זְמָנִין. דְּכֶתִיב, (בראשית ב) וַיִּכַּל
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי.

רַבִּי אַבָּא, (נ"א רב המנונא סבא) כִּד הָזָה יְתִיב בְּסֵעוּדָתָא
דְּשִׁבְתָּא, הָיִי חֲדִי, בְּכָל חַד וְחַד, וַהֲזָה אָמַר,
דָּא הִיא סֵעוּדָתָא קֳדִישָׁא, דְּעֵתִיקָא קֳדִישָׁא סְתִימָא
דְּכֻלָּא. בְּסֵעוּדָתָא אַחְרָא הָזָה אָמַר, דָּא הִיא
סֵעוּדָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא. וְכֵן בְּכֻלָּהוּ סֵעוּדָתִי,
וַהֲזָה חֲדִי בְּכָל חַד וְחַד. כִּד הָזָה (דף פ"ח ע"ב) אֲשֶׁלִּים
סֵעוּדָתִי, אָמַר אֲשֶׁלִּימוּ סֵעוּדָתִי דְּמִהִימָנוּתָא.

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּא (רב המנונא סבא), כְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב
בְּסֵעוּדַת הַשְּׁבִתָּה, הָיָה שֹׂמֵחַ בְּכָל אַחַת
וְאַחַת, וְהָיָה אוֹמֵר: זוֹהִי סֵעוּדָה קְדוֹשָׁה
שֶׁל הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל.
בְּסֵעוּדָה הָאַחֶרֶת הָיָה אוֹמֵר: זוֹהִי סֵעוּדָה
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן בְּכָל
הַסֵּעוּדוֹת. וְהָיָה שֹׂמֵחַ בְּכָל אַחַת וְאַחַת.
כְּשֶׁהָיָה מְשַׁלֵּם אֶת הַסֵּעוּדוֹת, אוֹמֵר:
נִשְׁלָמוּ סֵעוּדוֹת הָאֱמוּנָה.

אַחַת וְאַחַת מֵהֶן, מְשֻׁם שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה
הַשְּׁלֵמָה, וּמְשֻׁם כֵּךְ הַשְּׁבִתָּה נִתְכַּבְּדָה
מִכָּל שְׂאָר הַזְּמָנִים וְהַחֲגִים, מְשֻׁם שֶׁהַכֹּל
בָּהּ נִמְצָא, וְלֹא נִמְצָא כֵּךְ בְּכָל הַזְּמָנִים
וְהַחֲגִים. אָמַר רַבִּי חֲזִיא, מְשֻׁם כֵּךְ,
מְשֻׁם שֶׁהַכֹּל נִמְצָא בּוֹ, נִזְכָּר שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים, שְׁכָתוּב (בראשית ב) וַיִּכַּל אֱלֹהִים
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּד הָוָה אֲתִי לְסְעוּדָתָא, הָוָה אָמַר
 חָבִי, אֶתְקִינִי סְעוּדָתָא דְמַהֲיִמְנוּתָא עֲלָתָא,
 אֶתְקִינִי סְעוּדָתָא דְמִלְכָּא, וְהָוָה יְתִיב וְחֲדִי. כִּד
 אֲשָׁלִים סְעוּדָתָא תְּלִיתָא, הָוָה מְכַרְזִי עָלֶיהָ, אֲזִי
 תַּתְעֲנַג עַל יִי וְהִרְכַּבְתִּידָּךְ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ וְהֵאכְלַתִּידָּךְ
 נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִידָּךְ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאָבוּי, אֵלִין סְעוּדַתִּי הֵיךְ
 מִתְתַּקְנִין. אָמַר לִיהָ, לִילִיא דְשַׁבְּתָא,
 כְּתִיב, וְהִרְכַּבְתִּידָּךְ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ. בֵּיהּ בְּלִילִיא,
 מִתְבָּרְכָא מִטְרוּנִיתָא, וְכֻלְהוּ חֲקֵל תַּפּוּחִין,
 וּמִתְבָּרְכָא פְתוּרִיהּ דְּבַר נָשׁ, וְנִשְׁמָתָא אֲתוּסְפַת,
 וְהָהוּא לִילִיא, חֲדוּהּ דְּמִטְרוּנִיתָא הָוִי. וּבְעֵי בַר נָשׁ
 לְמַחְדֵּי בְחֻדּוּתָא, וְלְמִיכַל סְעוּדָתָא דְּמִטְרוּנִיתָא.

בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, בְּסְעוּדָתָא תְּנִינָא, כְּתִיב (ישעיה נח)

לשון הקודש

את הסעודות הללו? אמר לו, ליל שבת
 כתוב והרכבתידך על בְּמַתִּי אֶרֶץ. בו
 בלילה מתברכת הגבירה וכל שדה
 התפוחים, ומתברך שלחנו של אדם,
 ונשמה נוספת, ואותו הלילה שמחת
 הגבירה הוא. וצריך אדם לשמח
 בשמחה ולאכל סעודת הגבירה.

ביום השבת, בסעודה השנייה כתוב אז

בשרבי שמעון היה בא לסעודה, היה
 אומר כך: התקינו סעודה של האמונה
 העליונה. התקינו סעודת המלך. והיה
 יושב ושמת. בששלים סעודה
 שלישית, היו מכריזים עליו: (ישעיה נח) אז
 תתענג על ה' והרכבתידך על בְּמַתִּי אֶרֶץ
 והאכלתידך נחלת יַעֲקֹב אָבִידָּךְ.

אמר רבי אלעזר לאביו, איך מתקנים

אָז תִּתְעַנֵּג עַל יִי. עַל יִי וְדָאִי. דִּהֲהִיא שְׁעָתָא
 אֲתִגְלִיָּא עֲתִיקָא קִדִּישָׁא, וְכִלְהוּ עֲלִמִין בְּחִדּוּתָא,
 וּשְׁלִימוֹ וְחִדּוּתָא דְעֲתִיקָא עֲבִידִין, וְסְעוּדָתָא דִּילִיה
 הוּא וְדָאִי.

בְּסְעוּדָתָא תְּלִיתָא דְשַׁבְתָּא, כְּתִיב וְהֶאֱכִלְתִּיךָ
נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דָּא הִיא סְעוּדָתָא
דְּזַעִיר אַפִּין, דִּהְיִי בְשְׁלִימוּתָא. וְכִלְהוּ שִׁיתָא יוֹמִין,
מִתְּהוּא שְׁלִימוֹ מִתְּבָרְכָן. וּבְעֵי בַר נָשׁ לְמַחְדֵּי
בְּסְעוּדָתֶיהָ, וְלֹא־שְׁלָמָא אֵלִין סְעוּדָתִי, דְּאִינוּן
סְעוּדָתִי מְהִימְנוּתָא שְׁלִימָתָא, דְּזִרְעָא קִדִּישָׁא
דִּישְׂרָאֵל, דִּי מְהִימְנוּתָא עֲלָתָה, דִּהֲא דִילְהוֹן הִיא,
וְלֹא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת בּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת. וּבְגִינִי
כִּךְ אָמַר, (שמות לא) בִּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

תָּא חַיִּי, בְּסְעוּדָתִי אֵלִין, אֲשֶׁתְּמוּדְעוֹן יִשְׂרָאֵל,

לשון הקודש

שְׁלָמוֹת מִתְּבָרְכִים. וְצִרְיָךְ אָדָם לְשִׁמּוֹ
 בְּסְעוּדָתוֹ וּלְהַשְׁלִים הַסְעוּדוֹת הַלְלוּ, שְׁהֵן
 סְעוּדוֹת הָאֱמוּנָה הַשְׁלָמָה שֶׁל זֶרַע קָדוֹשׁ
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁהָאֱמוּנָה הַעֲלִיוֹנָה הִיא
 שְׁלָמָהּ וְלֹא שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדַת
 בּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת. וּמִשּׁוּם כִּךְ אָמַר, (שמות
 לא) בִּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

בֹּא וּרְאֵה, בְּסְעוּדוֹת הַלְלוּ נוֹדְעִים

תִּתְעַנֵּג עַל ה'. עַל ה' וְדָאִי. שְׁאוּתָהּ שְׁעָה
 נִגְלָה הָעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת
 בְּשִׁמְחָה, וְהַשְׁלָמוֹת וְהַחֲדוּהַ שֶׁל הָעֲתִיק
 אֲנִי עוֹשִׂים, וְזוֹהִי סְעוּדָתוֹ וְדָאִי.

בְּסְעוּדָה הַשְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת כְּתוּב
וְהֶאֱכִלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. וְזוֹהִי
הַסְעוּדָה שֶׁל זַעִיר אֲנָפִין שֶׁהוּא
בְּשְׁלָמוֹת. וְכָל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מֵאוּתָהּ

דַּאיִנוּן בְּנֵי מִלְכָּא. דַּאיִנוּן מֵהִיכְלָא דְּמִלְכָּא,
 דַּאיִנוּן בְּנֵי מֵהִימְנוּתָא, וּמֵאֵן דְּפָגִים חַד סְעוּדָתָא
 מִנִּי־הוּ, אַחֲזִי פְגִימוּתָא לְעִילָא, וְאַחֲזִי גִרְמִיָּה
 דְּלֹאֵן מִבְּנֵי מִלְכָּא עֲלָאָה הוּא, דְּלֹאֵן מִבְּנֵי
 הִיכְלָא דְּמִלְכָּא הוּא דְּלֹאֵן מוֹרְעָא קִדִּישָׁא
 דִּישְׂרָאֵל הוּא. וַיִּהְיֶה עָלֶיהָ חוֹמָרָא דְּתִלְת מִלִּין,
 דִּינָא דְּגִיְהִנָּם וְגו'.

וְתָא חַזִּי, בְּכֻלְהוּ שְׂאֵר זְמַנִּין וְחֻגִין, בְּעֵי בַר נָשׁ
 לְחֻדַּי, וְלִמְחֻדַּי לְמִסְכְּנֵי. וְאִי הוּא חֻדַּי
 בְּלַחֲדוּי, וְלֹא יְהִיב לְמִסְכְּנֵי, עוֹנְשִׁיָּה סְגִי, דְּהָא
 בְּלַחֲדוּי חֻדַּי, וְלֹא יְהִיב חֻדוֹ לְאַחֲרָא. עָלֶיהָ פְּתִיב,
 (מִלָּאכִי ב) וְזִרְיָתִי פֶּרֶשׁ עַל פְּנִיכֶם פֶּרֶשׁ חֲגִיכֶם. וְאִי
 אִיהוּ בְּשִׁבְתָּא חֻדַּי, אַף עַל גַּב דְּלֹא יְהִיב לְאַחֲרָא,
 לֹא יְהִיב עָלֶיהָ עוֹנְשָׁא, בְּשְׂאֵר זְמַנִּין וְחֻגִין, דְּכִתִּיב

לשון הקודש

וּבֹא רֵאחַ, בְּכָל שְׂאֵר הַזְּמַנִּים וְהַחֲגִים
 צִרִיד אָדָם לְשִׁמְחָה וּלְשִׁמְחָה אֶת הָעֲנִיִּים,
 וְאִם הוּא שְׂמִיחָה לְבָדוֹ וְלֹא נֹתֵן לְעֲנִיִּים –
 עֲנִשׁוּ רַב, שְׂחֲרִי לְבָדוֹ שְׂמִיחָה, וְלֹא נֹתֵן
 שְׂמִיחָה לְאַחֵר. עָלָיו כְּתוּב (מִלָּאכִי ב) וְזִרְיָתִי
 פֶּרֶשׁ עַל פְּנִיכֶם פֶּרֶשׁ חֲגִיכֶם. וְאִם הוּא
 שְׂמִיחָה בְּשִׁבְתָּה, אַף עַל גַּב שְׂלֵא נֹתֵן
 לְאַחֵר – לֹא נֹתֵנִים עָלָיו עֲנִשׁ כְּבִשְׂאֵר

יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם מֵהִיכָל
 הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, וְכִי שְׂפּוֹגִים
 סְעוּדָה אַחַת מֵהֶם, מִרְאָה פָּנִים לְמַעַלָּה,
 וּמִרְאָה אֶת עַצְמוֹ שְׂאִינוּ מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ
 הָעֲלִיוֹן, שְׂאִינוּ מִבְּנֵי הִיכָל הַמֶּלֶךְ,
 וְשְׂאִינוּ מוֹרַע קְדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנוֹתְנִים
 עָלָיו חֲמַר שֶׁל שְׁלִשָּׁה דְּבָרִים – דִּין
 הַגִּיְהִנָּם וְכו'.

פֿרשֿ חַגִּיכֶם. פֿרשֿ חַגִּיכֶם קאָמֶר, וְלֹא פֿרשֿ שַׁבָּתְכֶם. וּכְתִיב (ישעיה א) חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנֵאָה נַפְשִׁי. וְאֵלֹו שַׁבַּת לֹא קאָמֶר.

וּבְגִינִי כֶּךָ כְּתִיב, בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם דְּכָל מְהִימְנוֹתָא אֲשֶׁתִּבַּח בְּשַׁבָּתָא, יַהֲבִין לִיה לְבַר נָשׁ נִשְׁמָתָא אַחֲרָא, נִשְׁמָתָא עֲלָאָה, נִשְׁמָתָא דְּכָל שְׁלִימוֹ בָּהּ, בְּדוּגְמָא דְּעֲלָמָא דְּאֵתִי. וּבְגִינִי כֶּךָ אֶקְרִי שַׁבַּת. מַהוּ שַׁבַּת. שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מְכָל סְטֵרוֹי.

אָמֶר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאִי כֶּךָ הוּא. וְוִי לִיה לְבַר נָשׁ, דְּלֹא אֲשָׁלִים חֲדוּוֹתָא דְּמִלְכָּא קַדִּישָׁא. וּמֵאֵן חֲדוּוֹתָא דִּילִיה. אֵלִין תְּלַת סְעוּדָתִי מְהִימְנוֹתָא. סְעוּדָתִי דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּלִילָן

לשון הקודש

הַזְמִנִּים וְהַחֲגִים, שְׁכַתּוֹב פֿרשֿ חַגִּיכֶם. אָמֶר פֿרשֿ חַגִּיכֶם, וְלֹא פֿרשֿ שַׁבָּתְכֶם. וּכְתִיב (ישעיה א) חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנֵאָה נַפְשִׁי. וְאֵלֹו שַׁבַּת לֹא אָמֶר. וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוֹב בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם שְׁכָל הָאֱמוּנָה נִמְצְאָת בְּשַׁבָּת, נוֹתְנִים לְאָדָם נִשְׁמָה אַחֲרָת, נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה, נִשְׁמָה שְׁכָל הַשְּׁלֵמוֹת בָּהּ, כְּדֵינִי מִשְׁלֵמוֹת הָעוֹלָם הַבָּא. וּמִשּׁוּם כֶּךָ נִקְרָאָת שַׁבַּת. מַה זֶה שַׁבַּת? שֵׁם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֵׁם שֶׁהוּא שְׁלֵם מְכָל צְדָדִיו. אָמֶר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאִי כֶּךָ הוּא. אוֹי לְאָדָם שְׁלֹא מִשְׁלִים אֶת שְׁמִחָה הַמְּלִךְ הַקְּדוּשׁ. וּמַהִי שְׁמִחָתוֹ? אֵלֹו שְׁלֵשׁ הַסְּעוּדוֹת שֶׁל הָאֱמוּנָה, סְעוּדוֹת שְׁאֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּלִילָם בָּהֶם,

בָּהוּ. וְכָלְהוּ חֲדוּ עַל חֲדוּ מִהִימָנוּתָא שְׁלִימוּתָא,
מִכָּל סְטֵרוֹי.

תָּאנָא, בְּהֵדִין יוֹמָא מִתְעַטְרָן אַבְהָן, וְכָל בְּנִין
יְנַקִּין, מַה דְּלֹאוּ הָבִי בְּכָל שְׁאָר חֲגִין
וְזִמְנִין. בְּהֵדִין יוֹמָא, חֲתִיבָא דְּגִיְהֶנָּם גִּיְחִין. בְּהֵדִין
יוֹמָא, כָּל דִּינִין אֶתְכַפֵּיין, וְלֹא מִתְעַרִּין בְּעִלְמָא.
בְּהֵדִין יוֹמָא אוֹרֵייתָא מִתְעַטְרָא בְּעֵטְרִין שְׁלִימִין.
בְּהֵדִין יוֹמָא, חֲדוּתָא וְתַפְנוּקָא אֶשְׁתַּמַּע, בְּמֵאתָן
וְחַמְשִׁין עֲלָמִין.

תָּא חֲזִי, בְּכָל שִׁיתָא יוֹמֵי דְשַׁבָּתָא, כִּד מָטָא
שַׁעְתָּא דְּצִלּוּתָא דְּמִנְחָה, דִּינָא תַקִּיפָא
שְׁלֵטָא, וְכָל דִּינִין מִתְעַרִּין. אֲבָל בְּיוֹמָא דְשַׁבָּתָא,
כִּד מָטָא עַדן דְּצִלּוּתָא דְּמִנְחָה, רַעּוּא דְרַעּוּין
אֶשְׁתַּבַּח, וְעֵתִיקָא קִדִּישָׁא גְלִיָּא רַצוֹן דִּילִיָּה, וְכָל
דִּינִין מִתְכַּפֵּיין, וּמִשְׁתַּבַּח רַעּוּתָא וְחֲדוּ בְּכֻלָּא.

לשון הקודש

הָזֶה שְׁמֻחָה וְתַפְנוּק נִשְׁמָעִים בְּמֵאתִים
וְחַמְשִׁים עוֹלָמוֹת.

בֹּא וּרְאֵה, בְּכָל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַשַּׁבָּת,
כְּשִׁמְגִיעָה שַׁעַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֵדִין
הַקִּשָּׁה שׁוֹלֵט וְכָל הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים,
אֲבָל בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, כְּשִׁמְגִיעַ זְמַן תְּפִלַּת
הַמִּנְחָה, נִמְצָא רַצוֹן הָרְצוּנוֹת, וְהַעֲתִיק
הַקָּדוֹשׁ מְגַלֵּה רַצוֹנוֹ, וְכָל הַדִּינִים נִכְפָּים,

וְכֻלָּם שְׁמֻחָה עַל שְׁמֻחָה, אֲמוּנָה שְׁלֵמָה
מִכָּל צַדִּדָּיו.

שְׁנִינּוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטְרִים הָאֲבוֹת,
וְכָל הַבָּנִים יוֹנָקִים, מַה שְּׂאִין בֶּן בְּכָל
שְׁאָר הַחֲגִים וְהַזְּמַנִּים. בַּיּוֹם הַזֶּה רִשְׁעֵי
הַגִּיְהֶנָּם נָחִים. בַּיּוֹם הַזֶּה כָּל הַדִּינִים
נִכְפָּים וְלֹא מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם. בַּיּוֹם הַזֶּה
הַתּוֹרָה מִתְעַטֶּרֶת בְּעֵטְרוֹת שְׁלֵמוֹת. בַּיּוֹם

וּבְהֵאֵי רָצוֹן, אֶסְתַּלַּק מִשָּׂה, נְבִיאָה מְהִימָנָה
 קִדִּישָׁא מַעְלָמָא. בְּגִין לְמַנְדַּע, דְּלֹא
 בְּדִינָא אֶסְתַּלַּק, וְהָיָא שַׁעְתָּא (דף פ"ט ע"א) בְּרָצוֹן
 דְּעֵתִיקָא קִדִּישָׁא נָפֵק נִשְׁמָתִיהּ, וְאַתְּטַמֵּר בֵּיהּ. בְּגִין
 כֵּךְ, (דברים לד) וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבְרָתוֹ כְּתִיב. מַה
 עֵתִיקָא קִדִּישָׁא, טְמִירָא מִכָּל טְמִירִין, וְלֹא יָדְעִין
 עַלְאִין וְתַתְּאִין. אוֹף הָכָא, הָאִי נִשְׁמָתָא דְאַתְּטַמֵּר
 בְּהֵאֵי רָצוֹן, דְּאַתְּגַלִּיא בְּשַׁעְתָּא דְצִלוּתָא דְמִנְחָה
 דְשַׁבָּתָא, כְּתִיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבְרָתוֹ וְהוּא
 טְמִיר מִכָּל טְמִירִין דְּעָלְמָא, וְדִינָא לֹא שְׁלֵטָא בֵּיהּ.
 וּכְפֹאֵה חוֹלְקִיהּ דְּמִשָּׂה.

תַּאֲנָא, בְּהֵאֵי יוֹמָא, דְּאוֹרֵייתָא מִתְּעַטְרָא בֵּיהּ,
 מִתְּעַטְרָא בְּכֻלָּא, בְּכָל אֵינוֹן פְּקוּדִין בְּכָל
 אֵינוֹן גְּזֵרִין וְעוֹנָשִׁין, בְּשַׁבְּעִין עֲנָפִין דְּנִהוּרָא, דְּזוֹהַרִין

לשון הקודש

וְנִמְצָא רָצוֹן וְשִׁמְחָה בְּכָל.
 וּבְרָצוֹן הָיָה הַסְתַּלַּק מִשָּׂה, הַנְּבִיא
 הַנֶּאֱמָן הַקָּדוֹשׁ מִן הָעוֹלָם, כְּדִי לְהוֹדִיעַ
 שְׁלֹא בְּדִין הַסְתַּלַּק, וְאוֹתָהּ שַׁעָה בְּרָצוֹן
 שֶׁל הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ יֵצֵאה נִשְׁמָתוֹ
 וְנִטְמָנָה בּוֹ. מִשּׁוֹם כֵּךְ וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת
 קִבְרָתוֹ כְּתוּב. מַה הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ טְמִיר
 שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים, וְלֹא יוֹדְעִים עַלְיוֹנִים
 וְתַתְּאִנִּים – אֵף כָּאֵן נִשְׁמָה זֹו שְׁנִטְמָנָה
 בְּרָצוֹן הָיָה שֶׁהַתְּגַלָּה בְּשַׁעַת תְּפִלַּת
 מִנְחַת הַשַּׁבָּת, כְּתוּב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת
 קִבְרָתוֹ, וְהוּא טְמִיר מִכָּל הַטְּמִירִים שֶׁל
 הָעוֹלָם, וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט בּוֹ. אֲשֶׁרִי חֵלְקוֹ
 שֶׁל מִשָּׂה!
 שְׁנִינִי, בְּיוֹם הַזֶּה שֶׁהַתּוֹרָה מִתְּעַטְרָת
 בּוֹ, מִתְּעַטְרָת בְּכָל, בְּכָל אוֹתָן מְצוּוֹת,
 בְּכָל אוֹתָן גְּזֵרוֹת וְעֲנָשִׁים, בְּשַׁבְּעִים
 עֲנָפִים שֶׁל אוֹר שְׁזוֹהָרִים מִכָּל צֶדֶד וְצֶדֶד.

מִכָּל סִטְרָא וְסִטְרָא. מָאן חָמִי, עֲנִפִּין דְּנִפְקִין מִכָּל
עֲנָפָא וְעֲנָפָא, חֲמִשָּׁא קִיּוּמִין בְּגוּ אִילָנָא, בְּלָחוּ
אֲנָפִין בָּהּ אַחֲדָן. מָאן חָמִי, אִינוּן תִּרְעִין
דְּמִתְפַּתְחָן בְּכָל סִטְרָא וְסִטְרָא, בְּלָחוּ מִזְדִּהְרִין וְנִגְהִרִין,
בְּתַהוּא נְהוּרָא דְנִפִּיק וְלֹא פָסֵק.

קָל בְּרוּזָא נָפִיק, אֲתַעֲרוּ קִדִּישֵׁי עֲלִיזִין, אֲתַעֲרוּ
עָמָא קִדִּישָׁא, דְּאֲתַבְּחַר לְעִילָא וְתַתָּא. אֲתַעֲרוּ
חֲדוּתָא לְקַדְמוֹת מְאָרִיכוֹן. אֲתַעֲרוּ בְּחֲדוּתָא
שְׁלִימָתָא. אֲזִדְמָנוּ בְּתַלַּת חֲדוּן, דְּתַלַּת אַבָּהּן.
אֲזִדְמָנוּ לְקַדְמוֹת מְחִימָנוּתָא, דְּחֲדוּתָא דְּכָל חֲדוּתָא.
זָבָא חוּלְקָכוֹן, יִשְׂרָאֵל קִדִּישִׁין, בְּעֶלְמָא דִּין
וּבְעֶלְמָא דְּאֵתִי. דָּא הוּא יְרוּתָא לְכוֹן, מִכָּל עַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִּים וּמִזְלוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב, בִּינִי
וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

רבונוכם, התעוררו בשמחה שלמה,
הזדמנו לשלש שמחות של שלשת
האבות, הזדמנו לקראת האמונה של
שמחת כל השמחות. אשרי חלקכם,
ישראל קדושים, בעולם הזה ובעולם
הבא! זוהי ירשה לכם מכל העמים
עובדי עבודת פוכבים ומזלות. ועל זה
כתוב ביני וביני בני ישראל.

מי ראה הענפים שיוצאים מכל ענף
וענף, חמשה עומדים בתוך האילן, וכל
הפנים אחוזים בהם? מי ראה אותם
שערים שנפתחים בכל צד וצד, וכלם
זוהרים ומאירים באותו האור שיוצא
ולא פוסק?

קול הכרוז יוצא: התעוררו קדושים
עליונים, התעוררו העם הקדוש שנבחר
למעלה ולמטה, עוררו שמחה בנגד

אָמַר ר' יְהוּדָה, הָכִי הוּא וְדָאִי. וְעַל דָּא כְּתִיב
 זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ וּכְתִיב (ויקרא יט)
 קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יי'. וּכְתִיב, (ישעיה נח)
 וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנֵג לְקָדוֹשׁ יי' מְכֻבָּד.

תֵּאנָא, בְּהַאי יוֹמָא, כָּל נִשְׁמַתִּיהוֹן דְּצַדִּיקִינָא,
 מִתְעַדְנִין בְּתַפְנוּקֵי עֵתִיקָא קַדִּישָׁא,
 סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וְרוּחָא חָדָא מַעְנוּנָא דְהָהוּא
 עֵתִיקָא קַדִּישָׁא מִתְפַּשְׁטָא (הָהוּא מִתְפַּשֵּׁט) בְּבִלְהוּ עֲלָמִין,
 וּסְלָקָא וְנִחַתָּא, וּמִתְפַּשְׁטָא לְבִלְהוּ בְּנֵי קַדִּישִׁין,
 לְבִלְהוּ נְטוּרֵי אוּרֵייתָא, וְנִיחִין בְּנִיחָא שְׁלִים,
 מִתְנַשִּׁי מִבִּלְהוּ, כָּל רוּגְזִין, כָּל דִּינִין, וְכָל פּוֹלְחָנִין
 קָשִׁין. חָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה יד) בְּיוֹם הַנִּיחַ יי' לְךָ
 מַעֲצָבְךָ וּמִרְגָּזְךָ וּמִן הָעֲבוּדָה הַקָּשָׁה.

לשון הקודש

שֶׁל אוֹתוֹ הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ מִתְפַּשְׁטָא (הָהוּא
 מִתְפַּשֵּׁט) בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת,
 וּמִתְפַּשְׁטָא לְכָל הַבָּנִים הַקָּדוּשִׁים לְכָל
 שׁוּמְרֵי הַתּוֹרָה, וְנָחִים בְּמִנוּחָה שְׁלָמָה,
 נִשְׁכָּחִים מִכָּל הַרְגָזִים, כָּל הַדִּינִים
 וְכָל הָעֲבוּדוֹת הַקָּשׁוֹת. זֶהוּ שְׁכִתוֹב (שם יד)
 בְּיוֹם הַנִּיחַ ה' לְךָ מַעֲצָבְךָ וּמִרְגָּזְךָ וּמִן
 הָעֲבוּדָה הַקָּשָׁה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּדָּא הוּא וְדָאִי. וְעַל זֶה
 כְּתוּב זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ,
 וּכְתוּב (ויקרא יט) קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ
 אֲנִי ה'. וּכְתוּב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת
 עֲנֵג לְקָדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד.

שְׁנֵינּוּ, בְּיוֹם הַזֶּה כָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים
 מִתְעַדְנִים בְּתַפְנוּקֵי הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ,
 נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, וְרוּחַ אַחַת מִהֶעֱנֵג

בְּגִינִי בְּךָ, שָׁקִיל שִׁבְתָּא לְקַבֵּל אוֹרֵייתָא, וְכָל
 דְּנָטִיר שִׁבְתָּא, בְּאִילוּ נָטִיר אוֹרֵייתָא כֹּלָא.
 וּבְתִיב (ישעיה נו) אֲשֶׁרִי אֲנֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם
 יִחְזִיק בָּהּ שׁוֹמֵר שִׁבְתָּ מִחֻלָּלוֹ וְשׁוֹמֵר יָדוֹ מִמַּעֲשֹׂת
 כָּל רָע. אֲשַׁתְּמַע, דְּמֵאן דְּנָטִיר שִׁבְתָּ, בְּמֵאן דְּנָטִיר
 אוֹרֵייתָא כֹּלָא.

רַבִּי יוֹדָאי שָׁאִיל לִיה לְר' שְׁמַעוֹן, יוֹמָא חַד
 דְּאַעֲרַע עַמִּיָּה בְּאַרְחָא, אָמַר לִיה, ר', הָא
 כְּתִיב (ס"א בְּפֶרֶשְׁתָּא דְשִׁבְתָּ) בְּפֶרֶשְׁתָּא דָּא שִׁבְתָּ, דְּאָמַר
 יִשְׁעִיָּה, דְּכְתִיב, (ישעיה נו) כֹּה אָמַר יְי' לְפָרִיסִים אֲשֶׁר
 יִשְׁמְרוּ אֶת שִׁבְתּוֹתַי וְגו', וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי
 וּבְחֻמוֹתַי וְגו'. מַה קָּא מִיִּירִי.

אָמַר לִיה, קְפוּטְקָאָה, חֲמָרְךָ קִטְרִי בְּטִיפְסָא,
 וְנִחִית, דְּמִלָּה דְּאוֹרֵייתָא בָּעִי צַחוּתָא. אוּ

לשון הקודש

אָחַד שְׁנַפְנֵשׁ עֲמוֹ בְּדֶרֶךְ, אָמַר לוֹ, רַבִּי,
 הָרִי כְּתוּב (בְּפֶרֶשְׁתָּא דְשִׁבְתָּ) בְּפֶרֶשְׁתָּא זֹאת שִׁבְתָּ
 שְׁאָמַר יִשְׁעִיָּה, שִׁבְתּוֹב כֹּה אָמַר ה'
 לְפָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שִׁבְתּוֹתַי וְגו',
 וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֻמוֹתַי וְגו'. מַה זֶה
 אָמַר?

אָמַר לוֹ, קְפוּטְקָאָי, קֶשֶׁר אֶת חֲמוּרְךָ
 בְּגֶדְךָ וְרַד, שְׁדַבֵּר תּוֹרָה צְרִיךְ צַחוּת, אוּ

מַשׁוּם כְּךָ שְׁקוּלָה שִׁבְתָּ כְּגִיד תּוֹרָה,
 וְכָל מִי שְׁשׁוֹמֵר שִׁבְתָּ כְּאִילוּ שׁוֹמֵר אֶת
 כָּל תּוֹרָה. וּכְתוּב (ישעיה נו) אֲשֶׁרִי אֲנֹשׁ
 יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יִחְזִיק בָּהּ שׁוֹמֵר
 שִׁבְתָּ מִחֻלָּלוֹ וְשׁוֹמֵר יָדוֹ מִמַּעֲשֹׂת כָּל רָע.
 נִשְׁמַע, שְׁמִי שְׁשׁוֹמֵר אֶת הַשִּׁבְתָּ כְּמִי
 שְׁשׁוֹמֵר כָּל תּוֹרָה.

רַבִּי יוֹדָאי שָׁאִל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן יוֹם

אָפֿכִּי לֹא־חֹרֵךְ, וְזִיל אֲבִתְרֹאִי, וּתְכַוֵּן לְפָךְ. אָמַר
לִיה, בְּגִינִיה דְּמַר עֲבִידָנָא אֲרָחָא, וּבִתְרִיה דְּמַר
אֶסְתָּבֵּל בְּשַׁכִּינְתָּא.

אָמַר לִיה, תָּא חַזִּי, מַלְּה דָּא הָא אוֹקְמוּהָ חֲבֵרִיא,
וְלֹא פִּרְיִשׁוּ מַלְּה. כֹּה אָמַר יי' לַסָּרִיסִים.
מָאן סָרִיסִים. אֵלִין אֵינֻן חֲבֵרִיא, דְּמִשְׁתַּדְּלִי
בְּאוֹרֵייתָא, וּמִסָּרְסִי גְרַמִּיחוּ כָּל שִׁיתָא יוֹמִין
דְּשַׁבְּתָא, וְלַעָאן בְּאוֹרֵייתָא, וּבְלִילִיא דְּשַׁבְּתָא מְזֻרְזִי
גְרַמִּיחוּ בְּזוּגָא דְּלַחֲוֹן, מְשׁוּם דִּידְעִי רָזָא עֲלָאָה,
בְּשַׁעְתָּא דְּמִטְרוֹנִיתָא אוֹדְוֹנֶת בְּמַלְכָּא.

וְאֵינֻן חֲבֵרִיא דִּידְעִין רָזָא דָּא, מְכַוֵּנִין לְבִיּהוּ
לְמַהֲיַמְנֻתָּא דְּמֵאֲרִיחוּן וּמִתְפָּרְכָּאן
בְּאִיבָא דְּמַעֲיָחוּן בְּהָהוּא לִילִיא. וְדָא הוּא דְּכַתִּיב,
אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ, בְּמָה דָּאתָ אָמַר, (בראשית לז) וְאָבִיו
שָׁמַר אֶת הַדָּבָר.

לשון הקודש

הַפֿךְ לֹא־חֹרֵךְ וְלֹךְ אַחֲרֵי וּתְכַוֵּן לְפָךְ. אָמַר לוֹ, מְשׁוּם מוֹרִי עֲשִׂיתִי אֶת הַדָּרֵךְ,
וְאַחֲרֵי מוֹרִי אֶסְתָּבֵּל בְּשַׁכִּינְהָ.
אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה, דְּבַר זֶה חֲרִי
פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים וְלֹא פִּרְשׁוּ דְּבַר. כֹּה
אָמַר ה' לַסָּרִיסִים, מִי הֵם הַסָּרִיסִים? אֵלֹו
הֵם הַחֲבֵרִים שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה
וּמִסָּרְסִים עֲצָמָם כָּל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַשַּׁבָּת
וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וּבְלִיל הַשַּׁבָּת מְזֻרְזִים
אֶת עֲצָמָם בְּזוּגָם מְשׁוּם שְׂיֻדְעִים הַסּוּד
הַעֲלִיזוֹן בְּשַׁעֲה שְׁהַגְבִּירָה מְדוּנָתָא בְּמַלְכָּה.
וְאוֹתָם חֲבֵרִים שְׂיֻדְעִים סוּד זֶה,
מְכַוֵּנִים לָבֶם לְאַמוּנַת רַבּוֹנָם,
וּמִתְפָּרְכִּים בְּפִרְי מַעֲיָהם בְּאוֹתוֹ הַלִּלְיָה.

וְאַקְרוּן סְרִיסִים וְדָאִי, בְּגִין לְחַכָּא לְשַׁבְּתָא
 לְאַשְׁכָּח רַעוּא דְמֵאֲרִיחֹן, דְּכָתִיב
 וּבָחֲרוּ בְּאִשֶּׁר חֲפָצְתִּי. מָאִי בְּאִשֶּׁר חֲפָצְתִּי. דָּא
 זְווגָא דְמֵטְרוֹנִיתָא. וּמַחְזִיקִים בְּבְרִיתִי, כֹּלָא חַד,
 בְּבְרִיתִי סֵתָם. וְכָפָא חוּלְקִיָּה דְמָאן דְּאֵתְקַדַּשׁ
 בְּקֻדוּשָׁה דָּא, וַיֵּדַע רָזָא דָּא.

תָּא חַזִּי, כְּתִיב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל
 (דף) מְלָאכְתְּךָ וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיְי' (פ"ט ע"ב)
 אֱלֹהֶיךָ וְגו', כָּל מְלָאכְתְּךָ, בְּאִינוֹן שִׁיתָא יוֹמֵי
 עֲבִידְתִּיחוּ דְּבְנֵי נָשָׂא וּבְגִין הָאִי מְלָא. לָא מְזִדְּווגֵי
 חֲבֵרִיָּיא, בְּרִי בְּזִמְנָא דְלָא יִשְׁתַּכַּח מֵעֲבִידְתִּיחוּ דְּבְנֵי
 נָשָׂא, אֵלָא עֲבִידְתִּיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמָאִי
 עֲבִידְתִּיה. זְווגָא דְמֵטְרוֹנִיתָא, לְאַפְקָא נִשְׁמָתִין
 קַדִּישִׁין לְעֵלְמָא.

לשון הקודש

בֵּא וּרְאֵה, כְּתוּב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד
 וְעָשִׂיתָ כָּל מְלָאכְתְּךָ וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת
 לַה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'. כָּל מְלָאכְתְּךָ – בְּאוֹתָם
 שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מְלָאכָת בְּנֵי הָאָדָם, וּמִשּׁוּם
 הַדְּבָר הַזֶּה לֹא מְזִדְּווגִים הַחֲבֵרִים, רַק
 בְּזִמְן שְׁלָא נִמְצָא מִמַּעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם,
 אֵלָא מִעֲשֵׂה הַקֻּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָה
 מַעֲשֵׂהוּ? זְווג הַגְּבִירָה לְהוֹצִיא נִשְׁמֹת
 קֻדְשׁוֹת לְעוֹלָם.

וְהוּא שְׁכָתוּב אִשֶּׁר יִשְׁמְרוּ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
 וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר.
 וְנִקְרָאִים סְרִיסִים וְדָאִי, בְּשִׁבּוּל לְחַבּוֹת
 לְשַׁבָּת לְמַצָּא אֶת רְצוֹן רַבּוֹנָם, שְׁכָתוּב
 וּבָחֲרוּ בְּאִשֶּׁר חֲפָצְתִּי. מָה זֶה בְּאִשֶּׁר
 חֲפָצְתִּי? זֶה זְווג הַגְּבִירָה. וּמַחְזִיקִים
 בְּבְרִיתִי, הַכֹּל אַחֵד. בְּבְרִיתִי סֵתָם.
 אִשְׁרֵי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁמַתְקַדַּשׁ בְּקֻדְשָׁה
 הוּא וַיֵּדַע הַסּוּד הַזֶּה.

וּבְגִין כֵּךְ, בְּהֵאֵי לִילְיָא חֲבַרְיָא מִתְקַדְשֵׁי בְּקֻדְשָׁה
 דְּמֵאֲרִיהוֹן, וּמְכוּנֵי לְבִיּהוּ, וְנִפְקֵי בְּנֵי מַעְלִי,
 בְּנִין קְדִישִׁין, דְּלֹא סָטָאן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, בְּנִין
 דְּמִלְכָּא וּמִטְרוֹנִיתָא. וְעַל אֵלִין כְּתִיב, (דְּבָרִים יד) בָּנִים
 אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם, לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַדָּאִי. בְּנִין דְּאֵלִין
 אֶקְרוּן בְּנִין דִּילִיה, בְּנִין לְמִלְכָּא וְלִמְטְרוֹנִיתָא.

וְהָא דַּעֲתִיּהוּ דְּחֲבַרְיָא דִּידְעִין רָזָא דָּא, בְּדָא
 מִתְדַבְּקוֹן. וּבְגִין כֵּךְ אֶקְרוּן בְּנִין לְקוּדְשָׁא
 בְּרִידָא הוּא. וְהֵי אֵינוֹן דְּעֵלְמָא מִתְקַיְמָא בְּגִינִיּהוּ.
 וְכֵד סָלִיק עֲלֵמָא בְּדִינָא, אִסְתַּפֵּל קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא
 בְּאֵינוֹן בְּנוֹי, וּמִרְחָם עַל עֲלֵמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (יִרְמְיָה
 ב) כָּלָה זֶרַע אֱמֶת. זֶרַע אֱמֶת וַדָּאִי. מַהוּ אֱמֶת.
 עֲזֻקָּא קְדִישָׁא שְׁלִימָתָא. כְּמָה דְּאֵת אֲמִר (מִיכָה ז) תִּתֵּן
 אֱמֶת לִיעֲקֹב. (אֱמֶת דָּא קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא) וְכֵלָא חֵד. וּבְגִינֵי
 כֵּךְ, זֶרַע אֱמֶת וַדָּאִי.

לשון הקודש

וְזוֹ דַּעֲת הַחֲבָרִים שְׂיוּדָעִים סוּד זֶה, בְּזֶה
 נִדְּבָקִים, וּמִשּׁוּם כֵּךְ נִקְרָאִים בָּנִים
 לְקֻדֹּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְאַלְהָה הֵם שְׁהָעוֹלָם
 מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלֵם. וּכְשֶׁעוֹלָה הָעוֹלָם בְּדִין,
 מִסְתַּכֵּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבָנִים הִלְלוּ
 וּמִרְחָם עַל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב כָּלָה
 זֶרַע אֱמֶת. זֶרַע אֱמֶת וַדָּאִי. מַה זֶה אֱמֶת?
 טַבַּעַת קְדוּשָׁה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה

וּמִשּׁוּם כֵּךְ בְּלִילָה הַזֶּה הַחֲבָרִים
 מִתְקַדְשִׁים בְּקֻדְשַׁת רַבּוֹנָם וּמְכוּנִים
 לָבֶם, וְיוֹצֵאִים בָּנִים מַעְלִים, בָּנִים
 קְדוּשִׁים, שְׁלֹא סוּטִים יְמִינָה וּשְׂמָאלָה,
 בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַנְּבִירָה, וְעַל אֵלָה כְּתוּב
 (דְּבָרִים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. לַה'
 אֱלֹהֵיכֶם וַדָּאִי. מִשּׁוּם שֶׁאֵלָה נִקְרָאִים
 בָּנִים שְׁלֹו, בָּנִים לְמֶלֶךְ וְלַנְּבִירָה.

אָמַר לִיה ר' יוֹדְאִי, בְּרִיד רַחֲמָנָא דְשַׁדְרָנִי הָכָא,
 בְּרִיד רַחֲמָנָא, דִּהָא מַלְּחָ דָּא שְׁמַעְנָא
 מִפּוּמָךְ. בָּכָה רַבִּי יוֹדְאִי. אָמַר לִיה ר' שְׁמַעוֹן,
 אֲמַאי קָא בָּבִית. אָמַר לִיה, בָּכִינָא, דְּאֲמִינָא דְּוִי
 לְאִינוֹן בְּנִי עֲלָמָא, דְּאַרְחִיחוֹן בְּבַעֲרִי, וְלֹא יִדְעִי
 וְלֹא מִסְתַּבְּלִי, דְּטַב לֹון דְּלֹא אֶתְבְּרִיאוּ. וְוִי לְעֲלָמָא
 כִּד יְפוּק מִרַּ מְנִיָּה, דְּמֵאן יָכִיל לְגַלָּאָה רְזִין, וּמֵאן
 יִנְדַּע לֹון, וּמֵאן יִסְתַּבֵּל בְּאַרְחִי אֲוִרִיתָא.

אָמַר לִיה, חֲזִיד, לִית עֲלָמָא אֶלָּא לְאִינוֹן חֲבֵרִיָּא,
 דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאֲוִרִיתָא וְיִדְעִין סְתִימִי
 אֲוִרִיתָא. וְדֹאִי בְּקִשּׁוּט גְּזֵרוֹ חֲבֵרִיָּא עַל עָמָא
 דְּאַרְעָא, דְּמִתְבְּלִין אֲרַחֲיָהּ, וְלֹא יִדְעִין בֵּין יְמִינָא
 לְשְׂמָאלָא, דִּהָא אִינוֹן בְּבַעֲרִי, דִּיאֹת לְמַעַבְדַּ בְּהוּ
 דִּינָא, אֶפִּילוּ בְּיוֹם הַכְּפוּרִים. וְעַל בְּנִיָּהּ כְּתִיב, (הושע

לשון הקודש

אוי לעולם פֿשיצא מורנו מִסְנוֹ, שְׁמִי
 יְכוּל לְגַלּוֹת סוּדוֹת, וּמִי יוֹדַע אוֹתָם, וּמִי
 יִסְתַּבֵּל בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה?
 אָמַר לוֹ, חֲזִיד, אֵין עוֹלָם אֶלָּא לְאוֹתָם
 חֲבֵרִים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיִדְעִים
 נִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה. וְדֹאִי בְּאֵמַת גְּזֵרוֹ
 הַחֲבֵרִים עַל עַמֵּי הָאָרְצוֹת שְׁמִשְׁחִיתִים
 דְּרָכָם וְלֹא יוֹדְעִים בֵּין יָמִין לְשְׂמָאל,
 שְׁהִרִי הֵם בְּבִהְמוֹת שְׁנֵאָה לַעֲשׂוֹת בְּהֵם

י) תתן אֵמַת לִיעֶקֶב. (אֵמַת זֶה הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא)
 וְהַבֵּל אַחֵר. וּמִשּׁוּם כֵּךְ זָרַע אֵמַת וְדֹאִי.
 אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹדְאִי, בְּרוּךְ הַרְחָמֵן
 שְׁשַׁלְּחֵנִי לְכָאן. בְּרוּךְ הַרְחָמֵן, שְׁהִירִי
 דְּכָר זֶה שְׁמַעְתִּי מִפִּיד. בָּכָה רַבִּי יוֹדְאִי.
 אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, לָמָּה בָּבִית? אָמַר
 לוֹ, בָּבִיתִי, שְׁאִמְרִיתִי אוֹי לְאוֹתָם בְּנִי
 הָעוֹלָם שְׁדַרְכִּיָּהֶם בְּבִהְמוֹת וְלֹא יוֹדְעִים
 וְלֹא מִסְתַּבְּלִים, שְׁטוֹב לָהֶם שְׁלֹא נִבְרָאוּ.

(ב) כִּי בְנֵי זְנוּנִים הָמָּה, בְּנֵי זְנוּנִים מִמָּשׁ.

אָמַר לֵיהּ, ר', הָאִי קָרָא בָּעֵי לְאַתֵּי־שְׂבָא בְּאַרְחוּי.
כְּתוּב (ישעיה נו) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמוֹתַי
יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ.
אֶתֶּן לָהֶם מִיבְעֵי לֵיהּ, מֵהוּ אֶתֶּן לוֹ.

אָמַר לֵיהּ, תָּא חַזִּי, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי, מֵהוּ בֵּיתִי.
כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן
הוּא. (שָׁמָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶקְרִי בֵּית) וּבְחוֹמוֹתַי, כְּמָה דְּאַתָּ
אָמַר (ישעיה סב) עַל חוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי
שׁוֹמְרִים יָד וְשֵׁם, כְּלוּמַר דִּישְׁלָפוֹן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין
מִדּוּכְתָּא דָּא. וְהָהוּא יָד, חוֹלֵק בְּאַשְׁלָמוֹתָא. טַב,
מְלִיא מִבְּנִין וּמִבָּנוֹת. שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ, לְהָהוּא
חוֹלֵק שְׁלִים. אֲשֶׁר לֹא יִכְרַת לְדָרֵי דָרִין. דְּבַר אַחֵר

לשון הקודש

מַה זֶה בְּבֵיתִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב)
בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. (שְׁמוֹ שֶׁל הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִקְרָא בֵּית) וּבְחוֹמוֹתַי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב)
עַל חוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים.
יָד וְשֵׁם, כְּלוּמַר, שֶׁיֵּצְאוּ נִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת
מִמָּקוֹם זֶה. וְאוֹתָהּ יָד, חֵלֶק הַשְּׁלָמוֹת,
טוֹב מְלֵא מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת. שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן
לוֹ, לְאוֹתוֹ חֵלֶק שְׁלֵם, אֲשֶׁר לֹא יִכְרַת
לְדוּרֵי דוֹרוֹת. דְּבַר אַחֵר אֶתֶּן לוֹ -

דִּין אֶפְלוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. וְעַל בְּנֵיהֶם
כְּתוּב (הושע ב) כִּי בְנֵי זְנוּנִים הָמָּה. בְּנֵי
זְנוּנִים מִמָּשׁ.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, פֶּסוּק זֶה צָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב
בְּדַרְכּוֹ. כְּתוּב וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי
וּבְחוֹמוֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת
שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ. אֶתֶּן לָהֶם הִנֵּה צָרִיךְ
לְהִיטֵי! מַה זֶה אֶתֶּן לוֹ?

אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי,

אַתָּן לוֹ לְהֵהוּא דִידֵע רָזָא דְמִלָּה, וַיִּתְּכֻן בְּמָה
דְּבַעֵי לְכוּנָא.

תוֹ אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, בְּתִיב, (שמות לה) לֹא תִבְעֵרוּ אִשׁ
בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. מָאי טַעְמָא.
בְּגִין דְּלֹא אֶתְחַזֵּי דִינָא בְּהַאי יוֹמָא. וְאִי תִימָא הָא
לְגִבוּתָה סְלָקָא. בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם קֹאמֵר, וְלֹא
לְגִבוּתָה. וְהֵהוּא דְסְלָקָא לְגִבוּתָה, לְאַכְפִּיָּא לְדִינָא
אַחֲרָא סְלָקָא. דְּתַנִּינָן, אִית אִשָּׁא אַכְלָא אִשָּׁא.
וְאִשָּׁא דְמִדְבָּחָא, אַכְלָא אִשָּׁא אַחֲרָא.

וּבְגִינֵי כֵךְ, אֶתְגַּלִּיא עֵתִיקָא קְדִישָׁא בְּהַאי יוֹמָא,
מִכָּל שָׂאָר יוֹמִין. וּבְזִמְנָא דְאֶתְגַּלִּיא
עֵתִיקָא, לֹא אֶתְחַזֵּי דִינָא כָּלִל. וְכָל עֲלָאִין וְתַתָּאִין
מִשְׁתַּכְּחִין בְּחִדּוּתָא שְׁלִימָתָא, וְדִינָא לֹא שְׁלֵטָא.

תַּאנָּא, בְּתִיב (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יי' אֶת

לשון הקודש

לְאוֹתוֹ שְׂיִידֵע סוּד הַדָּבָר וַיִּתְּכֻן בְּמָה
שְׁשַׁנִּינוּ, יֵשׁ אִשׁ אוֹכֵל אִשׁ, וְאִשׁ הַמּוֹכֵחַ
שְׁצָרִיד לְכוּן. אוֹכֵל אִשׁ אַחֲרָא.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּתוֹב לֹא תִבְעֵרוּ
וּמִשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. מָה
אִשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. מָה
הַטַּעַם? כְּדִי שְׁלֹא יִרְאֶה דִין בְּיוֹם הַזֶּה.
וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי לְגִבוּתָה עוֹלָה? בְּכָל
מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם אָמַר, וְלֹא לְגִבוּתָה. וְאוֹתוֹ
שְׁעוֹלָה לְגִבוּתָה, עוֹלָה לְכַפּוֹת דִין אַחֲרָא.

וּבְשֵׁנוֹם כֵּךְ מִתְּגַלָּה הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ
בְּיוֹם הַזֶּה מִכָּל שָׂאָר הַיָּמִים. וּבְזִמְנָן
שְׁמִתְגַּלָּה הָעֵתִיק, לֹא נִרְאֶה דִין כָּלִל,
וְכָל הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּתָּוֹנִים נִמְצְאִים
בְּשִׁמְחָה שְׁלֵמָה, וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט.
שְׁשַׁנִּינוּ, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת

הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. שֵׁשֶׁת יָמִים וַדָּאִי, וְלֹא בְּשֵׁשֶׁת.
וְהִנֵּי יוֹמִין קַדִּישִׁין עֲלָאִין, אֶקְרוּן יוֹמֵי דְשָׁמַא
קַדִּישָׁא אֲתַבְּלִיל בְּהוּ, וְאִינוּן אֲתַבְּלִילן בִּיה. וּבָאָה
חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
בּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, עָלֵיהוּ כְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם
תִּדְבְּקוּם בְּיָי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בּוֹלְכֶם הַיּוֹם. (דף צ' ע"א)

כִּבְר אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. (שמות כ) רַבִּי חֲזִיא פְתַח,
(בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגו'. וְנָהָר, דָּא
נְבִיעוֹ דְּמַבּוּעָא, דְּנִפְיָא תְּדִיר וְלֹא פִסַּק. וּמִנְהָרָא
דְּמַבּוּעָא דָּא, אֲתַשְׁקִיא כָּל גִּנְתָּא דְּעֵדֶן. וְהָהוּא
נִהָרָא דְּמַבּוּעָא קַדִּישָׁא, אֶקְרִי א"ב. מָאִי טַעְמָא.
מִשּׁוּם דְּאִיהוּ נְבִיעָא לְאַתּוּנָא לְגִנְתָּא.

רַבִּי אָבָא אָמַר, עֵדֶן מִמֶּשׁ אֶקְרִי אָב. מִשּׁוּם דְּהָאִי
עֵדֶן, מִשְׁתַּבַּח מִהָהוּא אַתָּר, דְּאֶקְרִי אִין.

לשון הקודש

כִּבְר אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. רַבִּי חֲזִיא
פְתַח, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגו'. וְנָהָר
— זו גביעת המעין שיוצא תמיד ולא
פוסק, ומנהר המעין הזה נשקה כל גן
העדן. ואותו נהר של המעין הקדוש
נקרא א"ב. מה הטעם? משום שהוא
נובע לזון את הגן.

רַבִּי אָבָא אָמַר, עֵדֶן מִמֶּשׁ נִקְרָא אָב,

הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. שֵׁשֶׁת יָמִים וַדָּאִי,
וְהִנֵּי יוֹמִים קַדִּישִׁים הָעֲלִיזִים
הִלְלוּ נִקְרָאִים יָמִים שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִכְלָל
בָּהֶם, וְהֵם נִכְלָלִים בּוֹ. אֲשֶׁרִי חֲלָקֶם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
בּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, עָלֵיהֶם כְּתוּב (דברים ד)
וְאַתֶּם תִּדְבְּקוּם בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בְּכֻלְכֶּם
הַיּוֹם.

וּבְגִינִי כֶּךָ, אֶקְרִי אָב. וְהָא אוֹקִימָנָא, מֵאַתֵּר דְּשָׂאֲרִי
לְאַתְמִשְׁכָּא כֻּלָּא, אֶקְרִי אַתָּה, וְאֶקְרִי אָב. כְּמָה
דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כִּבְדַּת אֶת אָבִיךָ, דָּא קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וְאַתְּ אִמְךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
אַתְּ אָבִיךָ, אֶת דִּיִּיקָא, לְאַכְלֵלָא שְׂכִינְתָּא (ד"א עילאָה).
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כִּבְדַּת אֶת אָבִיךָ, סְתָם. וְאַתְּ אִמְךָ,
סְתָם. דְּהָא כֻּלָּא הָוָה בְּמִנְיָנָא. אֶת, לְרַבּוֹת כָּל מַה
דְּלַעֲיֵילָא וְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הֵאִי דְאָמַר רַבִּי אַבָּא, מֵאַתֵּר
דְּשָׂאֲרִי לְאַתְמִשְׁכָּא כֻּלָּא, אֶקְרִי אַתָּה, שְׂפִיר.
דְּהָא אוֹלִיפְנָא, תְּחוּא דְטָמִיר וְלֹא אֵית בֵּיה
שִׁירוּתָא, קָרִינֵן הוּא. מֵאַתֵּר דְּשִׁירוּתָא אֲשַׁתְּכַח,
קָרִינֵן אַתָּה. וְאֶקְרִי אָב. וְכֻלָּא חַד. בְּרִיךְ שְׁמִיָּה
לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא אָמֵן.

לשון הקודש

שְׂכִינָה (עליונה). רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כִּבְדַּת אֶת
אָבִיךָ - סְתָם. וְאַתְּ אִמְךָ - סְתָם. שְׁהֲרִי
הַכֹּל הִזְהָ בְּמִנְיָן. אֶת - לְרַבּוֹת כָּל מַה
שְׁלַמְעֵלָה וּמִטָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, זֶה שְׁאָמַר רַבִּי אַבָּא,
מִמָּקוֹם שְׁמַתְחִיל לְהַמְשִׁךְ הַכֹּל, נִקְרָא
אַתָּה, יָפָה. שְׁהֲרִי לְמַדְנֵנו שְׁאוֹתוֹ הַנִּסְתָּר
וְאֵין בּוֹ הַתְּחִלָּה נִקְרָא הוּא. מִמָּקוֹם

מִשּׁוֹם שְׁעָדֵן זֶה נִמְצָא מֵאוֹתוֹ מָקוֹם
שְׁנִקְרָא אֵין, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ נִקְרָא אָב. וְהֲרִי
בְּאַרְנֵנוּ, מִמָּקוֹם שְׁמַתְחִיל לְהַמְשִׁךְ הַכֹּל
נִקְרָא אַתָּה, וְנִקְרָא אָב, כְּמוֹ שְׁנִקְרָא
(ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כִּבְדַּת אֶת אָבִיךָ - זֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאַתְּ אִמְךָ - זֶה כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. אֶת אָבִיךָ, אֶת דִּיקָא, לְהַכְלִיל

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וְדָאֵי כֹלָא חַד. כִּבֵּד אֶת אַבִּיךָ,
 דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵת אִמְךָ, דָּא כְּנֻסַת
 יִשְׂרָאֵל. דִּהָא תִּנּוּן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתִיב (דברים יד)
 בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם, הֵהוּא אֲתֵר דְּאַקְרִי בָּנִים.
 וּבְגִינִי כִךְ סְתִימָא דְּמִלָּה, כִּבֵּד אֶת אַבִּיךָ וְאֵת
 אִמְךָ, לֹא־כִלְלָא כֹלָא, דְּלַעֲיֻלָּא וְתַתָּא. ר' יִצְחָק
 אָמַר, לֹא־כִלְלָא בִּיה רַבִּיָּה, דִּהוּא אָעִיל לִיה לַעֲלָמָא
 דְּאִתִּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכִלְלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא חַוִּי.

תָּאנָא, בְּהִנֵּי חֲמֵשׁ אַמִּירֹן, כָּלִיל כֹּלָא. בְּהִנֵּי חֲמֵשׁ
 אַמִּירֹן, אֲתַגְלִיפּוּ חֲמֵשׁ אַחֲרָנִין, וְדָאֵי חֲמֵשׁ
 גּוֹ חֲמֵשׁ. הָא כִּיצַד. אֲנָכִי יוֹ אֱלֹהֶיךָ, לְקַבֵּל לֹא
 תִרְצַח. דְּתַנִּינֵן, (אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה) תִּרְיִן אֵלִין,

לשון הקודש

שְׁלַמְעֵלָה וְשְׁלַמְטָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
 לְהַכְלִיל בּוֹ אֶת רַבּוֹ, שֶׁהוּא מְכַנֵּס אוֹתוֹ
 לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוּא
 בְּכִלְל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁנִינּוּ, בְּחֵמֶשׁ הָאֻמִּירוֹת הִלְלוּ כָּלֹל
 הַכֹּל. בְּחֵמֶשׁ הָאֻמִּירוֹת הִלְלוּ נְחֻקְקוֹ
 חֲמֵשׁ אַחֲרוֹת, וְדָאֵי חֲמֵשׁ תּוֹךְ הַחֲמֵשׁ.
 הַכִּיצַד? אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ – כְּנֻגַּד לֹא
 תִרְצַח. שְׁשִׁנִּינוּ, (אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה)
 שְׁנֵי אֱלֹהִים בְּכִלְל אֶחָד נִכְלָלוּ, שְׁמִי

שֶׁהָרָאשִׁית נִמְצְאָת נִקְרָא אֵתָהּ. וְנִקְרָא
 אָב. וְהַכֹּל אַחֵר. בְּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם
 וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וְדָאֵי הַכֹּל אַחֵר. כִּבֵּד
 אֶת אַבִּיךָ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵת
 אִמְךָ – זֶה כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ,
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב בָּנִים אַתֶּם לַה'
 אֱלֹהֵיכֶם – אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא בָּנִים.
 וּמִשּׁוֹם כִּךְ הִסְתִּימוֹת שֶׁל הַדְּבָר, כִּבֵּד
 אֶת אַבִּיךָ וְאֵת אִמְךָ, לְהַכְלִיל אֶת הַכֹּל

בְּכֻלָּא חָדָא אֶתְכִּילִין, דְּמֵאן דְּקָטִיל, אֲזַעִיר
 דְּמוּתָא וְצִלְמָא דְּמֵאֲרִיָּה. דְּכֵתִיב, (בראשית ט) כִּי בְּצִלְם
 אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְכֵתִיב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת
 חֲבִסָא דְּמוּת בְּמֵרָאָה אָדָם.

אָמַר ר' חֵיִיא, כְּתִיב (בראשית ט) שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם
 בָּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפֹךְ וְגו', (שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם) מֵאן
 דְּשִׁפִּיךְ דָּמָא, בָּאֵלּוּ אֲזַעִיר דְּמוּתָא וְצִלְמָא דְּלֵעִילָא,
 כְּלוּמַר, לָא אֲזַעִיר דְּמוּתָא דָּא, אֱלָא דְּמוּתָא אַחֲרָא,
 מִשְׁמַע דְּכֵתִיב שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפֹךְ.
 בָּאָדָם עֲלָאָה, מָטִי הֵאֵי פְּגִימוּתָא, מִהֲחֻוּא דְּמָא
 דְּאוּשִׁיד. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם כִּי בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה
 אֶת הָאָדָם. וּבְגִין כֵּךְ, הָא בְּהָא תִּלְיָא.

לֹא יִהְיֶה לָּךְ, לְקַבֵּל לֹא תִנָּאֵף דָּא מִשְׁקַר בְּשָׂמָא
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֶתְרָשִׁים בִּיה בְּבֵר נֶשׁ.

לשון הקודש

דְּמוּת זו, אֱלָא דְּמוּת אַחֲרָת, מִשְׁמַע
 שְׂכֵתוּב שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם דְּמוֹ
 יִשְׁפֹךְ. בָּאָדָם הַעֲלִיין מִגִּיעַ הַפֶּגֶם הֵזָה
 מֵאוּתוֹ דָּם שִׁשְׁפֹךְ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי
 בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וּמִשּׁוּם
 כֵּךְ זֶה בְּזוֹה תִּלְוִי.

לֹא יִהְיֶה לָּךְ – כְּנֶגֶד לֹא תִנָּאֵף. זֶה
 מִשְׁקַר בְּשָׂמוֹ שֶׁל הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

שְׁהוּרָג מִקְטִין הַדְּמוּת וְצִלְם שֶׁל רְבוּנוּ,
 שְׂכֵתוּב (בראשית ט) כִּי בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה
 אֶת הָאָדָם, וְכֵתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת
 חֲבִסָא דְּמוּת בְּמֵרָאָה אָדָם.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כְּתוּב (בראשית ט) שִׁפְךָ
 דָּם הָאָדָם בָּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפֹךְ וְגו'. (שִׁפְךָ דָּם
 הָאָדָם) מִי שִׁשְׁפֹךְ דָּם בָּאֵלּוּ מִקְטִין הַדְּמוּת
 וְהַצִּלְם שְׁלִמְעֵלָה. כְּלוּמַר, לֹא הַקְטִין

וּבָדָא, בְּמָה וּבְמָה חֻבִּין וְגִזְרִין וְעֹנְשֵׁין, תִּלְיִין.
וּמֵאן דְּמִשְׁקַר בְּהָא, מִשְׁקַר בֵּיהּ בְּמִלְכָּא, דְּכִתִּיב,
(הושע ה) בִּי' בָּגְדוּ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ. וְכִתִּיב לֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם, וְהָא בְּהָא תִלְיָא.

לֹא תִשָּׂא לְקַבֵּל לֹא תִגְנוֹב. וְכִתִּיב (משלי כט) חוֹלֵק
עִם גֵּנֵב שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ אֶלֶּה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד.
וְדָאִי הָא בְּהָא תִלְיָא, דְּהָא גֵנְבָא לְדָא אֲזִדְמֹן,
לְאוּמָאָה בְּשִׁקְרָא. מָאן דְּעָבִיד דָּא, עָבִיד דָּא.

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, לְקַבֵּל לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְךָ עַד
שָׁקֶר. דְּאָמַר ר' יוֹסִי, שַׁבַּת סִּהְדוּתָא אֶקְרִי.
וּבְעֵי בַר נָשׁ לְסִהְדָּא עַל הָא דְּכִתִּיב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים
עָשָׂה יי' וְגו'. וְשַׁבַּת כָּלְלָא (נ"א סִּהְדוּתָא) דְּכָלְלָא. וְאָמַר
ר' יוֹסִי, מָאִי דְּכִתִּיב, (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֶמֶת לִיעֲקֹב, בְּמָה
דָּאֵת אָמַר (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת,

לשון הקודש

הַגֵּנֵב לְזֶה מִזְדִּמֵּן, לְהִשָּׁבַע בְּשִׁקְרָא. מִי
שְׁעוּשָׂה זֶה, עוֹשֶׂה זֶה.

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת – בְּגִנְדָּא לֹא תַעֲנֶה
בְּרַעְךָ עַד שָׁקֶר. שְׂאֵמַר רַבִּי יוֹסִי, שַׁבַּת
נִקְרְאָת עֲדוּת, וְצִרְיָהּ הָאָדָם לְהַעֲדִיד עַל
זֶה, שַׁבְּתוֹב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְגו'.
וְשַׁבַּת כָּלְלָא (עֲדוּת) שֶׁל הַבֵּל. וְאָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מַה שַׁבְּתוֹב (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֶמֶת
לִיעֲקֹב, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי

שְׁנַרְשָׁם בְּאָדָם. וּבְזֶה כְּמָה וּכְמָה חֻטָּאִים
וְגִזְרֹת וְעֹנְשִׁים תִּלְוִיִּים. וּמִי שֶׁמִּשְׁקַר
בְּזֶה, מִשְׁקַר בּוֹ בְּמִלְכָּה, שַׁבְּתוֹב (הושע ה)
בְּה' בָּגְדוּ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ. וְכִתוּב לֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם, וְזֶה בְּזֶה
תִּלְוִי.

לֹא תִשָּׂא – בְּגִנְדָּא לֹא תִגְנוֹב. וְכִתוּב (משלי
כט) חוֹלֵק עִם גֵּנֵב שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ אֶלֶּה יִשְׁמַע
וְלֹא יִגִּיד. וְדָאִי זֶה בְּזֶה תִלְוִי, שְׁהָרִי

וּמֵאֵן דְּאַסְהִיד שְׁקָרָא, מְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת, דְּהִיא
בְּהִדּוּתָא דְקָשׁוּט, וּמֵאֵן דְּמְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת, מְשַׁקֵּר
בְּאוּרֵייתָא כֻּלָּא. וּבִגִּין כֵּךְ, הָא בְּהָא תִּלְיָא.

כִּבְדֵּךְ אֶת אָבִיךָ, לִקְבֹּל לֹא תַחֲמֹד אִשֶּׁת רַעְךָ.
וְאָמַר ר' יִצְחָק, כִּבְדֵּךְ אֶת אָבִיךָ, אָבִיךָ
מִמֶּשׁ. דְּהִיא מֵאֵן דְּתַחֲמִיד אֶתְתָּא, וְאוּלִיד בֵּר, תַּהוּא
בֵּר אוֹקִיר לְאַחְרָא, דִּלָּא (דף צ' ע"ב) אָבוּי. וּכְתִיב כִּבְדֵּךְ
אֶת אָבִיךָ וְגו', לֹא תַחֲמֹד בֵּית רַעְךָ, שְׂדֵהוּ. וּכְתִיב
הָכֵא, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יִי' אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ. תַּהוּא
דִּיחָב לָךְ, יְהִיא דִּילָךְ, וְלֹא תַחֲמֹד אַחְרָא. וְדָאִי הָא
בְּהָא תִּלְיָא.

וְאֵלֶּיךָ חֲמֵשׁ קַדְמָאִי, כְּלִילֵן חֲמֵשׁ אַחֲרָנִין. וּבִגִּינִי
כֵּךְ, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. דְּכֻלָּא
אֶתְעָבִיד יְמִינָא. וְעַל דָּא, בְּתַחֲמֻשָּׁה קָלִין אוּרֵייתָא

לשון הקודש

האחר שאינו אביו, וכתוב כבוד את
אביך וגו', לא תחמד בית רעך שדהו.
וכתוב כאן, על האדמה אשר ה' אלהיך
נתן לך. אותו שנתן לך יהיה שלך, ולא
תחמד אחר. ודאי שזה תלוי בזה.

ואלו החמש הראשונות כוללות חמש
אחרונות, ומשום כך, (דברים לג) מימינו
אש דת למו. שהכל נעשה ימין. ועל זה

ישראל את השבת, ומי שמעיד שקר –
משקר בשבת, שהיא עדות אמת. ומי
שמשקר בשבת – משקר בכל התורה.
ומשום כך זה בזה תלוי.

כבוד את אביך – כנגד לא תחמד
אשת רעך. ואמר רבי יצחק, כבוד את
אביך – אביך ממש. שהרי מי שחומד
אשה ומוליד בן, ההוא מכבוד את

אֶתִּי־הִיבַת. אָמַר ר' יְהוּדָה, בָּלְהוּ הָיוּ חֲמִשׁ גּוֹ
חֲמִשׁ. לִקְבִּלְהוֹן חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה.

תֵּאֲנִי ר' אֶלְעָזָר, בְּאֵלִין עֶשֶׂר אַמִּירָן, אֶתְגַּלִּיפוּ כָּל
פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, גְּזִירִין וְעוֹנָשִׁין. דְּכִיָּא
וּמִסְאָבָא. עֲנָפִין וְשָׂרְשִׁין. אֵילָנִין וְנִטְיַעִין. שְׂמִיָּא
וְאַרְעָא. יָמָא וְתַהוֹמֵי. דִּהָא אוֹרֵייתָא שְׂמָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא הָוִי, מַה שְׂמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד
הוּא אֶתְגַּלִּיף בְּעֶשֶׂר אַמִּירָן, אוֹף אוֹרֵייתָא
אֶתְגַּלִּיפָא בְּעֶשֶׂר אַמִּירָן. אֵלִין עֶשֶׂר אַמִּירָן אֵינוֹן
שְׂמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא. וְאוֹרֵייתָא כֹּלָא שְׂמָא
חַד הָוִי, שְׂמָא קִדִּישָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא מִמֶּשׁ.

זָבָאָה חוֹלְקִיה, דְּמֵאן דְּזָבִי בָּהּ. מָאן דְּזָבִי
בְּאוֹרֵייתָא, זָבִי בְּשְׂמָא קִדִּישָׁא. (דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד
הוּא מִמֶּשׁ) ר' יוֹסִי אָמַר, בְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא מִמֶּשׁ זָבִי,

לשון הקודש

בְּחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כָּלֵם הָיוּ חֲמִשׁ בְּתוֹךְ חֲמִשׁ,
כַּנְגָּדִים חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּעֶשֶׂר הָאֻמִּירוֹת
הִלְלוּ נִחְקְקוּ כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, גְּזֵרוֹת
וְעֲנָשִׁים, מָהוֹר וּמָמָא, עֲנָפִים וְשָׂרְשִׁים,
אֵילָנוֹת וְנִטְעִים, שָׁמִים וְאַרְצֵן, יָם
וְתַהוֹמוֹת, שְׁחֵרֵי הַתּוֹרָה הֵיא שְׁמוֹ שֶׁל
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, זֹכָה
בְּקוּדֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִמֶּשׁ (וּבְנִסָּת יִשְׂרָאֵל),

בְּחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כָּלֵם הָיוּ חֲמִשׁ בְּתוֹךְ חֲמִשׁ,
כַּנְגָּדִים חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּעֶשֶׂר הָאֻמִּירוֹת
הִלְלוּ נִחְקְקוּ כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, גְּזֵרוֹת
וְעֲנָשִׁים, מָהוֹר וּמָמָא, עֲנָפִים וְשָׂרְשִׁים,
אֵילָנוֹת וְנִטְעִים, שָׁמִים וְאַרְצֵן, יָם
וְתַהוֹמוֹת, שְׁחֵרֵי הַתּוֹרָה הֵיא שְׁמוֹ שֶׁל
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. מַה שְׁמוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ

(ס"א ובגסת ישראל) דִּהָא הוּא וּשְׁמִיָּה חַד הוּא, בְּרִידִי
שְׁמִיָּה לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין אָמֵן.

לֹא תַעֲשֹׂן אֶתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב. (שמות כ)
אָמַר ר' יוֹסִי, (ד"א לֹא גָרְסִינָן מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּכַתִּיב,) (חגי
ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, אֵף עַל גַּב דְּלִי הַכֶּסֶף וְלִי
הַזָּהָב, לֹא תַעֲשֹׂן אֶתִּי, אֶתִּי: כְּלוּמַר אוֹתִי.

אָמַר ר' יִצְחָק, כְּתִיב (ירמיה י') מֵאִין כָּמוֹךָ יי' גָּדוֹל
אַתָּה וְגָדוֹל שְׁמֹךְ בְּגִבּוֹרָה וְגו', (גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל
שְׁמֹךְ) גָּדוֹל אַתָּה, הֵיִינוּ לִי הַכֶּסֶף. וְגָדוֹל שְׁמֹךְ
בְּגִבּוֹרָה, הֵיִינוּ וְלִי הַזָּהָב. אֵלִין תִּרִּין גִּוּוֹנִין לֹא
מִתְחַזְּיִין, וְלֹא מִתְפָּאֲרִין, כִּד אֵינוֹן גְּלִיפִין בְּאַתָּר
חַד, בָּאֵן אַתָּר אֶתְגְּלִיפּוּ. בִּישְׂרָאֵל. כָּאֵן אֶתְחַזּוֹן
גִּוּוֹנִין לְאַתְפָּאֲרָא, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

לשון הקודש

וְגו'. (גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שְׁמֹךְ) גָּדוֹל אַתָּה – הֵיִנוּ
לִי הַכֶּסֶף. וְגָדוֹל שְׁמֹךְ בְּגִבּוֹרָה – הֵיִנוּ
וְלִי הַזָּהָב. שְׁנֵי הַגִּוּוֹנִים הָלָלוּ לֹא נִרְאִים
וְלֹא מִתְפָּאֲרִים, פֶּרֶט לְכַשֶּׁהֶם חֲקוּקִים
בְּמָקוֹם אֶחָד. בְּאִיזָה מָקוֹם נִחְקֻקוּ?
בִּישְׂרָאֵל. כָּאֵן נִרְאִים הַגִּוּוֹנִים לְהִתְפָּאֵר,
בְּכַתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֶתְפָּאֵר.

שְׁהָרִי הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם
וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.
לֹא תַעֲשֹׂן אֶתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שְׁכַתוּב (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. אֵף עַל
גַּב שְׁלִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב – לֹא תַעֲשֹׂן
אֶתִּי. אֶתִּי, כְּלוּמַר אוֹתִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב (ירמיה י') מֵאִין
כָּמוֹךָ ה' גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שְׁמֹךְ בְּגִבּוֹרָה

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ישעיה סא) שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בַּה' תִּגַּל נַפְשִׁי בֵּאלֹהֵי וְגו', וּבָאָה חוֹלְקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, מַעֲמִין עוֹבְדֵי עֲבֹדַת כּוֹכְבִּים וּמִזְלוֹת, דְּחֲדוּתָא וְתַפְנוּקָא דְלַהוֹן בְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכֹתִיב שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בִּי'. בִּיּוֹן דְּאָמַר בִּי', אֲמַאי כְּתִיב בֵּאלֹהֵי. אֵלָּא הָכִי אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אִי בִּרְחֵמֵי אֲתִי עָלְנָא, שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בִּי'. אִי בְּדִינָא, תִּגַּל נַפְשִׁי בֵּאלֹהֵי.

מָאִי טַעְמָא. מַשּׁוּם דְּאֵלִין בִּיהּ אֲתַגְלִיפוּ, דְּכֹתִיב, (ישעיה סא) כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי יִשַׁע. מַהוּ בְּגָדֵי יִשַׁע. גְּוֹוִינִן, דְּאֲתַגְלִיפוּ לְאַסְתַּכְּלָא בִּיהּ. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שמואל ב כב) יִשַׁעוּ וְגו' אֶל יִי'. יִשַׁע אֲסַתְּכְלוּתָא הוּא. מָאֵן דְּבָעֵי לְאַסְתַּכְּלָא בִּי, בְּגִוּוִינִן דִּילִי יִסְתַּכֵּל. מָאִי טַעְמָא. מַשּׁוּם דְּכֹתִיב, (ישעיה סא) מְעִיל צִדְקָה יַעֲטֵנִי, צִדְקָה מִמֶּשׁ, דְּגִוּוִינִן בִּיהּ אֲתַגְלִיפוּ.

לשון הקודש

בה', ואם בדין - תגל נפשי באלהי. מה הטעם? משום שאלה נחקקו בו, שכתוב כי הלבישני בגדי ישע. מה זה בגדי ישע? גונים שנקחקו להסתכל בו, כמו שנאמר ישעו וגו' אל ה'. ישע הוא הסתכלות. מי שרוצה להסתכל בו, יסתכל בגונים שלי. מה הטעם? משום שכתוב מעיל צדקה יעטני, צדקה ממשי,

רבי יהודה פתח, (שם סא) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי וגו'. אשרי חלקם של ישראל מעמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות, שהשמחה והתפנוק שלקם בקדוש-ברוך-הוא, שכתוב שוש אשיש בה'. ביון שאמר בה', למה כתוב באלהי? אלא כך אמרו ישראל: אם ברחמים בא עלינו - שוש אשיש

בְּחֶתֶן יִבְהֶן פֶּאֶר, הָא גִּוּנָא חַד. וְכַכְלָה תַּעֲדָה
כְּלִיָּה, הָא גִּוּנָא אַחֲרָא. וְכַד גִּוּוּנִין מִתְחַבְּרִין, בִּיה
שַׁעֲתָא אֶתְחַזִּין, וְכַלְהוּ תַּאיבִין לְאַחֲזָא, וְלֹא־סִתְּכִלָּא בִּיה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בִּי, תִּרִין חֲדוּן. בִּי:
בְּרַחֲמֵי. תִּגַּל נַפְשִׁי, הָא (חַד חֲדוּה) בְּדִינָא. אָמַר
ר' יְהוּדָה, בְּכַלָּא חֲדוּה עַל חֲדוּה. וְחֲדוּה דְּצִיּוֹן,
זְמִין קֹדֶשׁא בְּרִידָא הוּא לְאַחֲזָא לְיִשְׂרָאֵל,
בְּחֲדוּתָא יִתִּיר מִכְּלָא, דְּכִתִּיב, (ישעיה לה) וּפְדוּיִי יִי:
יְשׁוּבוּן וּבֹאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְגו', וּפְדוּיִי יִי: יְשׁוּבוּן, הָא
חַד. וּבֹאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה, הָא תִּרִי. וְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל
רֹאשָׁם, הָא תִּלַּת. שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יְשִׁיגוּ, הָא אַרְבַּע.
לְקַבְּלִיהוֹן דְּאַרְבַּע זְמַנִּין דְּאַתְּפֹזְרוּ יִשְׂרָאֵל בִּינֵי
עַמֻּמֵּיָא. וְכַדִּין כְּתִיב (ישעיה יב) וְאַמְרַתֶּם בַּיּוֹם הַזֶּה
חוֹדוֹ לַיִּי קָרְאוּ בְּשֵׁמוֹ וְגו'.

לשון הקודש

בְּכַל שִׁמְחָה שֶׁל שִׁמְחָה. וְחֲדוּה שֶׁל צִיּוֹן
עֲתִיד הַקֹּדֶשׁ בְּרִידָא הוּא לְשִׁמְחָה אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְחָה יִתְרָה מִחֻבֵּל, שְׁכַתוּב
(שם לה) וּפְדוּיִי ה' יְשׁוּבוּן וּבֹאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה
וְגו'. וּפְדוּיִי ה' יְשׁוּבוּן - הָרִי אַחַת. וּבֹאוּ
צִיּוֹן בְּרִנָּה - הָרִי שְׁתֵּי. וְשִׁמְחַת עוֹלָם
עַל רֹאשָׁם - הָרִי שְׁלֹשׁ. שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה
יְשִׁיגוּ - הָרִי אַרְבַּע. בְּנִגְדָם שֶׁל אַרְבַּע

שְׁהַגֻּנִים נִחְקְקוּ בוֹ. בְּחֶתֶן יִבְהֶן פֶּאֶר, זֶה
גִּוּן אַחֵר. וְכַכְלָה תַּעֲדָה כְּלִיָּה, זֶה גִּוּן
אַחֵר. וְכַשֶּׁהַגֻּנִים מִתְחַבְּרִים, בְּאוֹתָהּ
שַׁעֲה נִרְאִים, וְכֻלָּם מִשְׁתַּקְקִים לְרֹאוֹת
וְלִהְיוֹת כֻּלָּם בִּי.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בִּה' - שְׁתֵּי
חֲדוּת. בִּה' - בְּרַחֲמִים. תִּגַּל נַפְשִׁי -
הָרִי (אַחַת בְּחֲדוּה) בְּדִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,

השלמה מהחשמטות (סימן ב)

וְאֵלֹהִים י"ב פְּקוּדִין. א' יְחֹד יי'. ב' לִירָאָה אֵת
 יי'. ג' לְמַנְדַּע דְּאִית דִּיין וְאִית אֲנִר טָב וְכו'.
 ד' לְקַדֵּשׁ אֵת יי'. ה' לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם שְׁחֵרִית מְנַחָה
 עֶרְבִית. ו' לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה. ז' לְמוֹל אֵת הַבֶּן. ח' קַדֵּשׁ
 לִי כָּל בְּכוֹר. ט' תְּפִילִין. י' צִיצִית. י"א מְזוּזָה. י"ב
 לְמִסּוֹר נַפְשׁוֹ בְּדִבְקוֹת (ה'). אֵלֹהִים י"ב פְּקוּדִי
 שְׁמוֹר. א' דָּלָא לְמִיָּהֵב רַבּוֹ לַעֲבוּדָה זָרָה. ב' דָּלָא
 לְמִבְּנֵי מַגִּדָּל לַעֲבוּדָה זָרָה. ג' אֵל תִּפְנוּ וְגו' (שְׁלָא)
 לְהִרְהֵר אַחֲרֵיהֶם. ד' לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. ה' דָּלָא
 לְאַתְּפִיָּיא, דִּהְיִינוּ לֹא תַעֲבִדִם. ו' דָּלָא לְהַחֲלִיף
 יְחֹדָא דְּמֵאֲרִיָּה דִּהְיִינוּ הַחֲמִיר. ז' דָּלָא לְהִרְהֵרָא,
 דִּהְיִינוּ לֹא תִתּוּרוּ וְגו'. ח' שְׁלָא לְשֹׂאֵל בְּאוֹב. ט'
 שְׁלָא לְשֹׂאֵל בִּידְעוֹנִי. י' שְׁלָא לְדְרוֹשׁ אֶל הַמֵּתִים.

לשון הקודש

י - ציצית. יא - מזוזה. יב - למסור
 נפשו בדבקות. אלו הם י"ב מצוות
 שמו: א - שלא לתת מגדלה לעבודה
 זרה. ב - שלא לבנות מגדל לעבודה
 זרה. ג - אל תפנו וגו', (שלא)
 אחריהם. ד - לא תשתחוה להם. ה -
 שלא להפגע, זהו לא תעבדם. ו - שלא
 להחליף יחוד של רבנו, זהו החמיר. ז
 - שלא להרהר, זהו לא תתורו וגו'. ח
 - שלא לשאל באוב. ט - שלא לשאל

פעמים שהתפזרו ישראל בין העמים,
 ואז כתוב (שם יב) ואמרתם ביום ההוא
 הודו לה' קראו בשמו וגו'.

השלמה מהחשמטות (סימן ב)

וְאֵלֹהִים הן י"ב מצוות: א - יחוד ה'. ב -
 לִירָאָה אֵת ה'. ג - לדעת שיש דין ויש
 שָׂכָר טוֹב וְכו'. ד - לְקַדֵּשׁ אֵת ה'. ה -
 לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם שְׁחֵרִית מְנַחָה
 עֶרְבִית. ו - לַעֲסֹק בְּתוֹרָה. ז - לְמוֹל אֵת
 הַבֶּן. ח - קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר. ט - תְּפִילִין.

י"א דָּלָא לְמַעַבְדַּ תְּרִשִּׁין דִּהִינֵנו וְחוּבְר תְּחַבֵּר. י"ב וְשֵׁם
אֱלֹהִים אַחֲרִים שְׁלָא תִזְכִּירוּ: (עד כאן מדהשמטות).

וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. (שמות כ) כָּל
הַדְּבָרִים, כָּלֵלָא דָּא, הוּא כָּלֵלָא דְכָלָא,
כָּלֵלָא דְלַעִילָא וְתַתָּא.

אֲנָכִי, רָזָא דְעֵלְמָא עֲלָאָה, בְּרָזָא דְשָׁמָא קַדִּישָׁא
יִה"ו. אֲנָכִי, אֲתַנְלִיא וְאֲתַנְנִיו. אֲתַנְלִיא
בְּרָזָא קַדִּישָׁא דְכַרְסִיָּא, וְסִיחָרָא קִימָא בְּשְׁלִימוֹ
בְּחָדָא, בְּד שְׁמִשָׁא שְׁלֵטָא, וְסִיחָרָא אֲתַנְהִירָת,
וְלִית לָהּ שְׁבַחָא, בְּר שְׁבַחָא (דף צ"א ע"א) דְנִהוּרָא
דְנִהִיר עֲלָהּ.

אֲנָכִי, בְּאַשְׁלֻמוֹת רָזִין דְשְׁלִימוֹ דְכוּרְסִיָּא לְתַתָּא,
וְאַסְתָּלְקוּ חִיּוֹן קַדִּישִׁין, וְאִיהִי אֲתַתְקַנָּת
בְּתַקוּנָהָא. וְכַד אִיהִי שְׁפִירָא בְּחִיּוֹ, וּבַעֲלָה אֲתִי
לְגַבְהָא, בְּדִין אֲקָרִי אֲנָכִי.

לשון הקודש

השם הקדוש יִה"ו. אֲנָכִי, נִגְלָה וְנִגְנָנִי,
נִגְלָה בְּסוּד קְדוּשָׁא שֶׁל הַכֶּסֶּם, שֶׁהִלְכָנָה
עוֹמֶדֶת בְּשִׁלְמוֹת בְּאַחֶר, בְּשֶׁהִשְׁמַשׁ
שׁוֹלֵט וְהִלְכָנָה מְאִירָה, וְאִין לָהּ שְׁבַח
פְּרָט לְשִׁבְחָא שֶׁל הָאוֹר שְׁמַאִיר עָלֶיהָ.
אֲנָכִי, בְּהִשְׁלֵמַת סוּדוֹת שֶׁל שְׁלֻמוֹת שֶׁל
הַכֶּסֶם לְמַטָּה, וְהִתְעַלּוּ הַחַיּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת,

בִּידְעוּנִי. י – שְׁלָא לְדְרִשׁ אֶל הַמַּתִּים. יא
– שְׁלָא לַעֲשׂוֹת בְּשָׁפִים, זֶהוּ וְחוּבְר תְּחַבֵּר.
יב – וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים שְׁלָא תִזְכִּירוּ:
וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.
כָּל הַדְּבָרִים – כָּלֵל זֶה הוּא כָּלֵל שֶׁל
הַכֵּל, כָּלֵל שֶׁל מַעֲלָה וּמַטָּה.
אֲנָכִי, סוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּסוּד

אָנְכִי, רָזָא דְכָלָא בַּחֲדָא, בְּכִלְלָא דְכָל אַתּוּן,
 בְּשִׁבְלִי אוֹרֵייתָא, דְּנִפְקוּ מִגּוֹ רָזָא עֲלָאָה,
 בְּהֵאֵי אָנְכִי, תְּלִיין רִזִּין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. אָנְכִי, רָזָא
 לְמִיָּהֵב אָנֶר טָב לְצַדִּיקָיָא, דְּקָא מְחַכֵּן לִיה וְנִטְרִי
 פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, בְּהֵאֵי, אִית לֹון בְּטַחוּנָא בְּדָקָא חֲזִי
 לְעֲלָמָא דְאַתִּי, וְסִימְנִיד (בראשית מא) אָנִי פֿרַעָה.

אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָךְ, אַתְּמֶר בְּרָזָא דְאוֹרֵייתָא,
 וְדָא אִיהוּ זְכוֹר וְשְׁמוֹר. אָנְכִי, רָזָא סְתִימָא
 וְגִנְיָ, בְּכָל אֵינוֹן דְּרָגִין דְּעֲלָמָא עֲלָאָה, בְּכִלְלָא
 חֲדָא. וְכִיּוֹן דְּאַתְּמֶר אָנְכִי, אַתְּחַבֵּר פֿלָא בַּחֲדָא,
 בְּרָזָא חֲדָא.

אָנְכִי, רָזָא דְתֵרִין פֿרֶסוֹן. אָנִי יִי דְכוּרְסִיא אַחֲרָא
 (נ"א אָנִי בּוּרְסִיא חֲדָא. כ', בּוּרְסִיא אַחֲרָא עֲלָאָה.)

לשון הקודש

— אָנִי פֿרַעָה.

אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָךְ נֶאֱמַר בְּסוּד הַתּוֹרָה,
 וְזֶהוּ זְכוֹר וְשְׁמוֹר. אָנְכִי, סוּד נִסְתָּר וְגִנְיָ
 בְּכָל אוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 בְּכִלְלָא אַחֵר. וְכִיּוֹן שְׁנֶאֱמַר אָנְכִי, הַתְּחַבֵּר
 הַכֹּל בְּאַחֵר, בְּסוּד אַחֵר.

אָנְכִי, סוּד שֶׁל שְׁנֵי בְּסֻאוֹת. אָנִי ה' —
 שֶׁל בְּסֵא אַחֵר. (אָנִי — בְּסֵא אַחֵר. כ' — בְּסֵא אַחֵר

עֲלִיּוֹן).

וְהִיא הַתְּתַקְנָה בְּתַקּוּנֶיהָ. וּכְשֶׁהִיא יָפָה
 לְמִרְאָה וּבַעֲלָה בָּא אֵלֶיהָ, אִזּוּ נִקְרָאת
 אָנְכִי.

אָנְכִי, סוּד שֶׁל הַכֹּל בְּאַחֵר, בְּכִלְלָא שֶׁל
 כָּל הָאוֹתוּת בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה שֶׁיֵּצְאוּ
 מִתּוֹךְ סוּד עֲלִיּוֹן. בְּאָנְכִי הִנֵּה תְּלוּיִים
 עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּוֹנִים. אָנְכִי, סוּד לְתַת
 שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים שְׁמַחֲבִים לוֹ
 וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, בְּזֶה יֵשׁ
 לָהֶם בְּטַחוֹן פֿראוֹי לְעוֹלָם הַבָּא, וְסִימְנִיד

אֲנֹכִי, דָּקָא אֶתְדָּבִי מִקְדָּשָׁא, וְנוֹכְרָאָה לָא אֶתְקַרַּב
 בְּחֵרִיָּה, וּמִקְדָּשָׁא נָחִיר בְּלַחֲדוּי, דָּקָא
 אֶתְבַּטֵּל בְּהֵיָא שַׁעְתָּא יֵצֵר הָרַע מַעְלָמָא, וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אֶסְתַּלֵּק בִּיקְרִיָּה בְּלַחֲדוּי, וּכְדִין אֶתְמַר
 אֲנֹכִי יי' אֱלֹהֵיךְ. רָזָא שְׁלִים, בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. א':
 לִיְחִידָא רָזָא דְשָׂמָא קְדִישָׁא בְּדִרְגוּי, לְמַהְוֵי חַד.
 בְּגִין דְּרָזָא דִּילִיָּה אִיהוּ ו'. ג': רָזָא לְמַדְחַל מִקְוִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, וְלְמַנְדַּע דְּאִית דִּין וְאִית דִּיין, וְאִית אֲגַר
 טַב לְצַדִּיקֵיָא וּפּוֹרְעָנוֹת לְרַשִּׁיעֵיָא, בְּגִין דְּרָזָא
 דִּילִיָּה ה' תַּתָּאָה.

ב': לְקְדָשָׁא שְׂמָא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא, לְאֶתְקְדָשָׁא
 בְּדִרְגִין קְדִישִׁין, וְלְצִלָּאָה צְלוֹתָא לְגַבִּיָּה בְּכָל
 זְמָנָא, לְאֶסְתַּלֵּקָא כְּתָרָא עֲלָאָה, רָזָא דְכוּרְסִיָּא
 עֲלָאָה, עַל גְּבִי חִיוּוֹן עֲלָאִין, בְּדָקָא יָאוֹת, וְרָזָא
 דִּילִיָּה ה' עֲלָאָה.

לשון הקודש

לִירָא מִן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלַדַּעַת שְׁנֵישׁ
 דִּין וְיֵישׁ דִּין, וְיֵישׁ שְׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים
 וּפְרָעָנוֹת לְרַשָּׁעִים, מִשּׁוּם שֶׁהַסּוּד שְׁלוֹ
 ה' תַּחֲתוֹנָה.

ב': לְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ בְּכָל יוֹם,
 וְלִהְתַּקְדֵּשׁ בְּדִרְגוֹת קְדוּשׁוֹת, וְלִהְתַּפַּלֵּל
 אֵלָיו תַּפְלָה בְּכָל זְמַן לְהַעֲלוֹת הַכְּתָר
 הָעֲלִיּוֹן, סוּד שֶׁל הַכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן עַל גְּבִי

אֲנֹכִי, שֶׁכְּשֶׁנִּמְחָר הַמִּקְדָּשׁ וְנִכְרִי לֹא
 יִקְרַב אֵלָיו וְהַמִּקְדָּשׁ מֵאִיר לְבַדּוֹ, שְׁחֵרִי
 הַתְּבַטֵּל בְּאוֹתָהּ שַׁעָה יֵצֵר הָרַע מִן
 הָעוֹלָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתַּעֲלָה
 בְּכַבּוּדוֹ לְבַדּוֹ, וְאִזּוֹ נֶאֱמַר אֲנֹכִי ה'
 אֱלֹהֵיךְ. סוּד שְׁלֵם בְּשֵׁם הַקְדוּשׁ. א' –
 לִיְחִיד סוּד הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ בְּדִרְגוֹתָיו לְהִיּוֹת
 אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁסּוּדוֹ הוּא ו'. ג' – סוּד

י': לֹא־שִׁתְּדָלָא בְּאוֹרֵייתָא יִמְמָא וְלִילִי, וְלִמְגֹזֵר
 גְּזִירוֹ, בְּרָזָא לְתַמְנִיָּא יוֹמִין, וְלִקְדָּשָׁא בְּכָרָא.
 וְלֹא־נָחָא תְּפִילִין וְצִיצִית וּמִזְוָזָה. וְלִמְמָסֵר נַפְשָׁא
 לְגַבִּי קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְלֹא־תִדְבֹקָא בֵּיתָא. אֱלִין
 אֵינּוּן תְּרִיסֵר פְּקוּדִין עֲלָאִין, דְּכִלְיָן מְאֲתָם וְשִׁיתָא
 וְתִלְתִּין פְּקוּדִין אַחֲרָנִין דְּאֵינּוּן בְּרָזָא דְּאֲנָכִי, כְּלָלָא
 דְּזָכוֹר. וְאֵת דָּא, לָא אֶתְחַלֵּף בְּאַתָּר אַחֲרָא, דָּא
 בְּגִין דְּאִיהִי י', רָזָא עֲלָאָה, כְּלָלָא דְּאוֹרֵייתָא,
 וּבְאֱלִין תְּרִיסֵר, אִית תְּרִיסֵר מְכִילִין דְּרַחֲמִי, דְּתִלְיִין
 מְנִיָּהּ, וְחַד דְּשִׁלְטָא לְמַהֲוִי תְּלִיסֵר.

לֹא יִהְיֶה לָךְ, רָזָא דְּשְׁמוֹר, בְּתִלְת מָאָה וְשִׁתִּין
 וְחֲמִש פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא. ל': רָזָא דְּלֹא לְמִיָּהֵב
 יָקָר וּרְבוּ לְאַלְהָא אַחֲרָא. ל': מְגִדָּלָא דְּפֶרַח וְסָלִיק

לשון הקודש

שֶׁל אֲנָכִי, כְּלָל שֶׁל זָכוֹר. וְאוֹת זוֹ לֹא
 מִתְחַלֶּפֶת בְּמָקוֹם אַחֵר, זֶה מְשׁוֹם שֶׁהִיא
 י', סוּד עֲלִיּוֹן, כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבְשֵׁתִים
 עֲשָׂרָה הִלְלוּ יֵשׁ שֵׁתִים עֲשָׂרָה מִדּוֹת
 הַרְחָמִים שְׁתַּלּוּיּוֹת מִדָּם, וְאַחַת
 שְׁשׁוּלֶטֶת לִהְיוֹת שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה.

לֹא יִהְיֶה לָךְ, סוּד שֶׁל שְׁמוֹר בְּשִׁלֹשׁ
 מֵאוֹת שָׁשִׁים וְחֲמִשׁ מִצְוֹת הַתּוֹרָה. ל' –
 סוּד שֶׁלֹא לִתֵּת כְּבוֹד וּגְדֻלָּה לְאַלּוֹהִים

הַחַיִּים הָעֲלִיּוֹנוֹת בְּרֹאוֹי, וְהַסּוּד שֶׁלּוֹ ה'
 עֲלִיּוֹנָה.

י': לֹא־שִׁתְּדָל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, וְלִמּוֹל
 מִלְּהָ בְּסוּד לְשִׁמְנָה יָמִים, וְלִקְדָּשׁ
 הַכְּבוֹר, וְלִהְיוֹת תְּפִלִּין וְצִיצִית וּמִזְוָזָה,
 וְלִמְסֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ לְקָדוֹשׁ–בְּרוּךְ–הוּא,
 וְלִהְדָּבֵק בּוֹ. אֵלֶּה הֵן שֵׁתִים עֲשָׂרָה
 מִצְוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שְׁכּוּלָלוֹת מֵאֲתָם
 שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ מִצְוֹת אַחֲרוֹת שֶׁהֵן בְּסוּד

בְּאִירָא, דִּלָּא יִסְטִי לְבָא, לְמִבְנֵי לָהּ לְאַלְהָא
אַחֲרָא, כְּמָה דְּאִית רְזָא, דְּבוּנָה מְגַדְלָא. (לְאַלְהָא אַחֲרָא)
ל': דִּלָּא לְמִפְנֵי בְּדִיוֹקְנָא דְּעִבּוּדָּה זָרָה, דִּלָּא
לְהִרְתָּרָא אַבְתָּרָהָא, דִּלָּא לְסַגְדָּא, וְלָא לְאַכְפִּיָּא
גֵּרְמִיָּה לְאַלְהָא אַחֲרָא.

א': דִּלָּא לְחִלְפָא יַחּוּדָא דְּמָרִיָּה, בְּגִין טַעוּן
אַחֲרָנִין. א': דִּלָּא לְהִרְתָּרָא דְּאִית אַלְהָא
אַחֲרָא בַּר מַנִּיָּה. א': דִּלָּא לְמִסְטִי בְּתַר בִּידִין
וּדְכוּרִין, בְּרְזָא דְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם, וְלָא בְּדִיוֹקְנָא
אַחֲרָא. א': דִּלָּא לְמִשְׁאַל מִן מַתִּיָּא, וְלָא לְמַעֲבַד
חֲרָשִׁין. א': דִּלָּא יוֹמֵי בְּפוּמוֹי, בְּשִׁמָּא דְּאַלְהָא
אַחֲרָא. עַד הָכָא, תִּרְיֶסר אַחֲרָנִין, דְּאֵינֶון פֿקוּדֵי
שְׁמֹר. וּבְאֵלִין תִּרְיֶסר, תִּלְיִין תִּלְת מָאָה וַחֲמִשִּׁין
וּתְלַת פֿקוּדֵי דְּשְׁמֹר אַחֲרָנִין, דְּכִלְיָן בְּאֵלִין
תִּרְיֶסר, וְרְזָא דָא אָנְכִי.

לשון הקודש

בשביל אלילים אחרים. שלא להרהר
שיש אלוה אחר פרט אליו. א': שלא
לסמאות אחר אוב וידעוני בסוד של
דמות אדם, ולא בדמות אחרת. א':
שלא לשאל מן המתים ולא לעשות
בשפים. א': שלא ישבע בפיו בשם של
אלוה אחר. עד כאן שתים עשרה
אחרות שהם מצוות שמור, ובשתיים

אחר, ל' - מַגְדֵּל שְׁפוּרַת וְעוֹלָה בְּאִיר,
שלא יסטה הלב לבנות לאלוה אחר,
כמו שיש סוד של בונה מַגְדֵּל (לאלוה אחר).
ל' - שלא לפנות בדיוקן של עבודה
זרה, שלא להרהר אחריה, שלא
להשתחוות ולא לכפות עצמו לאלוה
אחר.

א': שלא להחליף היחוד של רבונו

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תּוֹ תִּנִּינָן, אָנֹכִי כִּלְלָא דְעִילָא
וְתַתָּא, כִּלְלָא דְעִלָּאִין וְתַתָּאִין, כִּלְלָא דְחִיּוֹן
קַדִּישִׁין, דְּכִלְיָן בֵּיתָה, כִּלְלָא הוּא בְּרָזָא דְאָנֹכִי. לֹא
יְהִי לָךְ לְתַתָּא, רָזָא דְתַרִּיסָר חִיּוֹן תַּתָּאִין.

לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל. פֶּסְלוֹ מִהֵּהוּא אֶתֶר עֲלָאָה,
מִהֵּהוּא אֶתֶר קַדִּישָׁא. פֶּסֶל. פֶּסוּלָת דְקַדוּשָׁא
דְאִיהוּ רָזָא דְמַעְוָא אֶתֶרָא. וְרָזָא דָא, בְּמָה דְאֶתֶר
אָמַר (יחזקאל א) וְאֶרָא וְהִנֵּה רוּחַ סַעְרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן
וְגו'. וְכָל תְּמוּנָה הָדָא הוּא דְכֶתִיב, (יחזקאל א) וְאִשׁ
מִתְּלַקְחָת. כִּי אָנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ, בְּגִין לְאַתְעָרָא לְבָא
לְגַבִּי עִילָא, וְלֹא לְנַחֲתָא לְתַתָּא וְלֹא לְמִקְרַב לְתַרַע
בֵּיתָא. אֵל קִנָּא, דְקִנָּאָה אִיהוּ בְּהֵהוּא אֶתֶר.

לשון הקודש

לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל. נִפְסְלוּ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם
עֲלִיּוֹן, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם קְדוּשָׁה. פֶּסֶל – פֶּסֶלָת
שֶׁל קֶדְשָׁה, שֶׁהוּא סוּד שֶׁל אֱלִיל אַחֵר,
וְסוּד זֶה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְאֶרָא וְהִנֵּה
רוּחַ סַעְרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וְגו'. וְכָל
תְּמוּנָה, זֶהוּ שְׁכָנוֹב (שמות ט) וְאִשׁ
מִתְּלַקְחָת. כִּי אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, כְּדִי
לְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב לְמַעְלָה וְלֹא לְרַדָּת
לְמַטָּה, וְלֹא לְקִרְבִּי לְשַׁעַר הַבַּיִת אֵל קִנָּא,
שֶׁהִקְנָאָה הִיא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם.

עֲשֶׂרָה הִלְלוּ תְלוּיוֹת שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת
חֲמִשִּׁים וְשֶׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁל שְׁמוֹר אַחֲרוֹת
שְׁכָלוֹלוֹת בְּשֵׁתִים עֲשֶׂרָה הִלְלוּ, וְסוּד זֶה
אָנֹכִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עוֹד שְׁנִינּוּ, אָנֹכִי –
כִּלְלָא שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, כִּלְלָא שֶׁל עֲלִיּוֹנִים
וְתַתָּוֹנִים, כִּלְלָא שֶׁל חַיּוֹת הַקְּדוּשּׁוֹת
שְׁכָלוֹלוֹת בּוֹ, הַכֹּל הוּא בְּסוּד שֶׁל אָנֹכִי.
לֹא יְהִי לָךְ – לְמַטָּה, סוּד שֶׁל שְׁתֵּים
עֲשֶׂרָה הַחַיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת.

וְרָזָא דָּא, (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ. וְאִיהוּ לֹא
תַעֲשֶׂה לָךְ, חֵד. פֶּסֶל, תִּרְיִן. וְכָל תְּמוּנָה,
תִּלְת. וְאַרְץ דָּא, עַל דָּא (דף צ"א ע"ב) אֶתְרִגִּיזַת.

פֶּקֶד עֵזֶן אֲבוֹת עַל בָּנִים עַל שְׁלִשִׁים וְעַל רִבְעִים.
(שמות כ) אֶלְנָא חָדָא, דְּאִינְצִיב חָדָא, וְתִרְיִן
זְמַנִּין, וְתִלְת זְמַנִּין, וְאַרְבַּע זְמַנִּין, וְאֶתְפֶּקֶד עַל חוּבֵי
קְדָמָאִי, אָב וּבֵן. שְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי חֵד הוּא כִּד לֹא
אֶתְתַּקֵּן, וְלֹא חֵיִשׁ לְאֶתְתַּקְנָא, וְכֵן בְּהַפּוּכָא דְדָא,
לְאִילְנָא דְאִיהוּ אֶתְתַּקֵּן בְּדָקָא חֵזִי, וְקָאִים עַל
קִיּוּמִיהּ (נ"א כד"ן) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד וְגו'.

לֹא תִשָּׂא, (שמות כ) רָזָא דָּא הָא אוֹקְמוּהּ חֲבֵרִיָּא.
בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא כִּד שְׁתִּיל עֲלִמָּא,
אַטְבַּע גּוֹ תְּחוּמֵי, צְרוּרָא חָדָא, חֲקִיקָא בִּשְׂמָא
קְדִישָׁא, וְאַטְבַּע לָהּ לְגוֹ תְּחוּמָּא. וְכִד מִיָּא בַּעָאן

לשון הקודש

וְסוּד זֶה - (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רִגְזָה
אֶרֶץ. וְהוּא, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ - אַחֵד. פֶּסֶל
- שְׁנַיִם. וְכָל תְּמוּנָה - שְׁלֹשׁ. וְאַרְץ זֶה
עַל זֶה הִיא הֶתְרִגְזָה.

פֶּקֶד עֵזֶן אֲבוֹת עַל בָּנִים עַל שְׁלִשִׁים וְעַל
רִבְעִים. אֵילָן אַחֵד שְׁנֻנְטַע פַּעַם וּפַעַמִּים
וְשְׁלֹשׁ פַּעַמִּים וְאַרְבַּע פַּעַמִּים, וְנִפְקֵד עַל
חֲטָאִים רִאשׁוֹנִים אָב וּבֵן. שְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי

אַחֵד הוּא פֶּשְׁלָא הֶתְתַּקֵּן וְלֹא חֲשֵׁשׁ
לְהֶתְתַּקֵּן, וְכֵן בְּהַפּוּךְ שֶׁל זֶה, לְאֵילָן
שֶׁהֶתְתַּקֵּן בְּרִאשׁוֹי וְעוֹמֵד עַל קִיּוּמוֹ (א)
וְעוֹשֶׂה חֶסֶד וְגו'.

לֹא תִשָּׂא. אֵת הַסּוּד הַזֶּה הָרִי בְּאֵרוֹ
הַחֲבֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁבִּשְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׁתַּל אֵת הָעוֹלָם, הַטְּבִיעַ בְּתוֹךְ
הַתְּחוּמוֹת צְרוּר אַחֵד חֲקוּק בִּשְׁם

לִסְלָקָא, חָמָאן רָזָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא, חָקִיק עַל הָהוּא
צְרוּרָא, וְתִיבִין וּמִשְׁתַּקְעִין, וְהִדְרִין לְאַחֲרָא, וְשָׁמָא
דָּא קִימָא עַד יוֹמָא דָּא, גּוּ תְהוּמָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְאֻמִּין בְּנֵי נָשָׂא עַל קָשׁוּט, בְּקִיּוּמָא
דְקָשׁוּט, הָהוּא צְרוּרָא סְלָקָא, וּמִקְבְּלָא
הָהוּא אֻמָּאָה, וְאַהֲדָר וְאַתְקִיִּים עַל תְּהוּמָא, וְעֲלָמָא
אַתְקִיִּים, וְהָהוּא אֻמָּאָה דְקָשׁוּט קִיִּים עֲלָמָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְאֻמוֹ בְּנֵי נָשָׂא אֻמָּאָה לְשַׁקְרָא,
הָהוּא צְרוּרָא סְלָקָא לְקַבְּלָא לָהּ
לְהֵיָא אֻמָּאָה, בֵּינָן דְחִי דְאִיָּהוּ דְשַׁקְרָא. בְּדִין
הָהוּא צְרוּרָא דְהָוָה סְלִיק, תָּב לְאַחֲרָא, וּמִיִּין אֲזִלִּין
וְשָׁטִין, וְאַתְנוֹן דְּהָהוּא צְרוּרָא, פִּרְחָן גּוּ תְהוּמִי,
וְאַתְבְּדָרָן, וּבְעָאן מִיָּא לִסְלָקָא לְחַפִּיָּא עֲלָמָא,
וְלֹאֲהֲדָרָא לִיָּה בְּמִלְקָדְמִין.

לשון הקודש

וְאוֹתָהּ שְׁבוּעַת אֱמֶת עוֹמֶדֶת לְעוֹלָם.
וּבְשַׁעְתָּא שְׁנִשְׁבָּעִים בְּנֵי אָדָם שְׁבוּעָה
לְשַׁקֵּר, אוֹתוֹ הַצָּרוּר עוֹלָה לְקַבֵּל אֶת
אוֹתָהּ שְׁבוּעָה. בֵּינָן שְׂרֹאָה שֶׁהוּא שַׁקֵּר,
אֲזִי אוֹתוֹ צָרוּר שֶׁהִיא עוֹלָה שָׁב לְאַחֲרָא,
וְהַמִּים הוֹלְכִים וְשָׁטִים, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל
אוֹתוֹ צָרוּר פּוֹרְחוֹת לְתוֹךְ הַתְּהוּמוֹת
וּמִתְפַּזְזוֹת, וְרוֹצִים הַמִּים לְכַסּוֹת אֶת
הָעוֹלָם וּלְהַחֲזִירוֹ כְּמוֹ מִקְדָּם.

הַקָּדוֹשׁ, וְהַמְּבִיעַ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם,
וּכְשֶׁהַמִּים רוֹצִים לְעֹלוֹת, הֵם רוֹאִים אֶת
סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חָקוֹק עַל אוֹתוֹ צָרוּר,
וְשָׁבִים וְנִשְׁקָעִים וְחוֹזְרִים לְאַחֲרָא, וְהַשֵּׁם
הַזֶּה עוֹמֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם.
וּבְשַׁעְתָּא שְׁנִשְׁבָּעִים בְּנֵי אָדָם עַל אֱמֶת,
בְּקִיּוּם שֶׁל אֱמֶת, אוֹתוֹ הַצָּרוּר עוֹלָה
וּמִקְבֵּל אֶת אוֹתָהּ שְׁבוּעָה, וְחוֹזֵר
וּמִתְקַנֵּם עַל הַתְּהוֹם וְהָעוֹלָם מִתְקַנֵּם,

עַד יְזַמִּין (נ"א דרמיו) קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, לְחַד מְמַנָּא,
 יַעֲזִירָא"ל, דִּי מְמַנָּא עַל שְׂבָעִין מִפְתָּחִין, בְּרִזָּא
 דְּשָׂמָא קִדִּישָׁא, וְעָאֵל לְגַבִּיהּ דִּתְהוּא צְרוּרָא, וְחָקִיק
 בֵּיה אַתְּוֹן כְּמִלְקִדְמִין, וּכְדִין אֶתְקִיִּים עֲלִמָּא,
 וְאַתְּדֵרוּ מִיִּין לְדוּכְתִּיָּהוּ. (נ"א דתהוא צְרוּרָא וְרָגִישׁ לְהוּ לְאַתְּוֹן
 דְּשָׂמָא קִדִּישָׁא וְחָקִיק לְהוּ כְּמִלְקִדְמִין וְאַתְּדֵרוּ מִיִּין לְדוּכְתִּיָּהוּ וּכְדִין אֶתְקִיִּים עֲלִמָּא)
 וְעַל דָּא כְּתִיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לִשְׁוֹא.

רעיא מהימנא

פֿקוּדָא י"ב, לְאוּמָּאָה בְּשִׁמְיָהּ בְּאַרְחָ קִשּׁוּט. וּמֵאֵן דְּאוּמִי
 שְׂבֻעָה, הוּא כָּלִיל גְּרַמִּיָּה, בְּאִינוּן ז' דְּרָגִין עֲלָאִין,
 דְּשָׂמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אֶתְכָּלִיל בְּהוּ. וְהָא שִׁיתָא אִינוּן.
 תְּהוּא בֵּר גִּשׁ דְּאוּמִי אוּמָּאָה דְּקִשּׁוּט עַל פִּי בֵּית דִּין, כָּלִיל
 גְּרַמִּיָּה בְּהוּ, וְהוּא שְׂבִיעָאָה, לְקִיָּמָא שָׂמָא קִדִּישָׁא בְּדוּכְתִּיָּה.
 וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים ו) וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבַע. וּמֵאֵן דְּאוּמִי אוּמָּאָה
 לְמִנָּא וּלְשִׁקְרָא, גָּרִים לְתְּהוּא אַתְר דְּלֹא יִתְקִיִּים בְּדוּכְתִּיָּה.

לשון הקודש

רעיא מהימנא

מִצְוָה י"ב - לְהִשָּׁבַע בְּשִׁמּוֹ בְּדִרְךָ
 אֱמֶת. וּמִי שְׁנִשְׁבָּע שְׂבֻעָה הוּא כוֹלֵל
 אֶת עֲצָמוֹ בְּאוּתָן שְׂבַע דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת
 שְׁהִשָּׁם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְלָל
 בְּהוּ. וְהָרִי הֵם שֵׁשׁ. אוּתוֹ אָדָם שְׁנִשְׁבָּע
 שְׂבֻעָת אֱמֶת עַל פִּי בֵּית דִּין, כוֹלֵל אֶת
 עֲצָמוֹ בְּהוּ, וְהוּא שְׂבִיעִי לְקִיָּם אֶת הַשֵּׁם
 הַקְּדוּשׁ בְּמִקּוּמוֹ, וְעַל כֵּן כְּתוּב וּבִשְׁמוֹ

עַד שְׁמִזְמִין (שְׁרוּמָה) הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְמִנָּה אַחֵר, יַעֲזִירָא"ל, שְׁמִמְנָה עַל
 שְׂבָעִים מִפְתָּחוֹת בְּסוּד שֶׁל הַשֵּׁם
 הַקְּדוּשׁ, וְנִכְנָס לְאוּתוֹ צְרוּר, וְחוֹקֵק בּוֹ
 אוֹתוֹת כְּמוֹ מִקְדָּם, וְאֵן מִתְקִים הָעוֹלָם
 וְחוּזִרִים הַמִּים לְמִקּוּמָם, (שְׁאוּתוֹ צְרוּר וּמְרָגִישׁ אֶת
 הָאוֹתוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ וְחוֹקֵק אוֹתָן בְּתַחֲלָה, וְחוּזִרִים הַמִּים
 לְמִקּוּמָם, וְאֵן מִתְקִים הָעוֹלָם) וְעַל זֶה כְּתוּב לֹא
 תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לִשְׁוֹא.

אוֹמְאָה לְקַיֵּמָא פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיָּה, דָּא אִיהוּ שְׁבוּעָה דְקָשׁוּמַּי, כִּד הָהוּא יֵצֵר הָרַע מִקְטָרְג לְבַר נָשׁ, וּמִפְתָּח לִיָּה לְמַעְבֵּר עַל פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיָּה. דָּא אִיהוּ אוֹמְאָה דְמֵאֲרִיָּה אֲשֶׁתִּבַּח בֵּיהּ, וְאַצְטְרִיךְ לִיָּה לְבַר נָשׁ לְאוֹמְאָה בְּמֵאֲרִיָּה עַל דָּא, וְאִיהוּ שְׁבָחָא דִּילִיָּה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתְּבַּח בֵּיהּ. כְּגוֹן בּוֹעִז, דְּכַתִּיב, (רות ג) חַי יְי' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר. דְּהָא יֵצֵר הָרַע הָזֶה מִקְטָרְג לִיָּה, וְאוֹמִי עַל דָּא.

נֶדֶר אִיהוּ לְעִילָא, וְאֵינּוֹן חַיִּי מְלָכָא, רְזָא דְרַמ"ח שְׁיִיפִין, וְתִרְסֵר קְטִירִין, כְּחוּשְׁבֹּן וְנֶדֶר. וְעַל דָּא חֲמוּר מְשֻׁבָּעָה. חַיִּי דְּמְלָכָא אֵלִין, דִּי־הֵיב חַיִּין לְכָל אֵלִין שְׁיִיפִין, וְאַקְרוּן הָבִי כְּגִין אֵינּוֹן חַיִּין, וְאֵינּוֹן חַיִּין נִחְתִּין מְעִילָא לְתַתָּא. לְהָהוּא מְקוּרָא דְחַיִּין. וּמִהָהוּא מְקוּרָא נִחְתִּין לְתַתָּא, לְכָל אֵינּוֹן שְׁיִיפִין.

שְׁבוּעָה לְקַיֵּמָא דְרָגָא דְלְתַתָּא, רְזָא דְשָׁמָא קוּדִישָׁא. וְדָא אַקְרִי מְלָךְ עֲצָמוֹ, דְּרוּחָא עֲלָאָה וְגוֹפָא דִּילִיָּה, לְמִשְׁרֵי בְּגִיָּה, וּלְדִיָּרָא בֵּיהּ, בְּרוּחָא דְשִׁאֲרֵי גוֹ גּוֹפָא. וְעַל דָּא

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

נֶדֶר הוּא לְמַעְלָה, וְהֵם חַיִּי הַמְּלָךְ, סוּד שֶׁל רַמ"ח אֵיבָרִים וּשְׁנַיִם עָשָׂר קְשָׁרִים כְּחוּשְׁבֹּן וְנֶדֶר. וְעַל זֶה חֲמוּר מְשֻׁבָּעָה. חַיִּי הַמְּלָךְ אֵלָּה, שְׁנוֹתָן חַיִּים לְכָל הָאֵיבָרִים הַלָּלוּ, וְנִקְרְאִים כֶּךָ בְּשִׁבִּיל אוֹתָם חַיִּים, וְאוֹתָם חַיִּים יוֹרְדִים מִמַּעַל לְמַטָּה, לְאוֹתוֹ מְקוֹר הַחַיִּים, וּמֵאוֹתוֹ מְקוֹר יוֹרְדִים לְמַטָּה לְכָל אוֹתָם אֵיבָרִים. **שְׁבוּעָה** לְקַיֵּם דְּרָגָה שְׁלֵמָטָה, סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ. וְזֶה נִקְרָא מְלָךְ עֲצָמוֹ, שֶׁל רוּחַ עֲלִיּוֹנָה וְגוֹף שָׁלוֹ, לְשֵׁרוֹת בְּתוֹכוֹ וּלְדוּר בּוֹ כְּמוֹ הַרוּחַ שֶׁשׁוֹרָה בְּתוֹךְ הַגּוֹף, וְעַל

הַשְּׁבָעָה. וְכִי שְׁנִשְׁבַּע שְׁבוּעָה לְחַנּוּם וּלְשִׁקָּר, גּוֹרֵם לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלֵא יִתְקַיֵּם בְּמִקְוָמוֹ.

שְׁבוּעָה לְקַיֵּם מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ – זֶהִי שְׁבוּעַת אֱמֶת, כְּשִׁאוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע מִקְטָרְג לְאָדָם וּמִפְתָּח אוֹתוֹ לַעֲבֹר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ. זֶהִי שְׁבוּעָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתְּבַּח בּוֹ, וְצִרִיךְ לְאָדָם לְהִשְׁבָּע בְּרַבּוֹנוֹ עַל זֶה, וְהוּא שְׁבָחוֹ, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתְּבַּח בּוֹ, כְּמוֹ בְּעוֹ, שְׁכָתוֹב חַי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר. שְׁהִרִי יֵצֵר הָרַע הִזֵּה מִקְטָרְג לּוֹ, וְנִשְׁבַּע עַל זֶה.

אֶקְרִי מִלֶּדַע עֲצֻמוֹ דְּרוּחָא עֲלָאָה תַּאֲיִבָּה דִּילִיָּה לְמִשְׁרֵי בְּגוּיָה
עֲצֻמוֹ דִּהְהוּא דְּסִתִּיר לְעֵילָא. וּבְגִין כֵּךְ, מֵאֵן דְּאֹמִי בְּקִשׁוּט, הוּא
מְקַיִים לְהֵהוּא אֲתֵר, וְכֵד קָאִי הָאִי אֲתֵר מְקוּיִים, מְקַיִים כָּל
עֲלָמָא. נִדְרַר שְׂרִיָּא עַל כָּלָא, עַל מַצְוָה, וְעַל רְשׁוּתָא דְּלָאוּ הָכִי
בְּשִׁבּוּעָה, וְהָכִי אוּקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא. (ע"כ רעיא מהימנא). (דף צ"ב ע"א).

זהר:

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. (שמות כ) **דָּא אִיהוּ רְזָא**
דְּבְרִית קִדִּישָׁא. וּבְגִין דְּבִהָאִי בְּרִית קַיִמִין כָּל
מְקוּרִין דְּשִׁיפִי גּוּפָא, וְאִיהוּ כָּלֵל כָּלָא. בְּגִזְוֵנָא דָּא,
שַׁבָּת אִיהוּ כָּלֵל דְּאוּרִיָּתָא, וְכָל רִזִּין דְּאוּרִיָּתָא
בִּיהַ תְּלִיין, וְקִיּוּמָא דְּשַׁבָּת, בְּקִיּוּמָא דְּכָל אוּרִיָּתָא,
מֵאֵן דְּנָטִיר שַׁבָּת, בְּאִילוֹ נָטִיר אוּרִיָּתָא כָּלָא.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא כ"ד, לְמַחְוֵי דְּכִיר יוֹם הַשַּׁבָּת, בְּמָה דָּאִתְּ אָמַר זְכוֹר
אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. רְזָא דְּשַׁבָּת, הָא אוּקְיָמָנָא

לשון הקודש

זֶה נִקְרָא מִלֶּדַע עֲצֻמוֹ, שְׁרוּחַ עֲלִיּוֹנָה
הַשְּׁתוּקָקוּת שְׁלָה לְשָׁרוּת בְּתוֹכוֹ עֲצֻמוֹ
שֶׁל הֵהוּא הַנִּסְתָּר לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כֵּךְ מִי
שֶׁנִּשְׁבַּע בְּאַמְתּוֹ, הוּא מְקַיֵּם אֶת אוֹתוֹ
מְקוּם, וּכְשֶׁעוֹמֵד הַמְּקוּם הַזֶּה מְקַיֵּם,
מְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם. הַנִּדְרַר שׁוֹרָה עַל
הַכֹּל, עַל מַצְוָה, וְעַל רְשׁוּת שֶׁלֹּא כֵּךְ
בְּשִׁבּוּעָה, וְכֵךְ פֿרשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

זֶה נִקְרָא מִלֶּדַע עֲצֻמוֹ, שְׁרוּחַ עֲלִיּוֹנָה
הַשְּׁתוּקָקוּת שְׁלָה לְשָׁרוּת בְּתוֹכוֹ עֲצֻמוֹ
שֶׁל הֵהוּא הַנִּסְתָּר לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כֵּךְ מִי
שֶׁנִּשְׁבַּע בְּאַמְתּוֹ, הוּא מְקַיֵּם אֶת אוֹתוֹ
מְקוּם, וּכְשֶׁעוֹמֵד הַמְּקוּם הַזֶּה מְקַיֵּם,
מְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם. הַנִּדְרַר שׁוֹרָה עַל
הַכֹּל, עַל מַצְוָה, וְעַל רְשׁוּת שֶׁלֹּא כֵּךְ
בְּשִׁבּוּעָה, וְכֵךְ פֿרשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

זהר:

מַצְוָה כ"ד - לְהִיטֵן זְכוֹר אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר זְכוֹר אֶת יוֹם

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, זֶהוּ סוּד

בְּכָל אֵינֹן דּוֹכֵתִי, יוֹמָא דּוֹכְרָנָא דְנִיִּיחָא דְעִלְמָא וְאִיהוּ כָלְלָא דְאֹרִייתָא. וּמֵאֵן דְנָטִיר שַׁבָּת, כְּאִילוּ נָטִיר אֹרִייתָא כָּלָא. וְהָא אֲתָמֵר, דּוֹכְרָנָא דְשַׁבָּת, לְקַדְשָׁא לִיהּ בְּכָל זֵינִי קְדוּשִׁין. מֵאֵן דְאֲדַכְּרָא לְמַלְכָּא, אֲעֲטִידָא לְבִרְכָּא לִיהּ, מֵאֵן דְאֲדַכְּרָא שַׁבָּת, צְרִידָא לְקַדְשָׁא לִיהּ וְהָא אֲתָמֵר.

זְכוֹר לְדְכוּרָא אִיהוּ. שְׁמוֹר אִיהוּ לְנוֹקְבָא. (וְדָא בְלָא פְרִידָא) יוֹם שַׁבָּת, רְזָא דְכָל מְהִימְנוּתָא, דְתִלְיָא מְרִישָׁא עֲלָאָה, עַד סוּפָא דְכָל דְרָגִין, שַׁבָּת אִיהוּ כָּלָא.

תִּלְת דְרָגִין אֵינֹן, וְכִלְהוּ אֶקְרוּן שַׁבָּת. שַׁבָּת עֲלָאָה. שַׁבָּת דִּיּוֹמָא. שַׁבָּת דִּלִּילִיָא.

השלמה מזה שמטות (סימן ח)

בְּרִזָּא דְשְׁמוֹר דְבוֹר לִילָה. דְהָא הִיא תוֹרַת ה', תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. מִשֶּׁה קָבַל תוֹרָה מִסִּינִי וּמִסְכָּרָה לִיהוֹשֻׁעַ וְגו' וְהָא אֲתַעְרוּ עַל תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, דְאִילוּ תוֹרָה שְׁבַכְתָּב הָא כְּתִיב (דברים ל"א) **וַיֵּצֵא**

לשון הקודש

שְׁתַּלּוּיָה מְהִירָאשׁ הָעֲלִיּוֹן עַד סוּף כָּל הַדְּרָגוֹת, שַׁבָּת הִיא הַכֹּל. שְׁלֹשׁ דְרָגוֹת הֵן, וְכֵלֵן נִקְרְאוֹת שַׁבָּת. שַׁבָּת עֲלִיּוֹנָה. שַׁבָּת שֶׁל הַיּוֹם. שַׁבָּת שֶׁל הַלֵּילָה.

השלמה מזה שמטות (סימן ח)

בַּסּוּד שֶׁל שְׁמוֹר, דְבוֹר, לִילָה. זוֹ הִיא תוֹרַת ה', תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. מִשֶּׁה קָבַל תוֹרָה מִסִּינִי וּמִסְכָּרָה לִיהוֹשֻׁעַ וְגו', וְהָרִי הִתְעוֹרְרוּ עַל תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׂאֵלוּ תוֹרָה שְׁבַכְתָּב הָרִי כְּתוּב, (דברים לא) וַיֵּצֵא

הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ. סוּד שֶׁל שַׁבָּת, הָרִי בְּאַרְנוֹ בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת, יוֹם זְכָרוֹן שֶׁל מְנוּחָה שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא כָּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִי שֶׁשׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּאִילוּ שְׁמוֹר כָּל הַתּוֹרָה. וְהָרִי נִתְבָּאֵר, זְכָרוֹן שֶׁל שַׁבָּת לְקַדְשׁ אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי קְדוּשִׁים. מִי שֶׁמְזַכֵּיר אֶת הַמֶּלֶךְ, צְרִידָא לְבִרְךְ אוֹתוֹ. מִי שֶׁמְזַכֵּיר שַׁבָּת, צְרִידָא לְבִרְךְ אוֹתָהּ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

זְכוֹר הוּא לְזָכֵר. שְׁמוֹר הוּא לְנִקְבָּה. (וְהָא בְּלִי פְרִידָא) יוֹם שַׁבָּת הַסּוּד שֶׁל כָּל הָאֱמוּנָה,

מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּים נִשְׂאֵי אָרוֹן בְּרִית יְיָ לֵאמֹר לָקַח
אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה, וְדַא לְלִיזְאֵי אֶתְחַזִּי לְהֵאֵי.
לְהֵאֵי דְאַחִיד בְּשִׁמְשָׁא. וּמִלְכָּא דְאַתִּיָּא מִנִּיהּ,
מֹשֶׁה. נָהִיר לֹזֶן לְיִשְׂרָאֵל אַרְבַּעִין שָׁנִין שְׁמִשָּׂא
בְּיוֹמָא, וְתוֹרַת ה' דָּא מְעַלִּי דְשִׁבְתָּא בְּרֹזָא חֲדָא
וְכו': (עד כאן מההשמטות).

וְכִלְהוּ חֵד וְאַקְרִי כָּלֵא שְׁבַת. וְכָל חֵד, כִּד אִיהוּ שְׁלֵטָא, נָטִיל
לְחִבְרוּי, וְזָמִין לֹזֶן בְּחֵדִיהּ, בְּהֵהוּא שׁוּלְטָנוּ דִּילִיהּ. וְכִד
הֵאֵי אֶתִּי לְעֵלְמָא, כִּלְהוּ אֶתִּיין וְזָמִינִין בְּחֵדִיהּ.

כִּד אֶתִּי לִילִיָּא, זָמִין בְּחֵדִיהּ לְשִׁבַּת דִּימָמָא, וְזָמִין לִיהּ
בְּהִיכְלִיהּ, וְאַתְטָמַר בְּחֵדִיהּ. בִּינֹן דְהֵאֵי אֶתִּיָּא, שְׁבַת
עֲלָאָה אֶתְמַשְׁדָּ עֲלִיהּ, וְכִלְהוּ גְנִיזִין בְּהִיכְלָא דִּילִיָּא וּבְגִין דָּא
סְעוּדַתָּא דִּילִיָּא חָמוּר מִבִּימָמָא (ס"א כִּדְבִימָמָא).

כִּד אֶתִּי יִמָּמָא, זָמִין בְּחֵדִיהּ לְתַרִּין אֵלִין אַחֲרָנִין, דִּרְגָא עֲלָאָה
וְדִרְגָא תַּתָּאָה, דָּא דְאַנְהִיר לִיהּ, וְדָא דְאַתְנָהִיר מִנִּיהּ.

לשון הקודש

הַשְּׁלִטוֹן שְׁלָהּ. וּכְשֶׁזָּה בָּא לְעוֹלָם, כָּלָם
בָּאִים וּמְזָמִינִים עִמּוֹ.

כְּשֶׁבָּא הַלִּילָה, מְזָמִין עִמּוֹ שְׁבַת שֶׁל
הַיּוֹם, וּמְזָמִין אוֹתוֹ לְהִיכְלוֹ וּמִסְתַּתֵּר
עִמּוֹ. בִּינֹן שָׁזָה בָּא, שְׁבַת הָעֲלִיזוֹנָה
נִמְשָׁכַת עֲלֶיהָ, וְכָלָם גְּנוּזִים בְּהִיכָל שֶׁל
הַלִּילָה, וּמִשּׁוּם כֵּךְ סְעוּדַת הַלִּילָה

חָמוּרָה מִבִּיּוֹם (כְּמוֹ שֶׁל הַיּוֹם).

כְּשֶׁבָּא הַיּוֹם, מְזָמִין עִמּוֹ אֶת שְׁתֵּי
הָאֲחֵרוֹת הַלָּלוּ - דִּרְגָּה עֲלִיזוֹנָה וְדִרְגָּה

מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּים נִשְׂאֵי אָרוֹן בְּרִית ה'
לֵאמֹר. לָקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה. וְזֶה
הַלְוִיִּים רְאוּיִים לְכָךְ, לָזֶה שְׂאֵחוֹ בְּשִׁמְשׁ.
וְהַמֶּלֶךְ שָׂבָא מִמֶּנּוּ - מֹשֶׁה, הָאִיר לָהֶם
לְיִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנִים שֶׁמֶשׁ בִּיּוֹם,
וְתוֹרַת ה' - זֶה עָרַב שְׁבַת בְּסוּד אֶחָד
וְכו':

וְכִלְן אַחַת, וְהַכֹּל נִקְרָא שְׁבַת. וְכָל
אַחַת בְּשֵׁהִיא שׁוּלְטָת, לֹקַחַת אֶת
חִבְרוֹתֶיהָ וּמְזָמִינָה אוֹתָן עִמָּה בְּאוֹתוֹ

וּכְלָא בַּחֲדָא אַקְרִי שַׁבָּת, וְשַׁלְטִין בְּיוֹמָא דְשַׁבָּת. וְאַלִין תַּלְתָּ דְרַגִּין, אֵינּוּן כָּלְלָא וְרָזָא דְכָל אֹרִייתָא, תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, נְבִיאִים וּכְתוּבִים. מָאן דְנָטִיר שַׁבָּת, נָטִיר אֹרִייתָא כְּלָא.

תַּרְיֵן מְרַגְלֵן אֵינּוּן, וְחַד סִיכְתָּא בַּחֲדֵיהוּ, בְּנוּיִיהוּ, דְקָאִים בֵּין הָאִי וּבֵין הָאִי. מְרַגְלָא עֲלָאָה לִית בֵּיה גָּנוּן, לִית בֵּיה חִיזוּ בְּאַתְנָגְלִיָּא.

הָאִי מְרַגְלָא, כּד שָׁאֲרִי לְאַתְנָגְלִיָּא, נִהְרִין, ו' אַתְנוּן גְּלִיפִין, בְּלִטִין וְנִצְצִין וּבְקַעֲצִין בְּקִיעִין וּקְסִטִירִין, וְנִהְרִין כָּל חַד וְחַד. וְאֵינּוּן ו' אַתְנוּן, אֵינּוּן תַּרְיֵן שְׂמֶהֱן מְחַקְקִין בְּהִהוּא מְרַגְלָא. וּבְיוֹמָא דְשַׁבָּת, נִצְצִין וְנִהְרִין, וּפְתַחֲתִין פְּתַחֲתִין, וְנִפְקִי וְשַׁלְטִין. וְאֵינּוּן אַהֲי"ה יח"ו, מִתְנַצְצִי אַתְנוּן, וּבְנִצְצֵי דְלַחוּן, עָאֲלִין דָּא בְּדָא, וְנִהְרִין דָּא בְּדָא.

וְכַד עָאֲלִין דָּא בְּדָא, נִהְרִין דָּא מִגּוּ דָּא, בְּתַרִין גּוּנִין. חַד גָּנוּן חָנוּר, וְחַד גָּנוּן סוּמָק. וּמֵאֵינּוּן תַּרְיֵן גּוּנִין, אַתְעֵבִידוּ תַּרְיֵן שְׂמֶהֱן אַחֲרֵנִין, עַד דְסֻלְקִין אַתְנוּן לְשַׁבַּע שְׂמֶהֱן.

לשון הקודש

תַּחֲתוּנָה, זוּ שְׂמַאיָרָה לָהּ וְזוּ שְׂנַאוּרָה מִמֶּנָּה, וּכְלָן כְּאַחַת נִקְרְאוּת שַׁבָּת, וְשׁוּלְטוֹת בְּיוֹם שַׁבָּת. וְשַׁלֵּשׁ הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ הֵן כָּלִל וְסוּד שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה, תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, נְבִיאִים וּכְתוּבִים. מִי שְׁשׁוּמֵר שַׁבָּת, שׁוּמֵר אֶת כָּל הַתּוֹרָה. שְׁתֵּי מְרַגְלִיּוֹת הֵן, וְיַתֵּד אֶחָד עִמָּן בְּתוֹכָן שְׁעוּמֵד בֵּין זוּ וּבֵין זוּ. הַמְרַגְלִית הַעֲלִיּוֹנָה אֵין בֵּיה גָּנוּן, וְאֵין בֵּיה מְרָאָה בְּהַתְגַּלּוּת.

וּכְשֶׁנִּכְנָסוֹת זוּ בְּזוּ, הֵן מְאִירוֹת זוּ מִתּוֹךְ זוּ בְּשְׁנֵי גּוּנִים. גָּנוּן אֶחָד לָכֵן וְגָנוּן אֶחָד אָדָם. וּמֵאִוְתָם שְׁנֵי גּוּנִים נַעֲשִׂים שְׁנֵי שְׁמוֹת אַחֲרִים, עַד שְׁעוֹלוֹת הָאוֹתִיּוֹת לְשַׁבַּע שְׁמוֹת.

הַמְרַגְלִית הַזֹּאת, כְּשֶׁמִּתְחִילָה לְהַתְגַּלּוֹת, מְאִירוֹת שְׁבַע אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת בּוּלְטוֹת וְנוֹצְצוֹת, וּבּוֹקְעוֹת בְּקַעֲצִים וְהִיכָלוֹת

א' נָפִיק וְנָצִיץ, וְעָאֵל בָּאֵת ו', וְנִהְרִין תַּרְוּיִיהוּ, בְּתֵרִין גּוֹנִינִן, וְאִינוּן תֵּרִין שְׁמָהּ, חַד אֶקְרִי יְהוֹ"ה, וְחַד אֶקְרִי א"ל, וְנִהְרִין בַּחֲדָא. ה' נָפִיק וְנָצִיץ, וְעָאֵל בָּאֵת ה' וְנִהְרִין תַּרְוּיִיהוּ, בְּתֵרִין גּוֹנִינִן, וְאִינוּן תֵּרִין שְׁמָהּ, חַד אֶקְרִי יְהוֹה רְזָא דְאַלְהִים. וְחַד אֶקְרִי אֱלֹהִים. וְנִהְרִין בַּחֲדָא. י' עָאֵל בִּי, וְנִהְרִין וְנָצִיץ בַּחֲדָא, וְעָאֵלוּ דָא בְּדָא, וְנִהְרִין תַּרְוּיִיהוּ, גְּלִיפִין מַחֲקִקִין בַּחֲדָא, וְאִינוּן זְקָפִין רִישָׁא, נִהִירִין מְנַצִּצִין עֲנָפִין סְלָקִין מַהֲאִי סִטְרָא, וּמַהֲאִי סִטְרָא, וְאִינוּן חַד סְרִי עֲנָפִין.

וְאַלִּין תֵּרִין אֲתוּון דְּנִהְרִין, מִתַּחֲבָקִין דָּא בְּדָא, אִינוּן יְהוֹ"ה מַצְפִּין מַצְפִּין, בְּרְזָא דְתַלְיָסָר מְכִילָן דְּרַחֲמִין. וְאַלִּין תֵּרִין אֲתוּון, כַּד עָאֵלִין דָּא בְּדָא, וְכַד מִתַּחֲבָקִין דָּא בְּדָא, (וְכַד מִתַּחֲבָקִין דָּא בְּדָא) זְקָפִין רִישָׁא, וְנִהְרִין וּמְנַצִּצִין עַל כָּלָא, בְּאִינוּן חַד סְרִי עֲנָפִין, דְּנִפְקִין בְּכָל (דף צ"ב ע"ב) סִטְרָא.

ה' דְּאַשְׁתָּאֵר, אִיהִי סְלָקָא בְּשָׁמָא חַד, לְאַתַּחֲבָרָא בְּהַדִּיִּיהוּ, וְאִיהִי אֲדֻנִּי. וְכָל אֵלִין שְׁמָהּ, בְּלִטִּין וְנָצִיץ וְנָפִיק וְשְׁלִטִּי

לשון הקודש

הַצֵּד הַזֶּה, וְהֵם אֶחָד עֶשֶׂר עֲנָפִים. וְשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ שְׁמֵאִירוֹת, מִתַּחֲבָקוֹת זו בְּזוֹ, הֵן יְהוֹ"ה יְהוֹ"ה מַצְפִּין מַצְפִּין, בְּסוּד שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַרַחֲמִים. וְשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ, בְּשִׁהֵן נִכְנָסוֹת זו בְּזוֹ וּבְשִׁמְתַּחֲבָקוֹת זו בְּזוֹ, (וּבְשִׁנְדָּבָקוֹת זו בְּזוֹ) זֹקְפוֹת רֹאשֵׁן וּמֵאִירוֹת וְנוֹצְצוֹת עַל הַכָּל בְּאוֹתָם אֶחָד עֶשֶׂר הָעֲנָפִים שְׂיֻצָּאִים בְּכָל צֶד.

ה' שְׁנִשְׁאָרָה, הִיא עוֹלָה בְּשֵׁם אֶחָד לְהַתְחַבֵּר עִמָּם, וְהִיא אֲדֻנִּי. וְכָל הַשְּׁמוֹת הִלְלוּ בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים וְיֻצָּאִים וְשׁוֹלְטִים

א' יֻצָּא וְנוֹצֵץ, וְנִכְנָס בְּאוֹת ו', וּמֵאִירוֹת שְׁנֵיהֶם בְּשְׁנֵי גּוֹנִים. וְאוֹתָם שְׁנֵי שְׁמוֹת, אֶחָד נִקְרָא יְהוֹ"ה, וְאֶחָד נִקְרָא א"ל, וּמֵאִירוֹת בְּאֶחָד. ה' יֻצָּאת וְנוֹצֵצַת, וְנִכְנָסַת בְּאוֹת ה', וּמֵאִירוֹת שְׁתֵּיהֶם בְּשְׁנֵי גּוֹנִים, וְאוֹתָם שְׁנֵי שְׁמוֹת, אֶחָד נִקְרָא יְהוֹה, סוּד שֶׁל אֱלֹהִים, וְאֶחָד נִקְרָא אֱלֹהִים, וּמֵאִירוֹת בְּאֶחָד. י' נִכְנָסַת בִּי, וּמֵאִירוֹת וְנוֹצְצוֹת בְּאַחַת, וְנִכְנָסוֹת זו בְּזוֹ וּמֵאִירוֹת שְׁתֵּיהֶן, חֲקִיקוֹת חֲקוּקוֹת בְּאַחַת, וְהֵן זֹקְפוֹת רֹאשׁ, מֵאִירוֹת וְנוֹצְצוֹת, הָעֲנָפִים עוֹלִים מִן הַצֵּד הַזֶּה וּמִן

בְּהֵאֵי יוֹמָא. כִּינּוּן דְּאַלִּין שְׁלִטִי, נִפְקַח הָהוּא מִרְגְּלָא עֲלָאָה, בְּלִטָּא מְנַעֲצָא. וּמִגּוֹ נִצְיָצוּ דִּילָהּ, לֹא אֶתְחִיזי בָּהּ גִּנוּן.

כִּד נִפְקָא, בְּטִשׁ בְּאַלִּין שְׁמֵהּ, חַד שְׁמָא מְנִייהו אֲדֻנִי, דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, מִתְּעַטְרָא וְעָאֵל בְּמִרְגְּלָא תַתְּאָה, וְאֶתִּישְׁב שְׁמָא אַחֲרָא תַחוּתִיהּ, וְאִיהוּ י"ה. וְאַסְתַּחֲר הָהוּא מִרְגְּלָא עֲלָאָה בֵּיהּ, וּמִתְּעַטְרָא הָהוּא נִצְיָצוּ דְנִצְיָן, בְּהֵאֵי שְׁמָא.

לְבַתָּר דְּכְנִישׁ (נ"א דְבִטִשׁ) בְּהֵנִי שְׁמֵהּ, נִפְקִין מִנִּייהו שְׁבָעִים עֲנָפִין לְכָל סֵטֶר, וּמִתְחַבְּרִין בְּלָחוּ כַּחֲדָא, וְאֶתְעַבִּיד רְתִיכָא וְכִרְסִיָּא חֲדָא, לְהָהוּא מִרְגְּלָא עֲלָאָה, וְשְׁלִטָּא בְּעַטְרוֹי, מְלָכָא בְּכִרְסִיָּא, בִּיּוֹמָא דָּא, וְחַדִּי כָּלָא. כִּינּוּן דְּחַדִּי כָּלָא, יְתִיב מְלָכָא עַל כִּרְסִיָּא, וְסָלִיק בְּשְׁבָעִין עֲנָפִין כִּרְסִיָּא, כִּדְקָאמְרִין.

וְאִינּוּן תִּרִין אֶתְנוּן, סְלָקִין וְנַחֲתִין, וְנַחֲרִין וּמִתְּעַטְרִין אֶתְנוּן כ"ב, (ס"א ככ"ב אֶתְנוּן) כְּלָלָא דְאֹרִייתָא. בְּטִשׁי בַתְרִי אֶתְנוּן קִדְמָאִי, וְסָלְקִי לְחַד, בְּשִׁית שְׁבָטִין, וְלַחַד בְּשִׁית שְׁבָטִין אַחֲרֵינִין. וְאַלִּין אִינּוּן י"ב שְׁבָטִין דִּישְׂרָאֵל עֲלָאָה.

לשון הקודש

וּכְסָא אַחַד לְאוּתָהּ הַמְרָגְלִית הָעֲלִיוֹנָה, וְשׁוֹלְטָת בְּעַטְרוֹתֶיהָ, מֶלֶךְ בְּכֶסֶּף כִּינּוּן שְׁבָעִים, וְהַכֹּל שְׁמַחִים. כִּינּוּן שְׁבָעִים שְׁמַחִים, יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ עַל הַכֶּסֶּף, וְעוֹלָה בְּשְׁבָעִים עֲנָפִים הַכֶּסֶּף, כְּמוֹ שְׁאִמְרֵנוּ.

וְאוּתָן שְׁתֵּי הָאוּתִיּוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, וּמֵאִירוֹת וּמִתְּעַטְרוֹת כ"ב אוּתִיּוֹת (ככ"ב אוּתִיּוֹת), כְּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה, מִכּוֹת בְּשְׁתֵּי הָאוּתִיּוֹת הָרָאשׁוֹנוֹת וְעוֹלוֹת לְאַחַד בְּשִׁשָּׁה שְׁבָטִים, וְלְאַחַד בְּשִׁשָּׁה שְׁבָטִים אַחֲרִים, וְאַלָּה הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל הָעֲלִיּוֹן.

כִּינּוּן הַזֶּה. כִּינּוּן שְׁאֵלָה שׁוֹלְטִים, יוֹצֵאת אוּתָהּ הַמְרָגְלִית הָעֲלִיוֹנָה בּוֹלְטָת נּוֹצֵצָת, וּמִתּוֹךְ הַהִתְנוּצָצוֹת שְׁלָה לֹא נִרְאָה בָּהּ גִּנוּן.

כְּשִׁיּוֹצֵצָת, מְכָה בְּשִׁמּוֹת הַלָּלוּ. שֵׁם אַחַד מֵהֶם אֲדֻנִי, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, מִתְּעַטֵּר וְנִכְנָס לְמִרְגְּלִית הַתַּחֲתוֹנָה, וּמִתִּישֵׁב שֵׁם אַחֵר תַּחֲתָיו, וְהוּא י"ה. וּמִקְפַּת בּוֹ אוּתָהּ הַמְרָגְלִית הָעֲלִיוֹנָה, וּמִתְּעַטֶּרֶת אוּתָהּ הַהִתְנוּצָצוֹת שְׁנוֹצֵצָת בְּשֵׁם הַזֶּה.

אַחֵר שֶׁהִתְכַּנְּסָה בְּשִׁמּוֹת הַלָּלוּ, יוֹצֵאִים מֵהֶם שְׁבָעִים עֲנָפִים לְכָל צֶדֶד, וּמִתְחַבְּרִים כָּלם בְּאַחַד, וְנַעֲשִׂית מְרַבָּה

תו, אַלִּין תִּרִּין אַתָּוון, (נ"א קדמאי סלקין) סִלְקִין וְנַחֲתִין, וּבִטְשִׁי
בְּתִרִּין אַתָּוון, דְּסוּפָא דכ"ב אַתָּוון. וְסִלְקִי, חַד בְּחֻמֵּשׁ
דְּרִגִּין, וְחַד בְּחֻמֵּשׁ דְּרִגִּין. וְאַלִּין עֶשֶׂר אַמִּירָן (ס"א לְשִׁכְלָא)
לְאַכְלָלָא לְכ"ב אַתָּוון, י"ב שְׁבָטִין בְּתִרִּין אַתָּוון, (ס"א קדמאי)
כָּלְלָא דְאֹרִייתָא וְעֶשֶׂר אַמִּירָן דְּתִרִּין אַתָּוון דְּסוּפָא, הָא כ"ב
אַתָּוון, דְּסוּפָא דְאֹרִייתָא. וְרָזָא דָא, יָרִית מְרֻגְלָא עֲלָאָה,
בְּהֵוּא כְּרִסְיָא דַע"ב, וְנִהְרִין כ"ב אַתָּוון.

מְרֻגְלָא תַתָּאָה, בְּשַׁעְתָּא דִּיתִיב מְרֻגְלָא עֲלָאָה בְּהֵוּא
כּוֹרְסִיָּא דַע"ב, וְנִהְרִין כ"ב אַתָּוון. כְּדִין הֵוּא
מְרֻגְלָא תַתָּאָה דְּהוּא בְּחֻשׁוֹכָא, מִסְתַּכֵּל בְּהֵוּא נְהִירוֹ, בְּחִילָא
דְּתוֹקְפָא דְאֵינוֹן אַתָּוון, דְּאַתְרָשִׁים בְּהוֹן, דְּאַקְרוֹן אֲדָנִי, וּכְדִין
אַתְנֵהִיר וְסִלִּיק הֵוּא נְהוּרָא, וְנִטִּיל כָּל אֵינוֹן כ"ב אַתָּוון עֲלָאִין,
וְשָׂאִיב לֹון הֵוּא מְרֻגְלָא בְּגוּיָה, וְנִהִיר נְהִירוֹ דְּנִצְיָן לַע"ב עֵיבֵר.
כִּיּוֹן דְּהֵאִי מְרֻגְלָא, נִצְיָן וְשָׂאִיב לְאֵינוֹן אַתָּוון בְּהֵדָה, כְּדִין
מְרֻגְלָא עֲלָאָה אַתְמֶשֶׁד בְּהֵדִיָּהוּ, וְאַתְדַּבֵּק מְרֻגְלָא

לשון הקודש

הַמְרֻגְלִית הָעֲלִינָה בְּאוֹתוֹ הַכֶּסֶּפּא שֶׁל
ע"ב וּמְאִירוֹת כ"ב אוֹתִיּוֹת, אִזּוֹ אוֹתָהּ
הַמְרֻגְלִית הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא בְּחֻשְׁכָּה
מִסְתַּכֵּלָת בְּאוֹתוֹ הָאוֹר, בְּכַח שֶׁל תַּקְפָּא
שֶׁל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְשְׁמָה בְּהוֹן,
שֶׁנִּקְרְאוּ אֲדָנִי, וְאִזּוֹ מְאִיר וְעוֹלָה אוֹתוֹ
הָאוֹר, וְנִטִּיל כָּל אוֹתָן כ"ב אוֹתִיּוֹת
עֲלִינּוֹת, וְשׁוֹאֶבֶת אוֹתָן אוֹתָהּ הַמְרֻגְלִית
לְתוֹכָהּ, וּמְאִיר אוֹר שְׁנוּצִין לַע"ב עֲבָרִים.
כִּיּוֹן שֶׁהַמְרֻגְלִית הַזֹּאת נִצְעָצֶת וְשׁוֹאֶבֶת
אֶת אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת עִמָּה, אִזּוֹ הַמְרֻגְלִית
הָעֲלִינָה נִמְשָׁכֶת עִמָּם, וְנִדְבָקֶת מְרֻגְלִית

עוֹד, שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוֹ (רֵאשׁוֹנוֹת עוֹלוֹת)
עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת וּמִכּוֹת בְּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת
שֶׁל סוּף כ"ב הָאוֹתִיּוֹת. וְעוֹלוֹת אַחַת
בְּחֻמֵּשׁ דְּרִגּוֹת, וְאַחַת בְּחֻמֵּשׁ דְּרִגּוֹת.
וְעֶשֶׂר הָאֻמִּירוֹת הַלָּלוֹ (לְתַקּוֹן) לְכָלֵל לְכ"ב
אוֹתִיּוֹת. י"ב שְׁבָטִים בְּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת
(רֵאשׁוֹנוֹת), כָּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה וְעֶשֶׂר אֻמִּירוֹת
שֶׁל שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת שְׁבַסּוּף – הָרִי כ"ב
אוֹתִיּוֹת שֶׁל סוּף הַתּוֹרָה. וְסוּד זֶה יוֹרֶשֶׁת
הַמְרֻגְלִית הָעֲלִינָה בְּאוֹתוֹ כֶּסֶּפּא שֶׁל
ע"ב, וּמְאִירוֹת כ"ב אוֹתִיּוֹת.

הַמְרֻגְלִית הַתַּחְתּוֹנָה, בְּשַׁעָּה שִׁישׁוּשֶׁת

בְּמִרְגָּלָא, וַהֲוֵי כְּלָא חַד. וְדָא אִיהוּ רָזָא חָדָא דְתוֹשְׁבַחְתָּא, וְהָא אוֹקִימָנָא.

אַתְוּוֹן, פֿד נַצְצִין מַהֲאֵי סֵטְרָא, וּמַהֲאֵי סֵטְרָא, דָּא אִיהוּ סִיכְתָּא דִּי בְּגוּוֹיָהּ, בֵּין מִרְגָּלָא לְמִרְגָּלָא, פֿרִין אַתְעֵבִידוּ רָזָא דְשָׂמָא קִדִּישָׁא דְמ"ב אַתְוּוֹן. בְּכָלָא רָזָא דְשָׂמָא קִדִּישָׁא דְע"ב אַתְוּוֹן, דִּרְתִּיכָא עֲלָאָה, וְכָלָא, הָאֵי וְהָאֵי, אַתְקָרִי שַׁבַּת, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְשַׁבַּת. (ע"כ רעיא מַהִימָנָא).

זְכוֹר רָזָא דְדְכוּרָא אִיהוּ, רָזָא דְדְכוּרָא דְנָקִיט פֿל שִׁיפִי דְעֲלָמָא עֲלָאָה. אֶת יוֹם הַשַּׁבַּת, לֹא־סָגָאָה מֵעַלִּי שַׁבַּתָּא, דְּאִיהוּ לִילָה, וְדָא אִיהוּ אֶת. לְקַדְשׁוֹ, דְּאַצְטְרִיד קְדוּשָׁה מִגּוֹ עַמָּא קִדִּישָׁא, וְלֹא־תַעֲטָרָא בְּהוּ בְּדָקָא חֲזִי.

זְכוֹר, אֶתֶר דְּלִית לִיה שְׁכָחָה, וְלֹא קִיַּמָּא בִּיה שְׁכָחָה דִּהָא לִית שְׁכָחָה בְּאַתֶּר דְּבְרִית עֲלָאָה, וְכָל שְׁכֵן לְעִילָא. וְלֹתֶתָא, אִית שְׁכָחָה, אֶתֶר

לשון הקודש

זְכוֹר - הוא סוד של זְכוֹר, סוד של הזְכוֹר שְׁלֹקָתָא אֶת כָּל אִיבְרֵי הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. אֶת יוֹם הַשַּׁבַּת - לְרִבּוֹת עֶרֶב שַׁבַּת, שֶׁהוּא לִילָה. וְהוּא אֶת. לְקַדְשׁוֹ - שְׁצִרִיד קְדוּשָׁה מִתּוֹךְ הָעַם הַקְּדוּשׁ, וְלֹהֲתַעֲטָר בָּהֶם כְּרָאוּי.

זְכוֹר - מְקוֹם שְׂאִין בּו שְׁכָחָה וְלֹא עוֹמֶדֶת בּו שְׁכָחָה, שְׁהֲרִי אִין שְׁכָחָה בְּמִקּוֹם שֶׁל הַבְּרִית הָעֲלִיּוֹן, וְכָל שְׁכֵן לְמַעְלָה. וְלִמְטָה יֵשׁ שְׁכָחָה, מְקוֹם

בְּמִרְגָּלִית, וְנִהְיָה הַכָּל אֶחָד. וְהוּו סוד אֶחָד שֶׁל הַתְּשַׁבְּחָת, וְהֲרִי בְּאַרְנוֹ.

פְּשָׁה־אוֹתִיּוֹת נוצצות מִהֲצַד הַזֶּה וּמִהֲצַד הַזֶּה, זֶהוּ הִיִּתֵּד שְׁבִינִיָּהֶם, בֵּין מִרְגָּלִית לְמִרְגָּלִית, אִין נַעֲשׂוֹת סוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת. וְכָכָל הַסוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ שֶׁל ע"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַמִּרְכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְהַכָּל - זֶה וְזֶה - נִקְרָאת שַׁבַּת, וְהוּו סוד הַשַּׁבַּת. (ע"כ)

דִּאָצטרייך לאַדכּראַ, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קט) יִזְכֹּר
עֵינֹן אֲבוֹתָיו וְגו'. וְאִית תַּמָּן מִמָּנֹן, דִּאָדכּרן זכּיִן
דִּבֶּר נָשׁ, וְחוּבוֹי.

וְלִית שְׂכַחָה קָמִי בְּרִסְיָא קְדִישָׁא, מַה דִּאִיהוּ
קָמִיָּה. וּמֵאן אִיהוּ קָמִיָּה. זְכוּר. וְכָל שָׁפֹן
לְעִילָא. בְּגִין דְּכָלָא רָזָא דְּדְכוּרָא אִיהוּ, וְתַמָּן
אַתְגְּלִיף רָזָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא יְה"ו. וְלִתְתָּא, אָצטרייך
לְאַתְקַדְשָׁא, וּבְמָה אַתְקַדְשׁ. בְּזְכוּר, דִּהָא מִנִּיה
נָטִיל כָּל קְדוּשָׁן וְכָל בְּרַבָּאן. וְדָא, כּד מִתְעַטְרִי
מֵעַלֵי שְׂבִתָּא, עַל עַמָּא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת,
בְּצִלוֹתֵין וּבְבָעוֹתֵין, וּבְסִדּוּרָא דְחִדּוּה.

וְאִי תִימָא, זְכוּר, לָא אָצטרייך לְאַתְקַדְשָׁא, דִּהָא
מִנִּיה נִפְקִין כָּל קְדוּשִׁין דְּעֵלְמָא. לָאוּ הָבִי.
דִּהָא דָּא אָצטרייך לְאַתְקַדְשָׁא בִימָמָא, וְדָא

לשון הקודש

בְּזְכוּר, שְׁהָרִי מִמָּנֹן נוֹטֵל כָּל הַקְּדוּשׁוֹת
וְכָל הַבְּרָכוֹת. וְזֶה בְּשִׁמְתַּעֲטָרִים עָרַב
שְׁבִת עַל הָעַם הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי בְּתַפְלוֹת
וּבְבִקְשׁוֹת וּבְסִדּוּר שֶׁל שְׂמֻחָה.

וְאַם תֹּאמַר, זְכוּר לֹא צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ,
שְׁהָרִי מִמָּנֹן יוֹצֵאִים שֶׁל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם - לֹא כִּדָּ! שְׁהָרִי זֶה צָרִיךְ
לְהִתְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם, וְזֶה צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ

שְׁצָרִיךְ לְהִזְכִּיר, וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים קט)
יִזְכֹּר עֵינֹן אֲבוֹתָיו וְגו'. וַיֵּשׁ שֵׁם מִמָּנִים
שְׂמֻזְכִּירִים וְכִזְיוֹת הָאָדָם וְחֻטְאָיו.

וְאִין שְׂכַחָה לִפְנֵי תַּכְסָּא הַקְּדוֹשׁ מַה
שְׁהוּא לִפְנֵיו. וּמַה הוּא לִפְנֵיו? זְכוּר. וְכָל
שָׁפֹן לְמַעְלָה. מִשּׁוֹם שֶׁהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל
זְכֹר, וְשֵׁם נִתְחַקק סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יְה"ו.
וּלְמַטָּה צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ. וּבְמָה הִתְקַדֵּשׁ?

אַצְטְרִיד לְאַתְקַדְשָׁא בְּלִילְיָא, וְכָל קְדוּשִׁין נִטְלִין
לִזְנוּ יִשְׂרָאֵל לְבַתָּר, וְאַתְקַדְשָׁן בְּקְדוּשֵׁי דְקוּדְשָׁא
בְּרִיד הוּא. (דף צ"ג ע"א).

כִּבְד אֶת אָבִיד וְאֶת אִמָּךְ, (שמות כ) כָּכָל זִינֵי יָקָר,
לְמַחְדֵּי לִזְנוּ בְּעוֹבְדֵי דְבִשְׂרָאן, כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר (משלי כג) גִּיל יְגִיל אָבִי צְדִיק, וְדָא אִיהוּ יָקָרָא
דְּאָבִוי וְדָאמִיה.

רעיא מהימנא

כִּבְד אֶת אָבִיד וְאֶת אִמָּךְ. כִּבְדֵּהוּ בְּכִסּוֹת נְקִיָּה, דְּהִינּוּ כִנְפֵי
מִצְוָה, (משלי ג) כִּבְד אֶת ה' מִהוֹנָךְ, דָּא תוֹרָה וּמִצְוֹת. הָדָא
הוּא דְכְתִיב, (משלי ג) אַרְךְ יָמִים בִּימִינָה בִּשְׂמֹאלָהּ וְגו'. דְּעֵנִי לָאוּ
אִיהוּ בַר נֶשׁ, אֱלָא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, אֲשֶׁתְּמוּדֵעַ, דְּבַתָּר
דְּאוּקְמוּהָ מְאִירֵי מַתְנִיתִין אֵין עֲנִי אֱלָא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת,
דְּעֶתְרָא דְּבַר נֶשׁ אוֹרִייתָא וּמִצְוֹת.

וּבְגִין דָּא, כִּבְד אֶת יי' מִהוֹנָךְ, וְלֹא תִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִייתָא, כְּדִי
לְהַתְגַּדֵּל בָּהּ. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא, וְאֵל תַּעֲשֵׂם עֲטָרָה

לשון הקודש

בְּכִסּוֹת נְקִיָּה, דְּהִינּוּ כִנְפֵי מִצְוָה, כִּבְד
אֶת ה' מִהוֹנָךְ, זֶה תוֹרָה וּמִצְוֹת. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב אַרְךְ יָמִים בִּימִינָה בִּשְׂמֹאלָהּ
וְגו'. שְׂאִין אַדָּם עֲנִי אֱלָא מִן הַתּוֹרָה וּמִן
הַמִּצְוֹת. נִודֵעַ, אַחֲרָ שְׂבָאָרוֹהָ בְּעֵלֵי
הַמִּשְׁנָה, אֵין עֲנִי אֱלָא מִן הַתּוֹרָה וּמִן
הַמִּצְוֹת, שְׂעָשְׂרוּ שֶׁל אַדָּם תּוֹרָה
וּמִצְוֹת.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ כִּבְד אֶת אָבִיד מִהוֹנָךְ, וְאֵל

בְּלִילְיָה, וְכָל הַקְדוּשִׁים נִטְלִים אוֹתָם
יִשְׂרָאֵל אַחֲרָ כֵךְ, וּמַתְקַדְשִׁים בְּקְדוּשׁוֹת
שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

כִּבְד אֶת אָבִיד וְאֶת אִמָּךְ, כָּכָל מִינֵי
כְבוֹד, לְשִׁמְחָה בְּמַעֲשִׂים בְּשֵׂרִים, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (משלי כג) גִּיל יְגִיל אָבִי צְדִיק. וְזֶהוּ
כְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ.

רועה נאמן (רעיא מהימנא)

כִּבְד אֶת אָבִיד וְאֶת אִמָּךְ. כִּבְדֵּהוּ

לְהַתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְלֹא תֹאמַר אֶקְרָא בְּעִבּוֹר שִׁיקְרָאוֹנִי רַבִּי, אֲלֵא (תהלים לד) גִּדְּלוּ לִי אֶתִּי. כִּבֵּד אֶת יְיָ מִהוֹנָד, כִּבֵּן דָּאִיהוּ חַיִּיב בִּיקְרָא דָּאֲבוּי וְאִמִּיהָ.

בְּגִין דָּאִיהוּ מְשׁוֹתָף מִתְרִין טַפִּין, דְּמִנְהוֹן נּוֹצֵר בַּר נָשׁ. מִטַּפָּה דָּאֲבוּהָ, חֲנוּרוּ דַעֲיִנִין, וְגִרְמִין וְאֲבָרִין. וּמִטַּפָּה דָּאִמִּיהָ, שְׁחֹר דִּי בַעֲיִנִין, וְשַׁעֲרָא וּמִשְׁכָּא וּבִשְׂרָא. וְרַבִּיאוּ לִיה בְּאוֹרֵייתָא, וְעוֹבְדִין טָבִין.

דְּבַר נָשׁ חַיִּיב לְלַמֵּד בְּנוֹ תוֹרָה, דְּכִתִּיב, (דברים ו) וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַבְכֶּם. וְאִי לָא אוֹלִיף לִיה אוֹרֵייתָא וּפְקוּדִין, כְּאִילוּ עֶבֶד לִיה פֶּסֶל, וּבְגִין דָּא לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל. וְעֵתִיד לְהִיּוֹת בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה, וּמִבְּזָה אָבוּי וְאִמִּיהָ, וְגוֹזֵל מִנֶּיהָ כֶּמֶה בְּרַכָּאן. דְּהוֹאִיל וְאִיהוּ עִם הָאָרֶץ, חָשִׁיד אִיהוּ עַל כָּלָא, וְאִפִּילוּ עַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְגִילּוּי עֲרִיוֹת, וְעִבּוּדָה זָרָה. דְּמֵאן דָּאִיהוּ עִם הָאָרֶץ. וְאִזִּיל לְאַתֵּר דְּלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעוֹן לִיה, וְלֹא יָדַע לְבָרְכָא, חֲשָׁדִין לִיה דָּאִיהוּ עוֹבֵד עִבּוּדָה זָרָה. (ע"כ רעיא מִדְּהִימנָא).

לשון הקודש

שְׂאָדָם חַיִּב לְלַמֵּד בְּנוֹ תוֹרָה, שְׂכָתוֹב (דברים ו) וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַבְכֶּם. וְאִם לֹא לָמַד אוֹתוֹ תוֹרָה וּמִצְוֹת, כְּאִילוּ עָשָׂה לוֹ פֶּסֶל, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל. וְעֵתִיד לְהִיּוֹת בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה וּמִבְּזָה אָבוּי וְאִמּוֹ וְגוֹזֵל מִמֶּנּוּ כֶּמֶה בְּרָכוֹת. שְׁהוֹאִיל וְהוּא עִם הָאָרֶץ, הוּא חָשׁוֹד עַל הַכֹּל, וְאִפִּילוּ עַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים וְגִילּוּי עֲרִיוֹת וְעִבּוּדָה זָרָה. שְׂמִי שְׁהוּא עִם הָאָרֶץ וְהוֹלֵךְ לְמָקוֹם שְׂאִין מִכִּירִים אוֹתוֹ וְלֹא יוֹדַע לְבָרְכָהּ, חוֹשְׁדִים אוֹתוֹ שְׁהוּא עוֹבֵד עִבּוּדָה זָרָה.

תַּשְׁתַּדֵּל בַּתוֹרָה כְּדִי לְהַתְגַּדֵּל בָּהֶם, כְּמוֹ שְׂבָאוֹהֶם הַחֲבֵרִים, וְאֵל תַּעֲשֶׂם עֲטָרָה לְהַתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְלֹא תֹאמַר אֶקְרָא בְּעִבּוֹר שִׁיקְרָאוֹנִי רַבִּי, אֲלֵא (תהלים לד) גִּדְּלוּ לַה' אֶתִּי. כִּבֵּד אֶת ה' מִהוֹנָד, כִּבֵּן שְׂחִיב בְּכִבוֹד אָבוּי וְאִמּוֹ.

מִשּׁוֹם שְׁהוּא מְשַׁתָּף מִשְׁתִּי טַפּוֹת שְׂמֵחָן נּוֹצֵר הָאָדָם. מִהִטָּפָה שֶׁל אָבוּי לְבֶן הָעֵינִים, וְעִצְמוֹת וְאִיבָרִים. וּמִטַּפָּה שֶׁל אִמּוֹ הַשְׁחֹר שְׂבָעִין, וְשַׁעֲרָא וְעוֹר וּבִשָּׁר. וּמִגְדָּלִים אוֹתוֹ בַּתוֹרָה וּמַעֲשִׂים

טוֹבִים.

כִּבְדֹּךָ אֶת אָבִיךָ כְּמֵה דְאַתְּ אָמַר כִּבְדֹּךָ אֶת יי'
 מֵהוֹנָךְ. מֵהוֹנָךְ: מִמְּמוֹנָךְ. מֵהוֹנָךְ: מִחֲנֹךְ.
 בְּחֵדוֹה דְּנִגּוּנָא, לְמַחְדֵּי לָבָא, דִּהָא דָּא חֵדוֹה דְּלָבָא,
 כְּגִוּוֹנָא דָּא נִגּוּנָא דְּכָל עָלְמָא. עוֹבְדִין דְּכִשְׂרָאן
 דִּתְהוּא בְּרָא, חֲדֵי לָבָא דְּאַבוּהַ וּדְאַמִּיהַ. מֵהוֹנָךְ,
 מִמְּמוֹנָךְ לְכָל מַה דְּאַצְטְרִיכוּ.

כְּגִוּוֹנָא דְּבֵר נֶשׁ אֻקִּיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חָכִי
 אֲצַטְרִיךְ לְאַבָּא וּלְאַמָּא, בְּגִין דְּשׁוּתָּפוּתָא
 חֲדָא אֵית לֹון בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלֶיהַ. וְכְמֵה
 דְּאַצְטְרִיךְ לְמַדְחַל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חָכִי
 אֲצַטְרִיךְ לְמַדְחַל לְאַבוּהַ וּלְאַמִּיהַ, וּלְאַוּקִיר לֹון
 בְּחֲדָא, בְּכָל זִינֵי יָקָר.

לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יָמֶיהָ, בְּגִין דְּאֵית יוֹמִין לְעִילָא,
 דִּתְלִיין בְּהוּ חֲדֵי בֵר נֶשׁ בְּהַאי עָלְמָא.

לשון הקודש

הוא, כִּד צָרִיךְ לְכַבֵּד אָב וְאִם, מִשּׁוּם
 שְׂנֵי לָהֶם שְׁתַּפּוּת אַחַת עִם הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עָלָיו. וְכִמוֹ שְׁצָרִיךְ לְפַחַד
 מִהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּד צָרִיךְ לִירָא
 מֵאַבּוּ וְאִמּוֹ וּלְכַבֵּדֶם בְּאַחַד בְּכָל מִינֵי
 כְּבוֹד.

לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יָמֶיהָ, מִשּׁוּם שְׂנֵי יָמִים
 לְמַעַלָּה שְׁתַּלּוּיִים בָּהֶם חֲדֵי הָאָדָם בְּעוֹלָם

כִּבְדֹּךָ אֶת אָבִיךָ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר כִּבְדֹּךָ אֶת
 ה' מֵהוֹנָךְ. מֵהוֹנָךְ - מִמְּמוֹנָךְ. מֵהוֹנָךְ -
 מִחֲנֹךְ. בְּשִׁמְחַת הַנִּגּוּן לְשִׁמְחַת הַלֵּב,
 שְׁחֲרֵי זוֹ שִׁמְחַת הַלֵּב, כְּמוֹ זֶה הַנִּגּוּן שֶׁל
 כָּל הָעוֹלָם. מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים שֶׁל אוֹתוֹ בֶּן
 מִשְׁמַח לֵב אָבִיו וְאִמּוֹ. מֵהוֹנָךְ - מִמְּמוֹנָךְ
 לְכָל מַה שְׁצָרִיכִים.

כְּמוֹ שְׁהָאָדָם מְכַבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ

וְאוֹקִימָנָא עַל אֵינֹן יוֹמִין דְּבֵר נָשׁ בְּהֵּהוּא עֲלָמָא
לְעִילָא, וְכִלְהוּ קַיִימִין קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְהוּ
אֲשֶׁתְּמוֹדֶעֶן חַיִּי דְּבֵר נָשׁ.

עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יי' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ. אֲבִטָּחוּתָא
לְאַתְהֵינְיָא בְּאַסְפֵּקְלָרִיָּא דְנִהָרָא, וְרָזָא דָּא עַל
הָאֲדָמָה, דָּא אֲסַפֵּקְלָרִיָּא דְנִהָרָא, בְּאֵינֹן יוֹמִין
עֲלָאִין, דְנִהָרִין מִגּוּ מְבוּעָא דְכִלָּא.

מָאִי שָׁנָא, בְּאֵלִין תִּרִין פִּקּוּדִין דְּאוֹרֵייתָא, דְּכִתִּיב
בְּהוּ לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יָמֶיךָ, בְּדָא, וּבְשִׁלּוּחַ הַקֶּן.
אַלָּא תִרִין פִּקּוּדִין אֵלִין, בְּלֵהוּ תִלְיִין לְעִילָא. אֲבָּא
וְאַמָּא, רָזָא דְזִכּוֹר וְשִׁמּוֹר בְּחֻדָּא. וּבְגִיגִי כֶּךָ כְּתִיב
לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יָמֶיךָ. וּבְשִׁלּוּחַ הַקֶּן, דְּכִתִּיב, (דְּבָרִים כב)
שִׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן
יֵיטֵב לָךְ וְגו', רָזָא דְעֲלָמָא עֲלָאָה, דְּלֹא אֲתִיִּיהִיב

לשון הקודש

שְׁמַאִירִים מִתּוּךְ הַמַּעֲנֵן שֶׁל הַכֹּל.
מִזֶּה שׁוֹנָה בְּשְׁתֵּי הַמַּצּוֹת הִלְלוּ שֶׁל
הַתּוֹרָה שֶׁכְּתוּב בָּהֶן לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יָמֶיךָ,
בְּזֶה וּבְשִׁלּוּחַ הַקֶּן? אֵלָּא שְׁתֵּי מַצּוֹת
אֵלֶּה כֵּלֶן תְּלוּיּוֹת לְמַעְלָה. אָב וְאֵם, סוּד
שֶׁל זְכוֹר וְשִׁמּוֹר כְּאַחֵד, וּמִשּׁוּם כֶּךָ
כְּתוּב לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יָמֶיךָ. וּבְשִׁלּוּחַ הַקֶּן,
שֶׁכְּתוּב (שם כב) שִׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם

הַזֶּה, וּבְאַרְנֹו עַל אוֹתָם יָמִים שֶׁל אָדָם
לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְכֻלָּם עוֹמְדִים
לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבָהֶם נוֹדְעִים
חַיֵּי הָאָדָם.

עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ.
הַבְּטָחָה לְהִנּוּת בְּאַסְפֵּקְלָרִיָּה הַמַּאִירָה,
וְסוּד זֶה עַל הָאֲדָמָה, זֶה אֲסַפֵּקְלָרִיָּה
הַמַּאִירָה, בְּאוֹתָם הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים

בֵּיהָ רְשׁוֹ לְאַסְתַּכְּלָא, וְאַצְטְרִיךְ לְשַׁלַּח מִגּוֹ שְׂאֵלְתָא
וְאַסְתַּכְּלוּתָא בֵּיהָ.

וְאַתְּ הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ, דְּכְתִיב, (דברים ד) כִּי שְׂאֵל נָא
לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגו' מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד
קְצֵה הַשָּׁמַיִם. אֲבָל לְעִילָא מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם, שַׁלַּח
תְּשַׁלַּח מִרְעִיּוֹנֶיךָ לְמִשְׁאֵל.

וּבְדָא כְּתִיב, לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים, לְמַעַן
אֵיטֵב לָךְ לֹא כְּתִיב, אֱלֹא לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ.
וַיֶּאֱרִיכוֹן יָמֶיךָ לֹא כְּתִיב, אֱלֹא וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים.
לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ, תִּהְיֶה אֲתֵר דְּאוֹטִיב לְכָלָא, וְאִיהוּ
עֲלֵמָא דְּסֻתִּים וְגִנְיֻז. (דף צ"ג ע"ב) וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים, כְּמָה
דְּכְתִיב, תִּקַּח לָךְ, בְּרִשׁוּתָא דְּבַר נֶשׁ אִיהוּ.

לשון הקודש

וְאַתְּ הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְהֶאֱרַכְתָּ
יָמִים. לֹא כְּתִיב לְמַעַן אֵיטֵב לָךְ, אֱלֹא
לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ. וְלֹא כְּתִיב יֶאֱרִיכוֹן יָמֶיךָ,
אֱלֹא וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים. לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ –
אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שְׂמִיטִיב לְכָל, וְהוּא הָעוֹלָם
הַגִּנְיֻז וְהַנְּסֻתָּר. וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים – כְּמוֹ
שְׂכָתוֹב תִּקַּח לָךְ, זֶהוּ בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל
הָאָדָם.

וְאַתְּ הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְגו'.
הַפּוֹד שֶׁל עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שְׂאֵל נִתְּנָה
רְשׁוּת לְהִסְתַּכְּלָא בּוֹ, וְצָרִיךְ לְשַׁלַּח מִתּוֹךְ
שְׂאֵלָה וְהִתְבּוֹנְנוּת בּוֹ.

וְאַתְּ הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ, שְׂכָתוֹב (שם ד) כִּי
שְׂאֵל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגו' וּלְמִקְצֵה
הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם. אֲבָל לְמַעַלָּה
מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם, שַׁלַּח תְּשַׁלַּח מִרְעִיּוֹנֶיךָ
לְשֵׁאֵל.

וְאִי אֲזִדְמֵן לִיה עוֹבְדָא וַיְכִוּוֹן בֵּיה, וַפָּאָה אִיהוּ.
וְאָף עַל גַּב דְּלָא מְכַוִּין בֵּיה, וַפָּאָה אִיהוּ,
דְּעָבִיד פִּקּוּדָא דְמָרִיה. אָבֵל לָא אֶתְחַשִּׁיב בְּמָאן
דְּעָבִיד רְעוּתָא לְשִׁמְהָ, וַיְכִוּוֹן בֵּיה, בְּרְעוּתָא
דְּאַסְתַּכְלוּתָא בִּיקָרָא דְמָרִיה, בְּמָאן דְּלָא יָדַע
לְמַסְבֵּר סְבָרָא, דִּהָא בְּרְעוּתָא תְּלִיא מְלָה לְשִׁמְהָ.
וּבְעוֹבְדָא דְלִתְתָּא לְשִׁמְהָ, אֶסְתַּלַּק עוֹבְדָא לְעִילָא,
וְאֶתְתַּקֵּן בְּדָקָא יְאוּת.

בְּגוֹוֹנָא דָּא, בְּעוֹבְדָא דְגוּפָא, אֶתְתַּקֵּן עוֹבְדָא
דְּנַפְשָׁא, בְּתַהוּא רְעוּתָא. דִּהָא קֳדָשָׁא
בְּרִיד הוּא בְּעִי לָבָא, וְרְעוּתָא דְבֵר נָשׁ. וְאַפִּילוּ הָכִי,
אִי לָאו תַּמָּן רְעוּתָא דְלָבָא דְאִיהוּ עֲקָרָא דְכָלָא,
עַל דָּא צִלִּי דוֹד וְאָמַר, (תהלים צ) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה
עָלֵינוּ וְגו'. דִּהָא לִית כָּל בֵּר נָשׁ חֲכִים, לְשׁוּאָה

לשון הקודש

ומתתקן בראוי.

בְּמָו זֶה בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל הַגּוֹף נִתְקֵן מַעֲשֵׂה
הַנֶּפֶשׁ בְּאוֹתוֹ הַרְצוֹן, שְׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן שֶׁל
הָאָדָם, וְאַפִּילוּ כֵּן, אִם אֵין שֵׁם רְצוֹן שֶׁל
הַלֵּב, שֶׁהוּא עֲקָר הַכֹּל, עַל זֶה הַתְּפִלָּה
דוֹד וְאָמַר, (תהלים צא) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה
עָלֵינוּ וְגו'. שְׁהָרִי אֵין כָּל אָדָם חָכָם

וְאִם יוֹדְמֵן לוֹ מַעֲשֵׂה וַיְכִוּוֹן בּוֹ, צָדִיק
הוּא. וְאָף עַל גַּב שֶׁלֹּא מְכַוֵּן בּוֹ, צָדִיק
הוּא, שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹת אֲדוֹנּוֹ. אָבֵל לָא
נִחְשָׁב בְּמִי שֶׁעֲשֵׂה רְצוֹנוֹ לְשִׁמְהָ, וַיְכִוּוֹן
בּוֹ בְּרְצוֹן שֶׁל הַסְתַּכְלוּת בְּכַבּוֹד רַבּוֹנוֹ,
בְּמִי שֶׁלֹּא יוֹדַע לְסַבֵּר סְבָרָא, שְׁהָרִי
בְּרְצוֹן תְּלוּי הַדְּבָר לְשִׁמּוֹ. וּבְמַעֲשֵׂה
שְׁלִמְטָה לְשִׁמּוֹ, מִתְעַלָּה הַמַּעֲשֵׂה לְמַעְלָה

רְעוּתָא וּלְבָא, לְתַקְנָא כְּלָא וַיַּעֲבִיד עוֹבְדָא דְּמִצְוָה.
עַל דָּא צְלִי צְלוּתָא דָּא, וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנְנָה עָלִינוּ.
מָאִי בּוֹנְנָה עָלִינוּ. בּוֹנְנָה, וְאַתְקִין תְּקוּנָךְ לְעִילָא
בְּדָקָא יְאוּת. עָלִינוּ, אַף עַל גַּב דְּלִית אָנָּן
יְדַעֵי לְשׁוּאַה רְעוּתָא, אֵלָא עוֹבְדָא בְּלַחֲדוּי. מַעֲשֵׂה
יְדִינוּ בּוֹנְנָהוּ. לְמָאן. לְחַהוּא דְּרָגָא דְּאַצְטְרִיךְ
לְאַתְתַּקְנָא. בּוֹנְנָהוּ, בְּחַבּוּרָא חָדָא בְּאַבְהָן, לְמַהוּ
מִתְתַּקְנָא בְּחֹן, בְּהָאִי עוֹבְדָא, בְּדָקָא יְאוּת.

השלמה מהחשמות (סימן ט זה נמצא בספר ישן)

גְּרִסִּינָן בְּזוּחֵר, מָאן דְּאַחִיד בְּאוּרֵייתָא, סְמִכָא
לִיה וּמִחֲזִיקָה לִיה עַל יִרְכּוּי, דְּלָא יִסְטִי
לְיִמִּינָא וְלִשְׂמָאלָא. וּכְאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא יְהִי לֹון אוּרֵייתָא לְגַלְלָהּ לֹון רְזִין
עָלֵאִין. עָלֵייהוּ כְּתִיב (דְּבָרִים ד') וְאַתֶּם תִּדְבְּקִים בִּי.
אַלְהֵיכֶם וְגו'.

לשון הקודש

בּוֹנְנָהוּ, אֵת מִי? בְּחַבּוּר אֶחָד בְּאַבּוּת,
לְהוּת מִתְקֵן בְּהֶם בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה כְּרָאוּי.
השלמה מהחשמות (סימן ט זה נמצא בספר ישן)
גּוֹרְסִים בְּזוּחֵר, מִי שְׁאַחֲזוּ בְּתוֹרָה,
סוֹמְכֵת אוֹתוֹ וּמִחֲזִיקָה אוֹתוֹ עַל יִרְכּוּ
שְׂמָאלָא וְיִמִּין וְלִשְׂמָאל. אֲשֶׁרִיחֶם
יִשְׂרָאֵל שְׁחַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם
תּוֹרָה לְגַלּוּת לָהֶם סוּדוּת עָלִינוּם,

לְשִׁים רְצוֹן וְלֵב לְתַקֵּן הַכֹּל וַיַּעֲשֵׂה
מַעֲשֵׂה שֶׁל מִצְוָה. עַל זֶה הַתְּפִלָּה תְּפִלָּה
זו - וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנְנָה עָלִינוּ.
מַה זֶה בּוֹנְנָה עָלִינוּ? בּוֹנְנָה וְהַתְקֵן
תְּקוּנָךְ לְמַעֲלָה כְּרָאוּי. עָלִינוּ, אַף עַל גַּב
שְׂאִינְנוּ יוֹדְעִים לְשִׁים הַרְצוֹן, אֵלָא
הַמַּעֲשֵׂה לְבַדּוֹ. מַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנְנָהוּ,
לְמִי? לְאוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁצָרִיךְ לְהַתְקֵן.

וְתָא חַוִּי, כִּד יְהִיב קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אוֹרִייתָא
לְיִשְׂרָאֵל רָשִׁים לָהּ בְּרֹזָא דְשִׁמְא קִדִּישָׁא.

אָמַר (שמות כ) אֲנֹכִי יי אֱלֹהֶיךָ, בְּרֹזָא דְחֶסֶד אַבְרָהָם
אֶחִיד בָּהּ, וּלְקַבְּלִיהּ מִצּוֹת עֲשֵׂה וְרֹזָא דָּא
תְּפַקִּידתָּא קַמִּייתָּא דְפָקִיד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
לְאַבְרָהָם, מִצּוֹת עֲשֵׂה הָוָה. דְּכַתִּיב (בראשית י"ב) לֵךְ
לֵךְ מֵאֶרֶצְךָ וּבְנִין כְּךָ חֲשָׁבֵן מִצּוֹת עֲשֵׂה רַמ"ח
בְּחֲשָׁבֵן אַבְרָהָם.

לֹא יְהִי לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְגו' (שמות ד) בְּרֹזָא
דְּגִבּוּרָה דְּאֶחִיד בָּהּ יִצְחָק, דְּכָל אֵינוֹן אֱלֹהִים
אֲחֵרִים וְאֵינוֹן סָרְכִין מִמֶּנּוּ מִסְטֵרִיהּ יִנְקִין, וְכֵן עֲשׂוֹ
וְכָל אֵינוֹן מִמֶּנּוּ דִּילִיהּ. דִּהָא יִצְחָק בְּמִצּוֹת לֹא
תַעֲשֶׂה אֶחִיד. וְתְּפַקִּידתָּא קַמִּייתָּא דִּילִיהּ, מִצּוֹת
לֹא תַעֲשֶׂה הָוָה, דְּכַתִּיב (בראשית כ"ו) אַל תֵּרֶד מִצְרִימָה.

לשון הקודש

חֲשָׁבֵן מִצּוֹת עֲשֵׂה רַמ"ח, בְּחֲשָׁבֵן
אַבְרָהָם.

לֹא יְהִי לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְגו' (שמות כ)
— בְּסוּד הַגִּבּוּרָה שֶׁאָחֲזוּ בָּהּ יִצְחָק, שֶׁכָּל
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֵלוֹ הַשָּׁרִים
הַמִּמְנִים — מִצְדוֹ יִנְקָתָם, וְכֵן עֲשׂוֹ וְכָל
אֱלֹהִים הַמִּמְנִים שָׁלוֹ. שֶׁהָרִי יִצְחָק אָחֲזוּ
בְּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהַצּוּי הָרִאשׁוֹן שָׁלוֹ
מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה הִתְּהָ, שֶׁכְּתוּב (בראשית
כו) אַל תֵּרֶד מִצְרִימָה.

עֲלֵיהֶם כְּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הִדְבַּקִּים בָּהּ
אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

וְכָא רָאָה, כַּאֲשֶׁר נָתַן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, רָשָׁם אוֹתָהּ בְּסוּד
הַשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ. אָמַר (שמות כ) אֲנֹכִי ה'י
אֱלֹהֶיךָ — בְּסוּד הַחֶסֶד שֶׁאַבְרָהָם אָחֲזוּ
בָּהּ, וּבְגִדּוֹ מִצּוֹת עֲשֵׂה, וְסוּד זֶה הַצּוּי
רִאשׁוֹן שֶׁצִּוָּה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
אַבְרָהָם, וּמִצּוֹת עֲשֵׂה הִתְּהָ, שֶׁכְּתוּב
(בראשית יב) לֵךְ לֵךְ מֵאֶרֶצְךָ. וּמִשּׁוּם כְּךָ

וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִסֵּטְרָא דְּדִינָא קָא אָתִי, דְּהָא
מַעֲנִישִׁין לִיהּ לְבַר נָשׁ כִּד עֶבֶר עֲלָה.
וּבְגִין כִּד חֲשַׁבֵּן מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּרָזָא דְּדִרְגָּא
דִּילִיָּה בְּרָזָא דְּשֵׁם"ה לְקַבֵּל יוֹמִין דְּשִׁמְשָׁא דְּנִהִיר
מִסֵּטְרָא דְּגִבּוּרָה. הָדָא הוּא דְּכֶתִיב (שׁוֹפְטִים ה) כִּצַּאת
הַשֶּׁמֶשׁ בַּגִּבּוּרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא בְּרָזָא דְּגִבּוּרָה, דְּתַפְאֶרֶת דְּאַקְרִי אִמַּת
וְאִיקְרִי בָּהּ יַעֲקֹב שְׁלִימָא וַיִּנִּיק תֵּרִין חוֹלְקִין,
מִצּוֹת עֲשֶׂה וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. הָדָא הוּא דְּכֶתִיב
(בְּרֵאשִׁית כ"ה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהָלִים. וְעָאֵל לְכָל
סִטְרִין לְרַחֲמֵי וְלִדִּינָא, לְמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וּלְמִצּוֹת
עֲשֶׂה. וְאִיקְרִי שְׁלִים בְּגִין דְּשִׁבּוּעָה מִשְׁלָמָא אֲתִיָּא.
וְעַל דָּא בְּרָזָא דְּעֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וּכְמָה דְּאִיהִי
לֹא תַעֲשֶׂה כִּד אִיהִי לְשִׁקְרָא חֲכִי אִיהִי

לשון הקודש

שְׁנִקְרָא אִמַּת, וְנִקְרָא בָּהּ יַעֲקֹב שְׁלִים
וַיִּנִּיק שְׁנֵי חֲלָקִים – מִצּוֹת עֲשֶׂה וּמִצּוֹת
לֹא תַעֲשֶׂה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב
אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהָלִים. וְעוֹלָה לְכָל
הַצִּדִּדִּים – לְרַחֲמִים וּלְדִין, לְמִצּוֹת לֹא
תַעֲשֶׂה וּלְמִצּוֹת עֲשֶׂה. וְנִקְרָא שְׁלִים
מִשּׁוּם שְׁשִׁבּוּעָה מִשְׁלָם בָּהּ.

וְעַל זֶה בְּסוּד שֶׁל עֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִצִּד שֶׁל הַדִּין בָּהּ,
שְׁהִי מַעֲנִישִׁים לוֹ לְבֵן אָדָם כְּאִשֶּׁר
עוֹבֵר עָלֶיהָ. וּמִשּׁוּם כִּד חֲשַׁבֵּן מִצּוֹת
לֹא תַעֲשֶׂה בְּסוּד שְׁדִרְגָּה שֶׁל בְּסוּד שֶׁל
שֵׁם"ה, כְּנִגּוּד יְמוֹת הַחֲמָה שְׁמַאִיר מִצִּד
הַגִּבּוּרָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שׁוֹפְטִים ה) כִּצַּאת
הַשֶּׁמֶשׁ בַּגִּבּוּרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא – בְּסוּד הַגִּבּוּרָה, שֶׁתַּפְאֶרֶת

מִצֻּת עֲשֵׂה כִּד אִיהִי בְּאַמֶּת. דְּכָתִיב (יִרְמְיָה ד')
וְנִשְׁבַּעְתָּ חֵי יְיָ בְּאַמֶּת בְּמִשְׁפָּט וּבַצִּדְקָה וּכְתִיב (דְּבָרִים)
וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע.

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, (שְׁמוֹת כ) בְּרֹזָא דְּבְרִית,
דִּהוּא יְסוֹד דְּאַחִיד בִּיה יוֹסֵף. וְעַל דָּא אֶקְרִי
שַׁבָּת, דִּהוּא יוֹסֵף כָּל אֶקְרִי, שַׁבָּת נָמִי כ"ל דְּכָל
עֲנוּגָא וְתַפְנוּקָא נָפִיק מִנִּיה לְקִיּוּמָא עֲלָמִין כְּלָחוֹן
(כְּלָחוֹן). וְעַל דָּא שַׁבָּתָא כְּלָלָא (כְּלָל) דַּעֲשֵׂה וְלֹא
תַעֲשֵׂה, בְּגִין דִּי יוֹסֵף נָמִי בּוֹכְרָא דְנִטִּיל תֵּרִין חוֹלְקִין.

תָּא חַזִּי בְּדְבָרוֹת מִשְׁנֶה תוֹרָה כְּתִיב (דְּבָרִים ט"ו)
וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְיָ
אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, הִכָּא אֹלִיף לֹון אֹרִייתָא רֹזָא
עֲלָתָא. דִּהוּא הַהוּא צְדִיקָא דְאַזְדָּבֵן חַיִּים לְעַבְדָּא

לשון הקודש

וּתַפְנוּקִים יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְקַיָּם הַעוֹלָמוֹת
כֻּלָּם (כֻּלָּם). וְעַל זֶה שַׁבָּת - כְּלָלוֹת (כְּלָל)
שֶׁל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה, מִשּׁוּם שִׁיּוֹסֵף גַּם
בֶּן כְּבוֹד שְׁנוּטִל שְׁנֵי חֻלְקִים.

בֵּא וְרֵא, בַּעֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֶה
תוֹרָה כְּתוּב, (דְּבָרִים כד) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד
הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם.
כָּאֵן מִלְּמַדָּת אֹתָנֵנוּ הַתוֹרָה סוֹד עֲלִיוֹן,
שְׁהִרֵי הַצִּדִּיק הַהוּא שְׁנוּמֵכֵר חֵי לְעַבְדָּא

וּכְמוֹ שֶׁהָיָא לֹא תַעֲשֵׂה כְּאִשְׁרֵי הָיָא
לְשַׁקֵּר, כִּךְ הָיָא מִצֻּת עֲשֵׂה כְּאִשְׁרֵי הָיָא
בְּאַמֶּת, שַׁבָּתוֹב (יִרְמְיָה ד') וְנִשְׁבַּעְתָּ חֵי ה'
בְּאַמֶּת בְּמִשְׁפָּט וּבַצִּדְקָה, וּכְתוּב (דְּבָרִים י)
וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע.

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (שְׁמוֹת כ) -
בְּסוֹד הַבְּרִית, שֶׁהוּא יְסוֹד שְׁאֵחוֹז בּוֹ
יוֹסֵף. וְעַל זֶה נִקְרָא שַׁבָּת, שְׁהִרֵי יוֹסֵף
נִקְרָא כָּל, שַׁבָּת גַּם בֶּן כ"ל, שְׁכָל עֲנָג

בְּמִצְרַיִם וְאֶחֱלֹו (וְדַחֲלֹו) לֵיָּהּ, לְקַבְּלֶיהָ אִיהִּי זָכוֹר
אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּבְגִין כֵּן אָמַר לוֹן קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל,
בָּבְעוּ מִנְכוֹן הָיוּ דְכִירִין תַּהוּא צַדִּיקָא
דְּאֻדְבָן עַל יְדֵיכֹו וְהָהּ לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וּבַהּ הוּא
חֻבָּה אֶתְגָּזַר עַל־יֵכֹו לְאַשְׁתַּעְבְּדָא בְּכוּ בְּמִצְרַיִם,
וּלְכַפְּרָא תַּהוּא חֻבָּה דְּזַבִּינְתוֹן לֵיָּהּ. נִטְרוּ יוֹמָא
דְּשַׁבְּתָא וַיִּשְׁתַּבֵּיך לָכוֹן, דִּהָא יוֹמָא דְּשַׁבָּת לְקַבְּלֶיהָ
אִיהִּי, בְּדִאֻקִּימָנָא בְּרוּא דְּמַהִימָנוּתָא.

יוֹמָא קֹדֶמָאָה לְקַבְּלֶיהָ דְּאַבְרָהָם, תַּהוּא דְּכַתִּיב
(תהלים נ"ב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. יוֹמָא תְּנִינָא
לְקַבְּלֶיהָ דִּיצְחָק, וּבְגִין כֵּן יָתִיב קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
לְמִידָן עַלְמָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקַבְּלֶיהָ דִּיעֶקֶב
דִּאִיהִּי קוֹ אֲמִצְעִי, וּבְגִין כֵּן כְּתִיב בֵּיהּ בְּעוֹבְדָא
דְּבְּרָאשִׁית יָקוֹו הַמַּיִם.

לשון הקודש

יוֹם הַשַּׁבָּת וַיִּתְּכַפֵּר לָכֶם, שְׁהָרִי יוֹם
הַשַּׁבָּת כְּנֻגְדוֹ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּסוּד
הָאִמּוּנָה.

יוֹם רֵאשׁוֹן כְּנֻגְדֵי אַבְרָהָם, הוּא שְׁכָתוּב
(תהלים נב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. יוֹם שְׁנֵי כְּנֻגְדֵי
יִצְחָק, וּמִשּׁוּם כֵּן יוֹשֵׁב הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְדוֹן הָעוֹלָם. יוֹם שְׁלִישִׁי כְּנֻגְדֵי
יעֶקֶב, שֶׁהוּא קוֹ אֲמִצְעִי, וּמִשּׁוּם כֵּן

בְּמִצְרַיִם וַחֲלָלוּ (וְדָא) אוֹתוֹ, לְעַמְתּוֹ הוּא
זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר לָהֶם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בְּבִקְשָׁה מִכֶּם הָיוּ זֹכְרִים
הַצַּדִּיק הַהוּא שְׁנֵימֵכַר עַל יְדֵיכֶם וְהָיָה
לְעַבְדֵי בְּמִצְרַיִם, וּבְאוֹתוֹ הַחֲטָא נִגְזַר
עֲלֵיכֶם לְהַשְׁתַּעְבֵּד בְּכֶם בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר
הַחֲטָא הַהוּא שְׁמַכְרְתֶּם אוֹתוֹ. שְׁמְרוּ אֶת

יֹמָא רִבִּיעָא לְקַבְּלִיה דְּדוֹד, דְּכַתִּיב בִּיה (בראשית
(א) יְהִי מֵאֲרֹת, מֵאֲרֹת חֹסֶר דְּהָא כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל לִית לָהּ נְהוּרָא מִדִּילָהּ, אֲלָא מָה
דְּאִתִּיחִיב לָהּ עַל יְדָא דְּצָדִיק, חֲכִי נָמִי דוֹד כְּתִיב
בִּיה עָנִי וְאַבְיוֹן, וְלִית חַיִּים אֲלָא מָה דְּאִתִּיחִיב
לִיה מִיּוֹמֵי דְּאָדָם קַדְמָאָה שְׁבַעִין שָׁנִין. יֹמָא
חֲמִישָׁא לְקַבְּלִיה דְּמִשָּׁה. יֹמָא שְׁתִּיתָא לְקַבְּלִיה
דְּאַהֲרֹן. וְאַיִנוֹן שֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית דְּלַעִילָא אִינוֹן
דְּרַמְיוֹן בְּקָרָא (דברֵי הַיָּמִים א כ"ט) לָךְ ה' הַגְדֵּלָהּ
וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצִיחַ וְהַחַיּוּת בִּי כ"ל, וְאַיִנוֹן
חוֹלְקִיהוֹן דְּצָדִיקִיא.

בְּרֹזָא דָא הַגְדֵּלָהּ בְּרֹזָא דְּאַבְרָהָם. הַגְבוּרָה
בְּרֹזָא דְּיִצְחָק וְהַתְּפָאֶרֶת בְּרֹזָא דְּיַעֲקֹב.
הַנְּצִיחַ חוֹלְקָא דְּמִשָּׁה. הַחַיּוּת חוֹלְקָא דְּאַהֲרֹן. בִּי
כ"ל (לְקַבֵּל) לְקַבְּלִיה חוֹלְקָא דְּיוֹסֵף. הַמְּמַלְכָה

לשון הקודש

שְׁשִׁי כְּנֶגֶד אַהֲרֹן, וְאֵלּוּ שֵׁשֶׁת יָמֵי
 בְּרֵאשִׁית שֶׁל מַעֲלָה הֵם שְׁרֵמוֹזִים
 בְּפֶסוּק (דברֵי הַיָּמִים א כט) לָךְ ה' הַגְדֵּלָהּ
 וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצִיחַ וְהַחַיּוּת בִּי
 כ"ל, וְהֵם חֲלֻקֵּיהֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים.
 בְּסוּד זֶה הַגְדֵּלָהּ בְּסוּד שֶׁל אַבְרָהָם.
 הַגְבוּרָה – בְּסוּד שֶׁל יִצְחָק, וְהַתְּפָאֶרֶת
 – בְּסוּד שֶׁל יַעֲקֹב. הַנְּצִיחַ – חֲלֻקֵּי שֶׁל

כְּתוּב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יָקוֹב הַמִּים.
 יוֹם רִבִּיעִי כְּנֶגֶד דוֹד, שְׁכַתּוֹב בּוֹ (בראשית
 א) יְהִי מֵאֲרֹת, מֵאֲרֹת חֹסֶר. שְׁהָרִי כְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ אוֹר מִשְׁלָהּ, אֲלָא מָה
 שְׁנִתֵּן לָהּ עַל יְדֵי הַצְּדִיק, כִּךְ גַּם דוֹד
 כְּתוּב בּוֹ עָנִי וְאַבְיוֹן, וְאַיִן חַיִּים אֲלָא מָה
 שְׁנִתֵּן לוֹ מִיּוֹמֵי שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן
 שְׁבַעִים שָׁנָה. יוֹם חֲמִישִׁי כְּנֶגֶד מִשָּׁה. יוֹם

חולִּקִּיהָ דָּדוּד. וַיּוֹסֶף שַׁבַּת אֶקְרִי לְתַתָּא לְקַבֵּל
צַדִּיק חַי עַלְמִין, דְּאֶקְרִי שַׁבַּת לְעִילָא וּבְגִין כֶּךָ
בְּתִיב (דברים ה') עַל בֵּן צִנְדֵּי יִי אֱלֹהֵיךָ.

תָּא חַי, כִּד בָּעוּ יִשְׂרָאֵל לְמַכְבָּשׁ לְאַרְעָא דְכְנַעַן
אֶקִּיפוּ לָהּ שִׁיתָא יוֹמִין. (זמנא) חָדָא בְּכָל יוֹמָא,
לְקַבֵּל אֵינּוּן זַכָּאֵי קָשׁוּט דְעַלְיָהוֹן מִתְקַיִּים עַלְמָא.
וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, שְׁבַע זְמַנִּין, לְקַבֵּל יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא,
דְּאִיהוּ לְקַבֵּל צַדִּיק דְּאִיהוּ זֶן לְהוּ וּמְקַיִּים לְהוּ
דְּבְתִיב (משלי ט) חֲצָבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבַעָה. וּבְתִיב (משלי י')

וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם, אִיהוּ יִסּוּדָא וְעִיקְרָא דְכָל אֵינּוּן
זַכָּאִין. וְאִי לָאו זְכוּתֵיהוֹן דְּצַדִּיקֵיָא, לָא הֵווּ יְכָלִין
לְמַכְבָּשָׁה. חָדָא הוּא דְבְתִיב (דברים ט') לָא בְּצַדִּיקְתָּךְ
וּבִישָׁר לְבָבְךָ וְגו' וּלְמַעַן הָקִים אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע ה' לַאֲבֹתֶיךָ. (שמות כ) כִּפֹּד אֶת אֲבִיךָ, בְּרֹזָא

לשון הקודש

הַשְּׁבִיעִי שְׁבַע פְּעָמִים כְּנֻגַּד יוֹם הַשַּׁבָּת,
שֶׁהוּא כְּנֻגַּד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא זֶן לָהֶם וּמְקַיִּים
אוֹתָם, שְׁפָתוֹב (משלי ט) חֲצָבָה עֲמוּדֶיהָ
שְׁבַעָה, וּכְתוּב (שם י) וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם,
הוּא יִסּוּד וְעִקָּר שֶׁל כָּל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים.
וְאִם לֹא זְכוּתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, לֹא הָיוּ
יְכוּלִים לְכַבֵּשׁ אוֹתָהּ. וְהוּא שְׁפָתוֹב (דברים ט)
לֹא בְּצַדִּיקְתָּךְ וּבִישָׁר לְבָבְךָ וְגו' וּלְמַעַן
הָקִים אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה'
לַאֲבֹתֶיךָ. כִּפֹּד אֶת אֲבִיךָ (שמות כ), בְּסוּד

מִשָּׁה. הַהוּ"ד – חֲלָקוּ שֶׁל אֶהְרֹן. כִּי כ"ל
– (כְּנֻגַּד) כְּנֻגַּדוּ חֲלָקוּ שֶׁל יוֹסֵף. הַמְּמַלְכָּה
– חֲלָקוּ שֶׁל דָּוִד. וַיּוֹסֶף נִקְרָא שַׁבַּת
לְמַטָּה, כְּנֻגַּד צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים שֶׁנִּקְרָא
שַׁבַּת לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב (דברים ה)
עַל בֵּן צִנְדֵּי ה' אֱלֹהֵיךָ.

בֹּא וּרְאֵה, פֶּאֶר שֶׁרָצוּ יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּשׁ
לְאַרְצָן כְּנַעַן, הִקִּיפוּ אוֹתָהּ שִׁשָּׁה יָמִים,
(פַּעַם) אַחַת בְּכָל יוֹם, כְּנֻגַּד אוֹתָם צַדִּיקֵי
אֲמַת שְׁעַלְיָהֶם עוֹמֵד הָעוֹלָם, וּבַיּוֹם

דְּנִצַּח דְּאַחִיד בָּהּ מִשָּׁה וַיָּנִיךְ לָהּ. דִּהָא מִשָּׁה הָיָה
מוֹקִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּאוּרִייתָא.

תָּא חַזִּי, אִי לָאו אוּרִייתָא דְאַתִּיחִיבַת עַל יְדוֹי
דְּמִשָּׁה נְבִיאָה רַבָּה, לָא הָווּ יַדְעִין בְּנֵי נָשָׂא
לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא וְלָא הָווּ מוֹקְרִין לִיהּ. דִּהָא עַל
יָדָא דְאוּרִייתָא אוֹלִיף בֵּר נָשׁ פּוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה
וְאוֹקִיר לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. וּבְגִין כֶּךָ כְּבִד
אֶת אָבִיךָ, לְקַבְּלִיהּ דְּמִשָּׁה אִיהוּ.

דְּכָר אַחֵר, כְּבִד אֶת אָבִיךָ, דָּא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב.
וְאֶת אִמָּךְ, דָּא תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. דְּכַמָּה
דְּאַבָּא יְהִיב שְׂפַע לְאִמָּא, הָכִי נָמִי תוֹרָה שְׂבַכְתָּב
יְהִיב שְׂפַע לְתוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. לָא תִרְצַח לְקַבֵּל
דִּרְגָּא דְהו"ד דְּאַחִיד בָּהּ אַהֲרֹן וּבְגִין כֶּךָ לָא תִרְצַח.
בְּגִין דְּכָר קְטָלִין לִיהּ לְבֵר נָשׁ, תַּחֲוֹא זִינָא וְהו"ד

לשון הקודש

בֵּן כְּבִד אֶת אָבִיךָ הוּא כְּנָגֵד מִשָּׁה.
דְּכָר אַחֵר כְּבִד אֶת אָבִיךָ - זו תוֹרָה
שְׂבַכְתָּב. וְאֶת אִמָּךְ - זו תוֹרָה שְׂבַעֲל
פֶּה. שְׂכַמו שְׂאֵבָא נוֹתֵן שְׂפַע לְאִמָּא, כֶּךָ
גַּם הַתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב נוֹתֶנֶת שְׂפַע לְתוֹרָה
שְׂבַעֲל פֶּה. לָא תִרְצַח - כְּנָגֵד דִּרְגָּא שֶׁל
הַהו"ד שְׂאֵחֻז בָּהּ אַהֲרֹן, וּמִשּׁוּם כֶּךָ לָא
תִרְצַח. מִשּׁוּם שְׂכַאֲשֵׁר הוֹרְגִים לוֹ לְבֵן
אָדָם, אוֹתוֹ זֵיו וְהוּד עֲלִיזָן שְׂעֲלִיו לֹקְחִים

שֶׁל הַנִּצָּח שְׂאֵחֻז בָּהּ מִשָּׁה וּמִשְׁפִּיעַ לָהּ.
שְׁהָרִי מִשָּׁה הָיָה מְכַבֵּד לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בַּתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, אִם לָא הַתּוֹרָה שְׂנֵתְנָה עַל
יְדֵיו שֶׁל מִשָּׁה הַנְּבִיא הַגָּדוֹל, לָא הָיוּ
יודְעִים בְּנֵי אָדָם לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְלֹא הָיוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ, שְׁהָרִי עַל יְדֵי
הַתּוֹרָה לוֹמֵד בֶּן אָדָם עֲבֹדֶת קוֹנוֹ
וּמְכַבֵּד אוֹתוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִפְּנֵי

עלָאָה דַעֲלִיָּה נְטִלִין מִנִּיה. הָדָא הוּא דְכְתִיב (דניאל)
 י וְהוֹדִי נְהַפֵּךְ עָלַי וְגו' וּבִגִּין כֶּךָ אֶזְהַר לֹון קִדְשָׁא
 בְּרִיד הוּא לְבָנֵי נָשָׂא, דִּתְהוּא שׁוּפְרָא עֲלָאָה דִּיהִיב
 עֲלִיהוֹן דִּלָּא יִטְלוֹן לִיה מִנְהוֹן וְאִיהוּ נָמִי רָזָא
 דְשִׁלְמָא. וּבִגִּין כֶּךָ קָאִים אַחֲרֹן לְכַפֵּרָא וּלְנַכְסָא
 נְכֶסֶת קוֹדֶשִׁין, וְעַל פּוּמִיָּה כֶּפֶר לְעַמּוּד יִשְׂרָאֵל. לֹא
 תִנְאַף בְּרָזָא דְצַדִּיק דְאַחִיד בָּהּ מָאן דְאַחִיד בָּהּ,
 וְאִיהוּ רָזָא דְחֻכְמָתָא. דִּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא
 אֶתְחַבֵּרַת אֶלָּא בְּתַהוּא דְחַוִּי לִיה בִּיסוּדָא דְעִלְמָא
 וְצַדִּיק יִסוּד עוֹלָם.

דְּבַר אַחֲר, הָכִי אֲוִלִּיפְנָא בְּרָזָא דְמִהִימְנוּתָא,
 כַּב"ד, לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצַח,
 לְקַבֵּל דִּרְגָא דִּנְצָ"ח. לֹא תִנְאַף, לְקַבֵּל דִּרְגָא דְהו"ד.
 דְּבַר אַחֲר, כִּבְד לְקַבֵּל (בראשית א) יְהִי מְאֻרֹּת דְעוֹבְדָא
 דְּבִרְאשִׁית. לֹא תִרְצַח לְקַבֵּל (בראשית א) יִשְׂרְעוּ הַפִּיִּם

לשון הקודש

שְׂאוּחֹו בָּהּ, וְהוּא סוּד שֶׁל הַחֲכָמָה,
 שְׁהָרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מִתְחַבֵּרַת אֶלָּא
 בְּאוּתוֹ שְׂרָאוּי לֹו בִּיסוּד שֶׁל הָעוֹלָם –
 וְצַדִּיק יִסוּד עוֹלָם.

דְּבַר אַחֲר, כֶּךָ לְמַדְנוּ בְּסוּד הָאֱמוּנָה,
 כַּב"ד – כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצַח
 – כְּנֶגֶד דִּרְגַת הַנְּצָ"ח. לֹא תִנְאַף – כְּנֶגֶד
 דִּרְגַת הַהו"ד. דְּבַר אַחֲר, כִּבְד – כְּנֶגֶד

מִמְנו. וְהוּא שְׂכֵתוֹב (דניאל י) וְהוֹדִי נְהַפֵּךְ
 עָלַי וְגו', וּמִשּׁוּם כֶּךָ מִזְהִיר לָהֶם הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי אָדָם, שְׂאוּתוֹ יְפִי עֲלִיוֹן
 שְׁנֵתָן עֲלֵיהֶם, שְׁלֹא יִקְחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם,
 וְהוּא גַם בֶּן סוּד הַשְּׁלֹום. וּמִשּׁוּם כֶּךָ
 עוֹמֵד אַחֲרֵן לְכַפֵּר וּלְשַׁחֵט שְׁחִיטָה
 קִדְשִׁים, וְעַל פִּיו כֶּפֶר לְעַמּוּד יִשְׂרָאֵל. לֹא
 תִנְאַף – בְּסוּד שֶׁל צַדִּיק שְׂאוּחֹו בָּהּ מִי

שָׂרֵץ נֶפֶשׁ חַיָּה, בְּגִין כִּךְ נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא תִקְטֹל. לֹא
תִנָּאף לְקַבֵּל (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ,
בְּגִין כִּךְ לֹא תִנָּאף בְּאַתָּתָא דְלֹא מִינָךְ, דְלֹא אִיהִי
בֵּת זִוְגָךְ.

דָּבָר אַחֵר, הוּא סִיּוּמָא דְעֶשֶׂר אַמִּירֵן דְאוֹרֵייתָא,
לְקַבֵּל עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין רִאשִׁיתָא דְכָלָא,
לְאַחֲרָא סוּפָא בְּרִישָׁא, לְמַחֲוֵי כָלָא חַד. וְהָא דְלֹא
שָׂאֲרֵי בְּהוּ בְּקַדְמִיתָא, לְאוּלְפָא רָזָא עֲלָאָה עַד אָן
אַתָּר אֲתִייהִיבֵת לִיהּ רִשׁוּתָא לְמַשָּׁה, וּמֵאֵן אַתָּר
קַבִּיל אוֹרֵייתָא מְזַעִיר אַנְפִּין. אָמַר ז' אַמִּירֵן, לְקַבֵּל
ז' דְרָגִין עֲלָאִין דְרַמִּיזִין בְּקָרָא לָךְ יי הגְדוּלָה וְגו'
וְעַד הַהוּא אַתָּר אֶסְתַּכַּל מַשָּׁה דְכֻתִּיב (מקרא זה כּתמוּנָתוֹ
לֹא נִמְצָא בַתּוֹרָה, וְרַאָה שְׁמוֹת ל"ג י"א וּדְבָרִים ל"ד י) פָּנִים בְּפָנִים דְּבָר
יי עִם מַשָּׁה. פָּנִים דָּא בָּרָא קַדִּישָׁא, בְּפָנִים דָּא

לשון הקודש

הַכֹּל אַחֵד. וְזֶה שְׁלֹא הַתְּחִיל בָּהֶם
בְּהַתְּחִלָּה לְלַמֵּד סוּד עֲלִיּוֹן עַד אִיזֵה
מְקוֹם נִתְּנָה לוֹ רִשׁוּת לְמַשָּׁה, וּמֵאִיזֵה
מְקוֹם קַבֵּל תּוֹרָה מְזַעִיר אַנְפִּין, אָמַר
שְׂבָעָה דְבָרוֹת, בְּגִנְד שְׂבַע מְדַרְגּוֹת
עֲלִיּוֹנוֹת שְׂרָמּוּזוֹת בְּפִסּוּק לָךְ ה' הִגְדֵּלָהּ
וְגו', וְעַד הַמְּקוֹם הַהוּא הִסְתַּכַּל מַשָּׁה,
שְׂכַתּוֹב פָּנִים בְּפָנִים דְּבָר ה' עִם מַשָּׁה.
פָּנִים – זֶה בֵּן הַקְדוּשָׁה בְּפָנִים – זֶה הַבֵּת.
פָּנִים – זֶה הַבְּרִית, בְּפָנִים – זֶה הָאָרוֹן.

(בראשית א) יְהִי מֵאֲרֵת שֶׁל מַעֲשֵׂה
בְּרִאשִׁית. לֹא תִרְצֶה – בְּגִנְד (ש) וְיִשְׂרָצוּ
הַמִּים שָׂרֵץ נֶפֶשׁ חַיָּה, מִשּׁוּם כִּךְ נֶפֶשׁ
חַיָּה לֹא תִנָּאף – בְּגִנְד (ש) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, מִשּׁוּם כִּךְ
לֹא תִנָּאף בְּאַשָּׁה שְׁלֹא מִינָךְ, שֶׁהִיא לֹא
בֵּת זִוְגָךְ.

דָּבָר אַחֵר – הוּא סִיּוּם שֶׁל עֲשָׂרָה
דְּבָרוֹת הַתּוֹרָה, בְּגִנְד עֲתִיק עֲתִיקִים
רִאשִׁית הַכֹּל, לְחַבֵּר סוּף בְּרִאשִׁי, לְהִיּוֹת

בְּרֵתָא. פָּנִים דָּא בְּרִית, בְּפָנִים דָּא אַרֹן. וְכִיּוֹן
 דְּאַתְחַבְּרוּ, דְּבֵר יִי. וּמָאן אֵינוֹן, שְׁבַעַה אֲמִירָן.
 דְּאֵינוֹן (וְאֵינוֹן) ג' דְּרָגִין עֲלָאִין דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא,
 אֲתֵאמְרוּ לְקַבְּלִיהוֹן ג' אֲמִירָן בְּתֵרָאִין וְסֻלְיָן
 מִתַּתָּא לְעִילָא.

לֹא תִגְנוֹב, לְקַבֵּל אִמָּא עֲלָאָה בִּינָה דִּינְקָא
 מִחֲכָמָה, וּמָאן דְּאִית בִּיה בִּינָה, אֶקְרִי מִבִּין
 דְּבֵר מִתּוֹךְ דְּבֵר, כְּמָאן דְּגָנִיב וְנָסִיב מָה דְּאִית
 בְּלִפְא דְּחָכְם דְּאוּלִּיף לִיה חֲכָמָתָא. וְאוּרִייתָא דְּאָף
 עַל גַּב דְּאַשְׁתִּירִי לְגַבִּיה בִּינָה לִינְקָא מִחֲכָמָה, וְגַבִּיבָה
 אִית מִסְטָרָא אַחֲרָא דְּאַסִּיר, וְאָמַר לֹא תִגְנוֹב סֵתָם.

לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְדָּה, לְקַבֵּל דְּרָגָא עֲלָאָה דְּחֲכָמָתָא
 דְּהָא בֵּר נָשׁ לֹא יָכִיל לְאַתְבָּא פְּתָגָם, אֶלָּא
 בְּגִין דְּרָגָא דְּרוּחָא עֲלָאָה דְּחֲכָמָתָא דְּאִית בִּיה.

לשון הקודש

ולוקח מה שיש בלבו של החכם שלמד
 אותו חכמה. וְהַתּוֹרָה, אָף עַל גַּב
 שְׁהִתְרָה אֶצֶל הַבִּינָה לִינֵק מִהַחֲכָמָה,
 וְנִגְבָּה יֵשׁ מִהַצֵּד הָאֲחֵר שְׁאֲסוּר, וְאָמַר
 לֹא תִגְנוֹב – סֵתָם.

לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְדָּה – כְּנֶגֶד מִדְּרָגָה עֲלִיוֹנָה
 שֶׁל הַחֲכָמָה, שְׁהִירִי בֵּין אָדָם לֹא יָכֹול
 לְהַשִּׁיב דְּבֵר אֶלָּא מִשּׁוֹם מִדְּרָגָה שֶׁל

וכיון שהתחברו, דְּבֵר ה'. ומי אלו?
 שְׁבַעַה הַדְּבָרוֹת. שְׁאֵלוּ (וְהוּא) שְׁלֹשׁ
 מִדְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁל הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ,
 נֵאמְרוּ כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה דְּבָרוֹת אַחֲרוֹנִים
 וְעוֹלָם מִמֶּטָּה לְמַעְלָה.

לֹא תִגְנוֹב – כְּנֶגֶד אִמָּא עֲלִיוֹנָה, בִּינָה,
 שְׁיוֹנָקָת מִחֲכָמָה. ומי שיש בו בִּינָה,
 נִקְרָא מִבִּין דְּבֵר מִתּוֹךְ דְּבֵר, כְּמִי שְׁגוֹנֵב

הָדָא הוּא דְכָתִיב (איוב ט"ו) הַחֲכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ.
וְאֵף עַל גַּב דְּהָאֵי עֲנִיָּה דְאִיהוּ עָנִי, אִית בְּחוּ
קִיּוּמָא דְעֵלְמָא וְסִיּוּעָא לְעֵלְמָא לְמַנְדַּע לְמַאֲרִיָּה,
וְאִיהוּ בְּרָזָא דְמַהֲיֻמָּנוּתָא. אִית עֲנִיָּה מְסֻטָּרָא אַחֲרָא
דְאָסִיר. הָדָא הוּא דְכָתִיב, לֹא תַעֲנֶה וְגו'.

לֹא תַחֲמוּד, לְקַבֵּל דְרָגָא סְתִימָאָה עֲלָאָה דְכָל
מַחְשַׁבָּן בֵּיה תַלְיִין, וְלִית בְּעֵלְמָא דִינְדַּע
תַּחֲמוּד דְרָגָא, בְּגִין דְאִיהוּ סְתִימָא דְסְתִימִין. וְכַד
סָלִיק בְּמַחְשַׁבָּה עֲלָאָה טְמִירָא, פָּרָא עֵלְמָא עֲלָאָה
וְעֵלְמָא תַתָּאָה בְּרַגְעָא תַדָּא הָדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיה
מ"ח) יַעֲמִדוּ יַחְדּוֹ, וְהָיָא מַחְשַׁבָּה סְתִימָאָה. וְפִר נָשׁ
אִית לִיה מַחְשַׁבָּה סְתִימָאָה, דְלִית דִּידַע בָּה אֵלָא
קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּזֵי. וְיִתְבָּה בֵּיה בְּבֵר נָשׁ
לְמַחְשַׁב מִילִין דְאֻרִּייתָא, מִילִין דְמַצְוָה. בְּגִין (דְהִתִּיא)

לשון הקודש

וְאִין פְּעוּלִים שְׂיַדַּע מְדֻרְגָּה הִתִּיא, מְשׁוּם
שֶׁהוּא סְתוּם הַסְתוּמִים. וְכַאֲשֶׁר עָלָה
בְּמַחְשַׁבָּה עֲלִיּוּנָה נְסֻתָּרָת, פָּרָא עוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּרַגְעָא אַחֲד, וְהוּ
שְׁכָתוּב (ישעיה מ"ח) יַעֲמִדוּ יַחְדּוֹ, וְהָיָא
מַחְשַׁבָּה סְתוּמָה. וּבִין אָדָם יֵשׁ לוֹ
מַחְשַׁבָּה סְתוּמָה, שְׂאִין שְׂיַדַּע בָּה אֵלָא
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, וְנוֹתֵן בּוֹ בִּפְנֵי
אָדָם לְחֻשָּׁב דְּבִרֵי תוֹרָה, דְּבִרֵי מַצְוָה,

רוּחַ עֲלִיּוּנָה שֶׁל הַחֲכָמָה שְׂיֵשׁ בּוֹ. וְהוּ
שְׁכָתוּב (איוב טו) הַחֲכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ.
וְאֵף עַל גַּב שְׂוֹן עֲנִיָּה, שֶׁהוּא עוֹנָה, יֵשׁ
בָּהּ הַעֲמֻדָת הָעוֹלָם וְעוֹרָה לְעוֹלָם לְדַעַת
לְקוּנּוֹ, וְהוּא בְּסוּד הָאֻמוּנָה. וְיֵשׁ עֲנִיָּה
מִצַּד הָאֲחֵר שְׂאֻסּוֹר, וְהוּ שְׁכָתוּב לֹא
תַעֲנֶה וְגו'.

לֹא תַחֲמוּד – כְּנֻגַּד מְדֻרְגָּה סְתוּמָה
עֲלִיּוּנָה שֶׁכָּל הַמַּחְשַׁבּוֹת בָּה תַלְוּיוֹת,

יְהִי־הוּא מִחֻשְׁבָּה עֲלָאָה נִגְדָּא מִבּוֹעֵין דִּילָה לְאַתְרָא
דְּחֻכְמָתָא וְלֹא אֶתְפָּרֵשׁ כָּלֵל.

וּמַהֲאִי חֻכְמָתָא עֲלָאָה נִפְקַת תּוֹרָה וְנִגְיֵד
שְׁקִיּוּתָהּ עַד הֵהוּא אֶתְרָא דְּחֻכְמָה תַּתָּאָה
דְּאַקְרִי מִצּוּה. וְעַל דָּא מָאן דְּחָשִׁיב לְמַעַבְדַּ מִצּוּה
כְּאִילוּ עֲשָׂאָה, בְּגִין דְּגָרִים לְמִיתִי סְפּוּקָא דְּבִרְכָּאן
מִהֵהִיא מִחֻשְׁבָּה עֲלָאָה עַד אֶתְרָא דְּאַקְרִי מִצּוּה.
וּכְאִילוּ עֲשָׂאָה, כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (במדבר ט"ו) וְעֲשִׂיתֶם
אוֹתָם. וּמִחֻשְׁבָּה דָּא רִישָׁא דְּכוּלָּא וְאַף עַל גַּב
דְּבִסְטָרָא דְּמִחֻשְׁבָּה עֲלָאָה אֶתְיִיחִיב לִיה רְשׁוּתָא
לְמַלִּין דְּמִצּוּה. מִלִּין, דְּלֹאוּ מִצּוּה אֶסִּירִין, הָדָא
הוּא דְּכִתְיִב לֹא תַחֲמוּד.

וְתָא חַוִּי, מָאִי טַעְמָא כּוּלְהוּ אֶמִּירִן לְקַבֵּל כָּל
כְּתָרָא וּכְתָרָא, מִצּוֹת עֲשִׂה בְּאַתְרָא דְּחַוִּי

לשון הקודש

מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִצּוּה. וּכְאִילוּ עֲשָׂאָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) וְעֲשִׂיתֶם אוֹתָם.
וּמִחֻשְׁבָּה זֶה רֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל. וְאַף עַל גַּב
שֶׁמֻּצָּד הַמִּחֻשְׁבָּה הָעֲלִיּוֹנָה נִתֵּן לוֹ רְשׁוּת
לְדַבָּרִים שֶׁל מִצּוּה, דְּבָרִים שֶׁאֵינָם שֶׁל
מִצּוּה אֲסוּרִים. וְהוּא שֶׁכְּתוּב לֹא תַחֲמוּד.
וּבֵּא רֵאָה, מַה טַּעַם כָּל הַדְּבָרוֹת כְּנֻגַּד
כָּל כְּתָר וּכְתָר? מִצּוֹת עֲשִׂה בְּמִקּוֹם
הָרְאוּי לָהֶן, וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּמִקּוֹם

כְּדִי (שְׂאוֹתָה) שְׂאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה עֲלִיּוֹנָה
תִּמְשִׁיךְ נְבִיעוֹת שְׁלָה לְמִקּוֹם הַחֻכְמָה
וְלֹא יִפְרֵד כָּלֵל.

וּמִזֵּו הַחֻכְמָה הָעֲלִיּוֹנָה יּוֹצֵאת תּוֹרָה,
וְנִמְשָׁךְ הַשֹּׁפַע שְׁלָה עַד הַמְּקוֹם הֵהוּא
שֶׁל הַחֻכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת מִצּוּה.
וְעַל זֶה מִי שֶׁחֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת מִצּוּה, כְּאִילוּ
עֲשָׂאָה, מִשּׁוּם שֶׁגֹּרֵם לְהִבִּיא שֹׁפַע שֶׁל
בְּרִכּוֹת מִהַמִּחֻשְׁבָּה הָעֲלִיּוֹנָה הֵהִיא עַד

לִיה וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּאַתָּרָא דְחַזִּי לִיה. וְאִינוּן
תִּלְתָּא בְּתָרַאי אִינוּן לֹא תַעֲשֶׂה מִכָּלְלָא דַעֲשֶׂה,
בְּדִאֻקִּימָנָא בְּכֻלְהוּ. אַף עַל גַּב דְּהֵאִי שָׂרִי, הֵאִי
אַסִּיר. בְּגִין דְּאִינוּן לְקַבֵּל עֵתִיקָא דַעֲתִיקִין דְּחֶסֶד
וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים תִּלְיִין בִּיה וְלֹא אֶתְחַזִּי אֱלָא לְמִצּוֹת
עֲשֶׂה. בְּגִין כִּד דְּיִיק מִנִּיחֻ דְלָא יתְפַנִּי בַר נָשׁ (פְּתוּן)
לְסַטְרָא אַחְרָא וְרָשִׁים לְהוּ בְּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה
וְאַזְהַר לֹון לְבָנִי נָשָׂא בְלָאוּ, עַל הֵאִי אֲמִירָה
בְּתָרָא, דְּאִיהִי כָלְלָא דְאֻרִּיתָא.

וּכְמָן דַּעֲבַר עַל הֵאִי, כְּאִילוּ אַעֲבַר עַל כָּל
אֻרִּיתָא. בְּגִין דְּאִיהִי לְעִילָא רֵאשִׁיתָא
דְּכּוֹלָא, כָּלְלָא דְכּוֹלָא. וְאִי בַר נָשׁ עֲבַר עַל הֵאִי
וְאַסְטִי מִחֲשַׁבְתִּיה מְאֻרְחִין דְּאֻרִּיתָא, כִּדִּין
אֶתְדַבֵּק בְּסַטְרָא אַחְרָא דְשֻׁקְרָא, וּכְדִין אֶתִּי לִידִי לֹא
תַעֲנֶה בְרַעַךְ וְגו'.

לשון הקודש

אותם לבני אדם בלאו על זה הדבר
האחרון, שהיא כללות התורה.
ומי שעובר על זה בלאו עבר על כל
התורה, משום שהוא למעלה ראשית
של הכל, כללות הכל. ואם בן אדם
עבר על זה והטא מחשבתו מדרכי
התורה, אז נדבק בצד האחר של שקר,
ואז בא לידי לא תענה ברעך וגו', כמו

שראוי להן. ואלו שלשה אחרונים, אלו
לא תעשה מכלל עשה, כמו שבארנו
בכלם. אף על גב שזה מתר – זה אסור,
מפני שאלו כנגד עתיק העתיקים שחסד
ורחמים גדולים תלויים בו, ולא ראויים
אלא למצוות עשה. מפני כן דיק מהם
שלא יפנה בן אדם (פְּתוּן גְדוּל) לצד אחר,
וסמן אותם במצוות לא תעשה והזהיר

כִּרְמָא דְנָבוֹת וּבְדִין אֶסְהִידוּ עָלֶיהָ שְׁקָרָא. וּמַהֲאִי
 אֲתִי בַר נָשׁ לְמַעַבְרָא עַל בְּלָחוּ אֲמִירָן. אֲבָל כִּד
 אִיהוּ אֲזִיל בְּאוֹרְחֵי דְאוֹרֵייתָא וְחָשִׁיב בְּאוֹרֵייתָא
 וּבְפִקּוּדֵי, כִּדִּין אֶתְפָּשֵׁט תְּהִיא מַחֲשָׁבָה בְּכִלְחוּ
 דְּרָגִין מִסְטָרָא דְאַמֶּת מִסְטָרָא דְמַחֲמִימְנוּתָא עֲלָאָה.
 וְתָא חַיִּי דְהָא גַּעֲצִין כּוֹלְחוּ אֲמִירָן דְלֹא
 לְאַסְטָאָה מַחֲשַׁבְתִּיהָ וְרַעוּתִיהָ לְסִטְרָא אַחֲרָא.
 וְכִד בַּר נָשׁ מִתְדַבֵּק בְּהָאִי, כִּדִּין בְּלָחוּ עָלְמִין
 מִתְמַלְאֵן בְּרַכָּאֵן עֲלָאִין דְנִגְדִין מַעֲתִיקָא סְתִימָא
 דִּילָהּ: (עַד כּאֵן מַהֲחֻשְׁמֻטוֹת).

לֹא תִרְצֶח. לֹא תִנְאַף. לֹא תִגְנֹב. (שְׁמוֹת כ) לֹא. פְּסָקָא
 טַעְמָא בְּכָל חַיִּי תִלֵּת. וְאִי לֹא דְפְסָקָא טַעְמָא,
 לֹא חַיִּי תִקּוּנָא לְעֵלְמִין, וְיִהִי אֲסִיר לֶן לְקַטְלָא
 נַפְשָׁא בְּעֵלְמָא, אֵף עַל גַּב דִּיעְבוֹר עַל אוֹרֵייתָא.
 אֲבָל בְּמָה דְפְסָקָא טַעְמָא, אֲסִיר, וְשָׂרִי.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שְׁלֹא יִטָּה מַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ לַעֲד הָאֲחֵר.
 וּכְאֲשֶׁר בֶּן אָדָם נִדְבֵק בְּזָה, אִזּוּ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת מִתְמַלְאִים בְּרָכוֹת עֲלִיוֹנוֹת
 שְׁנִמְשָׁכוֹת מַעֲתִיקָא סְתִימָא שְׁלָה: (עַד
 כּאֵן מַהֲחֻשְׁמֻטוֹת)

לֹא תִרְצֶח. לֹא תִנְאַף. לֹא תִגְנֹב. לֹא –
 יֵשׁ טַעַם מְפָסִיק בְּכָל שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִי. וְאִם
 לֹא הָיָה טַעַם מְפָסִיק, לֹא הָיָה תִקּוּן

שְׁמִינָאֵנוּ אֲצִל אַחָאָב שְׁחַמְד הַכֶּרֶם שֶׁל
 נָבוֹת וְאִזּוּ הָעִידוּ עָלָיו שְׁקָר. וּמִכָּאֵן כֹּא
 בֶּן אָדָם לַעֲבֹר עַל כָּל הַדְּבָרוֹת. אֲבָל
 כְּאֲשֶׁר הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְחוֹשֵׁב
 בַּתּוֹרָה וּבִמְצוּוֹתֶיהָ, אִזּוּ מִתְפַּשֶּׁט
 הַמַּחֲשָׁבָה הַהִיא בְּכָל הַמְדְּרָגוֹת מִצַּד
 הָאֱמֶת, מִצַּד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה.
 וְכֹא רָאָה שְׁהָרִי קְבִיעוֹת כָּל הַדְּבָרוֹת

לֹא תִנָּאֵף. אִי לֹא דַּפְסָקָא טַעמָא, אָסִיר אָפִילוּ
לְאוֹלָדָא, אוּ לְמַחְדֵּי בְּאַתְתִּיהָ חֶדְוָה דְּמִצּוֹת.
וּבְמָה דַּפְסָקָא טַעמָא, אָסִיר וְשָׂרִי.

לֹא תִגְנֹב. אִי לֹא דַּפְסָקָא טַעמָא, הָוָה אָסִיר
אָפִילוּ לְמִגְנֹב דַּעְתָּא דְּרַבִּיהָ בְּאוֹרֵייתָא. אוּ
דַּעְתָּא דְּחֶכֶם, לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. אוּ דִּינָא דְּדֹאִין
דִּינָא לְפֻם טַענָה, דְּאַצְטְרִיךְ לִיהּ לְמִגְנֹב דַּעְתָּא
דְּרַמָּאָה, וּלְמִגְנֹב דַּעְתָּא דְּתִרְוּוּיָהּ, לְאַפְקָא דִּינָא
לְנִהוּרָא. וּבְמָה דַּפְסָקָא טַעמָא, אָסִיר וְשָׂרִי.

לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְךָ עַד שָׁקֵר. (שמות כ) הָכָא לֹא פַּסְקָא
טַעמָא, בְּגִין דְּאָסִיר הוּא כָּלֵל כָּלֵל. וּבְכָל
מִילֵי דְּאוֹרֵייתָא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂוִי רִזִּין עֲלֵאִין,
וְאוֹלִיף לְבָנֵי נָשָׂא אֲרַחָא, לְאַתְתַּקְנָא בָּהּ, וּלְמַחְדֵּי

לשון הקודש

בתורה או דעת של חכם כדי להתבונן
בה, או דין שדין דין לפי טענה שצריך
לגנוב את דעת הרמאי, ולגנוב את דעת
שניהם כדי להוציא את הדין לאור.
ובמה שמפסיק הטעם - אסור ומתיר.
לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְךָ עַד שָׁקֵר. כֵּאֵן לֹא
מַפְסִיק טַעַם, מִשּׁוֹם שְׂוָה אָסוּר כָּלֵל
וּכְלָל, וּבְכָל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֵׁם הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, וְלַמַּד בְּנֵי
אָדָם דֶּרֶךְ לְהַתְתַּקֵּן בָּהּ וּלְלַבֵּת בָּהּ, כְּמוֹ

לְעוֹלָמוֹת, וְיִהְיֶה אָסוּר לָנוּ לְהִרְגַּנּוּ נַפְשׁ
בְּעוֹלָם, אִף עַל גַּב שְׂנֵעֵבֶר עַל הַתּוֹרָה.
אָבֵל בְּמָה שֵׁישׁ הַפֶּסֶק טַעַם - אָסוּר
וּמַתֵּר.

לֹא תִנָּאֵף - אִם לֹא טַעַם מַפְסִיק, אָסוּר
אָפִילוּ לְהוֹלִיד אוּ לְשִׁמְחַת בְּאַשְׁתּוֹ שִׁמְחַת
מִצּוֹה, וּבְמָה שֶׁהַטַּעַם מַפְסִיק - אָסוּר
וּמַתֵּר.

לֹא תִגְנֹב - אִם לֹא הָיָה טַעַם מַפְסִיק,
הָיָה אָסוּר אָפִילוּ לְגַנֹּב דַּעַת שֶׁל רַבּוֹ

בָּהּ. כְּמָה דָּאתָ אָמַר, (ישעיה מח) אֲנִי יי' אֱלֹהֶיךָ
מִלְמַדְךָ לְהוֹעִיל מִדְּרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ תִּלְךָ.

אוֹף חָבִי, (שמות כ) לֹא תַחֲמֹד, לֹא פָסִיק טַעֲמָא כָּלֵל.
וְאִי תִימָא, אֲפִילוּ חֲמוּדָא דְאוּרִייתָא אָסִיר,
כִּיּוֹן דְּלֹא פָסְקָא. תָּא חֲזִי, בְּכֻלָּהוּ עֲבֹדַת אוּרִייתָא
כָּלֵל, וּבְהֵאִי עֲבֹדַת פֶּרֶט. בֵּית רַעְךָ שְׂדֵהוּ וְעֶבְדוֹ
וְגו', בְּכָל מִילֵי דְעֵלְמָא. אֲבָל אוּרִייתָא, אִיהִי
חֲמוּדַת תְּדִיר, שְׁעִשׂוּעִים, גִּנְזֵי דְחַיִּי, אֲרַכָּא דִּיּוֹמִין,
בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי.

חֲזִי עֶשֶׂר אֲמִירֵן דְּאוּרִייתָא, אֵינּוֹן כָּלֵל דְּכָל
פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, כָּלֵל דְּעֵילָא וְתַתָּא, כָּלֵל
דְּכָל עֶשֶׂר אֲמִירֵן דְּבְרָאשִׁית. אֵלִין אֶתְחַקְקוּ עַל
לוֹחֵי אֲבָנִין, וְכָל גִּנְזֵין דְּהוּ בָּהּ, אֶתְחַזֵּין לְעֵינֵיהוֹן
דְּכָלָא, לְמַנְדַּע וּלְאַסְתַּכְלָא בְּרֹזָא דְתַרִּי"ג פְּקוּדִין

לשון הקודש

שְׁנַאֲמַר (ישעיה מח) אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ מִלְמַדְךָ
לְהוֹעִיל מִדְּרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ תִּלְךָ.
אֵף כָּאן לֹא תַחֲמֹד, לֹא מַפְסִיק טַעַם
כָּלֵל. וְאִם תֹּאמַר, אֲפִילוּ חֲמוּדָא שֶׁל
הַתּוֹרָה אָסוּר, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא מַפְסִיק הַטַּעַם?
בֹּא וְרֵא, בְּכָלֵם עֲשֵׂתָה הַתּוֹרָה כָּלֵל,
וּבָזָה עֲשֵׂתָה פֶּרֶט. בֵּית רַעְךָ שְׂדֵהוּ
וְעֶבְדוֹ וְגו', בְּכָל דְּבָרֵי הָעוֹלָם. אֲבָל
הַתּוֹרָה הִיא תָמִיד חוֹמְדִים אוֹתָהּ,
שְׁעִשׂוּעִים, גִּנְזֵי חַיִּים, אֲרַךְ הַיָּמִים,
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ שֶׁל הַתּוֹרָה הֵן
כָּלֵל שֶׁל כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כָּלֵל שֶׁל
מַעֲלָה וְשֶׁל מַטָּה, כָּלֵל שֶׁל כָּל עֶשֶׂר
הָאֲמִירוֹת שֶׁל בְּרָאשִׁית. אֵלֶּה נִחְקְקוּ עַל
לוֹחוֹת אֲבָנִים, וְכָל הַגִּנְזִים שֶׁהֵיוּ בָּהֶם
נִרְאוּ לְעֵינֵי כָל, לְדַעַת וּלְהַסְתַּכֵּל בִּסְדּוֹ
שֶׁל תַּרְי"ג הַמִּצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים

דְּאוּרֵייתָא דְּכִלְיָן בְּהוּ, כִּלְא אֶתְחַזִּי לְעֵינִין, כִּלְא
אִיהוּ בְּסִכְלָתְנוּ, לְאַסְתְּכִלָּא בְּלִבָּא דִּישְׂרָאֵל כִּלְהוּ,
וְכִלְא הָוָה נָהִיר לְעֵינֵיהוּ.

בְּהֵהוּא שַׁעְתָּא, כָּל רַזִּין דְּאוּרֵייתָא, וְכָל רַזִּין
עֲלָאִין וְתַתָּאִין, לָא אַעֲדִי מִינֵיהוּ. בְּגִין
דִּיהוּ (דף צ"ד ע"א) חֲמָאן עֵינָא בְּעֵינָא, זִיו יִקְרָא
דְּמִרְיָהוּן, מַה דְּלֹא הָוָה בְּהֵהוּא יוֹמָא, מִיּוֹמָא
דְּאַתְבָּרִי עֲלִמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְגַּלִּי בִיקְרִיָּה
עַל טוֹרָא דְּסִינִי.

וְאִי תִימָא, הָא תַּנִּינָן דְּחֲמָאָת שְׂפָחָה עַל הָיִם, מַה
דְּלֹא חֲמָא יְחֻזְקָאֵל נְבִיאָהּ, יָכוֹל בְּהֵהוּא יוֹמָא
דְּקֵאִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינִי. לָאוּ הָכִי. בְּגִין
דְּהֵהוּא יוֹמָא דְּקֵיִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינִי,
אַעֲבֵר זִוְהָמָא מִינֵיהוּ, וְכָל גּוֹפִין הָווּ מְצַחְצָחִין.

לשון הקודש

שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְגַּלָּה בְּכַבּוּדוֹ עַל
הַר סִינִי.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי שְׁנִינּוּ שְׂרָאָתָהּ שְׂפָחָה
עַל הָיִם מַה שְּׁלֹא רָאָה יְחֻזְקָאֵל הַנְּבִיאָה,
יָכוֹל כְּמוֹ אוֹתוֹ יוֹם שְׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל
הַר סִינִי? לֹא כֵּן! מִשּׁוֹם שְׂאוֹתוֹ הָיוּ
שְׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינִי, עֲבָרָה מִמֶּה
הַזִּהְמָה, וְכָל הַגּוֹפִים הָיוּ מְצַחְצָחִים

בָּהֶם, הַכֹּל נִרְאָה לְעֵינַיִם, הַכֹּל הוּא
בְּתַבּוּנָה, לְהַתְבַּוֵּן בְּלִב שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל,
וְהַכֹּל הָיָה מְאִיר לְעֵינֵיהֶם.

בְּאוֹתָהּ שַׁעָה כָּל סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְכָל
הַסּוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּתוּמִּנִּים לֹא זָזוּ
מִמֶּה, מִשּׁוֹם שֶׁהָיוּ רוֹאִים עֵין בְּעֵין אֶת
זִיו כְּבוֹד רַבּוֹנָם – מַה שְּׁלֹא הָיָה כְּמוֹ
אוֹתוֹ הַיּוֹם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,

בְּצַחְצָחָא דְּמִלְאָכִין עֲלָאִין, כִּד מִתְּלַבְּשָׁן בְּלְבוּשֵׁי
מִצְחָצְחָן, לְמַעַבְד שְׁלִיחוּתָא דְּמִרְיָהוֹן.

וּבְהִיחֻא מְלָבוּשָׁא מִצְחָצְחָא, עָאֲלִין לְאַשָּׁא, וְלֹא
דַּחֲלִין. כְּגִוּוֹנָא דִּהְיֹוא מִלְאָכָא דְּמָנוּת,
כִּד אֲתִתְּחִי לִיה, וְעָאֵל בְּשִׁלְחוּבָא, וְסָלִיק לְשָׁמַיָא,
דְּכִתִּיב, (שׁוֹפְטִים יג) וַיַּעַל מִלְאָךְ יי' בְּלֶהֱב הַמְּזִבֶּת. וְכִד
אַעְבֵּר מִינֵיהּ הֵחֹוא זִוְהָמָא, אֲשֶׁתְּאָרוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹפִין
מִצּוּחְצָחִין בְּלֹא טְנוּפָא כָּלֵל, וְנִשְׁמָתִין לְגו כְּזוּהָרָא
דְּרִקִיעָא, לְקַבֵּלָא נְהוּרָא.

הָכִי הָיוּ יִשְׂרָאֵל, דִּהְיוּ חֲמָאן וּמִסְתַּכְּלָן גּו יִקְרָא
דְּמִרְיָהוֹן, מַה דְּלֹא הָיוּ הָכִי עַל יָמָא, דְּלֹא
אֲתַעְבֵּר זִוְהָמָא מִינֵיהּ בְּהֵחֹוא זְמָנָא. וְהָכָא בְּסִינֵי
דְּפִסְקָא זִוְהָמָא מְגוּפָא, אֲפִילוּ עוֹבְרִין דְּבִמְעֵי אֲמֹן,
הָיוּ חֲמָאן וּמִסְתַּכְּלָן בִּיקְרָא דְּמִרְיָהוֹן. וְכִלְהוּ קַבִּילוּ
כָּל חֵד וְחֵד, בְּדָקָא תַּחֲזִי לִיה.

לשון הקודש

אוֹתָהּ זִוְהָמָא, נִשְׁאָרוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹפִים
מִצְחָצְחִים כְּלִי טְנוּפָא כָּלֵל, וְהִנְשָׁמוֹת
בְּפָנִים כְּזוֹהֵר הָרִקִיעַ לְקַבֵּל אֵת הָאוֹר.

כִּד הָיוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים
לְתוֹךְ כְּבוֹד רַבּוֹנָם, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כִּד עַל
הֵם, שֶׁלֹּא עָבְרָה מֵהֶם הַזִּוְהָמָא בְּאוֹתוֹ
זְמַן. וְכֵאֵן בְּסִינֵי, שֶׁפִּסְקָה הַזִּוְהָמָא מִן
הַגּוֹף, אֲפִילוּ עֹבְרִים בְּמְעֵי אֲמוֹתֵיהֶם הָיוּ

בְּצַחְצָחוֹת שֶׁל מִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים
בְּשִׁמְתִּלְבָּשִׁים בְּלְבוּשִׁים מִצְחָצְחִים
לַעֲשׂוֹת אֵת שְׁלִיחוֹת רַבּוֹנָם.

וּבְאוֹתוֹ מְלָבוּשׁ מִצְחָצְחָא נִכְנָסִים לְאֵשׁ
וְלֹא פוֹחְדִים. כִּמוֹ אוֹתוֹ הַמִּלְאָךְ שֶׁל
מָנוּחַ, כְּשֶׁנִּרְאָה לוֹ וְנִכְנָס בְּשִׁלְחֶבֶת
וְעָלָה לְשָׁמַיִם, שְׁכֵתוֹב (שׁוֹפְטִים יג) וַיַּעַל
מִלְאָךְ ה' בְּלֶהֱב הַמְּזִבֶּת. וְכִשֶּׁעָבְרָה מֵהֶם

וְהָיָה יוֹמָא, הָיָה חֲדוּה קָמִי קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 יִתִּיר מִיוֹמָא דְאַתְבָּרִי עֲלָמָא, בְּגִין דְּיוֹמָא
 דְאַתְבָּרִי עֲלָמָא, לָא הָיָה בְּקִיּוֹמָא, עַד דְּקִבִּילוּ
 יִשְׂרָאֵל אוֹרֵייתָא, דְּכְתִיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי
 יוֹמָם וּלְיָלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שִׁמָּתִי.

בִּיּוֹן דְּקִבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵייתָא עַל טוֹרָא דְּסִינִי,
 בְּדִין אֲתַבְּסָם עֲלָמָא, וְאַתְקִימוּ שְׁמִיָּא
 וָאֶרְעָא, וְאַשְׁתַּמּוּדַע קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא,
 וְאַסְתַּלֵּק בִּיקָרִיָּה עַל כָּלָא. וְעַל הָהוּא יוֹמָא כְּתִיב
 (תהלים צג) יְיָ מֶלֶךְ גִּאוֹת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עִז הַתְּאֹזֵר.
 וְאִין עִז, אֵלָא תוֹרָה. שְׁנַאמַר (תהלים כט) יְיָ עִז לְעַמּוֹ
 יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
 אָמֵן וְאָמֵן.

לשון הקודש

רואים ומסתכלים בכבוד רבונם, וכלם
 קבלו כל אחד ואחד בראוי לו.
 ואותו יום היתה שמחה לפני הקדוש
 ברוך הוא יותר מן היום שנברא
 העולם, משום שהיום שנברא העולם
 לא היה בקיום עד שקבלו ישראל
 תורה, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי
 יומם ולילה חקות שמים וארץ לא
 שמתתי.
 ביּוֹן שִׁקְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַל הַר סִינִי,
 אִז הִתְבַּשְּׁם הָעוֹלָם, וְהִתְקִימוּ שְׁמַיִם
 וָאָרֶץ, וְנוֹדַע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלָה
 וּמַטָּה, וְהִתְעַלָּה בְּכַבּוּדוֹ עַל הַכֹּל. וְעַל
 אוֹתוֹ יוֹם כְּתוּב, (תהלים צג) ה' מֶלֶךְ גִּאוֹת
 לָבֵשׁ לָבֵשׁ ה' עִז הַתְּאֹזֵר. וְאִין עִז אֵלָא
 תּוֹרָה, שְׁנַאמַר (שם כט) ה' עִז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה'
 יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
 אָמֵן וְאָמֵן.